

Notes du mont Royal

www.notesdumontroyal.com

Cette œuvre est hébergée sur « *Notes du mont Royal* » dans le cadre d'un exposé gratuit sur la littérature.

SOURCE DES IMAGES
Google Livres

ΜΑΡΚΟΥ ΑΝΤΩΝΙΝΟΥ
ΑΤΤΟΚΡΑΤΟΡΟΣ
ΤΩΝ ΕΙΣ ΕΑΥΤΟΝ
ΒΙΒΛΙΑ Β'.

MARCI ANTONINI
IMPERATORIS
COMMENTARIORUM,
QUOS IPSE SIBI SCRIPSIT,
LIBRI DUODECIMI.

GRAECA AD CODICUM MANUSCRIPTORUM FIDEM
EMENDAVIT,
NOTATIONEM VARIETATIS LECTIONUM
ET INTERPRETATIONEM LATINAM CASTIGATAM
ADJUNXIT,
GATAKERI ALIORUMQUE NOTAS
CUM
SUIS ANIMADVERSIONIBUS
INDICIBUSQUE LOCUPLETISSIMIS
ADJECIT
JOANNES MATTHIAS SCHULTZ.

VOLUMEN PRIMUM,
ANTONINI TEXTUM GRAECUM, INTERPRETATIO-
NEM LATINAM ET LECTIONUM VARIETATEM
CONTINENS.

SLESVICI,
SUMTIBUS JOANNIS GOTTLIBII ROEHSS.
MDCCCII.

BIBLIOTHECA PALAT.
VINDOBONENSIS.

D U U M V I R I S

PERILLUSTRIBUS, GENEROSISSIMIS

ET

EXCELLENTISSIMIS

CAJO FRIDERICO
COMITI DE REVENTLOV

ET

CHRISTIANO GUNTHERO
COMITI DE BERNSTORFF

MAGNIS CHRISTIANI VII. AMICIS

PATRONIS SUIS INDULGENTISSIMIS
AC PIE COLENDIS

NOVAM HANC ANTONINI EDITIONEM

D. D. D.

E D I T O R.

THE UNIVERSITY OF CHICAGO
LIBRARY

1201 EAST 58TH STREET
CHICAGO, ILL. 60637

1201 EAST 58TH STREET
CHICAGO, ILL. 60637

1201 EAST 58TH STREET
CHICAGO, ILL. 60637

1201 EAST 58TH STREET
CHICAGO, ILL. 60637

1201 EAST 58TH STREET
CHICAGO, ILL. 60637

1201 EAST 58TH STREET
CHICAGO, ILL. 60637

Quamquam, VIRI PERILLUSTRES et EXCELLENTISSIMI, non una erat causa, cur hoc quidquid est studii a me in curanda hac Antonini Editione collocatum tantorum Virorum conspectum vereri posset; tamen, omnibus ponderatis rationibus, pudorem et a natura mihi insitum et humanitatis literis excultum vincere atque splendidis VESTRIS nominibus opusculum hoc inscribere decrevi. Vehementer enim jam dudum optavi, ut summae illius observantiae et reverentiae, quam insigni utriusque VESTRUM in me humanitati debeo, exstaret monumentum, idque splendore VESTRO non omnino indignum. Nolui igitur vehementem animi impetum, quotidie me stimulis agitantem, ut tandem aliquando gratias pro multis magnisque VESTRIS in me collatis beneficiis agerem publiceque declararem, diutius reprimere. Et si enim satis intelligebam,

quam levis esset opera et nullo fere loco habenda, quam in Antonino edendo collocavissem, tamen ea visa est ipsius libelli praestantia eaque Divi auctoris majestas, ut certo confiderem, VOS non posse pudere, in tanti Principis esse comitatu. Praeterea quoque justitiae ratio, qua suum cuique tribuere jubemur, exigebat, ut haec Antonini Editio VOBIS traderetur. VESTRUM enim est VESTROque debetur studio, quidquid nitoris huic novae Editioni accesserit, VESTRO in bonas literas amor, VESTRAE humanitati atque benevolentiae. Non vero jam loquor de summis VESTRIS in Patriam meritis, non de singularibus animi et ingenii virtutibus, quibus uterque VESTRUM immortalem illius Viri, quocum aut sanguis aut affinitas VOS junxit, gloriam aemulatur, non denique de egregia illa prudentia et moderatione, qua nobis pacem tamdiu servastis, bellumque ab oris nostris nuper profligastis; quae quidem omnia tanta sunt, ut nec possint nec velint

nisi a laudatis laudari: sed hoc solum publice profiteor, inter tot tantasque, quibus premebar, muneris laboriosissimi molestias mihi opus fuisse REVENTLOVIIS ac BERNSTORFFIIS, ut, quod coeperam, demum perficerem. TU enim, PERILLUSTRIS et GENEROSISSIME REVENTLOVI, non tantum thesaurum literarium Havniensem mihi, homini obscuro, liberaliter reclusisti, sed etiam singularibus favoris TUI atque humanitatis pignoribus animum subinde vacillantem roborasti ad opus continuandum et demum, ut poteram, conficiendum; TU vero, PERILLUSTRIS et GENEROSISSIME BERNSTORFFI, eximia TUA liberalitate ac munificentia aditum mihi aperuisti ad fontes literarios, quibus Italia superbit, atque inter medios terrores belli funestissimi, quod foecundissimas atque amoenissimas Europae partes devastabat, supellectilem literariam, quae ad Antonium meum comparata erat, incolumem atque intactam ad me adferendam curasti.

Tantum igitur quum fuerit utriusque VESTRUM in me et Antoninum meum studium: quis est, quin videat, quidquid boni novae huic Editioni inest, id VESTRO praecipue studio deberi, quidquid autem naevorum, id meae solius culpaе tribuendum esse? Multos vero atque magnos adhuc naevos residere, qui essent tollendi, facile largior, et hoc tantum opto, ne tot atque tanti remanserint, ut VOS unquam poeniteat, studia mea adjuvisse.

Quod reliquum est, VOBIS, COMITES PERILLUSTRES atque GENEROSISSIMIS VESTRIS GENTIBUS res secundissimas, et quidquid verorum bonorum obtingere potest mortalibus, precor.

NOMINIBUS VESTRIS
PERILLUSTRIBUS
GENEROSISSIMIS
EXCELLENTISSIMIS

DEVOTE ADDICTUS
JOANNES MATTHIAS SCHULTZ.

PRAEFATIO NOVI EDITORIS.

Tria omnino esse, quorum is, qui in vetere aliquo Scriptore edendo operae pretium facere velit, rationem habere debeat, recte monuit Clarissimus WYTTENBACH in erudita Praefatione Moralibus Plutarchi praefixa: primum scilicet, utrum liber dignus sit, qui edatur: alterum, digna auctore editio utrum exstet, an desideretur: tertium, an ipse perficiundae editioni idoneus sit editor. His igitur tribus explicandis quum omne praefandi munus absolvatur, de unoquoque horum trium et mihi pauca erunt dicenda.

Ad primum igitur quod attinet, neminem facile reperiri puto, qui neget, *Marci Aurelii Antonini Commentarios*, qui τὰ σὺς αὐτὸν inscripti ad nostra pervenerunt tempora, dignos esse, qui ab omnibus literarum

humanarum studiosis saepissime legantur, ne dicam, ediscantur, atque igitur et optime et quam emendatissime edantur. Possem hic quidem, quum res ipsa ita ferre videatur, in Antonini mei laudes exspatiari: quo minus tamen hac opportunitate utar ad Scriptorem, cujus edendi curam suscepi, celebrandum, ejus rei plures, et, ut opinor, idoneas habeo causas: primam, quod Clarissimus MEINERS in Commentatione *de Marci Aurelii Antonini ingenio, moribus et scriptis*, quae Commentariorum Regiae Societatis. Literar. Goetting. Tomo VI. inserta est, tam erudite et eleganter de hac re disputavit, ut omnis mihi materia praerepta videatur: alteram, quod neminem eorum, quorum in manus haec nostra Editio venerit, tam rudem omnium literarum futurum arbitror, quin sciat, Antoninum Imperatorem, eundem et Philosophum praestantissimum, in aureolo hoc libello gravissima quaeque tractasse argumenta, sibi que sanctissima illius scholae decreta inculcasse, quae omnes omnium temporum homines in admirationem sui vel invitos rapuit: tertiam, quod sufficere censeo ad Antonini laudes celebrandas Testimonia scriptorum veterum et recentiorum, quae ad calcem hujus Praefationis ex Gatakeri Editione repetere visum est.

Ad alterum vero quod adtinet, utrum jam talis extet hujus libri Editio, ut nova sine damno carere possimus, eo brevior hic ero, quod in iis, quae sequuntur, Prolegomenis prolixius de singulis Editionibus disputavi:

ex quibus apparebit, non talem nos habere ejus libri Editionem, quae et parabilis et usui apta sit. Optima enim, quae *Th. Gatakeri* studio debetur, Editio cum penura repertu est, saltem in nostris regionibus, tum non omnino talis, qualem optare fas est. Eorum vero, qui post Gatakerum hunc librum evulgarunt, nemo probabilis subsidiorum apparatu ad Antoninum recensendum, et a naevis, quibus scatebat, perpurgandum accessit, praeter Gallicum Editorem *De Joly*: quem tamen in hac opera non eam, quam par erat, adhibuisse diligentiam inter omnes constat.

Ad tertium denique quod adinet, utrum ego is sim, abs quo parari possit probabilis Antonini Editio, de eo penes alios judicium esto! Equidem, quamquam omni studio in id incubui, ut diligentiae certe laude non omnino indignus viderer, tamen opere perfecto probe intelligo, multa huic Editioni deesse, quae ad probam requirantur atque omnibus numeris absolutam, immo multa inesse, quae jure meritoque reprehendi possint. Ne vero ab aequis lectoribus bonique consulentibus nimiae temeritatis in Editoris munere fuscipiendo arguar, liceat mihi, qua occasione in hanc cogitationem devenerim, quid consilii ceperim, et qua ratione id exsequi studuerim, prolixius exponere.

Quum ante septem annos, et quod excurrit, in Historia Philosophiae maximo cum studio versarer, nulla inter Graecorum Philosophorum scholas me magis capiebat,

bat, quam Stôica, ejus igitur monumenta, quae supererant omnia, conquirere et tractare constituebam. Inter alios vero disciplinae Stoicae scriptores Antoninus mihi ita eminere videbatur, ut saepe mirarer, libellum ejus a nostri temporis Criticis omnino negligi, dum alii veterum auctorum libri elegantiore habitu prodirent, Antoniniano illo si non inferiores, at profecto non praestantiores. Intelligere ergo mihi visus sum, operae pretium esse facturum, qui in hoc Antonini libro emendando et illustrando operam navaverit, atque, ut est juvenilium animorum fervor, ipse de eo cura mea qualicunque perpoliando cogitare coepi. Erant quidem multae et gravissimae rationes, quae ab hoc consilio me deterrere et potuissent et debuissent: nam omnibus fere carebam, quibus opus est ei, qui tanto labore feliciter defungi cupiat. Deerat non solum illa ingenii felicitas, quae paucis cujusvis saeculi hominibus peculiari naturae benignitate conceditur, sed deerat etiam idonea accuratae et exquisitae doctrinae copia, deerat supellex literaria et libros nanciscendi opportunitas, deerant opes criticae, deerat denique, quo plerique juvenum, qui ad talem laborem accedunt, frui possunt, qui rem consilio et opera adjuvaret. Verum is, qui me impulerat, aetatis fervor, his omnibus neglectis, animum semper ad agendum stimulavit. Comparandus igitur erat, quo aliquid saltem pretii Editioni meae adferri posse arbitrabar, Apparatus criticus, quo qui destituitur, de idonea veteris scripto-

scripto-

scriptoris a Criticis neglecti Editione cogitare non potest. Neque possum dignis laudibus praedicare Virorum Illustrum, Clarorum et Doctorum benevolentiam, quae me hominem obscurum, in apparatu hoc colligendo adjuvit. Editionum scilicet antiquarum, quae in Bibliotheca Augustissimi nostri REGIS Havniensi adservantur, notitiam mecum communicavit Vir Summe Venerabilis MOLDENHAWER, Theologus Havniensis Clarissimus ac Doctissimus. His porro Editionibus, ut mihi uti easque per otium excutere liceret, facile impetravi a studio, quo in bonas literas fertur, qui huic Bibliothecae praest, *Perillustris* COMES DE REVENTLOV, Augustissimo Nostro REGI ab interiore administratione reipublicae. Ex eadem porro Bibliotheca Regia eorundem Virorum de Patria ac literis optime meritorum studio ac benevolentia accepi conjecturarum Reiskianarum fasciculum, quem olim cum aliis MSS. Reiskianis emerat magnum illud Daniae decus, P. F. SUHM, cujus praestantissimam atque optimis libris refertam Bibliothecam non auctione distractam, sed cum Regia illa conjunctam esse gaudent nobiscum omnes, qui literas amant.

Editionibus autem his diligenter excussis intellexi parum esse in iis subsidii ad naevos, quibus laborabat Antonini textus, tollendos, atque varias, quae mihi ex us enotatae erant, lectiones nihil fere esse, nisi aut errores operarum, aut correctiones, ne dicam, depravationes, ex Editorum ingenio profectas. Maximo igitur studio

dio flagravi, Lectionis Varietatem ex Codd. MSS. excerptam mihi comparandi: quod etiam, quamvis in mediis belli crudelissimi furoribus, mihi contigit.

ADLERO enim Viri Summe Venerabili, Theologorum Slesvicensium Praefide, quae ejus erat humanitas, me commendante, adii per literas Virum Humanissimum et supra laudem meam qualemcunque elatum SILVESTRE DE SACY, insigne Gallicarum Musarum decus, eumque rogavi, ut, si inveniri possent in Bibliotheca Nationis Franco-Gallicae variantes lectiones, quas olim in usum *De Joly* ex Codicibus Bibliothecae Vaticanae excerpendas curavisset *Assemanus*, *De Joly* vero Bibliothecae Regis Galliarum tradidisset, in usum meum denuo describendas curaret. Haud longo tempore post me certiore fecit Doctissimus SILVESTRE DE SACY, se reperisse inter Codd. Bibliothecae illius variantes lectiones, *Assemano* curante, collectas, qua in re etiam Viri Doctissimi FRANC. LAPORTE DU THEIL et MERCIER DE Saint LEGER nonnullam ipsi praestitissent operam. Docuit me quoque, praeter illam Lectionis varietatem, in eadem Bibliotheca servari *Aegidii Menagii* Notas in Antoninum ineditas, quas, si vellem, in usum meum transcribendas curare esset paratus. Denique mihi et Antonino meo gratulandum erat de eo, quod Vir Doctissimus atque exquisitae linguae Graecae cognitionis laude florens DIAMOND. CORAI se non indignum haberet, illas chartas in usum meum describere. Quin etiam

etiam ultro mihi obtulit exquisitas in Antoninum conjecturas, quae ipsi inter legendum in mentem venerant. Varias quoque lectiones a *Francisco Barberini* olim Patre Purpurato Translationi Italicae additas sua manu transcriptas SILVESTRE DE SACY, Vir mihi nunquam non cum laude nominandus, cum alio apparatu ad Antoninum meum pertinente misit.

Interea et AUGUST. MAR. BANDINIUM, Doctissimum Bibliothecae Mediceo-Florentinae Praefectum rogaveram lectiones Codicum Antonini Florentinorum, quas quidem curante Viro illo Doctissimo, a BENCINIO et BONIO, Viris Intelligentissimis, collectas accepi, adjunctus in ea re summa munificentia et liberalitate Perillustri COMITIS DE BERNSTORFF, qui etiam tempore eo, quo maxime in Italia belli saevitia furebat, chartas ex Italia incolumes ad me deferendas curavit.

His ergo subsidiis ad novam Antonini Editionem parandam instructus, iterum iterumque textum, quem vocant, qualis Gatakeri opera erat nobis traditus, diligenter et ex omni parte cum Editionibus antiquioribus et Varietate lectionis ex Codicibus MSS. excerpta comparavi. Quo vero majorem cum Antonino meo familiaritatem contraherem, et melius intelligerem, ubi obscuritatis aliquid in hoc scriptore lateret, e re esse putavi, Antonini Commentarios in linguam vernaculam transferre: cujus quoque studii fructum, Translationem theodiscam postea typis exscribendam tradidi eo inprimis consilio,

filio, et ut doctorum virorum judicia de eo cognoscerem, utrum in opere coepto mihi esset pergendum, an totum Editionis munus deponendum, et ut, si fortasse consilium meum non omnino improbarent, eorum monitis ad opus rite instruendum adjuvaretur et regeretur studium meum de literis bene merendi. Jam vero, quid ex hoc labore profecerim, ingenue profitebor. Intellexi scilicet, subtiliorem literarum cognitionem et ingenium in aliorum Scriptorum Crisi probe exercitatum requiri in eo, qui Editionem Antonini probabilem parare vellet, praesertim in ea apparatus critici penuria, qua multis in locis iisque admodum corruptis et obscuris ad conjectandi artem confugiendum. Et quamquam a Censore, qui in Ephemeridibus literariis, quae Jenae prodeunt, de Translatione illa sententiam ferebat, candido sane et aequo iudice, consilium, quod coeperam, non improbari videram, tamen non semel in eo fui, ut laborem hunc deponerem. Quod quo minus facerem, prohibuit pudor, ne fidem datam fallerem, Virorumque humanissimorum, qui studium meum adjuverant, operam prorsus inutilem redderem. Praeter pudorem hunc etiam alia accedebant, quae me ad consilium meum exsequendum adhortarentur: in quibus praecipuum erat hoc. Specimine Editionis meae in Ephemeridibus Lipsiensibus, quae *Allgemeiner Literarischer Anzeiger* inscribuntur, proposito, Vir humanissimus et de literis optime meritus LANGER, Bibliothecae Guelferbyterianae Praefectus, ultro ad Virum

rum Illustrem et Celeberrimum HEYNE scripsit, eumque meo nomine rogavit, ut mecum communicaret Lectionis Varietatem, quae inest Codici Guelferbyteriano, qui et *Philostrati* quaedam continet et tunc temporis in HEYNI manibus erat. Neque Goettingensis ille Philologorum Nestor, quae singularis ejus est humanitas, huic negotio se subduxit, adeoque ipse lectiones variantes ex hoc Codice descripsit. Denique liberaliter me monuit de iis, quae in Specimine illo displicere possent, atque, quid mihi in primis agendum esset, si Editoris probabilis officio defungi cuperem, sapientissime docuit.

Tot igitur tantisque quum obstrictus tenerer Viro-
rum de literis bene meritorum in me studiis, nolui spem,
quam de me conceperant, prorsus irritam reddere,
quamvis multa erant, quae prohiberent, quin hanc Spar-
tam, ut decebat, exornarem. Denuo igitur ad Anto-
nini opusculum emendandum et illustrandum accessi,
quod quum jam in eo sit, ut me Editore in publicum
prodeat, paullo copiosius de consilii mei ratione disputan-
dum est.

Prima quidem cura posita erat in nova textus,
quem vocant, Recensione: quam principem Editionis
bonae partem intelligentes literarum humanarum cultores
uno ore profitentur. Diligenter igitur primum per-
legi singulos, quibus opusculum constat, libellos, eaque
eorum loca enotavi, quae emendatione indigere videren-
tur: quo facto omni, quam collegeram, critica materia

usus sum ad novam operis recensionem, seu potius recognitionem adornandam: non enim tanta est in hoc libro materiae criticae copia, ut sufficiat ad justam ejus recensionem. In textu vero constituendo hanc mihi scripsi regulam, ut solam Editionum antiquiorum et Codicum Manuscriptorum fidem sequerer, nec nisi rarissime, et in iis quidem locis, ubi certa videbatur emendatio, conjecturae ope depravata emendarem. Satius enim duxi, de vitiis, quae temporum injuria Antonini textum deformarunt, in Notis Contextui subjectis lectores monere, et varias, quas Viri docti tentarunt, emendandi rationes proponere, quam conjecturis nimium indulgendo textus integritatem in discrimen adducere. Cum enim omnis, quae conjectando nititur, Emendatio dubia est, tum in Scriptore, qualis noster, brevitatis admodum studioso, omnium difficillima. Accedit, quod in Antonini orationis serie, quippe saepe interrupta, nihil fere inest adjumenti et praesidii ad certam et indubitatam emendandi rationem reperiundam.

Ad Orthographiam porro quod adtinet, omnia intacta reliqui, praeter interpungendi rationem passim, ubi sensus hoc postulare videbatur, emendatam, et diligentiorrem duplicis, qua Sigma indicatur, figurae usum, quem aliquid adferre posse putabam ad expeditiorem libelli lectionem. Neque tamen spondeo, Sigmatis figuram ubique loco suo collocatam esse, quamquam voluisssem. At restant plura, inprimis in spiritibus atque tonis et in
his

his inclinandis, quae mutata velim. Consulto autem hanc boni Editoris partem omisi, non quod eam indignam putabam diligentia, sed quod verebar, ne eam rite possem rueri, quum non ad eam hujus rei cognitionem me pervenisse sentirem, quae ad eam certius constituendam sufficeret.

Caeterum exemplar Editionis Wollianae typis transcribendum tradidi, prius quanta per oculorum, qua tum temporis laborabam, infirmitatem licuit, diligentia a sphalmatis typographicis et aliis, quae eam obsidebant, depravationibus correctae; et quum nihil sumtus pepercerit redemptor hujus Editionis, Vir honestus, quin accuratissime impressa et correcta prodiret, spero fore, ut inde saltem nitoris aliquid huic Editioni accedat. Si quae tamen insunt, in primis in Notis Contextui subjectis, quae et minori literarum caractere, quem vocant, a me exaratae et formis minoribus stanneis impressae sunt: ejus rei veniam a lectore aequi bonique consulente peto, quum per locorum distantiam mihi non licuerit, operis corrigendis praeesse. Gravissima etiam operarum sphalmata ad finem voluminis indicabo.

Hactenus de textus recensione: restat, ut de interpretatione latina et Commentario pauca dicam. Interpretationem latinam addendam putavi, quum paranda esset Editio in usum lectorum omnis fere generis, atque igitur et eorum, qui in graecis literis, non, ut ita dicam, habitant, sed peregrinantur potius, eamque e Xylandri, Casauboni et Gatakeri translationibus adornavi. Quo autem in labore qua diligentia versatus sim, alii judicent: hoc tantum addere lubet, me inprimis perspicuitati consuluisse, eamque ob causam non dubitasse, sermonis

latini elegantiam, passim et puritatem, negligere: qua in re et Gatakerus et Xylander me exemplis praeiverunt. Sunt tamen in Translatione nostra, quae nunc mutata velim. Sic nescio qua superstitiosa religione ductus retinui I, 18. Gatakerianum usum particulae *quod* praecedente formula *per/pectum habere*, ibidemque falsum pronominis *suus* usum ex Translatione *Casauboni* ductum. Sic porro cum *Gatakero* verbum *eniti* cum Infinitivo construxi I, 13, ubi *ut* rectius adhiberetur, et id generis alia. Neque vero tot tantosque naevos superesse arbitror, quin emendatior et castigatior merito dici possit Translatio nostra cum Xylandrina et Gatakeriana comparata.

Ad Commentarium denique quod adtinet, notas criticas a philologicis et historicis secernere, et ipsi Contextui subjicere visum est. In has igitur retuli non solum varias lectiones, quae proprie dici possunt, sed etiam manifesta librariorum et typothetarum vitia, neque vehementer metuo, ne propterea in reprehensionem incurram apud aequos et intelligentes lectores, quamquam fortasse erunt, qui hoc factum vituperent. Non enim nullum usum habere videtur ad certum de Editionum indole iudicium ferendum et ad juvandam artis criticae, quae in conjectando cernitur, copiam, si tales errores colliguntur. Cui et hoc accedit, quod saepe videmus, in iis lectionibus, quae aliis haud indoctis stupendi librariorum errores videbantur, alios his acutiores viam ad veras Emendationes indagandas reperisse. Quanto minorem igitur ingenii critici vim in me inesse sentiebam, tanto magis in hoc incumbendum putavi, ut quantum fieri poterat, omnia colligerentur, quibus acutiores adjuvarentur ad Antoninum meum emendandum. Quod vero

vero praeter lectionis varietatem etiam omnes, quae mihi innotuerunt, Virorum doctorum conjecturas adjeci, plures fortasse erunt, qui reprehendant. Habeo tamen, quo me defendere possim: consilium enim erat talem Editionem parandi, quam qui possideret, aliis omnibus carere facile possit, nisi ipse vellet Antonini librum edere.

Quam vero in Commentario philologico et historico instruendo rationem ingressus sum, eam non ignoro et improbari posse, et a multis iisque magni nominis viris improbari solere. *Gatakeri* scilicet commentarios, additis quibusdam *Casauboni* et *Xylandri* notis, ita repetii, ut ea refecarem, quae ad doctrinam tantum ostentandam, non ad Antoninum illustrandum, facere videbantur. Multa enim profecto erudite et subtiliter disputata in Notis *Gatakerianis* insunt, ut religioni mihi ducerem, haec negligere, quibus excitari et alii possent ingenia literarum graecarum studiosa. Sunt vero etiam, quorum nullus fere usus est, quae igitur, ut sumtibus lectorum parcerem, omittere visum est. Quum denique multis in locis *Gatakerus* in errore versaretur, in aliis iisque admodum obscuris nihil adnotaret, quo proclivior fieret aditus ad sensum explicandum, illud corrigere, hoc vero, quantum per virium imbecillitatem licuit, supplere studui. Talis vero veterum commentariorum repetitio novis curis aucta cur adeo improbanda sit, sane non video, atque gaudeo, Philologos nostri temporis summos in hac commentandi ratione exemplo praeivisse, quamquam ab ea arrogantia longe absum, ut putem, me in omnibus eorum vestigia legisse.

Haec sunt, quae priusquam primus Editionis meae tomus in publicum emitteretur, praefari volui. Eum

XXII PRAEFATIO NOVI EDITORIS.

excipient, et singulis nūndinis Lipsiacis, si Deus vitam valetudinemque concefferit, prodibunt Tomi duo paullo minores, quorum prior notas ad octo libros priores, posterior notas ad reliquos libros, decreta philosophiae Antoninianae secundum artis regulas in unum corpus collecta, Indices porro Graecitatis, Nominum propriorum, et Auctorum in Notis laudatorum continebit.

Caeterum si videro, Editionem in gratiam juvenum literarum Graecarum studioforum, et aliorum, qui majora volumina fastidiunt, adornatam desiderari, atque operam hanc meam qualemcunque non omnino improbari, aliam minoris voluminis Editionem curabo, selecta lectionis varietate, brevi adnotatione et indice idoneo instructam: quo quidem consilio rogatos velim humanissime Viros doctos atque harum rerum intelligentes, ut, quae observaverint a me in Antonini libris sive explicandis sive emendandis errata et peccata, de iis me aut publice aut privatim admoneant. Maxima enim flagro cupiditate de literis bene merendi, ideoque et spondere audeo, me in posterum meliora et curatiora daturum, si licuerit otio honesto frui et literato, cujus quidem in spe suavissima animus, multis magnisque molestiis jamjam fessus, jucunde requiescit.

Dabam Slesvici, Nonis Januariis
Anni post R. S. MDCCCII.

J. M. Schultz.

PROLEGOMENA

DE MARCI AURELII ANTONINI

τ ῶ ν σ ι ς ἑ α υ τ ῶ ν

CODICIBUS MANUSCRIPTIS ET EDITIONIBUS
ARTE TYPOGRAPHICA IMPRESSIS.

Codices Antonini manuscriptos admodum paucos nobis servatos esse, satis constat.

Codex quidem *Palatinus*, ex quo primum editi sunt duodecim Antoninianorum Commentariorum libri, nescio qua incuria, periisse videtur. Saltem tantum abest, ut probabilis sit sententia Viri caeterum non indocti, qui *Editionem De-Jolyanam* in Ephemeridibus literariis Lipsiensibus (*Leipziger Gelehrte Zeitungen*) anni 1775. censurae subjecit, Codicem scilicet Vaticanum, quem *Vat. A.* insignire soleo, eundem esse cum Palatino illo, ut omnia contrarium clamitent: quod et clarissime apparet ex plurimis lacunis, quas in Varietate Lectionis diligenter adnotavi. Neque tamen praefracte negem, Codicem illum Palatinum alicubi in Bibliotheca Vaticana latitare, quum non ignorem, Bibliothecae Palatinae thesauros in Vaticanam transiisse, multaque antiquitatis monumenta ibi neglecta jacere: quae utinam mox in lucem proferantur! Denique non praetereundum est, Clarissimum HARLESIIUM falli in eo, quod ad *Fabricii* Bibliothecam Graecam p. 506. ed. *Harles.* narrat, *Hoeschelium* sibi hujus Codicis Palatini

exemplar fecisse. MSSi enim *Hoefscheliani*, quorum lectionibus usus est *Mer. Casaubonus*, non totum Antonini opus, sed Excerpta ex eodem continebant,

Codex *Vaticanus* sub Numero 1950 adservatus, quem plerumque in Notis breviter *Vat. A.* insignivi, a Fol. 341. usque ad folium 392. totum Antonini opusculum complectitur. Hic Codex, ut apparet ex *Assemani*, quam mox ex Editione De-Jolyana transcriptam dabo, epistola, omnibus et Librorum et minorum Sectionum divisionibus caret, et, ni fallor, transfusius est ex Codice aliquo, in quo primae literae cujusque libri ornandae erant variis coloribus, quod autem, nescio cur, omissum erat. Multis enim in locis caret Codex noster literis initialibus, nullo tamen spatio, quantum ex *Assemani* Epistola conjicio, vacuo relicto. Quod ad interiorum hujus libri indolem adinet, cuique ex Lectionis Varietate Editioni nostrae addita satis adparebit, hunc Codicem cum Palatino illo, quo usus est *Xylander*, seu potius *Gesnerus*, neutiquam esse comparandum. Librarius enim, cui noster Codex debetur, homo fuisse videtur et linguae Graecae omnino ignarus et satis negligens. Hoc tamen non obstat, quo minus interdum uti possimus hoc Codice ad veram scripturam Antonino restituendam: immo eo certior usus ejus videtur, ubi sensum ejus lectiones praebent commodum, quo minus is, qui eum scripsit, is fuit, qui aliquid corrigeret. Collatio, quam vocant, hujus Codicis curata est ab *Assemano* anno Aerae nostrae

nostrae 1770; quod apparet ex iis, quae *Assemanus* ipse Variis Lectionibus ex hoc Codice collectis subscripsit, hac formula :

„Testor ego infrascriptus collationem superiorem hisce foliis contentam adcuratissime esse confectam, nullamque aliam variam ab impresso Tiguri lectionem in praenotato Codice Graeco Vaticano MS. 1950 [Vatic. 20. etc.] inveniri. In quorum fidem feci. Romae e Bibliotheca Vaticana. Die 3 Novembris 1770.

Stephanus Evodius Assemanus,
 Archieps Apameae, Bibliothecae Vaticanae
 Praefectus. „

Praeterea de hoc nostro Codice haec refert *De Joly* p. 256. edit. Graeco-Lat.: „*Monendus*, inquit, *autem lector est, Codicem hunc Antonini 1950, qui titulo caret ac divisione in libros XII, non dudum pervenisse in Vaticanum. Etenim celeberrimus MERCIER, recens Bibliothecarius Sanctae Genovesae Parisiensis, Abbas insulatus Sancti Leodegarii Suesfionensis, nunc a Bibliotheca Serenissimi Principis de Stirpe Regia Comitis DE LA MARCHE, copiam editori fecit epistolae datae d. 14 Februarii anni 1764. a Josepho Comite GARAMPI, nunc in Poloniam Apostolico Nuntio, his verbis: „on a trouvé un manuscrit de Marc Aurel dans la Bibliothèque du Vatican, No. 1950, qui appartient à Etienne GRADI, Garde de la Bibliothèque dans le siècle passé, tout écrit en Grec, sans aucune division. „ Jo. WINCKELMANN, Antiqq. Romanis Praefectus et in Bibliotheca Vat. Graec. L.*

Prof. (cujus recens et luctuosus fuit obitus redeuntis Vindobona Romam) loquitur in Autographo anni 1765, quod penes editorem est, de Codice 1950 Marci Aurelii, qui fuit Abbatis Gradi. Cardinalis Franciscus BARBERINUS in sua interpretatione Antonini edita italice, Romae anno 1675, (qui fuit annus alter ab excidio Electoratus Palatini, ut constat ex historia) sic loquitur post interpretationem suam: „non si è voluto celare d'haver ricontrato il testo usato d'al Xylandro stimato luongo tempo unico, con un altro testo conservato nella Bibliotheca. e museo del nobile non meno che dotto Abbate GRADI.,,

Prolixior quidem fui de hoc Codice disputans: ejus tamen rei veniam me sperare posse arbitror ab aequis Lectoribus, quum hic Codex, quantum constat, unus super sit ex iis, qui totum Antonini librum complectebantur. Alius enim Codex, qui in Bibliotheca Collegii Sanctae Trinitatis Cantabrigiae adservatus fuisse dicitur, aut periit, aut, quod verius est, nunquam ibi fuit, ut apparet ex literis D. BEADON, Oratoris publici in Universitate Cantabrig. scripta ad illustrissimam Hamilton-Douglas Comitissam DE WARWICK, quas hic ex Praefatione *De Joly* p. IV. sq. repetendas duxi:

„*Madam,*

I took the earliest opportunity after my return to Cambridge of endeavouring to execute the commission your Ladyship honoured me relative to the manuscript of M. Aurelius, supposed by M. de Joly to be in the Library

brary of Trinity College. My inquiries of first were very unsatisfactory, as the only gentleman of the society, who is well acquainted with the state of the MSS. in that Library, was at that time out of College and did not return till very lately. From him I have learnt at last, that the manuscript in question is supposed to have been one of Dr. Gale's collection, left by will to that College, but that in fact no such MS.; for what the printed Catalogue of MSS. in England calls a manuscript in the place referred to by M. de Joly, was only a printed copy of the Meditations, which had been collated with several MSS. and had the various readings etc. transcribed to the margin; That the Doctor had a large and valuable collection of the ancient Classics collated in the same manner all of which he supposed were intended for the College; but the executors taking advantage of the words of the will, which expressed MSS. only, refused to deliver them up, tho' repeatedly applied to by the College for that purpose. He added that having been applied to on a similar occasion once before he writ to some part of the family to know how these printed copies were disposed of; but could never learn, what become of them.

I believe your Ladyship may depend upon the truth of these particulars and I am sorry, the enquiry has not turned out more satisfactory to M. de Joly. To me however it has afforded the satisfaction of acknowledging

ging the many obligations, I owe your Ladyship and of expressing the respect, with which I have the honor to be,

Madam,

Your Ladyship's most obliged
and obedient servant

R. Beadon.,,

London 5 March

1773.

Jam vero redeundum esse video ad recensum eorum Codd. MSS., qui Excerpta tantum ex Antonini Opere complectuntur: cujus quidem generis praeter *Hoeschelianos*, quibus usus est *Mer. Casaubonus*, mihi innotuerunt quinque *Vaticani*, quatuor *Mediceo-Florentini*, unus *Parisiensis*, et unus *Guelferbyterianus*. Priusquam vero de singulis his Codicibus loqui aggredior, ex utilitate lectorum, opinor, erit, hic Tabulam inferere, ex qua ipsi intelligere possint, quo ordine singula Fragmenta in singulis MSS. se excipiant: quae quidem res non profecto nullius usus est ad indagandos fontes, ex quot et quibus nostri illi Codices manaverint.

VII, 22.

- 18.

- 7.

V, 49.

I, 8.

III, 34.

I, 18.

- 26.

I, 13.

- 31.

- 39.

- 40.

I, 53.

62.

63.

66.

70.

71.

Codd. Hoefch.	Vat. 2.	Vat. 3.	Vat. 4.	Vat. 5.	Vat. 6.	Med. 1.	Med. 2.	Med. 3.	Med. 4.	Parif.	Guelf.
VII, 23. — 22. — 18. — 7.	VII, 22. — 18. — 7.	VII, 22. — 18.	VII, 22. — 18. — 7.	VIII, 57. — 56. VII, 22. — 18. — 7.	VII, 22. — 18. — 7.	VII, 22. — 18. — 7.	VII, 22. — 18. — 7.	VII, 22. — 18. — 7.	VII, 22. — 18. — 7.	VII, 22. — 18. — 7.	VII, 22. — 18. — 7.
VI, 35. — 43. — 44. p.											
IV, 33. — 49.	IV, 49.	IV, 49. V, 8.	IV, 49. V, 8.	IV, 49. V, 8.	IV, 49. V, 8.	IV, 49. V, 8.	IV, 49. V, 8.	IV, 49. V, 8.	IV, 49. V, 8.	IV, 49. V, 8.	IV, 49. V, 8.
V, 8. — 18. — 26.											
VI, 13. — 31. — 33. — 39. — 40.	VI, 13. — 31. — 39. — 40.	VI, 13. — 31. — 39. — 40.	VI, 13. — 31. — 39. — 40.	VI, 13. — 31. — 39. — 40.	VI, 13. — 31. — 39. — 40.	VI, 13. — 31. — 39. — 40.	VI, 13. — 31. — 39. — 40.	VI, 13. — 31. — 39. — 40.	VI, 13. — 31. — 39. — 40.	VI, 13. — 31. — 39. — 40.	VI, 13. — 31. — 39. — 40.
	VIII, 57. — 56. IX, 42. X, 28. — 29. — 34. — 35. — 32. XI, 34. — 35.										
VII, 53. — 62. — 63. — 66.	VII, 53. — 62. — 63. — 66.	VII, 53. — 62. — 63. — 66.	VII, 53. — 62. — 63. — 66.	VII, 53. — 62. — 63. — 66.	VII, 53. — 62. — 63. — 66.	VII, 53. — 62. — 63. — 66.	VII, 53. — 62. — 63. — 66.	VII, 53. — 62. — 63. — 66.	VII, 53. — 62. — 63. — 66.	VII, 53. — 62. — 63. — 66.	VII, 53. — 62. — 63. — 66.
	V, 8. — 18. — 26.										
— 70.	VII, 70.	— 70.	— 70.	— 70.	— 70.	— 70.	— 70.	— 70.	— 70.	— 70.	— 70.

[illegible]

Jam de singulis videndum, et primo quidem loco de *Vaticanis*.

Quorum is, quem breviter *Vat. 2.* indicavi, bombycinus est, et Saeculo, ut ferunt, duodecimo scriptus, in Bibliotheca Vatic. inter MSS. Graecos No. 20. insignitus. Excerpta ex Antonino continet a folio 86 usque ad fol. 94.

Codex nobis *Vat. 3.*, etiam bombycinus est, Saeculo decimo tertio, ut putant, scriptus. Excerpta ex Nostro complectitur a fol. 57 usque ad 75, et inter Vaticanos Codd. Graecos No. 98. ornatur.

Codex, quem *Vat. 4.* nominavi, inter Codd. MSS. Graecos Bibl. Vat. sub No. 100. relatus, bombycinus, et, ut perhibent, Saeculo decimo quarto exaratus. Excerpta ex Antonini Commentariis a fol. 165 usque ad fol. 180. exhibet.

Codex mihi *Vat. 5.* chartaceus et eodem Saeculo, quo *Vat. 3.*, ut opinantur, scriptus, numeroque 926. in Bibl. Vat. Codd. Gr. insignitus, continet ex Antonino decerptos flosculos a fol. 27 usque ad fol. 52.

Codex denique mihi *Vat. 6.* appellatus, bombycinus, et, ut ferunt, Saeculo XII. scriptus, inter Vat. Bibl. Codd. Gr. No. 953. Excerpta ex Nostro a fol. 73 ad fol. 80. fol. porro 244 et 245. complectitur.

En tibi, L. B., de Codd. omnibus Vaticanis literis Assemani nomine datas:

Dalla Biblioteca Vaticana, 3 Novembre 1770.

In esecuzione de' Veneratissimi Comandamenti dell' Eminentissimo e Reverendissimo Signore Cardinale de Bernis Stephano Evodio Affemani, Archievescovo di Apamea, Prefeto della Biblioteca Vaticana suo umillimo servitore, si è dato l'onore di far collazionare da due persone versate nell' idioma Greco, con tutta la più esatta diligenza, e sotto la sua non interrotta assistenza, que' codici manuscritti della Biblioteca Vaticana, i quali contengono intiera, o in parte l'Opera di M. Aurelio Antonino Pio [!] *de se ipso*, seu *de Vita sua*, con la edizione fattane già da Guglielmo Xilandro Augustano nel 1558. in 8vo.

Crede quindi necessario per maggior lume di quelli, ch' eseguir ne desiderano la nuova edizione, avvertire, che nella Biblioteca Vaticana esiste uno Codice Greco MS. in 4. magno Bombicino di fogli in tutto 541, segnato col numero 1950 del secolo XII; in cui, fra le opere di altri Autori Greci, v'è la sudetta intiera dell' Imperator M. Aurelio in fogli 51; cioè dal fog. 341 ad fog. 392. senza alcun titolo, ne veruna divisione di libri, a riserva del lib. XII, a cui nel fog. 389. è prefissa in corpo con la mano medesima, e col distintivo di una stelletta, l'epigrafe seguente *Μάρκου αὐρονταύτορος*.

Esistono altresì in detta Biblioteca gl' indicati due codici Greci MSS. segnati, uno col no. 926, e l'altro 953.

Il primo è in 4. parvo, cartaceo, di fogli in tutto 235. del secolo XIV. Fra le opere di altri autori v'è una raccolta di vari testi della suddeta opera di Marco Aurelio Antonino dal foglio 20 al 52, sotto questo titolo *Μάρκου Ἀντωνίνου καίσαρος αὐγούστου ἐκ τῶν καθ' αὐτόν* *). A ciascun testo sono annessi nel corpo, con la mano medesima, varii passi di Eliano cavati dalle di lui opere *de animalium natura et de instruendis copiis*. Il primo di lui passo è il cap. 22. del lib. 1. *de animalium natura*. Tanto alli testi di Marco Aurelio, quanto aquelli di Eliano sono aggiunti dalla stessa mano in corpo e nel margine alcuni sinonimi e Glossa con le analisi grammaticali di Autore incerto.

L'altro codice segnato no. 953, è in 4. Bombicino di fogli in tutto 245, del secolo XII. molte logoro, e con somma difficoltà leggibile. Contiene parimente fra le opere di altri autori, una raccolta quasi consimile di vari testi della suddetta di Marco Aurelio dal fogl. 73 al fog. 80, et dal foglio 244. al foglio 245, mutilo in fine, sotto il titolo, *Μάρκου Ἀντωνίνου ἐκ τῶν καθ' αὐτόν*. Vi sono ancora soggiunti nel corpo con la mano medesima i passi di Eliano, comme nel codice precedente, senza però i sinonimi, le Glosse, e le analisi.

*) Quod igitur in Varietate Lectionis ad titulum opusculi Antoniniani dixi, Assemanum omnino silentio praeterire titulum Operis in Codd. Vatt., id sic intelligas velim, L. B., in Variet. Lectionis in usum meum transcripta nihil me reperisse de operis inscriptione adnotatum et serius Assemani hanc Epistolam legisse.

Mediante poi una esatta ricerca, si sono trovati nella Biblioteca medesima tre altri codici Greci segnati co' num. 20. 98. e 100, e continenti una raccolta simile di varii testi di Marco Aurelio: cioè

Il Codice 20. in 4. magno Bombicino del secolo XII. di fogli in tutto 133, di ottima mano, e ben conservato. Dal fog. 86 al 94, contiene sotto il seguente titolo *Μάρκου Ἀντωνίου ἐκ τῶν κατ' αὐτόν* la suddetta raccolta de' testi di Marco Aurelio con quelli di Eliano e sottoposti i sinonimi, le Glosse, ma di altro incerto Autore.

Il Codice 98. in 4. Bombicino di fogli in tutto 78. del secolo XIII. ben conservato, contiene parimente dal foglio 57 a terg. fino al foglio 78. sotto il seguente titolo *Μάρκου Ἀντωνίου ἐκ τῶν κατ' αὐτόν* la suddetta raccolta di testi di Marco Aurelio, e di Eliano con gl' interlineari sinonimi di altra mano, e con l'aggiunta di Glosse, e analifi di altra diversa mano, e non concordanti con quelle de' codici precedenti.

Il Codici 100. in 4. Bombicini di fogli in tutto 298. del secolo XIV. di buona mano e ben conservato, contiene dal foglio 165. fino al foglio 180. la suddetta raccolta di testi di Marco Aurelio e di Eliano sotto il seguente titolo *Μάρκου Ἀντωνίου ἐκ τῶν κατ' αὐτόν* con gl' interlineari e marginali sinonimi, Glosse ed analifi di mano di-

diversa, e di altro Autore incerto: Avertendo, che la maggiore parte di dette Glosse e delle note marginali sopraindicato espongono dottamente i testi a' quali sono aggiunte.

Tutti questi codici sono stati esattissimamente collazionati con l'opera intiera di Marco Aurelio Antonino imperadore intitolata *de se ipso, seu Vita sua Libri XII. Gracce et Latine, nunc primum editi Guilelmo Xylandro Augustano Interprete, Edit. Tiguri apud Andream Gesnerum, f. 1558. in 8.* E vi sono trovate molte varianti lezioni notate negl' annessi fogli riconosciuti per maggiore autenticità dalle scrivente.

Negli Armari, che racchiudono i Codici MSS. già Palatini siccome ne tam poco fra tutti gli altri Codici Greci della Vaticana, che sonosi diligentemente esaminati, non v'è il codice, di cui asserisco il Xilandro di essersi servito per far la sua traduzione.

Con le varianti dunque non solamente del codice 1950, me degli altri ancora di sopra indicati, eseguite nella maniera prescritta, cioè di notare le pagine e le linee sì dell' edito, come ancora di ciaschedun rispettivo codice, sembra che siasi corrisposto alle premure fattene, restande alla prudenza e dottrina di chi farà per accudire alla nuova edizione di questa importante opera di Marco

Aurelio, farne l'uso, che sarà creduto piu proprio. E lo scribente in attenzione di altri respectabilissimi fenni dell' E. suo con profondissimo ossequio si rassegna
In quorū fidem feci Romae e Bibliotheca Vaticana,
die 3 Novembris 1770.

Stephanus Evodius Affsemanus,

Archiepiscopus Apameae, Bibliothecae Varicanae
Praefectus.

(L. S.)

De Codd. MSS. Bibliothecae Mediceo-Laurentianae, qui Flores ex Antonini opere decerptos servarunt, egit *Bandinius*, Vir Doctissimus, in Catalogo Codd. Graecor. Bibl. Med.-Flor. II, col. 256 sqq.

Codex, quem *Med. 1.* insignivi, septimus Mediceus Plutei LV., chartaceus est, et Saeculo, ut referunt, decimo quinto scriptus, foliis quaternis formae minoris. Inter Excerpta ex Antonino leguntur, et alia maximam partem ex *Aeliani* Historia Animalium transumpta in hoc et caeteris MSS. Mediceis, quod idem in Vaticanis observaverat *Affsemanus*.

Codex nobis *Med. 2.* est XVII. Plutei LIX. Biblioth. Med. Laurent., chartaceus, foliis quadruplicatis formae minoris, et Saeculo, ni falluntur Viri docti, decimo quinto scriptus.

Codex, quem *Med. 3.* nominavi, Codex XIII. Plutei LXXIV. ejusdem Biblioth. item chartaceus est, foliis

liis octonis, et a Viris doctis inter Codd. Saeculi XV. relatus.

Codex denique, quem *Med. 4.* appellavi, est XLIV. Plutei LIX. hujus Bibl., bombycinus, saeculo, ut putant, decimo quarto exeunte scriptus, foliis quaternis formae minoris.

Monendi hac occasione Lectores humanissimi, ne mirentur, in Tabula paullo ante his Prolegomenis inserta numerari IV, 49. inter Excerpta ex Antonino in Codd. Med.-Flor. servata, non item in Notis. Causa hujus inconstantiae haec est: Qui Lectionis Varietatem ex his Codd. collegerant, ignoraverant Verba: *Ἀτυχίς* etc. ex Antonino esse excerpta, nec igitur quidquam Varietatis a lectione vulgari adnotaverant: qua re factum est, ut et ego serius demum ex primis Verbis cujusque Fragmenti ex aliis libris Epitomae Antoninianae inserti prudenter a Viris Doctis adnotatis intelligerem, illam Sectionem etiam in his libris contineri.

Codex, quem *Parisi.* insignire soleo, servatur in Bibliotheca Parisina Nationis Franco-Gallicae, Numero 2649. ejus Biblioth. designatus, Saeculo, ut putant, decimo quarto exaratus est, idemque esse videtur, quem Menagius in Notis ad Antoninum ineditis, nec non De Joly Codicem *Regium* vocaverant.

Codex a nobis abta *Guelf.* indicatus, Bibliothecae Guelferbyterianae IV, 77., continet *Libanii Malactui* *ναὶ λόγῳ*, *Philostroti* Imaginum librum primum, et Excerpta

varia: primo loco ex Antonino καὶ εἰς αὐτὸν intermixta capitibus ex *Aeliani* Historia Animalium.

Haec de Codicibus MSS. Superest, ut de Editionibus, quae post inventam artem typographicam prodierant, pauca loquamur.

Serius, quam putares, Antonini opusculum, multis nominibus commendandum, typis vulgari coepit. Editio enim princeps est ea, quam *Guil. Xylander* Ao. R. S. 1558. e Cod. Palatino curavit, a nobis breviter *Xyl.* 1. indicata: quae quidem ita inscribitur:

M. Antonini imperatoris Rómani et philosophi De se ipso seu Vita sua Libri XII. Graecè et Latine nunc primum editi, *Guilielmo Xylandro* Augustano interprete: qui etiam Adnotationes adjecit. *Marini* Neapolitani de Procli Vita et Felicitate liber: Graecè Latineque nunc primum publicatus, Innominato quodam interprete, adjectis itidem scholiis. E Bibliotheca Illustrissimi Principis Othonis Henrici. Cum privilegio in triennium. Tiguri apud Andream Gesnerum f.

In fine Epistolae dedicatoriae, ad *Georgium a Stetten*, Patricium Augustanum, datae, legitur: *Heidelbergae. Cal. Octobribus anno Salutis 1558.* Monuit caeterum in hac Epistola *Xylander*, Antonini commentarios, ut quidem in nostras ille manus pervenissent, mutilos sibi videri et maiore sui parte decurtatos — se, hortante *Conrado Gesnero*, hunc librum de Graeco Latinum fecisse, et Editionem ejus ad-

adornasse. De Translatione denique sua haec addit: „Latinitati, quam fieri potuit maxime, in hoc negotio studui: nisi quod voces quasdam tritas illas et aptas, non tamen usitatas apud antiquiores, perspicuitatis causa non contempsit. Verba appendere ad trutinam neque volui, neque vero debui: sensum quidem secutus sum, an autem affectus sum ubique, aliorum iudicium opto: cur difficile hoc fuerit, multae sunt neque non manifestae causae. Etsi fateor, in quibusdam me vel ut divinarem opus habuisse, vel audacter a Codice Graeco aut communi usu decessisse: quibus locis etsi annotatiunculis (eram enim occupatior, quam commentandi otium suppeteret) aliquando consului, tamen si secus videbitur, nihil moror: est enim (ut Bacchylidis utar proverbio) lata via., — Haec *Xylander*. Ante textum Graecum addita est dedicatio ad *Antonium Berterum*, Reichlingae dominum, a *Conrado Gesnero* graece conscripta, Tiguri med. mens. Februar. a. R. S. 1558. quae inter alia et haec habet: Τούτου [Antoninum vult] τὰ βιβλία παρὰ καλοῦ καγαθοῦ ἀνδρὸς Μιχαήλου Τοξίτου, ποιητοῦ εὐφροεστάτου (ἐκ τῆς Ὀθωνος Εἰνερίχου τοῦ Παλατίνου ἄρχοντος λαμπρεστάτου βιβλιοθήκης) λαβὼν, διὰ τῆς ἡμετέρας ἐπιμελείας ἀμωσγέπως, νῦν πρῶτον ἐντυπωθέντα, τῇ σὴ ὑπεροχῇ προςφωνεῖν καὶ ἀναθέσθαι ἡβουλόμην, βέλτιστε ΒΕΡΤΗΡΕ κ. τ. λ.

Haec Editio plagellis octonis est. *Xylandri* Epistolam dedicatoriam excipiunt duo *Suidae* Testimonia in ser-

monem latinum translata, et Antoninianæ Vitæ Summa e Sexti Aurelii Victoris Epitome: tum Xylandri translatio, quæ 200 paginas numeris suis insignitas complet: hanc sequuntur Adnotationes Xylandri paginis 26, quæ numerorum signis carent. Ante textum Graecum novus libri titulus legitur hic: ΜΑΡΚΟΥ ΑΝΤΩΝΙΝΟΥ αυτοκράτορος καὶ φιλοσόφου τῶν εἰς ἑαυτὸν βιβλία 1Β. Tiguri apud Andream Gesnerum F. — Inscriptionem excipit Dedicatio Gesneriana, quæ decem paginas numeratas implet, et duo Suidæ Testimonia graecè. Ipse textus Graecus habet paginas 156. numeris suis insignitas: eumque excipit a pag. 157 usque ad 181: ΜΑΡΙΝΟΥ ΝΕΑΠΟΛΙΤΟΥ ΠΡΟΚΛΟΣ ἡ περὶ εὐδαιμονίας: nec vero, quæ in Titulo promittuntur, Translatio latina Marini et ad eundem Scholia. — Exemplum hujus Editionis, quoti mihi licuit, servatur in Biblioth. Augustissimæ REGIS nostri Havniensî.

Quum vero in hac Editione Tigurina Interpretatio Xylandri admodum corrupte esset typis vulgata, iterum idem Xylander Antoninum edidit *Basileæ* a. 1568. Graece et Latine, adjunctis *Phlegontis* Tralliani, *Apollonis* Dyscoli et *Antigonis* Carystii mirabilibus narrationibus, *Phlegontis* item de longævis et Olympiis libro. Inscripta est haec Editio *Alberto a Stetten*, Georgii illius, cui primam dedicaverat Xylander, filio. In hac Epistola quam maxime queritur de sphalmatis typographicis, quibus Edi-

tio ante novem annos typis exscripta depravata sit: qui locus, si quid video, de Editione Tigbrina, non, quod opinabatur Censor Edit. De-Jolyanae in Biblioth. Philol. Goetting., de Translatione Xylandri novem annos ante textum vulgatum impressa, intelligendus est. Error Viri Docti ortus est ex eo, quod non observaverat, non esse eundem *Stetten*, cui prima et secunda Xyl. Editio dedicata sit. Hanc Editionem ipse non excussi, quia in Biblioth. Havniensi non exstabat: neque tamen aegre ea carui, quum ex iis lectionibus variantibus, quas *Mena-gius* et Doctiss. *Corai* ex ea adnotaverant, intelligerem, eam in omnibus cum *Argentina*, de qua nunc loquar, consentire.

Argentina haec (nobis *Arg.*) prodiit 1590. 8., omniaque continet, quae Basileensis. Exemplum ejus habui e Biblioth. Havniensi, et idem, ni fallor, quo olim usus est *Casp. Barthius*, quantum conjicere potui ex notulis passim margini adscriptis. Non igitur erat, cur HARLESIUS, Vir Doctissimus, dubitaret, an haec Editio unquam prodierit. Caeterum hanc Editionem diligenter comparandam putavi, quod mihi instar secundae Editionis Xylandri erat.

In minores Sectiones Antonini libellum primus divisit, qui eum cum Procli Vita a Marino scripta edidit *Lugduni* 1626. 8. Addidit idem Adnotationes quasdam,

si quidem nugae et somnia Adnotationum nomine ornanda sunt. Expressa est haec Editio ex *Xyl.* 1. retentis omnibus vitiis typographicis, quae novis, ut fit, passim aucta sunt. Videtur profecto bibliopola Lugdunensis *Franc. de la Bottiere* ipse hanc Editionem curasse, et nescio quem in subsidium vocasse, qui tumultuaria opera notas nonnullas adderet. Editionem ipsam nota *Lugd.*, et Adnotationes nota *Adn. f. Adnot. Lugd.* indicavi.

Haud multis annis post melior Editio operi Antoniniano contigit curante *Merico Casaubono*, Isaaci Casauboni filio. Is quidem primum in linguam Anglorum vernaculam Antonini Opusculum transtulerat, et, quum *Gatakeri* Editio cunctaretur, ipsum Antonini textum Graecum cum Translat. latina et Notis edidit. Editio ejus ita inscribitur:

ΜΑΡΚΟΥ ΑΝΤΩΝΙΝΟΥ Αὐτοκρατορος ΤΩΝ ΕΙΣ
 'ΕΑΤΤΟΝ βιβ. β. *Marci Antonini Imperatoris De
 Se Ipso Et Ad Se Ipsum libri XII. Guil. Xylander Au-
 gust.* Graece et Lat. primus edidit. Nunc vero Xy-
 landri Versionem locis plurimis emendavit et novam
 fecit: in Antonini libros Notas et Emendationes ad-
 jecit *Mericus Casaubonus, Is. F.* In eosdem *Xylan-
 dri* Annotationes. *Londini MDCXLIII.* (plagulis
 octonis fol. min.)

Inscripta est haec Editio Joanni Seldeno Epistola satis eleganti, quam tamen, quum ad Antoninum proprie non pertineat, ut lectorum sumtibus parcerem, hic repetere nolui. Epistolam hanc excipiunt *Prolegomena*, quae non unam ob causam repetenda videbantur, et ad calcem horum Prolegomenorum transcripta inveniuntur. Prolegomena sequuntur de Marco Antonino Principe etc. *Testimonia* ex *Athenagora*, *Herodiano*, *Suida*, *Nicephoro*, *Antonino* ipso (ap. *Casaub.* III, 12, nobis III, 14.), *Aurelio Victore*, *Jul. Capitolino*, *Vulc. Gallicano*, *Is. Casaubono* et *Guil. Cantero*, denique *Loca Antonini* in *Suidae* Lexico laudata sub vocibus: ἀκενόσπουδον, ἀκέραιον ἀποδειν, ἄσυχλος, ἀψικάρδιος, ἀψίκωρος, γράσος, δαίμων, ἐπιλαμβάνεσθαι, εὐανκλήτως, εὐλύτος, εὐμάρεια, ὀρθός, ὀρυγονόπος, ὡςτινῶς, παράπηγμα, περιλαλοῦσιν, Πρασιανός, προσοχή, συμβαίνοντα et τερατεία. Addit denique *Casaubonius*: „Haud paucae praeterea voces et phrasae, ut ἀνανεωσάμενος, ἔκστρεψον, ἐκτέον, εὐσυνείδητος, κατὰ νοῦν, τὸ παρὸν εὖ τίθεσθαι etc., in quarum explicatione Soidam ad certa Antonini loca respexisse verisimile puto: quia tamen affirmare non possum, cum neque nomet Antoninum, neque plura proferat, ex quibus certo liquere possit, labore colligendi libens supersedeo. „ — *Testimonia* de Antonino excipit ipse Contextus Graecus cum Interpretatione latina paginis 343. Sequuntur *Casauboni Notae* paginis 126; porro *Xylandri Adnotationes* ex Ed. Basil. repetitae a pag. 127 — 148; denique *Auctarium*

ctarium Notarum, et Index locorum Antonini, quae in Codd. Hoeschel. continentur, duabus plagulis, quae numeris non insigniuntur.

Quo minus tamen summa laus inter Antonini Editores Mer. Casaubono sit tribuenda, fecit *Th. Gatakeri* diligentia, qua per XL annos hunc Scriptorem tractaverat, cujus diligentiae fructus erat Editio, quae anno 1652. prodiit, ita inscripta:

ΜΑΡΚΟΥ ΑΝΤΩΝΙΝΟΥ ΤΟΥ ΑΤΤΟΚΡΑΤΟΡΟΣ
ΤΩΝ ΕΙΣ 'ΕΑΤΤΟΝ ΒΙΒΛΙΑ Β'. *Marci Antonini
Imperatoris* de rebus suis, sive de iis, quae ad se pertinere censebat, Libri XII, Locis haud paucis repurgati, suppleti, restituti: Versione insuper Latina nova; Lectionibus item variis Locisque parallelis ad marginem adjectis; Ac Commentario perpetuo explicati atque illustrati, Studio operaque *Thomae Gatakeri* Londinatis. *Cantabrigiae* Anno Domini MDCLII. — (plagulis quaternis formae majoris.)

Confecravit Editionem hanc Gatakerus *Antonio Tuckney*, *Joanni Arrowsmith*, et *Thomae Hill*, Doctoribus Theologiae in Academia Cantabrigiensi. Dedicationem excipit *Praeloquium*, quod post Prolegomena nostra recudendum curabimus. Sequitur Textus Graecus cum Translatione Latina, locisque parallelis et lectionibus variis, seu, ut verius dicam, Conjecturis in margine breviter ad-

adnotatis a pag. 1 ad 123. Tum *Testimonia* et *Elogia* octo foliis a nobis repetita. Denique legitur Commentarius fatis amplius paginis 439; et denique Indices 1) locorum Scr. Sacrae in Notis illustratorum; 2) aliorum Scriptorum, quae in Notis laudantur; 3) Graecorum quorundam vocabulorum; 4) Rerum.

Ex hoc Operis Gatakeriani ambitu quivis facile intelliget, maximum fuisse in Viro hoc sane docto studium Antonini emendandi et illustrandi. Quam maxime igitur dolemus, Gatakerum omnino caruisse subsidio Codd. MSS. ad opusculum hoc recensendum, eumque saeculi sui more abreptum nimium fuisse in colligendis ex scriptoribus omnis generis sententiis et locis, quae cum Antoninianis aliquid similitudinis habere ipsi videbantur, quamquam nihil fere utilitatis ex eorum notitia hauriri potest ad Scriptorem nostrum intelligendum, in aliis vero locis, quae summa obscuritate laborant, ne verbum quidem addidisse, ex quo intelligi possit, quomodo ex auctoris verbis sensum eum elicuerit, quem Translatio ejus Latina exhibet. Caeterum quod attinet ad querelas a Merico Casaubono in Epistola VII, quae cum aliis ejus ad calcem Epistolarum If. Casauboni ab *Jans. de Almeloveen* curatarum legitur, contra *Gatakerum* sublatas, eum scilicet in Notis suis passim Translationem Casaub. Anglicam castigasse, nec unquam Editionis Casaub. Graeco-latinae, in qua ipse plurima peccata re-

tra-

tractasset, mentionem fecisse, sed potius conjecturas Casauboni huic Editioni additas tanquam suas venditasse, quamquam non omni jure defendi, tamen, opinor, sat bene excusari potest Gatakerus. Commentarius scilicet Gatakeri, quod ex ipsa Casauboni Epistola apparet, jam diu conscriptus erat, quum prodiret Editio Casauboniana. Jam vero aequum fuisset, ut Gatakerus, hac Editione vulgata, ea retractasset, quae iniquius dicta videri possent in Casaubonum, eidemque conjecturas ab eo primum prolatas tribuisset: verum quis hoc postulabit a sene, qui eo anno, quo Editionem suam publici juris fecit, annum aetatis septuagesimum secundum agebat? Neque argumentis, opinor, sat gravibus unquam probare potuerat Casaubonus, Conjecturas suas a Gatakero sibi surreptas esse. Facile enim fieri potuit atque adeo fieri debuit, ut in uno loco in unam eandemque conjecturam inciderent, quam idcirco Gatakerus eodem jure sibi vindicare poterat, quo Casaubonus eam sibi vindicat. Unum tamen est, in quo ita peccasse mihi videtur Gatakerus, ut ejus patrocinium fuscipere nequeam, in eo scilicet, quod ne verbo quidem lectores in Praefatione ad Antoninum monuit, Casaubonum in Editione Graeco-Latina multa emendasse et retractasse, quae olim ipsi imprudenti excidissent. Hoc enim, nisi vehementer fallor, et honori alius Viri profecto non inducti, et suae ipsius famae debuerat. Hactenus de Editione a Gatakero curata.

Repe-

Repetita est Editio Gatakeriana *Londini* 1697. et 1707. 4. cura *Georgii Stanhopii*, qui praeter Gatakerianas selectas quoque Notas Dacierianas ex lingua Franco-Gallica translatas addidit, nec non Vitam Antonini a Dacierio gallice scriptam et a se in Latinum sermonem translata. Denique curante *Hermanno Wisio* repetita est Editio Gatakeri *Traject. Batav.* 1697. fol., qua in Editione quavis pagina verbis Antonini subjectus est Gatakeri Commentarius, quem *Merici Casauboni* et *Guilielmi Xylandri* Notae et alia Gatakeri Opera critica excipiunt.

Anno 1680. editus est Antoninus *Oxoniae* e Theatro Sheldoniano typis admodum nitidis, chartis duodecim. Textus fere est Casaubonianus, Translatio praeterea Casauboni, nonnullae ejusdem conjecturae, nec non Gatakeri, additae sunt. Haec Editio, cujus exemplar habui e Biblioth. Havn., est ea, quam breviter *Oxon.* in Notis indicavi.

Anno 1704. iterum *Oxoniae* prodiit *Antoninus* curante Viro Docto, qui sub literis R. J. latere voluit, chartis octonis. Editio haec textum habet Gatakerianum, Latinam porro Gatakeri Interpretationem passim emendatam, Notas porro e Gatakerianis et Casaubonianis excerptas, quibus et suas aliquas haud negligendas addidit Editor.

Repetita est haec Editio pluries *Glasgae* chartis octonis, ut anno 1744. et 1751. quarum posterioris, breviter *Glasg.* insignitae, mihi copiam fecit Bibliotheca Havniensis. Repetita itidem est curante *Christophoro Wolle* Lipsiae 1729. 8., praemissa Introductione ad Philosophiam Stoicam a *Joanne Franc. Buddeo* conscripta. Praeter hanc vero nihil dedit Wolle, quod non in Oxoniensi secunda invenerat, nec admodum diligens fuit in speciminibus typographicis corrigendis, quamquam Lipsiae, ubi impressa est, ipse vivebat.

Eminet saltem prae hac Editione altera Lipsiensis, quae 1775. curante *Moro*, qui tamen nomen celavit, vulgata est chartis octonis. Quamquam enim textum tantum Gatakeri cum ejusdem Translatione Latina continet, et ex Oxoniensi secunda aut Glasguensi aut Lipsiensi priore expressa videtur, tamen in fine exhibet praeter conjecturas aliquas ex Oxoniensi secunda repetitas alias ipsius *Mori*, easque maximam partem praestantes, ut cuivis appareat, Morum, si quis alius, idoneum fuisse bonae editioni perficiundae, si non omni ope librorum scriptorum caruisset.

Anno jam ante Morum ad Antoninum edendum accesserat *Joannes Petrus de Joly*, cujus Editio sic inscripta est:

Pugillaria Imperatoris M. A. Antonini, Graece Scripta, Disjecta Membratim, Et Quantum Fieri Potuit, Restituta Pro Ratione Argumentorum. Sequitur Interpretatio Gatakeri Londinatis similiter expressa. Curante nobili Joanne Petro De Joly, Marci Aurelii Gallico interprete atque cultore. *Parisiis*, MDCCLXXIV. (chartis duodenis.)

Ut, quid haec Inscriptio sibi velit, intelligant Lectores nostri, quibus non licuit hac Editione uti, monendi sunt, Interpretem Gallicum sibi persuasisse, libellum Antonini nec ab ipso auctore, aut antiquitus saltem, Ἀντωνίνου τῶν εἰς αὐτὸν nomine inscriptum, nec vero ab ipso auctore aut primis lectoribus in duodecim libros divisum esse. Opinatur De Joly, Antoninum, quaecunque ipsi in mentem venissent salutaria praecepta, ea in pugillaribus exarasse; quae quidem pugillaria, quum mortuo auctore, ob eximium, quo erga Antoninum flagrabat populus, amorem diligenter et studiose conquirerentur, misere esse discerpta, ut quisque aliquid reliquiarum illarum haberet, deinde vero ab alio, nescio quo, qui audivisset, in duodecim Pugillaribus Antonini hoc monumentum exaratum fuisse, in duodecim libros esse divisa, eamque ob causam jam apud Suidam duodecim libros memorari. Titulum vero, quo hodie circumfertur Antonini opus, putat a Xylandro mutuatum esse ex *Diogene Laërtio* in Solone, Segm. 61., non in Codice

Augustano repertum, ab eodem quoque divisionem in libros duodecim, qua hodie utimur, profectam, quum legisset apud Suidam, duodecim Antonini libros exstare. Haec igitur cum sibi persuasisset De Joly, singulas Opusculi Sectiones ad Capita 35 retulit: qua re sibi optime de Antonino meruisse videbatur. Ipse enim: „Post hanc, inquit, editionem Antonini concedendum erit viris eruditissimis, quorum testimonia refert *Fabricius*, (in Bibl. Gr. Libr. IV. P. 2. cap. XXIII, §. 3.) opus eximium (initio detracto) *fuisse re vera scopas dissolutas, arenam sine calce, cui nihil inerat contexti, et visa fuisse mera excerpta sub nomine Antonini, non ipsius Philosophi.*„ Haec igitur *De Joly*.

Nobis vero haud alienum a consilio horum Prolegomenorum videtur, et nostram sententiam de integritate operis Antoniniani et αὐθεντίας vulgaris tituli et divisionis paucis exponere, monitis antea lectoribus, nos potissimum sequi Virum Doctum, qui in Biblioth. philol. Goetting. censorem Editionis De-Jolyanae egit, qui omnium accuratissime de hac re scripsisse nobis videtur.

Integros quidem maximam saltem partem ad nos pervenisse Commentarios Antoninianos, nemo argumentis sat firmis negare potest. Fuerunt quidem Viri Docti haud pauci, quos nominavit *Fabricius* in Bibl. Gr. l. 1.,
qui

qui dicerent, non integrum Antonini opus, sed Excerpta tantum ex eo superesse. Hujus vero opinionis argumenta partim in indole libelli, qui fere singula quaeque decreta sine serie connexa cum iis, quae praecedunt et sequuntur, exhibet, partim in fama inesse videmus, qua acceperant, servari in quibusdam Italiae Bibliothecis Antoniniana titulo *Ἀντωνίνου ἐκ τῶν καὶ ἑαυτὸν* insignita (sic vero et in Vaticanis Codd. legendum puto, quamquam Assemani Epistola *καὶ αὐτὸν* habet). Jam vero indoles illa librorum Antonini eo deduxit quosdam, ut hoc opus Antonino indignum judicarent atque ex majore quodam excerptum opinarentur. At *Fabricius* recte monnit haud spernendos esse libros non una serie scriptos, quales et antiquiorum et recentiorum multos esse, qui utilissimi ac praestantissimi haberentur. Atque, si quid video, multo minus ab Antonino, qui non aliis, sed sibi tantum, scripsit, quam ab alio quovis Scriptore, postulari potest, ut ad artis regulas singula quaeque disposuerit. Famam vero de Excerptis ex Antonino secus ac debuerant intellexerunt Viri Docti, inter quos et *Casp. Barthius* fuit, de toto opere, quod adhuc exstat, non de Excerptis ex hoc opere collectis. Apparet denique, ut recte monuit *Casaubonus*, ex *Suida*, ab eo inde tempore certe, quo is vixerit, Antonini opus satis integrum ad nos pervenisse. Neque tamen haec ita intelligi velim, quasi negem, omnino nihil librariorum incuria omissum aut trajectum esse: ipse enim passim

in Notis observavi, Antonini opus mihi mutilatum videri.

De αὐθεντία porro inscriptionis atque divisionis vulgaris si quaeritur, ipse me adhuc dubitare profiteor, utrum ad Antoninum ipsum auctorem referendae sint, nec ne. Quare enim fieri non potuit, ut Scriptor noster praecepta atque decreta, quae ipsi salutaria videbantur, in usum suum exararet, neque tamen aut titulo ornaret, aut in singulos libros divideret? Neque tamen negare audeo, utrumque factum esse. Quid enim obstitit, quo minus iis, quae in usum suum scripserat, verba τὰ εἰς ἑαυτὸν aut Ἀντωνίνου τὰ εἰς ἑαυτὸν inscriberet, eaque in libellos quosdam distribueret? Quaestio igitur de inscriptionis atque divisionis vulgaris auctoritate inter eas referenda videtur, ad quas in tanta rerum antiquarum obscuritate nihil certi responderi potest. Neque tamen non adfirmare ausim, operis hujus et inscriptionem et divisionem jam antiquitus esse constitutam; et a *Xylandro* et *Gesnero* in Codice Palatino repertam. Si enim nulla operis hujus inscriptio in Codice Palat. existisset; nonne verisimillimum est, primos Editores non ex Diogene Laërtio titulum libri cujusdam Solonis, sed ex Suida titulum libri Antoniniani (τοῦ ἰδίου βίου διαγωγῆν) transsumpturos fuisse? Quam maxime vero ab ea, qua Saeculi XVI. Viri Docti antiquitatis monumenta tractabant, religione abhorrere, ut

ut lectoribus ne verbo quidem monitis, quo consilio et qua auctoritate hoc factum sit, et inscriptionem et divisionem libri alicujus suo ingenio constituerent, quis est, qui nesciat? Neque vero sufficiunt argumenta, quibus utitur De Joly, ad probandam opinionem, libros hos ita dispersos atque disiectos esse, ut nova prorsus opus sit eorum divisione. Nam quod dixit, ordinem, quo singuli libri sese excipiant, repugnare ordini temporum, id non ita adprobavit, ut extra omnem dubitationem rem posuisse videri possit. Argumentum scilicet petit ex eo, quod Antoninus III, 9. se *senem* profetetur et *mox moriturum*, idemque IX, 3. mentionem fecit *uxoris* spirantis adhuc et *gravidae*; quum ex Vitae Antonini Scriptoris constet, Faustina diu ante Antoninum excessisse. At non tantum mihi videtur hoc argumentum, ut vehementer illo movear. Non enim urgendum est, quod Antoninus se senem et mox moriturum dicit: quod quidem argutari nec vero interpretari est. Antoninus senem se vocavit, quod imbecillitatem valetudinis, qua laborabat, ingravescentem sentiebat, eandemque ob causam morti se appropinquare dixit. Quid, quod Antonini uxor Faustina quatuor tantum annos ante maritum mortua est? Num igitur De Joly putavit, Scriptorem rerum studiosum, verborum autem fere negligentem, ea diligentia annos aetatis computasse, ut quatuor anni obstarent, quo minus sibi senectutem tribueret? Equidem postquam

pluries hos libros perlegi, eosque diligenter cum historiae monumentis, quae mihi ad manus erant, comparavi, nihil in iis deprehendi, quod impediât, quominus dicamus, eos intra annos 171 et 180 post Chr. nat. ab Antonino et ea fere serie, qua hodie leguntur, conscriptos esse.

MERICI CASAUBONI

in M. ANTONINI τῶν εἰς ἑαυτὸν libros XII. et Editionem
suam

PROLEGOMENA.

Quae Marcus Antoninus, Imperii et rerum gestarum magnitudine gloriosissimis Imperatoribus annumerandus, vitae vero sanctitate et solida eruditione veterum Philosophorum vel laudatissimorum nulli inferior, *De se ipso* sibi scripsit, ea postquam semel typis excusa prodierunt in lucem, dudum est, cum certatim a doctissimis quibusque viris, qui reipublicae literariae promovendae suam navarunt operam, laudantur et meritis elogiiis celebrantur: at qui scriptum ut excellentissimum, ita et obscurissimum, seu *Notis* seu *Animadversionibus*, seu *Commentariis* uberioribus illustrandum fusciperet, quod tam reconditae sapientiae ad plures utilitas perveniret, ex omni doctorum numero nemo unus hactenus, quod sciam, repertus est. Interim vero, qui mortalibus imperitis et incautis falso Antonini nomine illuderet, et vilissimos, in comparatione, foetidissimosque pannos, pro pretiosissima purpura sacrilega manu circumferret, pridem repertus est *Antonius Guevara* Hispanus, homo non contemnendi prorsus ingenii, nisi alios ipse, tantae imposturae fiducia, adeo contempsisset; eruditionis autem, quae aulicum potius, quam Episcopum; et circumforaneum aretalogum, quam genuinum Philosophum deceret. Sed nec ego talem ab omnibus pridem doctis exploram contemptumque tanti facerem, ut hic ejus meminisse dignarer, nisi tanti putarem, quam sint homines, quae stulta, ficta, falsa, putida, prae iis, quae solida sinceraque sunt, am-

plecti proniores, et quæ *χολοβάφιναι* iis, quæ vere sunt aurea, praeponere, tam luculento et illustri exemplo demonstrare. Solis enim sacris Bibliis exceptis alium vix ullum librum extare puto, qui tot in linguas, Gallicam, Italicam, Anglicam, Germanicam, alias, opinor, omnes Europae linguas semel iterumque translatus: qui repetitis editionibus toties excusus sit. Cum vero per multos annos intra vulgares has linguas tantae se continuisset imposturae foeditas et jam quodammodo suppressa videretur: ecce tibi triginta plus minus abhinc annis *Joannes Wankelius* quidam nomine, natione Germanus, exortus est, qui magnum operae pretium, a principibus etiam viris invitatus, facturum se credidit, si egregium hoc *Horologium* (is enim libro titulus) latine versum et Notis adornatum, ab oblivione vindicaret. Hujus ergo Latinae versionis IV editionem *in folio*, ad paginas prope septingentas, praeter longissimas praefationes plures, et copiosum Indicem, diffusam; sed et posteriorem aliam *in quarto* ad rei monstrosae (mihi certe) fidem servo. O iniquam sortem mortalium! quid enim profecto fiet in profunda barbari, quale jam non unum, saeculi caligine, melioribus literis proscriptis et extinctis omnibus; cum tam erudita aetate tam multi reperiantur, qui *σύρματα αἰροῦνται μάλλον ἢ χρυσόν* et frugibus inventis glande vesci gratum habent? Et memini, cum ante quinquennium in prodigiosum quendam librum, in Angliam tum primum advectum, *Etruscarum Antiquitatum* titulo, multisque aeneis tabulis spectabilem forte incidissem, primo statim conspectu fraude deprehensa, ad quam deprehendendam nulla non pagina libri, ne dicam linea, sufficiat; indignationem publice testatum esse, et originem fraudis in quodam, qui tum forte sub praelo erat, de *Ufu et consuetudine* commentariolo detexisse. Comperi tamen postea fuisse, qui longe aliter sentirent,

rent, et tam bellas et speciosas *Antiquitates* tam duriter acceptas dolerent: imo non defuisse, qui contempto nostro aliorumque de illis verissimo iudicio, ad loca ipsa, fideli tanti depositi custodiâ venerabilia, per mare, per terras, magno studio, quo res tam sacras oculis usurpasse suis, et manibus contigisse possent aliquando gloriari, contenderent. Sed ut ad *Antoninum* redeamus, Annus a parto Salutis Authore 1558 agebatur, cum primum *Guil. Xylander* Augustanus divinum hunc Antonini foetum, a Conrado Gesnero ex Bibl. Palatinae latebris erutum, protulit in lucem; et, ut erat industrius et in vertendis Graecis assiduus, Latine vertit, brevibusque Notis illustravit. De ejus versione plura mox dicemus: sed hoc in antecessum, ne viro docto pro ingenti beneficio gratias indignas rependamus: parum candide et ingenue facturum, qui post tot in hoc genere labores *Xylandri*, tot lucubratas majorum vigiliarum et voluminosiorum scriptorum versiones, ex hac una scripti tam pusilli, alias quidem, fateor, inaeestimabilis, et non ex mole pendendi, sed pusilli tamen unius versione de meritis ejus et eruditione pronuntiare velit. Fateor illum in aliis quoque operibus non raro impingere, nec in exprimendis, quos interpretandos suscepit; semper litas Mercurio; sed id potius tamen viri laboriosissimi et ad alia semper properantis festinationi, quam linguae Graecae, cujus ut et Latinae fuit ille peritissimus, ignorantiae tribuendum censeo. In Antonino alia fortasse ratio: ad cujus intelligentiam non tam Graecae linguae peritia, quam veteris et imprimis Platonicae Philosophiae cognitio necessaria. Certe quam non feliciter optimo viro versionis hujus susceptus ab eo labor aggrediendi cesserit, ut non ignoravit ipse, ita nec dissimulavit, ut tum Praefationes ejus (quarum prima praecipue), tum Notae testes: in quorum altero sagacitatem ejus, (ἀμφότερα δὲ καλὰ,

καὶ τὸ ὅτι οὐκ ἴσμεν, εἰδέναι· καὶ τὸ γινῶναι δ' οὐκ ἴσμεν· dicebat olim Hierocles) etiam ubi minus sagax: in altero ingenuitatem merito laudemus. Sed quod in Graeci sui codicis defectum culpam saepe rejicit, id ut ipsum vere credidisse concedamus, ita credendi causas nullas idoneas habuisse certo persuasum habemus, et facile, spero, lectori, cum de eo agemus, non moroso persuadebimus. Caeterum cum princeps haec editio, Latina praecipue Xylandri versio, Typographorum incuria tot scateret mendis, ut vel eo nomine Xylandrum vehementer ejus poeniteret et puderet; secunda meliori, novem plus minus annis interjectis, prioris illius maculas et dedecus elquere conatus est. Ea Basileae a. d. 1568. adornata est. Sed viro doctissimo et occupatissimo ne hic quidem pro voto aut industriae merito respondit eventus. In versione siquidem menda typographicas haud paucas sustulit: at quae propria erant ipsius παραράματα, typographicis longe molestiora, pleraque reliquit. In Graeco vero contextu, qui nulla re magis, quam turbatissima interpunctione, laborabat, parum aut nihil praestitit. Multis post annis, A. quippe D. 1626, Lugduni (Gallicae Celticae urbe) nova prodiit Antonini editio: commoda sane forma, et typis non inelegantibus: caetera vero Xylandrina utraque longe depravatio. Non enim ex secunda meliori (quam videntur ignorasse, qui hanc procuravere) Basiliensi, sed priore Tigurina expressa est: et cum pleraque menda typographica primae ac praecipitatae illius editionis (quae, *certum* pro *coetum*; *neque* pro *usque*: *subesse* pro *substantiae*: *somnus* pro *sensus*: *fatum* pro *foetum*: *aut* pro *autem*: *non* pro *modo*, et id genus alia non pauca) retineat; propriis et ipsa cumulata est, in Graecis praecipue, maculis: ut tota ἔλκεσι βρῦειν merito dici possit; ut omittam Notas additas; si Notae sunt dicendae hominis (ne
quid

quid dicam gravius) audacissimi (ut cum τὸν αἰρῶντα λόγον, quasi inauditum et barbarum quid, emendari vult τὸν κρείττονα λόγον: cum pro τροπῇ, Platoni et Stoicis tam familiari verbo, τρόπος substituit, et ejusdem farinae alia) mera deliria. Ista sunt omnes, quae quidem ad meam pervenere notitiam, Antonini editiones. Quis vero in tanta virorum doctissimorum, quantam nostra haec et superior aetas tulit, annona: tanta Commentatorum, qui alii super alios veteres quosque scriptores certatim arripere, turba, unius fere Antonini id peculiare fatum fuisse non miretur, ut incultus, impolitus, ἀνεξήγητος per tot ad hunc usque diem jaceret annos? Dicerem fortasse, difficultatem operis, toties a Xylandro commemoratam, plerosque ab incepto deterruisse, nisi arroganter id a me dictum videri posset, quod a me susceptum sit, (nam praestitum non dicam) id ab aliis ne susciperetur, perficiendi difficultatem potissimum obtinuisse. Ego certe cum ante annos jam decem totos augusti hujus operis non antea mihi visi, sed expetiti dudum, compos essem factus et in lectione progressus essem, quantum ad libri gustum sufficeret, sic eorum, quae legeram et intelligebam, admiratione, pari delectatione juncta, protinus obstupui, ut nullum non laborem libenter suscepturus fuerim, nulli non oneri subiturus, quo ad caeterorum, ad quae mentis acies nondum penetraverat, intelligentiam pervenirem. Magna tum, memini, spes animum pertentabat, si forte exemplar, quo b. m. parens usus fuerat, adipiscerem, haud pauca reperturum me ad oras (quae in plerisque veteribus legendis ejus sedulitas et diligentia) notata, quae magno futura essent auxilio: sed eum cum humanissimi juxta ac eruditissimi viri *Patricii Junii*, Bibliothecae Regiae praefecti dignissimi opera consequutus essem, quam spe mea frustratus sum, ipsum illum testor, optimae fidei nec minoris

in

versione continebat; prolixos alter in Antoninum Commentarios: utroque ea cura descripto, ut editioni paratos res ipsa loqueretur: paratos autem plures jam annos ita fuisse idem, qui ostendit, asseverabat: at quando prodituri essent in lucem, cum, quae hactenus obsisterant, eadem nunc essent impedimento, nihil asseverare se aut in se recipere posse profitebatur. Cum ego vicissim consilium ei meum de Xylandri versione interpolanda et brevibus Notis addendis aperuisssem, adeo non improbavit, ut laudaret etiam et ultro cohortaretur. Ab eo tempore, quidquid ab aliis studiis et negotiis liberi tempus obtigisset, id huic uni curae curandae, donec confecta res esset, a me destinatum. Quid autem nobis hac editione proposuerimus, id demum, superest, ut paucis hic exponamus. Ab ipso, quod praecipuum est, Antonini *contextu* incipimus: qui quidem, si Xylandro credimus, vix Antonini contextus dici mereatur. Est enim, ubi non Antonini hoc ipse opus, sed *ἐκλογαίς* duntaxat ex Antonino; ut in posterioris editionis praefatione: est, ubi *mutilos misereque decurtatos* hos libros; ubi *librum mutilum et plerisque locis interruptum interpolatumque*, ut in prioris; ubi denique *pleraque lacera*, ut in Notis, *ἀποτόμως* pronuntiat. Hujus autem assertionis et iudicii si quis a Xylandro causam requirat, haec nimirum est, sententiarum obscuritas et incohaerentia. De posteriore ut primum dicam: Eorum, quae *ἀφοριστικῶς* a veteribus per sectiones et capitula tradita sunt, eam esse rationem, ut sectiones seu capitula nulla, nisi casu, vel argumenti vel orationis serie copulaque cohaereant inter se, quis ignoret? Eam autem *ἀμείδοθεν μέθοδον* veteribus sapientiae magistris probatam et usurpatam maxime, ut ex Solomonis, Theognidis, Phocylidis aliorumque Gnomologicis monumentis facile discimus; ita recentioris aevi viros acutissimos non desuisse video, qui ordine

ðne vel exactissimo certas ob causas (quas non est hic exami-
 nandi locus) anteponerent. Cum igitur tam certum sit, quam
 quod certissimum, haec ἀθρόως et ἀφοριστικῶς (qualia et *Epi-*
cteti, quod vocatur, *Enchiridii* pleraque, nisi si quis ingenii
 subtilitate fretus ἀσύγκλωστα κλῶθειν aggrediatur) ab Antonino
 coe gesta esse, nec aliam quaerendam seu verborum seu sen-
 sum ἀλληλουχίαν, quam quae in singulis sectionibus; magna
 pars obscuritatis sublata fuerit, si sectiones (quae nostri labo-
 ris pars non minima) recte secreveris et diremeris. Sectioni-
 bus recte riteque discretis et diremtis, si quae alia superest
 obscuritas, inde potissimum est, quod Antoninus in veterum
 lectione tritissimus, eorum verba suis crebro, tacitis ipsis,
 sic intertexat; ad intertexta (aut quae interdum in animo tan-
 tum habebat) suis saepe verbis tacite sic alludat et intendant;
 ut haec animadvertere et dijudicare singula vix cujusquam
 fortasse sit etiam diligentissimi: qui vero in veterum, Philoso-
 phorum praecipue, lectione bene versatus non sit, eum nihil
 mirum, si in tam crebro τῆς ἀρχαιοτήτος et in sensibus et ver-
 bis πίνῃ crebrius offendat et haereat. Praeterea quis ab eo,
 qui secum loquatur et sibi scribat uni, eam sermonis expectet
 perspicuitatem, quam ab eo, qui aliis, ut legatur et profit,
 jure meritoque requiramus? Sed quidquid hujus sit, ne quis
 ultra sit huic exceptioni locus, afferere non verebimur, pau-
 cissima (quis autem liber antiquus tam planus et perspicuus,
 ut Oedipo aliquo nullibi egeat? ut nodos etiam doctissimis
 inenodabiles nullos habeant?) in his libris esse, quae non in-
 tegra modo, sed et ad explicandum facilia praestare non pos-
 simus. Refutata obscuritatis et ἀνακολουθίας, calumnia, cur
 imperfecti sint libri, nullum, quod sciam, aliud argumentum:
 cur autem perfecti judicandi sint, et optimae notae codicem
 eum fuisse, quo Xylander usus est, et expressit typis, credi-

bile fit, cum alia possunt afferri, tum illud inprimis, quod, quaecunque extant apud Suidam (quae mihi quidem hactenus reperta) *Antonini Fragmenta*, quae paulo post inter Testimonia reperientur: quaecunque in *Excerptis* (de quibus in Notis, initio) nomen *Epicteti II.* praefertentibus Hoefchelianis, ea cum editione Xylandri, variantibus aliquot lectionibus excerptis, per omnia congruunt. Qui igitur codici Xylandrino, ut optimae notae codici, multum deferremus, et Xylandrinam editionem ex illo (nisi quod ex Notis ejus quaedam in textum, nescio an ipso autore, temere recepta) fideliter expressam esse non levibus argumentis adducti judicaremus, et ipsam fideliter ut hic, quoad ejus potuit, solis mendis typographi-
cis et minutioribus excerptis, exhiberemus, praecipue curavimus. Sed cum secundae ac melioris Xylandrinae editionis nullum exemplar, quod excudendum typographo traderetur, suppeteret, Lugdunensis editionis exemplar, quod suppetebat, prius tamen a me collatum et ad meliorem illam editionem, quam potui, diligentissime correctum tradere coacti sumus. Non mirum tamen, si quaedam nostram, praecipue cum mens nostra toties aliis longe curis sollicitudinibusque interpellaretur, fugerunt diligentiam: quae pleraque aut in Notis aut in Erratis indicata sunt. Depulsa imperfectionis invidia, non abs re fortasse fuerit, et illis hic paucis occurrere, si qui futuri sunt, qui de *redundantia* querantur. Negari certe non potest, eadem saepius his libris (iisdem quidem plane verbis non multa, at non multum diversis haud pauca) ingeri et inculcari. Hoc igitur objecturis quod universe respondeamus, hoc praesto nobis est, *Δὲ καὶ τοῖς τὰ καλὰ*; aut quod alicubi recte Seneca, *Nunquam nimis dicitur, quod nunquam satis discitur*. Sed Antoninum praeterea et hoc peculiariter excusat, quod, ut de obscuritate modo dicebamus, hoc quidquid est

est operis, non id aliis, ut in vulgus emanaret et publice prodesset, adornavit: sed sibi privatim, (quamquam et aliis, dum sibi, tanto Domino et Exemplo) ut in virtute proficeret, commentatus est: ut hinc quidem, quid ille sibi ipsi, conscientiae suae sedulus et severus scrutator, apprime utile et necessarium judicaverit, addiscere possimus: iudicio ejus ac memoriae irasci, quod ab iisdem repetendis et inculcandis, quae ad profectum virtutis prima et summa haberet et quotidie experiretur, haud abstinuerit, sine summa iniquitate nequeamus. Ad *versionem* quod attinet, eum Xylandro libenter honorem habuimus, ut ejus versionem, nisi ubi res ipsa aliter postulabat et sententiae ipsius intererat, ubique retineremus. Ingenue certe et candide ab illo factum est, quod in quibusdam (nec falsum dixisset, si in multis dixisset) *coactum se divinare et audacter a codice Graeco discedere*, agnoscit ipse: sed et in alia praefatione, quam posteriori editioni primam praefixit, non minus ingenue et vere, *quaedam in Antonino esse, quae prorsus non attingere praestitisset, quam conjiciendo aliena pro Antoninianis fortassis ingerere*. Hoc sane vere dicere possumus, plurimas esse sectiones, nec illas e brevissimis, in quibus Antoninianae mentis et sententiae in Xylandrina versione neque vola neque vestigium: ut illas omittam, in quibus quod erat, ita contrarium, ut nihil magis esse possit, expressit, aut potius, ut ipse in Notis alicubi loquitur, ariolatus est: quae a nobis eo dicuntur, non ut viro docto *veraxius* insultemus; cujus memoriae, ut caetera ejus merita omittamus, vel hoc uno nomine, quod Antoninum illi debeamus, ita favemus, ut ejus par est memoriae, qui maximo nos obstrinxerit beneficio: sed ut si qui nostri in hac interpolanda et recensenda versione laboris et instituti parum candidi futuri sunt interpretes, eis aliquid opponeremus. Muta-

tae vero versionis, ubi dubitandi causa erat, in Notis rationem reddidimus: ubi non erat, ut labori parceremus putido et ne obtreptandi materiam quaesivisse videremur, libenter abstinuimus. Quodsi non in prompta causa semper, quae me movit, (etsi fieri potest, ut in quibusdam me quoque ratio fugeret) ut mutarem, Lectorem minus intelligentem oratum velim, ne, quorum ipse rationem non statim assequitur, ea statim nulla ratione niti pronuntiet aut plane judicet. Sic exempli causa, ipso statim initio, quod Xylander verterat, *Existimatione parentis mei*; maluimus nos, *Existimatione genitoris mei*. Errant fortasse, qui ad τὸ γεννήσαντος, quasi id melius *genitor* quam *pater* aut elegantius (quo quid puerilius?) verteretur, respexisse suspicabuntur. Ego vero τὸν γεννήσαντα *parentem* Latine vulgo optime reddi non magis dubito, quam τὸν γεννήσαντα et τὸν πατέρα idem vulgo sonare: sed ut hoc loco τὸν γεννήσαντα consulto dixit Antoninus, ut naturalem patrem, qui genuerat, ab eo, quem πατέρα cap. 13. Παρὰ τοῦ πατρὸς etc. nuncupat, qui scilicet adoptaverat, distingueret, ita qui genuit hic, vel *genitorem*, quam *parentem*, cum *parentis* latior interdum soleat esse (quo sensu Capitolinus in vita Marci, *Omnibus parentibus suis tantam reverentiam* etc. capiendus) significatio, ad Antonini mentem propius accedere credidi. De *Sectionibus* seu *Capitulis* jam diximus aliquid: sed est porro quod dicamus, quia in eorum divisione et partitione multum situm est. Nobis in hac, quam hic exhibemus, partitione non id propositum fuit, ut singulos κανόνες, seu singula, quae vocat Antoninus κεφάλαια et interdum παραστήματα, seorsim repraesentaremus, sed ut ea (plura an pauciora essent) eisdem sectionibus includeremus, quae conjuncta perspicuitatem, obscuritatem divulsa peperissent. In plurimis autem, ubi sententiae nihil interest, siue conjuncta legantur, siue se-

para-

parata, arbitrio meo usus sum, nulli legem impositurus, quin aliter per me liceat ipsi disponere. Hoc tamen praemonitum velim lectorem, temere facturum, qui non semel iterumque lecto toto libro et attente lecto, de novo cogitabit ordine: quid enim in singulis sectionibus, ubi aliqua difficultatis aut obscuritatis suspicio, spectaverimus, illi demum intelligent, qui frequenti lectione totum illum adeo sibi familiarem reddiderint, ut de singulis partibus ex toto, quod toti maxime conveniat, iudicium facere possint. Exempli causa, lib. IV, c. 6., ubi nos novae sectionis initium facimus, Ταῦτα οὕτως ὑπὸ τῶν τοιούτων etc., erunt fortasse, qui connecti cum superioribus ista debuisse, nihil ultra providentes, sola, quae ante oculos sunt, cogitantes censebunt: qui eadem fortasse cum sequentibus istis, ὅλως δ' ἐκεῖνο μέμνησο etc. etc. Ἄρσιν τὴν ὑπόληψιν etc., conjuncta esse non minus improbabant, quod ratio cohaerentiae non appareat. At iidem si cogitaverint, Antonino solenne esse, quoties ad alienam improbitatem patienter ferendam se hortatur et necessariis praesidiis (quod facit ille saepissime, neque aliud puto fuisse, quod magis ipsum exercuerit) ante munit, duplicem necessitatem ponere; aliam generalem, respectu mundi, cuius ordini maxime consentaneum esse (ita quidem ille, nec ille solus, sed alii plures tum philosophi tum theologi veteres christiani pluribus adstruunt), ut improbi permittantur, asserit: aliam particularem, quod, istis opinionibus positis, tales actiones, tales mores consequi (unde et illud sequitur, invitos quodammodo peccare, qui opinionibus abrepti peccant) necesse sit: ut autem necessitatem, ita et aevi brevitatem, ut praesentissimum ad compescendam iram remedium passim inculcare: eundem denique omnes irascendi causas ad falsas et imaginarias (quibus indulgere stultum sit, quasque admittere vel excludere nostri sit arbitrii)

LXVIII MER. CASAUB. PROLEGOMENA.

opiniones referre solere: qui haec, inquam, cogitaverit, illa omnia, quae sectionis istius ambitu comprehendimus, eodem pertinere nec separari debuisse confessurus est. Quid nobis proposuerimus, et quibus adducti rationibus, hactenus praefati sumus. Sed propositum tamen adhuc restat *πρῶτον καὶ τὸ ἀρχιτεκτονικὸν τέλος* indictum nobis, quod uno verbo expediā, *prodesse* et iis potissimum gratificari, quibus virtus et vera pietas cordi est et vitae finis. Ego illum, quicumque tandem fit, optime Antoninum intelligere existimabo, quisquis ita leget, ut per eum in vita proficiat. Hoc tibi, Lector, quisquis es, opto voveoque ex animo: si et tu mihi, non aliud a te meae qualiscunque industriae praemium postulo. Vale.

THOMAE GATAKERI
P R A E L O Q U I U M,

in quo de disciplina Stoica, cum Sectis aliis, Peripatetica et Academica Vetere, Epicurea vero praecipue, collata; deque eorum, qui hanc secuti sunt, quae supersunt, Senecae, Epicteti, Marci nostri cumprimis, scriptis differitur: Operisque hujus totius ratio et institutum exponitur.

Stoicam disciplinam, prae caeteris Philosophorum priscorum Sectis, ad dogma christianum proxime accessisse, e nostris qui censuerint, non desunt. Et Josephus quidem Judaeus, ubi vitae suae rationem denarrat, de *Pharisaeorum*, quam apud suos αἵρεσιν ἀκριβεστάτην fuisse ^{a)} Paulus pronuntiat, quamque horum uterque, et Josephus et Paulus, aliquando sectatus fuerat: ^{b)} ἡ Φαρισαίων, inquit, αἵρεσις παρὰ πλήσιός ἐστι τῇ παρ' Ἑλληνι Στωικῇ λεγομένη. *Pharisaeorum Secta ei est affinis, quae Graecis Stoica nuncupatur.* Hieronymus vero noster verbis plane disertis, ^{c)} *Stoici*, inquit, *nostro dogmati in plerisque concordant.* Et in multis quidem convenire, ambigi non potest, si quis instituti utriusque περὶ τῶν πρακτέων *regulas* legesque secum invicem contulerit: in pluribus etiam, opinor, quam Secta alia ulla; quum nulla, credo, comperta sit, quae pietatis ac virtutis studium exercitiumque aut pluris faciat,

a) Paul. ap. Lucam, Act. XXVI, 5.

b) Joseph. in Vita sua, de bello Judaico libris subjuncta.

c) In Eesaiam Comment. c. II.

aut altius evehat, aut fortius spiret, aut penitius inculcet, aut enixius provehat.

Hoc quo clarius elucescat, de Sectis eminentioribus quibusdam cum ista collatis videbitur. Atque hic mitto Pythagorae, ^{d)} mysticam an magicam dixerim, disciplinam, cujus rudera duntaxat et λείψανα disjecta jam supersunt. *Aureum* enim *carmen*, quod hujus nomine prostat, ejusdem esse notae censient eruditi cum Phocylidae *Monitorio*, supposititium utrumque. Sed nec in ullo numero habendam existimem, aut Cynicorum affectatam illuviem, foedaque in propatulo etiam perpetrata ^{e)} χειρουργήματα (quos ^{f)} a Stoicis tunica tantum distare, haud rite pronunciaffe videtur Satiricus, cum illi ^{g)} obfcoenitates istiusmodi, sordesque etiam, ^{h)} tanquam a natura humana alienas, sint averfati): aut Academiae etiam Novae ἀκαταληψίαν, quae cum sensibus tam externis quam internis fidem omnem detrahat, ⁱ⁾ mentisque pariter ac corporis oculos penitus

d) Vid. Pythagorae Vita ap. Laërt. l. VIII. et a Jamblichio conscripta, cap. 13. 14. 23. 24. nec non Jamblichi Vita apud Eunap. in Vit. Sophistar.

e) De quo videri poterit, ni pudor prohibeat, Dio Præs. Orat. 6. in Diogen. sive de Tyranno, et Laërt. l. VI. in Diogen. quo loco vim vocabuli non assecutum Ambros. Camald. Interpretem, non est mirum, quum Henr. Stephanus praeterierit.

f) Juvenal. Sat. 13.

g) Proinde Zeno αἰδήμων πρὸς τὴν κυνικὴν ἀναισχυντίαν, a Cratete defecit. Laërt. l. VII.

h) Τὸ καθ' ἄριον πάντως ἐν τῇ φύσει τοῦ ἀνθρώπου περιέχεται· καὶ εἴ τιμι ἄλλω, καὶ τοῦτο τῶν ζώων χωρίζεται. Epict. Diff. l. IV. et per totum cap. 11. quod his verbis clauditur: Πᾶσα ἐκτροπή ἀπὸ τινος ἀνθρωπικοῦ γίνεται· αὕτη δὲ ἐγγύς ἐστι τῷ μὴ ἀνθρωπικῇ εἶναι. *Natura homo mundum et elegans animal est.* Senec. Ep. 92.

i) Epictet. Diff. I, 5, II, 20. Senec. Ep. 88.

nitus revellat, hominem nec rationis particeps animal esse patitur.

Ad illos accedo, qui Philosophiam nobis excultiorem dederunt, Scholasque frequentiores, ampliores, illustriores habuerunt. Ex his sunt, qui e Platonis Gymnasio prodire, *Academici Veteres*, et Peripatetici: quos quia ^{k)} *nominibus* solis locisque (cum *Academiam* alteri, *Lyceum* alteri tenerent) a se invicem, *divisi*, rebus interim *conveniebant*, una junxisse, compendio dabitur. Inter istos cum primis emicuit Aristoteles. Is in scientiis disciplinisque omne genus tradendis, *Logica*, *Rhetorica*, *Poëtica*, *Politica*, *Oeconomica*, *Ethica*, *Physiologica* ^{l)}, ad ^{m)} *miraculum* usque tantum praestitit, ut plus illi hac in parte totus eruditionis humanioris circulus debeat, ⁿ⁾ quam priscorum, non dico uni alteri alicui, sed eis, quorum saltem ad aetatem hanc scripta perennarunt, etiam universis. Nam quod ^{*} *Platonem* hujus Magistrum, familiaeque illius utriusque parentem excipere solent, qui huic alioqui primas deferunt; haud advertisse satis videntur, Platonem non tam in disciplinis tradendis, quam in sui temporis ^{o)} *Sophistis*, sub persona Socratis,

e 5

tis,

k) Cic. *Academ. I.*

quam humanum. Averroës in Prooem. *Phys.*

l) *Musica*, *Mathematica*, *Medica* non adjicio, quia periisse videntur, quae de his scripserunt discimus ex *Laërtii* laterculo: sed nec *Metaphysicam*, quia nomen priscis illis ignotum; aliudque plane sonat τὰ μετὰ τὰ φυσικά.

n) *Aristoteles* meo iudicio in *Philosophia* prope singularis. Cic. *Acad. I. IV.*

*) *Aristoteles*, excepto *Platone*, *Philosophorum princeps*. Cic. de *Fin. I. I.* cf. *Tuscul. I. I.*

m) *Talem esse unum hominem, miraculosum est potius,*

o) *Sophistas* e *Platone* intelligimus lufos a *Socrate*. Cic. de *Fin. I. II.*

tis, defricandis, ludendis, traducendis, refellendis, horum phaleris detrahendis, fucis detergendis, tricis exsolvendis, operam maxima ex parte collocasse. Unde natum, ut in *Dialogis* plerisque, per anfractuosas disceptationum ambages, artificio singulari sibi invicem implicatas et innexas, in immensum ferme protracta dissertationis serie, veri certique sitiens lector, nisi quod dictionis amoenitate, inventionis varietate, structuraeque elegantia, quae fessum interim reficiant, dum delinitur detinetur, logis longis ac laciniosis paene delassatus, cum p) quod pro certo statuatur, nihil occurrat, in quo pedem figat, nec jam animi pendens, opinione dubitationeque omni deposita, firmus consistat, ac securus acquiescat, vix aut ne vix quidem deprehendere queas.

Aristotelem itaque feligemus, qui in iis, quae ad mores formandos, vitaeque rationem rite instituendam pertinent, (de his enim jam agimus) reliquorum nomine sententiam feret. Is post Platonem, cum agmine utroque dicto, in tres classes *Bona* dispescit universa, *animi*, *corporis*, et quae *extra horum utrumque* consistunt, vitae hujus adminicula. Quamvis autem *animi bona praestantissima* esse censeat, et *per se* maxime esse *expetenda* concedat; tanta tamen posteriora duo ista facit, tantumque q) ad sortem beatam constituendam momenti viriumque eis

p) Platonis in libris nihil affirmatur; et dum in utramque partem multa differuntur, de omnibus quaeritur, nihil certi dicitur. Cic. Acad. I. I.

q) Την εὐδαιμονίαν ἐκ πολλῶν ἀγαθῶν συντίθεμεν. Arist. Eth. Magn. I, 2. Προσδεῖται γὰρ ὁ

εὐδαίμων τῶν ἐν σώματι ἀγαθῶν, καὶ τῶν ἐκτὸς, καὶ τῆς τύχης.

Idem Eth. Eudem. VI, 13.

Multi et magni Philosophi haec ultima bonorum juncta faciunt; ut Aristoteles, qui virtutis

usum cum vitae perfectae prosperitate conjunxit. Cic. de

Fin. I. II.

eis tribuit, ut ¹⁾ virum virtute licet universa instructum, sed alteris illis orbatum ac destitutum, *beatorum* numero eximat, praefertim ²⁾ si in adversa graviora, calamitatesque insigniores inciderit; ista siquidem, ubi incurfaverint, *beatitudinem*, quamquam ³⁾ *mutatu haud facilem*, ⁴⁾ *intercidere tamen, abrumpere et corrumpere* prorsus.

At Stoici adeo nihil hanc in partem efficaciae corporeis externisque istis permittebant, ut prae animi illis nec in *bonorum malorumve* censu collocanda censerent; sed pro rebus *mediis* prorsus haberent, quae in neutram partem momenti multum conferrent: cum ⁵⁾ *nihil bonum* statuerent, *nisi quod pium, iustum, humanum, honestum* foret; *nihil malum, nisi quod impium, iniustum, inhumanum, inhonestum* existeret. Proinde
mise-

1) Ἄνευ τῶν ἐκτὸς ἀγαθῶν οὐκ ἐνδέχεται εὐδαιμόνα εἶναι. *Arist. Eth. Magn. II, 8.*

2) οὐ μακάριός γε, ἂν Πριαμικαῖς τύχαις περιπέσῃ. *Arist. Eth. Nicom. I, 10.* Οἱ δὲ τρωχιζόμενον καὶ ταῖς δυστυχίαις μεγάλαις περιπίπτοντα εὐδαιμόνα εἶναι φάσκοντες οὐδὲν λέγουσι. *Id. Magn. VI, 13.*

3) οὐκ εὐμετάβολος.

4) Θλίβει καὶ λυμáίνεται τὸ μακάριον. *Ibid. Id. Eth. Nicom. I, 10.*

5) Τῶν ὄντων, τὰ μὲν ἀγαθὰ εἶναι, τὰ δὲ κακὰ, τὰ δὲ οὐδέτερα· ἀγαθὰ μὲν τὰς ἀρετὰς· κακὰ δὲ τὰ ἐναντία· οὐδέτερα δὲ, ἃ μῆτε ὠφελεῖ, μῆτε

βλάπτει, οἷον ζῶῃ, ὑγεία, ἡδονή, κάλλος, ἰσχύς, πλοῦτος, δόξα, εὐγένεια. *Laërt. VII, Zen. Μόνον τὸ καλὸν ἀγαθόν, οἶδεν ἡ βάρβαρος φιλοσοφία. Clem. Alex. Strom. I. V.* Mox post nonnulla ejusdem notae interjecta, ταῦτα θρυλλοῦντιν οἱ Στωϊκοί. *Unum bonum est, quod honestum est: caetera falsa et adulterina bona sunt. Senec. Epist. 71. Nihil est bonum, nisi quod honestum est. Idem Ep. 120. Sed et Ambros. noster, idem Scripturam asserere, Offic. II, 3. Media sive in-differentia vocamus, quae nec bona nec mala, morbum, dolorem, paupertatem, exilium, mortem. Senec. Ep. 82.*

miserum esse insipientem, iniquum, improbum, impium quemque, quantumcunque, quae aliis habentur, bonis, corporeis exterisque instructus suffultusque vitam exegerit, b) beatum contra bonum piumpque quemlibet, quantumcunque malis, quae caeteris reputantur, obstrictus divexatusque aevum transegerit. Hunc denique solum sapere, vere liberum esse, sui compotem, numini charum, cuius sub tutela curaque, cum perpetim agat, solum posse c) securum malique omnis metu immunem degere, utpote d) cui mali nihil aut viventi aut morienti obtingere permiffurus is sit, e) cui ipse regundum se totum permiserit: nec posse ita-

b) *Virtus ad vitam beatam per se ipsa satis est. [Hac praedito] adjice caecitatem, debilitatem, dolores continuos et graves, non fit miser, quem tam multa mala in miseram vitam non transferunt, nec ex beata quidem educunt. Senec. Ep. 91.*

c) *Διὰ τί γὰρ φοβηθήσεται τι τῶν γινομένων ἐν ἀνθρώποις; ἀλλὰ πρὸς μὲν τὸν Καίσαρα συγγένεια ἱκανὴ παρέχειν ἐν ἀσφαλείᾳ διαγόντας καὶ ἀκαταφρονήτως, καὶ δεδοικότας οὐδ' ὅτιοῦν· τὸ δὲ τὸν Θεὸν ἔχειν ποιητὴν καὶ πατέρα καὶ κηδεμόνα, οὐχ ἡμᾶς ἐξαιρήσεται λυπῶν καὶ φόβων; Epict. Diff. I, 9.*

d) *Ἐν τούτῳ διανοεῖσθαι δεῖ ἀλλήθες, ὅτι οὐκ ἔσται ἀνδρὶ ἀγαθῷ κακὸν οὐδὲν οὔτε ζῶντι, οὔτε τελευτήσαντι, οὐδὲ ἀμελεί-*

ται ὑπὸ Θεοῦ τὰ τούτων πράγματα. Socr. apud Platon. in Apol. Pro certissimo habeatur, quod dicturus sum. Nec cuiquam bono quidquam mali evenire potest, nec vivo nec mortuo, nec unquam res eorum a Deo negligentur. Cic. Tusc. l. I. Epict. Diff. III, 26. Ecquid haec, quam quae Solomon Paroem. I, 33. et Paul. ad Rom. VIII, 28.

e) *Ἄγου δὲ μ' ὦ Ζεῦ, καὶ σύ γ' ἡ πεπρωμένη Ὅποι ποῦς ὑμῶν εἰμι διατεταγμένος· Ὡς ἔψομαι γ' ἄοκνος. Cleanth. ἐπὶ παντὸς εὐκτέον ταῦτα. Epict. Enchir. c. 52. Diff. III, 22. Duc me parens celsique dominator poli, Quocunque placuit: nulla parendi mora est; Assum impiger. Senec. Ep. 107.*

itaque fieri, ut vel sorte beata unquam excidat, vel in calamitates ullas ejusmodi incidat, quae beatitudinem incidendo miserum faciant. Et haec quidem fuerunt Stoicorum dogmata, in quibus quatenus tam Peripateticos quam et Academicos veteres transcendebant, eo ad regulam populo christiano praescriptam illis utrisque propius utique accesserunt.

Etiamsi autem concedere nequeam, quod post ^{f)} Antiochum ^{g)} Cicero, post Ciceronem ^{h)} Augustinus, ab istis illos vocabulis tantum discrepantes, rebus interim convenisse, cum hoc apud ⁱ⁾ Ciceronem Cato nervose et luculenter satis refellere videatur; nolim tamen diffiteri, quod Orator celeberrimus ille, ^{k)} honestum saltem inter hos certamen fuisse, cum omnis esset de Virtutis dignitate contentio; hoc tantum interesset, quod partes primas alteri, alteri totas integrasque virtuti concederent. Caeterum Epicuri hortulos cum Zenonis porticu, Voluptatis magistros cum Virtutis patronis, molles cum rigidis, discinctos et dissolutos cum alte cinctis, arcte strictis, committi et in certamen descendere ^{l)} indignissimum plane videtur, et a ratione omni alienum non immerito habeatur. Nec defuere tamen istud qui tentarent: idque, quod mirum magis minusque ferendum, ex eis etiam, qui Stoicis nomen dederant, horum saltem in classe locum ambiebant. Sed quid in hunc sensum proferatur, audiamus ab eo, qui Stoicus ipse haberi volebat.

^{m)} Non est, inquit, quod putes magnum, in quo dissidemus. Exiguum scilicet spatiolum interjectum fuerat, quod utros-

que

f) Cic. de N. Deor. l. I.

g) Cic. de Fin. l. IV.

h) Augustin. de Civit. Dei IX, 4.

i) Cic. de Fin. l. III.

k) Cic. ibid. l. II.

l) χαλεπὸν ἐλευθέρη γυναικὶ πρὸς πόρνην μάχη, dura res; matronae cum meretrice contestatio. Menand. ap. Cyrill. adv. Julian. l. VII.

m) Senec. de Vit. beat. c. 13.

que a se invicem discesceret, cum *Virtuti* illi totum deferrent, *Voluptatem* isti pro bono vel summo vel solo etiam haberent.

Sed, n) *Quam*, inquit, *virtuti legem dicimus*, ille dicit voluptati. At Stoici *Virtuti legem non dicunt*, a *virtutis norma legem accipiunt ipsi*. Nec si eadem suis, quae et illi in nonnullis praecipunt, ideo non longe a se invicem divisi existunt. Ecquis *Medicum a Philosopho non distare multum dixerit?* Eadem tamen suis in victu vitaque communi praecipunt isti, praescribunt illi. Medicorum principem et parentem audiamus:

o) Πόνοι, inquit, σιτία, ποτά, ὕπνοι, ἀφροδίσια· πάντα μέτρια. *Labores, escae, potiones, somni, venerea; moderata sunt omnia*. Ecquid aliud Philosophus, sive Stoicus, sive Epicureus etiam, sive alius quilibet? sed aliis plane rationibus, et diversis prorsus, singuli. p) *Finem*, ajunt, dare appellationem et in re ethica formae rationem habere. Istic ergo vere usurpatur, quod diverbio vulgari dicitur, q) Χωρίς τὰ Μουσῶν καὶ Φρυγῶν ὁρίσματα, *Fines Mysorum sunt Phrygumque disjuncti: nec secus* r) *Medici et Philosophi, Epicurei et Stoici fines sunt divisi*. Medicus siquidem valetudini prospicit, ne in morbum mutet; Epicureus voluptati, ne in dolorem vertat; Stoicus virtuti, ne a tramite istius vel tantillum declinando in vitium protinus proruatur. Toto denique, quod ajunt, coelo a se invicem sunt disjuncti, quorum alteri *Virtutem* tanquam Reginam legi-

n) Senec. de Vit. beat. c. 13.

o) Hippocrat. Epidem. I. VI. Sect. 6. §. 5. et ex Hipp. Galen. Hortat. c. 6.

p) Ὁρίζεται ἕκαστος τῷ τῷ. Aristot. Ethic. I. III, c. 7.

q) Strab. Geogr. I. XII.

r) Χωρίς τὰ φιλοσόφων καὶ

ιατρῶν, ὡς πέρ τινων Μουσῶν καὶ

Φρυγῶν ὁρίσματα. Plutarch. de

Valetud. Praecept. quod idem de Vatribus et Philosophis usurpavit Damascius in Vit. Isidori, a Suida adductus, quem ex Photio alibi restitutum damus.

legitimam, Principem justum, cui caetera concedant omnia, in fastigio summo collocant; *Voluptatem* huic vix in famulitium etiam admittunt, quae vel ad pedes subserviat, vel a tergo subsequatur; alteri *Virtuti* de Principatu dejectae *Voluptatem* substituunt, ^{s)} cui in folio regali sedenti, ancillulae instar, adflet illa, hoc duntaxat officium suum ducens, Dominam in aurem admonere, caveat, ne quid perficiat, a quo dolor aliquis oriatur.

Sed, ^{t)} *sancta*, inquit, et recta praecipit Epicurus; imo rigida et tristitia, fortia etiam, si propius accesseris.

Et propius igitur accedamus, quo penitius et accuratius introspeciamus: idque eo lubentius, quia ^{u)} multos monet Orator hac Offucia allectos Epicureas partes sequi, quia recta et honesta ipsum plurimum facere putant.

Sancta ergo scilicet praecipit is, cui ^{x)} numen rerum humanarum curam nullam plane gerit: cui ^{y)} πρᾶγμα ὁ θεὸς οὔτε αὐτὸς ἔχει, οὔτε ἄλλοις παρέχει, ^{z)} negotii quidquam Deus nec ipse habet, nec alteri exhibet: quod impii illi olim faecibus suis immerfi infixique Judaei: ^{a)} Deus nec beneficio nec maleficio quemquam est affecturus; ^{b)} nec propitius esse, nec irasci cuiquam potest: qui denique, uti gloriantur ascleclae ipsius, ^{c)} primus ad-

s) Vid. Cleanthis pictura ap. Cic. de Fin. l. II.

t) Senec. ubi supra. Ep. 33. et alibi.

u) Cic. de Fin. l. I.

x) Semota a rebus nostris, sejunctaque longe; Nec bene pro meritis capitur, neque tangitur ira. Lucret. l.

y) Senec. ἀποκολοκυνθ. — τὸ μακάριον καὶ ἀφθαρτον οὔτε αὐτὸ πρᾶγματα ἔχει, οὔτε ἄλλω παρέχει. ὥστε οὔτε ὀργαῖς οὔτε χάρισι συνέχεται. Epicur. ap. Laërt. l. X.

z) Cic. de N. Deor. l. I.

a) Zephan. I, 12.

b) Cic. in Pison.

c) Lucret. de Rer. Nat. l. I.

*adversus numen coeleste oculos attollere est ausus, *) omnemque funditus (quantum in ipso fuerat) religionem sustulit.*

Recta vero ab eis quaenam, aut quorsum quis expectet? qui ^{e)} amicitiam, fidem, justitiam, virtutem ullam, nisi ^{f)} proprii vel emolumenti, vel oblectamenti intuitu, nec colant, nec colendam censeant; (cum ^{g)} nihil horum per se bonum, sui que causa expectandum existiment;) qui ^{h)} honestum ipsum inanem sine re subjecta sonum, nec tam solidum, quam splendidum, nomen pronuntiant; quin ⁱ⁾ nec flagitio, facinore, scelere ullo, quod voluptatem conciliet, lucellumve pariat, propter se abstinendum statuunt, (cum ^{k)} huiusmodi nihil ex se malum reputent) nisi supplicii, ^{l)} damni, mali alicujus insecuturi metu coercerantur; nec a numine hoc (a quo iram vindictamve ob istiusmodi quidquam vel expectare vel formidare vanitatis et superstitionis nomine non da-

d) Cit. de N. Deor. l. I.

e) Quia haec benevolentiam conciliant, et, quod aptissimum est ad quiete vivendum, caritatem. Torquat. ap. Cic. de Fin. l. I.

f) Quia tutiorem vitam et voluptatem efficiunt pleniorum. Idem ibid.

g) Ne justitiam quidem recte quis dixerit per se optabilem; sed quia jucunditatem afferat. Idem ibid. τὰς ἀρετὰς διὰ τὴν ἡδονὴν αἰετῶσαι, οὐ δι' αὐτὰς. Epicur. ap. Laërt. l. X. Nihil justum esse naturā et crimina

vitanda esse, quia metus vitari non possit. Senec. Ep. 97.

h) Torquat. ubi supra.

i) Nihil tam turpe, quod hominum conscientia remota non facturus videatur. Cic. Fin. l. II. V. Senec. supra.

k) Ἡ ἀδικία οὐ κατ' ἐαυτὴν κακόν· ἀλλ' ἐν τῷ κατὰ τὴν ὑποψίαν φόβῳ, εἰ μὴ λήσῃ ὑπὲρ τῶν τοιούτων ἐφεστηκότας καλᾶστας. Epieur. ap. Laërt.

l) Plus hinc in ipsa injuria detrimenti est, quam in eis rebus emolumenti, quae injuria existunt. Torqu. ubi supra.

damnant tantum, verum etiam derident), sed ^{m)} ab hominum conscientia, qui ab iniqua et scelestâ perpetrantibus poenas exigere ac vindictam sumere, sive pro auctoritate publicâ, sive pro viribus privatis, valent; hos autem ⁿ⁾ latendi fiducia nulla possit unquam haberi.

Sed pergamus, et rigida ac tristia ista Epicurea videamus, ut ^{o)} imperitorum scil. errore sublato, ex horum patrono intelligamus, ea, quae voluptaria, delicata, mollis habetur disciplina, quam gravis, quam continens, quam severa sit. ^{p)} Epicurus ergo ipse τοὺς ἀκολάστους καὶ ἀσώτους castigat et damnat, qui voluptatis specie objecta allekti, praesentium deliciarum blanditiis deliniti, cupiditateque enormi corrupti et occoecati, luxuriis ac libidinibus constringendos se temere tradunt, nec quid porro eventurum sit, quos morbos, quos dolores excepturi sint, provident.

Verum quo fundamento istos reprehendat, extrema haec satis liquido produnt. ^{q)} Luxuriam utique severus iste per se, aut propter se reprehendendam non putat: siquidem ^{r)} Voluptas omnis, inquit, bonum est: (ita nec ex turpissima re ulla perceptam excludit.) Et, ^{s)} si ea, inquit, quae sunt luxuriosis efficien-

m) Οὐκ ἔστι τὸν λάθρα τι ποιοῦντα πιστεύειν, ὅτι λήσει, καὶ μυριάκις ὑπὸ τοῦ παρόντος λανθάνη· μέχρι γὰρ καταστροφῆς ἀδῆλον εἰ καὶ λήσει. Epicur. ap. Laërt. Eleganter Epicurus, Potest nocenti continere, ut lateat, latendi fides non potest. Senec. Ep. 97.

n) Tuta scelera esse possunt, secuta non possunt. Senec. ib. Marc. Anton.

o) Torquat. ap. Cic. de Fin. l. I.

p) Torquat. ibid.

q) Torqu. ibid. et Cic. de Fin. l. II.

r) Πᾶσα ἡδονὴ ἀγαθόν. Epicur. ap. Laërt.

s) Epicur. in κυρίαις δόξαις, Cicerone interprete de Fin. l. II. Εἰ τὰ ποιητικὰ τῶν περὶ

f

τούς

efficientia voluptatum, liberarent eos Deorum et mortis et doloris metu, docerentque, qui essent fines cupiditatum, nihil esset eorum, quod reprehenderem, cum undique implerentur voluptatibus, nec haberent ulla ex parte aut dolens, aut aegrum, aut malum. Ita nec luxuriosos ob eam causam reprehendit, quia luxuriose vivunt; probat potius et collaudat, quia voluptatibus omni ex parte complentur; modo caetera caveant, quorum primum quidem et praecipuum est, ut omnem numinis e mentibus metum excutiant. Qua ergo ratione castigat aſotos istos damnatque Epicurus? quia utique ¹⁾ *Voluptates*, quas immodice ſeſtantur iſti, *Voluptatem* ipſam multis modis conturbant et corrumpunt, dum iſtis procurandis et proſequendis, ^{u)} *in morbos graves, in dāmma, in dedecora incurrunt, ſaepe etiam legum judiciorumque poenis obligantur.* Haec ſcil. rigida, haec ſevera, haec triſtia ſunt, quae ſuis praecipit Epicurus. Voluptatibus vel foediſſimis vel obſcoeniſſimis indulgeant totosque ſe dēdant, concedit; caveant duntaxat, ne uſu an abuſu immodico vel morbum contrahant, vel facultates profundant, vel infamiam attrahant, vel legibus indicta in ſe arceſſant ſupplicia.

Sed temperantes, ſobrii, bonaſque frugis fuiſſe referuntur, ex eis, qui *Voluptatis* tamen *patroni* ac *magiſtri exſtitere*,
cam-

τοὺς ἀσώτους ἡδονῶν ἔλπε τοὺς
φόβους τῆς διανοίας, τοὺς τε
τῶν μετεώρων καὶ θανάτου καὶ
ἀλγῆδόνος, ἔτι τε τὸ πῆρας
τῶν ἐπιθυμιῶν ἐδίδασκεν, οὐκ
ἂν ποτε εἶχομεν ὅτι μεμφαίμεθα
αὐτοῖς, πανταχόθεν ἐμπληρου-
μένοις τῶν ἡδονῶν, καὶ οὐδαμό-
θεν μῆτε τὸ ἀλγούν, μῆτε τὸ

λυπούμενον ἔχουσιν, ὅπερ ἐστὶ
τὸ κακόν. Laert. l. X.

1) Τὰ τινῶν ἡδονῶν ποιητικὰ
πολλαπλασίους ἐπιφέρει τὰς
ὀχλήσεις τῶν ἡδονῶν. Epicur.
ibid.

u) Torquat. ap. Cic. de Fin.
l. II.

eamque pro summo bono habuerunt. x) Gloriatur utique Epicurus ipse, *asse non toto se pasci*; Metrodorum, qui nondum tantum profecerit, *toto*. y) *Diffluere se corpusculi voluptate proficitur, aqua et pane vescentem, epulasque sumptu magno comparatas despicere et despuere*: z) *aquam et polentam si habuerit, Jovi ipsi de felicitate controversiam facturum*: a) *summam enim ista voluptatem exhibere, ubi indigentia affectus ea quis sumserit*, b) *nec minorem voluptatem ex victu tenuissimo et contemtissimis escis et potionibus percipi, quam ex rebus ad epulandum exquisitissimis, ubi quidquid dolorem creat, eis sublatum fuerit*.

Et Eudoxo quidem, qui, Epicuro prior, de *Voluptate* huic gemina tenuisse et tradidisse videtur, c) *temperantiae et sobrietatis in victu insignioris testimonium perhibet Aristoteles luculentum*: qua etiam d) *vitae ratione fidem dogmati suo ampliorum consecutus*; utpote qui e) *non affectu vitioso, aut partium*

f 2

studio;

x) Senec. Ep. 18.

y) Βρυάζω τῷ κατὰ τὸ σωμάτιον ἡδεῖ, ὕδατι καὶ ἄρτῳ χρώμενος· καὶ προσπίτῳ ταῖς ἐκ πολυτελείας ἡδοναῖς. Epicur. ap. Stob. tom. II. tit. 17.

z) Ἐτοίμως ἔχειν καὶ τῷ Διὶ ὑπὲρ εὐδαιμονίας ἀγωνίζεσθαι, μαζαν ἔχων καὶ ὕδωρ. Idem ap. eundem, sed vitiatus et sic restituendus: quam vocem ἀσεβείας notat Clemens Alex. Strom. I. I, ac amplius intendit et extendit Seneca Ep. 110. *Faciamus, inquit, oro te, etiamsi ista defuerint. Et ipse Epist. 25. Intra haec quis-*

quis desiderium suum clausit, cum ipso Jove de felicitate contendat.

a) Καὶ μάζα καὶ ὕδωρ τὴν ἀκρωτάτην δίδωσιν ἡδονὴν, ἐπειδὴν ἐνδεῶν τις αὐτὰ προσενέγκηται. Epicur. ibid.

b) Idem ap. Cic. de Fin. I. II. Οἱ λιτοὶ χυλοὶ ἴσῃ πολυτελεῖ διαίτῃ τὴν ἡδονὴν περιφέρουσιν, ὅταν ἅπαν τὸ ἀλγοῦν ἐξαιρεθῇ ap. Laërt. I. X.

c) Διαφερόντως ἐδόκει σώφρων εἶναι. Arist. Eth. I, 10.

d) Ἐπιστεύοντο οἱ λόγοι, διὰ τὴν τοῦ ἡθους ἀρετήν. ibid.

e) οὐχ ὡς φίλος τῆς ἡδονῆς.

studio, sed iudicio incorrupto ^{f)} *et veritatis vi victus* ^{g)} *de principatu pro voluptate sententiam tulisset. De Epicuro vero ambigi non immerito potest; quem Timochares narrat, non assem nec totum, sed* ^{h)} *minam integram in victum diurnum quotidie impendere solitum, idque* ⁱ⁾ *ipsum alibi de se esse professum. Aliud itaque fuisse videtur, quod ex usu communi, aliud quod per exercitium peculiare factitabat.* ^{k)} *Certos utique habebat dies, quibus maligne famem exstingeret, visurus, an aliquid deesset ex plena et consummata voluptate, vel quantum deesset, et an dignum; quod quis magno labore pensaret: sive, quibus tanquam* ^{l)} *ad palum excerceretur, ne imparatum fortuna deprehenderet, et* ^{m)} *ut contra injurias fortunae inter ejusdem beneficia firmaretur. Hoc per intervalla fecisse videtur, Eudoxus forsitan jugiter. Victum autem tenuem simplicemque qua de causa lautiori ac multiplici, perpetim usurpatae praesertim, praefarendam existimet, rationes ab ipso proditas habemus. Et primo quidem loco* ⁿ⁾ *non ob luxum ipsum aut intemperantiam,* ^{o)} *quam nec propter se fugiendam, uti* ^{p)} *nec temperantiam propter se expetendam, definiat; sed ob molestias graves, quae inde provenire possint. Quia nimirum ex largiore ac lautiore victu jugiter habito ingentes in re familiari excitantur tempestates,*
qui-

f) οὕτως ἔχειν κατ' ἀλήθειαν.
Ibid.

g) συνηγορῆσαι περὶ τῶν ἀριστείων τῇ ἡδονῇ. Ibid. I, 12.

h) Μὴν ἀναλίσκειν ἡμερῶν εἰς τὴν τράπεζαν. Laërt. I. X.

i) In Epist. ad Leontium meretriculam et ad disciplinae suae observantes Mitylenaeos philosophos.

k) Senec. Ep. 18. ex Epicuri ad Polyaen. Epist.

l) Idem ibid.

m) Ibid.

n) Οὐ δὲ αὐτὰς, ἀλλὰ διὰ τὰ ἀκολουθοῦντα αὐταῖς δυσχερῆ. Epicur. apud Stob. tom. II. tit. 17.

o) Torquat. ap. Cic. de Fin. I. I.

p) Torquat. ibid.

quibus, dum epulandi nullus modus adhibetur, facultates funditus exhauriuntur, et *patrimonia* integra, quasi ^{q)} *pilae in modum convoluta*, ^{r)} *ovi forbilis instar*, ita penitus deglutiuntur, ut rerum omnium egestas summa protinus consequatur. Sed nec in re familiari tantummodo tam gravia isthinc emergunt, sed et in corpore ipso, ^{s)} quod est illis *boni malique omnis*, quia *voluptatis et doloris*, ut mox videbitur, *sedes praecipua*.

^{t)} *Consequantur enim*, inquit, *magni dolores eos, qui voluptatem ratione sequi nesciunt*: dum ^{u)} *quae desiderantibus alimenta erant, onera fiunt plenis*; ^{x)} *multosque morbos multa faciunt fercula*; et ^{y)} *miserabilior ex cruditatibus, quam ex fame, enascitur macies*; eae denique *crapulam ebrietatemque sequuntur* ^{z)} *capitis vertigines, oculorum suffusiones, cerebri aestuantis verminationes, artuum resolutiones, corporis totius affectus molestissimi*, ^{a)} quos si vel persentiscerent homines, vel praevisos haberent, negat ille apud Comicum Graecum, futurum, ut luxui vino-

f 3

lentie-

q) Σφαῖραν ἐπέδειξε τὴν πατρίαν οὐσίαν, καὶ πάντ' ἰταμῶς ἅπαντα κατεμασῆσθε. *Alexis Cnidia*, ap. *Athen.* l. IV.

r) Ὡς περὶ ὧν τις ῥοφῶν οὕτω συνεστρογγύλιζε, καὶ ἐκόνκυσε. *Nicomach.* ap. eundem l. II.

s) Videantur, quae ap. *Cicoron.* ex *Epicuro de Fin.* l. II. paullo post exhibentur.

t) *Torquat.* ap. *Cic.* ex *Epicuri sententia de Fin.* l. I.

u) *Senec.* Ep. 95.

x) *Idem ibid.*

y) *Ibid.*

z) *Ibid.*

a) Εἰ τοῦ μεθύσκεσθαι πρό-

τερον τὸ κραίπαλόν Παραγένεθ' ὑμῖν, οὐδ' ἂν εἰς οἶνον ποτε Πρὸς-
ίετο πλεῖον τοῦ μετρίου· νῦν δὲ
τὴν τιμωρίαν οὐ προσδοκῶντες
τῆς μέθης ἔχειν, προχείρως τοὺς
ἀκράτους πίνομεν. *Alexis Phry-*
ge. Et in eandem mentem
Clearchus Corinth. Εἰ τοῖς με-
θύσκομένοις ἐκάστης ἡμέρας, Ἀλ-
γεῖν συνέβαινε τὴν κεφαλὴν πρὸ
τοῦ ποιεῖν τὸν ἀκράτον, ἡμῶν
οὐδεὶς ἔπινεν ἂν· νῦν δὲ πρότε-
ρόν γε τοῦ πόνου τὴν ἡδονὴν προ-
λαμβάνοντες ὑστεροῦμεν τάγα-
θοῦ. Habet utrumque *Athen.*
in *Dipnosoph.*, hoc libro I,
illud libro XV.

lentiaeque aut toties aut tantopere indulgerent. Adhaec prospectum hac ratione volebant cum ipse tum et ipsius affectae, ut ^{b)} cum in ipsa securitate animus ad difficilia se praeparasset, numquam expavescerent, quod saepius experti prius didicerant, minusque moleste id perferrent, si necessitas incideret, cui ante assueverant. Porro ut experiundo addiscerent, ^{c)} quam exiguum naturae satisfaciatur, quantumque ex istis voluptatis percipi possit, ^{d)} ubi indigentia affectus quis sumserit ea. Denique ut ^{e)} ex victu lautiore voluptas plenior accresceret, cum ^{f)} voluptates usus rarior commendare atque ^{g)} intendere sit natus; frequentior autem et continuus magis multo sensum contra obtundere atque hebetare consueverit: ac proinde assiduam escae delicatioris usurpationem ^{h)} sumtus quam oblectamenti amplius habere pronunciant. ⁱ⁾ Acriorēs itaque ad res placitas intermissas revertimur: esuique ^{k)} lenocinium est antecedens esuries, ut liberationis muneris metus. ^{l)} Cibi itaque condimentum famem Socrates dicebat, potionis sitim: quemadmodum autem ille ^{m)} ad coenam vespertinam famem se obsonare ajebat ambulando; Epicurus

b) Senec. Ep. 18. Πρὸς τὴν τύχην ἀφόβους παρασκευάζει. Epicur. ap. Laërt. l. X.

c) Epicur. apud Senec. et Laërt. ibid.

d) Epicur. ap. Stob. supra.

e) Torquat. apud Cic. de Fin. I.

f) Juvenal. Sat. XI.

g) Τῶν ἡδέων τὰ σπανιώτατα γενόμενα μάλιστα τέρπει. Democrit. apud Stob. tom. II. tit. 17.

h) Ὑπερβάλλουσι γὰρ τέρψις μὲν οὐκ ἔνεστι, πολυτέλεια δέ. Alexis Amante; sive, Δαπάνα πρόσκειται, ἡδονὴ δ' οὐδ' ἔτι οὖν. Idem Mente, Athen. l. X.

i) Aciores sunt morsus intermissae libertatis, quam retentae. Cic. de Offic. l. II.

k) Senec. de Benefic. I, 11.

l) Cic. de Fin. l. II.

m) Cic. Tuscul. l. V. ὁψον συναγειν πρὸς τὸ δεῖπνον. Laërt. l. II.

curus itidem ⁿ⁾ ad epulas insecuturas appetitum vehementiorem, ^{o)} famem malignius exstinguendo, aucupabatur, quo amplior ex lautitiis haberetur voluptas. Caeterum ad virtutem veram laudemque justam nihil habet momenti, quidquid non honesti causa, sed vel lubentiae ampliori conciliandae vel molestiae majori amoliendae suscipitur.

Ita rigida, severa, tristitia vidimus; fortia videamus. Fortis, inquit, est Epicurus, et fortia loquitur: ^{p)} fortis, licet manuleatus; fortis, sed stola indutus. Ecqua re fortis? Quia non prudenter tantum, sed et fortiter agit. Etiam si enim ^{q)} Voluptatem omnem in se bonum, dolorem omnem in se malum censeat; ^{r)} bono tamen quandoque tanquam malo utitur, et malo vicissim tanquam bono; ^{s)} prout expedire vel non expedire visum fuerit. ^{t)} Siquidem et voluptatibus quibusdam quandoque se abstinet, ob molestias, quas admissae essent pariturae ^{u)}, et labores doloresque graviores etiam ac diuturnos nonnunquam sponte lubensque sustinet, quo voluptatem inde ampliorem deinceps consequatur:

f 4

tur:

n) Τοῖς πολυτελέσιν ἐκ δαλεϊμμάτων προσερχομένοις κρεῖτον ἡμᾶς διατιθήσι. Epicur. ap. Laërt.

o) Senec. Ep. 18.

p) Idem Ep. 33. et de Vit. beat. c. 13.

q) Πᾶσα ἡδονὴ διὰ τὸ φύσιν ἔχειν οἰκείαν, ἀγαθόν· καὶ ἀλγῶν πᾶσα, κακὴ. Epicur. ap. Laërt. l. X.

r) Χρώμεθα τῷ ἀγαθῷ κατὰ τὰς καιροὺς ὡς κακῷ. τῷ δὲ

ἀγαθῷ τὸ ἔμπαλιν ὡς ἀγαθῷ. Ibid.

s) Τῇ συμμετρήσει καὶ συμφορούντων καὶ ἀσυμφώνων βλέψει ταῦτα πάντα κρίνοντες.

t) Ἔστι γὰρ ὅτε πολλὰς ἡδονὰς ὑπερβαίνομεν, ὅταν πλεῖον ἡμῖν τὸ δυσχερὲς ἐκ τούτων ἔπηται.

u) Καὶ πολλὰς ἀλγῆδόνας ἡδονῶν κρείττους νομίζομεν, ἐπειδὴν μείζων ἡμῖν ἡδονὴ παρακολουθῇ, πολὺν χρόνον ὑπομείναι σι τὰς ἀλγῆδόνας. Idem ibid.

tur: (x) *istius enim consequendae gratia universa et patrare et perpeti diserte proficitur*) quod non prudentis duntaxat, sed et fortis est.

Verum non est illico *fortis* pronunciandus, quicumque asperi aut adverfi quidquam subire sustinuerit. Alioqui *fortes amantes* cum y) Nasone praedicemus, vel *amentes* etiam; quorum illi libidinis oestro perciti nihil non laboriosum sustinent ultronei; illi per mentis errorem arrepti abreptique in nihil non periculi plenum z) citra formidinem ullam proruant. *Fortis* fuerit a) Mutium agens maleficus, qui *tunica praesente molesta*, in focum ardentem manum ultra immittit. *Fortes* fuerint, qui b) *vitae taedio, quam vitae genere inquietam sibi fecerint ipsi, ad mortem confugiunt*; adversus quos c) Epicurus ipse pronunciat: fortius facturi, censente Epigrammatario, si d) refugerit ille, e) sustinerent isti. *Fortes* contra, qui f) *vitae cupidine nimia cruciatus et tormenti nihil subire ac perpeti recusent, g) non tam quo vitam ulterius protollant, quam quo mortem diutius*

x) Τούτου γὰρ χάριν ἅπαντα
πράττομεν.

y) Amor. l. I. Eleg. 9.

z) *Mente lapsi mortem non metuunt.* Senec. Ep. 36.

a) *In matutina nuper spectatus arena Mutius, imposuit qui sua membra focis, si patiens fortisque tibi durusque videtur, Abderitanae pectora plebis habes.* Martial. l. X. Epigram. 25.

b) Senec. Ep. 24.

c) Ibid.

d) *Nam cum dicatur, tu-*

nica praesente molesta, Ure manum, plus est dicere: Non facio. Martial. ubi supra.

e) *Rebus in angustis facile est contemnere vitam: Fortiter ille fecit, qui miser esse potest.* Idem XI, Epigr. 57.

f) *Optat ultima malorum, et quae pati gravissimum est vitae longioris mercede.* Senec. Ep. 101.

g) Θάνατον, οὐ βίον, μακροτέρων ποιεῖν. Plutarch. de sera Num. Vind. *Quid hujus vivere est? diu mori.* Senec. Ep. 101.

tius protrahant. Fortis fuerit Maecenas ^{b)} mollitiae infamis, si carmen illud horridum ex vero animi sensu emisit: ¹⁾ Debilem facito manus, Debilem pede, coxa: Tuber astrue gibberum; Lubricos quate dentes. Vita si superest, bene est: Hanc mihi vel acutam Subde sustineo crucem. — Suffigas, inquit ^{*)}, licet et acutam seffuro crucem subdas: est tanti vulnus suum premere et patibulo pendere districtum, dum differat id, quod est in malis optimum, supplicii finem. Fortis demum fuerit, quicumque dura pertulerit, quo vel naturae necessitatibus urgentibus fatisdet vel affectui vitioso alicui gratum faciat. ^{k)} Causa, ajunt, non poena, martyrem facit: nec fortem arguunt perpeffiones ipsae, sed perpetiendi rationes. Ille duntaxat fortis jure censetur, ^{l)} qui honesti causa istiusmodi strenue pertulerit. Nunquam autem honesti causa quidquam perpeti sustinuerit, cui honestum ipsum, voluptate semota, vel pro nihilo vel pro re nihili habetur, utpote quod ^{m)} umbram nescio quam meram reputat, cui solidi nihil sublit; quique ⁿ⁾ fortitudinem ex rei natura nullam esse existimat, nisi quod utilitatis ratione dura tolerantur.

Sed fortia tamen Epicurus loquitur, extantque hujus revera quaedam vaniloquae magis, quam magnanimae, voces. Sapientem utique suum affirmat, ^{o)} etiamsi torqueatur, beatum

f 5

fore;

h) Apparet mollem fuisse, non mitem. Senec. Epist. 114. cujus de eodem videri potest censura, tum ibi, tum et Ep. 19. et Ep. 92.

i) Ap. Senec. Ep. 101.

*) Senec. ibid.

k) Augustin. in Psalm. 34. et Epist. 167.

l) Καλέω ἐνεκα τοῦ ἀνδρείου ὑπο-

μένει καὶ πράττει τὰ κατὰ τὴν ἀνδρείαν. Aristotel. Eth. III, 7.

m) Torquat. ap. Cic. de Finib. l. I.

n) Τὴν ἀνδρείαν φύσει μὴ γίνεσθαι, λογισμῷ δὲ τοῦ συμφέροντος. Epicur. ap. Laërt.

o) Ἐὰν στρεβλωθῇ ὁ σοφός, εἶναι αὐτὸν εὐδαίμονα. Idem ibid.

fore; imo, ^{p)} *si in Phalaridis tauro peruratur, exclamaturum: Quam suave, quam dulce hoc est! quam hoc non curo! Se vero decumbentem spiritumque extremum trahentem* ^{q)} *supremum eundem et beatissimum vitae diem agere proficitur,* ^{r)} *cum tanti vesicae viscerumque morbi cruciatusque adessent, ut nihil ad eorum magnitudinem posset accedere:* ^{s)} *compensatam enim cum summis torminibus laetitiam, quam ex inventorum suorum memoria capiebat.*

Caeterum, ^{t)} *non, quid dicat quis, sed quid sentiat, refert. Et ista quidem dicere is poterat, cui* ^{u)} *unum bonum honestum, unum malum turpitudine; cui* ^{x)} *nihil bonum malumque sit, nisi bonus malusque animus; y)* *cui virtus sola ad vitam beatam sufficit, et* ^{z)} *ipsa per se satis est; cui per cruciatus quoscunque, quantoscunque, a)* *de sorte beata nihil defringitur, nihil decedit, nihil deperit; cum virtus nec ad* ^{b)} *rotam una descendere, nec ad equuleum una descendere defugiat; nec ad* ^{c)} *tunicam incendialem admotam, aut indutam etiam, deferat, sed in ea comes individua adhaereat, et* ^{d)} *per ignes illos ipsos, qui corporis membra depascunt et absument, colluceat: his principiis im-*
butum

p) Idem ap. Cic. Tusc. II. et V. Senec. Ep. 66.

q) Μακαρίαν ἄγοντες καὶ ἄμα τελευταίαν ἡμέραν τοῦ βίου ἐγράφμεν ταυτί. Epicur. Ep. ad Idomen. ap. Laërt. l. X. Cic. Tusc. II. de Fin. II. Senec. Ep. 66. et 92.

r) Στραγγουρία τε παρηκολουθήκει καὶ δυσεντερικὰ πάθη ὑπερβολὴν οὐκ ἀπολείποντα τοῦ ἐν ἑαυτοῖς μεγέθους. Ibid.

s) Ἀντιπαρετάττετο δὲ τοῦτοις τὸ κατὰ ψυχὴν χαῖρον ἐπὶ τῇ τῶν γεγονότων ὑμῖν διαλογισμῶν μνήμη. Ibid.

t) Senec. Ep. 9.

u) Idem de V. beat. c. 4.

x) Idem ibid.

y) Ibid. c. 16.

z) Idem Ep. 92.

a) Ibid.

b) Cic. Tusc. I. V.

c) Tertull. ad Nat. I, 18.

d) Senec. de Benef. VI, 4.

batum istiusmodi proloqui fas est, quum decretis dicta sint consentanea nec a dogmate sermo dissentiat. Ecquis vero est adeo aut mentis impos aut sensus communis expers, qui haec ex animi sententia protulisse aut proferre potuisse credat eum, qui e) *Voluptatem* statuit esse *summum bonum*, *dolorem* et *cruciatum summum malum*, f) *omnesque etiam animi voluptates et dolores ad corporis voluptates et dolores pertinere contendit*; qui negat, g) *gaudere quenkum, nisi propter corpus*, aut h) *animi gaudium esse ullum, nisi quod a corpore oriatur et ad corpus referatur*; qui denique diserte profitetur, i) *nec intelligere quidem se posse, ubi sit, aut quid sit ullum bonum, praeter illud, quod sensibus corporis ex cibis potioneque, formarum aspectu, aurium delectatione et obscena voluptate percipitur*.

Non est, inquit poeta k), beatus, esse se qui non putat: ad stipulatur Epicurus; nec, qui non beatum se putat, dixisse contentus, l) qui non beatissimum se iudicat, dixit. Qui autem, non jam, beatum, dico, putare, sed beatissimum etiam iudicare se poterat, cum non in summo tantum malo, sed in summi mali gradu supremo, quo altiore et intensiore dari posse negat, versatum se profitetur?

Sed diutius in hara hac non quidem purganda, sed lustranda, haesimus: ab ea ad porticum, aurae liberiori ac salubriori

e) Epic. dogma ap. Laërt. l. X. Cic. de Fin. l. I. et II.

f) Cic. de Fin. l. II.

g) Torquat. ibid. l. I.

h) Ibid. l. I. et II.

i) Οὐ γὰρ ἔγωγε ἔχω τί νοήσω τὰ γὰρ δὸν, ἀφαιρῶν τὰς διὰ χυλῶν ἡδονὰς, τὰς δὲ ἀφροδι-

σίῳν, καὶ τὰς διὰ ἀκροαμάτων, καὶ τὰς διὰ μορφῶν. Epicur. l. de Fin. ap. Laërt. l. X. et Cic. de Fin. l. II. et Tuscul. l. III.

k) Poeta nescio quis apud Senec. Ep. 9.

l) Epicur. ibid.

briori captandae, et contra, quam de se olim Cynicus ^{m)} Lacedaemone Athenas proficiscens, ἐκ τῆς γυναικωνίτιδος εἰς ἀνδρωνίτιν, a foeminis ad ⁿ⁾ viros, a mulierculis ad ^{o)} mares, transcamus.

Apud Stoicos ergo omnia a veris saltem Epicureis illis diversa; imo eis adversa plane.

Numen istī coeleste P) rerum humanarum curam gerere; nec universi tantummodo, sed hominum etiam singulorum et rerum quoque singularum; rebus humanis praesto esse, q) generique humano, non ad bona vere sic dicta duntaxat, sed et ad vitae hujus commoda et adminicula suppetias ferre. Deum itaque ante omnia ^{r)} colendum, ^{s)} ad omnia invocandum, ^{t)} per omnia cogitandum, in omnibus ^{u)} agnoscendum et ^{x)} comprobandum, ^{y)} de omnibus

lau-

m) ap. Diogen. Laërt. l. VI.

n) Ἡ ἀνδρωδεστάτη αἵρεσις Στωϊκή. Laërt. l. VI. in Antisth. Stoici virilem ingressi viam. Senec. de Constant. Sap. c. I. Stoicorum rigida et virilis sapientia. Idem ad Helv. c. 12.

o) *Tantum inter Stoicos et caeteros sapientiam professos interesse, quantum inter foeminas et mares. Idem de Constant. c. I.*

p) Epict. Diff. I, 12. 14. 16. M. Anton. II, 11. [Edit. hujus 8.] VI, 43.

q) M. Anton. I, 17. IX, 27. 40.

r) Τί ἀρκεῖ ἄλλο, ἢ Θεοῦς μὲν σέβειν καὶ εὐφραμεῖν, ἀνδρώπους δὲ εὐποιεῖν. M. Anton. V, 33.

s) ἐφ' ἅπασιν δὲ Θεοὺς ἐπικαλοῦ. Idem VI, 23. καὶ πᾶν καὶ τὸ μικρότατον οὕτω ποιεῖν. Idem III, 13.

t) ἐκ πράξεως ἐπὶ πράξει μεταβαίνειν σὺν μνήμῃ Θεοῦ. Id. VI, 7.

u) οὔτε γὰρ ἀνθρώπινόν τι ἀνευ τῆς ἐπὶ τὰ θεῖα συναναφορᾶς εὖ πράξεις, οὔτε ἔμπαλιν. Idem III, 13.

x) Τοῖς Θεοῖς σύμφωνον· ἐπαινοῦντα ὅσα ἐκείνοι διανέμουσι καὶ ἀποτετάχασιν. Idem VI, 16. Ἐγὼ σοι ὑπὲρ πάντων τούτων πρὸς τοὺς ἀνθρώπους ἀπολογία· σομαι. Epict. II, 16.

y) Ποτὲ δὲ ἐγὼ ἡμάρτανον, νῦν δὲ οὐκ ἔτι. Idem IV, 4. Ἐφ' ἐκάστου τῶν ἐν κόσμῳ γινομέ-

laudandum et celebrandum; 2) haec uni in omni negotio simpliciter obsequendum, a) ab ipso, quidquid evenerit, animo prompto ac lubenti excipendum atque amplexandum; b) nihil melius, c) nihil convenientius, d) nihil conducibilius, e) nihil opportunius aut tempestivius, quam id, quidquid existat, quod ipse voluerit, existimandum; f) quocunque ducere visum fuerit, g) citra tergiversatio-

τημένων ῥᾷδιόν ἐστιν ἐγκωμιάσαι τὴν πρόνοιαν, ἂν δύο τις ἔχῃ, δύναμιν τε συνορατικὴν τῶν γε-
γονότων καὶ τὸ εὐχάριστον. *Id.* I, 6. et ap. *Stob. tom. I. l. i. cap. 4.*, ex quo emaculandi codices Epicteti. *Idem l. ejusd. c. 16.* post recensita varia providentiae divinae epitele-
smata, Ταῦτα, inquit, τίς ἐξ-
αρχεῖ λόγος ὁμοίως αὐτὰ ἐπαι-
νεῖν ἢ παραστῆσαι; εἰ γὰρ νοῦν
εἶχομεν, ἄλλο τί ἔδει ἡμᾶς ποι-
εῖν καὶ κοινῇ καὶ ἰδίᾳ, ἢ ὑμνεῖν
τὸ Θεῖον, ἢ εὐφημεῖν, καὶ ἐπεξ-
έρχεσθαι τὰς χάριτας; — χρη-
στικὴν. Et quae sequuntur
his gemina, homine Christia-
no quovis non indigna; Chri-
stum modo donatum nobis
adjecisset.

2) Ἐγὼ ἔχω τίνι ὑποτετά-
χθαι, τίνι πείσεσθαι δεῖ, τῷ
Θεῷ. *Epict. Diff. IV, 12.* Ἐκὼν
σεκυτὸν τῇ κλοδοῖ συνεπιδίδου,
παρέχων συννήσαι, οἷς τισί πο-
τε πράγμασι βούλεται. *M. An-
ton. IV, 33.*

a) Ἀρεσκόμενος τοῖς ἐκ τῶν

ὅλων ἀπονεμομένοις. *Id. ib. 25.*
ἀσπαζόμενος ἐξ ὅλης τῆς ψυχῆς
τὰ συμβαίνοντα πάντα. *Idem*
III, 4. Ἀπλῶς μηδὲν ἄλλο θέ-
λε, ἢ ὃ ὁ Θεὸς θέλει· ὃ ἐκεῖνος
οὐ θέλει, καὶ γὰρ οὐ θέλω. *Idem*
III, 26. IV, 7.

b) Κρεῖττον γὰρ ἡγοῦμαι, ὃ
ὁ Θεὸς θέλει, ἢ ὃ ἐγώ. *Idem ib.*

c) Μόνον φιλεῖν τὸ ἑαυτῷ
συμβαῖνον καὶ ἀπονεμόμενον· τί
γὰρ ἀρρωδιώτερον; *M. Anton.*
VII, 57.

d) Συμφέρει ἐκάστω, ὃ Φε-
ρει ἐκάστω ἢ τῶν ὅλων φύσις.
Idem X, 20.

e) Καὶ τότε συμφέρει, ὅτε
ἐκείνη φέρεi. *Ibid.*

f) Τῷ Θεῷ ἐπόμενον ἀφελῶς
παρέχειν. *M. Anton. XII, 27.*
et 31. Προσκέiτομαι διάκονος
καὶ ἀκόλουθος ἐκείνῳ, συνορμῶ,
συνορέγομαι, ἀπλῶς συνδέλω.
Epict. Diff. IV, 7. *Cleanthis*
votum, huic toties repetitum
Enchir. c. 52. Differt. II, 17,
23. III, 22. IV, 4.

g) Optimum est, Deum, a
quo

tionem aut murmurationem sponte sequendum; h) locum stationemque, quencunque is assignaverit, strenue tuendum, enixe tenendum, etiamsi mortem millies oppetere oporteret.

Haec de Numine Stoici et erga Numen affectu: de Homine quid et officiis adversus congenerem sibi praestandis?

Hunc et i) corditus diligere et k) curare l) et sustinere m) injuriaque omni (ut quae n) impietatis etiam notam inurat) abstinere et o) beneficentia profsequi, p) nec sibi soli genitum censere se aut vivere, sed q) in commune bonum ac beneficium r) cunctis, pro facultate viribusque, semet exhibere; s) re ipsa reiue bene gestae conscientia (t) nec hac etiam ipsa quadantenus reputata) citra testem

quo omnia proveniunt, sine murmuratione sequi: malus miles est, qui Imperatorem gemens sequitur. Senec. Ep. 107.

h) Ὁν ἂν χώραν καὶ τάξιν ἐγγχειρίσης, μυριάσις ἀποθανούμαι πρότερον ἢ ταύτην ἐγκαταλείψαι. Epict. Diss. III, 24. sec. Socrat. in Platon. Apolog.

i) Ἰδίον τοῦ ἀνθρώπου ἀπὸ καρδίας φιλεῖν τοὺς ἀνθρώπους. M. Anton. VII, 12. καὶ εὐνοεῖν αὐτοῖς, ὡς φύσει φίλοις. Idem IX, 29.

k) Καὶ κηδεσθαι αὐτῶν. Id. IX, 18.

l) Καὶ ἀνέχεσθαι αὐτῶν. Id. V, 33.

m) Καὶ ἀπέχεσθαι αὐτῶν. Idem ibid.

n) Ὁ ἀδικῶν ἀσεβεῖ. Idem IX, 1.

o) Καὶ εὐποιεῖν. Id. V, 33.

p) Κατεσχεύασται τὰ λογικὰ ἀλλήλων ἕνεκεν. τὸ μὲν οὖν προηγούμενον ἐν τῇ τοῦ ἀνθρώπου φύσει τὸ κοινωνικόν ἐστι. Idem VII, 55.

q) Ἀρκεῖται ἡ φύσις λογικῇ, τὰς ὁρμὰς ἐπὶ τὰ κοινωνικὰ ἔργα μόνα ἀπευθύνουσα. Id. VIII, 5.

r) Πάντων κηδεσθαι. Idem III, 4.

s) Ἀρκεῖ ἡ παρούσα περὶ κοινωνικῇ. Idem IX, 6. ἐαυτῷ ἀρκεῖσθαι δικαιοπραγοῦντι. Id. VII, 28.

t) Οὐδὲ οἶδεν ὁ πεποιήκων. Idem V, 6. dedisse, dum daret, oblitus. Senec. de Benef. II, 6.

^{a)} *testem aut* ^{x)} *mercedis spem* ^{y)} *commodive proprii intuitum contentum agere*; ^{z)} *a beneficio uno praestito ad aliud transire*, ^{a)} *nec unquam benefaciendo defetisci*; ^{b)} *sed vitae telam, tanquam vivendi fructus hic sit, benefactis sibi invicem continenter annexis ita totam pertexere*, ^{c)} *ut nusquam interveniat* ^{d)} *hiatus ulius vel minimus*; ^{e)} *beneficii loco, quod benefecerit habentem*, ^{f)} *sibi quae profuisse existimantem, si alii cuiquam usui esse potuerit*; ^{g)} *nec extra se proinde quidquam vel laudis humanae vel lucelli aut aucupantem aut expetentem. Adhaec* ^{h)} *nihil mentis cultu antiquius,*

u) Οὐ δεδομένος ἀνθρώπου μάρτυρος. *M. Anton. III, 5. In omnibus factis re, non teste, moveri. Cic. de Fin. I, II.*

x) Μισθαῦ γὰρ ἀνθρώπων τις ἀνθρώπον φιλεῖ, κατ' Ἐπίκουρον. *Plutarch. de amor. prol.*

y) Καταληκτικῶς διδόναι, ὥς τε ἐξ αὐτῆς τῆς πράξεως εὐδὺς ἀπειληθέναι πάντα τὸν καρπὸν. *M. Anton. IX. fin.*

z) Ἐν τέρπου καὶ προσαναπαύου, τῷ ἀπὸ πράξεως κοινωνικῆς μεταβαίνειν ἐπὶ πρᾶξιν κοινωνικὴν. *Idem VI, 7. et V, 6.*

a) Καὶ μὴ κάμνειν. *Idem VII, 74.*

b) Τοῦ ζῆν ἀπολαύειν συνάπτοντα ἄλλο ἐπ' ἄλλω ἀγαθόν. *M. Anton. XII, 29.*

c) Ὡς τε μήτε τὸ βραχύτατον διάστημα ἀπολείπεται. *Id. ibid.*

d) Ἦτις γὰρ πρᾶξις σου μὴ ἔχει τὴν ἀναφορὰν, εἴτε πρὸς

εἰς, εἴτε πόρρωθεν, ἐπὶ τὸ κοινωνικὸν τέλος, αὕτη διασπᾷ τὸν βίον. *Idem IX, 23.*

e) Ἄνθρωπος εὐεργετικῶς πεφυκὼς ὁπάταν τι εὐεργητικόν, ἢ ἄλλως εἰς τὰ μέσα συνεργητικὸν πρᾶξιν, πεποίηκε, πρὸς ὃ κατεσκευάσκει, καὶ ἔχει τὸ ἑαυτοῦ. *Idem IX. fin.*

f) Ὁφελούμενος, ἐν ᾧ ὠφελεῖ. *Ibid. 74.*

g) Ὅταν σὺ εὖ πεποικηκὼς ᾖ, καὶ ἄλλος εὖ πεπονθὼς, τί ἔτι ζητεῖς τρίτον, ὥς περ οἱ μωροὶ, τὸ καὶ δοῦναι εὖ πεποικηκέναι, ἢ τὸ ἀμοιβῆς τυχεῖν; *Ibid.*

h) Τὸ ἐν σοὶ κράτιστον τι μᾶλλον, τὸ τοῖς ἄλλοις χρώμενον, καὶ ὑφ' οὗ ὁ σὸς βίος διοικεῖται. *Idem V, 21.* Πρὸς τούτῳ μὲν εἶναι ἀρκεῖ, καὶ τοῦτον γνησιῶς θεωρεῖν. *Idem II, 13. [edit. novae 10.]*

quius, ¹⁾ nihil honesti studio potius aut pretiosius habere: ²⁾ ab eo denique, quod officii sui esse norit, ³⁾ nulla vel vitae, nedum alius rei cuiuspiam, cupidine abducendum, nulla mortis cruciatusve ullius, nedum damni aut detrimenti formidine abigendum se permittera.

Haec Stoicorum sunt decreta et praecepta et ipsorum principiis quidem plane congruentia, sancta, recta, severa, fortia; pietatem, caritatem, humanitatem, magnanimitatem spirantia; quibus priora illa, quae sunt saltem vere Epicurea, nihil faciunt, nihil sonant minus.

Sed adversus Stoici nominis professores obijciuntur raritas, hypocrisis, defectio, defectus. De singulis videbitur.

Ac primo quidem loco raritas sub animadversionem venit. Pauciores utique omni aevo repetiri, qui disciplinam hanc sunt amplexati, quam qui ad sectas alias sese applicuerunt. Et hac revera in parte triumphant splendide atque effecerunt sese Epicurei, qui ⁴⁾ Epicurum tot amicos et sectatores nactum gloriantur, ut nec urbes integrae eos capere possent: agno-

1) Μηδὲν κρεῖττον ἐν τῷ ἀνθρώπῳ βίῳ δικαιοσύνης, ἀληθείας, σωφροσύνης, ἀνδρείας κ. τ. λ. τούτων ἄλλα πάντα μικρότερα καὶ εὐτελέστερα. Id. V, 21. Τί τίμιον καταλείπεται, τὸ κατὰ τὴν ἰδίαν κατασκευὴν κινεῖσθαι καὶ ἴσχεσθαι. Idem VI, 26.

2) Ἐγὼ τὸ ἑαυτοῦ καὶ ἑταίρου ποιῶ· τὰ ἄλλα μὲ οὐ περιπαύω. Idem VI, 22. "Ὅ, τι ἂν τις ποιῇ ἢ λέγῃ, ἐμὲ οὐκ ἀγχοῦν εἶναι"

καὶ τί τοῦ ἀνθρώπου φύσις ἀπειτέι, πράξον τοῦτο ἀμεταστρεπτή. Idem VIII, 4.

3) Μηδὲ κίνδυνον ὑπολογίζεσθαι ἢ ζῆν ἢ τεθνᾶναι ἄνδρα, οὗτοι καὶ μικρὸν ὄφελος, ἀλλ' ἐκεῖνο μόνον σκοπεῖν, πότερον δίκαια ἢ ἀδίκᾳ πράττει καὶ ἄνδρὸς ἀγαθοῦ ἔργα ἢ κακοῦ. Idem ex Platon. Apol. VII, 44.

4) Φίλοι τοσοῦτοι τὸ πλεονος ὥς μὴδ' ἂν πόλεσιν ὅλαις μετρεῖσθαι. Laërt. X.

agnoscitque, qui in Torquato Epicurum oppugnat Cicero,
 *) *populum, qui vim maximam, auctoritatem minimam habet,*
cum Epicuro facere.

Nec revera quicquam istuc mirandum occurrit. Notum
 est Stratonis Physici illud, *) *plures esse, qui lavari, quam qui*
ungi velint: hoc est, ad thermas plures itare, quam ad palae-
 stras. p) *Semitae utique arctiori atque asperiori pauciores in-*
fiunt; latiore et leviori confertim inceditur. q) *Multitudo nume-*
rum habet; pondus non habet. Calculi ubique numerosiores
 sunt, quam gemmulae. Diverbium vetus est: r) *Plures mali.*
 s) *Turba pessimi indicium est.* t) *Eximia raritate commendat na-*
tura: u) *nec unquam cum rebus humanis tam feliciter est actum,*
ut meliora pluribus placerent.

Verum sicut in disciplinam hanc se pauciores dedere; ita
 ab eadem hac ad alias, Epicuream praesertim, complures de-
 sciverunt, cum ab aliis ad hanc rari deprehendantur transiisse.

Nec hoc certe, quam illud, mirum magis. Celebre sa-
 tis est Arcefilai illud, qui percunctanti, cur a sectis aliis ad
 Epicureos tam frequentes deficerent, non contra vicissim ab
 his ad illos, respondit, x) *Quia e viris Galli sunt, non autem*
e Gallis viri. Gallorum nomine non gentem aliquam, sed Cy-
 beles

n) Cic. de Fin. I. II.

o) *Πλείους εἶναι τοὺς λούεσθαι ἢ τοὺς ἀλείφεσθαι βουλομένους.*

p) Matth. VII, 13. 14.

q) *Multi sunt, et quis nu-*
meret? stateram profer, ap-
pende: vide contra pauca grā-
na quantān paleam leves. Au-
 gustin. in Psalm. 39.

Marc. Anton.

r) *Πλείους κακοί.* Bias Aufon.

Lud. VII. Sap.

s) Senec. de V. beat. c. 2.

t) Idem Ep. 42.

u) Idem de V. beat. c. 2.

x) *Ἐκ μὲν γὰρ ἀνδρῶν Γάλλοι, ἐκ δὲ Γάλλων ἄνδρες οὐ γίνονται.* Laërt. VIII.

beles myſtas, qui, teſte Samia, reſecti virilitatem exuebant, volens intelligi: nos noſtris familiari magis dicterio diceremus, *Quia* ²⁾ *e gallis capi ſunt, non e capis viciffim galli.* Nec gnarum minus, quod Califtoni meretriculae Socrates, glorianti, Philoſopho praeferendam ſe, ipſum enim ſuorum neminem ad ſe pellicere poſſe, cum ipſa illius ſectatores pleroſque ad ſe, ſi id vellet, traducere valeret: ^{a)} *probabile admodum eſſe, quod dicat: ipſam enim ad declivia homines deorſum propellere, cum ipſe contra ad ardua ſurſum impellat.* Ad voluptatem utique proclivis eſt via; ad virtutem ^{b)} *acclivis ſemita: cum autem ingenium humanum ex vitio innato ſit ſponte ſua propenſum ac* ^{c)} *proclive a labore ad libidinem, ecquid mirum, complures, itineris taedio devictos, hac deſerta, ad illam transcurrere.*

Sed ex eis etiam, qui in diſciplinæ hujus profeſſione perſiterunt, exſtitiffe hauſ paucos, qui a dogmate, quod mordicus tamen tenebant et enixe interim tuebantur, vitæ rationem diverſam et averſam plane inſtituerint; titulo habituque duntaxat ſpeciem Stoicam praeferentes, cum ex ſtudio vitæque inſtituto Epicurei aut aliud quid potius, quam Stoici, jure cenferentur, adverſus Stoicos, poſt ^{d)} *Lucianum, qui hoc nomine ſectam hanc paſſim infectatur, ab aliis pariter intorquetur.*

Nec

^{z)} *Varro de R. R. II, 7. et III, 9.* ^{η ἀνοδος καὶ ἀήθης τοῖς πολλοῖς.} *Aelian. Hiſt. Var. III, 32.*

^{a)} *Καὶ μάλα γε εἰκότως· σὺ μὲν γὰρ ἐπὶ τὴν κατάντη αὐτοῦς πάντας ἄγεις, ἐγὼ δὲ ἐπὶ τὴν ἀρετὴν ἢ κείν βιάζομαι· ὁρθία δὲ*

^{b)} *Proverb. XV, 24.*

^{c)} *Terent. Andr. I, 1.*

^{d)} *In Vitar. Auctione, de Sectis, Micyllo etc.*

Nec est scil. haec nova nuperve nata, sed antiqua, quærimonia, in secta unaquaque repertos, e) citharis, f) lyris, g) tubis, lituis, cōmpares, quæ eorum utique, quæ aliis modulantur, canunt, crepant, personant, h) nihil quicquam audiunt percipiuntve ipsæ. Et in aliis sectis, non Stoica sola, i) compertum est, deprehensos, quod ex Pacuvio Macedo, homines ignava opera et philosopha sententia; sive, quod ex E. icteto Favorinus, k) Verbis tenus Philosophos, factis procul. Quin inter nominis christiani professores, quod Scriptores quoque sacros et confessos et conquestos legimus, cōmparuerunt, qui l) numinis notitiam, quam dictis jactitabant, factis abdicarent; qui m) pietatis, cujus larvam gerebant, vim virtutemque abnuerent, qui n) gratiam divinam in lasciviam verterent, qui o) libertatem christianam nequitiae improbitatisque velamentum facerent; p) libertatemque aliis pollicerentur, cum in corruptelæ servitio agerent ipsi: nec ex horum tamen moribus de religione

g 2

chri.

e) Κιθάρας μὴδὲν διαφέρειν, τοὺς σπουδαῖα λέγοντας, οὐ ποιοῦντας δέ. D. Laërt. VI.

f) Ὅμοιον τι πάσχειν ταῖς λίραις, αἱ καλῶς φθεγγόμεναι οὐκ ἀκούουσιν. De Peripatetic. Cleanthes Laërt. VII.

g) Σάλπιγγα Antisthenem vocabat Diogenes. αὐτοῦ γὰρ οὐκ ἀκούειν φθεγγομένου-μέγιστον. Dio Prus. Orat. 8.

h) μῆτε ἀκούειν, μῆτε αἰσθάνεσθαι. Laërt. VI.

i) Gell. N. Att. XIII, 8.

k) Ἄνευ τοῦ πράττειν, μέχρι τοῦ λέγειν. Idem XVII, 19.

l) Θεὸν ὁμολογοῦσιν εἰδέναι, τοῖς δὲ ἔργοις ἀρνοῦνται. Paul. ad Tit. I, 16.

m) Ἐχοντες μέρψωσιν εὐσεβείας, τὴν δὲ δύναμιν αὐτῆς ἡρνημένοι. Id. ad Tim. II, 3, 5.

n) Τὴν τοῦ Θεοῦ χάριν μετατιθέντες εἰς ἀσέλγειαν. Jud. Ep. v. 4.

o) Ἐπικάλυμμα ἔχοντες τῆς κακίας ἐλευθερίαν. 1 Petr. II, 16.

p) Ἐλευθερίαν ἄλλοις ἐπαγγελλόμενοι, αὐτοὶ δοῦλοι ὑπάρχοντες τῆς φθορᾶς. Idem 2 Ep. II, 19.

christiana sententiam ferre aequum fuerit, quum politiae christianae isti nec viva nec vera, nedum sana, aut integra, membra jure censeantur, sed q) φύματα potius mera r) καὶ ἀποστήματα, ut cum Marco nostro loquar, sive s) vomicae et carcinomata, ut de suis Augustus. Haud est incelebre Cratetis illud, t) in malo Punico etiam probo granum putre aliquod; Varronis itidem, u) nec in segeta bona nullum spicum nequam reperiri. In agro dominico quoque x) xizania sterilesque, non succrescunt tantummodo, sed *) dominantur etiam aliquando avenae: ex quibus tamen de segete tota judicare iniquissimum fuerit.

Quod denique praescribitur, insigniores etiam plerosque non per omnia decretis praeceptisque suis consentanea praestitisse, sed a norma regulaque, quam fixerant ipsi, in nonnullis declinasse.

Ecquem, quaeso, mihi dabis ex eis etiam, qui γνήσιοι Χριστιανοί, qui ab ea, quam profitetur, vitae instituendae ratione non quandoque declinet? Ex eis inter hos fuerat, y) qui columnae et existimabantur et revera exsistebant, cujus ingenua vox illa; z) In multis offendimus omnes; sive, impingimus universi: ad quae verba Beda noster, a) Non, Offenditis, dixit; sed, Offendimus, inquit; et, In multis praemisit; Omnes subjunxit.

Ex

q) M. Anton. II, 16. [Editionis novae 13.]

r) Idem IV, 28.

s) Sueton. l. II, c. 85.

t) Ἐν ῥοιῶ καὶ καλῇ σαπρόν τινα κόκκον. Laërt. VI.

u) Varro Leg. Moen. apud Nonium in Spicum.

x) ζιζάνια. Matth. XIII, 25. 27. de qua voce alibi diximus.

*) De seculo suo Salvian. de Dei gubern. l. III. Praeter paucissimos quosdam, qui mala fugiunt, quid est aliud paene omnis coetus Christianorum, quam sentina vitiorum?

y) Οἱ δοκοῦντες στυλοὶ εἶναι. Paul. ad Gal. II, 9.

z) Πολλὰ πταίμεν ἅπαντες. Jacob. III, 1.

a) Beda in Jac. Epist.

Ex eisdem et qui illud, ^{b)} *Si dixerimus, quod peccatum non habemus, decipimus nos* (cum ^{c)} *peccantium utique numero excipimus*), *nec penes nos est veritas.* ^{d)} *Nec, habuimus, (inquit Augustinus) sed, habemus, dixit; ne de vita praeterita, (quae per ignorantiam variasque inde enatas cupiditates tota exacta est) dictum quis suspicetur.* Ex Apostolis ipsis, qui Christum proxime accesserant, quique lateri ejusdem comites individui adhaeserant, ut reliquos mittam, nec de proditore quicquam dicam, ^{e)} *primi et* ^{f)} *novissimi*, agmen qui ducit, et qui claudit, utriusque etiam firmati jam, ^{g)} *naevi aliqui in tabulis sacris proditi exstant: ut apud externos quosvis disciplinae etiam severissimae professores sectaeque exactissimae sectatores a dogmate aliena nonnunquam deprehendi, minus mirum videri debeat.* Oraculi vicem merito sibi vendicat Aeschyli illud: ^{h)} *Ἀμαρτάνει τι καὶ σοφοῦ σοφώτερος, Sapiente qui plus sapiat, est cum labitur.* Stoici certe praeceptis decretisque suis ⁱ⁾ non tam, quid ipsi valerent aut affecuti jam essent, quam ad quid contenderent, modisque omnibus elaborandum atque enitendum censerent, designatum volebant: quod idem de se ^{k)} Apostolus libere ingenueque profitetur.

g 3

Verun-

^{b)} Ἐὰν εἴπωμεν, ὅτι ἁμαρτίαν οὐκ ἔχομεν, ἑαυτοὺς πλανῶμεν. Joann. I Ep. I, 8.

^{c)} De Phariseo Luc. XVIII, 15. Bern. de grad. humil. et superb. Dum in se singulariter exultat, aliis arroganter insultat, et se solum decipit, quem solum excipit, quum alios damnat.

^{d)} Augustin. in I Joann.

^{e)} Matth. X, 2.

^{f)} I Cor. IV, 9. XV, 8. 9.

^{g)} Gal. II, 11. Act. XV, 39.

^{h)} Stob. tom. II. tit. 3.

ⁱ⁾ Non dicebant, quemadmodum ipsi viverent, sed quemadmodum vivendum esset. Senec. de V. beat. c. 18.

^{k)} οὐχ ὅτι ἔλαβον ἢ τετελείωμαι· ἐν δὲ — ἐπεκτεινόμενος κατὰ σκοπὸν διώκω. Paul. ad Philipp. III, 12. 14.

Veruntamen ex eis, qui sectae hujus in disciplinam serio seduloque sese dederunt, per singulas quasque fere aetates reperti sunt, qui fide dignorum scriptorum suffragiis, consensu consono attestantibus, ita dogmata sua factis consentaneis consignata decretaque vitae instituto aequabili fere comprobata exhibuerint, ut nominis etiam christiani professoribus plerisque pudorem incutere, ruborem suffundere merito queat. In his fuere post Zenonem, cui testimonium dat insigne Atheniensium plephisma, quo ¹⁾ virtutis ac temperantiae nomine, eo, quod ^{m)} vita sua eis, quae differebat, congruente cunctis in exemplum exposita ad optima quaecque quosque incitaret, ⁿ⁾ imagine aerea, corona aurea donandum, ^{o)} sepulcrum sumptu publico exstruendum, ^{p)} pilasque duas, quarum utrique testimonium istud incidere, erigendas, decernitur: post hunc, inquam, aliosque, qui in Schola hac eidem successerant, emicuere viri magni, disciplina ista imbuti, virtutis masculae imagines vivae vivacesque, conditionis eminentioris ratione, Scriptorum nobilium calamis celebrati (ut Philosophiam disertè professos praeteream), Cato Uticensis, Thraseas Paetus, Helvidius Priscus, et Marcus cumprimis Antoninus, qui ista commentandi occasionem nobis praebuit.

Verum a disciplina ipsa ad eos, qui eam scriptis suis illustrarunt, hos praesertim, quos reliquos habemus, transeamus. Ex eis praecipui fuerant Zeno et Chrysippus: quorum alter

1) ἀρετῆς ἕνεκα καὶ σωφροσύνης. Plephisma apud Laërt.

l. VII.

m) πρὸς τὰ βέλτιστα παρδείγματα τὸν ἴδιον βίον ἐκδεικνύσιν, ἀκόλουθον ὄντα τοῖς λόγοις παρώρμα.

n) εἰκόνι χαλκῇ, χρυσῷ στεφάνῳ.

o) οἰκοδομῆσαι τάφον δημοσίᾳ.

p) ἐγγράψαι τὸ ψήφισμα στήλαις δύο.

alter Stoam primus condidit; unde et Straboni q) ὁ τῆς Στωϊκῆς αἰρέσεως ἀρχηγέτης, et Galeno, r) ὁ πατὴρ ἀπάσης τῆς τῶν Στωϊκῶν αἰρέσεως, *sectae Stoicae totius princeps paterque*, et Balbo apud Ciceronem s) *Stoicorum pater* dicitur: alter eandem adeo strenue feliciterque t) *suffulsi*t, ut de eo dictum fuerit: u) Εἰ μὴ γὰρ ἦν Χρύσιππος, οὐκ ἦεν Στόα, *Chrysippus ni fuisset, nec Stoa foret*. Et complura quidem uterque reliquit scripta: alter iste x) *usque ad septingenta quinque συγγράμματα* five y) *opuscula*: cum z) Epicuri πολυγραφίαν aemularetur, a) quem tamen assecutum negant; cum b) *ad c) volumina tercentena usque* iste pertigerit, quorum quodlibet utique συγγράμματα complura complectebatur: alioqui Chrysippum πολυγραφία non aequasset, nedum scriptorum numerositate antecessisset. Caeterum par scripta utriusque fatum sunt experta: nec Zenonis siquidem nec Chrysippi, quin nec seculi prisca illius e Stoa cujusquam scriptum ullum integrum ad tempora nostra perennavit. Supersunt fragmenta duntaxat, ἀποσπασμάτια apud

§ 4

Plutar-

q) *Strab. Geogr. l. XIV.*r) *Galen. de dogm. Hippocrat. et Platon. II, 6.*s) *Cic. de Nat. Deor. l. III. de Zenone, non de Cleanthe*, uti inadvertentia an memoria lapsus *Lipsius* *Manud. ad Stoic. phil. Diff. XI.*t) *Qui fulcire putatur porticum. Cic. Acad. l. IV.*u) *Laërt. l. VII.*x) *Idem ibid.*y) Ita malim vertere, eo sensu, quo *post mortem opera*,*non opuscula, pensanda dixit Sidonius l. VIII, Ep. 4. quam cum Lipsio volumina.*z) *Ex Carneade Laërt. l. VII.*a) Πάντας ὑπερβαλλόμενος πλήθει βιβλίων. *De Epicuro Laërt.*b) Κύλινδροι γὰρ πρὸς τετρακοσίου εἰσί. *Laërt. X.*c) Κύλινδροι, *volumina*, quae *cylindri* figuram convoluta referebant: vocabulum notione ea vix alibi repertum.

Plutarchum, ^{d)} qui passim exagitat; Galenum, ^{e)} qui plerumque oppugnat; Laërtium, ^{f)} qui simpliciter recitat; Cicero-
nem, ^{g)} qui in partem utramque disceptat. Citerioris aevi su-
perant ex eis, qui disciplinam hanc sunt affectati, quorum dis-
sertationes commentationesque ad manus nostras pervenerunt,
Seneca, Epictetus et Marcus noster iste.

Aetatis ratione Senecae locum primum tribuo: quem
dignitate tamen aestimationeque vera e duobus illis alterutri
posthabendum existimem. ^{h)} Habet ille revera multa eximia,
utilia, fortia, sublimia; et arguta subtiliaque complura; estque
dignus admodum, qui non ab humanioris literaturae tantum,
sed a Theologiae etiam studiosis sedulo quidem, sed judicio
atque examine justo adhibito, legatur. Verum non est unius
ejusdemque ubique coloris; nec per omnia constat sibi. Neque
vero vitam attingo; quam Cassius tamen arrodit, ⁱ⁾ *tanquam a
dogmate praeceptionibusque quam maxime dissentaneam*: de scri-
ptis ago. In his, ^{k)} quam foede Claudio, dum apud superos,
ex mente etiam Neroniana, ^{l)} *morabatur*; nec huic duntaxat,
sed et in gratiam illius ejusdem mancipio, ^{m)} *licentiae intole-
randae*

d) In Stoicor. Repugn.; De
commun. notion.; et De Pa-
radoxis.

e) In libris de dogm. Hip-
pocr. et Platon.

f) Lib. VII. in Zenone et
Chrysippo.

g) In Academ.; Tuscul.; De
Fin.; et De N. Deor.

h) *Multae in eo claraeque
sententiae; multa etiam mo-
rum gratia legenda: multa in
se probanda, multa etiam ad-*

*miranda sunt; eligere modo cu-
rae sit. Fabius Inst. X, 1.*

i) Πάντα ἐναντιώτατα οἷς
ἐφιλοσόφει ποιῶν ἡλέγχθη. Dio
Cass. LXI. in Xiph. Excerpt.

k) In Consolator. ad Polyb.

l) *Morari eum inter homi-
nes desiisse, producta prima
syllaba jocabatur. Sueton. l.
VI. c. 33.*

m) Cum in scena Pantomi-
mus illud protulisset: Ἀφόρη-
τός ἐστιν εὐτυχῶν μαστιγίας,
omni-

randae maffligiae, Polybio, adulatur? quem tamen e vivis ex-
entum, ^{a)} dictione fatyrica et sarcastica, vernilitatis prae-
gnante, acerbissime proscidit et publice subfannandum propi-
navit. De animae corpore excedentis statu quam repugnantia
statuit! dum τῇ ὑποδέσει δορλεύων nunc ^{o)} in sedes coelestes
integram subvehit, nunc ^{p)} in flatum halitumve merum di-
spergit, taedaeque instar materia, qua alebatur, absumpta,
deficientis prorsus exstinguit. Epicurum est ubi accusat, in-
crepat, deprimit, damnat, ut ^{q)} *degeneris et humillimae men-*
tis, apud quem voluptas imperat, hominem, ^{r)} *voluptatis magi-*
strum ipsum, scholam ^{s)} *voluptatis officinam* nuncupat. Est con-
tra, ubi (quo Lucilio suo, forsitan hujus asseclae, quem ^{t)} *vi-*
rorum optimi titulo subinde cohonestat, gratum faciat) eundem
non excusat tantum, ut qui ^{u)} *immeritus male audiat et infamis*
fit; sed comprobat et collaudat, ut qui ^{v)} *sancta et recta prae-*
cipiat, et, si propius accefferis, tristitia. Denique quod in ^{x)} Chry-
sippo et ^{y)} Zenone non semel reprehendit, contraque id,

g 5

quod

omnium oculos in Polybium
hunc defixos refert Dio Cass.
l. LX.

n) In Ἀποχολοκυνδῶσει.

o) Ad Lucil. Ep. 102. ad
Polyb. Consol. c. 28. ad Marc.
Consol. c. 25. ad Helv. c. 17.

p) Ad Lucil. Ep. 54. cum
morti proximus videretur.

q) Ad Lucil. Ep. 42.

r) Ep. 18.

s) Ep. 9.

t) Ep. 13. 21. 48. et Qu.
Nat. Praef. l. I.

u) De V. beat. c. 13.

v) Ibid.

x) Chrysippi acumen nimis
tenue retunditur et in se saepe
replicatur: etiam cum agere
aliquid videtur, pungit, non
perforat. Senec. de Ben. I, 4.
Chrysippus, penes quem sub-
tile acumen est, totum librum
suum his ineptiis replet. Ibid.
c. 3.

y) Libet ridere ineptias
Graecas; quas, quamvis mi-
rer, (mirere, Lips.) nondum
excussi: non vis severius loqui
nec morituro risum movere?

ad-

2) quod ipse praecipit, 3) ingenii acumini nimio opere indulgens ad subtilitates rei vacuas non raro delabitur et argutiolis leviusculis, frigidis etiam ineptisque aliquoties, ludit. Neque tamen

adversus mortem tam minuta jacularis? subula leonem excipis? acuta sunt ista, quae dicis: nihil est acutius arista etc. De Zenone Idem Ep. 82.

2) Pro veritate simplicius agendum est. Ibid. At qui ingenia sanare et officiorum memoriam ingerere volunt, serio loquantur et magnis viribus agant. Id. de Benef. I, 4.

a) Rerum pondera minutissimis sententiis frangit. Fabius Instit. X, 1. Iniquius tamen illi nescio qui apud Gellium (an Agellium? quod Lipsius mavult) Noct. Att. XII, 2. Res atque sententiae aut inepto inanique impetu aut ut levi et quasi dicaci argutia etc. Moderatius Erasmus Praef. ad Senec. Habent nonnihil veri, quae doctissimi scriptores de illo pronunciarunt: proinde ludit in Graeculos et interdum absque causa. Nasonem aliquoties attingit, quod indulse- rit ingenio suo: at magis ipse indulget ingenio suo in oratione prosa ac seriis argumentis, quam Ovidius in poematibus

plerumque ludicris. Jam hoc ipsum, quod in Seneca cum primis laudatur, corruptum est. Insectatur mores hominum libere falseque; sed non semper in loco; interdum immodice; tum aliquoties affectatius iisque modis, ut non ita multum absit a scurrilitate: quaedam vitia sic describit, dum insectatur, ut videatur ridere potius, quam odisse, atque doceat magis, quam detestetur: quin ubique plurimus videtur jocorum affectator, etiam in rebus maxime seriis, in quibus optarim illum aliquanto longius abesse ab ineptia, obscoenitate vitio- que scurrilitatis. Haec inter alia Erasmus: mitto enim ea, quae, cum Marci patris sint, Lucio filio, nomine communi deceptus adscribit. Lipsius denique ipse, qui adversus priores duos illos Senecam defendere satagit, in Iudicio super Senec. ejusque Scr. Ego Senecam universe admiratione magis, quam laude, prosequendum arbitror: in partibus aliquid esse, quod censeas, aut

tamen haec, quae nec primus nec solus dixi, sed me priores et eruditione et iudicio cum primis pollentes, ita sumi velim quasi ^{b)} a Senecae lectione (quem tironibus studiosis de Scrip- toribus eligendis legendisque consultus inter alios commen- dare consueverim) abstentum quemquam atque absterritum aut quo de viri tanti (quem eruditi quique indolis ingenique acerrimi nomine suspiciunt, imitandum etiam proposuisse sibi videntur haud pauci) magnitudine iusta quicquam detractum eam: sed quo ostendam, a virilitate illa, Stoicis peculiariter ab ipso etiam adscripta, (quam Chrysippus quoque subtilitate nimia enervasse, eidem ipsi ^{c)} cum aliis inculatur) descivisse; nec duobus illis alteris (Epictetum et Marcum dico) aut scripto aut facto etiam se parem praestitisse: qui in sorte diversa, vel adversa etiam quam maxime, in ^{*}) servitii gradu infimo alter, summo alter in imperii fastigio, positi; disciplina haec quanta sit, quantumque in quovis statu possit, tum praeceptionibus sanctissimis, virtutis genus omne spirantibus, tum et vitae forma ad decreta sua accurate composita, uberrime demonstra- runt. Et noster quidem (prout et ^{d)} Epictetus eo prior, ^{e)} cu- jus ex commentariis profecisse se profitetur) sui per omnia simi-

aut cui succenseas, non nego. Sane decidit interdum aut a se mutat: ut in jocis aut dictis quam ineptus alibi aut affecta- tus est! in laudibus, vitupe- riis, sine modo! etc.

b) Quod ap. Gellium cen- sores rigidi et importuni illi: Cujus libros attingere nullum pretium operae sit! Noct. Att. XII, 2.

c) Notant eundem hoc no- mine Plutarch. Galen. alii.

^{*}) Δούλος Ἐπικτήτος γενό- μην καὶ σώμ' ἀνάπηρος, καὶ πε- νίην ἴσος. Leonid. Epitaph. Epict.

d) Epictetus verus ac seve- rus Stoicus et Stoicorum vel maximus. Herod. apud Gell. I, 2. Philosophorum maximus. Favorin. ibid..XVII, 19.

e) M. Anton. I, 7.

similis, *seriusque ac severus* (quod ^{f)} ille poscit, licet ipse non fervaverit) ubique deprehenditur.

Denique, ut ad illud revertar, quod in pagina praeliminari ex Hieronymo monueram, ad disciplinam nostram quod horum utriusque scriptis monitisque propius accedat, in exteriorum priscorum, quae hodie extant, monumentis nihil reperiri, fidenter pronunciari posse existimem. Certe quaecunque Dominus ipse Christus in concionibus collationibusque suis Historiae Evangelicae insertis intextisque, ^{g)} de mali cogitatione etiam abstinenda, de ^{h)} affectibus vitiosis supprimendis, de ⁱ⁾ sermone otioso non insuper habendo, de ^{k)} animo cumprimis excolendo et ^{l)} ad imaginem divinam effingendo, de ^{m)} beneficentia simplicissime exhibenda, de ⁿ⁾ injuriis aequanimiter ferendis, de ^{o)} admonitione et increpatione cum moderatione cautioneque accurata exercendis, de ^{p)} rebus quibuscumque adeoque vita ipsa, ubi res ratioque poscit, nihili habendis, de aliis denique plerisque ^{q)} pietatis, ^{r)} caritatis, ^{s)} aequitatis, ^{t)} humanitatis officiis ^{u)} quam exquisitissime obeundis exsequendisque praecepta dedit; apud nostrum hunc eadem, perinde ac si illa lectitasset ipse, in dissertationum commentationumque harum congerie inspersa passim, nec sine vehementia et vivacitate insigni, quae in praecordia ipsa penitus penetret atque in animo infixos altius relinquat aculeos, inculcata subinde, Lector quivis sedulus advertet, ingenuus agnoscet.

Sed

f) Senec. de Benef. I, 4. et Ep. 82.

g) Matth. XV, 19.

h) Matth. V, 22. 28.

i) Matth. XII, 36.

k) Matth. V, 20. VI, 33.

l) Matth. V, 45. 48.

m) Matth. VI, 1. 3.

n) Matth. V, 39.

o) Matth. XVIII, 15. 16.

p) Luc. XIV, 26. 33.

q) Matth. XXII, 37.

r) Matth. XXII, 39.

s) Matth. VII, 12.

t) Matth. V, 44. Luc. X, 37.

u) Matth. V, 19. 20.

Sed ista, forsitan dixerit quis, quorsum aliunde, ab extero praesertim eoque fidei christianae adverso petantur? quum e pagina sacra, in qua prostant, possint promptius haberi, et a Magistri ipsius ore profecta: cum imperii autoritate potiore praecipiantur tum et obsequii necessitate arctiore percipiantur.

Cui ego praescriptioni possim verbulo occurrere; pari utique ratione rejici posse omnes in universum ab eruditis piisque concinnatas Instrumenti sacrosancti utriusque enarrationes: ut eodem tandem deveniatur, quo processerant apud nos haud ita pridem par fere geminum, cerebri certe parum sani uterque; quorum alter praeter paginam sacram nihil aut legebat aut lectitandum censebat; alter postquam Anachoretæ cujuspiam instar cum suis domi suae se concluderat, librorum (quam pro hominis privati forte censuque amplam satis habebat) suppellectilem omnem, Bibliis sacris exceptis, foco accenso, flammis absumentam tradidit; neuter sane aut fundo iusto aut exemplo bono et quod imitatione sua dignum sobrius quis sanusque sentiat.

Verum enimvero ratione non una utilis esse poterit nostri hujus in his, cum animadversione seria conjuncta, lectio sedula.

Primo, quod quae in Sermonibus Dominicis (quorum Capita praecipua duntaxat *synonymos* plerumque apud Scriptores sacros exstant delibata et digesta) summatim fere proposita habemus, istic latius diducta, fusius explicata, magna argumentorum insignium varietate firmata, illustrata, ingesta, inculcata, ad vitae usum communem accommodata habeantur: quod ut est in scriptis aliis in isto commune, ita in hoc genere haud paucis istud praecellit.

Tum nec illud levis est momenti, quod dogmatis christiani aequitas rationi etiam ipsi consentanea deprehenditur, dum

dum ab ipsis etiam extraneis et adversariis comprobata et colaudata demonstratur. x) *Grave est, ponderisque non exigui* (ut Isidorus Aegyptius) *testimonium ab inimicis profectum.* Et, (quod Dio Prusaeus) y) *Entomium ab eis, qui non suscipiunt, et suscipiunt tamen, palam est, illius, sive personae, sive disciplinae, laudem esse praestantissimam.* Non nesciebat hoc Apostolus, cum ab z) exterorum inscriptionibus scriptisque ei, quod afferebat et promulgabat, dogmati asserendo testimonia advocabat. Nec parum idcirco praecepti documentique dominici aequitati ac a) *rationabilitati* (si ita loqui licuerit) apud quosvis vindicandae formandaeque conduxerit, quod ab homine extero nec nomini christiano favente (cum nec mysterii nostri gnarus esset, nec fidei rationes assequeretur) tanta tamen cum vehementia argumentisque tam validis commendata ac confirmata habuerimus. b) *Quis non intelligat, (inquit gravis Autor) bonam eos habuisse causam, qui eam apud medios iudices obtinere potuerunt? quid eam dixerit quis, quae apud aversos et adversos etiam, ubi c) hostes ipsi iudices confident, obtineat?*

Adhaec divina ipa istis relucet et providentia et benignitas, quod in homine a se dilapso imaginem sui non intercidere omnino et aboleri prorsus passus est, sed scintillas quasdam asservavit reliquas; quas et disciplinis variis excitavit et ad miraculum usque evehit: partim, quo societati humanae conservandae

x) Σεμνή γὰρ ἡ παρὰ τῶν ἐχθρῶν μαρτυρία. Isidor. Pelus. II, Ep. 228. et III, Ep. 335.

y) Τὸ τῶν [μὴ] ἀποδεχομένων καὶ τιμῶντων ἐγκώμιον, δηλονὺς ὡς κάλλιστος ἔπαινος ἐκεῖθεν ἂν εἴη. Dio Prus. Orat. LI.

z) Act. XVII, 23.

a) Λογικὴ λατρεία. Rom. XII, 1. ἐπεσθαι τῷ λόγῳ καὶ τῷ Θεῷ. M. Anton. XII, 31.

b) Augustin. Ep. 170.

c) Deuteron. XXXII, 31.

vandae et continendae prospiceretur; ne ^{d)} efferati prorsus homines belluarum ritu, in exitum mutuum proruerent universi; quum ^{e)} *absque disciplina nulla homine truculentior aut immanior sit bellua*: partim, quo Numini ^{f)} *dignoscendo* ^{g)} *et indagando*, his adminiculis adjuti, possent operam dare; quae si vel contentim vel neglectim haberent, ^{h)} *ἀναπολόγητοι* plane haberentur. Verum est proculdubio Claravallensis illud, ⁱ⁾ *Imaginem divinam uri posse, exuri non posse*. ^{k)} *Imaginem* certe animae rationali primitus impressam funditus eradere, *facem* in mente hominis coelitus accensam penitus extinguere, nec vitiositas humana, nec malignitas diabolica valere: (tertium quiddam, *flammas gehennales*, adjecit ille) quam inter ruinas et incendia defectionem primitivam consecuta, in generis humani commodum suorumque beneficium servatam confotamque volebat bonitas divina.

Quin nec divinae erga nos misericordiae gratiaeque plane gratuita testimonium monumentumque luculentum minus in istis oculis nostris obversatur; cum ^{l)} eis, apud quos dotes tam eximiae tam admiratione paene omni superiores se produnt, praeteritis nobis, nobis, inquam, ^{m)} in tenebris umbraeque ferali ac letifera cum illis pariter confidentibus, imo in vitiorum coeno altius longe demersis, foedius contaminatis, tenacius etiam

d) Μηδὲν ἀσεβέστερον ἀνθρώπου, μηδὲ ὠμότερον, ὅταν ἔπαξ ἀποθηριωθῇ. Polyb. Hist. l. I. et Leg. 122.

e) Ὁ ἄνθρωπος παιδείας μὴ τυχὼν ἀγριώτατον γίνεται πάντων, ὅσα γῇ τρέφει. Plato de Legg. l. VI.

f) τὸ γνωστὸν τοῦ Θεοῦ. Rom. I, 19. 21.

g) εἰ ἄρα γε ψηλαφήσειαν αὐτὸν καὶ εὗροισιν. Act. XVII, 27.

h) Rom. I, 20.

i) Bern. in Annunc. serm. I.

k) Gen. I, 27. IX, 6.

l) Matth. XI, 25. 26.

m) Esai. IX, 2. LXX. I, 79.

etiam ac pertinacius infixis, lumen illud salutiferum, ⁿ⁾ *Sermonis* sui sacri *Spiritusque* sancti ope operaque usus, ^{o)} effulgere procuraverit; ^{p)} quo praevio ac praelucente, per ^{q)} seculi tenebricosi hujus caliginem plus quam Cimmeriam aut ^{r)} Aegyptiacam etiam; veritatis supernae vitaeque vere sic dictae inter diverticula tam frequentia, a recto utrinque abducentia, tramitem et invenire et inventum ad itineris exitum usque tenere possemus; et absque quo per obliquas et tortuosas mundi hujus nequissimi ac perturbatissimi semitas, sine luce, sine duce temere palantes, in exitii aeterni voraginem horrendam praecipites tandem prolaberemur. Subit me certe subinde (ita, ista dum lego, affectum me sentio et ingenue agnosco) non stupor duntaxat, sed horror etiam, cum arcani divini admiratione vebementissima conjunctus, serio apud me reputantem, quam longe in multis ab eo absum, quod de se Vir iste, veri ad salutem perducentis tramitis ignarus, de se profitetur, nec, quin vere et ingenue, ambigi posse videtur. Ut proinde et Marco et Epicteto altius assurgens *Hymnum* ^{*)} illius vel *maximo* majorem ac praestantiorum decantare jugiter debeam: ^{s)} *Magnus* ^{t)} *divesque* misericordia Deus; qui me miserum, ^{u)} *cum gente humana universa collapsum* ^{x)} *et perditum*; sed cum paucis e turba reliqua ^{y)} *selectum*, ^{z)} *massa secretum*, ^{a)} *mihi restituit*,
sibi

n) *Esai.* LIX, 21.

o) 2 *Cor.* IV, 6.

p) *Luc.* I, 79.

q) *Ephef.* VI, 12.

r) *Exod.* X, 22. 23.

*) *Epicteti Hymnum* habes supra ad marginem [in Notis Praeloq. huic subjectis] ex *Diff.* I, 16.

s) *Psaln.* CXLV, 8. 9.

t) *Ephef.* II, 4.

u) *Rom.* III, 19. 23.

x) *Matth.* XVIII, 11.

y) *Matth.* XX, 16. XXII, 14.

z) *Rom.* IX, 21.

a) *Ephef.* II, 5.

b) *sibi reconciliavit*, c) *Filium misit*, d) *qui redimeret*, e) *Spiritum immisit*, qui f) *refingeret*, g) *culpam omnino omnem remisit*, quo et h) *supplicio culpae debito omni eriperet et supplicii subeundi i) metum durum eximeret*, k) *nequitiae servitio liberum emisit*, quo l) *in famulitium suum adscisceret et m) in filiorum suorum numerum cooptaret*, n) *gratiam spiritualem impraesentiarum donavit*, o) *gloriam coelestem deinceps p) donaturum repromisit*.

Est in his denique, quod ad altiora enitendi nomen christianum professis calcar acerrimum subjiat, cum a fide ac familia ea exteros in tam celsa evasisse adverterint; ac pudore merito suffundat, quod in imis adhuc subselliis subsistant haereantque; cum adminiculis fortioribus firmioribusque tam amplis ad ea consequenda instructi sint et adjutari, ni nolint ipsi, possint. Certe plus posse naturae jam collapsae reliquas vires, disciplinae saecularis accedentibus auxiliis, quam gratiae divinae animis coelitus illapsae, cujus operi etiam promovendo eadem illa pariter inserviunt, pro dedecore insigni non immerito habeatur; estque, quod probro eos, qui hujus participes se ferunt, jure merito afficiat, cum hoc ipso nomine nomini, quod profitentur, christiano, q) opprobria esse se senserint, quod a nomi-

b) *Coloss. I, 21.*c) *Gal. IV, 4.*d) *Apoc. V, 9.*e) *Ezech. XXXVI, 27.*f) *Joann. III, 5. 2 Cor. III, 5.*g) *Col. II, 13.*h) *Rom. VIII, 1. Gal. III, 13. 1 Theff. I, 10.*i) *Rom. VIII, 15. Hebr. II, 15.**Marc. Anton.*k) *Rom. VI, 22.*l) *Ephef. II, 19.*m) *Rom. VIII, 14. 15.*n) *Joann. I, 16.*o) *Rom. VIII, 18. 30.*p) *Rom. VI, 23. χάρισμα, donativum. Tertullian.*q) *Christiani in opprobrium et contumeliam Christi. Salvian. de Provid. l. IV.*

h

nomine alienis hac in parte inferiores comperiuntur. Grande quippiam et insigne visus est, sibi saltem, protulisse, qui adversus mortis metum dissertatiunculam clausit monitu illo:

**) Nec infantes, nec pueros, nec mente lapsos timere mortem: et esse turpissimum, si eam securitatem nobis ratio non praestet, ad quam stultitia perducit: futile revera et frivolum est. Pari siquidem ratione Epicurus probaverit, Turpissimum esse aut numinis offensam subvereri aut sceleris conscientiam formidare; cum neutrum hoc timeant vel infantes vel amentes vel fatui; eamque nobis securitatem non praestare sapientiam, ad quam inscitia et desipientia perducit.* ^{s)} Fatui scil. laminam candentem contrectare non metuunt; ^{t)} infantuli facis accensae flammae manum admoveere non formidant: num turpissimum ideo horum alter-

utrum scientem prudentem timendo refugere, quia neutrum neutri illi timeant? Verum turpe est revera, dedecus, opprobria, damna, exilia, vulnera, tormenta, mortem ipsam morteque ipsa peiores gravioresque mortis moras pro veritate divina, fide christiana, asserenda, conscientia integra et intaminata custodienda, ni deficere et relinquere velimus interminata atque intentata; si defugere maluerimus aut detrectare nec mente prompta, animo propenso, alacriter constanterque subire ac perpeti; cum haec omnia pro pietate fideque conservanda homines ethnici et fortiter libenterque sustinenda definierint et ipsi strenue sustinuerint: turpe est, praecepta documen-

r) Senec. Ep. 36.

s) Fatui mentio fit in Legend. Pontif. ap. Discipul. de Tempor. qui ferri candentis massam sine laesione contrectavit imprudens. Credat, qui volet.

t) Inde Joann. Chrysoft. de Statuis Orat. IV. ait, eos, qui mortem metuunt, peccatum non metuunt, παιδικὸν φόβον φοβεῖσθαι, puerulis compares, qui larvam timent, lucernam non timent.

cumentaue dominica, ^{u)} de sui ipsius abnegatione, ^{x)} deque suorum omnium, honorum, opum, facultatum, necessitudinum, affectuum, vitaeque adeo ipsius abdicatione, gravia, molesta, dura, difficilia, tristia, rigida, iniqua conquerendo ducere homines christianos; cum a religione christiana alieni quoque, argumentis etiam validissimis adjectis, haec eadem pia, iusta, aequa, rationi rectae consentanea, naturaeque humanae congruentia censuerint; nec eam nobis magnanimitatem aut aequanimitatem praestare fidem veram, ad quam ratio illos, recta quidem, nec renata tamen et recocta adhuc, perduxerit. Insignis igitur Scriptorum istiusmodi usus, apud Christianos etiam, nomine non uno, vel ista, quae diximus, vel istis paria serio pendenti, liquido comperietur.

Illud interim observatu non indignum fuerit, alia ratione Epicteti, alia Marci monumenta fuisse ad nos transmissa. Epicteti siquidem ^{y)} ab ore differentis excepta Arriani opera sunt scripto tradita, eisdem ipsis, quantum assequi poterat, quibus ille differebat, verbis: quo modo a Domino Christo, dum in terris inter mortales agebat, habiti sermones, (cum ^{z)} nihil ipse scripsisset) ^{a)} ab audientibus memoriter conservati Evangelistarum calamo, sed Spiritu Sancto assistente, et lingua quidem alia, Graeca utique, cum is Syriaca usus fuerit, sunt evulgati.

^{u)} Matth. XI, 24. Luc. IX, 23.

^{x)} Luc. XIV, 26, 33.

^{y)} Ὅσα ἤκουον αὐτοῦ λέγοντος, ταῦτα αὐτὰ ἐπειράδην αὐτοῖς ὀνόμασιν, ὡς οἶόν τε ἦν, γραψάμενος. Arrian. Praef. ad Diff. Epict.

^{z)} Fictitiae sunt enim Literae amoebae Abgari ad Chri-

stum, Christi ad Abgarum, quomodo et Senecae ad Paulum: quarum meminere tamen Eusebii Hist. Eccl. I, 13. et Hieronym. in Scriptor. eccles. Catalogo.

^{a)} Καθὼς παρέδωσαν ἡμῖν οἱ ἀπ' ἀρχῆς αὐτόπται καὶ ὑπηρέται γενόμενοι. Luc. Praefat. in Evang.

gati. Id quod tam de Enchiridio, quam de Dissertationum libris ex *Epistola* ejusdem ad *Masgalenum*, cui scriptum illud dedicabat Arrianus, licet jam perierit, constare testatur, qui eam vidit, Simplicius. At Marci *dissertationes* et *commentationes* istas ex ipsius *Adversariis* desumpta liquet: quo modo Regis Sapientissimi *Paroemiarum* partem non exiguam ab Ezechiae Regis amanuensis ex ipsius autographis fuisse descriptam, docet *Capiti* 25^{to} praefixum lemma. In more namque habebat Vir iste summus, studiis philosophicis, sive domi sive militiae agebat, intentus, quae inter meditandum succurrebant, chartis, quas ad hos usus jugiter praesto habebat, illinere: nulla rerum ipsarum serie continua constanter observata; sed pro locorum temporumque, quibus vel ab ipso concipiebantur vel aliunde in mentem memoriamque se ingesserant, ratione digesta: patet hoc ex locis alicubi, quibus scripserat, nominatim designatis; cujusmodi sunt libris vel *primo* et *secundo* annexa, vel *secundo* potius *tertioque* (ut ego reor) praefixa lemmata, de quibus suo loco ^{b)} differuimus. Inde natum est, ut neque sibi invicem cohaereant pleraque (quamquam *Liber primus* uno quasi filo perpetuo pertextitur) eademque saepius iterata reperiantur, prout mentem saepius pulsabant: nec succincte tantum, sed succise quoque repraesentata reperiantur complura; (prout in Ciceronis *ad Atticum* aliosque *Epistolis* Graeca formularumque usitatarum haud pauca) quod ad rei ipsius notae satis ac familiaris memoriam refricandam et reficiendam suffecerat, cum ad usum privatum maxime destinarentur: quin et ἀκρόασις et quasi abrupte inchoata nonnulla: quod et de Serpentis

b) Cui adjectum velim, ex otium, quam militiae sub perpetuo dictionis contextu, pellibus agenti *Librum primum* confectum conscriptum-complexo, domi potius per que videri.

pentis ad Evam dictione prima, prout a Mose refertur, opinantur c) Interpretes quidam eruditi. Inde aliis obscuriora multa et de dictionis vel sensu vel scopo divinationes incertae; cum vel quae adnotantis mens, vel quae adnotandi occasio fuerit, conjicere difficile admodum existat: sed et de locis variis quasi vel mutilatis vel depravatis suspiciones frustra conceptae, de lectione, quasi non sincera et genuina vel integra, sollicitationes admissae, immutationes tentatae; cum non aliter se habeant, quam ab Autoris ipsius calamo primitus prodierint. Verum de istis in *Commentario*, prout occasio dabitur, amplius videbimus.

Atque haec quidem suffecerint cum de *Stoica disciplina* ipsa, tum et de eis hanc amplexis et secutis, quorum ad nos scripta pervenere; Marco praesertim nostro, cujus impraesentiarum denuo edendi consilium institutumque paucis expositum ubi dederim, in limine Lectorem non sum diutius detenturus. Anni itaque ultra quadraginta jam excesserunt, ex quo, dum apud Juris nostratis Professores ac studiosos in Hospitio Lincolnensi, quod est in suburbano Londinensi situm, agentes Praeconis Evangelici munus sustinebam, in Marci Imperatoris scriptum hoc, a Viro doctissimo et in negotio hoc exercitatissimo Gul. Xylandro Basileae iterato cum Graecis aliis quibusdam editum, inter codices a manu secunda (quod ajunt) venum expositos, incideram. Hoc nactus per vacationem a munere publico autumnalem, ex Justitio solenni intercedente obvenientem, otium aliquod adeptus, dum ruri ago, cum diligentius evolvissem, adeo meditationibus ac praeceptionibus pietatem, gravitatem, caritatem, magnanimitatem, virtutum

h 3

nullum.

c) De hoc videri poterunt *Tremellius* et *Junius*; sed imprimis *Piscator*.

nullum non genus spirantibus, a capite ad calcem usque constipatum reperi, ut nec possem non perlecto summopere affici nec lectione repetita etiam affectui satisfacere; cum nihil in hoc genere apud exterum quemquam (Epicteto uno excepto, quo nec inferiorem, nisi quod ille amplior est, Marcum nostrum censuerim) eximium magis legisse meminissem. Cum autem in multis vitiatum, mutilatum, lacerum, luxatum animadverterem, nec Versionem Xylandrianam Graecis commode satis respondere, de recensione pariter ac versione nova instituenda animum subibat cogitatio. Haec meditati ad manus venit scripti ejusdem editio altera Lugdunensis, a qua subsidium aliquod sperabam: sed frustra: cum Xylandriana ea, qua usus fueram, inquinatiorem ac corruptiorem deprehenderem: jam autem ex viri doctissimi, cujus *Versio* scripti hujus *Anglicana* post prodiit, D. Merici Casauboni *prolegomenis* Editioni Graecae a se nuper adornatae praefixis, e Xylandri priore Tigurina (cujus in Basileensis *Praefatione* mentionem ipse facit, quamque, nisi in Viri Doctiss. manibus, cum me comiter invississet, quod in *Prolegomenis* illis ipse commemorat, nunquam oculis usurpavi) expressam edoctus sum. Cum autem codicum penuria laborarem, partim ex ingenio, partim ex Suida scriptoribusque aliis, qui ex libris his nonnulla laudaverant, partim eruditorum quorundam, quibuscum necessitudinem aut familiaritatem aliquam habebam, consilio opeque usus loca, quae vitii quoquo modo suspecta videbantur, restituere annitebar. Quumque in Viri Illustrissimi D. Cl. Salmasii *commentariis* nullo non literaturae humanioris genere refertissimis Marci nonnulla secius, quam in eis, quos penes me habebam, codicibus expressa offendissem; unde editionem aliam aliquam secutum suspicabar; amici communis interventione usus, (aliter enim compellere ignotum plane verecundia prohibebat) Virum Clariss-

rum per literas consulebam, quibus tum, quid molirer, significabam, tum et de locis tam illis, quos ab ipso aliter, quam aut Basiliensis aut Lugdunensis habebat, exhibitos repereram, quam aliis etiam, ad quos haesitabam mensque tunc temporis suggerebat, nec conjecturis de quibusdam propriis celatis sententiam illius censuramque sciscitabar. Is pro eximia, qua cumprimis pollet humanitate, inter caetera in haec verba ingenue rescripsit: *In tam utili ad vitae praecepta scripto et ad imbuendos virtute illa forti et humanorum contemtrice animos, quam ponere operam destinās, summopere laudo. Editum illud scivi lingua Anglicana, sed ultra nihil: quid enim praestiterit, prae illius linguae ignorantia haud etiam scire mihi licuit. Hoc tamen mihi pronuntiare certo posse videor, satis operae esse in illo opere perfecte absolvendo, quae non solum duos, sed etiam plures, fabros distineat: ita spissa est materia, vix multis cuneis evincenda, vix optimis runcinis dedolanda. Haud alium puto autorem ex antiquitate Graeca corruptiorem ad nos injuria temporum, fortean etiam hominum, qui eum interpolarunt, transmissum. Ubique hiatus et lacunae, quae tamen solidum mentiantur. Transpositiones etiam multis locis commissae ab hominibus, uti videtur, sciolis, qui sententias plerumque minutis punctuiculis Stoico more signatas non capiebant. Praeter ea, quae observasti atque in schedam mihi missam conjecisti, alia toto passim opere vitio laborant: et quaedam ex his tibi impertienda duxi, ut locum expleant eorum, quae a te proposita dissolvere non potui. Haec vir summus ille; qui et liberaliter admodum mecum, homine peregrino nec de nomine etiam, opinor, ante noto egit; cum non de eis duntaxat, quae quaesieram, sed de aliis quoque, quae inter ea disquirenda occurrebant, nec requisitus animi sui sensum ultroneus impertiretur; adjecta insuper invitatione humanissima, qua ad alia quaelibet ulterius*

h 4

operam

operam praestare promptum tempusque eo fine negotiis aliis suffuraturum nec imputaturum profitebatur. Et de aliis quidem pollicitatione tam libera, tam larga, animatus per literas alteras Virum Clarissimum sum percontatus. Verum per subitaneam illius occasionibus quibusdam Lugduno-Batavorum in Gallias susceptam profectionem, (sive literis meis ad manus illius non pervenientibus, sive ab ipso ad acceptas responsione in reditum dilata: simul per amici communis, cujus intervntu usus fueram, e partibus istis demigrationem sponfionis repetendae opportunitate sublata) factum est, ut a Viro Celebratissimo nihil amplius acceperim. Illud obiter monere visum est, *Editione Argentinensi* usum se scribere, sed quae cum *Basileensi* per omnia convenire visa sit. Praeter hunc opera usus sum Viri Eruditissimi linguarumque peritissimi D. Arnoldi Bootii, Doctoris Medici, qui vir quantus in his sit, *Animadversionum Sacrarum* opus elaboratissimum uberrime testatur. Is pro animi propensione et humanitate singulari saepius consulenti non defuit. Sed nec Virum Doctissimum nec comitatus nomine illorum alterutri postponendum D. Patricium Junium fas est mihi hic praeterire, qui et conjecturas mihi suas communicavit; sicut et ipse illi vicissim meas; et ubi ad Conventum Vestmonasteriensem evocatus fueram, in partibus illis occurrentem non semel de Antonino edendo sollicitabat. Ab his autem aliisque, quorum scripta pervolutaveram, quidquid accepi, suo cujusque loco mentione facta, animo liberrimo lubentissimoque acceptum cuique gratanter fero.

Versione siquidem jam confecta de *Annotationibus* succinctioribus porro adjiciendis cogitare primo coeperam: post de *Commentario* iusto et ampliore etiam, quo Scriptum tam insigne dignum valde videbatur. Huic conficiendo inter curas
operas-

operasque pastorales, quibus per annos ultra quadraginta eodem loci, quo ab Hospitio dicto transieram, jugiter districtus infudavi, (nisi quod ante sexennium morbo gravi correptus ad tempus aliquod intermittere, tum reversus denuo remittere, denum incidere fere prorsus coactus fuerim) inter horas subsecivas, quae et rariores intervenerant et per intervalla diductiora redierant, dum intendo, in molem eam opus istud excrevisse animadverteram, ut de evulgendo spem omnem abjicerem; siquidem contra quam in Flacciano illo, *urceus institui cum coepisset, rota currente, amphora exiit*; expertus utique, Bibliopolae et Typographi nostri quam aegre aliquid etiam minoris negotii in hoc genere suscipiant. Verum cum annos apud me delituisset haud paucos, amicorum tandem quorundam flagitatione frequente, qui et edendum poscebant, et de impensa ad id perficiendum prospectum iri fiduciam faciebant, eorum in manus, quod confeceram, totum contradidi, pro ipsorum optione vel premendum vel prelo subjiendum et in lucem publicam (quod ab illis jam est effectum) emitendum.

Ipse in hoc opere quid praestiterim, praestare saltem conatus sum (dextrene ac feliciter, an fecius, alii viderint), sic habeas. Primo loco post Scriptorum variorum tam antiquioris quam et aevi recentioris de *Marco*, Scripti hujus Autore, *elogia et encomia*, deque *Scripto* hoc ipso *testimonia et judicia*; *Marci contextus Graecus* exhibetur (nisi si, dum affectus imponit, spes fallat) vitiis mendisque, quibus ante passim scatebat, haud paucis sublatis, repurgatior; lacunis, quibus hiabat, suppletis aliquot, integrior; loco motis quibusdam ad sedes proprias revocatis, aptius haud paulo concinnatus et compositus; interpunctionibus necessariis et sectionibus sive paragraphis (uti

Inristae loqui solent) commodis (quod Lugdunensis infelicius paulo primus tentaverat) accuratius, quam antea, pro dictionis sensu genuino interstinctus, pro materiae subjectae ratione distinctus: ad marginem adscriptis lectionibus variantibus locisque parallelis, in quibus sententiae, formulae, voculae vel eadem vel geminae reperiuntur, ut nec ad *Commentarium* ampliorem in singulis quibusque recurrere necessum esset, et Marcus ex Marco ipso vel explicatus vel illustratus habetur. Adjecta est *Versio latina* nova, ad Graecum contextum eo, quo superius est dictum, modo restitutum accommodata. Sequitur *Commentarius* in Scriptum totum perpetuus, in quo Versionis a prioribus discrepantis, mutationis, suppletionis, commissionis, distinctionis, expunctionis cujusque ratio redditur; *versionibus* etiam atque *annotationibus* antegressis, prout occasio se tulerat, examini subjectis, et pro ea, quae probabilis tunc videbatur, ratione vel admissis vel rejectis: formulae Marco usurpatae ex aliis vel Graecis vel Latinis (nam et ex sermone Latino hominem Romanum, licet Graece scribentem, mutuari non est insolens), sacris etiam nonnullis Scriptoribus, explicantur. Sententiae et dogmata ex aliorum itidem vel consentientium vel dissentientium et dissidentium etiam sive scriptis sive dictis sive moribus factisque vel firman- tur vel illustrantur: ad eos eorumque loca, a quibus et e quibus Marcus mutuo sumferit aut exscripserit quicquam, quantum assequi datum est, digitus intenditur: de hominibus locisque, quorum mentio alicubi occurrit, ex monumentis historicis, quae in manibus habentur, prout in horum etiam rud- eribus rustando deprehendi quicquam poterat, lux aliqua datur. Sacrae denique paginae periochae formulaeque nonnullae, prout occasio intervenerat, vel e Marco ipso vel aliunde enarratae, aliorum quoque Scriptorum emendatae insuper complures repraesentantur.

tur. In his autem quamvis diligentia aliqua usus sum, multa tamen subtilitatem meam subterfugisse, nullus ambigo; plura quoque restare, quae cum vel mihi forsitan sine causa *avista* sint visa, vel dextre minus tentata aut curata fuerint, medici peritioris manum opemque requirant: Nihil in hoc genere vel in alio ullo prodit, cui non aliquid (meis quibusque plurimum, sat scio) adjecto opus sit: latus ampliusque satis adhuc patet istic campus, in quo ingenia feliciora cum laude fructuque se exercent. In meis his interim si quid praestitum sit, quod vel Theologiae sacrae candidatis vel literaturae humanioris studiosis vel aliis etiam quibuscunque usui esse poterit, laboris in eis suscepti insumtisque merces ampla satis futura est. Si quid autem vel istic vel in Opere toto (quod evenisse saepe numero, suspicor ipse) humanitus admissum occurrerit, quod notam sequiorem severioremque mereri videbitur, Lectorem humanum rogatum pervelim, ut ne stricto jure agere volupe sit, sed ^{d)} fortis memor humanae humanitatisque (prout in Schola loqui amant) suae quoque sibi conscius, utpote qui ^{e)} homo cum sit, humani nihil a se alienum censere aut sentire debeat, pro humanitate, qua ingenua, qua insita, humaniter ignoscat. Istam enimvero *differtatiunculam* mente ratione non una minus valida, oculo a senio caligante a lema lippiente, manu tum a frigore (cum nec rigens ignem propinquiorem sustineam; quod norunt probe, qui me familiariter habent), quam a morbo tremula, (cum ad manum amanuens nullus existeret) non tam concinnabam, quam confarcinabam, conscribillabam magis, quam conscribebam, in agri Surrejensis pago Urbi natali adfeto Rotheriensis, mense Januario, hyeme
 fae-

d) Τὸ μὴδὲν ἀμαρτεῖν, οὕτως ὑπὲρ ἀνθρώπων, καὶ μένου Θεοῦ.
 Greg. Naz. Or. 15.

e) Terent. Heautontim. I, 1.

CXXII TH. GATAKERI PRAELOQUIUM.

saeviente, cui et gemina altera ^{f)} *aetatis et invaletudinis* (quae
s) rarius sejunctae reperiuntur) accesserat; Anno a Virginis
Θεοφόρου καὶ Θεοτόκου conceptu salutifero (secundum compu-
tandi ritum vulgo receptum) Millesimo sexcentesimo quinquage-
simo primo; Aetatis propriae non tam currentis, quam de-
currentis et divergentis septuagesimo octavo.

f) Χειμῶνα τοῦ βίου fene-
ctutem dixere Pythagoras ap.
Laërt. l. VIII. Aristoteles in
Chriis, Eratosthenes et Pa-
trocles apud Stob. tom. II.
tit. 117.

g) — πῶς ἔχει, Μηδέποτε
ἔρωτα τοῦτ' ἐπὶ γέροντ' ἴδης ἢ
γραῦν τιν' ἴσθι δ' εὐδύς, ὅτι κα-
κῶς ἔχει. Philem. ap. Stob. et

Maxim. Collectan. c. 41. Τὸ
γῆρας ἐστὶν αὐτὸ νόσημα. Apol-
lodor. Senectus ipsa morbus
est. Terent. Phorm. IV, 1.
Senec. ad illud Virgil. ex Ge-
org. l. III.: „subeunt morbi tri-
stisque senectus: „ morbos et
senectutem una ponit; non im-
merito: senectus enim insana-
bilis morbus est. Ep. 103.

DE
MARCO VERO AURELIO ANTONINO
IMPERATORE
ELOGIA ET JUDICIA
A TH. GATAKERO COLLECTA.

Suidas in Μάρκος. Μάρκος ὁ καὶ Ἀντωνῖνος βασιλεὺς Ῥωμαίων, ὁ ἐπαινετὸς κατὰ πάντα φιλόσοφος. ἀκρατὴς μὲν καὶ ἄλλων γενόμενος· ὕστερον δὲ διήκουσε καὶ Σέξτου κ. τ. λ. [Hoc testimonium ex *Philostrato* in Vita Herodis desumptum, quod post sequitur, recte monuit *Casaubonus*. In fine tamen inter alia numeri XII. librorum mentionem facit *Suidas*. V. infra Testimonia de hoc Scripto.]

Idem [ibidem]. Μάρκος, βασιλεὺς Ῥωμαίων, ὃν ἐκπλήττεσθαι σιωπῇ μᾶλλον, ἢ ἐπαινεῖν ῥάδιον - - ἐκ πρώτης γὰρ ἤδη τῆς ἡλικίας εὐσταθῇ τε καὶ ἡσυχίῳ βίον ὑποσυσταίμενος οὔτε κατὰ δέος οὔτε κατ' ἡδονὴν τραπεῖς τὸ πρόσωπον ὠφθῇ πώποτε. ἐπαινεῖ δὲ τῶν φιλοσόφων τοὺς ἀπὸ τῆς στοᾶς· καὶ ἦν ἄρα ἐκείνων μιμητὴς, οὐ μόνον κατὰ τὴν τῶν δαιτημάτων ἐπιτήδευσιν, ἀλλὰ καὶ κατὰ τὴν τῶν μαθημάτων σύλληψιν - - τόν τε γοῦν ἰδιώτην βίον ἐν ἰσχυρίᾳ πολλοῖς Ῥωμαίοις ἐβίω, οὐδὲν τῇ εἰσποιήσει τοῦ γένους ἀλλοιωθεὶς· καὶ ἐπεὶ παρῆλθεν εἰς τὴν ἡγεμονίαν, κατὰ μοναρχίαν ἐξηγούμενος καὶ τὴν ἀκραν δυναστείαν καρπούμενος πρὸς οὐδεμίαν ἀλαζονείαν ὑπήχθη πώποτε· ἀλλ' ἦν ἐλεύθε-

CXXIV TESTIMONIA ET JUDICIA.

ρος καὶ δαψιλῆς ἐν τοῖς εὐεργετήμασι, ἀγαθὸς καὶ μέτριος ἐν τοῖς τῶν ἐθνῶν διοικήσεσι. [Hoc Suidae Testimonium Casaubono videtur μετάφρασις f. παράφρασις potius cap. VI. et VII. l. VIII. [Tschuck. c. XI. sq.] Eutropii, auctore fortasse Capitone. *Paeonii* enim non esse μετάφρασιν, adfirmare possum. Postquam haec scripseram, didici ex Nota *Tschuckii* ad *Eutrop.* l. l. Jo. Antiochenum eadem verba ex eadem antiqua Eutropii Interpretatione Graeca repetiisse.]

Idem [ibidem]. Μάρκος βασιλεὺς Ῥωμαίων ὁ εὐσεβὴς ἐπικληθεὶς· οὗτος εἶχε μὲν καὶ τὰς ἄλλας ἀρετὰς αἰάσας· καὶ ἄριστα δὴ ἀπάντων τῶν ἐν κράτει γινομένων τινι ἤρξε· πλεῖστον δὲ ἐν εὐεργεσίᾳ διῆγεν· - - αὐτὸς μὲν γὰρ πάντων μὲν ἀμαρτημάτων ἀπείχετο· τὰ δὲ τῶν ἄλλων ἀμαρτήματα, καὶ μάλιστα τῆς γυναικὸς, ἔφερε, καὶ οὔτε ἐπολύπραγμόνει οὔτε ἐκόλαζεν· ἀλλ' εἰ μὲν τις χρηστόν τι ἔπραττεν, ἐπῆνει καὶ ἐχρῆτο ἐς ἐκεῖνο αὐτῷ· τῶν δὲ ἐτέρων οὐ προσεποιεῖτο· λέγων ὅτι ποιῆσαι μὲν τινι ἀνθρώπους, ὁποῖους βούλεται ἔχειν, ἀδύνατόν ἐστι· τοῖς δὲ δὴ οὕσι προσήκει ἐς ὅ,τι ἂν τις αὐτῶν τῷ κοινῷ χρήσιμος ᾖ, χρῆσθαι. ἔτη γὰρ πεντήκοντα καὶ μῆνας δέκα ἡμέρας τε κ' ζήσας καὶ 19' ἔτη ἡμέρας τε 1α αὐταρχήσας ὁμοίος διὰ πάντων ἐγένετο καὶ ἐν οὐδανὶ ἡλλοιώθη· ἀγαθὸς δὲ ἦν καὶ οὐδὲν προσποιητὸν εἶχε. πάμπολλα γὰρ καὶ ὑπὸ παιδείας ὠφελήθη ἐν τοῖς ῥητορικοῖς λόγοις καὶ φιλοσοφίας ἀσκηθεὶς· - - πλεῖστον δὲ ὅμως ὑπὸ τῆς φύσεως ἐξήρθη. λέγει καὶ ἄλλους μυρίους ἐπαίνους εἰς αὐτὸν ὁ Δίων. [Hoc Testimo-

nium

nium ex Dione Cassio a *Suida* in Lexicon suum esse translatum, ex Dionis, qui sequitur, loco apparebit, quod recte observavit *Mer. Casaubonus*, qui etiam haud sine verispecie opinabatur, verba ὁ εὐσεβὴς ἐπικληθεὶς, quas a Dione Cassio absunt, nec huc pertinent, ad marginem Suidae a sciolo quodam adjecta, qui quum alia essent de Antonino nostro testimonia, hoc falso attribuerit Antonino Pio.]

Dio Cassius Hist. Rom. l. LXXI. [c. 34. 35. pag. 1198. seq. Ed. Reimari] ex Joannis Xiphilini Epitome. Ὁ μὲν Μάρκος ἄριστα δὴ πάντων τῶν ἐν κράτει τινὶ γενομένων ἀρχὰς οὕτως μετέλλαξεν· εἶχε μὲν γὰρ καὶ τὰς ἄλλας ἀρετὰς, πλεῖστον δὲ ἐν εὐεργεσίᾳ διῆγεν· - - αὐτὸς μὲν γὰρ ἀπάντων τῶν ἀμαρτημάτων ἀπέχετο. [καὶ οὔτε ἐκὼν οὔτε ἀκὼν ἐπλημμελεῖ·] τὰ δὲ δὴ τῶν ἄλλων ἀμαρτήματα καὶ μάλιστα τὰ τῆς γυναικὸς ἔφερε καὶ οὔτε ἐπολυπραγμῶνει, οὔτε ἐκόλαζε· καὶ εἰ μὲν τις χρηστόν τι ἔπραττεν, ἐπῆνει καὶ ἐχρῆτο εἰς ἐκεῖνο αὐτῷ, τῶν δὲ ἐτέρων οὐ προσποιεῖτο· - - καὶ ὅτι οὐ προσποιητῶς, ἀλλ' ἐξ ἀρετῆς, πάντα ἔπραττε, πρόδηλον· ἔτη γὰρ ὀκτὼ καὶ πεντήκοντα καὶ μῆνας δέκα ἡμέρας τε εἵκοσι καὶ δύο ζήσας καὶν τούτοις τῷ τε πρὶν Ἀντωνινῷ στυγνὸν χρόνον ὑπάρξας, καὶ αὐτὸς ἐννέα καὶ δέκα ἔτη καὶ ἑνδεκα ἡμέρας αὐταρχήσας, ὅμοιος διὰ πάντων ἐγένετο καὶ ἐν οὐδενὶ ἀλλοιωθῆ. οὕτως ὡς ἀληθῶς ἀγαθὸς ἀὴρ ἦν καὶ οὐδὲν προσποιητὸν εἶχε· πάμπολλα μὲν γὰρ καὶ ὑπὸ παιδείας ὠφελήθη, ἐν τε τοῖς ῥητορικοῖς, ἐν τε τοῖς ἐκ φιλοσοφίας ἀσκηθεὶς· - - πλεῖστον δὲ ὁμῶς ὑπὸ τῆς φύ-

CXXVI TESTIMONIA ET JUDICIA.

σεως ἐξήρθη· καὶ γὰρ πρὶν ἐκείνοις ὁμιλῆσαι ἰσχυρῶς πρὸς ἀρετὴν ὥρμητο. τοῖς τε γὰρ συγγενέσι πᾶσι, πολλοῖς καὶ δυνατοῖς πλουσίοις τε οὖσιν, οὕτω τι ἔτι παῖς ὢν ἤρεσεν, ὥςθ' ὑπὸ πάντων [αὐτῶν addit Ed. Reimari] ἀγαπηθῆναι· καὶ διὰ τοῦτο ὑπὸ τοῦ Ἀδριανοῦ, ὅτι μάλιστα εἰς τὸ γένος ποιηθεὶς οὐχ ὑπερεφρόνησεν. -- Ἑλληνικῶν τε καὶ Λατίνων ῥητορικῶν τε καὶ φιλοσόφων λόγων -- αἰεὶ διεπίμπλατο.

Herodianus Histor. l. I. [Cap. II. p. 43. sqq. Edit. Irmisch.] Τῷ βασιλεύοντι Μάρκῳ — ἀρετῆς μὲν πάσης ἔμελεν αὐτῷ· λόγων τε ἀρχαιότητος ἦν ἐραστής, ὡς μηδενὸς μῆτε Ῥωμαίων μῆτε Ἑλλήνων ἀπολείπεσθαι· δηλοῖ δέ, ὅσα καὶ εἰς ἡμᾶς ἦλθεν, ἢ λεχθέντα πρὸς αὐτοῦ, ἢ γραφέντα· παρεῖχε δὲ καὶ τοῖς ἀρχομένοις ἑαυτὸν ἐπιεικῇ καὶ μέτριον βασιλέα, τοὺς δὲ [τε] προσιόντας δεξιούμενος, κολύων τε τοὺς περὶ αὐτὸν δορυφόρους, ἀποσοβεῖν τοὺς ἐντυγχάνοντας· μόνος τε βασιλέων φιλοσοφίαν οὐ λόγοις, οὐδὲ δογμάτων γνῶσεσι, σεμνῷ δὲ ἦθει καὶ βίῳ σώφρονι ἐπιστώσατο· πολὺ τε πλῆθος ἀνδρῶν σοφῶν ἠνεγκεν ἢ τῶν ἐκείνου καιρῶν φορά· φιλεῖ γὰρ πῶς αἰεὶ τὸ ὑπὲρθεον ζῆλαι τῆς τοῦ ἀρχοντος γνώμης βιοῦν.

Τὰς θυγατέρας ἐν ὥρᾳ γενομένης ἐξέδοτο ἀνδράσι τῆς συγκλήτου βουλῆς ἀρίστοις, οὐ τοὺς γένους μακραιῖς διαδοχαῖς εὐπατρίδας, οὐδὲ τοὺς πλούτου περιβολαῖς λαμπροὺς, κοσμίους δὲ τὸν τρόπον καὶ σώφρονας τὸν βίον γαμβροὺς αὐτῷ γενέσθαι θέλων· ταῦτα γὰρ μόνον ψυχῆς ἴδια καὶ ἀναφαίρετα ἠγεῖτο κτήματα.

Idem

TESTIMONIA ET JUDICIA. CXCVII

Idem [L. I. cap. 4. p. 130. sqq. Ed. Irmischii]. Τελευτήσαντος δὲ Μάρκου ἐπειδὴ διεφοίτησεν ἡ Φήμη, πᾶν τε τὸ παρὸν στρατιωτικὸν καὶ τὸ δημῶδες πλῆθος ὁμοίως πένθει κατέϊχετο· οὐδὲ τις ἦν ἀνθρώπων τῶν ὑπὸ τὴν Ῥωμαίων ἀρχὴν, ὃς ἀδαικρυτὶ τοιαύτην ἀγγελίαν ἀδέχετο· πάντες δὲ, ὥσπερ ἐκ μιᾶς Φινῆς, οἱ μὲν πατέρες χρηστὸν, οἱ δὲ ἀγαθὸν βασιλέα, γενναῖον δὲ ἕτεροι στρατηγόν, οἱ δὲ σώφρονα καὶ κόσμιον ἄρχοντα ἐκάλουν καὶ οὐδεὶς ἐψεύδετο.

Aristides. Oratione in Regem. Ἄλλ' ἐμοί γε δοκεῖ τῶν καλῶν εἶναι, ἐν ἐορτῇ καὶ ἐν ἱερομηνίᾳ μεμνησθαι τε καὶ λέγειν περὶ τοῦ Θεοῦ καὶ Φιλανθρώπου Βασιλέως· οὐ γὰρ δὴ δέος γε, μὴ ἐπαινέειν αὐτὸν προελόμενοι, ἔπειτα ἀπορήσωμεν λόγων, ἀλλὰ μὴ τὰ τοιαῦτα ἢ τὰ ὑπάρχοντα τῷ Βασιλεῖ, ὥστε μηδένα εἰπεῖν ἄξιός αὐν δυηθῆναι περὶ αὐτῶν· Ἐγὼ δ' οὔτε χρόνου πλῆθος ἱκανόν, οὔτε λόγον οὐδένα ὁρῶ τοῦ Βασιλέως ἄξιον, οὐδὲ ὅστις [ὥς τις forte. *Gat.*] αὐτὸν ἱκανῶς ἐγκωμιάσαι δυνήσεται.

Ἐν μὲν οὖν τούτῳ πρῶτον καὶ μέγιστον ὑπάρχει λέγειν περὶ αὐτοῦ, ὅτι καὶ πρότερον, ἢ καταστῆναι εἰς τὴν ἀρχὴν, ἄξιός τῆς βασιλείας ἦν - - - εἴτε γὰρ φόβῳ τῷ πρὸς αὐτὸν, εἴτε αἰδοῖ τοῦ κρείττονος, εἴτε γνώμῃ τῇ βελτίστη καὶ δικαιοτάτῃ συγχωρεῖν οἴονται δεῖν, πῶς οὐκ ἐξ ἀπάντων τούτων Φανερόν, ὅτιν' ἐχρῆν εἶναι τὸν βασιλέα.

Τὸν γὰρ μαθόντα, ἃ χρῆ, καὶ παιδευθέντα, καὶ μηδενὸς τῶν καλῶν ἀμελήσαντα, μηδὲ ἀμαθῆ γενόμενον, ἀλλὰ πᾶσι τοῖς τῆς ἀρετῆς μέρεσι κατακοσμήσαντα τὴν ψυχὴν, οἶκος ἦν πάσης ἐξω γενέσθαι ἀμαρτίας· ταύτην τοίνυν τὴν

СХХVІІІ ТЕСТІМОНІА ЕТ JUDICIA.

παιδεῖαν καὶ ὁ βασιλεὺς παιδευθεῖς, καὶ πάντων τῶν καλλίστων μετασχὼν τῶν μὲν καὶ ἀπὸ φύσεως ὑπαρξάντων αὐτῷ, τῶν δὲ καὶ ὑπὸ παιδείας γενομένων, οὐ μέσως, οὐδ' ὥς περ τοῖς ἄλλοις τισὶν, ἀλλὰ πρὸς ὑπερβολὴν ἐκάστου, ἦν μὲν μέγα ὄφελος τῇ βασιλείᾳ καὶ πρὶν εἰς ταύτην καταστῆναι. Ἐπεὶ δὲ ἡ [immo ἡ] πάντα διοικοῦσα πρόνοια καὶ διατάττουσα καὶ τοῦτον ἐκάθισεν εἰς τὸν βασιλείου θρόνον, τὸν δικαιοτάτον καὶ ὁσιώτατον βασιλέων - - ὡς ἂν ἐμπειρότατος βασιλέων καὶ γνώμη προέχων - - οὕτως ἐξηγεῖται καὶ διέπει τὸ τῆς ἀρετῆς ὄνπερ χρῆ πρόπον· τὴν εὐσεβειαν μὲν καὶ δικαιοσύνην, ἔτι δὲ σωφροσύνην καὶ ἐγκράτειαν καὶ φρόνησιν καὶ τὴν ἄλλην κοσμῶν γε ἀρετὴν. ἤρξατο μὲν γὰρ, ὥς περ προσήκει, ἀπὸ εὐσεβείας· διεξῆλθε δὲ καὶ διὰ τῶν ἄλλων μερῶν τῆς ἀρετῆς. τίς μὲν γὰρ δικαιοσύνης; τίς δὲ φιλανθρωπίας; τίς δὲ τῆς ἄλλης ἀρετῆς τοσαῦτα δείγματα καὶ τοιαῦτα, ὅσα καὶ [οἷα] ὁ βασιλεὺς οὗτος ἐξήνεγκε;

Ὁ δ' ἐπέδειξεν, ὅτι καὶ ἰδιώτην ὄντα καὶ βασιλεῶσιον τε ἐστὶ τὸν αὐτὸν διὰ τέλους εἶναι· τοιοῦτον μὲν πρὸ τῆς βασιλείας παρασχὼν ἑαυτὸν, ὥς τε δικαίως ἀξιοῦσθαι ταύτης· ἐν δὲ τῇ βασιλείᾳ οὐκ ἐκσταὲς ἑαυτοῦ, ἀλλὰ τῷ αὐτῷ νῷ καὶ τρόπῳ χρώμενος. — Verum videnda [inquit Gatakerus] integra Oratio; quam, ad Commodum deflexione facta, sic claudit: Σὲ δὲ, ὦ παῖ γενναῖε γενναίων, κατ' ἵχνος εἴη βαίνειν τοῦ πατρός· τοῦτο γὰρ ὡς γε ἐν βραχεὶ πλείστον εἰρήσθω.

Idem Oratione in Regem. Ὁ γε μὴν νῦν ἀρχὼν μέγας, αἷον ἀγωνιστὴς καθαρὸς, τοσοῦτον ὑπεραίρει τοὺς πρὸ αὐτοῦ

TESTIMONIA ET JUDICIA. CX XIX

αὐτοῦ [καί] τὸν πατέρα, ὅσον οὐδ' εἰπεῖν ῥάδιον, ἑτέρους αὐτὸς ὑπεραίρει. καὶ δὴ Φαίη τις ἂν δικαιοσύνην καὶ νόμιμον εἶναι τοῦτο ὡς ἀληθῶς ὅτι κρίνειν οὗτος.

Idem in Panegyrica Cyzicensa de Marci imperio.

Ἄξιον δὲ καὶ τῆς τύχης ἕνεκα ὑμῖν συνησθῆναι· ἐπεγράψασθε μὲν γὰρ τὸν ἄριστον τῶν εἰς ἐκεῖνον τὸν χρόνον βασιλέων, ἥκει δὲ ὑμῖν τὸ ἔργον πρὸς τέλος ἐν τοῖςδε τοῖς καιροῖς, οἱ τὰ καλῶν αὖ κάλλιστα εἰλήχασι, καὶ ὑπὲρ ὧν δικαιοτάτον χαριστήριον τοιοῦτον ἐστηκός εἴη τοῖς θεοῖς, ἐπειδὴ περ οὐ ῥάδιον ἦν μείζον ἐξευρεῖν.

Στρατηγοὶ μὲν στρατηγούς ἤδη ἐν κινδύνοις προεῖλοντο· καὶ πόλεις ἀλλήλας ἐπὶ καιρῶν παρέλαβον· καὶ βασιλεῖς πρὸς βασιλέας Φιλίας καὶ συνθήκας ἐποίησαντο, καὶ οὗτοι τῆς χρείας ὡς τὰ πολλὰ ἡττηθέντες, καὶ μέχρι τούτου κοινωσίας ἴσμεν γενομένας. Βασιλεὺς δὲ ἐκὼν, βασιλέα δὴ προεῖλετο ἑαυτῷ τῶν ὅλων, καὶ μόνος τῶν ἐν τοῦ παντός αἰῶνος, οὐκ ἀρχὴν προσλαβεῖν μᾶλλον ἐζήτησε, ἢ βασιλέα προσλαβεῖν ἐπὶ πᾶσι τοῖς οὔσι· ὁ καὶ τῶν εἰς μνήμην ἡκόντων ἐν λόγῳ θαυμαστότατον καὶ πᾶσαν τὴν εὐγένειάν τε καὶ παιδείαν ἔχει συλλαβὸν καὶ οὗτ' ἰδιώτης οὐδεὶς δύναται σιωπᾶν, πόλεις τε ἅπασα καὶ γένη ἅπαντα ἀνθρώπων ἐπέπληκται.

Idem Palinodia in Smyrnam restauratam. Τοῖς τε

πάντα ἀρίστοις βασιλεῦσιν πᾶσας πόλεις ὑφ' ἑαυτοῖς ἔχουσι τὴν καλλίστην οἰκίσαι φιλοτιμίαν εἶχε· τῇ τε πόλει τὸ διὰ τούτων ἀνγερεθῆναι καὶ τοιούτους ἀρχηγέτας ἐπιγράψασθαι τὴν συμφορὰν εἰς εὐπραξίαν μετέλαβε· πρότερον μὲν γὰρ Θησέας καὶ Ἀλέξανδρον ἤδομεν· τὸν μὲν τῶν ἐν Ἑλλήσιν οἶμαι

CXXX TESTIMONIA ET IUDICIA.

Φιλανθρωπότατον, τὸν δὲ συμπάντων βασιλέων μάλιστα δὴ θαυμασθέντα τῆς εἰς τοὺς πολέμους τόλμης ἕνεκα· νῦν δ' ἔτι λαμπροτέρους καὶ μέζοντας οἰκιστάς προσελάβομεν· οἷς πᾶσα μὲν γῆ καὶ θάλαττα ὑπήκοος, ἐκ πατέρων τε καὶ ἐξ ὧν αὐτοὶ προσμέκτῃνται σοφίας δὲ καὶ δικαιοσύνης καὶ ἀληθείας καὶ χρηστότητος οὐκ ἔλαττον, εἰ μὴ καὶ πλέον, τῆς ἐν τοῖς ὅπλοις ἰσχύος περίεστι.

Philostatus in Vitis Sophistarum l. II. in Philisco.

Ἀντωνῖνος δ' ἦν αὐτοκράτωρ ὁ τοῦ Φιλοσόφου παῖς.

Idem in Herode. Ἐσπούδαζε μὲν ὁ αὐτοκράτωρ Μάρκος περὶ Σέξτον τὸν ἐκ Βοιωτίας Φιλόσοφον, θαμίζων αὐτῷ καὶ φοιτῶν ἐπὶ θύραις· ἄρτι δ' ἦκων εἰς τὴν Ῥώμην ὁ Λούκιος ἤρετο τὸν αὐτοκράτορα προϊόντα, Ποῖ βαδίζει καὶ ἐφ' ὅ,τι; καὶ ὁ Μάρκος, καλὰν, ἔφη, καὶ γηράσκοντι τὸ μανθάνειν· εἴμι δὲ πρὸς Σέξτον τὸν Φιλόσοφον μαθησόμενος καὶ οὐπω οἶδ'· καὶ ὁ Λούκιος ἐξάρας τὴν χειρὰ ἐς τὸν οὐρανόν, ὦ Ζεῦ, ἔφη, ὁ Ῥωμαίων βασιλεὺς γηράσκων ἤδη δέλτον ἐξαψάμενός ἐς διδασκαλίου φοιτᾷ, ὥσπερ οἱ παῖδες· ὁ δὲ ἐμὸς βασιλεὺς Ἀλέξανδρος δύο καὶ τριάκοντα ἐτῶν ἀπέθανεν.

Idem ibidem. Ὁ Μάρκος Φύσει δημοτικώτερος. Quo loco [inquit Gatakerus] et Herodem Sophistam qua sapientia Marcus tulerit, refert.

Idem in Theodoto. Προέστη δὲ καὶ τῆς Ἀθηναίων νεότητος πρῶτος ἐπὶ ταῖς ἐκ βασιλέως μυριάς· καὶ οὐ τοῦτό που λόγον ἄξιον· οὐ γὰρ πάντες οἱ ἐπιβατεύοντες τοῦ θρόνου τούτου λόγου ἄξιοι· ἀλλ' ὅτι τοὺς μὲν Πλατωνεῖους καὶ τοὺς ἀπὸ τῆς Στοᾶς καὶ τοῦ Περιπάτου καὶ αὐτὸν Ἐπί-

κουρον

TESTIMONIA ET JUDICIA. CXXXI

κευρον [*Gat. malebat αὐτοῦ Ἐπικούρου, qua emendatione, si quid video, non opus est*] προσέταξεν ὁ Μάρκος τῷ Ἡρώδῃ κρῖναι· τὸν δὲ ἄνδρα τοῦτον ἀπὸ τῆς περὶ αὐτὸν δόξης ἀπέκρινε τοῖς νέοις, ἀγωνιστὴν τῶν πολιτικῶν προσειπὼν λόγων καὶ ῥητορικῆς ὄφελος.

Idem in Hermogene. Ἑρμογένης ιε' ἔτη γεγόνως ἐφ' οὗτω μέγα προύβη τῆς τῶν σοφιστῶν δόξης, ὡς καὶ Μάρκῳ βασιλεῖ παρασχεῖν ἔρωτα ἀκροάσεως· ἐβάδισε γοῦν ἐπὶ τὴν ἀκροασιν αὐτοῦ ὁ Μάρκος· καὶ ἦσθη μὲν διαλεγομένου, ἐθαύμαζε δὲ σχεδιάζοντος, δωρεὰς δὲ λαμπράς ἔδωκεν.

Idem in Aristide. Οἰκιστὴν δὲ καὶ τὸν Ἀριστείδην τῆς Σμύρνης οὐκ ἀλαζῶν ἔπαινος, ἀλλὰ δικαιοτάτος τε καὶ ἀληθέστατος· τὴν γὰρ πόλιν ταύτην ἀφανισθεῖσάν ὑπὸ σεισμῶν καὶ χασμάτων, οὗτω τε ὠλοφύρατο πρὸς τὸν Μάρκον, ὡς τῇ μὲν ἄλλῃ μονωδίᾳ, θαμὰ ἐπιστενάξαι τὸν βασιλέα, ἐπὶ δὲ τῷ, ζέφυροι ἐρήμην αὐτὴν καταπνέουσι, καὶ δάκρυα τῷ βιβλίῳ ἐπιστάξαι· -- Καὶ οὐ Φημί ταῦτα ὡς οὐχὶ καὶ τοῦ βασιλέως ἀνοικίσαντος ἂν τὴν ἀπολωλυῖαν πόλιν, ἣν οὖσαν ἐθαύμασεν· ἀλλ' ὅτι αἱ βασιλείοι τε καὶ θεσπέσιοι φύσεις, ἣν προσεγείρη αὐτὰς ξυμβολία καὶ λόγος, ἀναλάμπουσι μᾶλλον καὶ πρὸς τὸ ποιεῖν εὖ ξὺν ὁρμῇ φέρονται. *Eundem [addit Gatakerus] quam familiariter Marcus habuerit, ibidem vide.*

Idem in Adriano. Κατὰ δὲ τοὺς χρόνους, οὓς ὁ αὐτοκράτωρ Μάρκος Ἀθῆνας ἐπὲρ μυστηρίων ἐστάλη, ἐκράτει μὲν ἤδη τοῦ τῶν σοφιστῶν θρόνου ὁ ἀνὴρ οὗτος· ἐν μέρει δὲ ὁ Μάρκος τῆς τῶν Ἀθηνῶν ἱστορίας [ἐτίθει] μηδὲ

CKXXII TESTIMONIA ET JUDICIA.

τὴν ἐκείνου σοφίαν ἀγνοῆσαι· καὶ γὰρ δὴ ἐπέταξεν αὐτὸν τοῖς νέοις, οὐκ ἀκροάσει βασιανίσας, ἀλλὰ ξυνθέμενος τῇ περὶ αὐτοῦ φήμῃ. - - - ἀγασθεὶς αὐτὸν ὁ αὐτοκράτωρ ἐπὶ μέγα ἤρε δωρεαῖς τε καὶ δώροις· καλῶ δὲ δωρεὰς μὲν τὰς τε σιτίσεις καὶ τὰς προεδρίας καὶ τὰς ἀτελείας καὶ τὸ ἰερῶσθαι καὶ ὅσα ἄλλα λαμπρύνει ἄνδρας· δῶρα δὲ χρυσὸν, ἀργύριον, ἵππους, ἀνδράποδα καὶ ὅσα ἐρμηνεύειν πλοῦτον, ὧν αὐτὸν τε ἀνέπλησε καὶ γένους τοῦ ἐκείνου πάντας.

Galenus de Theriaca ad Pisonem. Τὸν θεῖον Μάρκον καὶ ἡμεῖς οἶδαμεν ἐνθέσμως ποτὲ βασιλεύοντα καὶ ἀκριβῶς ἐαυτοῦ διὰ τὴν σύνεσιν τῇ συγγράσει τοῦ σώματος παρακολουθήσαντα.

Idem de libris suis. Ἐπορεύθην μὲν ἐξ ἀνάγκης· ἐλπίζων δὲ τεύξεσθαι παραιτήσεως· ἤκουον γὰρ εἶναι τὸν ἑτερον αὐτῶν τὸν πρεσβύτερον εὐγνώμονά τε καὶ μέτριον, ἡμερόν τε καὶ πρᾶον, ὃς ἐκαλεῖτο μὲν ἀρχῆς Βῆρος κ. τ. λ.

Idem Libro περὶ τοῦ προγινώσκειν. Χρηστὸν τε ὄντα καὶ Φιλάνθρωπον αὐτὸν ἐδυνήθην πείσαι καταλείπειν με ἐν τῇ Ῥώμῃ.

Marcellus in Regillae Epitaph. Καὶ βασιλεὺς Διὶ πατρὶ Φυὴν καὶ μῆτιν ὁμοῖος.

Athenaeus Dipnosoph. l. I. [c. 2. p. 2. Cas.] Ὁ πάντ' ἄριστος βασιλεὺς Μάρκος.

Zosimus Historiar. l. I. [c. VII. p. 13. ed. Reitem.] Ἐντεῦθεν ἄνδρες ἀγαθοὶ ἡγεμονίαν παραλαβόντες Νερούας τε καὶ Τραϊανὸς καὶ μετὰ τοῦτον Ἀδριανὸς ὃ τε εὐσεβὴς Ἀντωνῖνος καὶ ἡ τῶν ἀδελφῶν συνωρίς Βῆρος καὶ Λούκιος πολλὰ

τῶν

TESTIMONIA ET JUDICIA. CXXXIII

τῶν λελωβημένων ἡξίωσαι διορθώσεως· καὶ οὐ μόνον, ἅπερ εἶχαν ἀπολωλοκότες οἱ πρὸ αὐτῶν, ἀνεκτήσαντο, ἀλλὰ καὶ τινὰ τῶν οὐκ ὄντων προσέθεσαν.

Julianus in Symproso. Ἐδοξε δὲ οὖν ὁ Μάρκος τὰ τε ἄλλα θαυμάσιός τις εἶναι καὶ σοφὸς διαφερόντως, ἃ τε οἶμαι διαγινώσκων, λέγειν θ' ὅπου χρή, καὶ σιγαῖν, ὅπη καλόν.

Justinianus in Nouellam tit. 22. Τοῦτο δὲ εὖ μὲν ἀρχάμενος καὶ φιλοσοφώτατος ἐθέσπισε Μάρκος.

Idem ibid. tit. 108. Ὁ Φιλόσοφος ἐν βασιλεῦσι Μάρκος.

Lucius apud Justinum [Martyrem] Apologia I. [p. 33. l. 43. sqq. Ed. Sylburg.] Οὐ πρέποντα εὖσεβεῖ αὐτοκράτορι οὐδὲ φιλοσόφου Καίσαρος παιδὶ οὐδὲ τῇ ἱερᾷ συγγλήτῃ κρύεις, ὦ Οὐρβιμε.

Justinus Apologia II. ad Hadrianum, Antoninum Pium, Marcum, Lucium [pag. 41. l. 30 sqq. Ed. Sylb.] Εὖσεβεῖς καὶ φιλόσοφοι καὶ φύλακες δικαιοσύνης καὶ ἐρασταὶ παιδείας ἀκούετε πανταχοῦ.

Melito Libro ad Imperatorem ap. Euseb. Hist. Eccl. IV, c. 26. [p. 243. Ed. Stroth.] Σὲ δὲ καὶ μᾶλλον περὶ τούτων τὴν αὐτὴν ἐκείνοις ἔχοντα γνώμην καὶ πολὺ γε φιλανθρωποτέραν καὶ φιλοσοφοτέραν πεπεισμέθα πάντα πράττειν ὅσα σου δεόμεθα.

Athenagoras in Legatione pro Christianis ad M. Antoninum et Commodum. Αὐτοκράτορσι Μάρκῳ Αὐρηλίῳ καὶ Λουκίῳ Αὐρηλίῳ Κομμόδῳ, Ἀρμενικοῖς, Σαρματικοῖς, τὸ δὲ μέγιστον φιλοσόφοις· τὸ πρῶτον ὑμῶν καὶ ἡμερον καὶ τὸ πρὸς ἅπαντα εἰρηνικὸν καὶ φιλάνθρωπον θαυμάζοντες οἱ μὲν καὶ

СХХХІV TESTIMONIA ET JUDICIA.

ἓνα ἰσονομοῦνται· αἱ δὲ πόλεις πρὸς ἀξίαν τῆς Ἰσῆς μετέχουσι τιμῆς· καὶ ἡ σύμπασα οἰκουμένη ὑμετέρῳ συνέσει βαθείας εἰρήνης ἀπολαύουσιν. -- τί δαὶ δεῖ πρὸς ὑμᾶς πάντα λόγον νενικηκότας ἢ ποιητὰς μνημονεύειν ἢ καὶ ἐτέρας δόξας ἐξετάζειν;

Ἴστε δὲ καὶ ὑμεῖς ταῦτα ἀξιολογώτερον, ὥς ἂν ἐν πᾶσι καὶ ὑπὲρ πάντας τοῖς παλαιοῖς συγγινόμενοι.

Οἶδα γὰρ, ὅτι ὅσον συνέσει καὶ ἰσχύει τῆς βασιλείας πάντων ὑπερέχετε, τοσοῦτον καὶ τὸ πᾶσαν παιδείαν ἀκριβοῦν πάντων κρατεῖτε· οὕτω καθ' ἑκαστον παιδείας μέρος κἀπορθεύοντες, ὥς οὐδὲ οἱ ἐν αὐτῇς μῦθον ἀποτεμνόμενοι.

Ἑμεῖς δὲ, ὧς πάντα ἐν πᾶσι φύσει καὶ παιδείᾳ χρηστοὶ καὶ μέτριοι καὶ Φιλάνθρωποι καὶ τῆς βασιλείας ἀξιοί.

Jo. Zonaras Annal. tomo II. Ἦν μὲν ὁ Μάρκος ἀσθενὴς τὸ σαρκίον, ἐσχόλασε δὲ τοῖς λόγοις οὕτως, ὥστε καὶ αὐτοκράτωρ γενόμενος οὐκ ἠδεῖτο ἐς διδασκάλου Φοιτᾶν, ἀλλὰ Σιζῶ [Σεξῶ] συνεφιλοσόφει τῷ Βοιωτῷ καὶ Ἑρμογένει τῷ ῥήτορι συνωμίλησε, μᾶλλον δὲ ἀντεποιεῖτε τῶν Στοϊκῶν.

Οὕτω δὲ καὶ σωφρόνως καὶ ἐγκρατῶς ἔρχεν, ὥστε καὶ ἐν τηλικούτοις πολέμοις μήτε τι θωπευτικὸν πρὸς τοὺς στρατιώτας εἰπεῖν, μήτε τι φόβῳ ποιῆσαι.

Ὅτε δὲ μὴ πολέμοις ἦν σχολάζων, ἐδίκαζε καὶ τοῖς ῥήτορσι πρὸς ὕδωρ λέγουσι πλεῖον ἐγχεῖσθαι τὸ ὕδωρ ἐκέλευον, ἵν' ἔχοι πάντοθεν τὸ δίκαιον ἀκριβοῦν· ἦν δὲ καὶ Φιλόπονος, ὥς καὶ νικτὸς δικάζειν· καὶ οὐδὲν ἐν παρέργῳ οὐτ' ἐποίει οὐτ' ἐγράφεν οὐτ' ἔλεγε, μὴ δεῖν νομίζων τὸν αὐτοκράτορα ἐν παρέργῳ πράττειν μηδὲ τουλάχιστον· καὶ ταῦτα σώματος τυχῶν ἀσθενοῦς.

*Αρι-

TESTIMONIA ET JUDICIA. CXXXV

Ἄριστα οὖν ἄρχας μετήλλαξεν· - - ἦν γὰρ καὶ φύσει ἀγαθὸς ἀνὴρ, πλεῖστα δὲ ὑπὸ παιδείας βελτίων ἐγένετο· οὐ μὲντοι ἀξίως τῆς ἀρετῆς εὐδαιμόνησεν· ἐντεῦθεν δὲ μᾶλλον θαυμάσων ἂν τις αὐτόν, ὅτι ἀλληλοκότοις καὶ ἐξαισίοις χρησάμενος πράγμασιν αὐτὸς τε περιεγένετο καὶ τὴν ἀρχὴν διεσώσατο.

Constantinus Manassæ in Annalibus:

Οὗτος ἐν πάσῃ τέθραπτο σοφίᾳ καὶ παιδεύσει·
 Καὶ χάρισι τῆς ἀρετῆς κατάκομος ὑπῆρχε·
 Καὶ πάσαις κατηγλαΐστο τῶν ἀρετῶν ἰδέαις·
 Διὸ καὶ προσεφέρετο πᾶσι σοφοῖς ἐντίμως,
 Καὶ συνεχέσιν ἤρδευε ταῖς μεγαλοδωρίαις.

Hadrianus apud Jul. Capitolinum in Marco [c. I. p. m. 290.]. Ab Adriano Annius *Verissimus* vocatus est. *Ad quem locum Is. Casaubonus*: Ante dicebatur *Annius Verus*. Hadrianus iussit dici *Annium Verissimum*. Quare? Πρὸς τὴν τοῦ Ῥωμαϊκοῦ ῥήματος ἔννοιαν [κομψευόμενος], inquit Dio [LXIX, 21.], h. e. quod esset veritatis amantissimus et tenacissimus; magnum rectae indolis argumentum et animi vere generosi.

Jul. Capitolinus in Marco [c. I. p. m. 286.]. Marco Antonino in omni vita philosophanti viro, et qui sanctitate vitae omnibus principibus antecellit etc. [Ibid. c. 16. p. m. 351.] Erat enim ipse tantae tranquillitatis, ut vultum nunquam mutaverit moerore vel gaudio: Phi-

CXXXVI TESTIMONIA ET JUDICIA.

Iosophiae deditus Stoicae, quam et per optimos quosque magistros acceperat et undique ipse collegerat.

[*Ibid. c. 12. p. m. 336.*] Quamvis esset constans, erat etiam verecundus; [*Ibid. c. 4. p. m. 307.*] frugi erat sine contumacia, verecundus sine ignavia, sine tristitia gravis.

[*Ibid. c. 8. p. m. 320. de M. Antonino et Luc. Vero.*] Adepti imperium ita civiliter se ambo egerunt, ut lenitatem Pii nemo desideraret.

[*Ibid. c. eodem pag. seq.*] Dabat se Marcus totum et philosophiae, amorem civium affectans.

[*Ibid. c. 12. p. m. 335.*] Cum populo — non aliter egit, quam est actum sub civitate libera. Fuitque per omnia moderatissimus in hominibus deterrendis a malo, invitandis ad bona, remunerandis copia, indulgentia liberandis: fecitque ex malis bonos, ex bonis optimos.

[*Ibid. c. 18. p. m. 358.*] Quum igitur in amore omnium imperasset, atque ab aliis modo frater, modo pater, modo filius, ut cujusque aetas sinebat, et diceretur et amaretur, octavo decimo anno imperii sui, sexagesimo et primo vitae, diem ultimum clausit. Tantusque illius amor eo die regii funeris claruit, ut nemo illum plangendum censuerit, certis omnibus, quod a Diis commodatus ad Deos redisset. Denique priusquam funus conderetur, ut plerique dicunt, (quod nunquam antea factum fuerat, neque postea,) fenatus populusque, non divisis locis, sed in una sede propitium Deum dixit. Hic
fane

TESTIMONIA ET JUDICIA. CXXXVII

fane vir tantus et talis, ac Diis vita et morte conjunctus etc.

[Opinatus sum, e lectorum plurimorum utilitate fore, omiſſis poſtea ſeriorum Scriptorum, quae Gatakerus collegit, testimoniis, h. l. ex *Irmifchii* V. D. Excurſu ad Herodiani hiſtor. l. l. c. 2. §. 1. deſcribere eum locum, in quo Vir Doctiſſimi diligencia ſingula Capitolini loca indicavit, in quibus de ſingulis Antonini noſtri virtutibus ſermo eſt. „De Marci virtutibus, inquit *Irmifch*, cum Capitolinus omnia ſine ordine poſuerit: placet ea digerere in certa quaedam capita et quaſi claſſes. Igitur ille Marcum ab hac parte laudavit primo univerſe T. l. p. 286. 350. 358. 363., deinde ut plures ejus virtutes ſimul memoraret, p. 307. et 336., denique ut ſingulas virtutes aliquas afferret; quarum genera faciunt haec, primo ut Marcus curarit, quae pertinerent ad religionem et res ſacras p. 340. 369. 393. et ludos p. 368., tum ut fuerit tolerans p. 293. 373., excelfus in luctu p. 367. ſq., diligens in re familiari p. 309., parcus ibid. et p. 394., tamen ſine avaritia p. 331. 336. 402., ſamae ſtudioſus p. 314. 365., non avidus gloriae p. 326. aut titulorum p. 325. 337., laboris amantiſſimus p. 298. 324. 329., etiam inter ſpectacula p. 346., etiam in luctu p. 368., porro his officiis erga ſe ut et addiderit reliqua adverſus alios, ante imperium quidem fidem in magiſtratu p. 303., modeſtiam in imperio ſuſcipiendo p. 307., item in eo adminiſtrando p. 314., regni ſocius bonus p. 316 ſq., 322 ſq., 345 ſq., poſtquam ſolus imperium adeptus, multo melior p. 350. 364., comis erga omnes p. 307., lenis bonusque erga ſenatum p. 328. 336. 387. 392., item erga cives p. 320 ſq. 335. 352., item erga inimicos p. 335. 373. 401., item in puniendis aliorum peccatis p. 336. 381 ſq., aut iisdem celandis p. 346. 390., item erga ſultos p. 342., in regni negotiis aſſiduus p. 324., etiam cum moleſtia p. 329., nec ſibi ſapiens ſolus p. 372 ſq., juris antiqui tenax p. 334., in judiciaria re diligentiſſimus p. 330., in jure dicundo cautus p. 334. et aequiſſimus p. 382., ſuffragatoribus non cito credens p. 404., curioſus etiam minuta-

rum.

CXXXVIII TESTIMONIA ET JUDICIA.

rum rerum, ut viarum et itinerum p. 332., civium amans p. 321., eorumque vitae p. 337., et deliciarum p. 378., et felicitatis, in sumtibus publicis cavendis p. 330. 332. 354. 370. 377. 394. 401., in vectigalibus recte exigendis p. 334., aut remittendis p. 377., in alimentis publicis praebendis p. 331., in re frumentaria curanda p. 332., in juridicis dandis ibid., et legibus multis bonisque p. 328. 330. 333. 340. 374. 379. 394., dux belli providus p. 325. 364. 369 sq., strenuus p. 372. 374., felix p. 325. 343. 354. 372., clemens tamen et aequus in hostes p. 382. 387. 389. 390., denique pius erga parentès p. 309. 314. 315. 320. 403., item pater liberis p. 348. 354. 363. 365. 377. 394., sed infelix idem pater p. 358. 395 sqq., liberalis porro erga affines p. 303. 315. 326. 346. 348. 365., item erga cives p. 317. 327. 331. 342. 377.]

Vulcatius Gallicanus in Avidio Cassio [c. 3. p. m. 448.]. Antoninum hoc nomine [Dialogistae nimirum] significans; qui tantum enituit in philosophia, ut iturus ad bellum Marcomannicum, timentibus cunctis, ne quid fatale proveniret, rogatus sit, non adulatione, sed serio, ut philosophiae praecepta ederet: nec ille timuit [Casaub. malebat: renuit], sed per ordinem paraeneses, id est, praeceptionum, per triduum disputavit.

Avidius Cassius apud eundem Vulcatium [in Avid. Cass. c. 13. f. ult. p. m. 470.] ex Epistola [Avidii Cassii] ad generum suum. Marcus homo sane optimus: qui dum clemens dici cupit, eos patitur vivere, quorum ipse non probat vitam. - - Marcus Antoninus philosophatur et quaerit de clementia [Salmas. conjiciebat: elementis] et de animis et de honesto ac justo, nec sentit pro republica.

TESTIMONIA ET JUDICIA. CXXXIX

Jul. Capitolinus in Opilio Macrino [c. 7. p. m. 757.] — Versus exstant cujusdam poetae, quibus ostenditur, Antonini nomen coepisse a Pio et paullatim per Antoninos usque ad fordes ultimas pervenisse: siquidem solus Marcus nomen illud sanctum vitae genere auxisse videtur, Verus autem degeniasse etc.

S. Aurelius Victor in Breviar. [c. XVI.] — Iste virtutum omnium coelestisque ingenii exstitit, aerumnisque publicis quasi defensor objectus est. Etenim nisi ad illa tempora natus esset, profecto quasi uno lapsu ruis-
sent omnia status Romani. - - A principio vitae tranquillissimus, adeo ut ab infantia [vultum] nec ex gaudio, nec ex moerore mutaverit: Philosophiae studens literarum Graecarum peritissimus. - - Quod de Romulo aegre creditum est, omnes pari sensu praesumserunt, Marcum coelo receptum esse.

Eutropii Breviar. Hist. Rom. l. VIII. [Cap. IX sqq. Ed. Tschuck. aliis C. V sqq.] Marcus Antoninus — vir, quem mirari facilius quis, quam laudare possit. A principio vitae tranquillissimus: adeo ut vultum nec ex gaudio, nec ex moerore mutaret. Philosophiae deditus Stoicae; ipse etiam non solum vitae deditus, sed etiam eruditione philosophus. Tanta admirationis adhuc juvenis, ut eum successorem paraverit Hadrianus relinquere. - - Hic cum omnibus Romae aequo jure egit, ad nullam insolentiam elatus imperii fastigio. - - Cum igitur fortunatam rempublicam et virtute et mansuetudine red-

CXL TESTIMONIA ET JUDICIA.

reddidisset, obiit XVIII. imperii anno, vitae LXI, et omnibus certatim adnitentibus, inter divos relatus est.

Ael. Spartianus in Severo [c. 21. p. 635.]. Sed ut omittamus adoptivos, ne nobis Antonini Pius et Marcus, numina reipublicae, occurrant, veniamus ad genitos. Quid Marco felicius fuisset, si filium non reliquisset haeredem?

Idem in Pescennio Nigro [c. 12. p. m. 673.]. [Pescennius Niger] amavit de principibus Augustum, Vespasianum, Titum, Trajanum, Pium, Marcum; reliquos foemineos vel venenatos vocans.

Flav. Vopiscus in Caro [c. 3. p. 779. Tomi II.]. [Romana respublica] Domitiani vulnerata immanitate, per Nervam atque Trajanum usque ad Marcum solito melior etc.

Idem in Aureliano [c. 42. p. 528. T. II.]. Sed in his [principibus reipublicae Rom.] optimi ipse Augustus, Flavius Vespasianus, Titus Coccejus Nerva, divus Trajanus, divus Hadrianus, Pius et Marcus Antonini etc.

Idem in Probo [c. 12. p. 658. T. II.]. [Loquitur Manlius Statiatus] Si recte cogitemus, non nobis Aurelianus, non Alexander, non Antonini, non Trajanus, non Claudius requirendi sunt etc.

Jul. Capitolinus in Gordianis [c. 33. pag. 77. Tom. II.]. de Gordiano I. Scripsit praeterea, quemadmodum Virgilius Aeneidos, Statius Achilleidos et multi alii Iliados, ita etiam ille Antoniniados, hoc est, Antoninum Pium

TESTIMONIA ET JUDICIA. CXLI

Pium et Antoninum Marcum, versibus difertissimis, libris XXX vitam illorum et bella et publice privatimque gesta perscribens.

Acl. Lampridius in Antonino Diadumeno [c. 7. p. 786 sq. Tom. I.] - - ut scirent omnes, Antoninos pluris fuisse, quam deos: ac trium principum amorem, quo sapientia, bonitas, pietas consecrata sit: [*Salmas.* malebat: ob — amorem, quos etc.] in Antonino pietas, in Vero bonitas, in Marco sapientia.

Idem in Heliogabalo (c. 1. p. m. 793. T. I.] — compensationem sibi lector — faciet, quum legerit Augustum, Vespasianum, Titum, Trajanum, Hadrianum, Pium, Marcum, contra hos prodigiosos tyrannos.

Idem in Alexandro Severo [c. 9. p. m. 894. T. I.]. [Loquitur Alex. Severus] Antoninorum nomen vel jam nomen potius quale fuerit, meminit vestra clementia: si pietatem, quid Pio sanctius? si doctrinam, quid Marco prudentius? etc.

Ful. Capitolinus in M. Antonino Philos. [c. 19. p. m. 363.]. Deus usque etiam nunc habetur, ut vobis ipsis, sacratissime imperator Diocletiane, et semper visum est et videtur: qui eum inter numina vestra, non ut caeteros, sed specialiter veneramini, ac raepe dicitis, vos vita et clementia tales esse cupere, qualis fuit Marcus, etiamsi philosophia nec Plato esse possit; si revertatur in vitam.

Aelius

CXLII TESTIMONIA ET JUDICIA.

Aelius Lampridius. Quod [Antoninorum nomen] tu, Constantine sacratissime, ita veneraris, ut Marcum et Pium inter Constantios Claudiosque, velut majores tuos, aureos formaveris, adorans virtutes veterum, tuis moribus congruentes et tibi amicas charasque.

Ammianus Marcellinus *Rer. gestar. l. XXI.*
Marci illius dissimilis principis verecundi.

Tertullianus Apolog. cap. 5. Marcus Aurelius gravissimus Imperator. - - Quales ergo leges istae, quas adversus nos soli exsequuntur impii, injusti, turpes, truces, vani, dementes? quas nullus Pius, nullus Verus impressit?

Paulus Orosius Histor. l. VII. c. 17. Marcus Antoninus gravissimus ac modestissimus Imperator.

Jo. Bapt. Egnatius de Rom. princip. lib. I.
Quam laeta felixque successio optimis, piis, philosophis, imperatoribus, referendis! nam hic ea ingenii bonitate, hic virtutibus excelluit, ut exemplum desit: et ea temporum calamitas affuit, ut solus aerumnis publicis obstiterit: nisi enim profuisset, majestas Romani nominis facile tum concidisset. - - Felicissimus certe princeps, nisi haeredem Commodum reliquisset.

Claudianus de Honorii consulatu VI. [v. 334 sq.]:

Non tantis patriae studiis ad templa vocatus,
Clemens Marce, redis.

Et

TESTIMONIA ET JUDICIA. CXLIII

Et mox [v. 344.] :

- - - - - omne tonantis

Obsequium Marci mores potuere mereri.

Ausonius in Caesaribus :

Post Marco tutela datur, qui scita Platonis

Fecit ad imperium, patre Pio melior.

[Caetera, quae hic a Gatakero inferuntur Testimonia ex
 ferioris aevi scriptoribus, ne lectoribus molestiam et tae-
 dium crearem, omittenda putavi.]

De hoc Scripto.

Suidas in Μάρκος. Οὗτος ἔγραψε τοῦ ἰδίου βίου δια-
 γωγὴν ἐν βιβλίοις β'.

[*Jo. Tzetzes histor. Chil. VII. 147. v. 6 sqq. p. 186.*
Tom. II. Corporis Poetar. Graec. Colon. 1614. editi.

Ὁ Μάρκος αὐτοκράτωρ δὲ τὸν ἄνθρωπον Φησί που

Μυξάριον, ἐλκιδριον, παράτριψιν νευρίου

Καὶ τὴν ψυχὴν ὁ αὐτὸς, θνητόψυχος ὑπάρχων,

Ἀναθυμίασιν, Φησὶν, αἵματος πεφυμέναι·

Φθείρεσθαι καὶ μὴ μένειν δὲ, τοιοῦτοτρόπως λέγων·

Εἰ παραμένουσι ψυχαί, ἥγουν εἰσὶν ἀφθάρτως

Πῶς ἐξ αἰῶνος ὁ ἀὴρ ταύτας χωρεῖν ἰσχύει;]

Anonymus quidam εἰς βιβλίον Μάρκου, quod
ex vetustis membranis exhibuit Cl. Salmasius ad Vulcatii Cas-
sum [et Anthologiae Graecae Tom. III. p. 272 sq. DLXXVIII.
inseruit celeberr. Brunckius].

Εἰ λύπης κρατέειν ἐθέλεις,

Τήνδε μάκαιραν ἀναπτύσσων

Marc. Anton.

k

Βίβλον,

CXLIV. TESTIMONIA ET JUDICIA.

Βιβλον, ἐπέρχαιο ἐνδυνέως,
 Ἦς ὑπὸ γνώμην ὀλβίστην
 Ῥεῖά κεν ὄψαι ἐσσομένων,
 Ὀντων, ἡδὲ παροισχομένων
 Τερπωλὴν τε, ἀνίην τε
 Καπνοῦ μηδὲν ἀρεισιότερην.

Nicephorus Callist. Histor. Eccl. III, 31. [fine], incertum tamen, de hoc, an [quod verisimilius est] alio libro. Πλὴν γε εἰδέναι χρεὼν, ὡς ὁ Μάρκος Ἀντωνῖνος οὗτος καὶ βιβλίον παιδείας τῷ παιδί Μάρκῳ συντάττει πάσης κοσμητικῆς ἐμπειρίας καὶ παιδείας μεστόν.

The mistius in Philadelpho. Οὐδέ σοι προσδεῖ τῶν Μάρκου παραγγελμάτων, οὐδ' εἴ τι χρηστὸν ὁ δεῖνα τῶν αὐτοκρατόρων ῥῆμα προήκατο.

[Ad Testimonia, quibus αὐθεντία librorum Antonini defendi potest, referendus quoque est *Suidas*, quatenus non solum in locis a *Mer. Caf.* laudatis, quae in Prolegomenis nostris repetenda putavimus, et in pluribus aliis a nobis partim in Notis, textui subjectis, partim in Commentario prolatis. — Porro *Scholiastes Dionis Chrysostomi*, quod me docuerunt *Notae Casauboni* ad II, 3. et IV, 3. — Denique *Scholiastes Luciani* ad Imag. 10. pro Imagg. 1. Salt. 63., qui hos libros Ἀντωνίου τὰ ἐς ἑαυτὸν ἡθικὰ vocat.]

Jo. Carion. Chronic. l. III. Existat M. Antonini liber de se ipso, qui recens editus est: in eo libro sunt commonefactiones de virtutibus principi necessariis, de iustitia, de beneficentia, de patientia in ferendis injuriis. — *Ibid.* Marcus in libris de vita sua.

Lilius

TESTIMONIA ET JUDICIA. CXLV

Lilius Gyraldus in poetis histor. Dialog. III. Dignus is, [ut inter poetas connumeretur,] Marcus Antoninus, Pius cognomento, Philosophus: cujus licet versus non legerim, tantae tamen eruditionis et doctrinae fuit, ut merito cum his laudandus sit.

Ejus certe librum graece scriptum legi: cujus titulus Μάρκου Ἀντωνίνου ἐν τῶν κατ' αὐτὸν, ex quo variam illius et multiplicem sapientiam facile colligere possumus.

Guil. Canterus Nov. Lect. l. VII. c. I. Duodecim conscripsit de officio suo libros, maximae pietatis, humanitatis, temperantiae, aliarum rerum praeclararum testes plenissimos: et cum quibus multorum philosophorum operosa praecepta collata merito fordere possint.

Just. Lipsius ad Taciti Annal. l. I. Marcus Antoninus in libris vitae suae.

Idem in Saturnal. l. II. c. 24. Antoninus Imperator in Vita sua.

Is. Casaubon. in Jul. Capitolini Marcum. In primo aureolorum Marci librorum. — Res humanas non ridere, sed rite suo pretio aestimare solitus hic vir sapientissimus. - - Hoc ille nos docet divinis illis suis libris; non enim mihi tempero, quin mellitissimi doctoris verba adscribam.

Idem in Baronii Annal. Exerc. I. §. 10. Multa in hanc sententiam scribit M. Antonin. Imper. in suis illis divinis libris.

Idem

CXLVI TESTIMONIA ET JUDICIA.

Idem in Persii Satir. 1. Quam sententiam Imperator Marcus iis, quae de se scripsit, saepe inseruit.

Ibid. in Sat. 2. Antonin. in III^{to} eorum, quae de se scripsit.

Idem in Sat. 3. Spectat eodem sapientissimum Marci praeceptum.

Cl. Salmasius ad Capitolini Pium. Marcus Antoninus de vita sua. *Et mox:* Locus Marci Philosophi insignis est.

Idem ad ejusdem Marcum. Marcus in vita enumerans omnes, per quos aut in literis aut in vita et moribus profecit.

Annotator Lugdunensis. Marci Philosophi scriptio abscissa et horrida est, sed firma et potens, quae sapit Imperatorem et in qua multa silentur, quae suppleri oporteat. Utitur vocibus plane suis, quas raro apud alios auctores invenias.

Jo. Rualdus in Vit. Plutarch. c. 5. M. Antoninus in primo aureolorum librorum, quos de vita sua composuit.

MARCI ANTONINI
IMPERATORIS
COMMENTARIORUM,
QUOS IPSE SIBI SCRIPSIT,
LIBRI DUODECIM.

ΜΑΡΚΟΥ ΑΝΤΩΝΙΝΟΥ ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΟΣ

Τῶν εἰς ἑαυτὸν

BIBΛΙΟΝ Α΄.

Α΄. Παρὰ τοῦ πάππου Οὐήρου, τὸ καλόηδες, καὶ ἀόρ-
γητον.

Β. Παρὰ τῆς δόξης, καὶ μνήμης, τῆς περὶ τοῦ γεν-
νήσαντος, τὸ αἰδήμιον, καὶ ἀρρένικόν.

Γ. Παρὰ τῆς μητρὸς, τὸ θεοσεβές, καὶ μεταδοτι-
κόν· καὶ ἐφεκτικόν οὐ μόνον τοῦ κακοποιεῖν, ἀλλὰ καὶ τοῦ
ἐπὶ ἐννοίας γίνεσθαι τοιαύτης. ἔτι δὲ τὸ λιτόν κατὰ τὴν
δαίταν, καὶ πόρρω τῆς πλουσιακῆς διαγωγῆς.

Δ. Παρὰ τοῦ προπάππου, τὸ μὴ εἰς δημοσίας δια-
τριβὰς φοιτῆσαι· καὶ τὸ ἀγαθοῖς διδασκάλοις κατ' οἶκον χρή-
σασθαι·

Ad Librum I.

ΜΑΡΚΟΥ ΑΝΤΩΝ. τῶν
εἰς ἑαυτὸν β. α.] Itaque
omnes editiones, quae Tigur-
inam sequuntur. In Cod. au-
tem *Vat.*, quem *Vat. A.* nomi-
navi, titulus in initio et hu-
jus et caeterorum librorum
deest. *Cod. Paris.* et *Codd.*
Florentino-Medicei, qui excer-
pta ex hoc opere servarunt,
ita inscribuntur: Μάρκου Ἀν-
τωνίνου ἐκ τῶν κατ' ἑαυτὸν.
Codd. Vaticani 2. 3. 4. 5 et 6.
teste *Menagio* hunc titulum

prae se ferunt: M. A. Ἐκλογαὶ
ἐκ τῶν εἰς ἑαυτὸν. Dubito ta-
men, an ita se habeat. *Asse-*
mannius enim omnino de ti-
tulo illo tacet; *Barthius* vero
aliquae loquuntur de *Codd.*
Italicis, qui ἐκ τῶν κατ' ἑαυτὸν
inscribuntur. Nihilominus ti-
tulum vulgarem omnium opti-
mum et aptissimum judico.

Sect. 1. (apud Lugdun. 1.

Caf. 1. p.)

Sectio 2. (apud Lugd. 2.

Caf. 1. p.)

Ad

MARCI ANTONINI

IMPERATORIS

COMMENTARIORUM, QUOS IPSE SIBI SCRIPSIT,

LIBER PRIMUS.

I. **A**b avo meo Vero [accepisse agnosco], honestis esse moribus et ab iracundia alienis.

2. Existimatione genitoris mei ejusque recordatione ad verecundiam et mores viro dignos [excitatus sum].

3. A matre [accepi] pietatis erga Deum studium et liberalitatem: nec a malo patrando tantum, sed cogitando etiam abstinere: tum victus frugalitate, quae ab opulentorum vita et consuetudine quam longissima abscedat, esse contentum.

4. A proavo, quod in publicos literarum ludos non commeavi, tum vero domi bonis praeceptoribus usus sum

A 2

et

Ad Section. 3. (ap. Lugd. 3. Casf. I. p.)

διαγωγῆς] Consentiant in eam lectionem omnes libri et scripti et editi. *Isaacus Casaub.* ad Persium monuit, se malle: ἀγωγῆς, quod proprie de educatione puerorum dicitur. Quum vero lectio vulgaris optimum sensum praebeat; quidni eam retineamus?

Ad Section. 4. (ap. Lugd. 4. Casf. I. p.)

τὸ μὴ εἰς δημοσίας διατριβὰς φοιτῆσαι] In Ed.

Casf. et Oxon. legitur: τὸ μὲ εἰς δημοσ. κ. τ. λ., sed ex mera Casf. conjectura. Casaubonus enim ductus his Capitolini verbis: frequentavit et declamatorum scholas publicas, legendum putavit, aut: τὸ μὲν εἰς δημοσ., aut: τὸ μὲ εἰς δημοσ. διατρ. φ. Verum jam Dacierius recte monuit, hunc Capitolini locum intelligendum esse de Antonino jam adulto et imperium adeptō, quod ex Philostrato in Vita Herodis appareat.

ὁ τ.

σασθαι· καὶ τὸ γινῶναι, ὅτι εἰς τὰ τοιαῦτα δεῖ ἐκτενῶς ἀναλίσκειν.

ε'. Παρὰ τοῦ τροφέως, τὸ μήτε Πρασιανὸς, μήτε Βενετιανὸς, μήτε παλμουλάριος ἢ σκουτάριος γενέσθαι· καὶ τὸ Φερέπονον, καὶ ὀλιγοδεές, καὶ αὐτουργικόν· καὶ τὸ ἀπολύπτραγμον, καὶ τὸ δυσπρόσδεκτον διαβολῆς.

ς'. Παρὰ Διογνήτου, τὸ ἀκινέσπουδον· καὶ τὸ ἀπιστητικὸν τοῖς ὑπὸ τῶν τετρατευομένων, καὶ γοήτων περὶ ἐπωδῶν, καὶ περὶ δαιμόνων ἀποπομπῆς, καὶ τῶν τοιούτων λέγομένοις· καὶ τὸ μὴ ὀρτυγοτροφεῖν, μηδὲ περὶ τὰ τοιαῦτα ἐπτοῆσθαι· καὶ τὸ ἀνέχεσθαι παρρησίας· καὶ τὸ οἰκειωθῆναι φιλοσοφίᾳ· καὶ τὸ ἀκοῦσαι, πρῶτον μὲν Βακχίου, εἶτα Τανδάσιδος, καὶ Μαρκιανοῦ· καὶ τὸ γράφαι διαλόγους ἐν παιδί·

ὅτι εἰς τὰ τοιαῦτα δεῖ ἐκτενῶς ἀναλ.] Ita recte omnes Editiones. *Patricius Junius* quidem malebat εἰς τοὺς τοιούτους ad διδασκάλους referens; hac autem conjectura haud aegre caremus.

Ad Section. 5. (ap. *Lugd.* 5. *Caf.* 2.)

παρὰ τοῦ τροφέως] Edd. *Glasgou.*, *Woll.*, *Mori* et *De-Jolyana* perperam τροφέως habent.

σκουτάριος] Lectio haud dubie vera, quae et *Cod. Vat.* et *Suidae* auctoritate confirmatur. *Turnebius* quidem in *Adversariis* lib. V. c. 10. et *Lipsius* in *Saturnaliis* l. 2. c. 24. p. m. 115. σεκουτάριος f. σεκουτάριος legendum puta-

runt; verum hac lectione non opus esse, jam pluribus ostendit *Nicol. Loensis Miscellan.* l. VII. c. 12.

καὶ αὐτουργικόν] *Vat. A.* addit articulum καὶ τὸ αὐτουργικόν, minus recte, ut opinor. τὸ αὐτουργικόν enim cum praecedentibus ad unum virtutum genus pertinet.

καὶ τὸ δυσπρόσδεκτον] Ita cum Edd. *Casaub.* (monuit enim in *Erratis*, ita editurum se fuisse), *Oxon.*, *Mori* et *De-Jolyana* edere non dubitavi. Ceterae quidem *Xyl.* et *Arg.* *Lugd.* *Gat.* *Glasg.* et *Woll.* δυσπρόδεκτον habent, quamquam prius probant. Melius tamen fortasse δυσπαράδεκτον legere-tur. Judicent peritiores!

et intellexi nullis in ejusmodi rebus esse parcendum sum-
tibus.

5. Ab educatore, ne [spectator] Prasianus aut Vene-
tianus; neve parmularius aut scutarius fierem: ut labores
tolerarem, parvo contentus essem, operi manus admoverem,
negotiis alienis me neutiquam immiscerem; denique ne fa-
cile ullam delationem admitterem.

6. Diognetus [me adhortatus est], ne studium in res
inanes conferrem, neque iis fidem haberem, quae a praesti-
giatoribus et impostoribus de incantationibus ac daemoni-
bus averruncandis et aliis ejus generis rebus dicuntur; ne-
que coturnices [ad pugnam] alerem, neque insana rerum
istiusmodi admiratione tenerer; ut libere dicta aequo animo
ferrem, philosophiae me addicerem et primum quidem Bac-

A 3

chium,

*Ad Section. 6. (ap. Lugd. 6.
Cas. 3.)*

παρὰ Διογνήτου] Apud
Suidam s. v. ἀκένοςπουν le-
gitur in Ed. *Fröben.* παρὰ Διο-
γνήτῳ perperam.

τὸ ἀπιστητικόν] Ita re-
cte *Vat. A.* et *Edd.* omnes
praeter *Basil.* (t. Men.) et *Arg.*
(quae ex *Bas.* expressa est),
quae operarum vitio ἀπιστι-
τικόν habent. *Suidas* s. v. ἀκε-
νόςπουν habet ἐπιστητικόν,
pro quo malebat *Mer. Cas.* in
Notis ad version. anglican.
ἐπιστατικόν, quod vero in Ed.
graeco-lat. retractavit. Cod.
Mssptus *Suidae*, qui olim in
Bibl. Reg. Paris. servabatur,
teste *Menagio*, ut apud An-
toninum, ἀπιστητικόν habet.

Mox Vat. A. corrupte: τῆς
ὑπὸ τῶν τερατ. κ. τ. λ.

ὀρτυγοτροφεῖν] *Suidas*,
qui haec verba s. v. ὀρτυγοκό-
πος laudat, ὀρτυγοκοπεῖν ex-
hibet, sensu fere eodem, de
quo plura in Commentario
ad h. l. Facile apud *Suidam*
ob vocem praeced. ὀρτυγοκό-
πος in ὀρτυγοκοπεῖν mutari et
depravari potuit.

πρῶτον μὲν Βακχίου,
εἴτα Τανδάσιδος καὶ Μαρ-
κιανοῦ] Ita *Codd.* et *Edd.*
omnes. Ceterum varie haec
nomina emendare tentarunt
viri docti. Pro Βακχίου *Gat.*
reponi malebat *Εὐτυχίου*; *Me-
nagius* autem majori verita-
tis specie Βακχείου. Pro Ταν-
δάσιδος *Isaacus Casaub.* Ἀνδρω-
νος, *Gataker.* et *Menagius* Βα-
σιλι-

παιδί· καὶ τὸ σκίμποδος καὶ δορᾶς ἐπιθυμῆσαι, καὶ ὅσα τοιαῦτα τῆς Ἑλληνικῆς ἀγωγῆς ἐχόμενα.

ζ'. Παρὰ Ῥουστίου, τὸ λαβεῖν Φαντασίαν τοῦ χρή-
ζειν διορθώσεως, καὶ Θεραπείας τοῦ ἡθους· καὶ τὸ μὴ ἐκ-
τραπῆναι εἰς ζῆλον σοφιστικόν, μηδὲ τὸ συγγράφειν περὶ
τῶν θεωρημάτων, ἢ προτρεπτικὰ λογάρια διαλέγεσθαι, ἢ
Φαντασιοπλήκτως τὸν ἀσκητικόν, ἢ τὸν εὐεργετικόν ἄνδρα
ἐπιδείκνυσθαι· καὶ τὸ ἀποστῆναι ῥητορικῆς καὶ ποιητικῆς,
καὶ ἀστειολογίας· καὶ τὸ μὴ ἐν στολῇ κατ' οἶκον περιπα-
τεῖν, μηδὲ τὰ τοιαῦτα ποιεῖν· καὶ τὸ τὰ ἐπιστόλια ἀφελῶς
γράφειν, οἷον τὸ ὑπ' αὐτοῦ τούτου ἀπὸ Σινοέσσης τῇ μη-
τρὶ μου γραφέν· καὶ τὸ πρὸς τοὺς χαλεπήναντας καὶ πλημ-
μελίσαντας εὐανακλήτως καὶ εὐδιαλλάκτως, ἐπειδὴν τάχιστα
αὐτοὶ

σιλιδούς, *Reiske* autem Πανυά-
σιδος malebat. Denique pro
Μαρκιανοῦ *Gataker* et *Menag.*
Μαικιανοῦ, *Isaac. Casaub.* ad
Capitolin. Μοικιανοῦ legendum
putaverunt. In talibus vero
sine librorum auctoritate ni-
hil facile mutem.

*Ad Section. 7. (ap. Lugd. 7.
Casf. 4.)*

μηδὲ τὸ συγγράφειν]
Ita post *de Joly* edidi, secutus
Cod. Vat. A. qui pro vulgata
τοῦ recte τὸ retinuit: vulgaris
sine dubio ex eo orta est, quod
librarius post μηδὲ verbum ζῆ-
λον subintelligendum putavit.
Lectionem a nobis receptam
etiam *Gatakerus* aliique pro-
barunt. *Mer. Casf.* olim τῷ ma-
lebat.

ἢ τὸν εὐεργετικόν] Haec
lectio est *Codd.* et *Edd.* omni-
um, praeter *Casaub.*, quae
ἐνεργητικόν (operarum quidem
vitiū). et *Oxon.* quae ἐνεργη-
τικόν exhibet. Quae quidem
lectio sola *Xylandri* conjectu-
ra nititur; nec tamen omnino
necessaria videtur et ita com-
parata, ut eam repugnante
Codd. auctoritate recipere au-
deam, quum vulgaris sen-
sum praebeat contextui ap-
tum, de quo cf. *Commenta-*
rius. Longius tamen a veri-
tate abesse videtur conj. *Viri*
docti, quam *Menagius* lauda-
vit, qui εὐεργετητικόν male-
bat.

ἀστειολογίας] Vera le-
ctio, quam et editi omnes ex-
hibent

chium, deinde Tandafidem et Marciantum audirem; ut dialogos, puer adhuc, scriberem; ut grabatum et pellem, aliaque, quae ad Graecam disciplinam pertinent, expeterem.

7. Rustici monitu in eam deveni cogitationem, meorum correctione et curatione indigere: [eidemque acceptum refero,] quod neque ad ambitionem sophisticam declinavi, neque de theorematibus commentatus sum, neque oratiunculas adhortatorias declamavi, neque specie viri exercitia strenue obeuntis et munifici ostentanda ad stuporem et admirationem mei homines trahere studui: tum, quod a rhetoricae, poeseos et elegantioris dictionis studio destiti; neque domi vesti elegantiore indutus incessi, nec alia ejusmodi feci. [Idemque me docuit,] epistolas simpliciter esse scribendas, qualis erat et ejus, quam Sinuessa ad matrem

A 4

meam

hibent praeter *Lugdun.*, qui ἀστρολογίας habet, quippe secutus conjecturam *Xylandri*, quam in ed. prima *Turic.* protulit. Ipse tamen *Xylander* in edit. *Basil.* h. l. retractavit et vulgatam bene explicavit.

καὶ τὸ μὴ ἐν στολῇ κ. τ. λ.] *Suidas* f. v. στόλιον ad h. l., ut videtur, respiciens ἐν στολίῳ legit. Hoc autem ex correctione librariorum apud *Suidam* ortum videtur, quia praecesserat στόλιον.

οἶον τὸ ὑπ' αὐτοῦ τοῦ του ἀπὸ Σινουέσσης κ. τ. λ.] *Vat. A.* omisit post οἶον articulum τὸ, quod quidem ferri potest; praestiat tamen vulgaris. Pro *Σινουέσσης Menagius* *Σινουέσσης* legi malebat, ut et

apud *Strabonem* legitur. Verum in talibus non unam scribendi rationem Veteres secuti videntur.

καὶ εὐδιὰ ἀλλὰ κτῶς] In vulg. καὶ εὐδιαλέκτως. Eandem lectionem habet quoque *Vat. A.* *Suidas* vero f. v. εὐαμακλήτως pro eo εὐαναδιδάκτως legisse videtur. Non tamen dubitavi *Xyl.* f. conjecturam f. *Cod. Palat.* lectionem in textum recipere. En vero tibi totum *Suidae* locum, ut ipse judicare possis de lectionis veritate: Εὐανακλήτως συμπαδῶς, καὶ πρὸς τοὺς χαλεπήναντας καὶ πλημμελήσαντας εὐανακλήτως ἔχειν. εὐαναδιδάκτως, ἐπειδὴ αὐτοὶ ἐπανελθεῖν θελῶσι.

καὶ

αὐτοὶ ἐπανελθεῖν ἐθέλωσι, διακεῖσθαι· καὶ τὸ ἀκριβῶς ἀναγινώσκειν, καὶ μὴ ἀρκεῖσθαι περινοῶντα ὁλοσχερῶς, μηδὲ τοῖς περιλαλοῦσι ταχέως συγκατατίθεσθαι· καὶ τὸ ἐντυχεῖν τοῖς Ἐπικτητείοις ὑπομνήμασιν, ὧν οἶκοθεν μετέδωκε.

ή. Παρὰ Ἀπολλωνίου, τὸ ἐλεύθερον, καὶ ἀναμφιβόλως ἀκύβευτον· καὶ πρὸς μηδὲν ἄλλο ἀποβλέπειν, μηδὲ ἐπ' ὀλίγον, ἢ πρὸς τὸν λόγον· καὶ τὸ αἰεὶ ὅμοιον, ἐν ἀληθείᾳ ὀξείας, ἐν ἀποβολῇ τέκνου, ἐν μακραῖς νόσοις· καὶ τὸ ἐπὶ παραδείγματος ζῶντος ἰδεῖν ἐναργῶς, ὅτι δύναται ὁ αὐτὸς σφοδρότατος εἶναι καὶ ἀνειμένος· καὶ τὸ ἐν ταῖς ἐξηγήσεσι μὴ δυσχεραντικόν· καὶ τὸ ἰδεῖν ἄνθρωπον σαφῶς ἐλαχίστον τῶν ἑαυτοῦ καλῶν ἡγούμενον τὴν ἐμπειρίαν, καὶ τὴν ἐντρέχειαν τὴν περὶ τὸ παραδιδόναι τὰ θεωρήματα· καὶ τὸ μαθεῖν πῶς δεῖ λαμβάνειν τὰς δοκούσας χάριτας παρὰ Φίλων,

καὶ μὴ ἀρκεῖσθαι περινοῶντα ὁλοσχερῶς] *Ad di malebat Menag. negat. μὴ ante περινοῶντας quia ὁλοσχερῶς profusus, penitus significet. Verum etiam summation, s. in nihilvsum exponi potest.*

[περιλαλοῦσι] *Vulgaris recte se habet et praeferenda est conjecturae Xylandri περὶ ἄλλων vel περὶ αὐτῶν λαλοῦσι reponentis. cf. Commentarius. Confirmatur eadem auctoritate Suidae: περιλαλοῦσιν αἰτιατικῇ. ἀντὶ τοῦ περιττολογούσι, φλυαροῦσι.*

τοῖς περιλαλοῦσι μὴ ταχέως συγκατατίθεσθαι.

[Ἐπικτητείοις] *Vat. A. Ἐπικτητίοις.*

Ad Section. 8. (ap. Lugd. 8. ap. Cas. 5.)

[ἐλεύθερον] *Morus malebat ἐλευθέριον, haud quidem mala, nec tamen necessaria emendatio.*

καὶ ἀναμφιβόλως ἀκύβευτον.] *Vat. A. καὶ ἀναμφιλόγως ἀκύβευτον, sensu quidem eo-*

meam dederat: oportere esse placabilem et facile iis reconciliari, qui nos irritaverint aut aliquid deliquerint, simulac in gratiam redire velint: porro accurate esse legendum, neque summariam res intelligentiam satis putandam, nec garulis quibusvis temere adsendendum. [Huic denique debeo] lectionem commentariorum Epictetearum, quorum ultro mihi copiam fecit.

8. Apollonius [me exhortatus est], ut libertati stude-rem, firmumque ac certum citra fluctuationem omnem consilii tenorem retinerem: neque aliud quidquam ne minimum quidem, praeter solam rationem intuerer: ut idem semper essem in doloribus acerrimis, in prolis amissione, in morbis diuturnis. [Ei refero acceptum,] quod mihi contigit in vivo exemplari evidenter conspiciere, posse eundem et vehementissimum esse et remissum, tum vero in enarrandis philosophorum scriptis a morositate alienum: atque hominem videre, qui peritiam atque sollertiam, qua in tradendis theo-

A 5

rema-

eodem. Hanc quidem lectionem praeferrem vulgari, nisi forte cui τὸ ἀναμφιλόγως glossa τοῦ ἀναμφιβόλως videri possit. Minus placet *Reiskii* conjectura, qui καὶ ἀναμφιβόλως καὶ ἀκύνευτον reponi malebat.

μηδὲ ἐπ' ὀλίγον] *Gatakerus* malebat cum elisione scribi μηδ' ἐπ' ὀλίγον, quem sequitur edit. *Glasgu*.

ὅτι δύναται ὁ αὐτὸς σφοδρότατος εἶναι καὶ etc.] Nescio, quas tenebras sibi hoc loco occurrisse *Mena-*

gius dixit, ita ut lectionem alius viri docti comprobasse videatur, qui quidem h. l. sic legi malebat; ὅτι οὐ δύναται ὁ αὐτὸς πόνος σφοδρότατος εἶναι etc. Vulgaris sine dubio recte se habet.

σαφῶς] Non erat, quod *Junius* hic σαφῶς reponi mallet.

καὶ τὴν ἐντρέχειαν τὴν etc.] *Vat. A.* articulum τὴν ante vocem ἐντρέχειαν perperam omittit.

Φίλων, μήτε ἐξηττώμενον διὰ ταῦτα, μήτε ἀναισθήτως παραπέμποντα.

θ'. Παρὰ Σέξτου, τὸ εὐμενές· καὶ τὸ παράδειγμα τοῦ οἴκου τοῦ πατρονομουμένου· καὶ τὴν ἔννοιαν τοῦ κατὰ φύσιν ζῆν· καὶ τὸ σεμνὸν ἀπλάστως· καὶ τὸ στοχαστικὸν τῶν Φίλων κηδεμονικῶς· καὶ τὸ ἀνεκτικὸν τῶν ιδιωτῶν, καὶ τὸ ἀθεωρητὸν τῶν οἰομένων· καὶ τὸ πρὸς πάντας εὐάρμοστον, ὥστε κολακείας μὲν πάσης προσηγεστέραν εἶναι τὴν ὀμιλίαν αὐτοῦ, αἰδεσιμώτατον δὲ αὐτοῖς ἐκείνοις παρ' αὐτὸν ἐκείνον τὸν καιρὸν εἶναι· καὶ τὸ καταληπτικῶς καὶ ὁδῶ ἐξευρετικόν τε καὶ τακτικὸν τῶν εἰς βίον ἀναγκαίων δογμάτων· καὶ τὸ μηδὲ ἔμφασιν ποτε ὀργῆς, ἢ ἄλλου τινὸς πάθους παρασχεῖν, ἀλλὰ ἅμα μὲν ἀπαθέστατον εἶναι, ἅμα δὲ φιλοστοργότατον· καὶ τὸ εὐφημον, καὶ τοῦτο ἀψοφητί· καὶ τὸ πολυμαθὲς ἀνεπιφάντως.

ι'. Παρὰ Ἀλεξάνδρου τοῦ γραμματικοῦ, τὸ ἀνεπίπληκτον· καὶ τὸ μὴ ὀνειδιστικῶς ἐπιλαμβάνεσθαι τῶν βάρβαρον, ἢ σόλοικόν τι, ἢ ἀπηχῆς προσεγγημένων, ἀλλ' ἐπι-

διὰ ταῦτα] *Junius malebat*: διὰ ταύτας [c. χάριτας. *Tamen repugnantibus Codicibus nihil h. l. mutari velim.*

Ad Section. 9. (ap. Lugd. 9. Caf. 6.)

παρὰ Σέξτου] *Cod. Palat. teste Guil. Xylandro in notis ad h. l. Ξέστου habuit; ita etiam Vat. A.*

καὶ τὸ σεμνὸν ἀπλάστως] *Vat. A. καὶ τὸ σεμνὸν καὶ ἀπλάστως, perperam.*

καὶ τὸ ἀθεωρητὸν τῶν οἰομένων] *Jam Xylander de hujus loci obscuritate queritur. Cod. Vat. A. nihil discriminis a vulgari habet, nisi quod τῶν ante οἰομένων omittit. Quare vulgatam servavi, quia ferri posse videtur. Ceterum Gataker malebat καὶ τῶν ἀθεωρήτως οἰομένων. Salmasius: καὶ τοῦ ἀθεωρήτου τῶν οἰομένων. G. J. Vossius (v. Epp. Mer. Casauboni): καὶ τὸ ἀθεωρητὸν*

rematibus pollebat, aperte bonorum suorum minimum existimavit. [Ab eo praeterea didici,] quomodo beneficia, quae putantur, ab amicis sint accipienda, ut nec iis acceptis addicti fiamus, nec ea sine sensu praetermittamus.

9. A Sexto benevolentiam et exemplum domus paterno adfectu administratae et notionem vitae secundum naturam institutae et gravitatem non simulatam, in explorandis amicorum voluntatibus diligentiam, tolerare imperitos, nec intempestive opinionum demonstrationem jactare, moresque omnibus accommodare: ita ut, quamvis ipsius consuetudo omnem adulationem suavitate vicerit, tamen iisdem ipsis eodem ipso tempore non minus venerabilis fuerit: porro lucida ratione ac via praecepta ad vitae usum necessaria invenire atque disponere: nec irae nec alius cujusque perturbationis indicium exhibere, simul et adfectibus maxime vacuum et amantissimum esse; eorum, quae laudi sint, sine strepitu esse studiosum et eruditum citra ostentationem.

10. Alexandrum Grammaticum [observavi] ab increpationibus sibi temperare, neque probrose excipere, si quis vel barbarum, vel soloecum, vel absonum quidquam protulisset,

ρητὸν τὸ ἀνομύμενον. *Toupius* (in *Opp. crit.* T. I. pag. 44. ed. *Lips.*): καὶ τῶν ἀδεωρήτων τι οἰομένων. De quibus quidem pluribus in commentario ad h. l. Vix est, quod moneam, *Suidam*, qui h. l. f. v. ἀπαδέστατα laudavit, h. l. pro τῶν οἰομένων cum sequentibus conjunctum ὁρώμενον πρὸς πάσας etc. edidisse. Editio *De-Johyana* sequitur h. l. *Cod. Vat. A.* ἀπαδέστατον] Ita, recte

Codd. et Editiones omnes, praeter *Xyl.* primam et *Lugdun.*, in quibus ἀπεχδέστατον editum est. *Vulgaris* et *Suidae* auctoritate firmatur f. v. ἀπαδέστατα.

Φιλοστοργότατον] *Suidas* f. v. l. εὐστοργότατον.

εὐφημὸν καὶ τοῦτο ἀψοφητή.] *Suidas* ibidem εὐφημότατον ἀψοφητή. *Vat. A.* autem pro καὶ τοῦτο ἀψοφητή habet καὶ τὸ ἀψοφητή.

Ad

ἐπιδεξίως αὐτὸ μόνον ἐκεῖνο, ὃ ἔδει εἰρῆσθαι, προφέρεισθαι, ἐν τρόπῳ ἀποκρίσεως, ἢ συνεπιμαρτυρήσεως, ἢ συνδιαλήψεως περὶ αὐτοῦ τοῦ πράγματος, οὐχὶ περὶ τοῦ ῥήματος, ἢ δι' ἑτέρας τινὸς τοιαύτης ἐμμελοῦς παρυπομνήσεως.

ια'. Παρὰ Φρόντωνος, τὸ ἐπιστῆσαι, οἷα ἡ τυραννικὴ βασκανία, καὶ ποικιλία, καὶ ὑπόκρισις· καὶ ὅτι ὡς ἐπίπασιν οἱ καλούμενοι οὗτοι παρ' ἡμῖν εὐπατρίδαι, ἀστοργότεροί πως εἰσί.

ιβ'. Παρὰ Ἀλεξάνδρου τοῦ Πλατωνικοῦ, τὸ μὴ πολλάκις, μὴδὲ χωρὶς ἀνάγκης λέγειν πρὸς τινα, ἢ ἐν ἐπιστολῇ γράφειν, ὅτι ἄσχυρός εἰμι· μὴδὲ διὰ τοιούτου τρόπου συνεχῶς παραιτεῖσθαι τὰ κατὰ τὰς πρὸς τοὺς συμβιῶντας σχέσεις καθήμενα, προβαλλόμενον τὰ περισσώτα πράγματα.

ιγ'. Παρὰ Κατούλου, τὸ μὴ ὀλιγώρως ἔχειν φίλου αἰτιωμένου τι, καὶ τὴν τύχην ἀλόγως αἰτιώμενος, ἀλλὰ πειρᾶσθαι καὶ ἀποκαθιστάναι ἐπὶ τὸ σύνηδες· καὶ τὸ περὶ τῶν διδασκαλῶν ἐκθύμως εὐφημον, οἷα τὰ περὶ Δομιτίου καὶ Ἀθηνόδοτου ἀπομνημονευόμενα· καὶ τὸ περὶ τὰ τέκνα ἀληθινῶς ἀγαπητινόν.

ιδ'. Παρὰ [τοῦ ἀδελφοῦ μου] Σεουήρου τὸ Φιλοίκειον, καὶ

Ad Sect. 10. (ap. Lugd. 10. Caf. 7.)

ἐκεῖνο, ὃ ἔδει] Perperam Vat. A. ἐκείνω, ὃ ἔδει x. τ. λ.

συνεπιμαρτυρήσεως] In Lugd. operarum vitio συνεπιμαρτυρήσεως expressum est.

Sect. 11. (apud Lugd. 11. Caf. 8.)

Ad Sect. 12. (ap. Lugd. 12. Caf. 9.)

διὰ τοιούτου τρόπου] Vat. A. διὰ τούτου τοῦ τρόπου, haud male.

προβαλλόμενον] Vat. A. minus 'concinne προβαλλόμενον. Ed. De-Ioly. operarum vitio: προβαλλόμενων.

Ad Sect. 13. (ap. Lugd. 13. Caf. 10.)

ὀλιγώρως] In Ed. Woll. perperam ὀλιγώρως expressum erat.

ἀλλὰ πειρᾶσθαι καὶ ἀποκαθιστάναι] Minus necessaria videtur Reiskii emendatio, qui aut καὶ tollendum, aut

lisset, sed dextre id modo, quod dicendum fuerat, propo-
nere: idque vel respondendi vel confirmandi ea, quae dicta
erant, vel de re ipsa, non autem de dictione, differendi spe-
cie usus, aut alia ejusmodi diligenti ac sollerti correctione.

11. A Frontone [habui], ut intelligerem, quanta in-
videntia et versutia et simulatio tyrannidem comitari soleat:
et patricos, qui appellantur, a genuino paterni amoris ad-
fectu fere alienissimos esse.

12. Ab Alexandro Platónico, ne saepe, neque nisi
necessitate coactus dicerem aut scriberem, me esse occupa-
tum: neque hac ratione, negotia me graviter distinentia
praetendens, officia, quae relationes ad eos, quibuscum
vivimus, exigunt, continue defererem.

13. A Catulo, ne parvi aestimarem, si quid amicus
quereretur, etiamsi temere id ab eo fieret, sed adniterer,
eum in pristinum statum reducere. Item ut magno studio
praeceptorum laudes celebrarem: uti de Domitio et Atheno-
doto memoriae traditum est: denique ut liberos meos sin-
cero adfectu prosequerem.

14. A (fratre meo) Severo familiarium, veritatis atque
justi-

aut post *πεισθῆναι* addendum
πράττειν, aut similem infiniti-
vum putavit. Notum enim
est, τὸ καὶ saepe vim inten-
dendi habere.

Δομήτιον] Δομητίου
Xyl. 1. Arg. Lugd. Cas. et
Oxon.

Ἀθηνοδότου] Menagius
malebat Ἀθηνοδώρου.

Ad Sect. 14. (ap. Lugd. 14.
Cas. 11.)

παρὰ τοῦ ἀδελφοῦ μου
Σεουήρου] Perpaucis haec

Codd. lectio se probavit. *Salmasius*, *Scaliger*, *Jf. Casaubon*,
Menagius et *Casp. Barthius*
malebant pro Σεουήρου repo-
ni Οὐήρου; *Gatakerus* pro ἀδελ-
φοῦ autem φίλου; *Moshemius*
denique retinet Σεουήρου et
verba τοῦ ἀδελφοῦ μου tollen-
da censet; de his quidem plu-
ribus in *Commentar. ad h. l.*
Moshemii conjectura quum
admodum probabilis mihi vi-
deretur, verba ἀδελφοῦ μου
unius inclusi.

καὶ

καὶ Φιλάληθες, καὶ Φιλοδίκαιον· καὶ τὸ δι' αὐτὸν γινῶναι
Θρασέαν, Ἐλβιδιον, Κάτωνα, Δίωνα, Βρούτον, καὶ Φαν-
τασίαν λαβεῖν πολιτείας ἰσονόμου, κατὰ ἰσότητα καὶ ἰση-
γορίαν διοικουμένης, καὶ βασιλείας τιμώσης πάντων μάλιστα
τὴν ἐλευθερίαν τῶν ἀρχομένων· καὶ ἔτι παρ' αὐτοῦ τὸ ἀμε-
λές, καὶ ὁμότονον ἐν τῇ τιμῇ τῆς Φιλοσοφίας· καὶ τὸ εὐ-
ποιητικόν, καὶ τὸ εὐμετάδοτον ἐκτενῶς· καὶ τὸ εὐελπι, καὶ
τὸ πιστευτικόν περὶ τοῦ ὑπὸ τῶν Φίλων Φιλεῖσθαι· καὶ τὸ
ἀνεπίρρυπτον πρὸς τοὺς καταγνώσεως ὑπ' αὐτοῦ τυγχάνον-
τας· καὶ τὸ μὴ δεῖσθαι στοχασμοῦ τοὺς Φίλους αὐτοῦ περὶ
τοῦ τί θέλει, ἢ τί οὐ θέλει, ἀλλὰ δῆλον εἶναι.

16. Παρὰ Μαξίμου, τὸ κρατεῖν ἑαυτοῦ, καὶ κατὰ
μηδὲν περίφορον εἶναι· καὶ τὸ εὐθυμον ἐν τε ταῖς ἄλλαις
περιστάσεσι, καὶ ἐν ταῖς νόσοις· καὶ τὸ εὐκρατὸν τοῦ ἥθους,
καὶ μείλιχον, καὶ γεγαρόν· καὶ τὸ οὐ σχετλίως κατεργα-
στικόν τῶν προκειμένων· καὶ τὸ πάντας αὐτῷ πιστεύειν,
περὶ ὧν λόγοι, ὅτι οὕτως φρονεῖ, καὶ περὶ ὧν πράττει,
ὅτι οὐ κικνῶς πράττει· καὶ τὸ ἀθαύμαστον, καὶ ἀνέκπλη-
κτὸν, καὶ μηδαμοῦ ἐπεγρόμενον, ἢ ὀκνοῦν, ἢ ἀμηχανοῦν, ἢ
κατη-

καὶ τὸ δι' αὐτὸν] *Vat. A.*
τὸ δ' αὐτῶν *perperam*. *Men-*
agius ad h. l. adnotavit: „qui-
dam malebat δι' αὐτόν.”

καὶ ἔτι παρ' αὐτοῦ τὸ
ἀμελές] *Vat. A.* παρὰ τοῦ
αὐτοῦ τὸ ἀμελές. Pro ἀμελές
autem *Menagius* et *Reiskius*
emendabant ἀμμελές, *Morus*
ἀτενές, *Reche* vel ἐμμενές vel
ἀτενές. Noli tamen vulgarem
expellere, quia ferri potest,
dummodo recte explicatur.

ἢ τί οὐ θέλει.] Haec ver-
ba in *Vat. A.* *perperam* omif-
sa sunt.

Ad Sect. 15. (ap. Lugd. 15.
Cdsf. 12.)

παρὰ Μαξίμου] Sic pro
Παράκλησις Μαξίμου, quod an-
tiquiores Edd. dabant, cum
de-Joly edidimus, auctorida-
tem *Cod. Vat. A.* secuti; quod
et *Gatakerus* ex conjectura
reponi malebat; *Salmasius*
conjecerat: παρὰ Κατούλου καὶ
Μαξίμου, *Casaubonus*, pater,
autem: παρὰ Κλαυδίου Μαξι-
μου, cui calculum adjecit *Me-*
nagius.

περίφορον] Hanc lectio-
nem,

justitiae esse studiosum. [Per eundem] Thraseam, Helvidium, Catonem, Dionem, Brutum novi et animo concepì imaginem reipublicae liberae, in qua aequis legibus eodemque jure omnia administrarentur, nec non regni, in quo civium libertate nihil sit antiquius. Ab eodem, caeteris posthabitis, constantem esse in cultu philosophiae; prompte benefacere, et impense largiri; bene sperare et de amicorum amore neutiquam dubitare. [Eundem observavi,] si quos improbandos putaret, minime celare solitum; neque amicis opus fuisse, ut, quid vellet nolletve, conjecturam facerent, sed id apertum fuisse.

15. A Maximo, mei compotem esse, neque ulla re transversum abripi: animo bono esse, cum in aliis rebus adversis, tum in morbis: moribus uti ex suavitate et gravitate bene temperatis; sine querela negotia, quae impendent, perficere. Quidquid ille dixerit, ita ex animi sententia dixisse, et quidquid egerit, animo non malo egisse, omnes sibi persuasum habuere: tum etiam nihil admirari, ad nihil obstupescere, nec festinare, nec cunctari: neque per-

nem, Cod. Vat. A. auctoritate confirmatam, ex veteribus editionibus revocavi, sc. Xyl. 1. Lugd. Cas. et Oxon.; Argenti-na autem (f. et Bas.) Gatak. et quae eam sequuntur παράφορον, pro quo quidem Junius, non autem Xylander, ut Gat. perhibet, παράφορον legendum censebat.

καὶ μειλίχιον] Vat. A. καὶ μειλίχον.

καὶ τὸ οὐ σχετλίως] Vocabulam τὸ ex Vat. A. addidi, quam omnes Edd. ignorant.

τῶν προκειμένων] Articulus τῶν operarum errorem in Ed. Stanhope-Gat. deest.

καὶ τὸ πάντα] Vat. A. καὶ τὸ πάντως.

πράττει] Ita edidi, ut est in Vat. A. a tergo, pro quo vulgo legitur πράττη, quam lectionem, etsi a Gat., Menag. aliisque improbatam, omnes Edd. retinuerunt, prae-ter De-Jolyan.

ἐπειγόμενον] Vat. A. ἐπιγινόμενον, perperam.

κατηφές, ἢ προσεσηρὸς, ἢ πάλιν θυμούμενου, ἢ ὑφορώμενον· καὶ τὸ εὐεργετικόν, καὶ τὸ συγγνωμονικόν· καὶ τὸ ἀψευδές, καὶ τὸ ἀδιαστρόφου· μᾶλλον ἢ διορθουμένου· φαντασίαν παρέχειν· καὶ ὅτι οὔτε ὥνθη ἂν ποτὲ τις ὑπερβῇ· σθαι ὑπ' αὐτοῦ, οὔτε ὑπέμεινεν ἂν κρεῖττονα αὐτοῦ· αὐτὸν ὑπολαβεῖν· καὶ τὸ εὐχαριεντίζεσθαι.

15'. Παρὰ τοῦ πατρὸς, τὸ ἡμερον, καὶ μενετικὸν ἀσαλεύτως ἐπὶ τῶν ἐξητασμένως κριθέντων· καὶ τὸ ἀκενόδοξον περὶ τὰς δοκούσας τιμὰς· καὶ τὸ φιλόπονον, καὶ ἐνδελεχές· καὶ τὸ ἀκουστικὸν τῶν ἐχόντων τι κοινωφελές εἰσφέρειν· καὶ τὸ ἀπαρτρέπτως [εἰς] τὸ κατ' ἀξίαν ἀπονεμετικὸν ἐνάστη· καὶ τὸ ἔμπειρον, ποῦ μὲν χρεῖα ἐντάσεως, ποῦ δὲ ἀνέσεως· καὶ τὸ παῦσαι τὰ περὶ τούτους ἔρωτας τῶν μεираκίων· καὶ ἡ κοινονημοσύνη· καὶ τὸ ἐφείσθαι τοῖς φίλοις μήτε συνδαιτυνῆναι αὐτῷ

[προσεσηρὸς] Vulgatam retinui, quam Editio Woll. et Mori in προσεσηρὸν depravavit, quamquam non nesciebam Gatakerum aliosque προσεσηρὸς praetulisse. Cf. Comment. ad h. l.

ἢ πάλιν] *Vat. A.* perperam: ἢ πάλιν.

καὶ τὸ ἀδιαστρόφου] Articulum ex *Cod. Vat. A.* restitui. Ceterum perperam in eodem ἀδιστρόφον scriptum reperitur.

οὔτε ὑπέμεινεν ἂν] *Vat. A.* οὔτε ὑπομείνεν ἂν.

αὐτόν] In *Edd. Woll., Mori, De-Jol.* αὐτόν expressum est.

τὸ εὐχαριεντίζεσθαι]

Vulgarem retinui, quam Menagius in duas voces εὐ χαριεντίζεσθαι dividi malebat. Gatakerus conjecit: οὐ χαριεντίζεσθαι. Reiske vero, qui cum praecedentibus conjungit: ὑπολαβεῖν, καὶ προσχαριεντίζεσθαι, prae se contemnere et facietis suis diceretis eum coagitare. Elegans quidem, nec tamen necessaria emendatio. Cf. quod et Reisk. laudat, Sect. 16. εὐχαρι οὐ κατακόρως.

Ad Sect. 16. (ap. Lugd. 16. Cap. 13.)

μενετικόν] Menagius:

„f. ἐμμενετικόν.“

ἐπὶ τῶν ἐξητασμένως κριθέντων] In *Xyl. I.* operarum

plexum atque dejectum esse, neque modo publice gaudere, modo irasci et suspicionibus deditum esse: tum vero liberalem esse et promptum ad ignoscendum, porro veracem esse et hominis potius depravationi non unquam obnoxii, quam emendati, specimen dare: nec quemquam ab eo contemptui se habitum existimasse, nec ausum esse, se illi praeferre: denique exquisitae eundem fuisse urbanitatis.

16. In patre [observavi] mansuetudinem, et in iis, quae erant accurate deliberata, inconcussam constantiam, vanae gloriae ex honoribus, qui putantur, oriundae contemptum, studium vero atque assiduitatem in laboribus: promptitudinem, quae ei inerat, eos audiendi, qui adferre aliquid poterant, quod reipublicae conducere, atque firmam constantiam in tribuendo unicuique, quod dignitas ejus postulabat: peritiam porro, ubi intendendum esset et ubi remittendum: tum vero

rarum errore: ἐπὶ τὸ ἐξήτ. κριθ.

καὶ τὸ ἀπαρτρέπτως [εἰς] τὸ κατ' ἀξίαν ἀπονεμετικὸν ἐκ.] Praepositionem εἰς uncis inclusi, quia eam cum Moro delendam putabam, coll. IV, 10. Videntur ab oscitante quodam librario postremae vocis praecedentis litterae ὡς repetitae, et ab alio in εἰς iminutatae. Reiskius ad h. l.: aut: τὸ ἀπαρτρέπτον εἰς τὸ κατ' ἀξίαν κ. τ. λ. aut: τὸ ἀπαρτρέπτως τοῦ κατ' ἀξίαν κ. τ. λ., aut denique: τὸ ἀπαρτρέπτως ἔχειν εἰς τὸ κ. τ. λ. — Praestat tamen, opinor, Reiskii emendatio, quae secundo loco posita est.

Marc. Anton.

Sed nolui pro Accusativo τὸ rescribere Genitivum τοῦ, quum constet, Adjectiva verbalia in ὡς desinentia interdum Constructionem Primitivorum sequi. Hoc tamen durius esse, non dissiteor.

ἐντάσεως] Vat. A. ἐντάσεως, quod minus placet.

τὰ περὶ τοῦ ἐρωτᾶ τῶν μειρακίων] Articulum τῶν ante μειρακίων perperam omiserunt Edd. Lugd. Cas. et Oxon.

καὶ ἡ κοινονημοσύνη καὶ τὸ κ. τ. λ.] Vat. A. nullo plane sensu habet: καὶ ἡ κοινονημοσύνη μὴδὲ (sic). In Xyl. I. perperam κοινονημοσύνη expressum est.

B

ζητη-

αὐτῷ πάντως, μήτε συναποδημεῖν ἐπάναγκες· αἰεὶ δὲ ὁμοιον αὐτὸν καταλαμβάνεσθαι ὑπὸ τῶν διὰ χρείας τινὰς ἀπαλειφθέντων· καὶ τὸ ζητητικὸν ἀκριβῶς ἐν τοῖς συμβουλίαις, καὶ ἐπίμονον, ἀλλ' οὐ τὸ, Προαπέστη τῆς ἐρεύνης ἀρκεσθεῖς ταῖς προχείροις φαντασίαις· καὶ τὸ διατηρητικὸν τῶν φίλων, καὶ μηδαμοῦ ἀψίκορον, μηδὲ ἐπιμανές· καὶ τὸ αὐταρκές ἐν παντί, καὶ τὸ Φαιδρόν· καὶ τὸ πόρρωθεν προνοητικόν· καὶ τῶν ἐλαχίστων προδιοικητικὸν ἀτραγώδως· καὶ τὸ τὰς ἐπιβοήσεις, καὶ πᾶσαν κολακείαν ἐπ' αὐτοῦ σταλῆναι· καὶ τὸ φυλακτικὸν αἰεὶ τῶν ἀναγκαίων τῇ ἀρχῇ, καὶ ταμειυτικὸν τῆς χορηγίας, καὶ ὑπομενετικὸν τῆς ἐπὶ τῶν τοιούτων τινῶν καταπτιάσεως· καὶ τὸ μήτε περὶ τοὺς Θεοὺς δεισιδαῖμον, μήτε περὶ ἀνθρώπους δημοσκοπικόν, ἢ ἀρεσκευτικόν, ἢ ὀχλοχαρές, ἀλλὰ νῆφον ἐν πᾶσι, καὶ βέβαιον,

καὶ

Ζητητικόν] In Argentina perperam ζητηκὸν et in Woll. ζητικὸν expressum est.

καὶ ἐπίμονον, ἀλλ' οὐ τὸ, Προαπέστη] Vulgarem secutus sum, praeterquam quod, praeunte If. Casaubono ad Capitol. (in M. Aurel. Anton.) ultimum caput, majori litera τὸ Προαπέστη insignivi, ut sensus qualiscunque existeret. Quamquam enim fateor, textum mihi videri depravatum, tamen textum tentare nolui, quum emendatio sine meliorum Codd. usu (Vat. enim nihil discriminis habet) admodum lubrica sit. Mer. quidem Casaubon. malebat legi: καὶ ἐπίμονον ἄλλου. Οὐ προαπέστη κ. τ. λ. aut, καὶ

ἐπίμονον ἄλλου, πρὸ ἀπέστη κ. τ. λ. utrumque satis durum. Auctor Annot. Lugd., Bootius et (teste Menagio) Gayetus: ἀλλ' οὐ ποτε προαπέστη κ. τ. λ. Junius, et, nescio quis, apud Menag.: ἀλλ' οὐ [τὸ] προαπεστῆναι τ. ἐρ. ἀρκεσθέντα, quod et Reiskius probabat, qui observat, hac conjectura admissa, servari tamen posse ἀρκεσθεῖς. Gat.: καὶ ὅτι οὐ προαπέστη. Denique hoc addere juvat, Xylandrum in Cod. Palat. aliud legisse, aliud edidisse videri. In notis enim editioni priori additis haec habet: „Sensum extuli. Graeca enim sunt corrupta: ἀλλ' οὐ μόνον τὸ προαπέστη. μόνον τὸ videntur abundare.„ Quae qui-

vero puerorum amoribus se coercere: civiliter se gerere: amicis secum coenandi aut in itinere ipsum comitandi necessitatem remittere: nec ab iis immutatum deprehendi, qui, necessitate aliqua impediti, eum non essent comitati: in consiliis accurate [quid factu opus esset] inquirere, nec obvia quavis rerum specie contentum finem consultandi facere: amicos retinendi studiosum esse, nec fastidio eos mutantem, nec perditae amantem: in omnibus forte esse contentum et vultu serenum: e longinquo futura providere et ad minima quaeque administranda paratum esse, idque citra tumultum: acclamationes omnemque adulationem sponte sua comprimere: ea, quae imperio erant necessaria, semper custodire, sumtus caute erogare, et aequo animo ferre, se propter haec et similia reprehendi: nec in Diis colendis superstitiosum,

B 2

nec

quidem verba in posteriori Notarum editione omisisse videtur, siquidem nec in Ed. Arg. nec Casaub. comparent.

διατηρητικὸν τ. φ.] *Suidas* s. v. ἀψήκορος συντηρητικὸν pro eo substituit. Videtur autem is nostrum ut et alia loca permulta, memoriter protulisse.

τὰς ἐπιβοήσεις] In Ed. *Lugdun.* operarum errore τὰ ἐπιβοήσεις expressum est.

ἐπ' αὐτοῦ σταλῆναι] *Xylander* malebat ἐπ' αὐτοῦ συσταλῆναι, quod non necessarium est. Pro ἐπ' αὐτοῦ *Moro* haud ineptum videbatur rescribere ὑπ' αὐτοῦ. Idem tamen bene explicavit vulgata, quam igitur retinui.

καὶ τὸ φυλακτικὸν αἰεὶ κ. τ. λ.] Nescio, quid secutus sit *Vat. A.*, qui οὐ φυλακτικὸν αἰεὶ legit.

ταμειευτικὸν] Ed. *Xyl. 1.* et *Lugd.* operarum errore ταμειευτικὸν exhibent.

ἐπὶ τῶν τοιούτων τινῶν] τινῶν praeunte *De Joly* ex Cod. *Vat. A.* recepi pro vulgari τινῶν. Τινῶν jam *Gatah.* ex conjectura reponere malebat; *Mer. Cas.* autem magis τόνων τινῶν placebat; *Reiskio* autem, quod et mihi olim in mentem venerat, πόνων, quod nunc displicet.

περὶ τοὺς θεοὺς] Articulus in *Vat. A.* omissus est.

καί.

καὶ μηδαμοῦ ἀπειρόκαλον, μηδὲ καινοτόμον. καὶ τὸ τοῖς εἰς
 εὐμάρειαν βίου φέρουσί τι, ὧν ἡ τύχη παρέχει δαψίλειαν,
 χρηστικὸν ἀτύφως ἅμα καὶ ἀπροφασίστως, ὥστε παρόντων
 μὲν ἀνεπιτηδεύτως ἄπτεσθαι, ἀπόντων δὲ μὴ δεῖσθαι· καὶ
 τὸ μηδὲ ἂν τινα εἰπεῖν, μήτε ὅτι σοφιστῆς, μήτε ὅτι
 οὐερνάκιλος, μήτε ὅτι σχολαστικός, ἀλλ' ὅτι ἀνὴρ πέπειρος,
 τέλειος, ἀκολάκευτος, προεστάναι δυνάμενος καὶ τῶν ἑαυ-
 τοῦ καὶ ἄλλων. πρὸς τούτοις δὲ καὶ τὸ τιμητικὸν τῶν ἀλη-
 θῶς φιλοσοφούντων, τοῖς δὲ ἄλλοις οὐκ ἐξονειδιστικόν,
 οὐδὲ μὴν εὐπαράγωγον ὑπ' αὐτῶν· ἔτι δὲ τὸ εὐόμιλον, καὶ
 εὐχαρι οὐ κατακόρως· καὶ τὸ τοῦ ἰδίου σώματος ἐπιμελητι-
 κὸν ἐμμέτρως, οὔτε ὡς ἂν τις φιλόζωος, οὔτε πρὸς καλλω-
 πισμόν, οὔτε μὴν ὀλιγώρως· ἀλλ' ὥστε διὰ τὴν ἰδίαν προς-
 οχὴν, εἰς ὀλίγιστα ἰατρικῆς χρῆζειν ἢ Φαρμάκων καὶ ἐπι-
 θεμάτων ἐκτός· μάλιστα δὲ τὸ παραχωρητικὸν ἀβασκανῶς
 τοῖς δυνάμιν τινα κεκτημένοις, οἷον τὴν φραστικὴν, ἢ τὴν
 ἐξ ἱστορίας νόμων, ἢ ἐθῶν, ἢ ἄλλων τινῶν πραγμάτων·
 καὶ

καινοτόμον] In Ed. Mori,
 haud dubie operarum vitio:
 καινότομον.

παρέχει δαψίλειαν] *Vat. A.* inverso ordine: δαψί-
 λειαν παρέχει exhibet. Pro
 παρέχει in Ed. *Caf.* παρεῖχε le-
 gitur.

ἀνεπιτηδεύτως] In Ed.
Xyl. I., Arg. et *Lugd.* ἀνεπιτι-
 δεύτως perperam.

μηδὲ ἂν τινα κ. τ. λ.] Ita
 edidi pro vulgari μήτε ἂν τ. ε.
Cod. Vat. A. secutus. Prae-
 placet tamen emendatio Mori,
 qui μηδέποτε ἂν τινα ε. conje-
 cit, in quod et Reiskius inci-

derat. Longius a vero aber-
 rare videtur alia Reiskii Con-
 jectura: καὶ τὸ μήτε ὅτι γύνες
 ἐστὶ δύνασθαι ἂν τ.

μήτε ὅτι οὐερνάκιλος] *Sic cum de Joly* edidi, omis-
 sa voce οἰκογενῆς, quam
 ignorat *Vat. A.* quippe ex
 glossmate, ut videtur, or-
 tam, quod jam *Menag.* et *Caf.*
 viderunt.

ἐξονειδιστικόν, οὐδὲ
 μὴν εὐπαράγωγον ὑπ' αὐ-
 τῶν] Verba οὐδὲ μὴν εὐπαρά-
 γωγον ὑπ' αὐτῶν cum *de Joly*
 ex *Vat. A.* recepi, quum du-
 bitare non liceat, quin homo,
 lin-

nec in hominibus, aut muneribus, aut blanditiis auram captare popularem: sed in omnibus sobrium, constantem, nusquam ineptum esse aut novitatis studiosum: rebus porro iis, quae ad vitam commodius transigendam conducunt, quarum copiam illi uberrimam fors suppeditabat, ut sine fastu, ita et sine praetextu uti, ita ut praesentibus simpliciter frueretur, neque absentia multum desideraret: a nemine unquam aut sophistam, aut vernaculum, aut scholasticum audire, sed virum potius maturum, absolutum, adulatione superiorem, et idoneum, qui rebus et suis ipsius et alienis praeesset: praeterea eos, qui vere philosophi erant, honore afficere; ceteros neque probro afficere, nec pati se ab ipsis abripi: suavem esse in consuetudine vitae, et urbanum atque festivum, neque ad fastidium id tamen: corporis sui curam tam probe attemperare, ut nec vitae avidus videretur, nec elegantiae studiosus, nec neglectui tamen id habere; qua quidem cura effecit, ut minime medicorum arte et medicamentis aut fo-

B 3

mentis

linguae gr. admodum rudis, qui Cod. *Vat. A.* descripsit, ea in exemplari, quo usus est, invenerit. Praeterea series orationis, ut ea in textum reciperem, suavit.

οὐτε μὲν ὀλιγώρως] *Reisk.* malebat οὐ γὰρ μὲν ὀλ.

εἰς ὀλίγιστα ἱατρικῆς χρήζειν ἢ φαρμ. κ. τ. λ.] Pro vulgari ἱατρικῶν ex Cod. *Vat. A.* rescripsi ἱατρικῆς, quod et *Suidae* auctoritate confirmatur. Mox vero pro ἐπισημάτων edidi ἐπιθεμάτων, ut est apud *Suidam*: qua quidem forma semper, opinor, utun-

tur in hac re medici. Denique velit fortasse aliquis, me cum *Suida* quoque post ἐπιθεμάτων — ἐντὸς καὶ ἐκτὸς edidisse: quod tamen nimis audax videbatur. *M. Casf.* autem ita malebat: εἰς ὀλίγιστα ἱατρικῶν χρήζειν, ἢ τε φαρμάκων ἐντὸς ἢ καὶ ἐπιθεμάτων ἐκτὸς.

ἢ τὴν ἐξ ἱστορίας νόμων] Sic primus edidi, auctoritatem *Vat. A.* secutus. In prioribus erat: ἢ τῶν τὴν ἐξ ἱστορίας νόμων, praeterquam in *Casf.*, *Oxon.* et *de Jol.*, in quibus ἢ τὴν τῶν ἐξ ἱστορίας νόμων edi-

καὶ συσπουδαστικὸν αὐτοῖς, ἵνα ἕκαστοι κατὰ τὰ ἴδια προτε-
ρήματα εὐδοκίμωσι, πάντα δὲ κατὰ τὰ πάτρια πράσσω,
οὐδ' αὐτὸ τοῦτο ἐπιτηδεύων φαίνεσθαι, τὸ τὰ πάτρια φυ-
λάσσειν. ἔτι δὲ τὸ μὴ εὐμετακίνητον καὶ ῥιπταστικόν, ἀλλὰ
καὶ τόποις, καὶ πράγμασι τοῖς αὐτοῖς ἐνδιατριπτικόν· καὶ
τὸ μετὰ τοὺς παροξυσμοὺς τῆς κεφαλαλγίας, νεαρὸν εὐθύς
καὶ ἁκμαῖον πρὸς τὰ συνήθη ἔργα· καὶ τὸ μὴ εἶναι αὐτῷ
πολλὰ τὰ ἀπόρρητα, ἀλλὰ ὀλίγιστα καὶ σπανιώτατα, καὶ
ταῦτα ὑπὲρ τῶν κοινῶν μόνον· καὶ τὸ ἔμψρον καὶ μεμετρη-
μένον ἐν τε θεωριῶν ἐπιτελέσει, καὶ ἔργων κατασκευαῖς,
καὶ διανομαῖς, καὶ τοῖς τοιούτοις, * ἀνθρώποις πρὸς αὐτὸ
τὸ δέον πραχθῆναι δεδορκότας, οὐ πρὸς τὴν ἐπὶ τοῖς πρα-
χθεῖσι

editum est, quod et *Gat.* et *Menag.* malebant. Praestat
tamen sine dubio lectio *Cod. Vat.* quam et *Menag.* et *Mor-*
rus commendarunt: qua qui-
dem admitta, non opus est,
cum *Iunio* post verba τινῶν
πραγμάτων vocem ἐμπειρίαν
addere.

οὐδ' αὐτὸ τοῦτο ἐπι-
τηδεύων φαίνεσθαι κ.τ.λ.]
Reiske: f. οὐδ' αὐτὸ τοῦτο ἐπι-
τηδεύων, τὸ φαίνεσθαι τὰ πά-
τρια φυλάσσω.

ἔτι δὲ τὸ μὴ εὐμετακί-
νητον] *Vat. A.* perperam:
ἔτι δὲ καὶ μὴ εὐμ.

τῆς κεφαλαλγίας] *Va-*
tis A. monstrose: τῆς ἡφαλ-
λῆας (sic).

ὑπὲρ τῶν κοινῶν μόνον]
Vat. A. ὑ. τ. κ. μόνων. Haud
male.

καὶ τοῖς τοιούτοις, * ἀν-
θρώποις πρὸς αὐτὸ τὸ
δέον κ.τ.λ.] Noli ex me-
ris conjecturis contextum hu-
jus loci haud dubie deprava-
tum restituere, quum deprava-
tio quidem manifesta, non
item emendatio sit. Asteris-
co igitur ante vocem ἀνθρώ-
ποις collocato indicandum pu-
tavi, textum depravatum et
detruncatum videri, et par-
ticulam δὲ, quae in priori-
bus editionibus post αὐτὸ le-
gebatur, ex auctoritate *Co-*
dicis Vat. A. plane sustuli, ut
proclivior esset emendatio.
Optima quippe videtur me-
dela *Mori*, jam a *Menagio*
commendata, sic reponentis:
καὶ τοῖς τοιούτοις, ὃ ἐστὶν
ἀνθρώπου πρὸς αὐτὸ τὸ δέον
κ.τ.λ. Sane *ANΘΡΩΠΟΥ* fa-
cile in *ANΘΡΩΠΟΙΣ* deprava-
ri potuit, quum *I* et *IC* inter
se

mentis indigeret: in primis vero sine invidia concedere iis, qui aliqua facultate inclaruerunt, five eloquentia, five legum scientia, five morum aliarumve rerum doctrina: Immo omni studio eos adjuvare, ut iis rebus, quibus singuli excellabant, existimationem consequerentur: omnia secundum instituta majorum agere, neque tamen hoc adfectans, ut pro majorum more agere videretur; porro non facile mutari et divagari, sed iisdem et locis et negotiis immorari: post exacerbatos capitis dolores statim recentem et alacrem ad consueta negotia [redire]: arcana haud multa, sed pauca admodum et rarissima habere, eaque tantum ad rem publicam pertinentia: prudentiam porro et moderationem in spectaculis

B 4

ex-

se simillima sint: et vocolae ὁ ἔστιν abbreviate, ut vocant, scriptae facile oculos legentis l. scribentis praeterire potuerunt. Supereft, ut paucis aliorum Lectiones et Emendationes proferam. In Ed. de Jol. legitur ἀνθρώπου, cetera ut in aliis. Xylander malebat: καὶ τοῖς τοιούτοις· καὶ ἀνθρώπου κ. τ. λ. Mer. Caf. in Not. ad Verf. Angl.: καὶ τοῖς τοιούτοις· τοῖς ἀνθρώποις πρ. α. δὲ τὸ δ. δεδρακότος, οὐ πρ. κ. τ. λ., quod retractavit in Edit. gr. lat. hanc proponens emendationem: ἀνθρώποις πρ. α. δὲ τὸ δ. δεδρακότος αὐτοῦ· οὐ πρ. κ. τ. λ.; vel, minori mutatione, sed eadem sententia: — δεδρακότος αὐτοῦ. οὐ πρ. κ. τ. λ. Boot.: καὶ τοῖς τοιούτοις, ἀνθρώπου πρ. α. δὲ τὸ δ. δεδρακότος αὐτοῦ πρ. α. δὲ τὸ δ. δεδρακότος αὐτοῦ.

κότος, ut Genit. ἀνθρώπου ab ἔμφρον pendeat. Salmaf.: καὶ τοῖς τοιούτοις, tum alia orationis serie: ἀνθρώπος δὲ πρ. α. δὲ τὸ δ. δεδρακότος, vel: καὶ τοῖς τοιούτοις, πρ. α. δὲ τὸ δ. δεδρακότος — quod nec Menagio displicebat. Reiske: f. τοιούτοις, οὐ πρ. α. δὲ τὸ δ. δεδρακότος, πρ. α. δὲ τὸ δ. κ. τ. λ. Denique, ne quid praetermisisse videar, moneo, Morum praepositionem πρ. α. δὲ τὸ δ. tollendam putavisse; quamquam autem fateor, constructionem verbi δέρκειν cum πρ. α. δὲ τὸ δ. esse insolentiorum et fortasse exemplis carere, nolim tamen praeter necessitatem aliquid in textu immutari, quum satis constet, βλέπειν πρ. α. δὲ τὸ δ. cuius Synonymum δέρκειν πρ. α. δὲ τὸ δ. videatur, saepissime apud optimos scriptores occurrere.

χθεῖσι εὐδοξίαν. οὐκ ἐν ᾠρεῖ λούσσης· οὐχὶ Φιλοκοδόμος· οὐ
περὶ τὰς ἐδωδὰς ἐπινοητής, οὐ περὶ ἐσθῆτων ὑφᾶς καὶ
χρᾶς, οὐ περὶ σωμαίων ὥρας· ἢ ἀπὸ Λωρίου στολὴ ἀνά-
γουςα, ἀπὸ τῆς κάτω ἐπαύλεως, καὶ τῶν ἐν Λανουβίῳ τὰ
πολλά· τῷ τελώνῃ ἐν Τούσκλοις παραιτουμένῳ ὡς ἐχρή-
σατο· καὶ πᾶς ὁ τοιοῦτος τρόπος· οὐδὲν ἀπηνές, οὐδὲ μὴν
ἀδυσώπητον, οὐδὲ λάβρον, οὐδὲ ὡς ἂν τινα εἶπειν ποτε,
ἕως ἰδρῶτος· ἀλλὰ πάντα διειλημμένα λελογίσθαι, ὡς ἐπὶ
σχολῆς, ἀταράχως, τεταγμένως, ἐρῶμένως, συμφώνως
ἑαυτοῖς. ἐφαρμοσίαι δ' ἂν αὐτῷ τὸ περὶ τοῦ Σωκράτους
μνημονευόμενον, ὅτι καὶ ἀπέχεσθαι καὶ ἀπολαύειν ἐδύνατο
τούτων, ὧν πολλοὶ πρὸς τὰς ἀποχὰς ἀσθενῶς, καὶ
πρὸς τὰς ἀπολαύσεις ἐνδοτικῶς ἔχουσι. τὸ δὲ ἰσχύειν καὶ
ἔτι

ἐν ᾠρεῖ] Sic dedi *Reis-*
kio obsecutus, qui monet sup-
plendum esse καίρῳ, ut ᾠρεῖ
sit Dat. adjectivi, non adver-
bium. Ed. *Lugdun.*, *Caf.* et
Oxon. omisso ἐν habent ᾠρεῖ;
ceterae, quae hucusque prod-
ierunt, ἐν ᾠρεῖ, ἐν quidem
in parenthesi incluso. *Gat.*
malebat: ἐν ᾠρίᾳ vel ᾠρεῖ,
Menag. autem conjunctum le-
gi: ᾠριλούσσης.

ὑφᾶς] *Xyl.* i. ὑφᾶς, per-
peram.

ἢ ἀπὸ Λωρίου στολὴ
ἀνάγουςα, ἀπὸ — τὰ πολ-
λά·] Ex veteribus Edd. *Xyl.* i.
scil. *Lugd.*, *Caf.* et *Oxonienf.*
Λωρίου, pro quo caeterae χω-
ρίου dabant, restitui, et, mo-
nente *Reiskio*, post ἀνάγουςα
demum comma posui, ut ἀπὸ

τῆς κάτω ἐπαύλεως sit appositio
vocabuli Λωρίου. Caetera in-
tacta reliqui, quum vulgāris
ferri posse videatur. *Salmas.*
ad *Capitolin.* V. Antonia. Pii
c. i. p. m. 247. sic emendan-
dum putat: ἢ ἐπιχώριος στολὴ
ἀνάγουςα ἀπὸ τῆς κάτω ἐπαύ-
λεως· Χίτων ἐν Λανουβίῳ τὰ
πολλά. *Idem*, si Λωρίου reti-
nendum sit, mavult ἐπὶ Λω-
ρίου. *If. Casaub.* ad *Capitol.*
l. i. p. m. 246. adverb. κάτω
omisit. *Boot.*: διαγωγὴ ἐπὶ τῶν
κατ' ἄγρὸν ἐπαύλεων. *Salmas.*
in *Ep.* ad *Gatak.* ἀχίτων ἐν Λαν.
τ. π. vel ἐν χιτῶνι Λαν. τ. π.

τῷ τελώνῃ ἐν Τ. — ἐχρή-
σατο] Hoc loco, monenti-
bus *Mer. Caf.* et *Reiskio*, vul-
gatam lectionem auctoritate
Cod. Vat. A. confirmatam re-
tinui,

exhibendis, operibus exstruendis et congiariis largiendis, aliisque istiusmodi, quae quidem hominis sunt, non ad celebritatem ex rebus a se gestis acquirendam, sed tantum ad id, quod officium requirit, respicientis. Non alieno tempore balneis utebatur, non erat aedificandi cupidus, non de vestium textura tincturave, non de servitiorum specie curiosus. Vestis sive a Lorio, villa ad mare inferum sita, sive ex villis, quae in Lanuvio sunt, comparata illi plerumque in usu fuit, et publicano Tusculano quomodo usus est. Totius denique vitae facies haec fuit; nihil inhumanum, nihil immodestum, nihil vehemens, aut de quo usurpari posset illud: *ad sudorem usque*: sed omnia ei erant accurate disceptata atque considerata, quasi per otium, placideque

B 5

ordi.

tinui, quam non est quod cum alia commutemus. Cacterum *Salmas.* ad Capitol. l. l. malebat τῷ φελῶνῃ ἐν τοῦσχοις [an τοῦσχοις? addit *Gat.*] παραιτούμενως ἐχρήσατο, quam conjecturam *De Joly* temere in textum recepit. *Adnot.* *Lugdun.* coniecit: παραιτιούμενας, et in superioribus pro στολή reponi malebat στόλος.

καὶ πᾶς ὁ τοιοῦτος τρόπος] Lectionem τρόπος, quam omnes Edd. exhibent, debemus conjecturae *Xyl.*, qui in *Cod. Palat.* τόπος legi affirmat, eademque lectio in *Vatic. A.* reperitur. Malui tamen τρόπος edere, quum hoc optime contextui conveniat, et solennis sit commutatio vocabulorum τρόπος et τόπος

apud librariorum. Vid. *Schweighaef.* V. D. in Ed. critica *Enchirid.* Epictet. ad XXXIII, §. 15. Mallem tamen cum *Boot.*: καὶ πᾶς ὁ τρόπος τοιοῦτος sc. ἦν, ut arctius cum posterioribus cohaereat.

οὐδὲ ὡς ἂν τίνα εἶπειν ποτε, ἕως ἰδρωῶτος] *Vatic. A.*: οὐδὲ ὡς ἂν τίνα εἶπειν πατε οὐμ, ex quo quidem quid efficiendum sit, non intelligo.

διειλημμένα λελογίσθαι] *Reisk.* aut: διειλημμένα τῷ λογισμῷ, aut: διειλημμένα τῷ λελογίσθαι, subintell. ἦν s. ἐποίησιν. n. n.

τεταγμένως] *Vat. A.* perperam: τεταρχμένως. At malim ἀταρχῶς τε τεταγμένα, ἐβρωμένως, συμφῶνως ἑαυτοῖς.

καὶ

ἔτι καρτερεῖν καὶ ἐνήφειν ἑκατέρῳ, ἀνδρὸς ἑστίν ἄρτιον
καὶ ἀήττητον ψυχὴν ἔχοντας, οἷον ἐν τῇ νόσῳ τῇ Μα-
ξίμου.

ιβ'. Παρα τῶν Θεῶν, τὸ ἀγαθούς πάππους, ἀγα-
θούς γονέας, ἀγαθὴν ἀδελφὴν, ἀγαθούς διδασκάλους, ἀγα-
θούς οἰκείους, συγγενεῖς, φίλους, σχεδὸν ἅπαντας ἔχει.
καὶ ὅτι περὶ οὐδένα αὐτῶν προέπεσον πλημμελῆσαι τι, καὶ
τοι διάθεσιν ἔχων τοιαύτην, ἀφ' ἧς, εἰ ἔτυχεν, καὶ
ἔπραξά τι τοιοῦτο· τῶν Θεῶν δὲ εὐτοίᾳ τὸ μηδεμίαν συν-
δρομὴν πραγμάτων γενέσθαι, ἧτις ἔμελλέ με ἐλέγξειν. καὶ
τὸ μὴ ἐπὶ πλέον ἐκτραφῆναι παρὰ τῇ παλλακῇ τοῦ πάπ-
που· καὶ τὸ τὴν ὥραν διασῶσθαι· καὶ τὸ μὴ πρὸ ὥρας ἀν-
δρω-

καὶ ἔτι καρτερεῖν] No-
lui hoc, refragante Codd. et
Edd. veterum auctoritate, im-
mutare, quamquam magis
placet ἐπικαρτερεῖν, ut Mer.
Caf. et Oxon. ediderunt; idem
Gat. reponendum putavit, aut
ἐγκαρτερεῖν, quod usitatus est.
Minus placet Reiskii καὶ ἐγ-
καρτερεῶν.

οἷον ἐν τῇ νόσῳ τῇ Μα-
ξίμου] Reisk. malebat οἷον
ἐν τ. ν. τὸν Μάξιμον coll. §. 15.

Ad Sect. 17. (ap. Lugd. 17.
Caf. 14.)

φίλους, σχεδὸν ἅπαν-
τας ἔχειν] Ex lectione prio-

rum Edd. ἅπαντα σχεῖν, pro
quo in Lugd. ἅπαντασκεῖν, et
Vat. A. ἅπαντα ἔχειν, novam
effeci: ἅπαντας ἔχειν, ita ut
subintelligatur ἀγαθούς, quod
et alii fecisse videntur. Gat.
vero ἀγαθὰ ante σχεδὸν exci-
disse putabat. Reiskius deni-
que, commate [puncto post
φίλους sublato, malebat: φί-
λους σχεδὸν ἅπαντας σχεῖν scil.
ἀγαθούς. Quod si cui placet,
amici intelligendi sunt ii, qui
in principis comitatu sunt,

προέπεσον] Lugd. πρᾶε-
πεσε, perperam.

ordinata, firmiter et sibi invicem convenienter. Quadrabat igitur in illum, quod de Socrate memoratur, eum et abstinere potuisse et frui rebus istis, quibus plerique nec abstinere per infirmitatem, nec sine intemperantia frui possunt: posse autem in altero tolerantem, in altero temperantem et sobrium se praestare; id vero viri est animo omnibus numeris perfecto et invicto plane praediti: qualem ille in Maximi morbo se praestitit.

17. A Diis bonos avos, bonos parentes, bonam sororem, bonos praeceptores, bonos familiares, necessarios, amicos et omnes fere accepi; [iisdemque acceptum fero,] quod in nullum illorum quidquam temere deliqui, quamquam ita adfectus, ut, si occasio incidisset, utique ejusmodi aliquid admissem: deorum autem beneficio prohibitum est, quo minus res ita caderent, ut adfectus ille se proderet: [iis porro acceptum fero,] quod non diutius apud avi pellicem enutritus sum, quod aetatis florem indelibatum servavi, nec ante

πλημμελῆσαι τι.] *Vat. sic.* A. perperam: ὀγπεμμελῆσαι τι. (*sic.*)

τῶν θεῶν δὲ εὐποιῶν τὸ κ. τ. λ.] Hanc scripturam εὐποιῶν sine jota subscr. in casu nominandi, quam usus loquendi necessario postulat, jam *Xyl. 1., Arg., Lugd., Caf.* et *Gat.* exhibent. In *Oxon.* primum, puto, perperam expressum erat εὐποιῶν (*Dat.*), ex qua in *Ed. Glasgu., Woll., de Joly* et *Mori* manavit. Per specte tamen monuit *Morus*, εὐποιῶν esse reponendum.

καὶ τὸ μὴ ἐπὶ πλεον ἐκτραφῆναι κ. τ. λ.] Prae-positionem ἐπὶ, quae in *Edd.* prioribus ante πλεον desiderabatur, habes ex *Vat. A.* Idem simplicem τραφῆναι exhibet; *Edd. Xyl. 1., Lugd., Caf.* et *Oxon.* ἐπιτραφῆναι; ceterae omnes ἐκτραφῆναι.

καὶ τὸ μὴ πρὸ ὥρας κ. τ. λ.] Copulativ. καὶ ex veteribus *Edd. Xyl. 1.* scil. *Arg., Lugd., Caf., Oxon.* et *Gat.* restitui. Eam ignorant *Glasgu., Woll., de Jolyan.* et *Mori.* In *Lugd.* perperam: πρὸς ὥρας expressum est.

θρωθῆναι, ἀλλ' ἔτι καὶ ἐπιλαβεῖν τοῦ χρόνου. τὸ ἄρχοντι καὶ πατρὶ ὑποταχθῆναι, ὃς ἔμελλεν πάντα τὸν τύφον ἀφαιρῆσεν μου, καὶ εἰς ἔννοικον ἄξειν τοῦ, ὅτι δυνατόν ἐστιν ἐν αὐτῇ βιοῦντα μῆτε δορυφορήσεων χρῆζειν, μῆτε ἐσθήτων σημειωτῶν, μῆτε λαμπάδων, καὶ ἀνδριάντων τοιῶν δέ τινων, καὶ τοῦ ὁμοίου κόμπου· ἀλλ' ἔξεστιν ἐγγυτάτω ἰδιώτου συστέλλειν ἑαυτὸν, καὶ μὴ διὰ τοῦτο ταπεινότερον ἢ ῥαθυμότερον ἔχειν πρὸς τὰ ὑπὲρ τῶν κοινῶν ἡγεμονικῶς πράχθῆναι δέοντα. τὸ ἀδελφοῦ τοιούτου τυχεῖν, δυναμένου μὲν διὰ ἡθους ἐπεγεῖραί με πρὸς ἐπιμέλειαν ἑμαυτοῦ, ἅμα δὲ καὶ τιμῇ καὶ στοργῇ εὐφραίνοντός με· τὸ παῖδιά μου ἀφῆμὴ γενέσθαι, μηδὲ κατὰ τὸ σωματίου διάστροφα· τὸ μὴ ἐπὶ πλέον με προκίψαι ἐν τῇ ῥητορικῇ, καὶ ποιητικῇ, καὶ τοῖς ἄλλοις ἐπιτηδεύμασι, ἐν οἷς ἴσως ἂν κατεσχέθην, εἰ ἡσθόμην ἑμαυτὸν εὐόδως προϊόντα. τὸ φθάσαι, τοὺς τρεφείς ἐν ἀξιώματι καταστήσαι, οὗ δὲ ἐδόκουν μοι ἐπιθυμεῖν, καὶ μὴ ἀναβαλέσθαι ἐλπίδι τοῦ με, ἐπεὶ νέοι ἔτι ἦσαν, ὥστε πρὶν αὐτὸ πράξειν. τὸ γινῶναι Ἀπολλωνίον, Ρούστιον, Μάξιμον.

ἐπιλαβεῖν τοῦ χρόνου.] Moro suspectum erat verbum ἐπιλαβεῖν.

ὅτι δυνατόν ἐστιν] Edd. Xyl. 1., Arg. et Lugd. perperam ὅτι, eademque cum Cas. ἐστὶ.

ἐσθ. ἐσθ. σημειωτῶν] Xyl. 1., Lugd., Cas. et Oxon. ἐσθ. σημειωτῶν habent; minus recte, ut Cas. ipse in notis observat. Arg. ceteraeque omnes σημειωτῶν.

καὶ ἀνδριάντων τοιῶν δέ τινων, καὶ τοῦ ὁμοίου κόμπου] Nolui in his contra Edd. et Codd. auctorita-

tem aliquid immutare, quamquam vix dubito, legendum esse: καὶ ἀνδριάντων καὶ τοιῶν δέ τινων, omisissis verbis τοῦ ὁμοίου κόμπου, quae glossēma τοῦ τοιῶν δέ τινων redolent, nisi quis cum Moro verba τοιῶν δέ τινων loco depellere malit.

καὶ μὴ διὰ τοῦτο] Sic edidi, auctoritatem Kat. A. secutus, quod et de Joly, sed tacite, fecerat. In prioribus Edd. vel νῆ διὰ τοῦτο, vel νῆ διὰ τοῦτο legitur, pro quo Gat. et Menag. μὴ διὰ τ., Mer. Cas. autem νῆ Δία μὴ διὰ τ. reponi malebant.

ante iustum tempus virilitatis specimen dedi, sed ultra etiam, quam opus erat, id facere distuli: quod principi eidemque patri subditus fui, qui me ab omni fastu alienum redderet, fidemque faceret, posse in aula ita degi, ut nec satellitio nec vestitu insigniore, nec facibus nec statuis istiusmodi et reliquo luxu opus sit: sed posse eum, [qui princeps in aula degit,] ita contrahere sese, ut proxime ad privati speciem accedat, nec tamen propterea demissius vel remissius ad publica negotia, quae imperantis maiestatem requirunt, accedat: quod eum nactus sum fratrem, qui moribus suis me ad curam mei ipsius habendam excitaret, honore autem et adfectu in me suo animum meum oblectaret: quod liberi mihi neque ingenio tardi neque corpore distorti obtigerunt: quod ampliores non feci progressus in rhetorica, poetica et reliquis studiis, quae me fortasse plane detinuissent, si me feliciter in iis proficere sensissem: quod eos, a quibus educatus sum, ad honores, quos expetere ipsi mihi videbantur, mature evexi, nec eos spe lactavi, me, quum juvenes adhuc essent, id in posterum

ἡγεμονικῶς πρ. δ.] Arg. perperam ἡγεμονικῶς.

τὸ μὴ ἐπὶ πλεον προ-
κόψαι κ. τ. λ.] Xyl. i. et
Lugdun. perperam τὸ μὲν ἐπὶ
πλ. — exhibent; Argent. ce-
teraeque vero τὸ μὴ ἔ. π. π.

ἐν τῇ ῥητορικῇ] Articuli-
lum τῇ ex Vatic. A. recepi,
quem ceterae Edd. ipsaque
De-Jol. ignorant.

καὶ μὴ ἀναβαλέσθαι
ἐλπίδι] Vatic. A. καὶ μὴ ἀντι-
λαβέσθαι, haud dubie falso;

vide tamen, an fortasse scrip-
tum fuerit ἀναλαβέσθαι.

τοῦ με, ἐπεὶ ν. ἔ. ἦ., ὁ.
α. πρ.] Haud dubitavi, prae-
euntibus Edd. Cas. et Oxon.
τοῦ με, ἐπεὶ κ. τ. λ. edere,
pro eo, quod in ceteris Edd.
est: τοῦ μὴ, ἐπεὶ κ. τ. λ.,
quamquam Vatic. A. cum vul-
gari convenit. Cat. quoque
et Morus probarunt τὸ μὲ pro
μὴ. Menag. ad h. l. ita: f. le-
gendum: οὐκέτι ἦσαν, s. po-
tius: τοῦ μὲν, ἐπεὶ νέοι ἔτι
ἦσαν. Voluit, puto, τοῦ μὲ.
Malit tamen fortasse aliquis
vocem μὴ omnino tollere.

ξιμον. τὸ Φαντασθῆναι περὶ τοῦ κατὰ Φύσιν βίου ἐναργῶς καὶ πολλάκις, οἷός τις ἐστι· ὥστε ὅσον ἐπὶ τοῖς Θεαῖς, καὶ τμῖς ἐκεῖθεν διαδόσεις καὶ συλλήψεις, καὶ ἐπινοίας, μηδὲν κωλύειν ἤδη κατὰ Φύσιν ζῆν με, ἀπολείπεσθαι δὲ ἐπὶ τούτου παρὰ τὴν ἐμὴν αἰτίαν, καὶ παρὰ τὸ μὴ διατηρεῖν τὰς ἐκ τῶν Θεῶν ὑπομνήσεις, καὶ μόνον οὐχὶ διδασκαλίας· τὸ ἀντισχεῖν μοι τὸ σῶμα ἐπὶ τοσοῦτον ἐν τοιούτῳ βίῳ· τὸ μῆτε Βενεδίκτης ἄψασθαι, μῆτε Θεοδότου· ἀλλὰ καὶ ὕστερον ἐν ἐρωτικοῖς πάθεσι γεγόμενον ὑγιᾶναι· τὸ χαλεπήναντα πολλάκις Ῥουστίκῳ, μηδὲν πλέον πράξαι, ἐφ' ᾧ ἂν μετέγων· τὸ μέλλουσιν νέαν τελευτᾶν τὴν τεκοῦσαν, ὅμως οἰκῆσαι μετ' ἐμοῦ τὰ τελευταῖα ἔτη. τὸ ὁσάκις ἐβουλήθη ἐπικουρησαί τιμι πενομένῳ, ἢ εἰς ἄλλο τι χρήζοντι, μηδέποτε ἀκούσαί με, ὅτι οὐκ ἔστι μοι χρήματα, ὅθεν γένηται· καὶ τὸ αὐτῷ ἐμοὶ χρεῖαν ὁμοίαν, ὡς παρ' ἐτέρου μεταλαβεῖν, μὴ συμπεσεῖν· τὸ τὴν γυναῖκα τοιαύτην εἶναι, οὕτως μὲν πειθήνιον, οὕτω δὲ φιλόστοργον, οὕτω δὲ ἀφελῆ· τὸ ἐπιτηδεῖων τροφέων εἰς τὰ παιδιὰ εὐπορῆσαι. τὸ δι' ἐνείρατων βοηθήματα δοθῆναι, ἄλλα τε, καὶ ὡς μὴ πτύειν αἷμα καὶ μὴ ἰλγυγῖαν, καὶ τούτου ἐν Καίῳ ὥσπερ

χρήση.

οἷός τις ἐστι.] *Vat. A.* οἷος πος ἐστίν. (*sic.*) *An forte οἷός περ ἐστι?*

διαδόσεις.] *Sic recte in Xyl. I., Arg., Lugdun., Caf., Oxon., Gat. In Woll., De-Jol. et Mori (in hac, monente Editore, operarum errore) perperam: διαδύσεις.*

καὶ ἐπινοίαις.] *M. Caf. et Gat. ἐπιπνοίαις legendum censebant: recte.*

μηδὲν κωλύειν ἤδη κατὰ Φ.] *Xyl. I. μηδὲν κωλύειν*

ἢ δὴ κ. τ. λ. *Lugd.* μηδὲν κωλύειν ἢ δὴ, *perperam utraque.*

ἀπολείπεσθαι δὲ ἐπὶ τούτου παρὰ κ. τ. λ.] *Vatic. A. secutus ἀπολείπεσθαι δὲ edidi, pro quo in prioribus ἢ ἀπολείπεσθαι legitur. Ceterum Vat. A. totum locum perperam ita legit: ἢ ἀπολείπεσθαι δὲ τὸ ἐπὶ τούτον παρὰ κ. τ. λ. — Jam Caf. malebat ἀπολείπεσθαι δὲ κ. τ. λ.*

μόνον οὐχὶ.] *Edd. variant inter*

rum praestitutum: quod Apollonium, Rusticum et Maximum cognovi: quod imago vitae secundum naturam institutae, qualis esset, clare et frequenter animo meo obversata est: ita ut, quod ad deos et suggestiones, auxilia atque consilia hinc mihi oblata attinet, nihil obstiterit, quo minus secundum naturam jam pridem vitam instituerem; quod autem hactenus ea re privatus sim, id vero mea unius culpa, ut qui Deorum submouitiones et tantum non clarissima praecepta observaverim, contigerit: quod in vita, qualis illa fuit, corpus mihi tam diu perduravit: quod nec Benedictam nec Theodotum attigi, sed et postea ex adfectibus amatoriis, quibus correptus fueram, ad sanitatem redii: quod, quum Rustico saepe succenserem, nihil ultro admisi, ejus me poenitere potuisset; quod mater mea, quum mature esset decessura, mecum tamen novissimos aetatis annos transegit: quod, quotiescunque pauperi aut alias indigo opitulari statueram, nunquam mihi responsum est, pecuniam mihi deesse, unde id facerem, et quod non ulla mihi unquam talis necessitas obtigit, ut ab alio sumere cogerer: quod talis mihi uxor contigit, tam obsequens, tam amans, tam simplex: quod illorum copia fui

inter μόνον οὐχὶ et μονονουχί, eodem redit.

ἀλλὰ καὶ ὕστερον ἐν ἐρ. π. γ. ὕγιᾶναι] Olim malebam: ἀλλὰ καὶ τὸν ὕστερον ἐν τοῖς ἐρ. π. γεν. ὕγιᾶσαι, quod et nunc non displicet.

πειθῆναι] *Vat. A.* πε-
θῆναι, perperam.

δοθῆναι] *Reiske* praestare putat δειχθῆναι [δ. δηλωθῆναι. n. n.]

καὶ τούτου ἐν Καϊήτῃ

ὥς περ χρήσῃ] Depravatio quidem aperta est, emendatio autem incerta; hinc sine Codd. auctoritate nihil immutare volui. *Xyl.* ὥς περ χρύσῃ in notis ad h. l.: „forte χρήσῃ, inquit, quo utaris.„ *Annot. Lugd. mal.* ὥς περ χρησμόν. *M. Cas.* ὥς περ χρύσῃ. *Boot.* ὥς περ χρήσει (χρήσις i. q. χρησμός). *Salmas.* καὶ τούτου ἐν Καϊήτῃ εὐτυχῆσαι [καὶ τοῦτο ἐν K. ὥς περιχρῆσαι. *Reiske:* καὶ

χρήσῃ. ὅπως τε ἐπιθύμησα Φιλοσοφίας, μὴ ἐμπεσεῖν εἰς
τινα σοφιστήν, μηδὲ ἀποκαθίσαι ἐπὶ τοὺς συγγραφεῖς, ἢ
συλλογισμοὺς ἀναλύειν, ἢ περὶ τὰ μετεωρολογικὰ καταγί-
νεσθαι. πάντα γὰρ ταῦτα θεῶν βοηθῶν καὶ τύχης δεῖται.

Τὰ ἐν Κουάδοις πρὸς τῷ Γρανούκ. α΄.

ιη'. Ἐωθεν προλέγειν ἑαυτῷ. Συντεύξομαι περιέρῳ,
ἀχαρίστῳ, ὑβριστῇ, δολερῷ, βασκάνῳ, ἀκοινωνήτῳ. πάν-
τα ταῦτα συμβέβηκεν ἐκείνοις παρὰ τὴν ἄγνοιαν τῶν ἀγα-
θῶν καὶ κακῶν. ἐγὼ δὲ τεθεωρηκώς τὴν φύσιν τοῦ ἀγα-
θοῦ, ὅτι καλόν, καὶ τοῦ κακοῦ, ὅτι αἰσχρόν, καὶ τὴν
αὐτοῦ τοῦ ἀμαρτάνοντος φύσιν, ὅτι μοι συγγενής, οὐχὶ
αἵματος, ἢ σπέρματος τοῦ αὐτοῦ, ἀλλὰ νοῦ, καὶ θείας
ἀπομοίρας μέτοχος, οὔτε βλαβῆναι ὑπὸ τίνος αὐτῶν δύνα-
μαι· αἰσχυρῷ γάρ με οὐδεὶς περιβάλλει· οὔτε ὀργίζεσθαι τῷ
συγγενεῖ δύναμαι, οὔτε ἀπέχθεσθαι αὐτῷ. γεγόναμεν γὰρ
πρὸς

καὶ τοῦτο ἐν Κ. ὡς περ Χρύση Γ.
Χρήστη, ut Chrysa Γ. Chresta
nomen sit ancillae. Reche:
ὡς περ χερσὶ. Caeterum Xy-
landri versionem, ut in re
dubia, retinui.

ὅπως τε ἐπιθύμησα κ.
τ. λ.] *Salmas.* mal. τὸ, ὅπως
τε ἐπιθ. *Gat.* τὸ, ὅπως ἐπιθ.
κ. τ. λ.

μηδὲ ἀποκαθίσαι] *Ex*
Edd. Xyl. i. (Bas.), Lugdun.,
Caf., Oxon. revocavi ἀποκαθί-
σαι. In *Arg.* vero, *Gat.* et iis,
quae *Gat.* sequuntur, editum

est ἀποκαθῆσαι, quod cum
ferri non posset, *Gat.* ἀποκα-
θῆσθαι, *Moro* autem ἀποκεί-
λαι reponendum videbatur.

ἐπὶ τοὺς συγγραφεῖς, ἢ
συλλογ. ἀνάλ.] *Menagius*
mal. ἐπὶ τὸ συγγραφεῖς ἢ συλ-
λογισμοὺς ἀνάλ. *Reiskius* vero
ἐπὶ τὸ συγγράφειν vel ἐπὶ τοῦ
συγγράφειν. *Durior* quidem
est vulgaris, nec tamen omni-
no spernenda.

τὰ ἐν Κουάδοις πρὸς
τῷ Γρανούκ. α΄.] *Notam* nu-
meralem α΄. *ex Edd. Xyl. i.*
(Bas.),

fui instructus, qui ad liberos educandos mihi idonei essent: quod per insomnia mihi remedia data sunt, cum alia, tum adversus sanguinis excreationem et capitis vertiginem, idque Cajetae tanquam Chresae: quod quum animum ad philosophiam adjunxissem, non in sophistam aliquem incidi, nec scriptoribus et syllogismis resolvendis tempus deses contrivi, nec coelestibus curiose perscrutandis detentus sum. Haec enim omnia Diis adjutoribus et Fortuna indigent.

Haec apud Quados ad Granuam. A.

18. Mane tibi praedicere [memento]: futurum est, ut in curiosum aliquem, ingratum, contumeliosum, dolum, invidum et insociabilem incidam. Omnia haec iis evenerunt ex bonorum malorumque ignorantia. Ego vero, qui et naturam boni perspectam habeo, quod honestum; et mali, quod inhonestum sit, ipsamque ejus, qui peccat, naturam, quod mihi cognatus sit, non tam quoniam sanguinis seminisque ejusdem, quam quoniam mentis ac particulae divinae particeps est, nec ab eorum ullo laedi possum: utpote quem nemo in turpia possit conjicere, neque ei, qui
mihi

(Baf.), Arg., Lugd., Caf. et Oxon. restitui. Verosimile enim est, hic demum incipere primum librum, et XVII superiores §§. singulare opusculum efficere. Gatakerus vero numerum α' ad superiora retulisse videtur, et hanc ob causam a sequenti §. novi libri initium fecisse. Hoc vero quum auctoritati Cod. Palat., quo Xyl. usus est, repugnat, meo jure veterem librorum divisionem restitui. Caeterum Reisk. putat, olim Marc. Anton.

fortasse sic scriptum fuisse: Τὰ ἐν Κονιάδοις πρὸς τῷ Γραν. B. A. i. e. βιβλίον α'. illud quidem τὰ — Γραν. ad superiora, hoc vero B. A. ad posteriora pertinere. In Vat. A., qui omnibus divisionibus caret, haec verba desunt.

Ad Sect. 18. (ap. Lugd. 18.

Caf. 15. et Gat. l. II. f. 1.)

εἰώθειν προλέγειν]. Ex Xyl. versione solebat mane etc. conjicere aliquis possit, eum legisse εἰώθειν προλέγειν. Sed nihil temere mutandum.

C

τῶν

πρὸς συνεργίαν, ὡς πόδες, ὡς χεῖρες, ὡς βλέφαρα, ὡς οἱ στοῖχοι τῶν ἄνω καὶ τῶν κάτω ὀδόντων. τὸ οὖν ἀντιπράσσειν ἀλλήλοις παρὰ Φύσιν. ἀντιπρακτικὸν δὲ, τὸ ἀγανακτεῖν καὶ ἀποστρέφασθαι.

ιθ'. Ὅ, τί ποτε τοῦτό εἰμι, σαρκία ἐστὶ καὶ πνευματίον, καὶ τὸ ἡγεμονικόν. ἄφες τὰ βιβλία· μηκέτι σπῶ. οὐ δέδοται· ἀλλ' ὡς ἤδη ἀποθνήσκων, τῶν μὲν σαρκίων καταφρόνησον· λύθρος καὶ ὀστάρια, καὶ κροκύφαντος, ἐκ νεύρων, φλεβίων, ἀρτηριῶν πλεγμάτιον. θέασαι δὲ καὶ τὸ πνεῦμα, ὁποῖόν τι ἐστίν· ἄνεμος· οὐδὲ αἰεὶ τὸ αὐτὸ, ἀλλὰ πάσης ὥρας ἐξεμούμενον, καὶ πάλιν ῥοφούμενον· τρίτον οὖν ἐστὶ τὸ ἡγεμονικόν. οὐ δὴ ἀπονοήθητι· γέρων εἶ· μηκέτι τοῦτο ἐάσης δουλεῦσαι· μηκέτι καθ' ἑρμὴν ἀκοινώνητον νευροσπαστηθῆναι· μηκέτι τὸ εἰμαρμένον, ἢ παρὸν δυσχερᾶναι, ἢ μέλλον ὑποδύεσθαι.

κ'. Τὰ

τῶν ἄνω καὶ τῶν κάτω ὀδόντων] *Vat. A.* τῶν ἄνω καὶ κάτω ὀδόντων, omisso altero τῶν; *haud male.*

ἀγανακτεῖν] *Ed. Gatak.* ἀγανάκτειν *operarum errore.*

Ad Sect. 19. (ap. Lugd. 19.

20. p. Casf. 16. p. Gat.

l. II. f. 2.)

Ὅ, τί ποτε τοῦτό εἰμι, σαρκία ἐστὶ κ. τ. λ.] *Mallem equidem cum Reiskio aut: Ὅ, τί ποτε τοῦτο, ὃ εἰμι; σαρκία κ. τ. λ., aut: Ὅ, τί ποτε τοῦτο, ὃ εἰμι, σαρκία ἐστὶ κ. τ. λ. Nec tamen vulgarem sine librorum auctoritate refingere ausus sum. Edd. Xyl. i., Arg.,*

Lugd. perperam ὅτι; ceterae recte ὅ,τι ab initio.

μηκέτι σπῶ. οὐ δέδοται.] *Vulgaris sine dubio recte se habet. At Ann. Lugd. mal. μηκέτι σπούδαζε vel σπούδαις ὁός σε. Menag. ad h. l.: „est, qui legat: μηκέτι σπῶ περὶ ὃ οὐ δέδοται., Gat. f. οὐ δέδοται; annon datur? annon in tua potestate est? sc. ut distractione et perturbatione omni immunem te reddas.*

κροκύφαντος] *Veram hujus vocab. formam ex Xyl. i., Lugd., Casf. et Oxon. restitui pro vulgari κροκύφαντον, quod in Arg., Gat. ceterisque reperitur, et sine dubio abbreviationi in Xyl. i. ortum debet.*

mihi cognatus est, succensere, eique infensus esse possum: eo enim nati sumus, ut alter alterum in opere suo adjuvet, ut pedes, manus, palpebrae, ut superiorum inferiorumque dentium ordines. Quare contra naturam est, ut invicem repugnemus: repugnantis autem est, succensere et adversari.

19. Hoc, quidquid ego sum, constat carne et animula et animi principatu. [Proinde] missos fac libros, neque distrahere: non enim licet: quin tu, ut statim moriturus, carnes istas contemnas: cruor est et officula et reticulum ex nervis, venulis et arteriis complexum. Quin et animum considera, qualis sit. Spiritus est, neque is idem semper, sed singulis horis modo efflatur, modo reforbetur. Restat igitur tertia pars principatum obtinens. Noli igitur desipere: senex es: ne patere hanc partem ulterius servire, neque alieno a societate humana impetu raptari, neque fatum vel praesens inique ferre, vel futurum declinare.

C 2

20. Deo-

bet. Ceterum quae sequuntur: ἐκ νεύρων — πλεγμάτων glossēna τοῦ κροκύφαντος esse videntur, nisi quis ita malit legere: κροκύφαντος ἐκ νεύρων, φλεβίων, ἀρτηρίων, omisso vocabulo πλεγμάτων, quo librarius aliquis obscurius illud κροκύφαντος explicasse videri possit.

οὐ δὲ ἀπονοήθητι.] Sic primus edidi vestigium *Vatic.* A. secutus, in quo sic legitur: ὡς δὲ ἀπονοήθητι. Solennis sane est permutatio τῶν ω et ου. In prioribus erat: ὡς δὲ ἀπονοήθητι, quod quum ferri non posset, *Gat.* et *M. Cas.* emendabant: ἐπινοήθητι. Idem quoque, aut ὑπονοήθητι,

Reiskio reponendum videbatur.

νευροσπαστηθῆναι.] *Vatic.* A. perperam νευροσπασθῆναι.

εἰμαρμένον.] *Xyl.* 1. perperam: εἰμαρμένον.

ἢ μέλλον ὑποδύεσθαι.] Ferri posse videtur verbum ὑποδύεσθαι, ut significet: *tergiversari, refugere, declinare.* Verbale enim ὑπόδυσις *refugium* significat, et *Hesych.* ὑποδύεσθαι· δειλιᾶν. Verbum tamen illud plerisque *Antonini* interpretibus suspectum est. *Gat.* putabat igitur, *Xyl.* et *Cas.* forsan ὑπεκδύεσθαι legisse; imple autem ὑποδείσασθαι malebat.

Ad

κ. Τὰ τῶν Θεῶν προνοίας μεστά. τὰ τῆς τύχης οὐκ ἄνευ φύσεως, ἢ συγκλώσεως, καὶ ἐπιπλοκῆς τῶν προνοίᾳ διοικουμένων. πάντα ἐκεῖθεν ῥεῖ· πρόσκειται δὲ τὸ ἀναγκαῖον, καὶ τὸ τῷ ὅλῳ κόσμῳ συμφέρον, οὐ μέρος εἶ. παντὶ δὲ φύσεως μέρει ἀγαθόν, ὃ φέρει ἢ τοῦ ὅλου φύσις, καὶ ὃ ἐκείνης ἐστὶ σωστικόν. σώζουσι δὲ κόσμον, ὥσπερ αἱ τῶν στοιχείων, οὕτως καὶ αἱ τῶν συγκριμάτων μεταβολαί. ταῦτά σοι ἀρκεῖτω, αἰεὶ δόγματα ἔστω. τὴν δὲ βιβλίῳν δίψαν ῥίψον, ἵνα μὴ γογγύζων ἀποθάνης, ἀλλὰ ἴλεως ἀληθῶς, καὶ ἀπὸ καρδίας εὐχάριστος τοῖς Θεοῖς.

Ad Sect. 20. (ap. Lugd. 20.

Caf. 16. p. Gat. l. II. f. 3.)

π ἄ ν τ α ἐ κ ε ῖ θ ε ν ῥ ε ῖ]

„Videri possit, inquit ad h. l.

M. Caf., Scholiastes ille, cu-

jus verba laudat *Fr. Morellius*

in *Dion. Chrysostomum*, legisse

hic: πάντα ἄνωθεν ῥεῖ, non

ἐκεῖθεν. Σύμφωνον τοῦτο, in-

quit ille, τὸ τοῦ αὐτοκράτο-

ρος Μάρκου, Πάντα ἄνωθεν

ῥεῖ, σοφῶς εἰρηκότος. „ — For-

tasse tamen menti Scholiastae

simul occurrebant verba *An-*

tonini l. V. f. 8. ἄνωθεν — συγ-

κλωδόμενον. Hic vero locus

Caf. praeteriit, qui ad h. l.

ita: „At vocem ἄνωθεν ipsum

[*Anto-*

20. Deorum opera providentiae plena, et, quae fortuna fiunt, non extra naturam seu connexum et implexum rerum earum, quae a providentia administrantur. Inde omnia fluunt. Huc accedit, et, quod necessarium est, [quidquid est] et universo mundo, cujus tu quidem pars es, utile: unicuique autem naturae parti id bonum est, quod universi natura fert, et quod ad eam conservandam conducit: mundum autem, sicut elementorum, ita et concretarum rerum mutationes conservant. Haec tibi sufficiant, haec tibi decreta semper sunt. Librorum autem sitim pelle, ne murmurans moriaris, sed vere placidus Diisque ex animo gratias agens.

[*Antoninum* puta]- ullibi in hanc sententiam usurpare non memini.,

ἀεὶ δόγματα ἔστω] *Vatic.* A. εἰ δόγματα ἔστιν, quod nescio, an melius vulgari sit. Certe *Morus*: ταῦτ' ἀεὶ δόγματα ἔστω emendandum putavit.

εὐχάριστος τοῖς θεοῖς.]

Hic demum explicit *liber primus* in omnibus Edd., quae non ad *Gatakerianam* conformatae sunt. Hinc et nos *Veterum* Edd. auctoritatem secuti, hic demum libri primi finem constituimus.

ΜΑΡΚΟΥ ΑΝΤΩΝΙΝΟΥ

ΑΤΤΟΚΡΑΤΟΡΟΣ

Τῶν εἰς ἑαυτὸν

ΒΙΒΛΙΟΝ Β΄.

Α΄. Μέννησο, ἐκ πόσου ταῦτα ἀναβάλλη, καὶ ὅποσάκις προθεσμίαν λαβὼν παρὰ τῶν θεῶν, οὐ χρᾶ αὐταῖς. δεῖ δὲ ἤδη ποτὲ αἰσθῆσθαι, τίνος κόσμου μέρος εἶ, καὶ τίνος διοικοῦντος τὸν κόσμον ἀπόρροια ὑπέστης· καὶ ὅτι ὅρος ἐστὶ σοι περιγεγραμμένος τοῦ χρόνου, ᾧ εἰάν εἰς τὸ μὴ ἀπαιθριάσαι χρήσῃ, οἰχήσεται, καὶ οἰχήσῃ, καὶ αὐθις οὐχ ἤξεται.

Β΄. Πάσης ὥρας φρόντιζε στιβαρῶς, ὡς Ῥωμαῖος, καὶ ἄρρην, τὸ ἐν χερσὶ μετὰ τῆς ἀκριβοῦς καὶ ἀπλάστου σεμνότητος, καὶ φιλοστοργίας, καὶ ἐλευθερίας, καὶ δικαιοτήτος πράσσειν· καὶ σχολὴν σαυτῷ ἀπὸ πασῶν τῶν ἄλλων φαντασιῶν πορίζειν, πορισεῖς δὲ, ἂν ὡς ἐσχάτην τοῦ βίου, ἐκά-

Ad Librum II.

Ad Sect. 1. (ap. Lugdun. 1. Caf. 1. Gat. 4.)

Μέννησο, ἐκ πόσου ταῦτα ἀναβάλλη] ἀναβάλλη ex Xyl. 1. et Lugd., consentiente Vatic. A., restitui. (Baf.) Arg. ceteraeque minus commode ἀναβάλλει, pro quo Ann. Lugd. ἀναβάλλεις emendandum putabat, quod nihili est.

καὶ ὅποσάκις προθεσμίαν λαβὼν κ. τ. λ.] Va-

tic. A. corrupte: ὅτι ὑποσάκις. — Ed. Caf. et Oxon. προθεσμίας ex Caf., opinor, conjectura, qua tamen non opus est, dummodo προθεσμία collective explicatur, ut habemus, quo αὐταῖς, quod proxime sequitur, referri possit.

οὐ χρᾶ αὐταῖς] Annot. Lugd. malebat: αὐτοῖς. n. n. v. Not. praeced.

δεῖ δὲ ἤδη ποτὲ αἰσθῆσθαι] Exspectaveram cum Reis-

MARCI ANTONINI

IMPERATORIS

COMMENTARIORUM, QUOS IPSE SIBI SCRIPSIT,

LIBER SECUNDUS.

Memento, quamdiu haec distuleris et quoties opportunitates a Diis tibi oblatas neglexeris: tandem aliquando sentias oportet, ejusnam mundi pars sis, et ex quonam mundi rectore delibatus: nec non circumscriptum tibi esse temporis terminum, quo nisi ad [animum] serenandum usus fueris, avolaturum est, te simul abrepto, nec unquam redituum.

2. Singulis horis animo in id incumbe, ut, quidquid in manibus est, id strenue peragas, prout Romanum virumque decet, cum exquisita, nec ficta tamen, gravitate, humanitate, liberalitate et iustitia: animumque ab omnibus aliis cogitationibus abduc. Hoc autem fiet, si tanquam

C 4

vitae

Reiskio: ἔδει δὲ κ. τ. λ. At nihil variant Edd., nec quidquam varietatis ex *Vat. A.* adnotatum est.

καὶ ὅτι ὁρος ἐστὶ σοὶ περιγεγραμμ.] *Vat. A.* καὶ ὁρος, ἔσται σοὶ περιγεγρ.

ὧ ἔάν εἰς τὸ μὴ ἀπαιθριάσαι χρήσῃ] *Gayetus*, obl. *Menagio*, emendabat: ἀπαιθριάσαι. Malim autem cum *Gatak.* ὧ ἔάν μὴ εἰς τὸ

ἀπαιθριάσαι χρήσῃ. Quod si cui displicet, *Gat.*: ὧ ἔάν εἰς τὸ ἀπαιθρ. μὴ χρήσῃ reponendum putat.

καὶ αὐθις [οὐχ ἥξεται] *Vat. A.* corrupte: καὶ αὐθις οὐκ ἥξεται.

Ad Sect. 2. (ap. Lugd. 2. 3. 4. Cas. 2. Gat. 5.)

καὶ δικαιοσύνης πράσσειν] *Vatic. A.* vitiose: καὶ δικαιοσύνης.

ἀπὸ λ.

ἐκάστην πράξιν ἐνεργῆς, ἀπηλλαγμένην πάσης εἰκασιότητος, καὶ ἐμπαθοῦς ἀποστροφῆς ἀπὸ τοῦ αἰροῦντος λόγου, καὶ ὑποκρίσεως, καὶ Φιλαυτίας, καὶ δυσχερεστήσεως, πρὸς τὰ συμμεμοιραμένα. ὁρᾷς, πῶς ὀλίγα ἐστίν, ὧν κρατήσας τις, δύναται εὖρουν καὶ θεουδῇ βιωσαι βίον. καὶ γὰρ οἱ θεοὶ πλέον οὐδὲν ἀπαιτήσουσι παρὰ τοῦ ταῦτα φυλάσσοντος.

γ'. Ὑβριζε, ὕβριζε αὐτήν, ὦ ψυχὴ· τοῦ δὲ τιμῆσαι σεαυτὴν οὐκέτι καιρὸν ἔξεις· εὖ γὰρ ὁ βίος ἐκάστω. οὗτος δὲ σοι σχεδὸν διήνυσται, μὴ αἰδουμένη σεαυτὴν, ἀλλ' ἐν ταῖς ἄλλων ψυχαῖς τιθεμένη τὴν σὴν εὐμοιρίαν.

δ'. Περιπαῖ τί σε τὰ ἔξωθεν ἐμπίπτοντα, εἰ σχολὴν παρέχεις ἑαυτῷ τοῦ πρὸς μανθάνειν ἀγαθόν τι, καὶ παῦσαι ῥεμβόμενος; ἤδη δὲ καὶ τὴν ἐτέραν περιφορὰν φυλακτέον. ληροῦσι γὰρ καὶ διὰ πράξεων, οἱ κεκμηκότες τῷ βίῳ,

ἀπηλλαγμένην πάσης εἰκασιότητος] *Vat. A. corrupte: ἀπηλ. π. εἰσκασιότητος.*

ἀπὸ τοῦ αἰροῦντος λόγου] *Recte, nec erat, cur Annot. Lugd. in ἀπὸ τοῦ κρείττονος λόγου depravaret.*

Ad Sect. 3. (ap. Lugdun. 5. Caf. 2. Gat. 6.)

ὕβριζε, ὕβριζε αὐτήν, ὦ ψυχὴ·] *Recte, puto, Caf. lectionem receptam sequitur et illud ὕβριζε — quasi εἰρωνικῶς dictum accipit. Gat. vero malebat ὕβριστες vel ὕβριζεις.*

εὖ γὰρ ὁ βίος ἐκάστω] *Locus sine dubio corruptus. Gat. malebat: Φεύγει γὰρ ὁ β. ἐκ., cuius emendatio omnium optima videtur. Salmas. βραχυς γὰρ ὁ β. ἐκ. Boet. εἰς γὰρ ὁ β. ἐκ. Caf. εὖ γὰρ ὁ β. ἐκάστω παρ' ἑαυτῷ, aut αἰδουμένη ἑαυτόν. Reisk. malebat aut Gat. conjecturam, aut σπεύδει γὰρ κ. τ. λ. reponi.*

αἰδουμένη - - τιθεμένη] *Vitiose (sine Jota subscripto) in Xyl. 1., Arg. et Lugd. expressum est: αἰδουμένη - - τιθεμένη, quasi nominandi casus esset.*

vitae tuae novissimam unamquamque actionem peregeris, ab omni temeritate et declinatione per animi perturbati vim a rationis dictamine alienam, a simulatione porro atque nimio tui amore, eorumque, quae aeterna factorum lege fortituae copulata sunt, odio ac fuga. Vides, quam pauca sint, quorum qui compos est, vitam beatam ac divinam agere potest. Nec enim quidquam amplius Dii ab eo exigent, qui haec observaverit.

3. Ignominia, ignominia, [inquam,] te adfice, mihi anime! honorem autem tibi tuum vindicandi haud amplius opportunitatem habebis: fugit enim unicuique vita: tibi vero prope exacta est, cum nullam tui ipsius reverentiam habes, sed in aliorum animis felicitatem tuam collocas.

4. Distrahuntne te ea, quae extrinsecus tibi obveniunt, si otium tibi praestas, ut boni aliquid addiscas et hac illuc ferri desinas? Jam vero et alius error cavendus est. Nugas enim et actuosi agunt, dum vitam agendo con-

C 5

terunt,

Ad Sect. 4. (ap. Lugdun. 6.

Casf. 4. Gat. 7.)

περισπᾶ τί σε τὰ --, ῥεμβόμενος;] Una litera addita ex *Vat. A.* locum, haud dubie depravatum, in integrum restituere conatus sum. Antea hic locus sic legebatur: περισπᾶ τί σε τὰ ἔξωθεν ἐμπίπτοντα· καὶ σχολὴν παρέχε σε αὐτῷ τοῦ πρὸς μανθάνειν ἀγαθόν τι, καὶ παῦσαι ῥεμβόμενος. *Casf.* post ἐμπίπτοντα signum interrogandi posuit: nec ita tamen sibi constat hic locus. *Gat.* emendabat: μὴ περισπᾶτω σε κ. τ. λ. *Reiskius* deni-

que: περισπᾶ ἔτι σε τὰ ἔξ. ἐμπίπτοντα, σὺ δὲ κ. τ. λ. — *Vat. A.* pro καὶ σχολὴν — exhibet εἰ σχολὴν, cujus vestigia secutus pro ΠΑΡΕΧΕ ΣΕΑΥΤΩ· quoque ΠΑΡΕΧΕΙΣ ΕΑΥΤΩ· haud cunctanter rescribendum putavi.

περιφορᾶν] *Junius* et *Morus* malebant: παραφορᾶν.

οἱ κεκμηκότες τῷ βίῳ] *Moro* placebat ἐν τῷ βίῳ. At ipsi scriptores prolaici interdum praepositionem omitunt, ubi eam expectamus.

α π ε υ.

βίῳ, καὶ μὴ ἔχοντες σκεπὸν, ἐφ' ὃν πᾶσαν ὁρμὴν καὶ κα-
θάπαξ Φαντασίαν ἀπευθύνουσιν.

ε'. Παρὰ μὲν τὸ μὴ ἐφιστάνειν, τί ἐν τῇ ἄλλου ψυ-
χῇ γίνεται, οὐ ραδίως τις ὥφθη κακοδαιμονῶν· τοὺς δὲ
τοῖς τῆς ιδίας ψυχῆς κινήμασι μὴ παρακολουθοῦντας, ἀνάγ-
κη κακοδαιμονεῖν.

ς'. Τούτων αἰεὶ δεῖ μεμνησθαι, τίς ἡ τῶν ὅλων φύ-
σις, καὶ τίς ἡ ἐμὴ, καὶ πῶς αὕτη πρὸς ἐκείνην ἔχουσα,
καὶ ὅποιόν τι μέρος, ὁποίου τοῦ ὅλου οὔσα, καὶ ὅτι οὐδεὶς
ὁ κωλύων τὰ ἀκόλουθα τῇ φύσει, ἧς μέρος εἶ, πράσσειν τε
αἰεὶ καὶ λέγειν.

ζ'. Φιλοσόφως ὁ Θεόφραστος ἐν τῇ συγκρίσει τῶν
ἀμαρτημάτων, ὡς ἂν τις κοινότερον τὰ τοιαῦτα συγκρίνειε,
φησὶ, βαρύτερα εἶναι τὰ κατ' ἐπιθυμίαν πλημμελοῦμενα
τῶν κατὰ θυμόν. ὁ γὰρ θυμούμενος μετὰ τινος λύπης καὶ
λεηθυρίας συστολῆς φαίνεται τὸν λόγον ἀποστρεφόμενος· ὁ
δὲ κατ' ἐπιθυμίαν ἀμαρτάνων, ὑφ' ἡδονῆς ἠττώμενος, ἀκο-
λαστότερός πως φαίνεται, καὶ θηλύτερος ἐν ταῖς ἀμαρτίαις·
ὁρῶν οὖν καὶ Φιλοσοφίας ἀξίως ἔφη, μείζονος ἐγκλήματος
ἔχεσθαι τὸ μεθ' ἡδονῆς ἀμαρτανόμενον, ἥπερ τὸ μετὰ λύ-
πης.

ἀπευθύνουσιν] Recte
scriptum est in Gat. et reli-
quis; vitiose autem in Xyl. 1.,
Arg., Caf. et Oxon. ἀπευθυνοῦ-
σιν.

Ad Sect. 5. (ap. Lugdun. 7.
Caf. 5. Gat. 8.)

τί ἐν τῇ ἄλλου ψυχῇ
γίνεται] Sic recte Xyl. 1.,
Arg., Lugd., Caf., Oxon. et
Gatak. At a Woll., Glasgu.,

Mori. et de Joly articulus τῇ
ante ἄλλου deest.

Ad Sect. 6. (ap. Lugdun. 8.
Caf. 6. Gat. 9.)

ὁποίου τοῦ ὅλου οὔσα]
Vat. A. ὅποιον τοῦ ὅλου οὔσα.
πράσσειν τε αἰεὶ καὶ
λέγειν] Vat. A. corrupte:
καὶ λέγει.

Ad Sect. 7. (ap. Lugdun. 9.
Caf. 7. Gat. 10.)

Φιλοσόφως ὁ Θεόφρ.]
Annot.

terunt, scopum autem, ad quem conatus suos cogitationesque dirigant, sibi propositum non habent.

5. Haud facile quidem quisquam ideo infelicitè agere deprehensus est, quod, in aliorum animis, quid ageretur, non animadverterat: sed qui animorum suorum motus non adsequuntur, hi vero infelicitè agant necesse est.

6. Horum semper recordari oportet, quae Universi et quae mea natura sit, quomodo haec ad illam adfecta, qualisque pars qualis Universi sit; neminemque posse prohibere, quo minus ea, quae naturae, cujus tu pars es, consentanea sint, semper facias atque dicas.

7. Subtiliter Theophrastus in conferendis inter se peccatis, (prout populari quadam ratione comparari possunt,) graviora esse pronuntiavit, quae per cupidinem, quam quae per iram admittantur: etenim, qui irascitur, dolore quodam et occulta animi contractione a rationis tramite declinare videtur: qui vero per cupidinem delinquit, is voluptate victus intemperantior quodammodo et in peccando effeminatior videtur. Recte igitur neq. indigne philosopho pronuntiavit, majoris esse criminis, quod cum voluptate, quam

Annot. Lugd. malebat Φιλόσοφος ὁ Θεόφρ. perperam.

ἐν τῇ συγχρίσει] In Xyl. i. sphalm. typograph. συρίσκει.

ὡς ἂν τις κοινότερον κ. τ. λ.] Vat. A. corrupte: ὡς ἂν τει κοινότ.

βαρύτερα εἶναι] In Arg. operarum errore βαρύτερα scriptum deprehendo.

καὶ λεληθυίας συστολῆς φ.] Xyl. i., Lugd. et Cas. depravate λεληθίας.

καὶ φιλοσοφίας ἀξίως] Vat. A. perperam: καὶ φιλοσόφως ἀξίως.

τὸ μεθ' ἡδονῆς ἀμαρτόμενον κ. τ. λ.] Menag. malebat τὸν μεθ' ἡδ. ἀμ. ἥπερ τὸν μετὰ λύπης — quod mihi non arridet.

καὶ

πης. ὅλως τε, ὁ μὲν προηδικημένῳ μᾶλλον ἔοικε, καὶ διὰ λύπην ἡναγκασμένῳ θυμωθῆναι· ὁ δὲ αὐτόθεν πρὸς τὸ ἀδικεῖν ὤρμηται, φερόμενος ἐπὶ τὸ πρᾶξαι τινα κατ' ἐπιθυμίαν.

ή. Ὡς ἤδη δυνατοῦ ὄντος ἐξιέναι τοῦ βίου, οὕτως ἕκαστα ποιεῖν καὶ διανοεῖσθαι. τὸ δὲ ἐξ ἀνθρώπων ἀπελθεῖν, εἰ μὲν θεοὶ εἰσιν, οὐδὲν δεινόν. κακῶ γάρ σε οὐκ ἂν περιβάλοιεν· ἢ δὲ εἴ τι οὐκ εἰσιν, ἢ οὐ μέλει αὐτοῖς τῶν ἀνθρωπειῶν, τί μοι ζῆν ἐν κόσμῳ κενῷ θεῶν, ἢ προνοίας κενῷ; ἀλλὰ καὶ εἰσι, καὶ μέλει αὐτοῖς τῶν ἀνθρωπειῶν· καὶ τοῖς μὲν κατ' ἀλήθειαν κακοῖς, ἵνα μὴ περιπίπτῃ ὁ ἄνθρωπος, ἐπ' αὐτῷ τὸ πᾶν ἔθεντο· τῶν δὲ λοιπῶν εἴ τι κακὸν ἦν, καὶ τοῦτο ἂν προῖδοντο, ἵνα ἐπὶ πάντα τὸ μὴ περιπίπτειν αὐτῷ. ὁ δὲ χεῖρῳ μὴ ποιεῖ ἄνθρωπον, πῶς ἂν τοῦτο βίον ἀνθρώπου χεῖρῳ ποιήσειεν; οὔτε δὲ κατ' ἄγνοιαν, οὔτε εἰδοῦκα μὲν, μὴ δυναμένη δὲ προφυλάσασθαι, ἢ διορθώσασθαι ταῦτα, ἢ τῶν ὅλων φύσις παρείδεν ἂν· οὔτε ἂν τηλικούτον ἤμαρτεν, ἥτοι παρ' ἀδυναμίας, ἢ παρ' ἀτεχνίας, ἵνα τὰ ἀγαθὰ καὶ τὰ κακὰ ἐπίσης τοῖς τε ἀγαθοῖς ἀνθρώποις καὶ τοῖς κακοῖς πεφυρμένως συμβαίῃ. θάνατος δὲ γε καὶ ζωὴ, δόξα

καὶ διὰ λύπην ἡναγκα-
σμένῳ θυμῷ.] *Vat. A.* διὰ λύ-
πης ἡναγκ., quod minus pla-
cet.

*Ad Sect. 8. (ap. Lugdun. 10.
Cas. 8. Gat. 11.)*

κακῶ γὰρ σε οὐκ κ. τ. λ.]
In Argent. operarum errore:
καικῶ.

ἢ δὲ εἴ τι οὐκ εἰσιν]
Retinui librorum MSS. lectio-
nem (nam quae in *Cas.* et *Ox.*

leguntur: εἴ δὲ ἦτε οὐκ εἰσιν,
solū Cas. conjecturae debentur),
quamquam vix dubito,
quin vera sit lectio, quam
protulit *Morus*; εἴ δ' οὐκ εἰσιν,
ἢ οὐ μέλει κ. τ. λ. *Verosimile*
enim est, librarii cujusdam
errore primum pro εἴ δὲ scri-
ptum fuisse εἴ τι, et in mar-
gine deinde adnotatum, pro
τι legendum esse δὲ, et qui-
dem formula emendandi apud
librarios solemnī: ἢ δὲ, quod de-

quam quod cum dolore admittatur. Atque omnino alter ejus similior est, qui prior laesus dolore ductus ad irascendum adigitur: alter vero sponte sua ad laedendum fertur, qui ad perpetrandum aliquid cupiditate ducitur.

8. Ut qui confestim ex hac vita possis discedere, ita quaeque facias atque cogites oportet. Caeterum e vivis discedere, si quidem Dii sunt, nihil est grave: non enim in ullum malum te conjicient: si vero non sunt, vel rerum humanarum curam nullam gerunt, quid mea interest vivere in mundo Diis ac providentia vacuo? Verum et sunt et rebus humanis consulunt, et, ne in ea, quae vere mala sunt, incidat quisquam, in ipsius arbitrio prorsus posuere: reliquorum si quid malum esset, de hoc etiam prospexissent, ut prorsus in ipso situm foret, in istud ne incideret: quod vero hominem non deteriorem reddit, vitam hominis deteriorem reddere quí possit? Neque enim aut imprudens, aut prudens quidem, praecavere autem vel corrigere impotens, Universi natura haec neglexisset: nec tantum facinus sive per impotentiam sive per imperitiam commisisset, ut bona ac mala bonis malisque pariter hominibus, nullo facto dis-

deinde ab infcio librario in textum receptum sit. Ceterum *Ann. Lugd.* emendabat: εἰ δὲ ἔστι οὐκ εἰσιν. *Gat.* vero et *Menag.*: εἰ δὲ ἦτοι οὐκ εἰσιν κ. τ. λ.

τί μοι ζῆν ἐν κόσμῳ κ. τ. λ.] *Morus* malebat: τί μοι πλεον ζῆν κ. τ. λ. n. n.

ἵνα μὴ περιπίπτῃ κ. τ. λ.] *Xyl.* i. corrupte: ἵνα μὴ περιπίπτει

τῶν δὲ λοιπῶν εἴ τι κακὸν ἦν] *Vat. A.* τῶν δὲ κακῶν εἴ τι ποιοῦν ἦν.

ἵνα ἐπῇ πάντῃ τὸ μὴ περιπίπτειν] *Glasg., Woll., Mori et De-Joly Ed.*: ἵνα ἐπῇ τὸ πάντῃ μὴ περιπίπτ. sine veterum Edd. et Codd. auctoritate.

οὔτε ἂν τηλικούτον ἤμαρτεν] *Xyl.* i., *Lugdun., Cas. et Oxon.* οὐτ' ἂν. *Arg.* autem et reliquae οὔτε ἂν κ. τ. λ. πάν-

δόξα καὶ ἀδελφία, πόνος καὶ ἡδονή, πλοῦτος καὶ πενία, πάντα ταῦτα ἐπίσης συμβαίνει ἀνθρώπων τοῖς τε ἀγαθοῖς καὶ τοῖς κακοῖς, οὔτε καλὰ ὄντα, οὔτε αἰσχρά. οὐτ' ἄρ' ἀγαθὰ, οὔτε κακὰ ἐστὶ.

9'. Πῶς πάντα ταχέως ἐναφανίζεται, τῷ μὲν κόσμῳ αὐτὰ τὰ σώματα, τῷ δὲ αἰῶνι αἱ μνήμαι αὐτῶν. οἷά ἐστι τὰ αἰσθητὰ πάντα, καὶ μάλιστα τὰ ἡδονῇ δελεάζοντα, ἢ τῷ πόνῳ φοβούμενα, ἢ τῷ τύφῳ διαβεβημένα· πῶς, εὐτελεῖ καὶ εὐκαταφρόνητα, καὶ ῥυπαρά, καὶ εὐφθάρτα, καὶ νεκρά. Νοεῤῥᾶς δυνάμειος ἐφιστάναί. τί εἰσιν οὗτοι, ὧν αἱ ὑπολήψεις καὶ αἱ φωναὶ τὴν εὐδοξίαν * *. τί ἐστὶ τὸ ἀποθανεῖν· (καὶ ὅτι ἐάν τις αὐτὸ μόνον εἰδῇ, καὶ τῷ μερισμῷ τῆς ἐννοίας διαλύσῃ τὰ ἐμφανταζόμενα αὐτῷ, οὐκέτι ἄλλο τι ὑπολήφεται αὐτὸ εἶναι ἢ φύσεως ἔργον. φύσεως δὲ ἔργον εἴ τις φοβεῖται, παιδίον ἐστὶ· τοῦτο μὲν τοι οὐ μόνον φύσεως ἔργον ἐστίν, ἀλλὰ καὶ συμφέρον αὐτῇ·) πῶς ἀπτεται

πάντα ταῦτα ἐπίσης συμβαίνει] Ita quidem recte in Xyl. I., Arg., Lugd., Caf. et Oxon. editum est. Gat. vero: συμβαίνει exhibet, quod in reliquis Edd. manavit.

οὐτ' ἄρ' ἀγαθὰ κ. τ. λ.] Reisk. malebat: οὐ γὰρ ἀγαθὰ. Verum lectio vulgaris praeferenda est. Quaedam autem Edd. perperam ἄρ' ἄγ. dabant.

Ad Sect. 9. (ap. Lugdun. II. 12. 13. 14. Caf. 9. 10. Gat. 12.)

τῷ δὲ αἰῶνι αἱ μνήμαι

αὐτῶν] A Vat. A. articulus αἱ abest: perperam.

καὶ νεκρά. Νοεῤῥᾶς δυνάμειος κ. τ. λ.] Hoc loco, praeunte Caf., post νεκρὰ punctum majus collocandum putavi. Verba enim νοεῤῥᾶς δυνάμειος aptius cum sequentibus conjungi videntur. Hinc apud Caf. S. 10. ab his verbis incipit.

τί εἰσιν οὗτοι, ὧν αἱ ὑπολήψεις καὶ αἱ φωναὶ τὴν εὐδοξίαν * *] Opinor h. l. vocem aliquam excidisse et

discrimine contingerent: atqui mors et vita, honor et ignominia, dolor et voluptas, opes et paupertas, haec omnia et bonis et malis hominibus contingunt, quippe quae nec honesta, nec inhonesta sunt: ergo neque bona neque mala sunt.

9. Quam velociter omnia evanescent, in mundo corpora, in aëvo eorundem memoria! Qualia sunt omnia, quae sub sensus cadunt, et inprimis ea, quae vel voluptate alliciunt, vel dolore percellunt, vel cum fastu celebrantur! quam vilia et contemnenda et sordida et caduca et mortua! Rationalis facultatis est, considerare, quinam sint ii, quorum opiniones vocesque nominis claritatem [largiuntur]; quid sit mors; (quam si quis per se solam consideraverit, atque cogitatione ab ea separaverit omnia, quae per phantasiae vim cum ea solent conjungi, nihil aliud eam esse existimabit, quam opus naturae: opus autem naturae quisquis expavescit, puer est; verum enimvero mori non solum opus natu-

et cum *Gat.* χαρίζονται [παρέχουσι, aut simile quid splendendum esse. *Annot. Lugd.* emendabat: ἀφαιροῦσι. *Menag.*: περιποιοῦσι.

τί ἐστὶ τὸ ἀποθανεῖν] *Xyl.* i. et *Argent.* τί ἐστὶν τὸ ἀποθ.

καὶ ὅτι εἰάν τις αὐτὸ μόνον εἶδῃ] Cum *Reiskio* expectaveram ἴδῃ; in omnibus tamen *Edd.* εἶδῃ constanter scriptum est, a quibus nec *Vat. A.* differt. Solennem hanc esse permutatio-

nem apud librarios, docuit *Schweighaeuser*, V. Cl., in *Ind. ad Arrianum*.

καὶ τῷ μερισμῷ τῆς ἐννοίας] *Xyl.* i. et *Lugd.* κ. τ. μερ. τῆς ἐννοίας.

τὰ ἐμφανταζόμενα] *Vatic. A.* vitiose: τὰ ἐμφανιζόμενα.

πῶς ἄπτεται θεοῦ ἄνθρωπος] *Lugd. Annot.* emendabat πῶς ἄπτεται θεὸς ἄνθρωπου — quod certe vulgari non praeestat.

ται Θεοῦ ἄνθρωπος, καὶ κατὰ τί αὐτοῦ μέρος, καὶ ὅταν πῶς [ἔχη] διακέηται, τὸ τοῦ ἀνθρώπου τοῦτο μέρος.

ί. Οὐδὲν ἀθλιώτερον τοῦ πάντα κύκλῳ ἐκπεριερχομένου, καὶ τὰ νέρθεν γᾶς, Φησὶν, ἐρευνῶντος, καὶ τὰ ἐν ταῖς ψυχαῖς τῶν πλησίον διὰ τεκμάρσεως ζητοῦντος, μὴ αἰσθημένου δὲ, ὅτι ἀρκεῖ πρὸς μόνῳ τῷ ἑνδον ἑαυτοῦ δαίμονι εἶναι, καὶ τοῦτον γνησίως θεραπεύειν. Θεραπεία δὲ αὐτοῦ καθαρὸν πάθους διατηρεῖν, καὶ εἰκαιότητος, καὶ δυσαρεστήσεως τῆς πρὸς τὰ ἐκ Θεῶν καὶ ἀνθρώπων γινόμενα τὰ μὲν γὰρ ἐκ Θεῶν αἰδέεσθαι δι' ἀρετὴν· τὰ δὲ ἐξ ἀνθρώπων φίλα διὰ συγγένειαν· ἔστι δὲ ὅτε καὶ τρόπον τινα ἑλεῖναι, δι' ἄγνοίαν ἀγαθῶν καὶ κακῶν· οὐκ ἐλάττων ἢ πῆρωσις αὕτη τῆς στερισκούσης τοῦ διακρίνειν τὰ λευκὰ καὶ μέλανα.

ια'. Καὶ

καὶ κατὰ τί αὐτοῦ μέρος] *Vat. A.* corrupte: κ. κατὰ τὸ ἑαυτοῦ μέρος.

καὶ ὅταν πῶς [ἔχη] διακέηται, τὸ τοῦ ἀνθρ. τοῦτο μέρος.] *Locus, ut videtur, corruptus. Hinc ἔχη uncis inclusi, quod glossema τοῦ διακέηται videri potest, nisi quis malit διακέηται esse explicationem τοῦ ἔχη. Neque tamen perfanatus videtur hic locus, quod vix sine meliorum librorum ope continget. Nam Vat. A. ipso vulgato deterior ita h. l. legit: καὶ ὅταν τις ἔχη, διακέηται τὸ τοῦ ἀνθρώπου μέρος. Superest, ut breviter Conjecturas VV. DD. enumerem. Caf.*

emendabat: κ. ὅτ. πῶς ἔχη ἢ διακέηται κ. τ. λ. Boet. ὅταν πῶς ἔχον διακείται. Gat. καὶ πῶς ἔχη, ὅταν διακείται ἢ διακείται. Reisk. καὶ ὅταν πῶς ἔχη οὕτω διακείται — quo in habitu sit pars illa ita comparata, sc. cum Deo juncta. De Joly: καὶ ὅταν; πῶς ἐκεῖ διακείται κ. τ. λ. [debuisset sane διακείται.]

Ad Sect. 10. (ap. Lugd. 15.

Caf. 11. Gat. 13.)

τὰ νέρθεν γᾶς] *Ita omnes Edd., praeter Lugd., Caf. et Oxon., in quibus τὰ νέρθεν γῆς legitur. Vat. A. καὶ τε νέρθε γᾶς, perperam; sequitur enim καὶ τὰ.*

εἰ.

naturae, sed eidem etiam utile est) homo Deum quomodo et qua sui parte contingat, et quando ita se habeat illa hominis pars.

10. Nihil miserius est homine, qui omnia undique et tum ea, quae subter terram sunt, ut ille ait, scrutatur, tum, quae in aliorum animis fiunt, conjectura nititur indagare; nec sentit sibi sufficere, ut cum eo, quem intra se gerit, genio versetur, eumque sincere colat: colet autem, si adfectibus immunem custodiverit, et temeritate alienum, nec offensum re aliqua, quam vel Dii vel homines egerint: quae enim Dii agunt, virtutis nomine, veneranda; quae homines, cognitionis ratione, sunt amica; sed et interdum quodam modo miseranda ob bonorum malorumque ignorationem: neque haec coëritas minor est illa, qua, ne inter album et nigrum discernere possimus, impedimur.

II. Etiam.

εἰκαιότητος] Apud Suidam l. v. δαίμων legitur κακότητος in ed. Froben. In Ed. vero Küsteri Suidae Verba sic restituta leguntur: Οὐδὲν ἀθλιώτερον τοῦ πάντα κύκλῳ περιερχομένου, καὶ τὰ ἐρᾷεν γῆς ἐρευνῶντος, καὶ τὰ ἐν ταῖς ψυχαῖς τῶν πλησίων διὰ τεκμάρσεως ζητοῦντος, μὴ αἰσθανομένου [quod apud Antonin. restituendum videtur] ὅτι ἀρκεῖ πρὸς μόνῳ τῷ ἑνδόν ἑαυτοῦ δαίμονι εἶναι καὶ τούτον γυμνῶς θεραπεύειν. Θεραπεία δὲ αὐτοῦ, καθαρὸν πάθος διατηρεῖν καὶ εἰκαιότητος καὶ δυσχερεστῆσεως τῆς πρὸς τὰ ἐκ Θεοῦ καὶ ἀνθρώπων γινόμενα. τὰ μὲν γὰρ Marc. Anton.

ἐκ Θεοῦ ***** καὶ ** ἀνθρώπων φίλῃα διὰ συγγένειαν· ἔστι δ' ὅτε καὶ τρόπον τινὰ ** δι' ἄγνοιαν ἀγαθῶν καὶ κακῶν· ** ἐλάττων ἢ πῶρωσις αὕτης τῆς στερισκούσης *** τὰ λευκὰ καὶ μέλανα.

τὰ γὰρ ἐκ Θεῶν αἰδέσιμα] Vat. A. vitiose: αἰδῶσιμα.

οὐκ ἐλάττων ἢ πῆρωσις] Vat. A. et Suidas: ἢ πῶρωσις.

τὰ λευκὰ καὶ μέλανα] Ita praeunte de Joly, auctoritatem Vat. A. et Suidae secutus, edidi, pro quo vulgo legitur καὶ τὰ λ. καὶ μέλαινα.

ια'. Καὶν τρισχίλια ἔτη βιώσεσθαι μέλλης, καὶ τος-
αυτάκις μύρια, ὅμως μέμνησο, ὅτι οὐδεὶς ἄλλον ἀποβάλλει
βίον, ἢ τοῦτον ὃν ζῇ· οὐδὲ ἄλλον ζῇ, ἢ ὃν ἀποβάλλει. εἰς
ταῦτό οὖν καθίσταται τὸ μῆκιστον τῷ βραχυτάτῳ. τὸ γὰρ
παρὸν πᾶσιν ἴσον, εἰ καὶ τὸ ἀπολλύμενον οὐκ ἴσον· καὶ
τὸ ἀποβαλλόμενον οὕτως ἀκαριαῖον ἀναφαίνεται. οὔτε γὰρ
τὸ παρωχηκός, οὔτε τὸ μέλλον ἀποβάλλοι ἂν τις. ὁ γὰρ
οὐκ ἔχει, πῶς ἂν τις τοῦτο αὐτοῦ ἀφέλοιτο; Τούτων οὖν
τῶν δύο δεῖ μεμνησθαι· ἐνὸς μὲν, ὅτι πάντα ἐξ αἰδίου
ὁμοειδῆ καὶ ἀνακυκλούμενα, καὶ οὐδὲν διαφέρει, πότερον ἐν
ἐκατὸν ἔτεσιν, ἢ ἐν διακοσίοις, ἢ ἐν τῷ ἀπείρῳ χρόνῳ τὰ
αὐτά τις ὄψεται. ἐτέρου δὲ, ὅτι καὶ ὁ πολυχρονιώτατος,
καὶ ὁ τάχιστα τεθνηξόμενος, τὸ ἴσον ἀποβάλλει. τὸ γὰρ
παρὸν ἐστὶ μόνον, οὗ στέρισσενθαι μέλλει, εἴπερ γε ἔχει
καὶ τοῦτο μόνον, καὶ, ὃ μὴ ἔχει τις, οὐκ ἀποβάλλει.

ιβ'. Ὅτι

Ad Sect. II. (ap. Lugd. 16.

Cas. 12. Gat. 14.)

καὶν τρισχίλια ἔτη κ.
τ. λ.] Locum nostrum usque
ad verba αὐτοῦ ἀφέλοιτο lau-
davit Suidas [f. v. ἀκέραιον, et
quidem ita: ἐκ τῆς Μάρκου
Ἀντωνίνου συγγραφῆς·
Καὶν τρισχίλια ἔτη βιώσεσθαι
μέλλης, καὶ τοςαυτάκις μύρια,
ὅμως μέμνησο, ὅτι οὐδεὶς ἄλλον
ἀποβάλλει βίον, ἢ τοῦτον ὃν ζῇ·
ἢ ἄλλον ζῇ ἢ ὃν ἂν ἀποβάλ-
λῃ. εἰς ταῦτόν οὖν καθίστα-
ται τὸ μῆκιστον τῷ βραχυτά-
τῳ· τὸ γὰρ παρὸν πᾶσιν ἴσον·
καὶ τὸ ἀπολλύμενον οὐκ ἴσον·
καὶ τὸ ἀπολλύμενον οὕτως ἀκα-

ριαῖον ἀναφαίνεται· οὔτε γὰρ
τὸ παρωχηκός, οὔτε τὸ μέλλον
ἀποβάλλοι ἂν τις· ὁ γὰρ οὐκ
ἔχει, πῶς ἂν τοῦτό τις αὐ-
τοῦ ἀφέλοιτο.

τρισχίλια ἔτη] Bas., t.
Menagio, et Lugd. τρισχ. ἔτι.
ἢ τοῦτον ὃν ζῇ] Xyl. 1.
ἢ τοῦτο ὃν ζῇ.

εἰς ταῦτό καθίσταται]
Xyl., Lugd., Cas. (haec ta-
men invito Editore) et Oxon.
εἰς τοῦτο καθ. — Suidae Codd.
εἰς ταυτὸν. — Pro καθίσταται
vero, ut recte in Xyl. 1., Arg.,
Lugd., Cas. et Oxon., nec non
apud Suidam editum est, in
Gat. atque reliquis, una De-

Jol.

11. Etiamfi tria annorum millia, et triginta insuper alia victurus esses, illius tamen meminisse te oportet, neminem vitam amittere aliam et aliam vivere, neque aliam vivere et aliam amittere. Eodem igitur redeunt brevissimum spatium, et id, quod est longissimum. Praesens enim tempus omnibus aequale est, etiamfi id, quod perit, non aequale fuerit: et quidquid amittitur, momenti instar videtur. Neque enim praeteritum neque futurum amittere quis potest: nam quis cuiquam id, quod non habet, abstulerit? Horum igitur duorum meminisse oportet: alterius nimirum, omnia ab aeterno esse consimilia et in orbem ferri, et nihil interesse, per centum annos, an per ducentos, an per infinitum tempus eadem aliquis visurus sit: alterius vero, et eum, qui quam diutissime vixerit, et eum, qui quam celerime mortuus fuerit, tantundem [vitae] prorsus amittere. Praesens enim duntaxat est, quo privari potest, si quidem hoc solum habet, nec quisquam id, quod non habet, amittere potest.

D 2

12. Omnia

Jol. excepta, perperam καθίστηται expressum est.

εἰ καὶ τὸ ἀπολλύμενον οὐκ ἴσον] Ita recte, puto, vulgaris. Nec igitur *Gatak.* emendatione opus est, qui malebat: καὶ τὸ ἀπολλύμενον οὖν ἴσον, nec *Rechii*, V. D. qui post ἴσον signum interrogationis ponendum esse putabat. De sensu h. l. cf. *Commentar.* Ceterum *Vat. A.* εἰ τὸ ἀπολλύμενον οὐκ ἴσον, et *Suidas*: καὶ τὸ ἀπολλύμενον οὐκ ἴσον, ubi forte legendum: καὶ τοι τὸ ἀπολλ.

καὶ τὸ ἀποβαλλόμενον οὕτως κ. τ. λ.] *Suidas*: καὶ

τὸ ἀπολλύμενον κ. τ. λ. sensu eodem.

οὕτως ἀκαριαῖον ἀναφαίνεται] *Vatic. A.* οὕτως ἀκέραιον ἀναφ.

πῶς ἂν τις τοῦτο αὐτοῦ ἀφελοίτο;] *Vat. A.* ἐν *Suidas*: πῶς ἂν τοῦτο τις αὐτοῦ ἀφελ.

τῶν δύο δεῖ μεμνησθαι] *Vatic. A.* vitiose: τῶν δύο ἂν μεμνησθαι.

καὶ οὐδὲν διαφέρει.] *Vatic. A.* corrupte: καὶ μηδὲ διαφέρειν.

εἰπερ γε ἔχει καὶ τοῦτο μόνον] Sic, praecedente *de Joly*, qui tamen particulam γε omi-

ιβ'. Ὅτι πᾶν ὑπόληψις. δῆλα μὲν γὰρ τὰ πρὸς τὸν Κυνικὸν Μόνιμον λεγόμενα· δῆλον δὲ καὶ τὸ χρήσιμον τοῦ λεγομένου, εἴαν τις αὐτοῦ τὸ νόστιμον μέχρι τοῦ ἀληθοῦς δέχεται.

γγ'. Ὑβρίζει ἐαυτὴν ἡ τοῦ ἀνθρώπου ψυχὴ, μάλιστα μὲν ὅταν ἀπίσθημα καὶ οἷον Φῦμα τοῦ κόσμου, ὅσον ἐφ' ἑαυτῷ γένηται. τὸ γὰρ δυσχεραίνειν τινὶ τῶν γινομένων, ἀποστασίς ἐστι τῆς φύσεως, ἧς ἐν μέρει, ἐκάστου τῶν λοιπῶν φύσεις περιέχονται. ἔπειτα δὲ, ὅταν ἀνθρωπὸν τινα ἀποστραφῇ ἢ καὶ ἐναντία φέρεται, ὡς βλάψουσα, οἶαί εἰσιν αἱ τῶν ὀργιζομένων. τρίτον ὑβρίζει ἐαυτὴν, ὅταν ἡσᾷται ἡδονῆς, ἢ πόνου. τέταρτον, ὅταν ὑποκρίνηται, καὶ ἐπιπλάστως, καὶ ἀναλῆθως τι ποιῇ, ἢ λέγῃ. πέμπτον, ὅταν πράξιν τινα ἐαυτῆς καὶ ὁρμὴν, ἐπ' οὐδένα σκοπὸν ἀφίῃ, ἀλλὰ εἰμῇ, καὶ ἀπαραιολουθήτως ὁτιοῦν ἐνεργῇ· δέον καὶ τὰ μικρότατα, κατὰ τὴν ἐπὶ τὸ τέλος ἀναφορὰν γίνεσθαι· τέλος δὲ λογικῶν ζώων, τὸ ἔπεσθαι τῷ τῆς πόλεως καὶ πολιτείας τῆς πρεσβυτάτης λόγῳ καὶ θεσμῷ.

ιδ'. Τοῦ

omisit, edidi, auctoritatem Cod. Vat. A. secutus, pro eo, quod in prioribus editionibus erat: ὅπερ γε καὶ κ.τ.λ., quod quum ferri non posset, Gat. aut ὅσπερ aut ὡςπερ — Reche vero: ὅπερ γε ἔχει καὶ μόνον καὶ ὃ μὴ ἔχει τις, τοῦτο οὐκ ἀποβάλλοι, legi malebant.

Ad Sect. 12. (ap. Lugd. 17.

Caf. 13. Gat. 15.)

δῆλα μὲν γὰρ τὰ πρὸς τὸν Κυνικὸν Μόνιμον λε-

γόμενα] Gatakeri emendationem δηλοῖ pro δῆλα non necessariam esse, bene ostendit Cel. Fischerus ad Platon. Criton. 3. n. 6. Caeterum cum Menagio, Gatak. et Caf. πρὸς τοῦ Κυνικῷ Μόνιμου expectaveram. Sed nihil mutant, neque Edd. neque Vatic. A. Reiskius malebat: δῆλον γὰρ τὸ πρὸς τοῦ Κυν. Μόνιμου λεγόμενον. — In Versione Gatak. conjecturam expressi.

δῆ.

12. Omnia in opinione sita sunt: manifesta enim sunt ea, quae a Monimo Cynico dicta sunt; manifesta quoque eorum, quae dixit, utilitas, si quis eorum suavitatem ea-
tenus tantum admittit, quatenus veritati congruit.

13. Contumelia se adficit hominis anima: in primis quando abscessus et quasi tuber mundi, quantum in ipso situm est, evadit. Quicumque enim aliquid eorum, quae sunt, iniquo fert animo, abscessionem facit a natura, in cuius parte reliquorum omnium cuiusque natura continetur. Deinde quum vel hominem quemcunque averfatur, vel laedendi consilio adverfatur alicui, cuiusmodi sunt irascentium animae. Tertio contumelia se adficit, quum voluptati vel dolori succumbit. Quarto, quum simulat ac fecte vel falso agit quidquam loquiturve. Quinto, quoties actionem aut conatum suum non ad certum aliquem scopum dirigit, sed temere agit, ipsa, quid velit, nescia: quum etiam minutissima quaeque ita sint agenda, ut ad finem ipsum referantur; finis autem animantium rationis participum hic est, ut civitatis ac reipublicae antiquissimae rationi legibusque obsequantur.

D 3

14. Vitae

δῆλον δὲ καὶ τὸ χρησι-
μον] Hic iterum, nulla ne-
cessitate urgente, *Gat.* δῆλοι
emendabat.

εἰάν τις αὐτοῦ τὸ νόστι-
μον] *Annot. Lugd.* pro νόστι-
μον malebat ἡδὺ, perperam.

*Ad Sect. 13. (ap. Lugd. 18.
Caf. 14. Gat. 16.)*

ἔταν ἀπόστημα καὶ
οἶον φύμα κ. τ. λ.] *Glasg.*

Mori et De Joly alieno loco
iterum μὲν post ἀπόστημα ha-
bent.

οἷαι εἰσιν αἱ τῶν ὀργι-
ζομένων] *Xyl. I., Gat.* aliae-
que: οἷαι εἰσι αἱ κ. τ. λ.

καὶ ἀναλήθως τι ποιῇ
ἢ λέγῃ] *Vat. A.* καὶ ἀναλ. τι
ποιῇ ἢ τι λέγῃ.

μικρότατα κατὰ τὴν
κ. τ. λ.] *Arg.* corrupte: μη-
κρότατα.

ιδ'. Τοῦ ἀνθρωπίνου βίου ὁ μὲν χρόνος, στιγμὴ· ἡ δὲ οὐσία, ῥέουσα· ἡ δὲ αἴσθησις, ἀμυδρά· ἡ δὲ ὅλου τοῦ σώματος σύγκρισις, εὐσηπτος· ἡ δὲ ψυχὴ, ῥόμβος· ἡ δὲ τύχη, δυστέκμαρτον· ἡ δὲ Φήμη, ἄκριτον. συνελόντι δὲ εἰπεῖν, πάντα, τὰ μὲν τοῦ σώματος, ποταμός· τὰ δὲ τῆς ψυχῆς, ὄνειρος καὶ τύφος· ὁ δὲ βίος, πόλεμος καὶ ξένου ἐπιδημία· ἡ ὑστεροφημία δὲ, λήθη. τί οὖν τὸ παραπέμψαι δυνάμενον; ἐν καὶ μόνον Φιλοσοφία. τοῦτο δὲ, ἐν τῇ τηρεῖν τὸν ἔνδον δαίμονα ἀνύβριστον, καὶ ἐσινῇ, ἡδονῶν καὶ πόνων κρείσσονα, μηδὲν εἰκῇ ποιῶντα, μηδὲ διεψευσμένως καὶ μεθ' ὑποκρίσεως, ἀνενδεῇ τοῦ ἄλλον ποιῆσαι τι, ἢ μὴ ποιῆσαι· ἔτι δὲ τὰ συμβαίνοντα καὶ ἀπονεμόμενα δεχόμενον, ὡς ἐκείθεν ποθεν ἐρχόμενα, ὅθεν αὐτὸς ἦλθεν· ἐπὶ πᾶσι δὲ τὸν θάνατον ἴδω τῇ γνώμῃ περιμένοντα, ὡς οὐδὲν ἄλλο ἢ λύσιν τῶν στοιχείων, ἐξ ὧν ἕκαστον ζῶον συγκρίνεται. εἰ δὲ αὐτοῖς τοῖς στοιχείοις μηδὲν δεινὸν ἐν τῷ ἕκαστον διηνεκῶς εἰς ἕτερον μεταβάλλειν, διὰ τί ὑπὶδῆται τις τὴν πάντων μεταβολὴν καὶ διαλύσιν; κατὰ φύσιν γάρ· οὐδὲν δὲ κακὸν κατὰ φύσιν.

Τὰ ἐν Καρνούντῳ.

MAR-

Ad Sect. 14. (ap. Lugd. 19.

20. Caf. 15. Gat. 14.)

στιγμὴ] Argent. vitiose: στιγμῇ.

ἡ δὲ ὅλου τοῦ σώματος σύγκρισις, εὐσηπτος] Pro σύγκρισις Jun. malebat σύγκρασις, referente Gatakero. Hic autem provocans ad VII, 66. III, 11. IV, 5. Aeschin. Antioch. [Plat. Opp. Bip. Ed. p. 184. Vol. XI] aliaque loca vulgatam defendit.

ἡ δὲ ψυχὴ ῥόμβος] Haec lectio in omnibus Edd., exc.

Arg. et Vat. A., obtinet, in plerisque tamen Edd. perperam acute scriptum est ῥέμβος. Ceterum ῥόμβος ab ipso Antonino profectum puto, non ῥέμβος, quod, auctore Xyl. ad Cod. Palatinum adnotatum erat, non solum a Xyl., sed etiam ab ipso Gat. probatum. Arg. ῥέμβος. Verba στιγμὴ· ἡ δὲ — ἀμυδρά in Vat. A. librarii negligentia praetermissa sunt.

ἡ δὲ τύχη, δυστέκμαρτον] Vat. A. ἡ δὲ ψυχὴ, δυστέκμ.

14. Vitae humanae tempus, punctum: natura, fluxa: sensus, obscurus: totius corporis mixtio facile putrescit: anima, turbinis instar: fortuna, res nimis abscondita: fama, res iudicii expers: et, ut verbo dicam, omnia, corporis quidem fluvius; animae vero somnium ac fumus: vita, bellum et peregrinatio: fama posthuma, oblivio. Quidnam est ergo, quod [hominem] deducere et transmittere possit? Res sola et una est, philosophia; haec vero in eo consistit, ut genium quis suum conservet integrum, a contumelia ac laesione liberum, voluptatibus atque doloribus superiorem, nihil temere aut fecte simulateve agentem: ita porro comparatum, ut non opus habeat, ut alii aliquid faciant aut non faciant; ut, quaecunque eveniunt et destinantur sibi, ita ea excipiat tanquam inde obvenientia, unde ipse quoque venerit: placido denique animo mortem expectet, quippe nihil aliud, quam elementorum, ex quibus animal unumquodque consistit, dissolutionem. Jam si ipsis elementis nihil mali evenit, quod unumquodque eorum perpetuo in aliud mutatur; quid est, quod quis omnium eorum mutationem et dissolutionem suspectam habeat? Est enim secundum naturam: nihil autem malum est, quod naturae consentaneum est.

Haec Carnunti.

D 4

MAR-

τέκνῳ. — Quid igitur, si locus ita legeretur: ἡ δὲ ψυχὴ, οὐστέκμαρτον· ἡ δὲ τύχη, ῥόμβος. In vulgus enim notum est τύχη et ψυχὴ saepissime a librariis permutari.

ἔτι δὲ τὰ συμβαίνοντα x. t. λ.] *Vat. A.* corrupte: ὅτι δὲ τὰ συμβ.

ὡς οὐδὲν ἄλλο ἢ λύσιν] *Xyl. 1., Lugd., Cas. et Oxon.* εἰς οὐδὲν ἄλλο. *Arg.* et ceterae vero recte ὡς. *Vat. A.* corrupte: ἢ λύσις.

οὐδὲν δὲ κακὸν κατὰ φύσιν] Durius dictum, si vera est lectio. *Reiskio* aut οὐδὲν δὲ κακὸν, ὃν κατὰ φύσιν, aut οὐδὲν δὲ κακὸν, κατὰ φύσιν ὃν, reponendum videbatur.

Subscriptio.

Τὰ ἐν Καρνούντῳ.] Haec subscriptio in *Vat. A.* deest. *Xyl. 1.* Τὰ ἐν Καρνούν τῳ. *Lugdun. et Cas.* (operarum errore) τὰ ἐν Καρνούτῳ, quas temere sequitur *Oxon. Arg.* ceteraeque: τὰ ἐν Καρνούντῳ.

ΜΑΡΚΟΥ ΑΝΤΩΝΙΝΟΥ

ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΟΣ

ΤΩΝ ΕΙΣ ΕΑΥΤΟΝ

ΒΙΒΛΙΟΝ γ.

α'. Οὐχὶ τοῦτο μόνον δεῖ λογίζεσθαι, ὅτι καθ' ἐκάστην ἡμέραν ἀπαναλίσκεται ὁ βίος, καὶ μέρος ἑλάττων αὐτοῦ καταλείπεται· ἀλλὰ καὶ κεῖνο λογιστέον, ὅτι εἰ ἐπὶ πλέον βιώη τις, ἐκεῖνό γε ἄδηλον, εἰ ἐξαρκέσει ὁμοία αὐτῆς ἡ διάνοια πρὸς τὴν σύνεσιν τῶν πραγμάτων, καὶ τῆς θεωρίας τῆς συντηνούσης εἰς τὴν ἐμπειρίαν τῶν τε θείων καὶ τῶν ἀνθρωπείων. εἰ γὰρ παραληρεῖν ἄρξηται, τὸ μὲν διαπνεῖσθαι, καὶ τρέφεσθαι, καὶ φαντάζεσθαι, καὶ ὀρμᾶν, καὶ ὅσα ἄλλα τοιαῦτα, οὐκ ἐνδεήσει· τὸ δὲ ἐαυτῷ χρῆσθαι, καὶ τοὺς τοῦ καθήκοντος ἀριθμοὺς ἀκριβοῦν, καὶ τὰ προφανόμενα διαρθεοῦν, καὶ περὶ αὐτοῦ τοῦ, εἰ ἤδη ἐξακτέον αὐτόν, ἐφιστάνειν, καὶ ὅσα τοιαῦτα λογισμοῦ συγγυμνασμένου πάνυ χρήζει, προαποσβέννυται. χρὴ οὖν ἐπεύχεσθαι, οὐ μόνον τῷ ἐγγυτέρῳ τοῦ θανάτου ἐκάστοτε γίνεσθαι, ἀλλὰ καὶ διὰ τὸ τὴν ἐννόησιν τῶν πραγμάτων καὶ τὴν παρακολούθησιν προαπολήγειν.

β. Χρη

Ad Librum III.

Ad Sect. 1. (ap. Lugdun. 1. Cas. 1.)

εἰ ἐξαρκέσει ὁμοία αὐ-
 τῆς ἡ διάνοια πρὸς τὴν κ.
 τ. λ.] Menag. pro αὐτῆς male-
 bat vel αὐτῇ vel αὐτῆς. n. n.

καὶ τῆς θεωρίας τῆς
 συντηνούσης] Malim qui-
 dem cum Reisk. καὶ τὴν θεω-

ρίαν τὴν συντηνούσαν. At omnes
 Edd. dant Genit., nec in Va-
 tic. A. aliter legitur.

τὸ μὲν διαπνεῖσθαι κ.
 τ. λ.] Vat. A. τὸ μὲν διυπνεῖ-
 σθαι, quod de Joly in tex-
 tum recepit. Vereor, ne te-
 mere. Saktam infra VI, 1.

statim

MARCI ANTONINI

IMPERATORIS

COMMENTARIORUM, QUOS IPSE SIBI SCRIPSIT,

LIBER TERTIUS.

1. **N**on hoc tantum est considerandum, vitam singulis diebus consumi et minorem ejus partem relinqui; sed et illud reputandum, etiam si quis diutius vitam protraxerit, incertum tamen esse, utrum mentis vires pariter idoneas habiturus sit ad rerum intelligentiam et ad contemplationem eam, quae ad rerum divinarum humanarumque intelligentiam pertinet: nam si delirare coeperit, perspiratio quidem et nutritio et appetitus et istiusmodi alia non deficient; ea vero vis, qua sese uti possit, et officii sui numeros omnes absolvere, et quae animo praeconceperit, distincte explicare, et de hoc ipso, an mortem sibi consciscere debeat, considerare, et ejusmodi universa, quae rationem probe exercitatum desiderant, [haec inquam,] jam antea prorsus extincta jacebunt. Festinandum igitur, non ideo solum, quod mors [nobis] indies propior imminet, sed etiam hanc ob causam, quod rerum intelligentia et perceptio [nos] jam prius deferere solet.

D 5

2. Id

statim ab initio διαπνεῖσθαι
rursus occurrit.

εἰ ἡδη ἐξακτέον αὐτόν]
Dedi αὐτόν, ut et Xyl. I., Arg.,
Lugd., Caf. et Oxon. — In
Gat. ac reliquis αὐτόν legitur.

οὐ μόνον τῷ ἐγγυτέρῳ.
x. t. l.] Expectaveram cum
Junio: οὐ μόνον διὰ τὸ ἐγγυτ.

At nihil nec Edd. nec Vat. A.
variant.

ἀλλὰ καὶ διὰ τὸ τὴν
ἐννόησιν x. t. l.] Vat. A.
ἀλλὰ διὰ τὴν x. t. l., τῷ καὶ
perperam omisso.

προαπολήγειν] Ed. Caf.
operarum errore, ab ipso Edi-
tore notato: προαπολέγειν.

Ad

β'. Χρή καὶ τὰ τοιαῦτα παραφυλάσσειν, ὅτι καὶ τὰ ἐπ' ἐγγινόμενα τοῖς φύσει γινομένοις, ἔχει τι εὐχάρι καὶ ἐπαγωγόν. οἷον ἄρτου ὀπτωμένου παραρρήγνυται τινα μέρη· καὶ ταῦτα οὖν τὰ διέχοντα οὕτως, καὶ τρόπον τινα παρὰ τὸ ἐπάγγελμα τῆς ἄρτοποιίας ἔχοντα, ἐπιτρέπει πως, καὶ προθυμίαν πρὸς τὴν τροφὴν ἰδίως ἀνακινεῖ. πάλιν τε τὰ σῦκα, ὁπότε ὠραιότατά ἐστι, μέχρηνεν. καὶ ἐν ταῖς δρυπεπέσι ἐλαίαις, αὐτὸ τὸ ἐγγὺς τῇ σήψει, ἰδιόν τι κάλλος τῷ καρπῷ προστίθησιν. οἱ στάχυες δὲ κάτω νεύοντες, καὶ τὸ τοῦ λέοντος ἐπισκύνιον, καὶ ὁ τῶν συῶν ἐκ τοῦ στόματος ῥέων ἄφρος, καὶ πολλὰ ἕτερα, κατ' ἰδίαν εἴ τις σκοποῖη, πόρρω ὄντα τοῦ εὐεidoῦς, ὅμως διὰ τὸ τοῖς φύσει γινομένοις ἐπακολουθεῖν, συνεπινοσμεῖ καὶ ψυχαγωγεῖ. ὥστε εἴ τις ἔχοι πάθος καὶ ἐννοίαν βαθυτέραν πρὸς τὰ ἐν τῷ ὄλῳ γινόμενα, σχεδὸν οὐδὲν οὐχὶ δόξει αὐτῷ καὶ τῶν κατ' ἐπακολουθήσιν συμβαινόντων ἡδέως πως διασυνίστασθαι. οὕτως δὲ καὶ θηρίων ἀληθῆ χάσματα, οὐχ ἥσσαν ἡδέως ὄψεται, ἢ ὅσα γραφεῖς καὶ πλάσται μιμούμενοι δεικνύουσιν. καὶ γράος καὶ γέροντος ἀκμήν τινα καὶ ὥραν,

Ad Sect. 2. (ap. Lugdun. 2. Caf. 2.)

ἐπιτρέπει πως] *Vat. A.* ἐπιτρέπει πως, haud male, nec tamen vulgari melius.

ἰδίως ἀνακινεῖ] *Menag.* malebat ἡδέως. At mihi vulgaris praestare videtur. Simili saltem modo mox ἰδιόν τι κάλλος τῷ καρπῷ προστίθησιν.

πάλιν τε τὰ σῦκα] *Reiskio* placebat: πάλιν δὲ.

καὶ ἐν ταῖς δρυπεπέσι ἐλαίαις] Sic dedi cum *Vat.*

tic. A. et Edd. Arg. et De-Jol. Codex quoque Palatin. teste Xylandro exhibebat δρυπέσις (corrupte sine dubio pro δρυπέσις); in margine vero ejusdem quoque altera lectio δρυπετέσι adnotata erat. Praestare mihi videtur scriptio δρυπεπέσι. (nisi quis cum Eustathio, quem laudavit Is. Casaubon. ad Athenaei Dipnosoph. II, 16. p. 56. ed. Casaub., praeferat δρυπέσις scriptum προπαροξύτωνος), siquidem ex δρύς et πέπτω ortum traxerit hoc vocabulum.

ὥς τε

2. Id quoque observandum est, ea, quae consequentia quadam his, quae natura fiunt, adnascuntur, gratiae non, nihil et oblectationis habere: ut, quum panis coquitur, quaedam ejus particulae diffinduntur; haec igitur hiantia et ab artis pistoriae instituto quodam modo aliena, decoris tamen nescio quid habent, cibique appetitum peculiari quadam ratione excitant. Ficus quoque, ubi plene maturuerunt, dehiscunt, et in olivis maturissimis illud, quod putredini proximum est, singularem quandam gratiam baccae conciliat; spicae porro deorsum vergentes et leonis supercilium et aprorum ab ore diffluens spuma multaque alia, quae, si quis seorsim intuetur, longe a pulchritudine absunt, tamen, quia rebus naturalibus adnascuntur, ornatui et oblectationi inserviunt: proinde si quis subtiliores habet animi sensus ac notiones ad [contemplanda] ea, quae in hoc universo fiunt, non potest, quin omnia fere, quae necessaria consequentia accidunt, decore nescio quo concinnata judicet. Ita et veros belluarum rictus haud minori cum voluntate.

ὥστε εἴ τις ἔχοι πάθος καὶ ἔννοιαν βαθυτέραν πρὸς τὰ κ. τ. λ.] Ingeniosa profecto est *Mori* conjectura, qui pro πάθος βᾶθος, i. e. prudentiam reponendum, verba autem καὶ ἔννοιαν βαθυτέραν, ut a librario ad explicandum τὸ βᾶθος addita, ex contextu tollenda putabat. Defendi tamen utcumque potest lectio vulgaris; de qua re pluribus in *Notis philolog.* ad, h. l. Caeterum *Cas.* pro ἔννοιαν malebat εὐνοίαν.

σχεδὸν οὐδὲν οὐχὶ δόξει αὐτῷ κ. τ. λ.] *Reisk.* et *Morus* malebant σχεδὸν οὐδὲν, ὃ οὐχὶ κ. τ. λ. At hac emendatione opus non esse videbitur ei, qui consideraverit, οὐδὲν οὐχὶ, idem esse, quod nihil non, i. e. omnia.

ἢ δέως πὼς διασυνίστασθαι] διασυνίστασθαι non placet. Vix enim ullibi hoc verbum reperies. Malim igitur cum *Reisk.* aut συνίστασθαι aut ἢ Δία, συνίστασθαι.

ἔβραν, καὶ τὸ ἐν πακτὴν ἐπαφρόδιτον, τοῖς ἑαυτοῦ σώφρων-
σιν ὀφθαλμοῖς ὁρᾶν δυνήσεται. καὶ πολλὰ τοιαῦτα οὐ παντὶ
πιθάνῃ, μόνῳ δὲ τῷ πρὸς τὴν φύσιν, καὶ τὰ ταύτης ἔργα
γνησίως ὠκειώμενῳ προπεσεῖται.

γ'. Ἰπποκράτης πολλὰς νόσους ἰασάμενος, αὐτὸς νοσή-
σας ἀπέθανεν. οἱ Χαλδαῖοι πολλῶν θανάτους προηγόρευσαν·
εἶτα καὶ αὐτοὺς τὸ πεπρωμένον κατέλαβεν. Ἀλέξανδρος,
καὶ Περσῆσιος, καὶ Εἰῶς Καῖσαρ, ὅλας πόλεις ἄρδην τοσαν-
τάκις ἀνελόντες, καὶ ἐν παρατάξει πολλὰς μυριάδας ἱππέων
καὶ πεζῶν κατακτόφαντες, καὶ αὐτοὶ ποτε ἐξῆλθον τοῦ βίου.
Ἡράκλειτος, περὶ τῆς τοῦ κόσμου ἐκπυρώσεως τοσαῦτα φυ-
σιολογήσας, ὕδατος τὰ ἐντὸς πληρώθεις βολβίτῳ κατακα-
χρισμένος ἀπέθανεν. Δημόκριτον δὲ οἱ Φθεῖρες, Σωκράτην
δὲ ἄλλοι Φθεῖρες ἀπέκτείναν. Τί ταῦτα; ἐνέβης, ἐπλευ-
σας, κατήχθης· ἐκβηθί. εἰ μὲν ἐφ' ἕτερον βίον, οὐδὲν
θεῶν κενόν, οὐδὲ ἐκεῖ. εἰ δὲ ἐν ἀναισθησίᾳ, παύσῃ πόνων
καὶ ἡδονῶν ἀνεχόμενος, καὶ λατρεύων τοσούτῳ χεῖρονι τῷ
ἀγγείῳ.

[καὶ τὸ ἐν πακτὴν ἐπα-
φρόδιτον] Casaub. malebat
καὶ τὸ ἐν πᾶσιν ἐπαφρόδιτον,
quod in unaquaque re pro aeta-
tis et naturae ratione pari mó-
do venustum. „Vel certe, per-
git Casaub., τὸ καὶ ita acci-
piendum, ut idem valeat ac
οὐχ ἡσσόν ἢ, quod praeferen-
dum, puto. Nam alioqui fór-
mosi pueri mentis prorsus
ἀπροσδιόνυσος, et huic loco
non apta; cum id agat Anto-
ninus, ut in iis etiam, quae
vulgo deformia, aut aspectu

terribilia, naturalem inesse
pulchritudinem doceat. An
scripsit Antoninus fortasse: τοῖς
ἑαυτοῖς pro τοῖς αὐτοῖς, iisdem
oculis, quibus etc. „

[προπεσεῖται.] Ita Xyl. i.
et Arg. Ed. autem Cas. et
Oxon. προσπεσεῖται, ex Cas.
conjectura, opinor. Caeteri
Editores vulgarem retinue-
runt, quamquam et Gatak.
προσπεσεῖται emendandum esse
putabat.

ptate intuebitur, quam pictorum fictorumve arte per imitationem expressos: nec [minori cum voluptate] vetulae aut senis maturitatem quandam et decorem, quam venustum puerorum florem castis idem oculis adspiciet. Et hujus generis multa sunt non cuivis grata, sed illi duntaxat, qui cum natura ejusque operibus intimam familiaritatem contraxerit.

3. Hippocrates, ubi multos sanaverat morbos, et ipse morbo sublatu est: Chaldaei multorum mortem praedixerant; post et ipsos fatum sustulit: Alexander et Pompejus et Cajus Caesar, quum totas urbes toties funditus delevisent, et in acie multa equitum peditumque millia cecidissent, ipsi quoque tandem vita excefferunt. Heraclitus de mundi conflagratione quum prolixè diffinisset, aqua intercute distentus stercoreque bubulo oblitus interiit: Democritum pediculi sustulerunt: Socratem aliud pediculorum genus. Quorsum haec? [navem] conscendisti, navigasti, appulisti: egredere. Si ad vitam alteram; nihil, ne ibi quidem, Diis vacuum: sin sensu cariturus es, defines voluptatibus ac doloribus distineri, et inservire vasculo, quod tanto deterius est,

Ad Sect. 3. (ap. Lugdun. 3. Cas. 3.)

αὐτὸς νοσήσας ἀπέθανεν] αὐτὸς, quod priores Edd. ignorant, praeunte de Joly, dedi ex Vat. A.

Δημόκριτον δὲ οἱ φθειρες κ. τ. λ.] Nomen Democriti corruptum videtur. Nul- lus enim eorum, qui de eo memoriae prodiderunt, memorat, eum φθειράσει consumtum esse.

Σωκράτην δὲ ἀλλοι φθειρες] Non erat, cur haec

suspeeta essent Xylandro. Pediculorum enim nomine etiam Aristophanes in Pace v. 744. ed. Plant. usus est de vilissimis hominibus.

καὶ λατρεύων τοσοῦτῳ χεῖρονι τῷ ἀγγεῖῳ. ἢ περίεστι τὸ ὑπηρετοῦν.] Haec verba sine dubio corrupta sunt, vix tamen sine meliorum Codd. ope certo restitui possunt. Mirum igitur non est, Viros doctos h. l. quam maxime inter se dissen- tire. Omnium conjecturarum, quas

ἀγγείω· ἢ περίεστι τὸ ὑπηρετοῦν· τὸ μὲν γὰρ νοῦς καὶ δαιμον, τὸ δὲ γῆ καὶ λυθρος·

δ'. Μὴ κατατρίψῃς τὸ ὑπολιπόμενον τοῦ βίου μέρες ἐν ταῖς περὶ ἐτέρων φαντασίαις, ὅποταν μὴ τὴν ἀναφορὰν ἐπὶ τι κοινωφελές ποιῇ, (ἦτοι γὰρ ἄλλου ἔργου στερῇ) τουτέστι φανταζόμενος τί ὁ θεῖνα πράσσει, καὶ τίνος ἔνεκεν, καὶ τί λέγει, καὶ τί ἐνδυμεῖται, καὶ τί τεχνάζεται, καὶ ὅσα τοιαῦτα ποιεῖ ἀπορρέμβεσθαι τῆς τοῦ ἰδίου ἡγεμονικοῦ παρατηρήσεως. Χρὴ μὲν οὖν καὶ τὸ εἰκὴ καὶ μᾶτῃ ἐν τῷ εἰρημῷ

quas Doctorum ingenia protulerunt, minime placet *Salmafii*, ceterum doctissimi, qui locum nostrum ex sequentibus ita restituendum putat: ἀγγείω· ἦτοι γὰρ ἄλλου ἔργου στερῇ, ὅποταν μὴ τὴν ἀναφορὰν ἐπὶ τι κοινωφελές ποιῇ· ἢ περίεστι τὸ ὑπηρετοῦν. — Boet.: ἀγγείω, ὅπερ ἐστὶ τὸ ὑπηρετοῦν. Gatak. aut: ἀγγείω, οὗ περίεστι τὸ ὑπηρετοῦν. aut: ἀγγείω· ἢ οὐ περίεστι τὸ ὑπηρετοῦν; aut denique Boet. vestigia sequens: ἀγγείω, ὅπερ εἰκὸς ὑπηρετεῖν. — Casaubon., quem in h. l. vertendo sequor: — ἀγγείω, ὅσω περίεστι τὸ ὑπηρετοῦν (scil. νοῦς. — Reisk. ἀγγείω, ὅσω κρείττον τὸ ὑπηρετούμενον ἢ περὶ ἐστὶ τὸ ὑπηρετοῦν. — Pluribus tamen, opinor, probabitur *Moriemendatio*, qui h. l. ita legendum censet: — ἀγγείω, ὅσω κρείττον τὸ ἡγεμονικόν ἢ κυριεῦον, omiffis verbis: ἢ περίεστι τὸ ὑπ.

ρετοῦν. Nam in margine, inquit, aliquis explicaverat τὸ ἀγγείον his verbis: ὅπερ ἐστὶ τὸ ὑπηρετοῦν. — nisi quis praeferat conjecturam *Corai*, Viri Doctissimi, quem honoris causa nomino. Is enim ait: ἀγγείω, ὅσω περίεστι τὸ ὑπηρετοῦντος τὸ ὑπηρετούμενον· τὸ μὲν γὰρ κ. τ. λ. — aut, minori mutatione, ὅσω περίεστι τὸ ὑπηρετούμενον (subaudiendo ὑπὸ τοῦ ἀγγείου). — Judicent peritiores!

Ad Sect. 4. (ap. Lugd. 4. 5. 6. 7. *Cas.* 4.)

μὴ κατατρίψῃς τὸ ὑπολιπόμενον τοῦ βίου μέρος] Reisk. pro ὑπολιπόμενον malebat ὑπολειπόμενον.

ἐπὶ τι κοινωφελές ποιῇ] Reisk. pro ποιῇ repotendum putabat ποιῆς aut ποιῶσι sc. φαντασάμεναι. — Neque tamen hac emendatione opus esse arbitror: potest enim

est, quanto praestantius est id, quod servit: hoc enim mens et genius, illud vero terra et sanies.

4. Quod superest vitae, ne conteras in cogitationibus de rebus alienis, nisi si quid ad communem utilitatem spectaverit; (profecto enim aliam rem negligis) id est, cogitando, quid hic vel ille agat et quam ob rem, et quid loquatur, quid cogitet, quid moliatur, et quotquot hujus generis res efficiunt, ut mens a se ipsa observanda divagetur. In cogitationum igitur serie vanitas atque temeritas decli-

enim ad ποιῇ subintelligi ἡ Φαντασία.

(ἢ τοι γὰρ ἄλλου ἔργου στέρη,) τούτεστι, Φανταζόμενος τί ὁ δεῖνα — καὶ ὅσα τοιαῦτα ποιεῖ ἀπορρέμβεσθαι κ. τ. λ.]

Locus, ut videtur, corruptus, ad quem sanandum in *Vat. A.* nihil remedii reperitur, quippe qui nihil a vulgato differt. Verba ἢ τοι γὰρ ἄλλου ἔργου στέρη ut parenthesis accipi possunt, si modo ἢ τοι unquam significat *alioquin*, de quo adhuc dubito. Hoc vero si conceditur, inde a verbo τούτεστι sequitur declaratio uberior τοῦ κατατρίβειν τὸν βίον ἐν ταῖς περὶ ἑτέρων Φανταστικαῖς [potius singula exempla, ex quibus apparet, quid sibi velit illud κατατρίβειν κ. τ. λ. — καὶ ὅσα τοιαῦτα ποιεῖ ἀπορρέμβ. — et quotquot hujus generis res efficiunt, ut mens a sui ipsius observatione

divagetur etc. Hac ratione si explicari potest hic locus, lectionem vulgarem retinere licet. Quum autem ea ratio durior sit, haud dubito fore, ut plerique unam alteramve emendationum a Viris doctis ad h. l. prolatarum amplectantur. — *Boot.* pro ἢ τοι putabat emendandum: ἢ δῃ. — *Gatak.* aut ἢ τοι γὰρ ἄλλου ἔργου τήρησις κ. τ. λ., aut: ἢ γὰρ τοῦ ἄλλου ἔργου τήρησις. — *Reisk.* τί γὰρ ἄλλου ἔργα τηρεῖς, τούτεστι, στρέφη Φανταζόμενος κ. τ. λ. — *Cas.* ἢ τοι καὶ ἄλλου ἔργου στέρη. — *Morus*, omnium optime, opinor: ἢ τρι (sane, profecto) ἄλλου ἔργου στέρη, τοῦτο Φανταζόμενος — ὅσα τοιαῦτα, ἃ ποιεῖ ἀπορρέμβεσθαι κ. τ. λ. — *Vat. A.* pro ἀπορρέμβεσθαι τῆς τοῦ ἡγεμονικοῦ παρατηρήσεως exhibet vitiose: ἀπορρέμβεσθαι τῆς ἡγεμονικοῦ τηρήσ. omisso perperam articulo τοῦ.

ἐν ἑαυτῷ τῶν Φαντασιῶν περιίστασθαι, πολὺ δὲ μάλιστα τὸ
περίεργον, καὶ κακίον· καὶ ἐπιστέον ἑαυτὸν, μόνον Φαν-
τάζεσθαι, περὶ ὧν εἴ τις ἄφρων ἐπανερόιτο, τί νῦν διανοῇ;
μετὰ παρρησίας παραχρήμα ἂν ἀποκρίναιτο, ὅτι τὸ καὶ τό-
ως ἐξ αὐτῶν εὐθύς δῆλα εἶναι ὅτι πάντα ἀπλᾶ καὶ εὐμενῆ,
καὶ ζῶον κοινῶνικόν, καὶ ἀμελοῦντος ἡδονικῶν, ἢ κατὰ πάξ
ἀπολαυστικῶν Φαντασμάτων, ἢ Φιλονεικίας τινός, ἢ βασιλευ-
νίκης καὶ ὑποψίας, ἢ ἄλλου τινός, ἐφ' ᾧ ἂν ἐρυθρίασειας
ἐξηγούμενος, ὅτι ἐν νῷ αὐτὸ εἶχες. Ὁ γὰρ τοι ἀνὴρ ὁ
τοιούτος, οὐκ ἔτι ὑπερτιθέμενος τὸ ὡς ἐν ἀρίστοις ἤδη εἶ-
ναι, ἱερεὺς τις καὶ ὑπουργὸς θεῶν, χρώμενος καὶ τῷ ἔνδον
ἰδρυμένῳ αὐτοῦ, ὃ παρέχεται τὸν ἄνθρωπον ἀχραντον ἡδονῶν,
ἄτρωτον ὑπὸ παντὸς πόνου, πάσης ὕβρεως ἀνέπαφον, πά-
σης ἀναίσθητον πονηρίας, ἀθλητὴν ἀθλου τοῦ μεγίστου, τοῦ
ὑπὸ μηδενὸς πάθους καταβληθῆναι, δικαιοσύνη βεβαμμένον
εἰς βάθος, ἀσπαζόμενον μὲν ἐξ ὅλης τῆς ψυχῆς τὰ συμ-
βαίνοντα καὶ ἀπονεμόμενα πάντα· μὴ πολλάκις δὲ, μηδὲ
χωρὶς μεγάλης καὶ κοινῆς φελοῦς ἀνάγκης Φανταζόμενον, τί
ποτε ἄλλος λέγει, ἢ πράσσει, ἢ διανοεῖται. μόνον γὰρ τὰ
ἑαυτοῦ πρὸς ἐνέργειαν ἔχει, καὶ τὰ ἑαυτῷ ἐκ τῶν ὅλων
συγ-

πολὺ δὲ μάλιστα] *Reiskius emendabat aut: πολὺ δὲ
μᾶλλον, aut: πάντῃ δὲ καὶ μᾶ-
λιστα. n. n.*

περὶ ὧν εἴ τις ἄφρων
ἐπανερόιτο] ἐπανερόιτο *re-
cte Xyl. i., Arg., Lugdun.,
Cas. et Oxon. et Vat. A., quod
cur Gat. atque reliquae Edd.
in διανέροιτο immutaverint,
non intelligo.*

παραχρήμα ἂν ἀποκρί-
ναιτο] *In Xyl. i. perperam
ἀποκρίνασθαι expreßum est.*

ὡς ἐξ αὐτῶν εὐθύς κ.
τ. λ.] *Vat. A. vitiose: ὡς ἐξ
αὐτῶς (sic.) κ. τ. λ.*

ἐφ' ᾧ ἂν ἐρυθρίασειας]
*Particulam ἂν Edd. Woll.,
Mori et De-Jol. perperam ne-
gligunt.*

οὐκ ἔτι ὑπερτιθέμενος
τὸ ὡς ἐν ἀρίστοις κ. τ. λ.]
*Reisk. malebat: ὑπερτιθέμενος
τὸ ἑαυτὸν παρατηρεῖν, ἀλλὰ τῷ
ἐν ἀρίστοις εἶναι κ. τ. λ. — Me-
nag. putat ὡς h. l. vacare.*

καὶ

declinanda est, omnium autem maxime curiositas et malignitas. Adsuafacere etiam te debes, ut ea tantum cogites, de quibus, si quis subito interrogaverit, quid mediteris, confestim libere respondere possis, hoc vel illud: ut ex his palam fiat extemplo, omnia [apud te] simplicia esse et benevola, consentanea animanti sociali, quod omnes cogitationes neglectim habeat, quae voluptatem oblectationemve respiciunt, aut aemulationem aut invidentiam et suspicionem, aut aliud quidlibet, quod si te animo agitasse fassus esies, pudore te suffundi oporteret. Revera enim vir talis, quantum potest, jam contendens, ut in optimorum numero sit, sacerdos quidam et minister Deorum est, et eo, quod intra se gerit, numine rite utitur, quod hominem praestat intaminatum voluptatibus, dolore omni illaesum, omnisque malitiae sensu carentem, certaminis maximi, ne ab ulla scilicet animi perturbatione prosternatur, athletam; alte tinctum justitia; ex animo prorsus amplectentem, quae ei eveniunt et fato destinata sunt; non saepe, neque nisi magna et publica necessitate urgente, de aliorum dictis, factis aut cogitationibus meditantem: suis enim tantum agendis intentus

καὶ τῷ ἔνδον ἰδρυμένῳ αὐτοῦ] *Menag.* malebat αὐτῷ.

ἄχραντον ἡδονῶν] *Reiskius* malebat: ὑφ' ἡδονῶν, obsequens ὑπό.

τοῦ ὑπὸ μηδενὸς πάθους καταβληθῆναι] *Vatic. A.* corrupte: τῷ ὑπὸ μηδ. *Menag.* f. μεγίστου, ὑπὸ μηδενὸς πάθους καταβληθῆναι δυνάμενον. At praestat vulgaris.

Marc. Anton.

δικαιοσύνη βεβαμμένον εἰς βάθος] *Vat. A.* vitiose: βεβαμμένον, et tum εἰς πάθος: haud male, si intime hoc vertere liceat. Vulgaris tamen praeferenda mihi videtur.

φανταζόμενον, τί ποτε κ. τ. λ.] *Vat. A.* corrupte: φανταζόμενον.

πρὸς ἐνέργειαν ἔχει] *Vat. A.* ἔξει: minus concinne.

E

οἱ

συγκλωθόμενα διηλεκτῶς ἐννοεῖ· καὶ κεῖνα μὲν καλὰ παρέχε-
ται, ταῦτα δὲ ἀγαθὰ εἶναι πέπεισται. ἡ γὰρ ἐκάστω γε-
μομένη μοῖρα συνεμφέρεται τε καὶ συνεμφέρει. μέμνηται δὲ,
καὶ ὅτι συγγενὲς πᾶν τὸ λογικόν· καὶ ὅτι κήδεσθαι μὲν
πάντων ἀνθρώπων κατὰ τὴν τοῦ ἀνθρώπου φύσιν ἐστίν.
δόξης δὲ οὐχὶ τῆς παρὰ πάντων ἀνδεκτέον, ἀλλὰ τῶν ὁμο-
λογουμένως τῇ φύσει βιούντων μόνον. οἱ δὲ μὴ οὕτως βιοῦν-
τες, ὅποιοί τινες οἴκοι τε καὶ ἔξω τῆς οἰκίας, καὶ νύκτωρ
καὶ μεθ' ἡμέραν, οἷοι μεθ' οἶων φύρωνται, μεμνημένος δια-
τελεῖ. οὐ τοίνυν οὐδὲ τὸν παρὰ τῶν τοιούτων ἔπαινον ἐν
λόγῳ τίθεται, οἷγε οὐδὲ αὐτοὶ ἑαυτοῖς ἀρέσκονται.

ε'. Μῆτε ἀκούσιος ἐνέργει, μῆτε ἀκοινώητος, μῆτε
ἀνεξέταστος, μῆτε ἀνθελκόμενος· μῆτε κομψείᾳ τὴν δια-
νοίαν σου καλλωπιζέτω· μῆτε πολυρρήμων, μῆτε πολυπράγ-
μων ἔσο. ἔτι δὲ ὁ ἐν σοὶ θεὸς ἔστω προστάτης ζωῆς ἄρρε-
νος, καὶ πρεσβύτου, καὶ πολιτικοῦ, καὶ Ῥωμαίου, καὶ
ἄρχοντος, ἀνατεταχότος ἑαυτὸν, οἷος ἂν εἴη τις περιμένων
τὸ ἀνακλητικὸν ἐκ τοῦ βίου εὐλύτος. μῆτε ὄρκου δεόμενος,
μῆτε ἀνθρώπου τινὸς μάρτυρος. ἐν δὲ τὸ Φαιδρὸν, καὶ τὸ
ἀπρος-

οἱ δὲ μὴ οὕτως βιοῦν-
τες] *Negativa ex Ed. Lugd.*
operarum vitio, opinor, ex-
cidit.

οἷοι μεθ' οἶων φύρων-
ται] *Arg. sola in Indicat. φύ-*
ρονται, operarum, opinor, er-
rore.

Ad Sect. 5. (ap. Lugdun. 8.

9. 10. Caf. 5.)

μῆτε κομψείᾳ] *Lugdun.*
operarum errore κομψείᾳ
(quasi dativus esset).

ἀνατεταχότος ἑαυτὸν]
Reisk. malebat ἀνατεταχότος
ἑαυτὸν. n. n.

οἷος ἂν εἴη τις περιμέ-
νων κ. τ. λ.] *Suidas l. v. Ἀνα-*
κλητικόν· μέλος σάλπιγγος ἀνα-
καλούσης τοὺς ῥαθύμους εἰς πό-
λεμον· καὶ Μάρκος Ἀντωνῖνος
Φησιν· Ἔσω ἀναμένων τὸ ἀνα-
κλητικόν κ. τ. λ.

ἐκ τοῦ βίου εὐλύτος]
Gat. malebat εὐλύτως, ut in-
fra l. 7.

tentus est, et quae tibi ab universo destinata sunt, cogitat assidue: et illa quidem honesta praestat, haec bona esse sibi persuasum habet: quaecunque enim unicuique assignata est fors, et naturae convenienter illi infertur, et confert illi. Nec immemor est, omnia ratione praedita esse cognata, omniumque hominum curam gerere, naturae humanae esse consentaneum: porro non quorumvis existimationem esse amplectendam, sed eorum tantum, qui naturae convenientem vitam agunt: qui secius vivunt, quales sint domi, quales foris, quomodo noctu, quomodo interdiu se gerant, quales cum qualibus volutentur, ejus semper memor est. Itaque laudem illorum nihili pendit, qui ne sibi quidem ipsi placent.

5. Ne invitus accedas ad agendum, neque societatis communis immemor, nec nisi bene explorata re, neque animi perturbationibus abreptus: neque sententias tuas exornet sermonis elegantia: nec dictionis multae, nec negotii multi avidus sis. Qui in te residet Deus, faxis, ut praeses sit animantis masculi, aetate proveci, rei publicae studiosi, Romani, principis, ejus porro, qui ita se composuit, ut tubae sonitum, quae receptui canat, ex hac vita, solutus

E 2

et

ἐν δὲ τὸ Φαιδρὸν] Ita omnes Editiones praeter *Caf.* et *Oxon.*, in quibus ἐν δὲ τὸ Φαιδρὸν legitur, quod *Caf.* vertit: Hoc autem in primis et magnificum etc. Pluribus locis noster corruptus videtur; *Boot.* igitur conjecit, quod *Caf.* edidisse diximus. *Gat.* malebat aut ἐνι (i. e. ἐνεσσι), aut, quia moniti s. praecepti rationem praecedentia habent, ἐνῇ vel ἐνεστω δὲ κ. τ. λ.

Reisk. ἐν σεαυτῷ vel ἐαυτῷ δὲ ἄχων τὸ Φαιδρὸν κ. τ. λ. *Morus:* ἐν δὲ τὸ Φαιδρὸν ἔστω καὶ τὸ κ. τ. λ. — *Cod. Vat. A.* dat: ἐν δὲ τὸ Φαινόμενον ἀποδεξῆς, quod aperte corruptum est. — Retinui igitur vulgarein, quae, quamquam satis dura, defendi posse videtur, si cum Censore editionis *Mori* in *Bibl. philol. Gotting.* locum ita supplere licet: ἐν δὲ (sc. καὶ τῷ nempe δεῷ ἔστω) τὸ Φαιδρὸν κ. τ. λ.

Ad

ἀπρὸςθεὸς τῆς ἑξωθεν ὑπηρεσίας, καὶ τὸ ἀπρὸςθεὸς ἡσυχίας, ἣν ἄλλοι παρέχουσιν. ὁρθὸν οὖν εἶναι χρὴ, οὐχὶ ὁρθούμενον.

5. Εἰ μὲν κρεῖττον εὐρίσκεῖς ἐν τῷ ἀνθρωπίνῳ βίῳ δικαιοσύνης, ἀληθείας, σωφροσύνης, ἀνδρίας, καὶ καθάπαξ τοῦ ἀρκεῖσθαι ἑαυτῇ τὴν διάνοιάν σου ἐν οἷς κατὰ τὸν λόγον τὸν ὁρθὸν πράσσοντά σε παρέχεται, καὶ [ἐν] τῇ εἰμαρμένη ἐν τοῖς ἀπροαιρέτως ἀπονεμαμένοις· εἰ τούτου, Φημί, κρεῖσσόν τι ὄρας, ἐπ' ἐκεῖνο, ἐξ ὅλης τῆς ψυχῆς τραπόμενος, τοῦ ἀρίστου εὐρισκομένου ἀπόλαυε. εἰ δὲ μηδὲν κρεῖττον φαίνεται αὐτοῦ τοῦ ἐνιδρυμένου ἐν σοὶ δαίμονος, τὰς τε ἰδίας ὁρμὰς ὑποτεταχότος ἑαυτῷ, καὶ τὰς Φαντασίας ἐξετάζοντος, καὶ τῶν αἰσθητικῶν πείσεων, ὡς ὁ Σωκράτης ἔλεγεν, ἑαυτὸν ἀφειλκυότος, καὶ τοῖς θεοῖς ὑποτεταχότος ἑαυτὸν, καὶ τῶν ἀνθρώπων προκηδομένου· εἰ τούτου πάντα τὰ ἄλλα μικρότερα καὶ εὐπελέστερα εὐρίσκεῖς, μηδενὶ χώραν δίδου ἑτέρῳ, πρὸς ὃ ρέψας ἅπαξ καὶ ἀποκλίνας, οὐκ ἔτι ἀπερὶσπιάστως τὰ ἀγαθὸν ἐκεῖνο τὸ ἴδιον καὶ τὸ σὸν προτιμᾶν θυνήσῃ· ἀντικαθῆσθαι γὰρ τῷ λογικῷ καὶ ποιητικῷ ἀγαθῷ,

οὐ

Ad Sect. 6. (ap. Lugd. II. Cas. 6. p.)

εἰ μὲν κρεῖττον εὐρίσκεις] Menag. conjec. εἰ μὲν κρεῖττόν τι εὐρίσκεις.

ἀνδρίας] Posteriores Edd. ἀνδρείας. Xyl. i. autem et Arg. ἀνδρίας, a quibus sine necessitate ne in minimis quidem discedere ausus sum.

καὶ καθάπαξ τοῦ ἀρκεῖσθαι ἑαυτῇ τὴν διάνοιάν σου ἐν οἷς κατὰ τὸν

λόγον κ. τ. λ.] Vat. A. νίσιος: τοῦ ἀρκεῖσθαι ἑαυτῇ τὴν διάνοιάν σου οἷς, omissa ante οἷς praepositione ἐν.

καὶ [ἐν] τῇ εἰμαρμένη ἐν τοῖς ἀπροαιρέτοις ἀπονεμαμέναις] Praepositio ἐν ante εἰμαρμένη Gatakero merito suspecta erat, et a librario addita videtur, qui non meminerat, dativum pendere

et promptus duntaxat expectet; quique nec jurisjurandi religionem, nec aliorum testimonio fide opus habet. Huic vero [Numini] insit serenitas, ut neque externo aliquo ministerio, neque tranquillitate ea, quam alii praestare possunt, indigeat. Rectum igitur esse oportet, non [aliorum ope] erectum.

6. Si quid in vita humana deprehenderis praestantius iustitia, veritate, temperantia, fortitudine, et, ut uno verbo omnia absolvam, animo ita affecto, ut in iis, quae sanae rationi congruenter agentem te praestat, se ipso, fato autem in iis contentus sit, quae sine voluntatis nostrae arbitrio sorte nobis destinantur: si quid, inquam, praestantius hoc deprehenderis, eo te veritas eodemque tanquam bono praestantissimo, quod inveneris, toto animo fac fruaris. Sin praestabilius nihil offenderis eo, qui in te collocatus est, genio, qui et motus suos omnes sibi subiecit, et visa quaeque diligenter explorat, et a sensuum affectionibus, ut ait Socrates, sese abstraxit, et Diis se submisit, et hominum curam gerit: si animo sic affecto inferiora vilioraque caetera omnia deprehenderis, nulli alii rei cuiquam locum concede, ad quam si semel inclinaveris animo devertente, non amplius bonum proprium et peculiariter tuum summa

E 3

cum

dere a verbo ἀρκεῖσθαι. Hinc praepositionem illam uncis inclusi, quibus Critici verba aliunde illata designare solent.

εἰ τούτου, Φημί, κρεῖσσόν τι ὀρᾷς] *Vat. A.* corrupte: εἰ τοῦτο Φημί.

καὶ τῶν αἰσθητικῶν πείσεων] *Vat. A.* vitiose: — πείσεως. Nec est, quod cum *Menag.* πῆσεων legamus.

τὸ ἴδιον καὶ τὸ σὸν] *Vat. A.* τὸ ἴδιον τὸ σὸν, perperam ommissa copulativa καί.

ἀντιπαθῆσθαι γὰρ τῷ λογικῷ καὶ ποιητικῷ ἀγαθῷ] *Gatakerus* et *Reiskius* τὸ ποιητικῷ depravatum putant; quare ille πολιτικῷ, ut VII, 72. IX, 2.; hic autem κοινωνητικῷ aut προνοητικῷ reponendum putabat. At *Vatic. A.* quoque exhibet ποιητικῷ;

οὐ θέμις, οὐδ' ὅτιοῦν ἑτερογενές, οἷον τὸν παρὰ πολλῶν ἔπαινον, ἢ ἀρχάς, ἢ πλοῦτον ἢ ἀπολαύσεις ἡδονῶν. πάντα ταῦτα, καὶ πρὸς ὀλίγον ἐναρμόζειν δόξῃ, κατεκράτησεν ἄφνω, καὶ παρήνεγκεν. σὺ δέ, Φημί, ἀπλῶς καὶ ἐλευθερίως ἐλοῦ τὸ κρεῖττον, καὶ τούτου ἀντεχου. κρεῖττον δὲ τὸ συμφέρον, εἰ μὲν τὸ ὡς λογικῶ, τοῦτο τήρει· εἰ δὲ τὸ ὡς ζῶν, ἀπόφηναι, καὶ ἀτύφως φύλασσε τὴν κρίσιν μόνον, ὅπως ἀσφαλῶς τὴν ἐξέτασιν ποιήσῃ.

ζ'. Μὴ τιμήσης ποτὲ ὡς συμφέρον σεαυτοῦ, ὃ ἀναγκάσει σέ ποτε τὴν πίστιν παραβῆναι, τὴν αἰδῶ ἐγκαταλίπειν, μισῆσαί τινα, ὑποπτεῦσαι, καταράσασθαι, ὑποκρίνασθαι, ἐπιθυμῆσαί τινος τοίχων καὶ παραπετασμάτων δεομένου. ὁ γὰρ τὸν ἑαυτοῦ νοῦν καὶ δαίμονα, καὶ τὰ ὄργια τῆς τούτου ἀρετῆς προελόμενος, τραγωδίαν οὐ ποιεῖ, οὐ στεναρίζει, οὐκ ἐρημίας, οὐ πολυπληθείας δεήσεται· τὸ μέγιστον, ζήσῃ, μήτε διώκων, μήτε φεύγων· πότερον δὲ ἐπὶ πλέον

πῶ: quam lectionem pluribus in Commentario ad h. l. defendam.

ἀπλῶς καὶ ἐλευθερίως] Vat. A. καὶ ἐλευθέρως; minus commode.

εἰ δὲ ὡς ζῶν, ἀπόφηναι, καὶ ἀτύφως φύλασσε κ. τ. λ.] Locus videtur corruptus. Malim igitur aut cum Gat.: — καὶ ἀτύφον φύλασσε κ. τ. λ., aut, quod ma-

gis placet, cum Reisk.: εἰ δὲ ὡς ζῶν, ἀπόλαυσε ἀτύφως, καὶ φύλασσε τὴν κρίσιν κ. τ. λ. legere. Illud tamen in versione expressi.

Ad Sect. 7. (ap. Lugdun. 12. 13. p. Caf. 6. p.)

καὶ τὰ ὄργια τῆς τούτου ἀρετῆς προελόμενος] Pro ὄργια sola Lugd. dat ἔργια, pro quo Adnotator ἔργα malebat. Utrumque perperam,

cum diligentia colere omnibusque aliis praeferre poteris. Nefas enim est, ullam aliam diverſi generis rem bono illi rationabili et efficienti ex adverſo conſiſtere, ut multitudinis imperitiae exiſtimationem, principatus, divitias, voluptatumque fructum: quae omnia ſi vel tantulum convenire viſa fuerint, conſeſtim praevalebunt et [te] abripiunt. Tu vero, inquam, quod praeſtantius eſt, id ſimpliciter et libere elegito eique ſtrenue adhaereſcito: praeſtat autem, quod prodeſt: ſi igitur [conducere tibi videtur] quatenus ratione praeditus es, retine, ſin quatenus animatus es, repudia, in hoc tantum intentus, ut iudicium, quo minus externa rerum ſpecie corrumpatur, integrum conſerves, quo certius rerum examen inſtituas.

7. Cave, ne quid unquam tibi prodeſſe putes, quod te aliquando compellere poſſit, ut fidem fallas, verecundiam deſeras, oderis quemquam, ſuſpectum habeas, exſecreris, ſimules, appetas quidquam, quod parietes [circumjectos] et velamenta deſideret. Qui enim menti atque genio ſuo et ſacris virtutis ejus primas deſert, tragoedias non excitat, gemitus non edit, non ſolitudine, non frequentia opus habet; et, quod maximum eſt, vivit [vitae], nec appetens

E 4

petens

ram, iudice Gat. — Pro προ-
ελόμενος in Vat. A. προσελόμε-
νος legitur.

οὐκ ἐρημίας, οὐ πολυ-
πληθείας δεήσει] δεή-
σεται dedi cum Xyl. I., Lugd.,
Caſ. et Oxon. Ceterae Edd.
οείσεται, quamquam Gatak.
illud praetulit. De Joly de-
ſendit δείσεται, ut ſit fut. I.
Medii — nec ſolitudines nec
hominum frequentiam timebit.

τὸ μέγιστον, ζήσει,
μήτε διώκων μήτε φεύ-
γων] Gat. hunc locum puta-
bat mutilatum, atque ſic
ſupplendum eſſe: τὸ μέγιστον,
ζήσει, τὸν θάνατον μήτε διώκων,
μήτε φεύγων. Nec tamen hac
emendatione opus eſt. Potes
enim ex ζήσει — poſt μήτε
διώκων, μήτε φεύγων, ſubaudi-
re τὸ ζῆν.

πλέον διάστημα χρόνου τῷ σώματι περιεχομένῃ τῇ ψυχῇ, ἢ ἐπ' ἑλασσον χρήσται, οὐδ' ὅτιοῦν αὐτῷ μέλει· καὶ γὰρ ἤδη ἀπαλλάσσεσθαι δέη, οὕτως εὐλύτως ἄπεισιν, ὡς ἄλλο τι τῶν αἰδημόνων καὶ κοσμίως ἐνεργεῖσθαι δυναμένων ἐνεργήσων· τοῦτο μόνον παρ' ὅλον τὸν βίον εὐλαβούμενος, τὸ τὴν διάνοιαν ἐν τινι ἀνοικείῳ νοεροῦ πολιτικοῦ ζώου τροπῇ γενέσθαι.

ή. Οὐδὲν ἂν ἐν τῇ διανοίᾳ τοῦ κεκολασμένου καὶ ἐκ-κεκαθαρμένου πυῶδες, οὐδὲ μὴν μεμολυσμένον, οὐδὲ ὕπουλον εὔροις. οὐδὲ ἀσυντελῆ τὸν βίον αὐτοῦ ἢ πεπρωμένη καταλαμβάνει, ὡς ἂν τις εἴποι τὸν τραγῳδόν, πρὸ τοῦ τελέσαι καὶ διαδραματίσαι, ἀπαλλάσσεσθαι. ἔτι δὲ οὐδὲν δούλον, οὐδὲ κομψόν, οὐδὲ προσδεδεμένον, οὐδὲ ἀπεσχισμένον, οὐδὲ ὑπεύθυνον, οὐδὲ ἐμφωλεῦον.

θ'. Τὴν ὑπόληπτικὴν δυνάμιν σέβου. ἐν ταύτῃ τὸ πᾶν, ἵνα ὑπόληψις τῷ ἡγεμονικῷ σοῦ μηκέτι ἐγγένηται ἀνακόλουθος τῇ φύσει, καὶ τῇ τοῦ λογικοῦ ζώου κατασκευῇ. αὕτη

τῷ σώματι περιεχομένη τῇ ψυχῇ κ. τ. λ.] *Vat. A.* corrupte: τῷ σώμ. περιεχομένην τὴν ψυχὴν κ. τ. λ.

οὐδ' ὅτιοῦν αὐτῷ μέλει] *Vat. A.* οὐδεπωστιοῦν αὐτῷ μέλει, *haud male*, si modo οὐδ' ὅπωςτιοῦν corrigis. — Ceterum cur pro μέλει *Menag.* μέλλει *praeferendum* putaret, ipse viderit.

ἐνεργήσων] Sic cum *Cas.* et *Oxon.* dedi pro vulgari ἐνεργήσεων, secutus vestigia

Cod. Vat. A., qui ἐνεργήσειν habet, et auctoritatem *Menag.* et *Mori*; qui ambo ἐνεργήσων *restituendum* putabant.

ἐν τινι ἀνοικείῳ νοεροῦ πολιτικοῦ ζώου τροπῇ γενέσθαι] Sic primus edidi, auctoritatem *Cod. Vatican. A.* secutus. Vulgaris certe lectio: ἐν τινι τῶν οἰκείων νοεροῦ πολιτικοῦ ζώου τροπῇ γενέσθαι, minus commoda videtur: quare *Reisk.* putabat, τρόπων διαγενέσθαι *reponendum*

pētens, nec fugiens: utrum vero prolixiore an contractiore temporis spatio anima sua corpori inclusa utatur, ne tantillum quidem curae habet: nam si statim demigrandum est, non minus promptus discedit, quam qui ad aliam rem peragendam se confert, quae salva verecundia et decore peragi potest; hoc unum autem per totam vitam cavet, ne mens ejus in ullo deprehendatur conatu, qui animantem rationalem ac socialem dedecet.

8. In hominis castigati atque expurgati mente nihil suppurati, nihil impuri, nihil subdoli offendes; neque vero vitam ejus fatum unquam abruperit imperfectam, perinde ac si tragoedum dixerit aliquis ante fabulam finitam et perfectam scena cessisse. Quin nec servile quidquam [in eo deprehendes] nec affectatum, neque addictum neque abscessum, nec poenae obnoxium, nec quod latebras requirat.

9. Facultatem, cui opiniones debes, venerare. In hoc omnia insunt, ut menti tuae nulla inferatur opinio, quae vel naturae sit contraria vel animantis ratione praediti con-

E 5

fitu-

dum esse. — *Annot. Lugd.* quomodo pro τροπή, vulgari admitta, τροπή explicaverit, nullus video. *Arg.* perperam κροῦ pro νοεῖν.

Ad Sect. 8. (ap. Lugd. 13. p. Caf. 7.).

πρὸ τοῦ τελέσαι κ. τ. λ.] Sic omnes, praeter *Lugd.*, in qua operarum errore: πρὸ τοῦ τελέσαι κ. τ. λ.

ἀπαλλάττεσθαι] Sic dedi cum *Xyl. 1.*, *Arg.*, *Lug-*

dun., *Caf.* et *Oxon.* At *Gat.* et reliquae ἀπαλλάττεσθαι.

Ad Sect. 9. (ap. Lugdun. 14. Caf. 8. p.)

ἐγγένηται ἀνακόλουθος] Haud dubitavi cum *Lugdun.*, *Caf.* et *Oxon.* edere ἀνακόλουθος, pro quo in ceteris Edd. ἀνακόλουθον, quamquam ex *Vat. A.* nihil discriminis h. l. ab *Ed. Xyl. 1.* adnotatum reperio. — *Vat. A.* in initio hujus Sectionis vitiose σέβας exhibet.

ἀπερ-

αὕτη δὲ ἐπαγγέλλεται ἀπροπτωσίαν, καὶ τὴν πρὸς ἀνδρώ-
πους οἰκείωσιν, καὶ τὴν τοῖς θεοῖς ἀκολουθίαν.

ι. Πάντα οὖν ῥίψας, ταῦτα μόνον τὰ ὀλίγα σύνεχε·
καὶ ἔτι συμμνημόνευε, ὅτι μόνον ζῇ ἕκαστος τὸ παρὸν τοῦ-
το, τὸ ἀκαριαῖον· τὰ δὲ ἄλλα, ἢ βεβίωται, ἢ ἐν ἀδῆλῳ·
μικρὸν μὲν οὖν ὃ ζῇ ἕκαστος, μικρὸν δὲ τὸ τῆς γῆς γωνί-
διον ὅπου ζῇ· μικρὸν δὲ καὶ ἡ μηκίστη ὑστεροφημία, καὶ
αὕτη δὴ κατὰ διαδοχὴν ἀνθρωπαρίων τάχιστα τεθνηξομένων,
καὶ οὐκ εἰδότην οὐδὲ ἑαυτοῦς, οὔτε γε τὸν πρόπαλαι τεθνη-
κότα.

ια'. Τοῖς δὲ εἰρημένοις παραστήμασιν ἐν ἔτι προσέστω,
τὸ ὅρον ἢ ὑπογραφὴν αἰεὶ ποιεῖσθαι τοῦ ὑποπίπτοντος Φαν-
ταστοῦ, ὥστε αὐτὸ ὁποῖόν ἐστι κατ' οὐσίαν γυμνόν, ὅλον
δε' ὅλων διηρημένως βλέπειν· καὶ τὸ ἴδιον ὄνομα αὐτοῦ, καὶ
τὰ ὀνόματα ἐκείνων, ἐξ ὧν συνεκρίθη, καὶ εἰς ἃ ἀναλυθή-
σεται, λέγειν παρ' ἑαυτῶ. οὐδὲν γὰρ οὕτως μεγαλοφροσύνης
ποιητικόν, ὡς τὸ ἐλέγχειν ὁδῶ καὶ ἀληθείᾳ ἕκαστον τῶν
τῷ βίῳ ὑποπιπτόντων δύνασθαι, καὶ τὸ αἰεὶ οὕτως εἰς αὐτὰ
ὁρᾶν,

ἀπροπτωσίαν] Recte.
„Fallitur ergo Budaeus, et
qui eum secutus est Stephanus,
quum legi vult ἀπροπτωσίαν.”
Gat.

Ad Sect. 10. (ap. Lugd. 15.
Caf. 8. p.)

μικρὸν δὲ τὸ τῆς γῆς
γωνίδιον κ. τ. λ.] Lugd. μι-
κρὸν δὲ τῆς γῆς κ. τ. λ. perpe-
ram omisso articulo τὸ.

κατὰ διαδοχὴν ἀνθρω-
παρίων] Lugd et Caf. κατὰ
διαδοχὴν ἀνθρωπαρίων, utraque
operarum errore. — Vat. A.
ἀνθρωποπαρίων.

οὔτε γε τὸν πρόπαλαι
τεθνηκότα] οὔτε γε corruptum
sine dubio. Rescriben-
dum igitur aut cum Reisk. οὐ-
δέ γε, aut cum Doctiss. Corai:
οὔτι γε (necum, pro quo usita-
tius μήτι γε).

Ad

stitutioni: cujus haec est promissio, ut a temeritate in ad-
sentiendō alieni, hominibus benevoli Diisque obsequentes
fiamus.

IO. Proinde missis caeteris, haec pauca tantum retine:
praeterea memento, unumquemque praesens tantummodo
temporis spatium, quod puncti instar obtinet, vivere: re-
liquum [vitae] aut jam exactum, aut in incerto [positum].
Exiguum igitur est, quod quisque vivit; exiguus etiam tel-
luris, in quo vitam agit, angulus; exigua quoque res, quae
et diutissime propagatur, fama posthuma, eaque per suc-
cessionem hominum propagata celerrime moriturorum, ac
ne se ipsos quidem cognoscentium, nedum eum, qui jam
pridem fato concessit.

II. His, quae dixi, decretis unum adhuc addendum
est, nempe visi cujuscunque, quod se offerat, definitionem
sive descriptionem esse faciendam, ut quale sit ex natura sua
et per omnes atque singulas ejus partes spectatum, clare in-
telligas, adeoque quodnam sit proprium ejus nomen, quae
item nomina eorum, ex quibus conflatum est, et in quae
resolvetur, tecum possis differere. Nihil enim tantam vim
habet ad animi magnitudinem excitandam, quam posse sin-
gula,

Ad Sect. II. (ap. Lugd. 16.
Caf. 9.)

τοῖς δὲ εἰρημένοις πα-
ραστήμασιν] „Praeceptis
vertit Xyl., inquit Gatakerus,
ac si παρακελεύμασι vel παρ-
ανέμασι legisset. „Non ne-
cessarium est putare, Xylan-
dram aliam lectionem ante
oculos habuisse. Saltem et
Reisk. ad h. l. adnotavit:
παραστήματα hic loci sunt opi-

niones. penitus infixae et in-
haerentes, αἱ παριστάμεναι ἐν-
νοιαί. „

ὄλον δι' ὄλων] Menagius
malebat ὄλον δι' ὄλου.

ὄνομα αὐτοῦ, καὶ τὰ
ὀνόματα ἐκείνων, ἐξ ὧν
συνεξέρχεται] Vat. A. vitiose:
ὄνομα ἐαυτοῦ καὶ τὰ ὀνόματα
αὐτῶν, ἐξ ὧν κ. τ. λ.

ὥστε

ὁρᾶν, ὥστε συνεπιβάλλειν ὁποῖα τινὶ τῶ κόσμῳ, ὁποῖαν τινα τοῦτο χρεῖαν παρεχόμενον, τίνα μὲν ἔχει ἀξίαν ὡς πρὸς τὸ ὅλον, τίνα δὲ ὡς πρὸς τὸν ἄνθρωπον, πολίτην ὄντα πόλεως τῆς ἀνωτάτης, ἧς αἱ λοιπαὶ πόλεις ὥσπερ οἰκίαι εἰσὶν· τί ἐστὶ, καὶ ἐκ τίνων συγκέριται, καὶ πόσον χρόνον πέφυκε παραμένειν τοῦτο, τὸ τὴν Φαντασίαν μοι νῦν ποιοῦν· καὶ τίνος ἀρετῆς πρὸς αὐτὸ χρεῖα, οἷον ἡμερότητας, ἀνδρείας, ἀληθείας, πίστεως, ἀφελείας, αὐταρκειάς, πῶν λοιπῶν· διὸ δεῖ ἐφ' ἐκάστου λέγειν, τοῦτο μὲν παρὰ Θεοῦ ἦκει· τοῦτο δὲ κατὰ τὴν σύλληξιν, καὶ τὴν συμμηρουμένην σύγκλωσιν, καὶ τὴν τοιαύτην σύντευξίν τε καὶ τύχην· τοῦτο δὲ παρὰ τοῦ συμφύλου καὶ συγγενοῦς καὶ κοινωνοῦ, ἀγνοοῦντος μέντοι ὅτι αὐτῷ κατὰ φύσιν ἐστίν. ἀλλ' ἐγὼ οὐκ ἀγνοῶ. διὰ τοῦτο χρῶμαι αὐτῷ κατὰ τὸν τῆς κοινωνίας Φυσικὸν νόμον, εὖνως, καὶ δικαίως· ἅμα μέντοι τοῦ κατ' ἀξίαν ἐν τοῖς μέσοις συστοχάζομαι.

ιβ'. Ἐὰν τὸ παρὸν ἐνεργῆς, ἐπόμενος τῷ ὁρθῷ λόγῳ ἐσπουδασμένως, ἐρρωμένως, εὐμενῶς, καὶ μηδὲν παρεμπό-

ρευμα,

ὥστε συνεπιβάλλειν, ὁποῖα κ. τ. λ.] *Morus* malebat συμβάλλειν. At vulgare recte, puto, tuetur *Reiske*, qui συνεπιβάλλειν, inquit, idem est atque συνεφιστάνειν sc. τὸν νοῦν — ita ut simul tecum re-putes.

καὶ ἐκ τίνων συχκέριται.] *Vat. A.* καὶ ἐκ τ. συγ. κρίνεται. minus commode.

τῶν λοιπῶν· διὸ δεῖ κ. τ. λ.] *Vat. A.* corrupte: ἐκ τῶν λοιπῶν διόδι κ. τ. λ. At

forte legendum καὶ τῶν λοιπῶν· διὸ δεῖ κ. τ. λ.

παρὰ Θεοῦ ἦκει.] *Woll.* operarum errore: — ἦλει.

τοῦτο δὲ κατὰ τὴν σύλληξιν.] Videtur aut cum *Moro* σύννησιν, aut cum ejus Censore in *Biblioth. philolog. Gotting.* σύλλεξιν legendum esse.

ἀγνοοῦντος μέντοι ὅτι αὐτῷ κατὰ φύσιν ἐστίν.] Antea sic legebatur: ἀγν. μέντοι, ὅτι τὶ αὐτῷ κ. τ. λ. Quod quæum ferri nequeat, meum esse

gula, quæ in vita occurrunt, via ac ratione examinare, ea-
que semper sic intueri, ut simul tecum reputes, quali mun-
do qualem usum hoc praebeat, quam habeat aestimationem,
et quod ad rerum universitatem attinet, et quod ad homi-
nem, civem scilicet civitatis illius supremæ, cujus quasi
domus sunt reliquæ civitates: quid sit, ex quibus compo-
situm et quamdiu permanere natura comparatum, quod visum
nunc mihi objicit: quam ad id virtute opus sit, ut man-
suetudine, fortitudine, veritate, fide, simplicitate, suffi-
cientia, reliquis. De singulis ergo rebus dicendum est:
hoc divinitus venit; hoc a fati serie connexa atque contex-
ta; hoc et tali rerum concursu atque fortuna: hoc a con-
tribuli, cognato et sodale; qui re vera quidem nescit, quid
naturæ suæ sit consentaneum. At ego non ignoro, ideo-
que secundum societatis legem a natura sancitam benevo-
lum et justum me praeſto. Neque tamen non in mediis illis
rebus cujusque pro aestimatione sua rationem habeo.

12. Si rectae rationi obsecutus id, quod jam instat,
sedulo, strenue et placide peregeris, nec opus quoddam
ac-

esse putavi lectionem *Vat. A.*
— ὅτι, αὐτῷ paullulum im-
mutatam in — ὅτι αὐτῷ An-
tonino restituere. *Reisk.* ma-
lebat: ὅτι τὸ αὐτῷ κ. τ. λ.

κατὰ τὸν τῆς κοινωνίας
φυσικὸν νόμον εὖως καὶ
δικαίως.] Pro κοινωνίας
Xyl. 1. et Lugd. operarum er-
rore: κοινωνίας. — *Edd. Woll.*
et *Mori* vitiose νόμον post φυ-
σικὸν omittunt. — εὖως dedi-
cim *Xyl. 1., Arg., Lugd. et*
Gat. Contra εὖως (debue-

rant saltem εὐνόως) *Caf. r Ox.,*
Glasg. et Woll.

Ad Sect. 12. (ap. Lugd. 17.
Caf. 10.)

ἐὰν τὸ παρὸν ἐνεργῇς,
ἐπόμενος κ. τ. λ.] *Reisk.*
malebat: ἐὰν τὸ παρὸν ἐνεργῇς,
ἐνεργῇς ἐπόμενος κ. τ. λ. — At
præstat vulgaris lectio: se-
quitur enim infra Apodosis
εὐζωήσεις. — *Vat. A.* καὶ τὸ
παρὸν κ. τ. λ.

καὶ μὴ δὲν παρεμπό-
ρευμα] *Vat. A.* καὶ μὴ δὲν περ
ἐμ-

πνεῦμα, ἀλλὰ τὸν ἑαυτοῦ δαίμονα καθαρόν ἐστῶτα τηρῆς, ὡς εἰ καὶ ἤδη ἀποδοῦναι δεοί· ἐὰν τοῦτο συνάπτης, μηδὲν περιμένων, ρηδὲ Φεύγων, ἀλλὰ τῇ παρούσῃ κατὰ φύσιν ἐνεργείᾳ, καὶ τῇ ὧν λέγεις καὶ φθέγγῃ, ἡρωϊκῇ ἀληθείᾳ ἀρκούμενος, εὐζωήσεις. ἔστι δὲ σὺδεῖς ὁ τοῦτο καλῶσαι δυνάμενος.

γ'. Ὡς περ οἱ ἰατροὶ αἰεὶ τὰ ὄργανα καὶ σιδέρια πρόχειρα ἔχουσι πρὸς τὰ αἰφνίδια τῶν θεραπευμάτων· οὕτω τὰ δόγματα σὺ ἔτοιμα ἔχεις πρὸς τὰ θεῖα καὶ ἀνθρώπινα εἶδεναι, καὶ πᾶν καὶ τὸ μικρότατον οὕτω ποιεῖν, ὡς τῆς ἀμφοτέρων πρὸς ἄλληλα συνδέσεως μεμνημένος. οὔτε γὰρ ἀνθρώπινόν τι ἄνευ τῆς ἐπὶ τὰ θεῖα συναμφορέως εὖ πράξεις, οὔτε ἔμπαλιν.

ιδ'. Μηκέτι πλανῶ· οὔτε γὰρ τὰ ὑπομνηματίᾳ σου μέλλεις ἀναγνώσκειν, οὔτε τὰς τῶν ἀρχαίων Ῥωμαίων καὶ Ἑλλήνων πράξεις, καὶ τὰς ἐκ τῶν συγγραμμάτων ἐκλογάς, ἃς εἰς τὸ γῆρας σου τῷ ἀπετίθεσο· σπεῦδε οὖν, εἰ θέλεις, καὶ τὰς κενὰς ἐλπίδας ἀφείς, σου τῷ βοήθει, εἴ τί σοι μέλει σκαυτοῦ, ἕως ἔξεστιν.

ιε'. Οὐκ

ἐμπόρευμα, corrupte. — Gat. putabat, h. l. verbum aliquod deesse et aut ποιῆ aut ἐπιζητῆς aut παρεμπόρευμα. Malim tamen eum Junio ex contextu subaudire ἐνεργῆς. — Cas. placebat aut παρεμπορεύειν aut παρεμπορεύσαιο.

ὡς εἰ καὶ ἤδη ἀποδοῦναι δεοί.] Vatic. A. vitiose: ὡς εἰ καὶ εἰ ἀποδ., δεοί.

ἐὰν τοῦτο συνάπτης.] Cas., quem et Gat. sequitur, malebat: ἐὰν τούτῳ συνάπτης.

— At Reisk. vulgarem sic interpretatur: Si hoc indefinenter agas, id si agere non definas. Subauditur enim, inquit, ποιῶν, et integra dictio foret: ἐὰν συνάπτης τὸν βίον τοῦτο ποιῶν.

εὐζωήσεις.] Menag. malebat εὐζήσεις.

Ad Sect. 13. (ap. Lugd. 18.

Cas. 11.)

ἔτοιμα ἔχει πρὸς τὸ τὰ θεῖα κ. τ. λ.] Vat. A. ἔτοιμα ἔχει τὸ τὰ θεῖα, perperam.

καὶ

accessorium [feceris], sed genium tuum purum integrumque servaveris, quasi illum statim esses redditurus; si hoc indefinenter egeris, nihil exspectans aut fugiens, eo, quod nunc secundum naturae legem agis, et heroica in singulis dictis ac vocibus veritate contentus, prosperam ages vitam. Quod quo minus facias, nemo est, qui impedire possit.

13. Quemadmodum medici ad subita mala sananda in promptu habent instrumenta atque ferramenta; sic te in promptu habere oportet decreta ad res divinas humanasque cognoscendas et ad omnia etiam minima agenda, ut memineris, haec duo inter se esse connexa. Neque enim rem ullam humanam recte perficies, nisi simul eam ad Deos retuleris; neque contra.

14. Noli diutius evagari; neque enim futurum est, ut commentarios tuos perlegas aut Romanorum et Graecorum res gestas et ex variis scriptis Excerpta, quae tibi in senectute tractanda reposuisti. Festina itaque, si vis [bonus esse], et si tui tibi cura est, missa spe vana, tu tibi consule, dum licet.

15. Non

καὶ πᾶν καὶ τὸ μικρό-
τατον οὕτω ποιεῖν] *Me-*
nag. ad h. l. „f. ποιεῖ., Voluit, opinor, ποίει. At Infinitivus pendet a superioribus πρὸς τὸ.

Ad Sect. 14. (ap. Lugd. 19. Caf. 12.)

ὡς εἰς τὸ γῆρας σκαυτῶ
ἀπετίθεσο] *Vat. A.* vitiose:
ὡς εἰς γῆρας αὐτῶ ἀπετίθετω.

σπεῦδε οὖν εἰ θέλεις]
Antea legebatur σπεῦδε οὖν εἰς

f. εἰς τέλος. At haec non est lectio ullius Codicis. *Palatin.* enim, monente *Xyl.*, dabat εἰς τέλος, quod *Xyl.* in εἰς τέλος mutavit, quem secuti sunt posteriores. At *Vat. A.* habet εἰ θέλεις, sc. εἶναι ἀγαθός, aut simile quid. — Caeterum *Lugd.* operarum vitio: εὐτέλος.

σκαυτῶ βοήθει] *Lugdun.* vitiose: συντῶ β.

σκαυτοῦ, ἕως ἔξεστιν]
Superiores Editiones: σκαυτοῦ

ὡς

ιε'. Οὐκ ἴσασι, πόσα σημαίνει τὸ κλέπτειν, τὸ σπείρειν, τὸ ὠνεῖσθαι, τὸ ἡσυχάζειν, τὸ ὁρᾶν τὰ πρακτέα, ὃ οὐκ ὀφθαλμοῖς γίνεται, ἀλλ' ἐτέρᾳ τινὶ ᾤψει.

ις'. Σῶμα, ψυχὴ, νοῦς· σώματος αἰσθήσεις, ψυχῆς ὁρμαί, νοῦ δόγματα. τὸ μὲν τυποῦσθαι φανταστικῶς, καὶ τῶν βωσκημάτων· τὸ δὲ νευροσπαστεῖσθαι ὀρμητικῶς, καὶ τῶν θηρίων καὶ τῶν ἀνδρογύνων, καὶ Φαλάριδος, καὶ Νέρωνος· τὸ δὲ τὸν νοῦν ἡγεμόνα ἔχειν ἐπὶ τὰ φαινόμενα καθήκοντα, καὶ τῶν θεοῦς μὴ νομιζόντων, καὶ τῶν τὴν πατρίδα ἐγκαταλείπόντων, καὶ τῶν ποιούντων, ἐπειδὴν κλείσσωσι τὰς θύρας. εἰ οὖν τὰ λοιπὰ κοινὰ ἐστὶ πρὸς τὰ εἰρημένα, λοιπὸν τὸ ἴδιόν ἐστι τοῦ ἀγαθοῦ, φιλεῖν μὲν καὶ ἀσπάζεσθαι τὰ συμβαίνοντα, καὶ συγκλωθόμενα αὐτῷ· τὸν δὲ ἔνδον ἐν τῷ στήθει ἰδρυμένον δαίμονα μὴ φύρειν, μηδὲ θορυβεῖν ὄχλῳ φαντασιῶν, ἀλλὰ ἰλεων διατρεῖν, κοσμίως ἐπό-

ὡς ἔξεστιν, praeter De-Jol., quae ἕως ἔξεστιν dabat. Ego cum Vat. A. ἕως ἔξεστιν, donec licet. vid. infra IV, 17. Idem ex conjectura Reisk. et Doctiff. Corai reponendum putabant. Gatakerus cum sequentibus coniungenda putabat verba ὡς ἔξεστιν, quo facto ἴσασι participium foret h. f. Id quod faciendi potestas est etiam nescientibus etc.

Ad Sect. 15. (ap. Lugd. 20. p. Casf. 13.).

τὸ κλέπτειν] Reisk. malebat τὸ σκαπτεῖν. At nihil temere mutandum arbitror.

Ad Sect. 16. (ap. Lugd. 20. p. Casf. 14.)

τὸ δὲ τὸν νοῦν ἡγεμόνα ἔχειν ἐπὶ τὰ φαινόμενα καθήκοντα κ. τ. λ.] Non audiendum esse h. l. Gatakerum, qui h. l. luxatum esse putaret, et sic restituendum: — Νέρωνος καὶ τῶν θεοῦς μὴ νομιζόντων, καὶ τῶν τὴν πατρίδα ἐγκαταλείπόντων καὶ τῶν (ὅτι οὖν) ποιούντων, ἐπειδὴν κλείσσωσι τὰς θύρας. εἰ οὖν τὰ λοιπὰ κοινὰ ἐστὶ πρὸς τὰ εἰρημένα, λοιπὸν ἴδιόν ἐστι τοῦ ἀγαθοῦ, τὸ τὸν νοῦν ἡγεμόνα ἔχειν ἐπὶ τὰ φαινόμενα καθήκοντα, καὶ φιλεῖν μὲν κ. τ. λ. jam Reisk. et

15. Non intelligunt, quantam habeant vim vocabula haec, furari, serere, emere, quiescere, videre, quid factu opus sit, non oculis [corporeis], sed alio quodam visu.

16. Corpus, anima, mens. Corporis sensus sunt, animae impetus ad agendum, mentis decreta. Visorum imagines admittere etiam pecudum est: animi impetu, quasi fidiculis agitari atque abripi, feris quoque competit, et effeminatis hominibus et Phalaridi et Neroni: mentem porro ducem habere ad agenda ea, quae sibi convenire opinantur, eorum etiam est, qui Deos esse negant, et patriam deserunt, et simulac fores clausere, [nihil non turpe] perpetrant. Si igitur caetera his, quae dixi, communia sunt, restat, quod proprium est viri boni, libenter amplexari ea, quae accidunt a fato ei destinata; genium vero, intra se in pectore situm nec polluere nec turba visorum perturbare, sed

et *Morus* observarunt. Nam huic conjecturae si subscripseris, detraxeris membrum distributioni: σώμα, ψυχή, νοῦς. Sequi scilicet mentem ducem in iis, quae videntur officia, ἐπὶ τὰ φαινόμενα καθήκοντα, non τὰ ὄντα, id etiam in scelestos cadit: nam ita agunt, quoniam ita agendum esse, iis persuasum est. Cf. V, 3. et in primis *Epicteti* Enchirid. c. 42.

καὶ τῶν ποιοῦντων] Inter τῶν et ποιοῦντων unum vel plura vocabula excidisse videntur. *Lugd.* πάντα, *Xyl.* αἰσχρὸν ὅτι οὖν et *Gatak.* ὅτι οὖν *Marc. Anton.*

inferendum putabat. *Mer. Cas.* h. l. ellipsin esse autumabat, ut Antoninus caetera modestiae causa reticuerit. — Quibus haec non satisfaciunt, iis ut vel ποιοῦντων vel πορευόντων rescribant, suadet. πόρνος enim late, ut *impurus* apud Latinos, de scelesto quovis usurpatur.

τὸν δὲ ἔνδον ἐν τῷ στήθει ἰδρυμένον δαίμονα κ. τ. λ.] *Lugd.* corrupte: τὸ δὲ ἔνδον κ. τ. λ., et *Vatic. A.* vitiōse: — ἰδρυόμενον.

κοσμίως ἐπόμενον θεῷ] Sic primus edidi, secutus auctori-

ἐπόμενον θεῷ, μήτε φθεγγόμενόν τι παρὰ τὰ ἀληθῆ, μήτε ἐνεργοῦντα παρὰ τὰ δίκαια. εἰ δὲ ἀπιστοῦσιν αὐτῷ πάντες ἄνθρωποι, ὅτι ἀπλῶς καὶ αἰδημόνως καὶ εὐθύμως βιοῖ, οὔτε χαλεπαίνει τινὶ τούτων, οὔτε παρατρέπεται τῆς ὁδοῦ τῆς ἀγωγῆς ἐπὶ τὸ τέλος τοῦ βίου, ἐφ' ὃ δεῖ ἐλθεῖν καθαρὸν, ἡσύχιον, εὐλυτον, ἀβιάστως τῇ ἑαυτοῦ μοίρᾳ συνηρμοσμένον.

ctoritatem Cod. Vat. A., pro vulgari κοσμίως ἐπόμενον ὡς θεῷ, quod minus commodum videtur. ἐπόμενον enim non referendum est ad ἀγαθόν, sed ad δαίμονα. — Jam vero δαί-

μων ἐπόμενος ὡς θεῷ per se nullum sensum habet. At δαίμων ἐπόμενος θεῷ est genius, ratio hominis, Deo obsequens, ejusque monitis obediens.

μήτε

sed placidum fervare, atque, ut decet, Deo obsequentem, nihil a veritate alienum loquentem, et nihil nisi justum agentem. Quodsi nemo hominum fidem illi habuerit, eum simpliciter modeste et tranquille vivere, neque horum cuiquam irascetur; neque a via ea, quae ad vitae finem fert, declinabit: ad quem par est accedere purum, quietum, ad decedendum promptum, et sponte sua fato suo se accommodantem.

μήτε φθεγγόμενον τι Lugdun. perperam ἐναργοῦντα,
 παρὰ τὰ ἀληθῆ, μήτε operarum errore.
 ἐνεργοῦντα παρὰ τὰ δίκαια κ. τ. λ.] Vat. A. vitiose: τῇ ἐαυτοῦ μοίρᾳ συνηρ-
 μήτε φθεγγ. τι περὶ τὰ ἀλ. μοσμένον] Vatic. A. corru-
 μήτε ἐνεργ. περὶ τὰ δίκ. — pte: τῇ ἐ. μηρίᾳ συνηρμοσμέ-
 νον.

ΜΑΡΚΟΥ ΑΝΤΩΝΙΝΟΥ ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΟΣ

Τῶν εἰς ἑαυτὸν

BIBΛION δ.

Α'. Τὸ ἔνδον κυριεῦον, ὅταν κατὰ φύσιν ἔχῃ, οὕτως ἔστηκε πρὸς τὰ συμβαίνοντα, ὥστε αἰεὶ πρὸς τὸ δυνατόν καὶ διδόμενον μετατίθεσθαι ῥαδίως. ὕλην γὰρ ἀποτεταγμένην οὐδεμίαν φιλεῖ· ἀλλὰ ὁρμᾷ μὲν πρὸς τὰ ἡγούμενα μεθ' ὑπεξαίρεσεως· τὸ δὲ ἀντεισαγόμενον ὕλην ἑαυτῷ ποιεῖ· ὥς περ τὸ πῦρ, ὅταν ἐπικρατῇ τῶν ἐπεμπιπτόντων, ὑφ' ὧν ἂν μικρὸς τις λύχνος ἐσβέσθῃ· τὸ δὲ λαμπρὸν πῦρ τάχιστα ἐξωκειώσεν ἑαυτῷ τὰ ἐπιφορούμενα, καὶ κατηνάλωσεν, καὶ ἐξ αὐτῶν ἐκείνων ἐπὶ μείζον ἤρθη.

Β'. Μηδὲν ἐνέργημα εἰκῇ, μηδὲ ἄλλως ἢ κατὰ θεώρημα συμπληρωτικὸν τῆς τέχνης ἐνεργείσθω.

Γ'. Ἀναχωρήσεις αὐτοῖς ζητοῦσιν, ἀγραμίας καὶ αἰγιαλούς, καὶ ὄρη· εἰώθας δὲ καὶ σὺ τὰ τοιαῦτα μάλιστα ποθεῖν.

Ad Librum IV.

Ad Sect. 1. (ap. Lugdun. 1. Cas. 1.)

οὕτως ἔστηκε] Jun. malebat ἐστήκει. n. n.

ἀποτεταγμένην οὐδεμίαν φιλεῖ] Junius conjecit ὑποτεταγμένην. At vereor, ne temere. Pat. A. οὐδεμιᾶς, perperam.

πρὸς τὰ ἡγούμενα μεθ' ὑπεξαίρεσεως] ἡγούμενα corruptum videtur. Ἠγούμενον quidem in Stoicor. scriptis

occurrit haud raro, sed in Dialectica tantum usurpatur de ea quidem propositione in Syllogismis conjunctivis, quam hodie antecedentem vocamus. Videtur igitur ant cum Gatakero προηγούμενα vel προηγμένα aut ἀγόμενα (ad ea, quae aguntur) rescribendum. Xylander, qui ad proposita vertit, legisse videtur: προκείμενα (coll. V, 14.). ἡγούμενα Casaub.

MARCI ANTONINI

IMPERATORIS

COMMENTARIORUM, QUOS IPSE SIBI SCRIPSIT,

LIBER QUARTUS.

1. Quae intra nos principatum obtinet pars, ubi secundum naturam se habet, adversus ea, quae eveniunt, ita est comparata, ut semper ad id, quod fieri potest et conceditur, facile se transferat. Neque enim certa et definita quadam materia gaudet, sed et ad ipsa proposita cum exceptione fertur, et quidquid eorum loco fors obijcit, id pro materia, in qua se exerceat, amplectitur. Quemadmodum ignis, qui iis, quae forte incidunt, praevalet, quibus lucerna exilis exstinguitur: at copiosior ignis statim ea, quae injecta sunt, sibi adcommodat et absumit, atque ex ipsis augetur.

2. Nihil temere agendum est, neque aliter, quam ut perfectis artis regulis respondeat.

3. Recessus sibi quaerunt villas agrestes, littora, montes: istiusmodi loca et ipse soles desiderare. Hoc vero

F 3

quid-

saub. ita explicat, ut huic vocabulo eandem vim tribuere videatur, quae τῷ προηγούμενῳ inest, quod quo jure fecerit, nescio: nihil enim de ea re monuit.

ὅταν ἐπικρατῇ ἐπεμπιπτόντων] ἐπεμπιπτόντων cum *Xyl.* 1., *Arg.*, *Lugdun.*, *Caf.* et *Oxon.* dedi, in quam lectionem et *Vat. A.* consentit. *Gat.* et reliquae minus recte ἐμπιπτόντων dabant.

Sect. 2. (*ap. Lugd.* 2. *Caf.* 2.)

Ad Sect. 3. (*ap. Lugd.* 3. 4. 5. 6. p. *Caf.* 3.)

ἀναχωρήσεις αὐτοῖς κ. τ. λ.] *Gatak.* malebat: αὐτοῖς. At seriores scriptores, αὐτῶ, αὐτόν cett. saepissime usurpant pro αὐτοῦ s. ἐαυτοῦ, αὐτῶ, αὐτόν cett. quod semel iterumque monuisse sat erit. *Vat. A.* vitiose: ἵνα χωρήσῃς αὐτοῖς.

τὰ τοιαῦτα] *Lugd.* operarum errore: τὰ τοιαῦτα.

ἦ

θεῖν. ὅλον δὲ τοῦτο ἰδιωτικώτατόν ἐστιν, ἐξὸν ἥς ἂν ὥρας ἐθελήσῃς εἰς ἑαυτὸν ἀναχωρεῖν. οὐδαμοῦ γὰρ οὔτε ἡσυχιώτερον, οὔτε ἀπραγμονέστερον ἄνθρωπος ἀναχωρεῖ, ἢ εἰς τὴν ἑαυτοῦ ψυχὴν· μάλιστα, ὅστις ἔχει ἔνδον τοιαῦτα, εἰς ἃ ἐγκύψας, ἐν πάσῃ εὐμαρείᾳ εὐθὺς γίνεται· τὴν δὲ εὐμαρείαν οὐδὲν ἄλλο λέγω, ἢ εὐκοσμίαν. συνεχῶς οὖν δίδου σεαυτῷ ταύτην τὴν ἀναχώρησιν, καὶ ἀνανέου σεαυτόν. βραχέα δὲ ἔστω καὶ στοιχειώδη, ἃ εὐθὺς ἀπαντήσαντα ἀρμείβῃς εἰς τὸ πᾶσαν αὐτὴν ἀποκλύσαι, καὶ ἀποπέμψαι σε, μὴ δυσχεραίνοντα ἐκείνοις, ἐφ' ἃ ἐπανερχῇ. τίτι γὰρ δυσχεραίνεις; τῇ τῶν ἀνθρώπων κακίᾳ; ἀναλογισάμενος τὸ κρῖμα, ὅτι τὰ λογικὰ ζῶα ἀλλήλων ἔνεκεν γέγονεν· καὶ ὅτι τὸ ἀνέχεσθαι, μέρος τῆς δικαιοσύνης· καὶ ὅτι ἄκοντες ἁμαρτάνουσι· καὶ πόσοι ἤδη διεσχθεύσαντες, ὑποπτεύσαντες, μισήσαντες, διαδορατισθέντες ἐκτέτανται, τετέφρωνται· πάλου ποτέ. — ἀλλὰ καὶ τοῖς ἐκ τῶν ὅλων ἀπονεμομένοις δυσχεραίνεις· —

ἀνα-

ἢ εἰς τὴν ἑαυτοῦ ψυχὴν·] Pro ψυχὴν, adnotante Menagius; Scholiast. Dion. Chrysostomi τυχὴν legit, quas quidem voces saepissime a librariis permutari, jam alio in loco monui.

ἐν πάσῃ εὐμαρείᾳ εὐθὺς γίνεται.] Gatak., aberrante oculo ad sequens εὐμαρείαν, edidit ἐν πάσῃ δὲ εὐμαρείᾳ, intrusa alieno loco particula δὲ.

οὐδὲν ἄλλο λέγω] Sic dedi cum Xyl. I., Arg., Lugd., Cas. et Oxon. Inverso autem ordine Gat. et reliquae habent: λέγω οὐδὲν ἄλλο.

εἰς τὸ πᾶσαν αὐτὴν ἀποκλύσαι.] Hanc omnium Edd. et Vat. A. lectionem in textu servandam putavi, eoque magis, quod bene defendi potest, si ex praecedentibus vocem ψυχὴν ad αὐτὴν subaudimus. Negat quidem Gatakerus τῆς ψυχῆς in praecedentibus mentionem fieri; in quo autem se fefellisse Virum ceteroquin satis accuratum, nemo est quin videat. Nec remotior mihi videtur haec vox a loco nostro, ut, eam commodè subaudiri posse, cum Casaub. negare audeam. Verba enim, quae praecedunt:

μὲν.

quidquid est, hominum est rudium atque imperitorum, quum tibi liceat, quacumque visum fuerit hora in te ipsum recedere: nusquam enim aut tranquillior aut majoris otii secessus homini datur, quam in suum ipsius animum: praeferim, si quis ea intra se habet [reposita], quorum contemplatione summam extemplo tranquillitatem consequitur: eam autem dico tranquillitatem, quae in morum decentia consistit. Hoc igitur recessu jugiter usus te ipse renova. Sint autem [ista praecepta] brevia et principalia, quae, quamprimum tibi occurrerint, sufficiant ad animum purgandum et ad te remittendum nihil indigne ferentem eorum, ad quae reverteris. Quid enim indigne fers? „Hominumne pravitatem? „ Perpendens decretum illud, animalium ratione praedictorum alterum alterius causa natum esse: [alios] ferre esse partem iustitiae: porro invitos peccare: denique, quam multi, vita in inimiciis, suspicionibus, odiis et litigiis

F 4

trans-

μάλιστα, ὅστις — εὐκοσμίαν in parenthesi sunt legenda. Caeterum Xylander dum vertebat molestia liberare, legisse videtur ἀνίαν pro αὐτήν, quam lectionem et Gatak. comprobavit. Junius pro ἀποκλύσαι malebat ἀπολύσαι. Reiskius vulgar. defendit, attamen si quid mutandum sit, aut λύπην aut ἄτην aut ἄσην (jactationem) aut ἄλμην (falsedinem) restituendum putat. Ingenue autem fateor, magis mihi probari Cas. αὐτήν (i. e. δόρυ-βον) ἀποκλείσαι, Antoninus enim passim usus est verbis, quae poetae sibi jure suo tam-

quam peculiaria vindicasse videntur.

παύου ποτέ.] sc. δυσχεραίνειν. Quae quidem verba in fine singularum, quae sequuntur, periodorum subaudienda videntur. Quod si cui non placuerit, fortasse Casauboni rationem praeferendam putabit, qui in fine periodorum, quae sequuntur scilicet, post ὥσανεὶ πόλεις, — συγκατέδου. — περιγράφεται signum interrogandi collocavit. At tum in sequentibus ἐννόησας mutandum esset in ἐννοήσαντος, et ἀπιδῶν in ἀπιδόντα, quam

ἀνανεωσάμενος τὸ διεξευγμένον, ἤτοι πρόνοια, ἢ ἄτομοι, ἢ ἐξ ὧν ἀπεδείχθη, ὅτι ὁ κόσμος ὥσανεὶ πόλις. — ἀλλὰ τὰ σωματικά σου ἄψεται ἔτι· — ἐννοήσας ὅτι οὐκ ἐπιμίγνυται λείως ἢ τραχέως κινουμένῳ πνεύματι ἢ διάνοια, ἐπειδὴν ἄπαξ ἑαυτὴν ἀπολάβῃ, καὶ γνωρίσῃ τὴν ἰδίαν ἐξουσίαν, καὶ λοιπὸν ὅσα περὶ πόνου καὶ ἡδονῆς ἀκήκοας, καὶ συγκατέθου· — ἀλλὰ τὸ δοξάριόν σε περισπάσει. — ἀπιδὼν εἰς τὸ τάχος τῆς πάντων λήθης καὶ τὸ χάος τοῦ ἐφ' ἐνάτερα ἀπείρου αἰῶνος, καὶ τὸ κενὸν τῆς ἀπηχήσεως, καὶ τὸ εὐμετάβολον, καὶ ἄκριτον τῶν ἐφ' ἡμῖν δοκούντων, καὶ τὸ στενὸν τοῦ τόπου ἐν ᾧ περιγράφεται. ὅλη τε γὰρ ἡ γῆ στιγμῇ, καὶ ταύτης πόσον γωνίδιον ἢ κατοίκησις αὕτη; καὶ ἐνταῦθα πόσοι,

quam quidem audaciam improbandam existimo.

ἀνανεωσάμενος] Annot. Lugd. malebat: μέμνησο, ὅτι ὁ θεὸς ἀνανεωσάμενος. At recte monuit Gatak., hoc Delium poscere notatorem.

ὥσανεὶ πόλις] Ad h. l. Morus: „Post haec verba excidit verbum tale, παύου, λήγε, ἡσύχασε.“ Ego vero male post haec verba supplere: παύου ποτὲ δυσχεραίνειν.

ἀλλὰ τὰ σωματικά σου ἄψεται ἔτι· ἐννοήσας]. ἔτι cum Cas. et Oxon. cum ἄψεται conjungendum putāvi; non, ut in reliquis Edd. factum reperio, cum ἐννοήσας, de quo etiam Morus et Reisk. monuerunt. Caeterum Lugd. malebat: ἐννόησον, et Men. atque Reisk. ἐννοήσαντος. Neutra autem emendatione opus

est, si ad συγκατέθου supplementum παύου ποτὲ δυσχεραίνειν.

καὶ λοιπὸν ὅσα — καὶ συγκατέθου] Morus, sublato utroque καὶ et ante λοιπὸν et ante συγκατέθου, reponendum putabat συγκατάθου; ut hic verborum esset oido: ἐννοήσας, ὅτι — ἐξουσίαν, λοιπὸν — συγκατάθου. Sed et his supersedere possumus, suppletis post συγκατέθου iis, quae diximus.

ἀλλὰ τὸ δοξάρι. σε περισπάσει] Jun. malebat: περισπᾷ. Quis vero nescit, Graecos saepissime Futurum pro Praesenti usurpare, de quo L. Gr. Idiom. cf. Viger. de Idiot. L. Gr. p. 212. edit. Zeun. II^{dae}. Quid? quod ἄψεται praeceffit.

ἀπιδὼν εἰς τὸ τάχος κ. τ. λ.] Menag. malebat ἐπιδόντα, qua tamen emendatione haud,

transacta, defuncti et in cineres redacti sint, desine tandem [indigne hoc ferre]. „At moleste quoque fers ea, quae a rerum universitate tibi sunt tributa.„ In memoriam revocans vel disjunctivum illud: aut providentia, aut atomi, vel ea omnia, quibus demonstratum est, mundum civitatis instar obtinere, [desine tandem moleste ferre]. „Verum tangunt te adhuc, quae ad corpus pertinent.„ Considerans, spiritui sive leniter sive aspere motu neutiquam immisceri mentem, ubi semel se subduxerit, suamque vim perspexerit, nec non ea, quae de voluptate ac labore audivisti tuoque adsensu comprobasti, [desine tandem moleste ferre]. „Verum gloriola te torquet.„ Cogitans, quam celeriter omnia

F 5

obli-

haud aegre carebimus, si suppleverimus post περιγράφεται verba παύου ποτὲ δυσχεραίνειν. Morus quoque τὸ ἀπιδῶν defendit, sed alia ratione. „Hic, inquit, videtur esse nexus: ἀπιδῶν εἰς — μέμνησο, inserta parenthesi [sc. ὅλη — ἐπαινέσόμενοι], post quam οὖν addit.„

τὸ εὐμετάβολον] Arg. operarum errore: τὸ εὐματάβολον.

τὸ ἀκριτον τῶν ἐφ' ἡμῖν δοκούντων] Verba τῶν ἐφ' ἡμῖν δοκούντων intacta reliqui, eaque in versione expressi, si non ut debebam, tamen ut poteram. Apud Arrian. Diss. Epictet. I, 9, 15. simili fere modo ἡ ἐφ' ἡμῖν ἐξουσία dicitur pro ἡ εἰς ἡμᾶς ἐξουσία. Et apud eundem IV, 1, 86. τυραννοὶ ἐφ' ἐκάστοις [ἡμῶν] sunt tyranni nobis imminentes & mi-

nantes. Hinc putavi nostrum significare posse: *opiniones famae nostrae minantes*. Aptior sane videbitur in hac orationis serie interpretatio nostra, quam Casaub., qui verba τὰ ἐφ' ἡμῖν δοκούντα de iis explicat, quae videntur in nostra esse potestate, quamquam fa-teor, eam usu loquendi Stoicorum magis confirmari. Jam pergam ad enarrandas VV. DD. conjecturas. Gatak. malebat: τῶν ἐφημεῖν δοκούντων, Cas. τῶν εὐδοκιμούντων, aut τῶν ἡμῖν δοκούντων, quod Xyl. legisse videtur. Verba enim τὸ ἀκριτον τῶν κ. τ. λ. vertit: *incertitudo opinionum humanarum*.

τὸ στενὸν τοῦ τόπου] Lugd. vitiose: τὸ στ. τοῦ πλάτους.

στιγμῇ, καὶ ταύτης κ. τ. λ.] Vat. A. corrupte: στίγμη, πύατον γωνίδιον κ. τ. λ.

μέε

πόσοι, καὶ οἱοί τινες οἱ ἐπαινεσόμενοι; λοιπὸν οὖν μέμνησο τῆς ὑποχωρήσεως τῆς ἐς τοῦτο τὸ ἀρθρίδιον ἑαυτοῦ· καὶ πρὸ παντὸς μὴ σπῶ, μηδὲ κατεντείνου, ἀλλὰ ἐλεύθερος ἔσο, καὶ ὄρα τὰ πράγματα ὡς ἀνὴρ, ὡς ἄνθρωπος, ὡς πολίτης, ὡς θνητὸν ζῶν. Ἐν δὲ τοῖς προχειροτάτοις, εἰς αὐτὸ ἐγκύψεις, ταῦτα ἔστω τὰ δύο. Ἐν μὲν, ὅτι τὰ πράγματα οὐχ ἄπτεται τῆς ψυχῆς, ἀλλ' ἐξω ἕστηκεν ἀτρεμοῦντα· αἱ δὲ ὀχλήσεις ἐκ μόνῃς τῆς ἔνδον ὑπολήψεως. ἕτερον δὲ, ὅτι πάντα ταῦτα, ὅσα ὀρᾷς, ὅσον οὐδέπω μεταβάλλει, καὶ οὐκ ἔτι ἔσται· καὶ ὅσων ἤδη μεταβολαῖς αὐτὸς παρατετύχηκας; συνεχῶς διανοοῦ, ὁ κόσμος, ἀλλοίωσις· βίος, ὑπόληψις.

δ. Εἰ τὸ νοερὸν ἡμῖν κοινόν, καὶ ὁ λόγος καθ' ἓν λογικοί ἐσμεν κοινός· εἰ τοῦτο, καὶ ὁ προστακτικὸς τῶν ποιητέων, ἢ μὴ, λόγος κοινός· εἰ τοῦτο, καὶ ὁ νόμος κοινός· εἰ

μέμνησο τῆς ὑποχωρήσεως τῆς ἐς τοῦτο τὸ ἀρθρίδιον ἑαυτοῦ] *Vatic. A. μ. π. ὑποχ. τ. ε. τ. τ. ἀρθρίδιον ἑαυτοῦ. Haud male, opinor. Potuit enim translate villam dicere, pro mente, in quam tanquam in villam ut secederetur suaderet. Vereor tamen, ne ἀρθρίδιον illud a librario profectum sit, qui non intelligeret, quid sit ὑποχώ-*

ρησις εἰς ἀρθρίδιον. Hinc nolui eam lectionem in contextum recipere, quamquam aliis fortasse vulgari elegantior videatur.

ὅσον οὐδέπω μεταβάλλει] *Jun. malebat μεταβαλεῖ. At cf. quae infra adnotabimus ad similem Reisk. conjecturam IX, 29.*

παρατετύχηκας; συνεχῶς

oblivione sepeliantur, quam vastum sit illud chaos infiniti utrimque aevi, quam inanis ille applausus, quam mutabiles et inconsultae opiniones, quae famae nostrae minantur, quam angustus denique locus, quo laus ista terminatur, [define tandem moleste ferre]. Tota enim terra puncti instar est, et hujus quam exiguus angulus incolitur? et in hoc quam pauci sunt et quales, qui te sint celebraturi? Proinde, quod reliquum est, memento in particulam istam secedere; et in primis cave distraharis aut nimis intento agas studio, liber esto potius et res intueere, ut vir, ut homo, ut civis, ut animal mortale. Ex his, quae tibi, ut ad ea attendas, quam maxime in promptu esse debeant, haec duo sint: alterum, res ipsas non ad animum adtingere, sed extrinsecus immotas persistere, molestias autem ab opinione sola provenire: alterum vero, universa, quae hic videas, mox mutatum iri, neque amplius futura esse: et quam multarum rerum mutationibus jam ipse interfuisti? Jugiter considera, mundum esse mutationem, vitam opinionem.

4. Si intellectus nobis communis est, etiam ratio, per quam rationales sumus, communis est; si ratio, etiam ea, quae quid agendum sit, quid non, praecipit, ratio communis

χῶς διανοοῦ, ὁ κόσμ. κ. τ. λ.] Monente *Reiskio*, post παρατετύχηκας interstixi signo interrogandi, συνεχῶς διανοοῦ autem cum sequentibus conjunxi. Ceterae: παρατετύχηκας, συνεχῶς διανοοῦ. ὁ κόσμος κ. τ. λ. Sed nimis frigidus videtur sensus, si verba συνεχῶς διανοοῦ ad priora referuntur.

ὁ κόσμος, ἀλλοίωσις. ὁ βίος, ὑπόληψις.] *Vat. A.*

corrupte: ὁ κόσμου, ἀλλοίωσις κ. τ. λ.

Ad Sect. 4. (ap. Lugd. 6. p. Caf. 4.)

εἰ τὸ νοερόν κ. τ. λ.] Ita cum *Lugdun.*, *Caf.*, *Oxon.* et *De Jol.* dedi, pro quo in reliquis legitur: εἰ τὸ νοερόν. Consentit quoque *Vat. A.* in νοερόν. Idem vero pro εἰ τὸ vi-tiose dat: εἰς τὸ.

ὁ κόσ-

εἰ τοῦτο, πολίται ἐσμέν· εἰ τοῦτο, πολιτεύματος τινος μετέχομεν· εἰ τοῦτο, ὁ κόσμος ὥσανεὶ πόλις ἐστί. τίνος γὰρ ἄλλου φήσει τις τὸ τῶν ἀνθρώπων πᾶν γένος κοινῷ πολιτεύματος μετέχειν; ἐκεῖθεν δὲ ἐκ τῆς κοινῆς ταύτης πόλεως, καὶ αὐτὸ τὸ νοερὸν καὶ λογικὸν καὶ νομικὸν ἡμῖν, ἢ πόθεν; ὥσπερ γὰρ τὸ γεῶδες μοι ἀπὸ τινος γῆς ἀπομεμέρισται, καὶ τὸ ὑγρὸν ἀφ' ἑτέρου στοιχείου, καὶ τὸ πνευματικὸν ἀπὸ πηγῆς τινος, καὶ τὸ θερμὸν καὶ πυρῶδες ἐκ τινος ἰδίας πηγῆς (οὐδὲν γὰρ ἐκ τοῦ μηδενὸς ἔρχεται, ὥσπερ μὴδ εἰς τὸ οὐκ ὄν ἀπέρχεται), οὕτω δὴ καὶ τὸ νοερὸν ἡμεῖς ποθέν.

εἰ. Ὁ θάνατος τοιοῦτος, οἷον γένεσις, φύσει μυστήριον. σύγκρισις ἐκ τῶν αὐτῶν στοιχείων * . . . εἰς ταυτά. ὅλως δ' οὐκ ἐφ' ὧν ἂν τις αἰσχυνθεῖη, οὐ γὰρ παρὰ τὸ ἐξῆς τῷ νοερῷ ζῶν, οὐδὲ παρὰ τὸν λόγον τῆς παρασκευῆς.

ς'. Ταῦτα οὕτως ὑπὲρ τῶν τοιούτων πέφυκε γίνεσθαι ἐξ ἀνάγκης. ὁ δὲ τοῦτο μὴ θέλων, θέλει τὴν συκὴν ὅπου μὴ ἔχειν. ὅλως δ' ἐκεῖνο μέμνησο, ὅτι ἐντὸς ἀλγίστου χρόνου καὶ σὺ καὶ οὗτος τεθνήξεσθε· μετὰ βραχὺ δὲ οὐδὲ ὄνομα ὑμῶν ὑπολειφθήσεται.

ς'. Ἄρον

ὁ κόσμος ὥσανεὶ πόλις ἐστί.] *Vat. A.* vitiose: ὁ κόσμος ὥσαν εἰ πολίταις τι.

ἀπὸ τινος γῆς ἀπομεμέρισται.] *Vat. A.* vitiose: ἀπομέρισται.

καὶ τὸ ὑγρὸν ἀφ' ἑτέρου στοιχείου, καὶ τὸ πνευματικὸν ἀπὸ πηγῆς τινος] *Vatic. A.* — καὶ τὸ πνευματ. ἀπὸ γῆς τινος, *perperam*. Nec vero opus est, opinor, emendatione *Reisk.*, qui reponendum putabat: καὶ τὸ

ὑγρὸν ἀπὸ πηγῆς τινος καὶ τὸ πνευματικὸν, ἀφ' ἑτέρου στοιχείου, *quamquam facile concedo, hoc elegantius esse.*

οὐδὲν γὰρ ἐκ τοῦ μηδενὸς κ. τ. λ.] Particula γὰρ a *Vat. A.* abest.

Ad Sect. 5. (ap. Lugd. 7. p. Caf. 5.)

σύγκρισις ἐκ τῶν αὐτῶν στοιχείων * . . . εἰς ταυτά.] Locus absque dubio mutilatus. Legendum igitur aut cum *Casaub.* σύγκρισις καὶ διά-

munis est; si haec, lex quoque communis est; quod si ita se habet, cives sumus; hoc si conceditur, civitatis cujusdam participes sumus; et ex hoc efficitur, mundum civitatis instar obtinere: quam enim aliam civitatem dicere quis possit toti hominum generi communem? Hinc vero ex communi illa civitate intellectus et ratio et lex nobis est, aut unde? Sicut enim terrenum mihi a terra aliqua pro parte obvenit, et calidum et igneum a fonte aliquo peculiari: (nihil enim aut ex nihilo fit, aut in nihilum redigitur,) ita et intellectus alicunde [nobis] venit.

5. Tale quiddam mors est, quale nativitas, naturae mysterium; ex iisdem elementis concretio [illic], in quae [istic resolutio], nihil omnino, cujus quemquam pudeat; nec enim animali ratione praedito, nec rationi constitutionis ejusdem repugnat.

6. Natura rerum fieri nequit, quin ab istiusmodi [hominibus] talia fiant, quod qui non vult, is et ficum succo carere vult. Omnino autem illius memento, intra brevissimum tempus et tibi et illi, quicumque sit, moriendum fore; tum paullo post ne nomina quidem vestra superfutura.

7. Tolle

διάκρισις ἐκ τ. α. στ. εἰς ταυτά, aut, quod malim, cum *Gatak. σύγκρισις ἐκ τῶν αὐτῶν στοιχείων καὶ διάκρισις* f. *διάλυσις* εἰς ταυτά. — Aliquando suspecta mihi erant verba σύγκρισις — ταυτά, eaque ex glossemate, quo quid θάνατος sit, explicaretur, orta et textui illata putabam. At obsiant verba εἰς ταυτά, quo minus in ea opinione perseverem.

ὅλως δ' οὐκ ἐφ' ὧν] Quamquam vix tanti est, nolo

tamen silentio praeterire, in veterum Edd. *Xyl. 1., Arg., Lugd., Cas. et Oxon.* auctoritatem secutum δ' οὐκ edidisse, in reliquis autem δὲ οὐκ legi.

Ad Sect. 6. (ap. Lugd. 7. p. 8. Cas. 6. p.)

ὅλως δ' ἐκεῖνο μέμνησο] *Vat. A.* vitiose: ὅλως δ' ἐκεῖνῳ μέμνησο.

καὶ σὺ καὶ οὗτος τε θνήξουσιν] *Vat. A.* iterum corrupte: καὶ σὺ οὗτος τε θνήξουσιν.

Sect.

ζ'. Ἄρον τὴν ὑπόληψιν, ἥρται τὸ βέβλαμμαι. Ἄρον τὸ βέβλαμμαι, ἥρται ἡ βλάβη.

η'. Ὁ χεῖρῳ αὐτὸν ἑαυτοῦ ἄνθρωπον οὐ ποιεῖ, τοῦτο οὐδὲ τὸν βίον αὐτοῦ χεῖρῳ ποιεῖ, οὐδὲ βλάπτει, οὔτε ἐξωθεν, οὔτε ἔνδοθεν.

θ'. Ἡνάγκασται ἡ τοῦ συμφέροντος φύσις τοῦτο ποιεῖν.

ι'. Ὅτι πᾶν τὸ συμβαῖνον, δικαίως συμβαίνει· ὃ ἐὰν ἀκριβῶς παραφυλάσσης, εὐρήσεις· οὐ λέγω μόνον κατὰ τὸ ἐξῆς, ἀλλ' ὅτι κατὰ τὸ δίκαιον, καὶ ὡς ἂν ὑπὸ τινος ἀπονεμοντος τὸ κατ' ἀξίαν. παραφύλασσε οὖν ὡς ἡρξω· καί, ὅτι ἂν ποιῆς, σὺν τούτῳ ποίει, σὺν τῷ ἀγαθὸς εἶναι, καθ' ὃ νενόηται ἰδίως ὁ ἀγαθός. τοῦτο ἐπὶ πάσης ἐνεργείας σῶζε.

ικ'. Μὴ τοιαῦτα ὑπολάμβανε, οἷα ὁ ὑβρίζων κρίνει, ἢ οἷά σε κρίνουν βούλεται· ἀλλ' ἴδε αὐτὰ, ὅποια κατ' ἀληθείαν ἐστί.

ιβ'. Δύο

Sect. 7. (ap. Lugdun. 9. p. Casf. 6. p.)

Ad Sect. 8. (ap. Lugd. 9. p. Casf. 6. p.)

τοῦτο οὐδὲ τ. β. α. χεῖρῳ ποιεῖ] *Vat. A.* τοῦτο οὐδὲ τ. β. α. χεῖρῳ οὐ ποιεῖ.

Ad Sect. 9. (ap. Lugd. 9. p. Casf. 6. p.)

ἡνάγκασται ἡ τοῦ συμφέροντος φύσις κ. τ. λ.] *Gatak.* malebat: ἡνάγκ. ἕνεκα τοῦ συμφέροντος ἡ φύσις τ. π., qua tamen emendatione opus non esse videtur. Cf. Comment. ad h. l.

Ad Sect. 10. (ap. Lugd. 9. p. Casf. 7.)

ὃ ἐὰν ἀκριβῶς παραφυλάσσης] ἀκριβῶς dedi cum *Xyl. 1.*, *Casf. et Oxon.*, consentiente *Vatic. A.* In reliquis *Edd.* ἀκριβῶν scriptum est, quamquam *Gat.* illud malebat.

οὐ λέγω μόνον κατὰ τὸ ἐξῆς, ἀλλ' ὅτι κατὰ τὸ δίκαιον.] *Sensus* in aprico est; verba autem vix sana. *Morus* igitur legendum putabat: οὐ λ. μ. κ. τ. ἐξῆς, ἀλλὰ κατὰ τὸ δίκαιον, οἰκίστο καί. — *Reisk.* vero: οὐ λ. μόν. κ. τ. ἐξῆς ἀλλ' ἔτι

7. Tolle opinionem et sublatum est illud: laesus sum. Quo sublato, et damnum sublatum est.

8. Quod hominem ipsum deteriore non reddit, id neque vitam ejus deteriore reddit, neque damnum ei adfert, nec extrinsecus nec intrinsecus.

9. Utilitatis natura non potest non ita agere.

10. Quidquid contingit, iuste contingit: id, quod si sedulo observaveris, facileprehendes: non dico ex necessaria tantum rerum serie, sed etiam ex ratione iusta et quasi ab aliquo, qui pro dignitate cuiquam suum tribuit; hoc igitur, ut coepisti, considerare perge, et quidquid facis, te bonum praesta sensu eo, quo quis proprie bonus dicitur: hoc in omnibus serva actionibus.

11. Tu ne ea opineris, quae is opinatur, qui te injuria adficit, aut quae ille te autumare vult: sed res ipsas, quomodo se vere habeant, considera.

12. Du-

ἔτι καὶ κατὰ κ.τ.λ. Omnium vero maxime probabilis mihi videtur ratio Viri Docti, qui in Bibl. philolog. Gotting. ed. *Mor.* censorem egit, ut dicamus ὅτι loco suo motum et statim post οὐ λέγω μόνον reponendum esse: οὐ λ. μόν. ὅτι κατὰ τὸ ἐξῆς, ἀλλὰ κατὰ τὸ δίκαιον. Nec necessarium admodum est, ut ἀλλὰ καὶ legamus, quum καὶ illud post οὐ μόνον ἀλλὰ interdum et aliis optimis scriptoribus omittatur, de qua re cf. Cl. *Hindenburg.* ad Xenophont. Memor. I, 6, 2.

καὶ ὅ,τι ἂν ποιῇς] Edd.

Glasg., Woll. et *Mori* operarum errore: καὶ ὅτι ἂν ποιῇς. σὺν τῷ ἀγαθῷ εἶναι.] Sic cum *Lugd., Cas., Oxon.* et *Mor.* edere pro vulgari σὺν τὸ haud dubitavi: postulat enim regula Grammatices, ut ita emendemus.

Ad Sect. 11. (ap. Lugd. 9. p. Cas. 8.)

οἷα ὁ ὑβρίζων κρίνει.] *Arg.* operarum errore: οἷα ὁ ὑβρ. κρίνειν.

ἀλλ' ἴδε] *Xyl. 1.* et *Arg.* ἀλλὰ ἴδε.

ὅποια κατ' ἀλήθειαν ἐστὶ] *Vatic. A.* corrupte: ὅποیان κατ' ἀλήθειαν ἐστὶ.

Ad

ιβ'. Δύο ταύτας ἐτοιμότητας ἔχειν αἰεὶ δεῖ· τὴν μὲν, πρὸς τὸ πράξαι μόνον, ὅπερ ἂν ὁ τῆς βασιλικῆς καὶ νομοθετικῆς λόγος ὑποβάλλῃ, ἐπ' ὠφελείᾳ ἀνθρώπων. τὴν δὲ, πρὸς τὸ μεταθεῖσθαι, εἰ ἄρα τις παρῇ διορθῶν καὶ μεταγῶν ἀπὸ τινος οἰήσεως. τὴν μὲν τοι μεταγωγὴν, αἰεὶ ἀπὸ τινος πιθανότητος ὡς δικαίου, ἢ κοινωφελοῦς γίνεσθαι, καὶ τὰ παραπλήσια τοιαῦτα μόνον εἶναι δεῖ, οὐχ ὅτι ἡδὺ ἢ ἔνδοξον ἐφάνη.

ιγ'. Λόγον ἔχεις; ἔχω· τί οὖν οὐ χρᾶ; τούτου γὰρ τὸ ἑαυτοῦ ποιῶντος, τί ἄλλο θέλεις;

ιδ'. Ἐνυπέστης, ὡς μέρος. ἐναφανισθήσῃ τῷ γεννήσαντι· μᾶλλον δὲ ἀναληφθήσῃ εἰς τὸν λόγον αὐτοῦ τὸν σπερματικὸν κατὰ μεταβολήν.

ιε'. Πολ-

Ad Sect. 12. (ap. Lugd. 10. Caf. 9. p.)

ἔχειν αἰεὶ δεῖ] *Vat. A. vitiōse: ἔχει κ. τ. λ.*

τὴν μὲν τοι μεταγωγὴν, αἰεὶ κ. τ. λ.] Quid sibi velit, quod hoc loco praecipit Antoninus, nemo non videt, mutationem scilicet sententiae fieri debere interventu verisimilis opinionis, justum esse et omnibus utile; quod jam praeferas; tales quidem justas esse causas sententiam mutandi, non vero opinionem de majori rei alicujus suavitate aut honore. In singulis autem verbis haereo: τὴν μὲν τοι μεταγωγὴν [sc. δεῖ, quod ex seq. sub-

audiendum est] αἰεὶ ἀπὸ τινος πιθανότητος ὡς δικαίου, ἢ κοινωφελοῦς [sc. ὄντος, quae quidem ellipsis durior fere est] γίνεσθαι. — Jam vero, quae sequuntur, ea vix sana sunt, et miror, Gatakerum caeterum ad emendandum satis proclivem h. l. silentio praeteriisse. καὶ τὰ παραπλήσια τοιαῦτα μόνον εἶναι δεῖ, οὐχ ὅτι κ. τ. λ. Hoc loco id quod praedicati vicem tepeat, deesse videtur. Expectas enim μόνον εἶναι δεῖ μεταπειθόντα vel tale quid. Jam vero *Vat. A.* nihil varietatis a vulgato textu habet, nisi quod pessime adeo παραπαίονα pro παραπλήσια exhibet, vocem igitur, quae

12. Duplicem te habere oportet promptitudinem: alteram, ut ea tantum facias, quae ratio ejus partis, quae regnum in te et potestatem legislatoris obtinet, hortatur, [et] ad hominum utilitatem: alteram, ut, si quis adsit, qui te corrigere et ab opinione aliqua deducere velit, sententiam mutes. Oportet autem hanc sententiae mutationem tantum aut probabilitate aliqua, vel justam esse, vel hominum societati utilem, aut istiusmodi argumentis niti, non autem opinione, suavius aut gloriosius hoc esse.

13. Ratione praeditus es? Sum. Cur igitur ea non uteris? Haec enim si facit, quod suum est; ecquid est amplius, quod desideres?

14. Ut pars substituti; in id, quod te genuit, evanescas: vel potius facta mutatione in rationem ejus feminalem recipieris.

15. Mul-

quae plane nihili est. Pergo ad conjecturas VV. DD. proponendas. Menag. nihil mutabat, praeterquam quod τοιαῦτα ut glossema τοῦ παραπλήσια tollendum putabat. Reisk. locum ita constituit: τὴν μὲν τοι μεταγωγὴν δεῖ ἀπὸ τινος πιθανότητος ὡς δικαίου ἢ κοινωφελούς γίνεσθαι καὶ παραπλήσια. Τοιαῦτα μόνον εἶναι δεῖ τὰ μετὰ γόντα ἢ μεταπειθόντα. — Morus: τὴν μέντοι μεταγωγὴν ἀ. τ. πιθανότητος, ὡς δίκαιον καὶ κοινωφελές καὶ τὰ παραπλήσια τοιαῦτα, γίνεσθαι δεῖ, οὐχ ὅτι κ. τ. λ. — Censor Ed. Mor. in Bibl. philol. Götting. τὴν μ. μεταγωγὴν ἀ. τ. πιθαν., ὡς Marc. Anton.

δικαίου ἢ κοινωφελούς ὄντος, καὶ τὰ παραπλήσια τοιαῦτα, μόνον γινέσθαι δεῖ κ. τ. λ. — Noli temere textum ex conjectura mutare; ceterum vix dubito, quin pro αἰ cum Reisk. legendum sit δεῖ: praeterea nihil mutem, nisi παραπλήσια, quod forsan depravatum sit, et pro substantivo, ut παραπήγματα, illatum.

Ad Sect. 13. (ap. Lugd. 11. Cas. 9. p.)

τί ἄλλο θέλεις] Lugd. operarum vitio: θέλεις.

Ad Sect. 14. (ap. Lugd. 12. p. Cas. 10. p.)

ἐνυπέστης] Vatic. A. ἂν ὑπέστης.

G

Ad

ις'. Πολλὰ ληβανωτοῦ βωλάρικ ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ βωμοῦ, τὸ μὲν προκατέπεσεν, τὸ δ' ὕστερον. διαφέρει δ' οὐδέν.

ις'. Ἐντὸς δέκα ἡμερῶν θεὸς αὐτοῖς δόξεις, οἷς νῦν θηρίον καὶ πίθηκος, εἰν ἀνακάμψης ἐπὶ τὰ δόγματα, καὶ τὸν σεβασμὸν τοῦ λόγου.

ις'. Μὴ ὡς μύρια μέλλων ἔτη ζῆν. τὸ χρεὼν ἐπήρ-
τηται· ἕως ζῆς, ἕως ἔξεστιν, ἀγαθὸς γένου.

ιη'. Ὅσῃν ἀσχολίαν κερδαίνει, ὁ μὴ βλέπων, τί ὁ
πλησίον εἶπεν, ἢ ἔπραξεν, ἢ διενόηθῃ· ἀλλὰ μόνον τί αὐ-
τὸς ποιεῖ, ἵνα αὐτὸ τοῦτο δίκαιον ᾖ, καὶ ὅσιον, ἢ κατὰ
τὸν ἀγαθόν

— — — — μὴ μέλαν

Ἦθος περιβλέπεσθαι, ἀλλ' ἐπὶ τῆς γραμμῆς τρέχειν
Ὅρθον, μὴ διεῖρημένον.

ιθ'. Ὁ

*Ad Sect. 15. (ap. Lugd. 12. p.
Caf. 10. p.)*

τὸ δ' ὕστερον] Sic Edd.
antiquiores. *Gat. et reliquae*:
τὸ δὲ ὕστερον.

*Ad Sect. 16. (ap. Lugd. 12. p.
Caf. 10. p.)*

αὐτοῖς δόξεις] *Vat. A.*
prave: αὐτοῖς δόξης.

ἀνακάμψης] Ita *Xyl. 1.*,
Arg., *Lugd.*, *Caf.* et *Oxon.*,
quod *Gat.* et reliqui Editores
adeoque *De Joly* praeter ne-
cessitatem in ἀποκάμψης im-
mutarunt.

*Ad Sect. 17. (ap. Lugd. 12. p.
Caf. 10. p.)*

τὸ χρεὼν ἐπήρτηται]
Vat. A. haud male τὸ χρέος (de-
bitum naturae) ἐπήρτηται.

*Ad Sect. 18. (ap. Lugd. 13.
Caf. 11.)*

Ὅσῃν ἀσχολίαν κερδαί-
νει κ. τ. λ.] Vox ἀσχολίαν
corrupta videtur. *Xyl. et Caf.*
vertunt: *Quantum otii lucra-*
tur etc., quasi legissent εὐσχο-
λίαν, quod et *Gat.* reponen-
dum putabat, quem in Ver-
sione h. l. secutus sum. Poterat
tamen et aliquis suspicari, le-
gendum esse ἀχοκίαν, i. e.
ἀοργησίαν, ut apud *Plutarch.* in
Consolat. ad Uxor. II. p. 390.
Vol. X. Hutt., ubi cum πρώ-
της conjungitur, ita ut sensus
sit: defutura iracundiae irrita-
menta, deposita curiositate de
iis, quae alii dixerint, egerint,
cogitaverint.

ἢ κατὰ τὸν ἀγαθόν
— — — — μὴ μέλαν

Ἦθος

15. Multae thuris glebulae in aram eandem, alia citius, alia serius decedit: nihil autem interest.

16. Intra decimum diem iisdem Deus videberis, quibus nunc bellua aut finia, si ad decreta rationisque cultum te retuleris.

17. Ne tanquam annorum millia victurus: fatum infat; dum vita suppetit, dum datur, bonus esto.

18. Quantum is otii lucratur, qui non animadvertit, quid alius dixerit, egerit, cogitaverit; sed, quid ipse tantum agat, quo id iustum fiat piisque, seu, ut Agatho ait:

— — — — non nigros

Mores circumspicere, sed lineae insistere

Rectum, non vagantem.

G 2

19. Qui

Ἡθός περιβλέπεσθαι,
ἀλλ' ἐπὶ τῆς γραμ-
μῆς τρέχειν.

Ὁρθόν, μὴ διεξῆμιμέ-
νον.] Vix dubito, quin pro κα-
τὰ τὸν ἀγαθόν legendum sit κα-
τὰ τὸν Ἀγαθῶνα. Hinc verba
sequentia, praecedente Menagio,
et in Notis Mssis ad hunc lo-
cum et in Notis ad Diogen.
Laert. I, 61. in versus singu-
lares dividenda putavi. Jam
Xyl. malebat: κατὰ τὸν Ἀγα-
θῶνα, „quod, inquit, maxi-
me videtur confirmare arti-
culus τὸν masculinus, et ver-
ba, quae sequuntur, omnino
videntur ex aliquo poeta de-
sumpta., — Casaub. edidit
Ἀγαθῶνα. Gatak.: „Quid, si
Xyl. lectione [emendatione]
ex parte admittat, sic concin-

naverimus: ἡ κατὰ τὸν Ἀγα-
θῶνα μὴ μέλαν ἦθος ἢ· δεῖ δὲ
μὴ περιβλέπεσθαι κ. τ. λ.,

Idemque vertit: nec, ut Aga-
tho loquitur, mores nigros
quod respiciat: non est itaque
circumspiciendum, sed lineae
insistendum etc. — Boot. pro
περιβλέπεσθαι reponendum
putabat: περιτρέπεσθαι. — Iu-
nilius: ὅσιον καὶ ἀγαθόν· μὴ με-
τὰ νοθείας περιβλέπεσθαι. —
Reiske: ὅσιον καὶ καλὸν ἀγα-
θόν. Μὴ (sc. χρῆ) μέλαν ἦθος
περὶ σε βλέπεσθαι κ. τ. λ. —
Moras: ὅσιον δεῖ γὰρ τὸν ἀγα-
θόν κ. τ. λ. — Reche: ἥκει τε
(πρὸς) τὸν ἀγαθόν κ. τ. λ. —
Judicio suo utantur lectores!
Mihi quidem a Xyl. et Menag.
locus perfanatus esse videtur.

ΙΘ'. Ὁ περὶ τὴν ὑστεροφημίαν ἐπτοημένος, εὖ φαντάζεται ὅτι ἕκαστος τῶν μεμνημένων αὐτοῦ τάχιστα καὶ αὐτὸς ἀποθανεῖται. εἶτα πάλιν καὶ αὐτὸς ὁ ἐκεῖνον διαδεξάμενος, μέχρι καὶ πᾶσα ἡ μνήμη ἀποσβῇ διὰ ἐπτοημένων καὶ σβεπνυμένων προιοῦσα. ὑπόθου δ' ὅτι καὶ ἀθάνατοι μὲν οἱ μεμνησόμενοι, ἀθάνατος δ' ἡ μνήμη· τί οὖν τοῦτο πρὸς σέ; καὶ οὐδὲν λέγω, ὅτι πρὸς τὸν τεθνηκότα; ἀλλὰ πρὸς τὸν ζῶντα, τί ὁ ἔπαινος, πλὴν ἄρα δι' οἰκονομίαν τινά; πάρες γὰρ νῦν ἀκαίρως τὴν Φυσικὴν δόσιν, ἄλλου τινὸς ἐχόμενον λόγου λοιπόν.

κ'. Πᾶν

Ad Sect. 19. (ap. Lugd. 14. p. Caf. 12. p.)

ὁ περὶ τὴν ὑστεροφημίαν κ. τ. λ.] Articulus ὁ abest a *Vat. A.* Pro τὴν vero τὸν perperam scriptum est in *Woll.*

εἶτα πάλιν καὶ αὐτὸς ὁ ἐκεῖνον κ. τ. λ.] Vitiose *Vatic. A.* εἶτα πάλιν ὁ ἐκεῖνου (*sic.*) κ. τ. λ.

καὶ οὐδὲν λέγω, ὅτι πρὸς κ. τ. λ.] *Vat. A.* καὶ οὐ λέγω, ὅτι πρὸς κ. τ. λ. haud male. Caeterum *Reche* malebat pro ὅτι legere τί, quia praecedit τί οὖν τοῦτο πρὸς σέ;

τί ὁ ἔπαινος, πλὴν κ. τ. λ.] *Reche*, qui post ζῶντα interrogandi signum poni malebat, pro τί ὁ ἔπαινος legendum esse putat: δι' ὃ vel διατί ὁ ἔπαινος κ. τ. λ.

πάρες γὰρ νῦν ἀκαίρως — λοιπόν.] Haec verba, quamquam absque dubio depravata, tamen sine Codi-

cum auctoritate corrigere nolui. Nec quidquid varietatis in Edd. reperitur, nisi quod *Caf.* pro ἐχόμενον exhibet ἐχομένου. *Vat. A.* autem melius, opinor, ἐχομένην exhibet. Restat, ut conjecturas lectoribus proponam. *Gatak.* παρῆς aut παρίης γὰρ ν. ἀκ. τ. φ. δ. ἀ. τ. ἐχόμενος λ. λ., *omittis enim intempestive id, quod in te natura posuit, dum ab aliorum interim sermonibus pendes.* At dubito, an Φυσικὴ δόσις unquam hoc sensu adhibeatur. — *Boot.*: παρέντες γὰρ ν. ἀκ. τ. φ. δ. ἀ. τ. ἐχομεν λόγον, praetermittentes id, quod in nobis natura posuit, alterius rei rationem habemus. *Reiskius* ad h. l. ita: „f. παρῆς γὰρ νῦν εὐκαίρως τὴν Φυσικὴν δόσιν, ἄλλου τινὸς ἐχομαι λόγου λοιπόν.“ quorsum facit, cui rei utilis est gloria et fama? nisi forte inter homines, in quibus versamur, ad perficien-

19. Qui insana famae posthumae cupiditate ducitur, non cogitat, fore, ut unusquisque eorum, qui ipsius meminert, et ipse mox moriturus sit; postea rursus et ipse, qui hunc exceperit, donec tandem omnis memoria per attonitos illos et extinctos propagata et ipsa prorsus extinguatur. Fac vero et immortales fore, qui tui recordentur, immortalem quoque tui memoriam; quid igitur hoc ad te? nec ad mortuum jam dico, sed ad superstitem ipsum laus quid facit? nisi forte propter dispensationem quandam? Neglige enim intempestive naturae donum, et relinquitur, te ex alia ratione pendere.

G 3

20. Pul-

ficiendas et consequendas eas res, quas cupimus, pro temporum atque rerum nostrarum ratione nobis usui sit: nam seposito, prout huic loco congruebat, naturae dono, jam tandem alias rationes consector, i. e. loquor nunc ad statum hominis naturalem non respiciens, sed loquor ut civis in communione rerum cum aliis constitutus. Haec ille. Verum hanc interpretationem esse durissimam, nemo non videt. — *Morus*: „Neglige naturae donum (τὸν λόγον) et relinquitur, te ex alio λόγω (rumore) pendere. Δοιπὸν ἐστὶ τὸ ἐχόμενον (die Abhängigkeit) ἄλλου τινὸς λόγου. Sed nonne λόγου delendum? Ita δόσις φυσικῇ naturae dotes quaslibet significabit. — At bene monuit Censor Adnotatt. *Mori* in Bibl. philolog. Gotting., hanc explanationem iusto duriorē esse,

nec accommodatam ad ea, quae praecedunt. In *Versione* tamen secutus sum *Morum*, ut versio quodammodo cum textu impresso consentiret. Non tamen diffiteor, mihi omnium maxime placere hujus Censoris emendationem: μὴ παρὲς οὖν ἀκαιρῶς τὸν φυσικὸν λόγον, ἄλλου τινὸς λόγου ἐχόμενος. Δοιπὸν πᾶν κ. τ. λ. Nec omnino mihi displicet ea, quam olim proposui, emendatio: παρὲς οὖν νῦν εὐκαιρῶς τὴν φυσικὴν δόσιν, ἄλλου τινὸς ἐχομένην (cum *Vat. A.*) λόγου. Δοιπὸν πᾶν κ. τ. λ. „Jam igitur, tempestive omittas, quaeso, donum, quod vano tumore te implet et ab aliorum sermone pendet. Reliquum etc. Solet enim Antoninus, finita de aliqua re disputatione, addere praecepta, et deinde ad alias res tractandas accedere. „

Ad

κ'. Πάν τὸ καὶ ὁπώσοῦν καλὸν ἐξ ἑαυτοῦ καλὸν ἐστὶ, καὶ ἐφ' ἑαυτῷ καταλήγει, οὐκ ἔχον μέρος ἑαυτοῦ τὸν ἔπαινον· οὔτε γοῦν χεῖρον ἢ κρεῖττον γίνεται τὸ ἐπαινούμενον. τοῦτο φημι καὶ ἐπὶ τῶν κοινότερον καλῶν λεγομένων· ὅσων ἐπὶ τῶν ὑλικῶν, καὶ ἐπὶ τῶν τεχνικῶν κατασκευασμάτων. τὸ δὲ δὴ ὄντως καλὸν * τινὸς χρεῖαν ἔχει; οὐ μᾶλλον ἢ νόμος, οὐ μᾶλλον ἢ ἀλήθεια· οὐ μᾶλλον ἢ εὐνοια, ἢ αἰδώς. τί τούτων διὰ τὸ ἐπαινεῖσθαι καλὸν ἐστίν, ἢ ψεγόμενον φθείρεται; σμαράγδιον γὰρ ἑαυτοῦ χεῖρον γίνεται, εἰ μὴ ἐπαινῇται; τί δὲ χρυσὸς, ἐλέφας, πορφύρα, λύρα, μαχαίριον, ἀνδύλλιον, δεινδρύφιον;

κα'. Εἰ διαμένουσιν αἱ ψυχαί, πῶς αὐταῖς ἐξ αἰδίου χωρεῖ ὁ αἶρ; πῶς δὲ ἡ γῆ χωρεῖ τὰ τῶν ἐκ τοσοῦτου αἰώνος θάπτομένων σώματα; ὥσπερ γὰρ ἐνθάδε, ἡ τούτων πρὸς ἣν τινα ἐπιδιαμονὴν μεταβολὴ καὶ διάλυσις χώραν ἄλλοις νεκροῖς ποιεῖ· οὕτως αἱ εἰς τὸν αἶμα μεδιστάμεναι ψυχαί,

Ad Sect. 20. (ap. Lugd. 14. p. Caf. 12 p.)

πάν τὸ καὶ ὁπώσοῦν κ. τ. λ.] *Malim, ut jam dixi, vocabulum praeced. Sect. extremum Δοιπὸν ad hanc Sect. referri, ut incipiat: Δοιπὸν πάν τὸ κ. τ. λ. Caeterum Vatic. A. pro πάν legit: ἄν. Quod mox sequitur καλὸν ἐστὶ in Lugd. operarum vitio in εἰκλὸν ἐστὶ depravatum est.*

γίνεται τὸ ἐπαινούμενον] *Lugd. et Caf. — τὸ ἐπαινόμενον.*

τὸ δὲ δὴ ὄντως καλὸν * τινὸς χρεῖαν ἔχει; οὐ

μᾶλλον, ἢ κ. τ. λ.] *Excidit, opinor, ἐπαινοῦ post καλόν. Gatak. malebat: οὐ τινος χρεῖαν ἔχει, aut τινος χρεῖαν ἔχει; — Caeterum Vatic. A. exhibet: τάγε δὴ οὕτως, καλὸν κ. τ. λ. quod minus placet. Inest enim in his, quae sequuntur, conclusio, quam vocant Logici, a minori ad majus. Pro δὴ Arg. vitiose δι.*

σμαράγδιον γὰρ ἑαυτοῦ χεῖρον κ. τ. λ.] *Lugd. Annot. malebat — οὐκ (debuerat saltem: οὐχ) ἑαυτοῦ χεῖρον: qua tamen emendatione non opus est, si haec verba interrogative explicantur.*

πορ-

20. Pulchrum etiam quaecunque per se pulchrum est et in se terminatur, nec partem sui ullam laudem habet; laudando quidem certe nec deterius nec melius redditur. Atque hoc de iis quoque dico, quae vulgo pulchra dicuntur, ut de rebus corporeis artiumque operibus. An igitur, quaeso, quod vere bonum est, [laudis] ultius indiget? non magis, quam lex; non magis, quam veritas; non magis, quam benevolentia, quam verecundia. Ecquid horum vel laudando fit pulchrum, vel vituperando corrumpitur? Smaragdus num deterior fit, si non laudatur? Quid vero aurum, ebur, purpura, lyra, pugio, flosculus, arbuscula?

21. Animae si permanent, quomodo eas ab aeterno capit aër? Quomodo vero terra corpora eorum, qui ab aevo tam immenso humati sunt, capere potest? Quemadmodum enim hic corporum, ubi aliquod temporis spatium permanserunt, mutatio et disolutio aliis cadaveribus locum

G 4

con-

πορφύρα, λύρα, μάχαιρον κ. τ. λ.] Vocem λύρα, quam ceterae Edd. ignorant, praeunte de Joly ex Vat. A. in textum recepi. Facile enim fieri potuit, ut post πορφύρα omitteretur, et librarius, qui Vat. A. descripsit, vix is erat, qui aliquid de suis adderet.

Ad Sect. 21. (ap. Lugd. 15. Caf. 13. 14. p.)

εἰ διαμένουσιν αἱ ψυχαὶ κ. τ. λ.] Tzetzes, qui Chil. VII. Hist. 147. ad hunc locum respexit, pro διαμένου.

αν substituit παραμένουσιν, et pro ἐξ αἰδίου, ἐξ αἰῶνος.

Ἰαπτομένων σώματα] Ἰαπτομένων recte dant Editt. Gatak. praecedentes. Haec vero et reliquae διαπτόμενα.

πρὸς ἣν τινα ἐπιδιαμυνήν] Casaub. primo protulit emendationem μετὰ πόσιν τινα ἐπιδ., quam Gatak. tanquam suam venditat.

εἰς τὸν αἴρα μεδιστάμεναι] Articuli τὸν ignorant Glasg., Woll., Mori et De Jol. Caeterum malim cum Menag. ad Laert. VII, 157. μεδεστάμεναι a perfecto μεδέστακα. Arg. vitiose μεδυστάμεναι.

καὶ

χαί, ἐπὶ ποσὸν συμμείναςai μεταβάλλουσι καὶ χέονται, καὶ ἐξάπτονται, εἰς τὸν τῶν ὅλων σπερματικὸν λόγον ἀναλαμβάνόμεναι, καὶ τοῦτον τὸν τρόπον χώραν ταῖς προσσυνοικιζομέναις παρέχουσι. τοῦτο δ' ἂν τις ἀποκρίναιτο ἐφ' ὑποθέσει τοῦ τὰς ψυχὰς διαμένειν. χρὴ δὲ μὴ μόνον ἐνθυμεῖσθαι τὸ πλῆθος τῶν θαπτομένων οὕτωςι σωμάτων, ἀλλὰ καὶ τὸ τῶν ἐκάστης ἡμέρας ἐσθιομένων ζώων, ὅφ' ἡμῶν τε καὶ τῶν ἄλλων ζώων. ὅσος γὰρ ἀριθμὸς καταναλίσκεται, καὶ οὕτωςι πως θάπτεται ἐν τοῖς τῶν τρεφομένων σώμασι, καὶ ὁμῶς δέχεται ἡ χώρα αὕτη, διὰ τὰς ἐξαιματώσεις, διὰ τὰς εἰς τὸ ἀερῶδες ἢ πυρῶδες ἀλλοιώσεις. Τίς ἐπὶ τούτου ἡ ἱστορία τῆς ἀληθείας; διαίρεσις εἰς τὸ ὑλικόν, καὶ εἰς τὸ αἰτιῶδες.

κβ'. Μὴ ἀπορρέμβεσθαι, ἀλλ' ἐπὶ πάσης ὁρμῆς τὸ δίκαιον ἀποδιδόναι· καὶ ἐπὶ πάσης φαντασίας σῶζειν τὸ καταληπτικόν.

κγ'. Πᾶν μοι συναρμόζει, ὃ σοι εὐάρμοστόν ἐστι, ὃ κῶσμε. οὐδέν μοι πρόωρον, οὐδὲ ὄψιμον, τὸ σοὶ εὐκαιρον. πᾶν μοι καρπὸς, ὃ φέρουσιν αἱ σοὶ ὥραι, ὃ φύσις. ἐκ σοῦ πάντα, ἐν σοὶ πάντα, εἰς σὲ πάντα. Ἐκβῖνος μὲν Φησι, πόλις

καὶ ἐξάπτονται.] Recte sic Edd. omnes: nec opus est emendat. Reisk. ἐξαπλοῦνται, explicantur.

χώραν ταῖς προσσυνοικιζομέναις παρέχ.] Haud dubitavi, ex auctoritate Cod. Vat. A. ubi turbato verborum ordine legitur: πρὸς ταῖς συν-

οικιζομέναις, pro vulgari προσσυνοικιζομέναις, quod sensui officit, rescribere προσσυνοικιζομέναις, ut Gatak. et Menag. emendabant. Reisk. malebat: προσενοικιζομέναις.

ἐφ' ὑποθέσει τοῦ τὰς ψυχὰς κ. τ. λ.] Pro τοῦ operationum errore Lugd. σοῦ. δέχε-

concedit, ita et animae in aërem translatae, ubi aliquamdiu perstituerunt, mutantur et funduntur et succenduntur, in feminalem universi rationem receptae, atque hoc modo locum faciant aliis in easdem sedes recipiendis. Hoc igitur respondere quis possit posito hoc, animas permanere. Non tantum autem reputanda est multitudo corporum hac ratione sepulcorum, sed etiam eorum; quae quotidie et a nobis et ab aliis animalibus comeduntur. Quantus enim numerus consumitur et hac ratione quasi sepelitur in corporibus eorum, qui iis aluntur, et tamen haec eadem regio ea capit, dum partim in sanguinem, partim in aëriam igneamve materiam transeunt. Quenam in hac re est veritatis explorandae ratio? Resolutio in materiam et formam.

22. Noli divagari, sed in singulis agendi consiliis iustum te praestare, et in omni viso tenere id, quod potest comprehendi.

23. Quidquid tibi convenit, o Munde, convenit et mihi: nihil mihi immaturum, nihil serum, quod tibi tempestivum; fructus mihi sunt omnia, quae tuae ferunt Horae; ex te omnia, in te omnia, ad te omnia. Ille:

G 5

,,o cara

δέχεται ἡ χώρα αὐτῇ]
Pro αὐτῇ Gatak. et Reisk. malunt αὐτὰ: haud male. Noli tamen vulgatum contra Codd. auctoritatem mutare, praefertim cum ferri posse videatur, subintellecto αὐτὰ, quod fortasse Antoninus, brevitatibus admodum studiosus praetermisit.

Ad Sect. 22. (ap. Lugd. 16. Cas. 14. p.)

ἐπὶ πάσης ὁρμῆς τὰ δίκαιον ἀποδιδόναι καὶ]
Haec verba ignorat Vat. A.

Ad Sect. 23. (ap. Lugd. 17. Cas. 15.)

οὐδὲ ὄψιμον] Vatic. A. οὐδὲ ὄψιμον, sensu eodem. πόλις

πόλι Φίλη Κέκροπος· σὺ δὲ οὐκ ἔρεῖς, ὦ πόλι Φίλη Διός;

κδ'. Ὀλίγα πρῆσσε, φησὶν, εἰ μέλλεις εὐθυμήσεν· μή ποτε ἄμεινόν τ' ἀναγκαῖα πράσσειν, καὶ ὅσα ὁ τοῦ Φύσει πολιτικοῦ ζώου λόγος αἰρεῖ, καὶ ὡς αἰρεῖ. τοῦτο γὰρ οὐ μόνον τὴν ἀπὸ τοῦ καλῶς πράσσειν εὐθυμίαν φέρει, ἀλλὰ καὶ τὴν ἀπὸ τοῦ ὀλίγα πράσσειν. τὰ πλείστα γὰρ ὧν λέγομεν καὶ πράσσομεν, οὐκ ἀναγκαῖα ὄντα· εἴαν τις περιέλῃ, εὐσυχλωτέρως καὶ ἀταρακτότερος ἔσται. ὅθεν δεῖ καὶ παρ' ἑκάστα ἑαυτὸν ὑπομιμνήσκειν, μὴ τι τοῦτο οὐ τῶν ἀναγκαίων; Δεῖ δὲ μὴ μόνον πράξεις τὰς μὴ ἀναγκαίας περιαιρεῖν, ἀλλὰ καὶ Φαντασίας· οὕτως γὰρ οὐδὲ πράξεις παρελκουσται ἐπακολουθήσουσι.

κε'. Πείρασον, πῶς σοι χωρεῖ καὶ ὁ τοῦ ἀγαθοῦ ἀνθρώπου βίος, τοῦ ἀρεσκομένου μὲν τοῖς ἐκ τῶν ὅλων ἀπονεμομένοις, ἀρκουμένου δὲ τῇ ἰδίᾳ πράξει δικαίᾳ καὶ διαθέσει εὐμενεῖ.

10

κς'. Ἐώ-

πόλι Φίλη Κέκροπος κ. τ. λ.] *Vatic. A. depravato*: πολλοὶ φίλοι κέκροπος, σὺ δὲ οὐκ ἔρεῖς, ὦ πολλοὶ φίλοι διός; — *Lugd., Caf. et Oxon.* ὦ ante πόλι Φίλη Διός omittunt, et *Caf.* operarum errore φίλι exhibet.

Ad Sect. 24. (ap. Lugd. 18. Caf. 16.)

ὀλίγα πρῆσσε, φησὶν, εἰ μέλλεις κ. τ. λ.] *Vat. A.* perperam: ὀλίγα πρῆν σε;

φησὶν, οὐ μέλλεις. *Ne quis Jonismo πρῆσσε offendatur, moneo, esse Democriti verba, quae h. l. ab Antonino laudantur.*

μή ποτε ἄμεινόν τ' ἀναγκαῖα κ. τ. λ.] Sic recte *Edd.* omnes, praeter *Xyl. 1., Arg., Lugd., Caf. et Oxon.*, ubi μηδὲν ἄμεινον τοῦ ἀναγκαῖα κ. τ. λ., sed ex conjectura *Xyl.* haud probanda. *Cod. enim Palatin.*, ipso *Xyl.* teste, legit μήποτε ἄμεινον, τ' ἀναγκ. consentiente *Vat. A.* *Quam lectio-*

„ο cara Cecropis civitas!,, inquit; et tu non diceres: „ο cara civitas Jovis!,,

24. „Pauca age, inquit, si tranquillo animo esse cupis.,, Nonne forte praestat, necessaria agere, quaeque animantis civilis ratio requirit et qua ratione requirit? Hoc enim non tantum eam, quae a bene agendo, sed et eam, quae a pauca agendo oritur, tranquillitatem praestat. Pleraque enim eorum, quae dicere et facere consuevimus, ut quae non necessaria sunt, si sustulerimus, tranquilliores et minus perturbati erimus. Hinc oportet ad singula, se ipsum monere: numquid hoc ex iis, quae non necessaria sunt? Nec actiones tantum, sed et cogitationes non necessariae sunt tollendae: hoc enim si fit, neque actiones supervacaneae consequentur.

25. Fac periculum; quomodo tibi procedat vita viri boni, ejus, [inquam,] qui tum in fato a rerum universitate sibi destinato, tum iustis suis actionibus et benevola mentis affectione adquiescit.

26. Vi-

lectionem et *Cas.* et *Gat.* comprobant.

τοῦτο γὰρ οὐ μόνον τὴν ἀπὸ τοῦ καλῶς πρ. κ. τ. λ.] *Vatic. A.* τοῦτο γὰρ οὐ μόνον τὴν κ. τ. λ. haud male. Pro τὴν perperam in *Woll.* τὸν. — Verba autem εὐθυμίαν φέρει, ἀλλὰ καὶ τὴν ἀπὸ τοῦ ὀλίγα πράσσειν exciderunt librario, qui *Vat. A.* scripsit.

καὶ ἀταρακτότερος] *Vat. A.* depravate: ἀπαράκτο-
τερος.

μήτι τοῦτο οὐ τῶν ἀναγκαιῶν;] Cum *Moro* legendum videtur: μήτι τοῦτο τῶν οὐκ ἀναγκαιῶν.

ἐπακολουθήσουσι] *Vatic. A.* corrupte: ἐνακολουθήσουσι.

Ad Sect. 25. (ap. Lugd. 19. p. Cas. 17.)

καὶ ὁ τοῦ ἀγαθοῦ ἀνθρώπου βίος] Artic. τοῦ ante ἀγαθοῦ abest a *Lugdun., Cas. et Oxon.*

Ad

κς'. Ἐώρακας ἐκεῖνα; ἴδε καὶ ταῦτα. σεαυτὸν μὴ τάρασσε. ἀπλωσον σεαυτὸν. ἀμαρτάνει τις; ἐαυτῷ ἀμαρτάνει. συμβέβηκε σοί τι; καλῶς· ἐκ τῶν ὅλων ἀπ' ἀρχῆς σοὶ συγκαθάρματο, καὶ συνεκλώθετο πᾶν τὰ σκεβαῖνον· τὸ δ' ὅλον, βραχὺς ὁ βίος. κερδαντέον τὸ παρὸν σὺν εὐλογιστίᾳ καὶ δίκῃ. νῆφε ἀνειμένος.

κς'. Ἦτοι κόσμος διατεταγμένος, ἢ κυκλών· συμπεφορημένος μὲν, ἀλλὰ κόσμος. ἢ ἐν σοὶ μέν τις κόσμος ὑφίστασθαι δύναται, ἐν δὲ τῷ παντὶ ἀκοσμία; καὶ ταῦτα, οὕτως πάντων διακεκριμένων καὶ διακεχυμένων καὶ συμπαθῶν;

κγ'. Μέλαν ἦθος, θῆλυ ἦθος, περικτελὲς ἦθος, θηριῶδες, βοσκηματῶδες, παιδαριῶδες, βλακικόν, κίβδηλον, βωμολόχον, καπηλαῖον, τυραννικόν.

κδ'. Εἰ

Ad Sect. 26. (ap. Lugd. 19. p. 20. Caf. 17.)

ἔώρακας ἐκεῖνα; ἴδε καὶ ταῦτα] Nihil refert, utrum cum *Gatakero* interrogandi signum post ἐκεῖνα collocetur, an cum *Casaubono* delectur. Sensus idem erit.

συμβέβηκε σοί τι; καλῶς· ἐκ τῶν ὅλων κ. τ. λ.] In caeteris Editionibus vitiosa interpunctione hic Antonini locus laborat. Scribitur enim sic: συμβέβηκε σοί τι καλῶς; ἐκ τῶν ὅλων κ. τ. λ. sensu frigido. Monuerat jam *Casaub.* de emendatione, quam praeferendam duxi. Qua quidem admissa non opus est, ut

cum *Uptono* ad *Arrian.* Diff. Epict. I, 12, 15. pro καλῶς legamus κακῶς, quamquam satis constat, καλὸς et κακός, καλῶς et κακῶς saepissime a librariis permutari. Caeterum, lectorum venia, ad h. l. proponam. Notam de *Joly* alteri Editioni Version. Franco-Gall. additam: „*Upton*, sur l'Epictete d'*Arrien*, vouloit, qu'on lût ici κακῶς au lieu de καλῶς. Mais le Manuscrit du Roi leve la difficulté: le point d'interrogation s'y trouve placé avant καλῶς, au lieu d'être après, comme il l'est dans l'édition de *Gatakero.*„ Haec illic. De quo vero Cod. Mspto Regio haec dicta

26. Vidisti illa? Vide et haec: te ipsum ne conturbes, simplicem atque candidum te praestes. Peccat aliquis? Sibi peccat. Accidit tibi aliquid? bene habet: ab initio tibi, quidquid contingit, a rerum universitate tibi destinatum et fato certo assignatum est. Summa huc redit: brevis est vita; lucrandum, quod instat, tempus, considerate justeque agendo. In animo remittendó sobrius sis.

27. Mundus vel ordine dispositus, vel miscela temeraria, congesta ea quidem, ut mundus sit tamen. Fierine potest, ut in te mundus [i. e. ordo] sit, in rerum universitate autem mera confusio? praesertim omnibus discretis et diffusis et [tamen] conspirantibus?

28. Mores nigri, effeminati, prae fracti, belluini, pecuini, pueriles, stolidi, subdoli, scurriles, perfidi, tyrannici.

29. Si

cta sint, nescio. In eo saltem Cod. Biblioth. Nation. Franco-Gall., ex quo Varietatem lectionis accepi, haec Sectio non exstat. Et tamen idem hic Codex esse videtur, qui a Menagi in Notis ad Antonin. Msptis et a De Joly regius vocatur. Mirum igitur, ni De Joly h. l. se fefellerit.

καὶ συνεκλώθετο] Menagius malebat: συνέκλωστο. n. n. — Paullo ante Vat. A. corrupte ὡς συγκαθήμαρτον. ἀπ' ante ἀρχῆς operarum vitio desideratur in Casf.

νῆφε ἀνειμένος] Vat. A. νῆφε ἀνειμένως, vitiose. An vero fortasse praestat ἀνειμένως.

Ad Sect. 27. (ap. Lugd. 21. Casf. 18.)

συμπεφορημένος μὲν, ἀλλὰ κόσμος] Displicet, nescio cur, illud συμπεφορημένος, pro quo malim συμπεφορμένος, coll. XII, 14. Idem jam video in mentem venisse Loyerio, teste De Joly in Vers. Fr. Gall. ad h. l. — Reiske malebat: ἀλλὰ κοσμῶ, at ordine tamen.

πάντων διακεκριμένων καὶ διακεχυμένων κ. τ. λ.] διακεκριμένων operarum errore ex Lugd. et Casf. excidit.

Sect. 28. (ap. Lugdun. 22. Casf. 19. p.)

Ad

κθ'. Εἰ ξένος κόσμου, ὁ μὴ γνωρίζων τὰ ἐν αὐτῷ ὄντα, οὐχ ἦττον ξένος, καὶ ὁ μὴ γνωρίζων τὰ γιγνόμενα. Φυγὰς, ὁ Φεύγων τὸν πολιτικὸν λόγον· τυφλὸς, ὁ καταμύων τῷ νοερῷ ὀμματι· πτωχὸς, ὁ ἐνδεὴς ἐτέρου, καὶ μὴ πάντα ἔχων παρ' ἑαυτοῦ τὰ εἰς τὸν βίον χρήσιμα. ἀπόστημα κόσμου, ὁ ἀφιστάμενος, καὶ χωρίζων ἑαυτὸν τοῦ τῆς κοινῆς φύσεως λόγου, διὰ τοῦ δυσαρεστεῖν τοῖς συμβαίνουσιν. ἐκείνη γὰρ φέρει τοῦτο, ἣ καὶ σὲ ἠνεγκεν· ἀπόσχισμα πόλεως ὁ τὴν ἰδίαν ψυχὴν τῆς τῶν λογικῶν ἀποσχίζων, μᾶς οὔσης.

λ'. Ὁ μὲν χωρὶς χιτῶνος φιλοσοφεῖ, ὁ δὲ χωρὶς βιβλίου· ἄλλος οὕτως ἡμίγυμνος. ἄρτους οὐκ ἔχω, Φησί, καὶ ἐμμένω τῷ λόγῳ· ἐγὼ δὲ τροφὰς τὰς ἐκ μαθημάτων οὐκ ἔχω, καὶ ἐμμένω.

λα'. Τὸ τεχνίον, ὃ ἔμαθες, φίλει, τούτῳ προσαναπαύου. τὸ δὲ ὑπόλοιπον τοῦ βίου διέξελθε, ὡς θεοῖς μὲν ἐπιτετροφῶς τὰ σεαυτοῦ πάντα ἐξ ὅλης τῆς ψυχῆς, ἀνθρώπων δὲ μηδενὸς μήτε τύραννον, μήτε δοῦλον ἑαυτὸν καθιστάς.

λβ'. Ἐπινόησον λόγου χάριν τοὺς ἐπὶ Οὐρεσπασιανοῦ καιροὺς, ὅψει ταῦτα πάντα· γαμοῦντας, παιδοτροφοῦντας, νοσοῦντας, ἀποθνήσκοντας, πολεμοῦντας, ἐορτάζοντας, ἐμ-

πνευσ-

Ad Sect. 29. (ap. Lugd. 23.

24. Caf. 19. p.)

Φυγὰς, ὁ Φεύγων κ.τ.λ.]

Pro Φυγὰς Vat. A. corrupte

σφαγὰς.

Ad Sect. 30. (ap. Lugd. 25. p.

Caf. 20.)

ἄλλος οὕτως ἡμίγυμνος]

Exspectaveram cum Menag.

et Gatak. ἄλλος οὗτος ἡμίγυμν.

Vat. A. autem exhibet — οὕτως et vitiose ἡμίγυμνος.

Ad Sect. 31. (ap. Lugd. 25. p.

Caf. 20.)

τὸ τεχνίον, ὃ ἔμαθες]

Vat. A. corrupte: — ὃν ἔμαθες.

ὡς θεοῖς μὲν ἐπιτετρο-

φῶς] Menag. malebat ἐπιτε-

τροπῶς aut ἐπιτετρεφῶς.

αὐ.

29. Si peregrinus in mundo est, qui ignarus est eorum, quae in mundo sunt, non minus peregrinus est, qui ignorat, quae in mundo fiunt: profugus, qui rationem civilem fugit: coecus, qui mentis oculos clausos habet: egenus, qui alterius cujusquam indiget, nec in se habet omnia, quibus ad vitam opus est; abscessus mundi, qui abscedit seque a naturae communis ratione sejungit, dum iis, quae eveniunt, offenditur: eadem enim hoc fert [natura], quae et te protulit: avulsus e civitate, qui animam suam ab una illa, quae omnibus ratione praeditis communis est, vi avellit atque discindit.

30. Hic sine tunica philosophatur; ille sine libro; alius ita seminudus; panis, inquit, quum desit, rationem tamen constanter observo; mihi vero victus ex doctrinarum studio non quaeritur, persisto tamen.

31. Artem, quam didicisti, diligit et in ea adquiescit; quod autem vitae reliquum est, [ita] exigit, ut qui Diis tua omnia ex toto animo commiseris, nec ullius hominis aut servum aut tyrannum te praebeas.

32. Considera, verbi gratia, Vespasiani tempora, et deprehendes haec omnia: nuptias contrahentes, liberos tollentes, aegrotantes, morientes, militantes, festa celebrant.

ἀνθρώπων δὲ μηδενὸς χ. τ. ἐπὶ οὐ Οὐεσπεσιανοῦ χάριν. χ. τ. λ.] *Adnot. Lugd. malebat: — μηδενί. n. n.*

Ad Sect. 32. (ap. Lugd. 26. 27. Caf. 21.)

ἐπινόησον λόγου χάριν τοὺς ἐπὶ Οὐεσπεσιανοῦ καὶ τοὺς χ. τ. λ.] *Vat. A. perperam: ἐπινόησον σοῦ λ.*

χ. τ. ἐπὶ οὐ Οὐεσπεσιανοῦ χάριν.

ὁψεί ταῦτα πάντα] *Gatak. mal.: ταῦτα ἢ τὰ αὐτὰ πάντα. — haud male; ferri tamen potest vulgaris.*

παιδοτροφοῦντας] *Sic dedi cum antiquioribus omnibus, Xyl. i. scil. Arg., Lugd., Caf. et Oxon. — Gatak. vero et*

et

πορευομένους, γεωργούντας, κολακεύοντας, αὐθαδιζομένους, ὑποπτεύοντας, ἐπιβουλεύοντας, ἀποθανεῖν τινὰς εὐχομένους, γογγύζοντας ἐπὶ τοῖς παροῦσιν, ἐρωῶντας, θησαυρίζοντας, ὑπατείας, βασιλείας ἐπιθυμοῦντας. οὐκ οὐν ἐκεῖνος μὲν ὁ τούτων βίος, οὐκ ἔτι οὐδαμοῦ. Πάλιν ἐπὶ τοὺς καιροὺς τοὺς Τραϊανοῦ μετάβηθι· πάλιν τὰ αὐτὰ πάντα τέθνηκε καὶ ἐκεῖνος ὁ βίος. ὁμοίως καὶ τὰς ἄλλας ἐπιγραφὰς χρόνων καὶ ὅλων ἐθνῶν ἐπιθεώρει, καὶ βλέπε, πόσοι κατενταθέντες, μετὰ μικρὸν ἔπεσον, καὶ ἀνελεύθησαν εἰς πᾶς στοιχεῖα. Μάλιστα δὲ ἀναπολητέον ἐκείνους, οὓς αὐτὸς ἔγνωσ κενὰ σπωμένους, ἀφέντας ποιεῖν τὸ κατὰ τὴν ἰδίαν κατασκευὴν, καὶ τούτου ἀπρίξ ἔχουσθαι, καὶ τούτῳ ἀρκεῖσθαι. ἀναγκαῖον δὲ ὦδε τὸ μεμνησθαι, ὅτι καὶ ἡ ἐπιστροφὴ κατ' ἐκάστην πράξιν, ἰδίαν ἀξίαν ἔχει καὶ συμμετρίαν. οὕτως γὰρ οὐκ ἀποδυσπετήσεις, ἐὰν μὴ ἐπὶ πλέον ἢ προσῆκε περὶ τὰ ἐλάσσω καταγίνῃ.

λγ'. Αἱ πάλαι συνήθειαι λέξεις, γλωσσήματα νῦν. οὕτως οὖν καὶ τὰ ὀνόματα τῶν πάλαι πολυῶν ὀνομάτων, νῦν τρόπον

et reliquae παιδιοτροφοῦντας habent.

βασιλείας ἐπιθυμ.] Ed. Mori operarum errore βασιλείας.

οὐκ οὐν ἐκεῖνος μὲν ὁ τούτων βίος κ. τ. λ.] Reche malebat: ὅπου οὖν ἐκ. μ. ὁ τ. βίος; οὐκ ἔτι οὐδαμοῦ. — Vat. A. corrupte: οὐκοῦν ἐκεῖνους μὲν ὁ τούτου βίος. — Οὐκοῦν vero dedi pro οὐκοῦν, quod ceterae Edd. habent, quod ta-

men ferri non potest, nisi addito post βίος signo interrogandi: et vel sic nimis durum videtur.

πάλιν ἐπὶ τοὺς καιροὺς τοὺς Τραϊανοῦ κ. τ. λ.] Sic in omnibus Edd. legitur, quae Gatakeriana antiquiores sunt. Gat. vero et reliquae: — ἐπὶ τ. κ. τοῦ Τρ. — Optimum foret: ἐπὶ τοὺς καιροὺς τοὺς τοῦ Τραϊανοῦ.

ὁμοίως

brantes, negotiantes, agros colentes, adulantes, arroganter pervicaces, suspicionibus indulgentes, infidias struentes, mortem quorundam expetentes, de praesente rerum statu murmurantes, amantes, thesauros colligentes, consulatum et regnum adfectantes. Non profecto non unquam amplius illorum vita est. Rursus ad Trajani tempora trans eas, quaeso: eadem denuo omnia [reperies]. Istorum quoque vita morte desit. Pariter et alios temporum totarumque gentium titulos [sepulchrales, ut ita dicam] contemplare atque considera, quam multi, quum enixe se contendissent, paullo post occiderint et in elementa resoluti sint. In primis vero memoria recolendi sunt, quos ipse novisti rebus vanis distractos id agere intermisisse, quod peculiari eorum constitutioni erat necessarium, eique firmiter haerere, eodemque contentum esse. Verum et hoc memineris oportet, ut in unaquaque actione tantum collocetur curae, quantum singulari ejus dignitati atque congruentiae convenit. Ita fiet, ut non diutius, quam par est, in rebus exiguis versatus fastidio non corripiaris.

33. Usitata quondam vocabula, nunc glossemata. Ita etiam nomina illorum, qui quondam erant celeberrimi, nunc quo-

ὁμοίως καὶ τὰς ἄλλας] Woll., Mori et De Joly operarum errore: ὁμοίους.

πόσοι κατενταθέντες, μετὰ μικρὸν ἔπεσον,] Reche malebat πόσοι κατενταθέντες μετὰ [i. e. εἰς] μακρὸν, ἔπεσον — quam multi in summo honoris fastigio constituti occiderint etc. — Nec tamen hac emendatione opus est. Vid. Commentar. ad h. l.

Marc. Anton.

εἰς τὰ στοιχεῖα. Μάλιστα δὲ] Sic Xyl. 1., Arg., Lugd., Cas. et Oxon.; Gatak. vero et reliquae: εἰς τὰ στοιχεῖα, καὶ μάλιστα δὲ — particula copulativa alieno loco inserta, quam tollendam putavi.

Ad Sect. 33. (ap. Lugd. 28. 29. Cas. 22. p.)

γλωσσήματα νῦν] Vatic. A. inverso ordine νῦν γλ.

H

κατ'

τρόπον τινὰ γλωσσήματά ἐστι, Κάμιλλος, Καίσιον, Ουόλ-
σος, Λεονάτος, κατ' ὀλίγον δὲ καὶ Σκιπίων, καὶ Κάτων,
εἴτα καὶ, Αὐγουστος, εἴτα καὶ Ἀδριανὸς, καὶ Ἀντωνῖνος.
ἐξήγηλα γὰρ πάντα, καὶ μυθώδη ταχὺ γίνεται· ταχὺ δὲ
καὶ παντελὴς λήθη κατέχωσεν. καὶ ταῦτα λέγω ἐπὶ τῶν
θαυμαστῶς πως λαμψάντων. οἱ γὰρ λοιποὶ ἅμα τῷ ἐκπνεῦ-
σαι, αἴστοι, ἄπυστοι. τί δὲ καὶ ἐστὶν ὅλως τὸ ἀείμνηστον;
ὅλον κενόν. τί οὖν ἐστὶ, περὶ ὃ δεῖ σπουδὴν εἰσφέρεισθαι;
ἐν τοῦτο, διάνοια δικαία, καὶ πράξεις κοινωνικαί, καὶ λό-
γος οἷος μήποτε διαψεύσασθαι, καὶ διάθεσις ἀσπαζομένη πᾶν
τὸ συμβαῖνον, ὡς ἀναγκαῖον, ὡς γνώριμον, ὡς ἀπ' ἀρχῆς
τοιαύτης, καὶ πηγῆς ῥέον.

λδ'. Ἐκὼν σεαυτὸν τῇ κλωθοῖ συνεπιδίδου, παρέχων
συνῆσαι, οἷς τισὶ ποτε πράγμασι βούλεται.

λε'. Πᾶν ἐφήμερον καὶ τὸ μνημόνευον, καὶ τὸ μνημο-
νευόμενον.

λς'. Θεώρει διηνεκῶς πάντα κατὰ μεταβολὴν γνό-
μενα· καὶ ἐθίζου ἐννοεῖν, ὅτι οὐδὲν οὕτως Φίλει ἢ τῶν ὅλων
Φύσις,

κατ' ὀλίγον] i. e. h. l.
μετ' ὀλίγον, nisi sic forte le-
gendum est.

δὲ καὶ Σκιπίων] Copu-
lativam, quam Gat. et reli-
quae Edd. ignorant, ex Xyl. i.,
Arg., Lugd., Cas. et Oxon.
addendam esse existimavi.

ἐξήγηλα γὰρ πάντα κ.
τ. λ.] Xyl. i., Arg. et Lugd.
ἐξήγηλα, absque dubio opera-
rum errore, his Edd. so-
lemni, quae η et ι saepissime
confundunt.

αἴστοι, ἄπυστοι] Vat. A.
corrupte: αἴαστοι ἄπυστοι.

τί δὲ καὶ ἐστὶν ὅλως
τὸ ἀείμνηστον] Articulum
τὸ ante ἀείμνηστον, quod Gat.
et quae eam secutae sunt,
Edd. omiserunt, ex Xyl. i.,
Arg., Lugd., Cas. et Oxon.
restitut.

καὶ λόγος οἷος μήποτε
διαψεύσασθαι, καὶ διά-
θεσις κ. τ. λ.] Vat. A. de-
pravate pro μήποτε habet μή-
τε et pro διάθεσις — διαθέ-
σει. Saepissime ab hujus Co-
dicis librario εις et ις permu-
tantur.

quodammodo glossemata: Camillus, Caeso, Volesius, Leonatus: paullo post et Scipio et Cato: tum Augustus etiam: deinde et Hadrianus et Antoninus. Evanida enim sunt omnia, citoque in fabulas abeunt, mox et oblivione prorsus obruuntur; atque haec dico de iis, qui mirum quantum inclaruere. Caeteri enim, quam primum exspiraverunt, ignoti et ne fando quidem auditi. — Quamquam quid est omnino aeterna memoria? mera vanitas. Quid igitur est, in quod studio incumbendum sit? Unum hoc, [ut] mens [sit] iusta, actiones sociales, sermo mendacii expers, adfectio prompta ad amplectendum, quidquid contigerit, ut necessarium, ut familiare, ut a tali principio et fonte promanans.

34. Fato sponte tua te dedas; ei permittens, quibuscunque libuerit rebus te innectere.

35. Unius diei sunt et quod commemorat et quod commemoratur.

36. Hoc nunquam non considera, omnia per mutationem fieri, et adsuesce cogitare, nihil aeque diligere uni-

H 2

versi

ὥς ἀπ' ἀρχῆς τοιαύτης,] Malim cum *Menag.* — ἀρχῆς τῆς αὐτῆς — quamquam et illud sensum praebet haud omnino spernendum.

Ad Sect. 34. (ap. Lugd. 30. p.

Caf. 22. p.)

τῇ κλωθῶ τοῦ συνεπιδιδού] *Vatic. A.* corrupte: τῇ κλωθῶ (*sic.*) —

Sect. 35. (ap. Lugdun. 30. p.

Caf. 22. p.)

Ad Sect. 36. (ap. Lugd. 30. p.

Caf. 22. p.)

θεώρει διηνεκῶς πάντα κατὰ μεταβολὴν γινόμε-

να· καὶ ἐθίζου] In omnibus Edd., quas vidi, praeter *De-Jol.*, legitur: θεωρεῖ, πάντα κατὰ μεταβολὴν γινόμενα γίνεται· καὶ ἐθίζου κ. τ. λ. Quae lectio quum ferri non posset, *Gat.* putabat aut ὅτι s. πῶς ante πάντα excidisse, aut pro γίνεται legendum esse γίνεσθαι. Prius et *Caf.*, posterius vero *Menagio* se probavit. At debuerat saltem esse: ὅτι πάντα τὰ γινόμενα κατὰ μεταβολὴν γίνεται. Tollitur autem difficultas, deleto vocabulo γίνεται, quod *Vat. A.* ignorat, et quod recte

Φύσις, ὡς τὸ τὰ ὄντα μεταβάλλειν, καὶ ποιεῖν νέα ὅμοια. σπέρμα γὰρ τρόπον τινὰ πᾶν τὸ ὄν τοῦ ἐξ αὐτοῦ ἐσομένου. σὺ δὲ μόνα σπέρματα φαντάζει τὰ εἰς γῆν, ἢ μήτραν καταβαλλόμενα· τοῦτο δὲ λίαν ἰδιωτικόν.

λζ'. Ἦδη τεθνήξῃ, καὶ οὐπω οὔτε ἀπλοῦς, οὔτε ἀτάραχος, οὔτε ἀνύποπτος τοῦ βλαβῆναι ἂν ἔξωθεν, οὔτε ἔλως πρὸς πάντας, οὔτε τὸ φρονεῖν ἐν μόνῳ τῷ δικαιοπραγεῖν τιθέμενος.

λη'. Τὰ ἡγεμονικὰ αὐτῶν διάβλεπε, καὶ τοὺς φρονίμους, οἷα μὲν φεύγουσιν, οἷα δὲ διώκουσιν.

λθ'. Ἐν ἀλλοτρίῳ ἡγεμονικῷ κακὸν σὸν οὐχ ὑφίσταται· οὐδὲ μὲν ἐν τινι τροπῇ καὶ ἑτεροιώσει τοῦ περιέχοντος· ποῦ οὖν; ὅπου τὸ περὶ κακῶν ὑπολαμβάνον σοί ἐστι. τοῦτο οὖν μὴ ὑπολαμβάνετω, καὶ πάντα εὖ ἔχει. καὶ τὸ ἐγγυτάτῳ αὐτοῦ, τὸ σωματίον, τέμνηται, καίηται, διαπύσκηται, σήπηται, ὅμως τὸ ὑπολαμβάνον περὶ τούτων μόνον, ἡσυχάζετω· τοιοῦτόν ἐστι, κρινέτω μήτε κακὸν τι εἶναι, μή-

τε

cte fustulit *De Joly*, qui tamen, more suo, ne verbo quidem de eo lectorem monet. Caeterum πάντα — γινόμενα dictum esse pro πάντα — γίνεσθαι, non est, quod pluribus dicam.

σὺ δὲ — φαντάζει] Si vera est lectio, φαντάζει attice est pro φαντάζῃ, quod *Cas.* praefererat.

λίαν ἰδιωτικόν] *Vat. A.* perperam λ. ἰδιωτικόν.

Ad Sect. 37. (ap. Lugd. 31. Cas. 23.)

καὶ οὐπω οὔτε ἀπλοῦς] *Vat. A.* corrupte: ἀπλῶς.

Ad Sect. 38. (ap. Lugd. 32. Cas. 24. p.)

καὶ τοὺς φρονίμους] Sic *Edd.* omnes, consentiente *Vatic. A.*, quam lectionem non temere damnandam opinor. *Gat.* tamen malebat καὶ τὰς φροντίδας. — Mihi vero, si quid mutandum est, magis arridet: καὶ τῶν φρονίμων, adeoque eorum, qui prudentiam jactant.

Ad Sect. 39. (ap. Lugd. 33. Cas. 24. p.)

οὐδὲ μὲν ἐν τινι τροπῇ καὶ ἑτεροιώσει τοῦ περιέχον-

verſi naturam, ac ea, quae ſunt, mutare et nova [iis] ſimilia effingere. Semen enim quodammodo eſt, quidquid eſt, ejus, quod ex eo oriturum eſt. Tu autem id tantum ſemen opinariſ, quod in terram aut uterum dejicitur; hoc vero hominiſ eſt admodum rudis et imperiti.

37. Jamjam moriturus eſ: necdum ſimplex eſ, imperturbatus, ſuſpicionem liber, extrinſecus tibi poſſe damnum adferri, omnibus propitiuſ, juſte agere unicam 'prudentiā ratuſ.

38. Mentem illorum intueri, adeoque eorum prudentiſſimoſ, qualia fugiant, qualia proſequantur.

39. In alteriuſ mente malum tuum non eſt ſitum, nec in motu quodam aut variatione ejus, quod te ambit. Ubi ergo? in qua parte tibi illud eſt, quod de malis opinatur. Hoc igitur non opinetur et omnia bene habent. Etiamſi, quod huic proximum eſt, corpusculum ſecetur, uratur, ſuppuretur, putreſcat, ea tamen pars, quae de iſtiſ opinatur, quieſcat: id eſt, neque malum quid cenſeat, neque

H 3

bonum,

έχοντοſ.] Pro οὐδὲ μὲν *Menag.* et *Gat.* malebant: οὐδὲ μὲν. At temere, puto. Saltem apud Homerum ſaepiſſime praecedente οὐ ſequitur οὐδὲ μὲν, v. c. II. I, 154. — έτεροιώσει dedicum *Xyl.* I., *Arg.*, *Lugd.*, *Caf.* et *Oxon.*, pro quo *Gatak.* et reliquae temere ſine libror. auctoritate έτερώσει exhibent.

σωμάτων. At jam *Caf.* ex conjectura edidit *σωμάτων*, quem *Gatak.* et reliqui ſecuti ſunt. Confirmatur haec lectio auctoritate *Cod. Vat. A.* Caeterum haud longe abſum ab opinione *Mori*, τὸ σωματίον eſſe interpretamentum τοῦ έγγυτάτω αὐτοῦ. — *Woll.* perperam *σωτάτιον*.

καὶ τὸ έγγυτάτω αὐτοῦ, τὸ σωματίον] *Caf.* αὐτῷ edidit; temere. Pro *σωμάτων* *Xyl.* I., *Arg.* et *Lugd.*

ταῖς οὐτόν έſτι, κρινέτω κ. τ. λ.] *Xylander* vertit quaſi legiſſet *τουτέſτι*, quod *Gatak.* comprobavit. Defendi tamen poteſt vulgaris.

ὁ γὰρ

τε ἀγαθόν, ὃ ἐπίσης δύναται κακῷ ἀνδρὶ καὶ ἀγαθῷ συμβαίνειν. ὃ γὰρ καὶ τῷ κατὰ Φύσιν * βιοῦντι ἐπίσης συμβαίνει, οὔτε τοῦτο κατὰ Φύσιν ἐστίν, οὔτε παρὰ Φύσιν.

μ'. Ὡς ἐν ζῶον τὸν κόσμον, μίαν οὐσίαν καὶ ψυχὴν μίαν ἐπέχον, συνεχῶς ἐπινοεῖν· καὶ πῶς εἰς αἴσθησιν μίαν τὴν τούτου πάντα ἀναδίδοται. καὶ πῶς ὁρμῇ μιᾷ πάντα πράσσει· καὶ πῶς πάντα πάντων τῶν γινομένων συναίτια· καὶ οἷά τις ἡ σύλλησις καὶ συμμήρυσις.

μα'. Ψυχάριον εἰ βαστάζον νεκρὸν, ὡς Ἐπίκτητος ἔλεγεν.

μβ'. Οὐδέν ἐστι κακόν, ταῖς ἐν μεταβολῇ γινομένοις· ὡς οὐδὲ ἀγαθόν ἐκ μεταβολῆς ὑφισταμένοις.

μγ'. Ποταμός τις ἐκ τῶν γινομένων καὶ ῥεῦμα βίαιον, ὃ αἰών. ἅμα τε γὰρ ὠφθῇ ἑκαστον, καὶ παρενήκεται, καὶ ἄλλο παραφέρεται, τὸ δὲ ἐνεχθήσεται.

μδ'. Πᾶν τὸ συμβαῖνον οὕτως σύνηδες καὶ γνώριμον, ὡς τὸ ῥόδον ἐν τῷ ἔαρι, καὶ ὁπώρα ἐν τῷ θέρει· τοιοῦτον γὰρ καὶ νόσος, καὶ θάνατος καὶ βλασφημία, καὶ ἐπιβουλή, καὶ ὅσα τοὺς μωροὺς εὐφραίνει ἢ λυπεῖ.

με'. Τὰ

ὃ γὰρ καὶ τῷ κατὰ Φύσιν * βιοῦντι ἐπίσης συμβαίνει,] Alterum divisionis membrum καὶ τῷ παρὰ Φύσιν deesse, nemo non videt, quod vel cum *Cas.* post Φύσιν, vel cum *Gat.* post γὰρ inferendum est. Eadem fere verba: καὶ παρὰ Φύσιν, intercidisse in *Arrian.* *Diff. Epict.* I, 11, 10. monuit *Uptonus*, idemque de caussa talis omissionis pluri-

bus exposuit ad eundem I, 18, 8. — Caeterum *Menag.* malebat ὃ γὰρ καὶ τῷ κατὰ Φύσιν καὶ τῷ μὴ βιοῦντι. At verisimilius est, verba τῷ παρὰ Φύσιν ob homoteleuton cum verbis τῷ κατὰ Φύσιν oculos librarii praeteriisse.

Ad Sect. 40. (*ap. Lugd.* 34. *Cas.* 25.)

καὶ πῶς ὁρμῇ μιᾷ πάντα
τα

bonum, quod viro malo bonoque pariter evenire potest. Quod enim aequè illi, qui secundum naturam, [ac illi, qui contra naturam] vivit, evenit, id ipsum neque secundum neque contra naturam est.

40. Unum animal esse mundum, idque una materia unaque anima praeditum, assidue cogita: item quomodo in unum hujusce sensum omnia distribuantur, omniaque ab eo uno impetu agantur; quomodo omnes res omnium rerum ex parte causae sint: qualis sit rerum connexus et contextus.

41. Animula es cadaver gestans; aiebat Epictetus.

42. Nihil mali est rebus mutationem subeuntibus; sicut nec boni iis, qui per mutationem existunt.

43. Flumen quoddam earum rerum, quae fiunt, et rapidus torrens est aevum: simulac enim quidquam compa-ruit, abreptum est etiam; et aliud abripitur, illud vero [denuo] inferetur.

44. Quidquid contingit, tam consuetum tamque familiare est, quam aut rosa vere, aut aestate fructus. Eadem est ratio morbi et mortis et calumniae et insidiarum omniumque eorum, quae stultis vel gaudium vel tristitiam adferunt.

H 4

45. Quae

τα πράσσει] *Gatak.* opera-
rum errore: μία pro μιᾷ.

καὶ οἷά τις ἡ σύννησις
κ. τ. λ.] *Reisk.* malebat: καὶ
μία τις ἡ σύνεσις.

Sect. 41. (ap. Lugdun. 35.

Caf. 26.)

Ad Sect. 42. (ap. Lugd. 36.

Caf. 27.)

οὐδὲν ἐστὶ κακὸν τοῖς
κ. τ. λ.] *Vat. A.* inverso ordi-

ne: οἷς (pro quo legendum
τοῖς; litterae enim initiales
saepissime huic Codici deesse,
observavi multis in locis) ἐν
μεταβολῇ γινομένοις οὐδὲν ἐστὶ
κακὸν, ὡς οὐδὲ κ. τ. λ.

Sect. 43. (ap. Lugd. 37. p.
Caf. 28. p.)

Sect. 44. (ap. Lugd. 37. p.
Caf. 28. p.)

Ad

μς'. Τὰ ἐξῆς αἰεὶ τοῖς προηγησαμένοις οἰκείως ἐπιγίνε-
ται· οὐ γὰρ οἶον καταρίθμησίς τις ἐστὶν ἀπληρημένως καὶ
μόνον τὸ κατηναγκασμένον ἔχουσα· ἀλλὰ συνάφεια εὐλογος·
καὶ ὥσπερ συντέτανται συνηρμοσμένως τὰ ὄντα, οὕτως τὰ
γινόμενα οὐ διαδοχὴν ψιλὴν, ἀλλὰ θαυμαστὴν τινα οἰκειό-
τητα ἐμφαίνει.

μς'. Ἀεὶ τοῦ Ἡρακλειτείου μεμνήσθαι· ὅτι γῆς θά-
νατος ὕδωρ γενέσθαι, καὶ ὕδατος θάνατος αἴρα γενέσθαι,
καὶ αἶρος πῦρ, καὶ ἔμπαλιν. μεμνήσθαι δὲ καὶ τοῦ ἐπι-
λανθανομένου ἢ ἡ ὁδὸς ἄγει· καὶ, ὅτι ὦ μάλιστα διηνεκῶς
ὁμιλοῦσι λόγῳ, τῷ τὰ ὅλα διοικοῦντι τούτῳ διαφέρονται·
καὶ οἷς καὶ θ' ἡμέραν ἐγκυροῦσι, ταῦτα αὐτοῖς ξένα φαίνεται·
καὶ, ὅτι οὐ δεῖ ὥσπερ καθεύδοντας ποιεῖν, καὶ λέγειν· (καὶ
γὰρ τότε δοκοῦμεν ποιεῖν καὶ λέγειν)· καὶ ὅτι οὐ δεῖ παῖ-
δας τοκέων. ὧν τοῦτ' ἐστὶ, κατὰ ψιλόν, καθότι παρειλή-
φμεν.

μς'. Ως-

Ad Sect. 45. (ap. Lugd. 37. p.
Caf. 28. p.)

οὐ γὰρ οἶον καταρίθμη-
σίς τις ἐστὶν ἀπληρημέ-
νως] Quomodo hunc locum
legerit Xyl., non video; ver-
tit enim: „Non enim numerus
tantum certus est eorum, a sola
necessitate dependens.„ Gat.
autem ἀπληρημένων f. potius
τῶν ἀπληρημένων legisse vide-
tur, quippe qui vertit: „ne-
que enim est quasi enumeratio
simplex rerum a se invicem dis-
cretarum, quae necessitate ta-
men quadam contineantur.„ In

eandem lectionem et ipse olim
incideram. Jam vero nihil
mutem. De sensu cf. Com-
mentarius ad h. l.

Ad Sect. 46. (ap. Lugd. 37. p.
38. Caf. 29.)

καὶ οἷς καὶ θ' ἡμέραν ἐγ-
κυροῦσι, ταῦτα κ. τ. λ.]
Vat. A. corrupte pro ἐγκυροῦ-
σι legit ἐγκυροῦσαν, et pro ταῦ-
τα habet πάντα.

καὶ ὅτι οὐ δεῖ παῖδας
τοκέων. ὧν τοῦτ' ἐστὶ,
κατὰ ψιλόν, καθότι παρ-
εἰλήφμεν.] Locus hic plu-
ribus

45. Quae subsequuntur, ea antecedentibus familiari quadam ratione adnectuntur. Neque enim est quasi adnumeratio quaedam conjunctione [interna] 'carens,' et ea tantum, quae [numerando] coguntur, comprehendens, sed conexio rationi consentanea: et quemadmodum ea, quae sunt, certo inter se ordine sunt coaptata, sic ea, quae fiunt, non successionem nudam, sed admirabilem quandam familiaritatem prae se ferunt.

46. Memento semper illius Heraclitei: terrae mortem esse, aquam fieri; aquae mortem, aërem fieri; aëris, ignem [fieri], et vice versa. Memento et illius, 'qui, quo via duceret, oblitus erat, et [homines], quacum maxime versentur ratione, omnia administrante, ab ea maxime dissentire; quibus quotidie occurrant, ea peregrina iis videri; neque agere nos oportere, neque loqui dormitantium instar, (nam et tum agere et loqui videmur,) neque puorum instar, parentibus obnoxiorum, quorum hoc est: simpliciter; prout accepimus.

H 5

47. Quem-

ribus corruptus videbatur; hinc in eo restituendo maxime laborarunt VV. DD. *Mennag.* ὦν tollendum putabat; idem *Casaub.* placebat, qui praeterea et hanc conjecturam proposuit: καὶ ὅτι οὐ δεῖ κατὰ παιδας τοκέων, ὦν τοῦτ' ἔστι, ψιλόν, καθότι παρειλήφαμεν. *Salmas.*: καὶ ὅτι δεῖ παιδας τοκέων μεμνησθαι, οὐ κατὰ ψιλόν, τούτεστι, καθότι παρειλήφαμεν. *Gatak.*: ὅτι οὐ δεῖ ὥς περ παιδας (omisso τοκέων) [[c. πράσσειν] τούτεστι, κατὰ ψιλόν, καθότι τῶν το-

κέων παρειλήφαμεν. *Boot.* pro παιδας τοκέων malebat: Πυθαγορείους aut Πυθαγορείων. *Reiskius*: — παιδας εἶναι τοκέων, τούτεστι, κρίνειν (aut πράττειν) κατὰ ψιλόν. *Morus*: ὥς παιδας (omisso τοκέων) ὦν τοῦτ' ἔστι, κατὰ ψιλόν, καθότι παρειλήφαμεν, i. e. ψιλῶς, ἀπλῶς μιμῆσθαι. *Reche*, cujus interpretatio mihi omnium maxime placet, ex prioribus subintelligit ὥς περ ante παιδας: hinc verba καὶ γὰρ — λέγειν parenthesis includenda putavi, ne ellipsis nimis dura vide-

μζ'. "Ωςπερ εἴ τις σοὶ θεῶν εἶπεν, ὅτι αὐριον τεθνή-
 ξη, ἢ πάντως γε εἰς τρίτην, οὐκ ἔτ' ἂν παρὰ μέγα ἐποίου,
 τὸ εἰς τρίτην μᾶλλον ἢ αὐριον, εἴ γε μὴ ἐσχάτως ἀγεννῆς
 εἶ. πόσον γάρ ἐστι τὸ μεταξύ; οὕτως καὶ τὸ εἰς πολλοστὸν
 ἔτος μᾶλλον ἢ αὐριον, μηδὲν μέγα εἶναι νόμιζε.

μη'. Ἐννοεῖν συνεχῶς· πόσοι μὲν ἰατροὶ ἀπετεθνή-
 κασι, πολλάκις τὰς ὀφρὺς ὑπὲρ τῶν ἀρρώστων συσπᾶσαντες·
 πόσοι δὲ μαθηματικοί, ἄλλων θανάτους, ὥς τι μέγα προ-
 ριπόντες· πόσοι δὲ φιλόσοφοι, περὶ θανάτου ἢ ἀθανασίας
 μυρία διατεινόμενοι· πόσοι δὲ ἀριστεῖς πολλοὺς ἀποκτείναν-
 τες· πόσοι δὲ τύραννοι, ἐξουσίᾳ ψυχῶν μετὰ δεινοῦ Φρυάγ-
 ματος, ὥς ἀθάνῃ τοι κεχρημένοι· πόσαι δὲ πόλεις ὅλαι, ἣν
 οὕτως εἶπω, τεθνήκασιν, Ἑλίκη, καὶ Πομπηῖοι, καὶ Ἡρά-
 κλανον, καὶ ἄλλαι ἀνὰρίθμητοι. ἐπιθι δὲ καὶ ὅσους οἶδας,
 ἄλλον ἐπ' ἄλλῳ, ὁ μὲν τοῦτον κηδεύσας, εἶτα ἐξετάθη, ὁ
 δὲ ἐκείνον· πάντα δὲ ἐν βραχεῖ. τὸ γὰρ ὅλα κατιδεῖν αἰεὶ
 τὰ ἀνθρώπινα ὥς ἐφήμερα καὶ εὐτελῆ· καὶ ἐχθρὸς μὲν μυ-
 ξάριον, αὐριον δὲ τάριχος, ἢ τέφρα. τὸ ἀκαριαῖον οὖν τοῦ-
 το τοῦ χρόνου κατὰ φύσιν διελθεῖν, καὶ ἴλεων καταλῦσαι·
 ὥσανεὶ ἐλαία πέπειρος γενομένη ἐπιπτεν, εὐφημοῦσα τὴν
 ἐνεργοῦσαν, καὶ χάριν εἰδυῖα τῷ φύσαντι δένδρῳ.

μθ'. Ὁμοιον

videretur; fateor tamen, me
 malle ὡς αὐτ' ὡςπερ textui in-
 ferere. παῖδας τοκέων expli-
 cat de pueris, qui toti a pa-
 rentibus pendent ideoque ab
 iis praecipue diliguntur (*Mut-
 tersföhnchen*), quorum agendi
 ratio his formulis describi-

tur: κατὰ ψιλόν, καὶ ὅτι παρ-
 ειλήφαμεν.

Ad Sect. 47. (ap. Lugd. 39. p.
 Caf. 30. p.)

ἢ πάντως γε εἰς τρίτην]
 Omnes Edd. ἢ πάντως εἰς τρί-
 τήν. Particulam γε ex *Vat. A.*
 Anto-

47. Quemadmodum si quis Deorum tibi diceret, cras aut summum certe perendie moriturum te, non magni faceres, nisi animi esses abjectissimi, perendie potius, quam cras, [diem obire]: quantulum enim interesset? sic quoque ad millesimum potius annum, quam ad crastinum [vivere], ne magni quidquam existimes.

48. Crebro reputa, quot medici sint mortui, qui saepe propter aegrotos supercilia contraxerint: quot mathematici, qui aliorum mortem, quasi rem magnam, praedixerint: quot philosophi, qui de morte et immortalitate alta voce mille sententias defenderint: quot strenui bellatores, qui multos interfecerint: quot tyranni, qui vitae necisque potestate magno cum fastu usi sint tanquam immortales: quot urbes integrae, ut ita dicam, mortuae sint: Helice et Pompeji et Herculaneum, et aliae innumerabiles. Percutere vero et eos, quos ipse novisti, qui, alius post alium, postquam aliorum funera curaverant, et ipsi elati sunt, atque haec omnia brevi tempore. Summa est, humana considerare ut per diem tantum durantia et vilissima; heri mukum, cras falsuram aut favillam. Quidquid igitur tibi nunc est temporis, quod puncti instar obtinet, id naturae convenienter transigas oportet, et aequo animo hinc decedas: perinde ac oliva maturitatem adepta decidebat, genitricem collaudans, arborique, e qua prodiit, gratias habens.

49. Pro-

Antonino restituendam putavi, ut elegantior fieret oratio.

Ad Sect. 48. (ap. Lugd. 39. p. Casf. 30. p.)

Ἡράκλειον] Xyl. i. operarum errore: Ἡρακλαγον. Vat. A. corrupte: Ἡρακλάνον.

τὸ γὰρ ὅλα κατιδεῖν αἰεὶ τὰ κ. τ. λ.] Locus vix fanus. Legendum videtur cum Casaub. τὸ γὰρ ὅλον, κατιδεῖν κ. τ. λ., nisi quis cum Reisk. praeferat: πάντα δ' ἐν βραχεὶ συνελόντι, κατιδεῖν αἰεὶ τὰ ἀνθρώπινα κ. τ. λ.

Ad

μθ'. Ὅμοιον εἶναι τῇ ἄκρᾳ, ἣ διηνεκῶς τὰ κύματα προσρήσεται· ἡ δὲ ἔστηκε, καὶ περὶ αὐτὴν κοιμίζεται τὰ φλεγμῆναι τῷ ὕδατος. Ἀτυχὴς ἐγὼ, ὅτι τοῦτό μοι συνέβη. οὐμενοῦν· ἀλλ' εὐτυχὴς ἐγὼ ὅτι τούτου μοι συμβεβηκότος, ἄλυπος διατελῶ, οὔτε ὑπὸ τοῦ παρόντος θραυόμενος, οὔτε τὸ ἐπιὸν φοβούμενος. συμβῆναι μὲν γὰρ τὸ τοιοῦτο παντὶ ἐδύνατο· ἄλυπος δὲ οὐ πᾶς ἐπὶ τούτῳ ἂν διετέλεσεν. διὰ τί οὖν ἐκεῖνο μᾶλλον ἀτύχημα, ἢ τοῦτο εὐτύχημα; λέγεις δὲ ὅλως ἀτύχημα ἀνθρώπου, ὃ οὐκ ἔστιν ἀπότευγμα τῆς φύσεως τοῦ ἀνθρώπου; ἀπότευγμα δὲ τῆς φύσεως τοῦ ἀνθρώπου εἶναι σοὶ δοκεῖ, ὃ μὴ παρὰ τὸ βούλημα τῆς φύσεως αὐτοῦ ἐστι; τί οὖν; τὸ βούλημα μεμάρθηκας· μήτι οὖν τὸ συμβεβηκὸς τοῦτο κωλύει σε δίκαιον εἶναι; μεγαλόψυχον; σώφρονα; ἔμφρονα; ἀπρόπτωτον; ἀδιάψευστον; αἰδήμονα; ἐλεύθερον; τ' ἄλλα, ὧν συμπαρόντων ἢ φύσεως ἢ τοῦ ἀνθρώπου

Ad Sect. 49. (ap. Lugd. 40. Cas. 31.)

Fragmentum hujus Sectionis: Ἀτυχὴς ἐγὼ — ἀπέχει τὰ ἴδια, servatum est in *Vat.* 2. 3. 4. 5. 6., *Parif.* et *Guelf.*

οὔτε ὑπὸ τοῦ παρόντος θραυόμενος, οὔτε τὸ ἐπιὸν φοβούμενος] *Ceterae Edd., excerpta De-Iol., οὔτε ὑπὸ παρόντος θραυόμενος, οὔτε ἐπιὸν φοβούμενος. omisso articulo, quem ex Vat. 2. 3. 5. 6. et Guelf. recepi. Idem, sed tacite, fecerat De Ioly. Caeterum Vatican. 2. οὐδ' ὑπὸ — legit.*

συμβῆναι μὲν γὰρ τὸ τοιοῦτο παντὶ ἐδύνατο] *Vat. 3. — γάρ τοι τοιοῦ-*

τον (quod et Parif.) — Vat. 5. — ἐδύνατο.

ἄλυπος δὲ οὐ πᾶς ἐπὶ τούτῳ ἂν διετέλεσεν] *Parif.* ἄλυπος δὲ πᾶς ἐπὶ τούτῳ οὐκ ἂν διετέλεσεν. haud male. εἶναι σοὶ δοκεῖ] *Parif.* εἶναι δοκεῖ σοι.

τί οὖν; τὸ βούλημα μεμάρθηκας.] *Vulgo sic legitur: τί οὖν τὸ βούλημα μεμάρθηκας; — Eam vero, quam recepi, distinctionem commendavit Uptonus ad Arriani Diff. Epict. I, 17, 13. — Gatak. malebat ita: τί οὖν τὸ βούλημα; μεμάρθηκας. haud male.*

μήτι οὖν τὸ συμβ. τοῦτο κωλύει σε] *Ita et Xyl. I., Arg., Lugd., Cas., Oxon. et De*

49. Promontorii par esto, ad quod quum fluctus jugiter adlidantur, tamen ipsum consistit aquarumque circum se aestum compescit. „O! me infelicem, cui hoc acciderit!,, Minime vero, sed o! me felicem, qui, quamquam hoc acciderit, nihil tamen doleam, quippe nec praesentibus fractus, nec futura reformidans; res enim ejusmodi nemini non accidere poterat: at non quivis sine moerore eam tulisset. Quare igitur illud potius calamitas, quam hoc felicitas? An omnino hoc hominis calamitatem vocas, in quo non frustratur natura humana? Num vero frustrari naturam humanam opinaris eo, quod non contra naturae suae voluntatem fiat? Quid igitur? Voluntatem ejus didicisti. Numquid igitur hoc, quod accidit, te impedire potest, quo minus justus sis? magnanimus? temperans? prudens? ab adsentiendi temeritate alienus? erroris immunis? verecundus?

De Jol. dederunt, consentientibus Codd., exceptis *Vat.* 4., qui κωλύσει σε habet, et *Guelf.*, in quo κωλύσεις est, quod *Gat.* et reliquae receperunt.

ἀπρόπτωτον;] Deest in *Vat.* 2. 3. 4. 6., *Parisi.* et *Guelf.* Agnoscit autem *Vat. A.* et 5. — *De Joly* e textu exilire jussit. Vereor, ne temere.

ἀδιάψευστον] *Vat.* 2. 3. 4. 6., *Parisi.* et *Guelf.* ἀψευδῆ (nisi quod in nonnullis in ἀψευδῆ depravatum est), quod *De Joly* recepit. Nolui tamen vulgarem damnare, quamquam illa aptior videbatur, quum et talia in Sapiente postularent Stoici, qualia vix in humanam cadunt naturam.

Confirmatur praeterea auctoritate *Vat. A.* et 5.

ἐλευθέριον;] *Vat.* 2. 4. 6. et *Parisi.* ἐλευθέριον, quod *de Joly* in textum recepit. Nec tamen vulgaris spernenda.

ὧν συμπαρόντων ἡ φύσις ἡ τοῦ ἀνθρώπου ἀπέχει τὰ ἴδια] Edd. omnes, *De-Jol.* excepta, dederunt: ἀ συμπαρόντων, quod tamen et *Gat.* et *Cas.*, et quis non? malebat in ὧν συμπαρόντων mutari. *Vat.* 2. 3. 4. 6., *Parisi.* et *Guelf.* legunt ὧν παρόντων, quod *de Joly* recepit. *Hoefschel.*, teste *Cas.*, ὧν συνόντων, et in margine ὧν παρόντων. — Idem Codd. articulum ἡ ante τοῦ ἀνθρώπου omittit.

θρώπου ἀπέχει τὰ ἴδια; μένησο λοιπὸν ἐπὶ παντὸς τοῦ εἰς λύπην σε προαγομένου, τούτῳ χρῆσθαι τῷ δόγματι, οὐχ, ὅτι τοῦτο αὐτόχρημα, ἀλλὰ τὸ φέρειν αὐτὸ γενναίως, εὐτόχρημα.

ν'. Ἰδιωτικὸν μὲν, ὅμως δὲ ἀνυστικὸν βοήθημα πρὸς θανάτου καταφρόνησιν, ἡ ἀναπόλησις τῶν γλίσχρως ἐνδιατριψάντων τῷ ζῆν. τί οὖν αὐτοῖς πλέον, ἢ τοῖς αἰώροις; πάντως ποῦ ποτε κεῖνται, Καδικιανός, Φάβιος, Ἰουλιανός, Λέπιδος, ἢ εἴ τις τοιοῦτος, οἱ πολλοὺς ἐξήνεγκαν, εἴτα ἐξηνέχθησαν· ὅλον μικρὸν ἐστὶ τὸ διάστημα, καὶ τοῦτο δι' ὅσων, καὶ μεθ' οἷων ἐξαντλούμενον, καὶ ἐν οἷῳ σωματίῳ; μὴ οὖν ὡς πρᾶγμα. βλέπε γὰρ ὀπίσω τὸ ἀχανές τοῦ αἰῶνος, καὶ τὸ πρόσω ἄλλο ἄπειρον. ἐν δὲ τούτῳ, τί διαφέρει ὁ τριήμερος τοῦ τριγενηνίου;

να'. Ἐπὶ

omittunt. — Pro ἀπέχει *Vatic.* A. habet ἐπέχει, quod de *Joly* temere in textum recepit. Eodem enim sensu, quo h. l. *Antonin.* infra XI, 1. ἀπέχω τὰ ἑαυτοῦ. Cf. et *Arrian.* *Diff. Epict.* III, 2, 13.

τῷ δόγματι, οὐχ, ὅτι τοῦτο κ. τ. λ.] Defendi quidem potest haec lectio recepta; praestat tamen ex meo sensu, conjectura *Gatakr.* τῷ

δόγματι· ὅτι, οὐχὶ τοῦτο κ. τ. λ. — Paullo ante operarum vitio in *Xyl.* 1., *Argent.*, *Lugd.*, *Caf.* et *Oxon.* legitur προαγομένου pro προαγομένου. — Pro τῷ δόγματι *Vat. A.* corrupte: τῷ πρᾶγματι.

Ad Sect. 50. (ap. *Lugd.* 41. p. *Caf.* 32.)

ὅμως δὲ ἀνυστικὸν βοήθημα πρὸς θανάτου καταφρ.] Primus dedi ἀνυστικόν,

us? liber? ceterisque virtutibus ornatus, quae quando adsunt, natura hominis habet sibi propria? Memento dehinc, quoties incidit aliquid, quod ad tristitiam te impellit, hoc uti decreto: non, hoc esse calamitatem, sed fortiter ferre felicitatem esse.

50. Plebejum quidem est, efficax tamen ad mortem contemnendam adjumentum, memoria recolere eos, qui vitae pertinaciter inhaeserunt. Quid igitur amplius illis, quam immature defunctis? Omnino alicubi tandem jacent, Cadicianus, Fabius, Julianus, Lepidus, et si quis alius ejus generis, qui postquam multos extulerant, deinde [et ipsi] elati sunt. Totum illud spatium est exiguum, idque per quas [molestias] et cum quibus [hominibus] et quali in corpusculo exantlatum: Ne igitur pro re magni momenti [habeto]. Considera enim praeteriti aevi immensitatem, futuri itidem aliam infinitatem; in hac vero quid differt, qui tri-duum vixit, ab ea, qui per tria hominum saecula?

51. Com-

κόν, (ceterae enim ἀνυτικόν) secutus vestigia *Vat. A.*, qui ἀνυστιτικόν habet. — Idem vero perperam mox pro πρὸς exhibet ὄρος.

Καδικιανός] Quum hujus nominis nec inter longae-vos nec omnino aliquis occurrit apud Scriptores veteres, *Gat.* malebat Καικιλια-nός aut Καττιδιανός. *Menag.* vero et *Reisk.* Καδικιανός.

ὅλον μικρόν ἐστι τὸ διάστ.] *Lugd.* et *Cas.* ὅλον μικρόν ἐστι κ. τ. λ.

μη οὖν ὡς πρᾶγμα] *Reisk.* kius malebat: μη οὖν ὡς πρᾶγμα μακάριον ἀποβάλλων τὸν βίον λυποῦ aut ἀνιῶ, ne igitur indoleas vitae jacturae, ut rei optabilis.

να'. Ἐπὶ τὴν σύντομον αἰεὶ τρέχε. σύντομος δὲ ἡ κατὰ φύσιν· ὥστε κατὰ τὸ ὑγιέστατον πᾶν λέγειν καὶ πράσσειν. ἀπαλλάσσει γὰρ ἡ τοιαύτη πρόθεσις κόπων, καὶ στρατείας, καὶ πάσης οἰκονομίας, καὶ κομφείας.

Ad Sect. 51. (ap. Lugd. 41. p. Cas. 33.)

αἰεὶ τρέχε.] *Vat. A.* corrupte: — τρέχει.

ὥστε κατὰ τὸ ὑγιέστα-

τον] *Xyl. 1. et Lugd.* operarum errore: ὑγιαίστατον.

καὶ στρατείας] *Copulativam*, quae in *Gat.* et reliquis deest, ex *Xyl. 1., Arg., Lugd., Cas. et Oxon.* restitui. *Caete-*

51. Compendiosam semper viam ingredi: compendiosa autem est ea, quae secundum naturam est: ut et recta cum ratione omnia dicere ac facere studeas. Tale enim propositum te molestiis liberabit et militia, et omni simulatione ac dissimulatione et nimio elegantiae studio.

Cæterum vix dubito, quin *στρατείας* corruptum sit: quod quum jam *Caf.* suspectum esset, reponendum putabat aut *καταδείας* aut *τερδρείας*. — Magis autem placet *Reisk.* et *Corai, V. D.,* emendatio *τε-
ρατείας*. Et profecto facile fieri potuit, ut *CTPATEIAC* et *TEPATEIAC* permutarentur a librariis saepissime oscitantibus.

ΜΑΡΚΟΥ ΑΝΤΩΝΙΝΟΥ

ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΟΣ

Τῶν εἰς ἑαυτὸν

ΒΙΒΛΙΟΝ Ε΄.

α΄. **Ο**ρθρου ὅταν δυσόκνως ἐξεγείρῃ, πρόχειρον ἔστω, ὅτι ἐπὶ ἀνθρώπου ἔργον ἐγείρομαι· ἔτι οὖν δυσκολαίνω, εἰ πορεύομαι ἐπὶ τὸ ποιεῖν, ὧν ἔνεκεν γέγονα, καὶ ὧν χάριν προῆγμαι εἰς τὸν κόσμον; ἢ ἐπὶ τοῦτο κατεσκευάσμαι, ἵνα κατακείμενος τοῖς στρωματίοις ἑμαυτὸν θάλπω; ἀλλὰ τοῦτο ἥδιον. πρὸς τὸ ἡδесθαι οὖν γέγονας; ὅλως δὲ οὐ πρὸς ποιεῖν, ἢ πρὸς ἐνέργειαν; οὐ βλέπεις τὰ φυτάρια, τὰ στρουθάρια, τοὺς μύρμηκας, τοὺς ἀράχνας, τὰς μελίσσας, τὸ ἴδιον ποιοῦσας τὸ καθ' αὐτὰς συγκοσμοῦσας κόσμον; ἔπειτα σὺ οὐ

Ad Librum V.

Ad Sect. 1. (ap. Lugdun. 1. Casf. 1.)

ἔτι οὖν δυσκολαίνω κ. τ. λ.] Menag. malebat τί οὖν — haud male; nec tamen vulgare spernendum. Upton. ad Arrian. Diff. Epict. I, 10, 7. emendabat: τί οὖν; δυσκολαίνω κ. τ. λ.

ἑμαυτὸν θάλπω;] Restitui ἑμαυτὸν, in quod et Vatic. A. consentit, ex Xyl. 1., Arg., Lugd., Casf. et Oxon., pro quo Gat. et reliquae ἑαυτὸν dederunt, quod, quamquam per se ferri potest, ta-

men Codd. auctoritate destituitur.

ὅλως δὲ οὐ πρὸς ποιεῖν, ἢ πρὸς ἐνέργειαν;] Verba πρὸς ποιεῖν ἢ operarum errore ab Ed. Mori absunt. Caeterum Uptonus ad Arriani l. 1. malebat: ὅλως δὲ οὐ πρὸς ποιεῖν; οὐ πρὸς ἐνέργειαν; qua tamen conjectura, et si ingeniosa, non opus esse videtur.

τοὺς ἀράχνας] Dedi τοὺς cum Xyl. 1., Arg., Lugdun., Casf. et Oxon. Gatak. vero et posteriores omnes τὰς ἀράχνας exhibent. Verum Graeci

et

MARCI ANTONINI

IMPERATORIS

COMMENTARIORUM, QUOS IPSE SIBI SCRIPSIT,

LIBER QUINTUS.

Mane, quum gravatim exsurgis, in promptu sit: ad opus humanum expergiscor: numne igitur adhuc aegre feram, me proficisci ad agenda ea, quorum causa natus sum, quorum gratia in hunc mundum veni? aut numquid ea natus sum lege, ut decumbens in stragulis me ipse foveam? — At hoc magis delectat. — Ergone ad delectationem natus es, nec omnino ad agendum operandumve? videsne arbusculos, passerulos, formicas, araneas apesque suo fungentes munere, quantum in ipsis est, mundum exornare?

I 2

Itane

et ὁ ἀράχνης et ἡ ἀράχνη promiscue dixerunt.

τὰς μελίσσας, τὸ ἴδιον ποιοῦσας τὸ καὶ αὐτὰς συγκοσμοῦσας κόσμον; ἔπειτα σὺ οὐ θέλεις κ. τ. λ.] Omnes Edd. superiores: τὰς μελίσσας τὸν καὶ αὐτὰς συγκοσμοῦσας κόσμον; σὺ οὐ θέλεις κ. τ. λ. Perspecte tamen jam *Gataker*. viderat, saltem σὺ δ' οὐ θέλεις κ. τ. λ. legendum esse. Nec tamen et hoc admissio perfunctus erat locus. Quid enim est ὁ καὶ αὐτὰς κόσμος? — Peropportuna igitur mihi conti-

git h. l. lectio *Vat. A.*, quam haud cunctanter amplexus sum, ita tamen, ut συγκοσμοῦσας retinerem, quod in *Vat. A.* in συγκροτούσας depravatam erat. — ἔπειτα h. l. adhiberi videtur in interrogatione ad vehementiam quandam aut indignationem exprimendam; de quo hujus vocis usu consulant tirones *Viger. de Idiot. L. Gr. Cap. VII, S. 5.7. n. Zeunii*, et *Hoo-geveen de Partic. Gr. XVI, II, 15. p. 279. Ed. Cl. Schützii. Upton. ad Arrian. l. l. legendum putabat: καὶ σὺ οὐ θέλεις.*

οὐ θέλεις τὰ ἀνθρώπινα ποιεῖν; οὐ τρέχεις ἐπὶ τὸ κατὰ τὴν σὴν φύσιν; ἀλλὰ δεῖ καὶ ἀναπαύεσθαι· δεῖ. ἔδωκε μὲν τοι καὶ τούτου μέτρα ἡ φύσις. ἔδωκε μὲν τοι καὶ τοῦ ἐσθίειν, καὶ πίνειν· καὶ ὁμως σὺ, ὑπὲρ τὰ μέτρα, ὑπὲρ τὰ ἀρκοῦντα προχωρεῖς. ἐν ταῖς πράξεσι δὲ οὐκ ἔτι, ἀλλ' ἐντὸς τοῦ δυνατοῦ. οὐ γὰρ Φιλεῖς σεαυτόν. ἐπεὶ τοι καὶ τὴν φύσιν ἂν σου, καὶ τὸ βούλημα ταύτης ἐφίλεις· ἄλλοι τε τὰς τέχνας ἐαυτῶν φιλοῦντες, συγκατατίθενται τοῖς κατ' αὐτὰς ἔργοις, ἄλoutoi καὶ ἄσιτοι. σὺ τὴν φύσιν τὴν σαυτοῦ ἔλασσον τιμᾶς, ἢ ὁ τορνευτὴς τὴν τορνευτικὴν, ἢ ὁ ὄρχηστὴς τὴν ὄρχηστικὴν, ἢ ὁ Φιλᾶργυρος τὸ ἀργύριον, ἢ ὁ κενόδοξος τὸ δοξάριον. καὶ οὗτοι, ὅταν προσπαθῶσιν, οὔτε φαγεῖν, οὔτε κοιμηθῆναι θέλουσι μᾶλλον, ἢ ταῦτα συναύξειν πρὸς ἃ διαφέρονται· σοὶ δὲ αἱ κοινωνικαὶ πράξεις ἐντελέστεραι φαίνονται, καὶ ἡσσανος σπουδῆς ἄξια;

β'. Ὄς

οὐ τρέχεις ἐπὶ τὸ κατὰ τὴν σὴν φύσιν;] Articulum τὴν ignorat Gat. cum posterioribus omnibus. Recte vero me admonuit Doctiff. Corai de restituendo articulo, quem Xyl. 1., Arg., Lugd., Cas. et Oxon. dederunt.

δεῖ. ἔδωκε μὲν τοι καὶ τούτου μέτρα ἡ φύσις. ἔδωκε μὲν τοι καὶ τοῦ ἐσθίειν καὶ πίνειν κ.τ.λ.] Pro δεῖ Vat. A. habet: φημὶ καὶ γὰρ· eodem sensu. Priori loco μὲν τοι ex Vat. A. addidi, quod superiores Edd.

ignorant. Idem vero μὲν τοι in loco posteriori cum δὲ mutatum velim.

καὶ ὁμως σὺ, ὑπὲρ τὰ μέτρα, ὑπὲρ τὰ ἀρκοῦντα προχωρεῖς· ἐν ταῖς πράξεσι κ.τ.λ.] Vatic. A. hunc locum sic legit: καὶ ὁμως — ἀρκοῦντα οὐ προχωρεῖς οὐδὲ ταῖς πράξεσι οὐκ ἔτι κ.τ.λ. Corrupte: nescio tamen, an liceat hujus Cod. vestigia sequi et ita h.l. reponere: καὶ ὁμως σὺ ὑπὲρ — ἀρκοῦντα οὐ προχωρεῖς;

Itane tu, quae hominis sunt, facere recusas? neque properas ad id, quod naturae tuae convenit? — At quiete quoque opus est. — Est; veruntamen et hujus modum natura praescripsit: praescripsit vero et edendi bibendique [modum]: tu tamen ultra modum, ultra ea, quae sufficiunt, procedis; in agendo autem non amplius [procedis], immo intra id, quod fieri potest, consistis: etenim temet ipse non diligis: alioquin et naturam tuam et voluntatem ejus diligeres. Alii quidem, qui artes suas diligunt, earum operibus intabescunt, ut neque balneis neque cibo utantur: tu naturam tuam non tanti facis, quanti aut tormentor aut histrio suam artem, quanti avarus argentum et ambitiosus gloriolam: et isti enim, ubi his addicti sunt, nec cibum, nec somnum capere magis expetunt, quam ea, quae illis curae sunt, augere et amplificare. Num autem tibi actiones ad societatem humanam spectantes viliores videntur minori studio dignae? —

I 3

2. Quam

ρεῖς; ἐν δὲ ταῖς πράξεσιν; οὐκ ἔτι [sc. προχωρεῖς ὑπὲρ τὰ ἀρχοῦντα] ἀλλ' ἐντὸς δυνατοῦ [sc. εἶ].

ἢ ὁ τορνευτὴς τὴν τορνευτικὴν, ἢ ὁ ὀρχηστὴς τὴν ὀρχηστικὴν] *Vat. A.* ἢ ὁ τορνευτὴς τὴν τορνευτικὴν — haud male. Mox vero ὁ perperam abest et vitiose scriptum ὀρχηστὴς (*sic*).

ὅταν προσπαθῶσιν,] *Xyl. I.* operarum errore προσπαθῶσι, quod etiam in *Lugd.* transiit. *Arg.* ceteraeque recte προσπαθῶσιν.

πρὸς ἃ διαφέρονται.] Sic primus edidit, vestigia *Cod. Vatic. A.* secutus. Hic scilicet ita h. l. exhibet: πρὸς διαφέρονται. Lectio vulg. est: πρὸς ἃ φέρονται. Quod quamvis per se ferri possit, tamen illud praeferendum puto. Amat enim *Antoninus* noster formulam: διαφέρεισθαι πρὸς τι. cf. IX, 27. 40. XI, 10.

εὐτελέστεραι φαίνονται,] Sic omnes Edd. recte, praeter *Glasg.*, *Woll.*, *Mori* et *de Jol.*, in quibus τελέστεροι legitur.

β'. Ὡς εὐκόλῳ, ἀπώσασθαι καὶ ἀπαλείψαι πᾶσαν Φαντασίαν τὴν ὀχληράν ἢ ἀνοίκειν, καὶ εὐθύς ἐν πάσῃ γαλήνῃ εἶναι.

γ'. Ἀξίον ἑαυτὸν κρίνε παντὸς λόγου καὶ ἔργου τοῦ κατὰ Φύσιν· καὶ μὴ σε παρειπάτω ἢ ἐπακολουθοῦσά τινων μέμψις ἢ λόγος. ἀλλὰ εἰ καλὸν πεπραῆχθαι, ἢ εἰρήσθαι, μὴ σεαυτὸν ἀπαξίου. ἐκεῖνοι μὲν γὰρ, ἴδιον ἡγεμονικὸν ἔχουσι, καὶ ἰδίᾳ ὁρμῇ χρῶνται· ὃ σὺ μὴ περιβλέπου, ἀλλ' εὐθεῖαν πέραινε, ἀκολουθῶν τῇ φύσει τῇ ἰδίᾳ καὶ τῇ κοινῇ. μία δὲ ἀμφοτέρων τούτων ἡ ὁδός.

δ'. Πορεύομαι διὰ τῶν κατὰ Φύσιν, μέχρι πεσῶν ἀναπαύσομαι, ἐναποπνεύσας μὲν τούτῳ, ἐξ οὗ καθ' ἡμέραν ἀναπνέω, πεσῶν δὲ ἐπὶ τούτῳ, ἐξ οὗ καὶ τὸ σπερμάτιον ὁ πατήρ μου συνέλεξε, καὶ τὸ αἱμάτιον ἢ μήτηρ, καὶ τὸ γαλακτίον ἢ τροφός· ἐξ οὗ καθ' ἡμέραν τοσούτοις ἔτεσι βόσκομαι, καὶ ἀρδεύομαι, ὃ φέρει με πατοῦντα, καὶ εἰς τοσαῦτα ἀποχρῶμενον ἑαυτῷ.

ε'. Δριμύτητά σου οὐκ ἔχουσι θαυμάσαι. ἔστιν· ἀλλὰ ἕτερα πολλὰ, ἐφ' ὧν οὐκ ἔχεις εἰπεῖν, οὐ γὰρ πέφυκα. ἐκείνα οὖν παρέχου, ἅπερ ὅλα ἐστὶν ἐπὶ σοί, τὸ ἀνιβδηλόν,
τὸ

Sectio 2. (ap. Lugdun. 2. Caf. 2. p.)

Ad Sect. 3. (ap. Lugd. 3. p. Caf. 2. p.)

ἢ ἐπακολουθοῦσά τινων μέμψις ἢ λόγος.] *Vatic. A. vitiose: ἐπακολουθήσει (sic). Caeterum pro λόγος cum Jun. et Gatak. malim ψόγος, vituperatio.*

ἀλλὰ εἰ καλὸν πεπραῆχθαι. π. τ. λ.] εἰ καλὸν dedi

cum Xyl. 1., Lugdun., Caf., Oxon. et de Jol. ἐκαλὸν primum perperam expressum erat in Bas., hinc in Argent., Gatak. et reliquas transiit.

μὴ σεαυτὸν ἀπαξίου] *Arg. operarum errore: ἀπαξίου.*

ἀκολουθῶν τῇ φύσει] *Arg. vitiose: θύσει.*

2. Quam facile est, visum quodcunque vel turbulentum vel inconueniens amoliri et abstergere, statimque in summa tranquillitate esse!

3. Omni sermone atque actione naturae conveniente dignum te iudica: neque te seducat, quae sequitur, quorumlibet hominum reprehensio aut sermo; sed si quid dictu factuve pulchrum est, eo ne te indignum existimes: illi enim mentem propriam habent et proprio ducuntur impetu. Haec tu noli attendere, sed recta perge naturae et propriae et communi obsecutus: eadem autem est harum utriusque via.

4. Per ea, quae naturae sunt consentanea, proficiscor, donec occumbens tandem conquiescam, eo expiraturus, unde quotidie spiritum haurio, eoque casurus, unde et semen pater meus et sanguinem mater et lac nutrix collegit; unde quotidianum per tot annos cibum potumque accepi, quod calcantem et ad tam varios usus eo abutentem me sustinuit.

5. Acre ingenium tuum non est, quod admirentur. Sit ita. Verum multa sunt alia, ad quae te natura aptum esse negare non potes. Haec igitur praesta, quae omnino

I 4

in

Ad Sect. 4. (ap. Lugd. 3. p. Cas. 2. p.)

προεύομαι διὰ τῶν κατὰ φύσιν] Sic dedi cum Xyl. 1. Arg., Lugd., Cas. et Oxon.; consentiente Vat. A. — Gat. et reliquae vero legunt — διὰ τὴν κατὰ φύσιν, quod quum ferri nequeat, Doctiff. Coray ad h. l. adnotaverat aut — διὰ τῆς κ. φ. — aut προεύομαι δὲ τὴν κατὰ φύσιν — esse legendum.

καὶ τὸ αἰμάτιον ἢ μήτηρ] Haec verba ab Editione Mori operarum errore absunt.

Ad Sect. 5. (ap. Lugd. 4. 5. Cas. 3.)

ἄπερ ὅλα ἐστὶν ἐπὶ σοὶ] ἐπὶ σοὶ cum Vat. A. dedi pro vulg. ἐν σοί, quod De Joly retinuit, quamquam illud verum est. Sic enim semper Stoici, quod in vulgus notum est.

τὸ

τὸ σεμνόν, τὸ Φαρέπονον, τὸ ἀφιλήδονον, τὸ ἀμεμφίμοιρον, τὸ ὀλιγοδεές, τὸ εὐμενές, τὸ ἐλεύθερον, τὸ ἀπέρισσον, τὸ ἀφλύαρον, τὸ μεγαλεῖον. οὐκ αἰσθάνει, πῶσα ἤδη παρέχεται δυνάμενος, ἐφ' ὧν οὐδεμία ἀφυῖας καὶ ἀνεπιτηδείότητος πρόφασις, ὅμως ἔτι κάτω μένεις ἐκῶν; ἢ καὶ γογγύζειν, καὶ γλισχεύεσθαι, καὶ κολανεύειν, καὶ τὸ σωματίον καταιτιᾶσθαι, καὶ ἀρεσκεύεσθαι, καὶ περπερεύεσθαι, καὶ τοσαῦτα ῥιπτάζεσθαι τῇ ψυχῇ, διὰ τὸ ἀφυῶς κατασκνεύεσθαι, ἀναγκάζει; οὐ, μα. τοὺς θεοὺς· ἀλλὰ τούτων μὲν πάλαι ἀπηλλάχθαι ἐδύνασο. μόνον δὲ, εἰ ἄρα, ὡς βραδύτερος, καὶ δυσπαρακολουθητότερος καταγινώσκεσθαι, καὶ τοῦτο δι' αἰσκητέον, μὴ παρεγδυμouμένη, μηδὲ ἐμφιληδονεῦντι τῇ νουθεσίᾳ.

5. Ὁ μὲν τις ἐστίν, ὅταν τι δεξιὸν περί τινα πράξῃ, πρόχειρος καὶ λογίσασθαι αὐτῷ τὴν χάριν. ὁ δὲ πρὸς τοῦτο μὲν

τὸ ἀμεμφίμοιρον] Xyl. 1., Arg. aliaeque corrupte: τὸ ἀμεμφίμοιρον.

οὐκ αἰσθάνει] Malim cum Menag. et Gat. — αἰσθάνη. Neque tamen Atticorum forma omnino ab Antonini more abhorret, ut in ἔψει pro ἔψη aliisque.

ἢ καὶ γογγύζειν] Sic Edd. omnes, praeter Gat. Stanh., in qua ἢ δὲ expressum est. Reisk. malebat: τί δέ; γογγύζειν κ. τ. λ., qua tamen emendatione minime opus est.

καὶ τὸ σωματίον καταιτιᾶσθαι] Reiske malebat:

καταιδεῖσθαι. — Morus, qui vulg. retinebat, putabat, haec verba post illa, quae postea sequuntur, ῥιπτάζεσθαι τῇ ψυχῇ, esse collocanda.

καὶ ἀρεσκεύεσθαι, καὶ περπερεύεσθαι] καὶ ἀρεσκεύεσθαι dedi cum Gat. et posterioribus Edd. omnibus. Firmatur auctoritate Vatic. A., in quo paullulum corrupte scriptum video ἀρενοσκεύεσθαι. Xyl. 1., Arg., Lugd., Cas. et Oxon. ἀρέσκεσθαι exhibent: haud male. — Pro περπερεύεσθαι Lugd. corrupte: περιπορεύεσθαι.

μόνον δὲ, εἰ ἄρα — — — ἀσκητέον] Vulgarem h. l. reti-

in potestate tua sita sunt, animum sincerum, gravem, laborum tolerantem, voluptatibus abstinentem, forte contentum, pauca desiderantem, benevolum, liberum, a luxu et nugis alienum atque sublimem. Nonne sentis, quam multa sint, ad quae quin habilis et aptus sis, nihil est, quod causeris, et tamen infra [haec] sponte perficis? Num et musmurare et tenacem esse et adulari et corpusculum incusare et adsentari, et ostentare te et tantopere jactari animo per naturalem ingenii hebetudinem cogaris? Nequaquam mehercule, sed his omnibus jam pridem liberari poteras. Hoc vero solum [observes], ut, si nimiram propter ingenii tarditatem et hebetudinem notari poteras, et hoc nomine te exerceas, atque tarditatem illam nec omnino negligas, nec tibi in ea placeas.

6. Est, qui simulacrum gratum alicui fecerit, illi beneficium statim imputet. Est, qui, etiamsi non statim impu-

I 5

tet,

retinui, quae monente Clar. Coray bene defendi potest. Repetendum scilicet post εἰ ἄρα ex superioribus: εὐνασο. — *Gatak.* malebat: καταγιγνώσκεισθαι μέλλης, aut: καταγιγνώσκη. *Cas.* μόνον δὲ εἰ ἄρα ὡς βραδύτερος, si sustineas etc. *Reisk.* ad h. l. ita: ἢ μόνον δὲ non placet: post εἰ ἄρα videtur ἐμελλες subaudiri debere. — Caeterum *Arg.* vitiose: βραδίτερος.

μηδὲ ἐμφιληδοῦντι τῇ νωθεΐᾳ.] *Xyl.* i., *Lugd.* *Cas.* [ipse tamen Editor in Notis observavit, corrigendum esse] et *Oxon.* ἐμφιληδοῦντι. *Arg.* vero ceteraeque recte:

ἐμφιληδοῦντι. — Pro νωθεΐᾳ, quod omnes Edd. habent, non dubitavi, verissimam *Gatak.* conjecturam νωθεΐᾳ in textum adoptare. *Adnot. Lugd.* malebat νωθεΐᾳ sensu eodem.

Ad Sect. 6. (ap. Lugd. 6. 7. Cas. 4.)

ὁ δὲ πρὸς τοῦτο μὲν οὐ πρὸ χειρὸς, ἄλλως μὲν τοι.] *Vatic. A.* πρὸς μὲν τοῦτο. — Pro ἄλλως μὲν τοι *Gatakero* ἄλλῳ μὲν τοι aut ἄλλῳ δὲ μὲν τοι, *Moro* autem αὐτὸς μὲν τοι rescribendum esse videbatur. An fortasse ὁμῶς μὲν τοι scripserit *Antoninus*?

καὶ

μὲν οὐ πρόχειρος, ἄλλως μὲν τοι παρ' αὐτῷ, ὡς περὶ
 χρεώστου διακινεῖται, καὶ οἶδεν ὁ πεποίηκεν. ὁ δὲ τις τρό-
 πον τινὰ οὐδὲ οἶδεν ὁ πεποίηκεν· ἀλλὰ ὁμοίως ἐστὶν ἀμπελος
 βότρυον ἐνεγκούσῃ καὶ μηδὲν ἄλλο προσεπιζητούσῃ, μετὰ τὸ
 ἄπαξ τὸν ἴδιον καρπὸν ἐκνήνοχέναι. ἵππος δραμῶν, κύων
 ἰχθυόσας, μέλισσα μέλι ποιήσασα, ἄνθρωπος δ' εὖ ποιήσας,
 οὐκ ἐπιβοᾶται, ἀλλὰ μεταβαίνει ἐφ' ἑτέρου, ὡς ἀμπελος
 ἐπὶ τὸ πάλιν ἐν τῇ ὥρᾳ πᾶν βότρυον ἐνεγκεῖν. ἐν τούτοις οὖν
 δεῖ εἶναι, τοῖς τρόπῳ τινὰ ἀπαραινολουθέντως αὐτὸ ποιοῦσι;
 ναί· ἀλλ' αὐτὸ τοῦτο δεῖ παρακολουθεῖν. ἴδιον γὰρ, Φησί,
 τοῦ κοινωνικοῦ, τὸ αἰσθάνεσθαι ὅτι κοινωνικῶς ἐνεργεῖ, καὶ
 νῆ Δία, βούλεσθαι καὶ τὸν κοινωνὸν αἰσθέσθαι. ἀληθὲς μὲν
 ἐστὶν ὁ λέγεις· τὸ δὲ νῦν λεγόμενον παρεκδέχῃ· διὰ τοῦτο
 ἔση εἰς ἐκείνων, ὧν πρότερον ἐπεμνήσθην· καὶ γὰρ ἐκείνοι
 λογικῇ τινι πιθανότητι παράγονται. εἰάν δὲ θελήσης συνεῖναι,
 πῶς κατ' ἐστὶ τὸ λεγόμενον, μὴ φοβοῦ, μὴ παρὰ τοῦτο πα-
 ραλιπῆς τι ἔργον κοινωνικόν.

ζ'. Εὐχή

καὶ οἶδεν ὁ πεποίηκεν] *Vat. A.* καὶ οἶδε ὁ πεποίηκε.

μετὰ τὸ ἄπαξ τὸν ἴδιον
 καρπὸν ἐκνήνοχέναι] *Lugd.*
et de Jol. operarum errore:
 ἐκνήνοχέναι.

ἵππος δραμῶν, κύων κ.
 τ. λ.] *Vat. A.* ὡς ἵππος δρα-
 μῶν — quam lectionem rece-
 pit *De Joly*. Quo vero sensu
 et quam ob causam, de eo
 lectorem ne verbo quidem
 monuit. Mihi, si cui placet
 addi τὸ ὡς, post ἐκνήνοχέναι,
 comma, et post ποιήσασα pun-
 ctum minus collocandum vi-

detur. — Pro ποιήσασα *Arg.*
 corrupte: ποιήσασα.

οὐκ ἐπιβοᾶται, ἀλλὰ
 — ἑτέρου] *Vat. A.* monstro-
 fe: — ἐπισκᾶται — et dein-
 de ἐφ' ἑτέρων. — *Menag.* ad
 h. l.: „Est, qui legat: ἐπι-
 βοᾶ τι — sed nihil mutan-
 dum.“

ἀλλ' αὐτὸ τοῦτο δεῖ
 παρακολουθεῖν] δεῖ abest
 a *Vat. A.*, quod in hac ora-
 tionis serie durius videtur. —
Ed. Gat. - Stanh. — αὐτὸ τοῦ
 παρακολ., — operarum errore.
 τδ

tet, tamen, quid fecerit conscius, revera tanquam debitorem illum consideret. Est et, qui, quid fecerit, quodammodo ne noverit quidem, sed similis est viti, quae uvam ubi protulit et proprium sibi fructum semel dedit, nihil ulterius quaerit. Equus, postquam cucurrit, canis, postquam venatus est, apes, postquam mel confecit, homo vero, si bene fecit, non clamore prosequitur, sed ad aliud progreditur, quemadmodum vitis ad uvas denuo suo tempore producendas. In eorum igitur numero esse oportet, qui, quid agant, quodam modo ne intelligunt quidem? Oportet profecto. At hoc ipsum intelligere oportet. [Hominis] enim, inquis, ad communionem nati, est proprium, ut sentiat, se, quemadmodum societatis amantem decet, agat et per Jovem etiam velit, ut socius ejus id sentiat. Verum est, quod dicis: haud recte vero id interpretaris; hinc ex eorum numero eris, quorum antea memineram: nam et illi probabilitate quadam rationali abducuntur. Quod si intelligere volueris, quid sit, quod dictum est, noli timere, ne hac de causa aliquid, quod societati hominum salutare est, sis omisurus.

7. Athe-

τὸ δὲ νῦν λεγόμενον παρεχδέχη· διὰ τοῦτο ἔση εἰς ἐκείνων κ. τ. λ.] De hoc loco sive explicando sive restituendo desperabat Cas. — Gatak. malebat — λεγόμενον ἂν παρεχδέχη κ. τ. λ. si hoc, quod dictum est, secius acceperis, eris ex eorum numero. Potest tamen et vulgaris defendi sensu eo, quem in Interpretatione expressi. — Ut vero dicam, quod cenfeo, vehementer de hujus loci integritate dubito. Neque ta-

men lectio Cod. Vat. A. — τὸ δὲ νῦν λεγόμενον παρεχδέχη διὰ τι γὰρ ἔση εἰς ἐκείνων κ. τ. λ. — ita comparata est, ut eam amplecti possim. Spero tamen fore, ut alius me acutior vestigia ejus legens veram fortasse lectionem restituat.

ἐὰν δὲ θελήσης συνεῖναι] Vix dubito, pro συνεῖναι reponendum esse συνιέναι. Cf. Notae ad h. l.

μὴ φοβοῦ, μὴ κ. τ. λ.] Negativa abest a Vat. A. contra

ζ'. Εὐχὴ Ἀθηναίων, ὕσον, ὕσον, ὦ φίλε Ζεῦ, κατὰ τῆς ἀρούρας τῆς Ἀθηναίων καὶ τῶν παδίων. ἤτοι οὐ δεῖ εὐχεσθαι, ἢ οὕτως, ἀπλῶς καὶ ἐλευθέρως.

η'. Ὅποῖόν ἐστι τὸ λεγόμενον, ὅτι συνέταξεν ὁ Ἀσκληπιοῦς τούτῳ ἵππασίαν, ἢ ψυχρολουσίαν, ἢ ἀνυποδησίαν· τοιοῦτόν ἐστι καὶ τὸ, συνέταξεν τούτῳ ἢ τῶν ὅλων φύσεως ὕσον, ἢ πῆρῳσιν, ἢ ἀποβολήν, ἢ ἄλλο τι τῶν τοιούτων. καὶ γὰρ ἐκεῖ τὸ συνέταξεν, τοιοῦτόν τι σημαίνει, ἔταξε τούτῳ τούτῳ ὡς κατὰλληλον πρὸς ὑγίειαν· καὶ ἐνταῦθα τὸ συμβαίνειν ἐκαστῷ τέτακται πῶς αὐτῷ κατὰλληλον πρὸς τὴν σφαιριμένην οὕτως γὰρ καὶ συμβαίνειν αὐτὰ ἡμῖν λέγομεν, ὡς καὶ τοὺς τετραγώνους λίθους ἐν τοῖς τείχεσι, ἢ ταῖς πυραμίσι συμβαίνειν οἱ τεχνίται λέγουσι, συναρμόζοντας ἀλλήλοις

tra sensum, quem scriptor h. l. declarare voluit. — *Gat.* in Not. ad h. l.: „F. μηδὲ παρὰ τοῦτο, neve hac de causa. Veruntamen nihil temere mutatum velim.,

Ad Sect. 7. (ap. Lugdun. 8. Cas. 5.)

ἀπλῶς καὶ ἐλευθέρως.] *Cas.* pater ad *Perfii Sat. II.* — adnotavit, h. l. legendum esse — ἐλευθερίως. Quod quidem libenter recepissem, si *Edd.* veteres aut *Codd.* exhibuissent. Nolui tamen, quum ἐλευθερίως et ἐλευθέρως sicut ἐλευθερος et ἐλευθέριος a pluribus *Scriptoribus* ita adhiberi soleant, ut ἐλευθέρως pro ἐλευθερίως, et ἐλευθῆρος pro ἐλευθέριος ponatur, non autem vice versa, nolui, in-

quam, hanc ob causam ἐλευθέρως e textu eliminare.

Ad Sect. 8. (ap. Lugdun. 9. Cas. 6.)

Hanc Sectionem servarunt quoque *Vatic. 2. 3. 4. 5. 6., Med.-Flor. 1. 2. 3. 4., Paris. et Guelf.*

ὁποῖόν ἐστι τὸ λεγόμενον.] *Vat. A.* ὁποῖόν τι ἐστὶ τὸ λεγ.

ἢ ψυχρολουσίαν, ἢ ἀνυποδησίαν.] *Pro* — ἢ ἀνυποδησίαν *Med. 2. 3. et Paris. ἢ ἄλλο τι τῶν τοιούτων.*

καὶ τὸ, συνέταξεν τούτῳ ἢ τῶν ὅλων κ. τ. λ.] *Vat. 2. et Paris.* copulat. καὶ ante τὸ ignorant. — *Iidem* συνέταξε. — *Vat. A.* — συνέταξε τούτων ἢ τῶν ὅλων *Φ. vitiose.*

7. Atheniensium votum: „Plus, plus, care Jupiter, in arvis pratisque Atheniensium., Aut nihil oportet precari aut hoc modo, simpliciter et ingenuè.

8. Cujusmodi illud est, quod vulgo dicunt, Aesculapium huic vel illi, ut equitet, aut frigida lavetur, aut nudis pedibus incedat, *constituisse*; ejusmodi est et hoc, naturam huic vel illi, ut aegrotet, aut membris mutiletur, aut [liberos] amittat, aut aliud ejus generis *constituisse*. Nam et illic quum dicimus *constituisse*, intelligimus, [Aesculapium] huic illud *statuisse*, quippe sanitati congruum, ita et hic id, quod cuique contingit, illi *statutum est*, ut fato consentaneum. Atque eodem sensu haec nobis συμβαίνειν [evenire] dicimus, quo lapides quadratos in muris aut pyramidi-
bus

τοιοῦτόν τι σημαίνει]

Vat. 6. et Paris. τοιοῦτο —

ἔταξε τοῦτω τοῦτο ὡς κατάλληλον πρὸς ὑγίειαν.] Sic edidi cum *Vat. 2.*

3. 4. 5. 6., *Med. 1. 2. 3.* (in quo tamen εἰς ὑγίειαν legitur) 4., *Paris. et Guelph. Idem*, ni fallor, etiam dare debuisset *Vat. A.*, qui tamen negligentia librarii τοῦτω ignorat.

— Cum nostris Codd. in h. l. constituendo consentiunt MSS. *Hoefscheliani*, teste ad h. l. *Mer. Casaub.* — Ceterae Edd. omnes: ἔταξε τοῦτο πρὸς τοῦτο ὡς κατάλληλον εἰς ὑγίειαν, sensu aut nullo aut saltem frigidissimo. Hinc *Reche* malebat: — ἔταξε τοῦτο πρὸς αὐτόν — qua tamen emendatione nunc non opus est. *De Jol.* ἔταξε τοῦτο ὡς κατάλληλον πρὸς ὑγίειαν, pla-

ne ut *Vat. A.*, quem temere h. l. secutus est hic Editor, ne verbo quidem lectorem admonens de lectionis varietate.

τέτακται πὼς αὐτῷ κατάλληλον πρὸς τὴν εἰμαρμένην.] Sic *Vat. 2. 3. 4. 5. 6., Med. 1. 2. 3. 4., Paris., MSS. Hoefschel.*, nec non *Ed. De-Jol.* — Reliquae Edd.: τετ. πὼς πρὸς αὐτὸ κατάλληλον εἰς τὴν εἰμαρμ.

οὕτως γὰρ καὶ συμβαίνειν αὐτὰ ἡμῖν λέγομεν, ὡς καὶ τοὺς τετρ. λιθ. ἐν τ. τείχ. ἢ ταῖς πυραμίσι συμβαίνειν οἱ τεχν. λέγ. συναρμόζοντας ἀλλήλοις τῇ ποιᾷ συνδέσει.] Sic edidi cum Edd. antiquioribus, *Xyl. 1., Arg., Lugd., Cas. et Oxon.* — *Gataker.* et reliquae

λήλοις τῇ ποικί συνθέσει. Ὅλως γὰρ ἀρμονία ἐστὶ μία, καὶ ὥσπερ ἐκ πάντων τῶν σωμάτων ὁ κόσμος τοιοῦτον σῶμα συμπληροῦται· οὕτως ἐκ πάντων τῶν αἰτίων ἡ εἰμαρμένη τοιαύτη αἰτία συμπληροῦται. νοοῦσι δὲ ὁ λέγω, καὶ οἱ τέλειον ἰδίῳται. Φασὶ γὰρ, τοῦτο ἔφερεν αὐτῷ· οὐκοῦν τοῦτο τούτῳ ἐφέρετο, καὶ τοῦτο τούτῳ συνετάττετο. δεχόμεθα οὖν αὐτὰ, ὡς ἐκεῖνα ἃ ὁ Ἀσκληπιοῦς συντάττει. πολλὰ γοῦν καὶ ἐν ἐκείνοις ἐστὶ τραχέα· ἀλλὰ ἀσπαζόμεθα τῇ ἐλπίδι τῆς ὑγείας. τοιοῦτον οὖν τι σοὶ δοκεῖτω, ἄνυσις καὶ συντάλεια τῶν τῇ κοπῇ φύσει δοκούντων, οἷον ἡ σὴ ὑγεία. καὶ οὕτως ἀσπάζου πᾶν τὸ γινόμενον, καὶ ἂν ἀπηνέστερον δοκῇ, διὰ τὸ ἐκεῖ ἄγειν, ἐπὶ τὴν

liquae habent: οὕτως γὰρ καὶ αὐτὰ συμβαίνειν ἡμῖν λέγουσι κ. τ. λ. Caeterum illud ἡμῖν omnino ignorant *Med.* quatuor et *Vat.* 2. 3. 4. 6. cum *Parif.*, quod profecto non magnopere desiderarem. — Pro τετραγώνους *Med.* 1. vitiole: τετραμμένους — et mox συμβέειν (*sic*). — Verba: ἡ ταῖς πυραμίσι ignorant *Vat.* 3. 3. 4. 5., *Med.* 1. 2., *Parif.* et *Guelf.* — Ap. Suidam, qui f. v. συμβαίνειν ad h. l. respexit, legitur: καὶ ἐν ταῖς πυραμίσι. — Mox *Vat.* 2. 3. 4. 5. et *Parif.* verba hoc ordine exhibent: οἱ τεχνίται συμβαίνειν λέγουσι, sensu eodem, quo vulgaris. Mox vero et iidem cum omnibus Codd., qui *Excerpta* continent, pro συναρμόζοντας exhibent συναρμόζοντες, ita ut ad τεχνίται lit referendum: quod mihi non arridet. —

Ap. Suidam συναρμόζειν legitur, quod tamen ex Antonino emendandum esse jam per-
Ipicue monuit ad illum *Kusterus*.

τοιοῦτον σῶμα συμπληροῦται] *Parif.* τοιοῦτο — οὕτως ἐκ πάντων τῶν αἰτίων κ. τ. λ.] αἰτίων dedi cum *Guelf.*, monente Cl. Heynio, vulgare αἰτίων vitium esse grammaticale.

νοοῦσι δὲ ὁ λέγω — συνετάττετο] Haec omnia a *Vat.* 2. 3. 4. 6., *Med.* 1. 2. 3. 4., *Parif.* et *Guelf.* absunt. — Caeterum *Doct. Corai* malebat τοῦτο ἔφερεν αὐτὸ, hoc sensu: tulit hoc illud; illud igitur ab hac verebatur. — Com-
moda sane lectio, an genuina, dubitari potest: nisi enim fallor, Antoninus respicit ad vulgarem dicendi formulam: fatum l. fors hoc fert. Sic *Virgil.*

bus *συμβαίνειν* [congruere] dicunt artifices, quum sibi invicem quodam ordine coaptantur. Omnino harmonia est una, et quemadmodum ex cunctis corporibus mundus iste, quo corpus ejusmodi sit, perficitur, ita et ex universis causis, quo causa sit ejusmodi fatum, conficitur. Intelligunt hoc, quod dico, et rudissimi quique. Dicunt enim: *tulit hoc illi* [sc. fors s. natura]. Hoc igitur illi *ferebatur* et hoc illi *constituebatur*. Accipiamus igitur et ista, quemadmodum ea, quae Aesculapius *constituit*: multa enim et in his aspera sunt, quae tamen sanitatis spe amplectimur. Ejusmodi igitur quid tibi videatur eorum, quae naturae communi visa sunt, perfectio

gñ. Aen. II, 75. „sic fata ferrebant;„ apud Cic., nescio, ubi, „fors feret.„ — — *Vatic. A.* Φασὶ γοῦν τοῦτο κ. τ. λ. — et deinde τοῦτο ante τούτῳ deest. — Menagius malebat συνεφέρετο. n. n.

ὡς ἐκεῖνα ἃ ὁ Ἀσκληπίος] Ceterae Edd. ὡς ἐκεῖνα ὁ Ἀσκληπ. Non vero dubitavi ex verissima *Gat.* emendatione addere voculam ἃ, quam praecedens ἐκεῖνα absorpsit.

ἔστι τραχέα] ἔστι abest a *Vat.* 3. 4. 6., *Med.* 1. 2. 4., *Parif.* et *Guelf.*

τοιοῦτον οὖν τι σοὶ δοκέτω] οὖν, quod superiores Edd. omnes ignorant, ex *Vatic.* 4. 6., *Med.* 1. 2. 4. et *Parif.* recepi. Causa omittendi hanc voculam erat in similitudine finis ον in praecedente τοιοῦ.

τον cum οὖν. — *Med.* 1. paululum corrupte: τοιοῦτον οὖν τίσι (sic) δοκέτω.

καὶ ἀπηνέστερον δοκῇ, διὰ τὸ ἐκεῖ ἀγεῖν] Retinui lectionem omnium Edd. praeterquam quod *De-Jol.* — ἐκεῖ — σε habet. *Vatic.* 2. 3. 4. 6., *Med.* 1. 2. 3. 4., *Parif.* et *Guelf.* locum nostrum sic legunt: καὶ τὸ (*Vat.* 4. τι) ἀπηνέστατον δοκῇ (*Vat.* 4. et *Parif.* vitiose δοκεῖ) διὰ τὸ ἐκεῖσε (ita et *Vat. A.*; *Med.* vero 3. et 4. ἐκεῖ σε) φέρειν. Quae quidem librorum MSS. lectio non incommoda est, atque ita comparata, ut alii eam recipere pro vulgari fortasse non dubitavissent. Nolui tamen nimis in vulgarem grassari, neque adeo ἐκεῖσε rescribere, quum satis constet, Graecos saepius ἐκεῖ pro ἐκεῖσε adhibere.

τὴν τοῦ κόσμου ὑγίειαν, καὶ τὴν τοῦ Διὸς εὐδορίαν καὶ εὐ-
πραγίαν. οὐ γὰρ ἂν τοῦτό τι ἐφερεν, εἰ μὴ τῷ ὅλῳ συν-
έφερεν. οὐδὲ γὰρ ἡ τυχοῦσα φύσις φέρει τι, ὃ μὴ τῷ διοι-
κουμένῳ ὑπ' αὐτῆς κατάλληλόν ἐστι. οὐκοῦν κατὰ δύο λόγους
στέργειν χρὴ τὸ συμβαῖνόν σοι. καθ' ἓνα μὲν, ὅτι σοὶ ἐγίνετο,
καὶ σοὶ συνετάττετο, καὶ πρὸς σέ πως εἶχεν, ἄνωθεν ἐκ τῶν
πρεσβυτάτων αἰτίων συγλυωδόμενον. καθ' ἕτερον δὲ, ὅτι τῷ
τὸ ὅλον διοικοῦντι τῆς εὐαδίας, καὶ τῆς συντελείας, καὶ νῆ
Δία, τῆς συμμονῆς αὐτῆς αἰτίον ἐστι. πηροῦται γὰρ τὸ
ὁλόκληρον, εἰ καὶ ὅτιοῦν διακόψῃς τῆς συναφείας καὶ συνε-
χείας, ὥσπερ τῶν μορίων, οὕτω δὲ καὶ τῶν αἰτίων. δια-
κόπτεις δὲ ὅσον ἐπὶ σοί, ὅταν δυσαρεστῆς, καὶ τρόπον τινὰ
ἀναιρῆς.

Θ. Μη

οὐ γὰρ ἂν τοῦτό τι ἐφερεν] Reliquae Edd., praeter *De Jol.*, τοῦτό τι ἐφ. — Nostram lectionem tuentur *Vat.* 3. 4. 6., *Med.* 1. 2. 3. 4., *Parif.* et *Guelf.* At *Vat.* 2. τοιοῦτό τι. — Pro vulgari *Gat.* malebat: τοιοῦτά τι, et *Reisk.* τοῦτό σοι.

οὐδὲ γὰρ ἡ τυχοῦσα φύσις κ. τ. λ.] τυχοῦσα abest a *Vat.* A. 2. 3. 4. 5. 6., *Med.* 1. 2. 3. 4., *Parif.* et *Guelf.* Hinc et de *Joly* sus- tulit; vereor autem, ne temere. *Reisk.* malebat: ἡ τε- χοῦσα φ. n. n.

κατάλληλόν ἐστι] *Lug- dun.* operarum errore: καθ' ἄλλῃλον (*sic*).

ὅτι τῷ τὸ ὅλον διοι- κοῦντι.] Sic recte *Χyl.* 1., *Arg.*, *Lugd.*, *Caf.*, *Oxon.* et

Gat., *Glasg.* vero *Woll.*, *Mor.* et *De Jol.* ὅτι τῷ ὅλον διοικοῦν- τι. Priorum Edd. lectioni omnes Codd. patrocinantur, praeter *Vat.* 4., *Med.* 1, et *Guelf.*, qui exhibent: ὅτι τὸ ὅλον διοικοῦντι. male.

τῆς εὐαδίας, καὶ τῆς συντελείας, καὶ νῆ Δία, τῆς συμμονῆς αὐτῆς αἰ- τιόν ἐστι.] Hanc priorum Edd. lectionem retinui, quam *De Joly* ex Codd. auctoritate immutavit, et ne verbo qui- dem addito, quo sensu et quam ob causam Codd. le- ctionem praetulerit. Codd. scilicet *Vat.* 2. 3. 4. 6., *Med.* 1. 2. 3. 4., *Parif.* et *Guelf.* h. l. sic exhibent: εὐαδίας τε (omif- so articulo, *Parif.* δὲ) καὶ συν- τελείας καὶ (omissis verbis νῆ Δία) τῆς συμμονῆς αὐτῆς καὶ

fectio et consummatio, cujusmodi est valetudo tua: eodemque modo, quidquid eveniat, etiam si asperum videatur, amplectere, quoniam eo tendit, ad mundi [scilicet] sanitatem et Jovis prosperitatem atque felicitatem: non enim hoc cuiquam tulisset [natura], nisi ad universi bonum *contulisset*: etenim nec natura quamvis vulgaris et ubique obvia quidquam fert, quod rebus a se administratis non consentaneum sit. Duae igitur sunt rationes, cur singulari quodam adfectu, quidquid evenierit, complecti te oporteat: altera, quod tibi factum est, tibi constitutum, et certa quadam ratione ad te se habeat, ex alto a causis antiquissimis tibi contextum: altera, quod ad prosperitatem et perfectionem et profecto ad conservationem ejus confert, qui rerum universitatem administrat: mutilatur enim integrum ipsum, si vel minimum, ut partium ita et causarum a connexionione et continuitate, abscissum fuerit: abscindis autem, quantum in te est, quando moleste fers aliquid, tollisque quodammodo.

9. Noli

τὸ ἰδίᾳ (Med. 1. ἰδίᾳ sine accentu et Vatic. 2. ἰδίᾳς) εἰς ἑκάστον (Vat. 6. ἐπ' ἑκάστον, Med. 3. omisit praepositionem) ἡκον αἰτιὸν ἔστι. — Ex qua quidem lectione quid effici possit ad Antoninum restituendum, non video. Olim hoc conjeceram: καὶ τῆς συμμο- νῆς αὐτοῦ (sic et Reisk. sc. τοῦ ἔλου) καὶ τοῦ τὰ ἰδίᾳ εἰς ἑκάστον ἡκον, αἰτιὸν ἔστι. — Judicent peritiores!

τῆς συναφείας καὶ συνεχείας, ὥς περ τῶν μορίων, οὕτω δὲ καὶ τῶν αἰτίων] Mire variant h. l. Codd., qui Excerpta ex Antonino complectuntur. Vatic. 3.

Marc. Anton.

4. 6. τῆς συνεχείας καὶ τῆς (τῆς ignorant Vatic. 4. et 6.) συναφείας, Paris. τῆς συνεχείας καὶ δυναστείας (sic). — Verba ὥς περ τῶν μορίων ablunt a Med. 3. — Pro οὕτω δὲ καὶ Med. 1. οὕτω καὶ, omisso δὲ. — Med. 2. οὕτω δὲ καὶ, quod vulgari fortasse praeferendum est. Idem Cod. temere mox διακόπτεις.

διακόπτεις δὲ ὅσον ἐπὶ σοί, ὅταν κ. τ. λ.] Paris. διακόπτεις δὲ, perperam. — Vatic. 3. 4., Med. 1. 3. 4. et Paris. ὅσον τὸ ἐπὶ σοί. At Graeci utroque modo loqui solent, et ὅσον ἐπὶ σοί et ὅσον τὸ ἐπὶ σοί.

K

Ad

θ'. Μὴ σικχαίνειν, μηδὲ ἀπαυδᾶν, μηδὲ ἀποδυσπε-
τεῖν, εἰ μὴ καταπυκνοῦται σοι τὸ ἀπὸ δογμάτων ὀρθῶν ἕκα-
στα πράσσειν· ἀλλὰ ἐκκρουσθέντα, πάλιν ἐπανιέναι, καὶ
ἀσμενίζειν εἰς τὰ πλείω ἀνθρωπικώτερα, καὶ φιλεῖν τοῦτο,
ἐφ' ὃ ἐπανέρχῃ· καὶ μὴ ὡς πρὸς παιδαγωγὸν τὴν φιλοσο-
φίαν ἐπανιέναι· ἀλλ' ὡς οἱ ὀφθαλμιῶντες πρὸς τὸ σπογγαρίσθαι
καὶ τὸ ὠδόν, ὡς ἄλλος πρὸς κατάπλασμα, ὡς πρὸς καταιό-
νησιν. οὕτως γὰρ οὐδὲν ἐπιδείξει τὸ πειθαρχεῖν τῷ λόγῳ,
ἀλλὰ προσαναπαύσῃ αὐτῷ. μέμνησο δὲ ὅτι φιλοσοφία μόνα
θέλει ἢ ἡ φύσις σου θέλει· σὺ δὲ ἄλλο ἤθελες οὐ κατὰ
φύσιν; τί γὰρ τούτων προσηνέστερον; ἢ γὰρ ἡδονὴ οὐχὶ διὰ
τοῦτο σφάλλει; ἀλλὰ θεᾶσαι εἰ προσηνέστερον μεγαλοψυχία,
ἐλευθερία, ἀπλότης, εὐγνωμοσύνη, ὁσιότης. αὐτῆς γὰρ φρο-
νήσεως

Ad Sect. 9. (ap. Lugd. 10. 11. Casf. 7.)

καὶ ἀσμενίζειν εἰς τὰ πλείω ἀνθρ.] Expectave-
ram h. l. aut cum *Menag.* — εἰ τὰ πλείω — aut cum *Reisk.*
— εἰ σοῦ vel σοὶ τὰ πλείω. Nusquam enim ἀσμενίζω cum
praepos. εἰς constructum legi-
gitur. Eandem ob causam
Reche emendabat: — ὡς τὰ
πλείω. — At *Vat. A.* h. l. in
vulg. consentit, et fortasse
εἰς h. l. exponi potest, quod
attinet ad.

οὕτως γὰρ οὐδὲν ἐπι-
δείξει τὸ πειθαρχεῖν κ.
τ. λ.] Locus videtur admo-
dum corruptus: cui varia ra-
tione succurrunt interpretes.
Boot. pro ἐπιδείξει emenda-
bat: ἐπιδείξεις, ita et *Casf.*,

qui cum *Oxon.* hanc emenda-
tionem in textum recepit, hoc
sensu: *ne philosophiam osten-*
tes. Hic vero sensus ut effi-
ciatur, tamen malim: οὐδ ἐ-
νὶ ἐπιδείξει τὸ πειθ. Neque
tamen hoc modo locum per-
sanatum puto. Ni enim fal-
lor, requiritur h. l. lectio,
qui hanc fere sensum prae-
beat: *Non te oportet coactum*
et invitum accedere ad obse-
quium erga rationem, sed ul-
tro rationis legibus obedire.
Nulla tamen Emendationum,
quas VV. DD. ad h. l. propo-
suerunt, ita est comparata,
ut hunc sensum ex ea extri-
care liceat. *Salmas.* nempe aut
ἐπιδεήσει σε — aut ἐπι-
δεήσει τοῦ πειθ. emenda-
bat. *Gatak.* aut: ἐτι δεή-
σει εἰς τὸ πειθ., aut: ἐπ ε-
ζη -

9. Noli fastidire aut animum despondere aut desperare; si secundum recta decreta agere singula cupienti haud perinde semper successerint; sed de mentis statu deturbatus regredere, et contentus esto, ubi plura homine digna egisti; nec, tanquam ad paedagogum, ad philosophiam redi; sed quomodo ad penicillum et ovum, qui oculis laborant, quomodo ad emplastrum alius, alius ad perfusionem: sic nihil te coget ad obsequium rationi praestandum, sed ei sponte tua adquiesces. Illud autem memento, philosophiam ea sola postulare, quae natura tua postulet; tu vero aliud quid velis, quod naturae repugnet? Utrum vero horum blandius est? nonne enim blanditiae nomine nos fallit voluptas? At vide, gratiorne sit magnanimitas, libertas,

K 2

sim.

ζητήσεις ἢ τὸ πειθαρχ. — *Reisk.* denique: οὕτως γὰρ οὐδ' ἐνεδείξει (f. i. med. Att. pro ἐπιδείξει) τῷ πειθαρχ. „Sic enim te non ostentabis in tuo, quod rationi praestas, obsequio.„ — An: οὐδέν σε ἐπιδείξει εἰς τὸ πειθαρχ. τῷ λόγῳ κ. τ. λ.

σύ δὲ ἄλλο ἤθελες οὐ κατὰ φύσιν;] Sensus haud obscurus; verba autem, nisi sensus meus me fallit, paululum corrupta. Expectaveram scilicet, aut: σύ δὲ ἄλλο ἤθελες τὸ οὐ κατὰ φύσιν, aut cum *Gatakero*: σύ δὲ ἄλλο ἤθελες ἢ κατὰ φύσιν. *Reisk.* „f. σύ δὲ ἄλλα ἤθελες, οὐ τὰ κατὰ φύσιν.„ In *Vat. A.* alia h. l. omissa sunt, alia aliter scripta, quam vulgo se habent. Legitur enim in eo:

φιλοσοφία μόνον ἃ θέλει, οὐδὲ ἄλλο ἢ θέλει οὐ κατὰ φύσιν. — Videant igitur doctiores, an locus fortasse restituendus sit hac ratione: φιλοσοφία μόνον [f. μόνα] θέλει ἃ ἡ φύσις σου θέλει, οὐδὲ ἄλλο, ἢ θέλει, τὸ οὐ κατὰ φύσιν.

ἢ γὰρ ἡδονὴ οὐχὶ διὰ τοῦτο σφάλλει;] Pro διὰ τοῦτο vulgo legitur διὰ τοὺς, non tamen dubitavi, prae-eunte *Casaub.*, quem *Oxom* secutus est, διὰ τοῦτο recipere, quod et *Xyl.* legisse videtur, et quod sensus aperte postulat. Eandem lectionem et *Gatak.* comprobavit.

αὐτῆς γὰρ φρονήσεως κ. τ. λ.] *Reisk.* malebat: αὐτῆς γὰρ τῆς φρονήσεως. At *Antoninus* noster ἀκριβείας non adeo studiosus est, ut talia contra

νῆσως τί προσηνέστερον; ὅταν τὸ ἄπταιστον, καὶ εὖρουν ἐν πᾶσι τῆς παρακολουθητικῆς καὶ ἐπιστημονικῆς δυνάμεως ἐνθυμηθῇς.

Ι. Τὰ μὲν πράγματα ἐν τοιαύτῃ τρόπον τινα ἐγκαλύψει ἐστίν, ὥστε φιλοσόφοις οὐκ ὀλίγοις οὐδὲ τοῖς τυχοῦσιν ἔδοξε παντάπασιν ἀκατάληπτα εἶναι. πλὴν αὐτοῖς γε τοῖς Στωϊκοῖς δυσκατάληπτα δοκεῖ. καὶ πᾶσα ἡ ἡμετέρα συγκατάθεσις, μεταπτωτή· ποῦ γὰρ ὁ ἀμετάπτωτος; μέτρηθι τοίνυν ἐπ' αὐτὰ τὰ ὑποκείμενα· ὡς ὀλιγόχρονα, καὶ εὐτελεῖ, καὶ δυνάμενα ἐν κτήσει κιναιίδου, ἢ πόρνης, ἢ ληστοῦ εἶναι. μετὰ τοῦτο ἐπιθι ἐπὶ τὰ τῶν συμβιούντων ἥθη, ὧν μόλις ἐστὶ καὶ τοῦ χαριεστάτου ἀνασχέσθαι, ἵνα μὴ λέγω, ὅτι καὶ ἑαυτὸν τις μόγις ὑπομένει. ἐν τοιούτῳ οὖν ζῶν καὶ ῥύπῳ καὶ τοσαύτῃ ῥύσει τῆς τε οὐσίας καὶ τοῦ χρόνου, καὶ τῆς κινήσεως, καὶ τῶν κινουμένων, τί ποτ' ἐστὶ τὸ ἐκτιμηθῆναι, ἢ τὸ ὅλως σπουδασθῆναι δυνάμενον; οὐδ' ἐπινοῶ. τοῦναντίον γὰρ δεῖ παραμυθούμενον ἑαυτὸν περιμένειν τὴν φυσικὴν λύσιν, καὶ μὴ ἀσχάλλειν τῇ διατριβῇ, ἀλλὰ τοῦτοις μόνοις προσαναπαύεσθαι· ἐνὶ μὲν τῷ, ὅτι οὐδὲν συμ-
βήσε-

contra Codd. auctoritatem immutare audeam.

τῆς παρακολουθητικῆς] *Xyl. et Arg. operarum errore: τῆς παρακολουθητικῆς.*

Ad Sect. 10. (ap. Lugd. 12. p. Caf. 8.)

ἔδοξε παντάπασιν ἀκατάληπτα εἶναι] *Ceterae Edd. ἔδοξε ἢ παντάπασιν ἀκατάληπτα εἶναι. At ἡ illud jam Casaub. delendum pu-*

tabat, ut perfecta fieret oratio: neque dubitavi illud ejicere auctoritate Cod. *Vat. A.* Ortum debere videtur praecedenti ε, aut ν ἐφελκυστικῶ. *Reisk.:* „f. ἢ δυσκατάληπτα ἢ παντάπασιν ἀκατάληπτα.“ —

καὶ πᾶσα ἡ ἡμετέρα συγκατάθεσις] *Vat. A. pro ἡμετέρα vitiole: ἡμέραν.*

ποῦ γὰρ ὁ ἀμετάπτωτος;] *Arg. vitiole: ἀμάπτωτος.*

simplicitas, animi aequitas, sanctitas. Ipsa vero prudentia quid jucundius est, si eam tibi cogitaveris facultatis, in qua intelligentia et scientia inest, praestantiam, qua nusquam labitur et in omni re prospere fertur?

10. Res quidem ipsae in tantas quodammodo involutae sunt tenebras, ut philosophis haud paucis nec vulgaribus nihil omnino percipi posse visum sit, adeoque ipsis Stoicis perceptu difficiles videantur. Estque omnis noster adsensus inconstans atque mutabilis: ubi enim est homo immutabilis? Jam vero ad res ipsas subjectas transi: quam caducae vilesque sunt, eaeque, quae etiam a cinaedo, aut scorto, aut latrone possideri possint; tum porro ad mores eorum, quibuscum degis, animum adverte, quorum vel gratissimum quemque vix sustineas, ut ne dicam, se ipsum etiam vix sustinere quemquam. Tali igitur in caligine atque sordibus tantoque et materiae et temporis et motus et rerum motarum fluxu quid aestimatione studiove dignum sit, non intelligo. Contra se ipsum consolari fas erit atque naturalem sui dissolutionem expectare, neque moram gravate ferre, sed in his duobus prorsus adquiescere: altero, nihil

K 3

sibi

ὡς ὀλιγόχρονα] *Cas.* et *Oxon.* ὀλιγοχρόνια.

ὅτι καὶ ἑαυτὸν τις μόγῃς ὑπομένει] *Vat. A.* corrupte: ἑατὸν (*sic*) μόλις ὑπομένει, omisso τῷ τις, perperam.

καὶ τοσαύτη ῥύσει τῆς τε οὐσίας κ. τ. λ.] τοσαύτη dedi cum *Xyl.*, *Arg.*, *Lugd.*, *Cas.* et *Oxon.*, pro quo in *Gatak.* et reliquis τοιαύτη legi-

tur. — ῥύσει haud dubitavi contra *Vett.* Editionum auctoritatem, praeeunte *Cas.* nec non *Oxon.* in textum recipere, quum sensus aperte hanc lectionem requirat et *Xylandrum* ipsum hoc legisse ex Translatione ejus latina appareat. Vulgo ῥήσει.

καὶ τῆς κινήσεως] *Xyl.* et *Lugd.* perperam τῆς κινήσεων.

κατὰ

βήσεται μοι, ὃ οὐχὶ κατὰ τὴν τῶν ὅλων φύσιν ἐστίν· ἐτέρω δέ, ὅτι ἔξεστί μοι μηδὲν πράσσειν παρὰ τὸν ἐμὸν θεόν, καὶ δαίμονα, οὐδεὶς γὰρ ὁ ἀναγκάσων τοῦτον παραβῆναι.

ια'. Πρὸς τί ποτε ἄρα νῦν χρῶμαι τῇ ἐμαυτοῦ ψυχῇ; παρ' ἑκαστον τοῦτο ἐπανερωτῶν ἑαυτὸν, καὶ ἐξετάζειν τί μοί ἐστι νῦν ἐν τούτῳ τῷ μορίῳ, ὃ δὴ ἡγεμονικὸν καλοῦσι· καὶ τίνας ἄρα νῦν ἔχω ψυχὴν; μήτι παιδίου; μήτι μερικαίου; μήτι γυναικαρίου; μήτι τυράννου; μήτι κτήνους; μήτι θηρίου;

ιβ'. Ὅποιά τινὰ ἐστὶ τὰ τοῖς πολλοῖς δοκοῦντα ἀγαθὰ, καὶ ἐντεῦθεν λάβοις. εἰ γὰρ τις ἐπισήσειεν ὑπάρχοντά τινα ὡς ἀληθῶς ἀγαθὰ, οἷον φρόνησιν, σωφροσύνην, δικαιοσύνην, ἀνδρίαν, οὐκ ἂν ταῦτα προεπινοήσας, ἔτι ἀκούσαι δυνηθεῖν τι· ὑπὸ * τῷ ἀγαθῷ γὰρ * ἐφαρμόσει. τὰ δέ

κατὰ τὴν τῶν ὅλων φύσιν ἐστίν·] *Arg. vitiose: — ὅλων.*

Ad Sect. 11. (ap. Lugd. 12. p. 13. Caf. 9.).

παρ' ἑκαστον τοῦτο ἐπανερωτῶν κ. τ. λ.] *Vatic. A. παρ' ἑκαστα.*

Ad Sect. 12. (ap. Lugd. 14. Caf. 10.).

δικαιοσύνην, ἀνδρίαν κ. τ. λ.] ἀνδρίαν dabant Edd. priores; *Gat.* et rel., nulla urgente necessitate, in ἀνδρείαν mutarunt.

ἔτι ἀκούσαι δυνηθεῖν τι· ὑπὸ * τῷ ἀγαθῷ γὰρ * ἐφαρμόσει. τὰ δέ γε

τοῖς — [τὸ ὑπὸ τοῦ καμικοῦ εἰρημένον] — — μὲν [οὐ] προσέκοπτεν — — — χέσῃ.] *Totus hic locus haud dubie passim depravatus, forte et mutilatus est. Quomodo hunc locum intellexerit, seu potius, quo interpretandi artificio sensum extricaverit Caf., quem in Versione latina exhibuit (cf. Commentar. ad h. l.), von video. Jam Emendationes Virorum doctorum proponamus. Salmas. pro τι· ὑπὸ τῷ ἀγαθῷ γὰρ ἐφαρμόσει, teste Gatak. in marg. ad Editionem suam, emendabat: τὶ τῶν ἀγαθῶν ὅπερ ἐφαρμόσει, quo quid lucis hic locus accipiat, acutiores videant.*

Idem.

fibi ~~esse~~ contingere, quod universi naturae non conveniat: altero, in sua situm esse potestate, ut nihil contra genii sui Deique voluntatem agat: hanc enim transgredi qui cogat, nullus est.

11. Quam ad rem tandem nunc anima mea utor? In rebus singulis hoc te interroga, simulque percontare: quid mihi nunc versatur in illa mei parte, quam principalem dicunt? aut, cujusnam nunc animam gero? num pueruli? num adolescentuli? num mulierculae? num tyranni? num jumenti? num belluae?

12. Qualia sint, quae vulgo bona videntur, et hinc intelligere licet: si quid eorum, quae re vera bona sunt, mente quispiam conceperit, ut prudentiam, temperantiam, justitiam, fortitudinem, haec, inquam, si animo praeconceperit, non amplius audire fustinebit, [quod Comicus

K 4

olim

Idemque vir doctus in seqq.: — οὐ γὰρ ἂν ἐπὶ τούτων μὲν οὐ προσέκοπτεν (quo facto ea, quae sequuntur, *Gataker*. ita restituenda censebat: οὐ προσέκοπτεν καὶ ἀπηξιοῦτο τόδε· ἐπὶ δὲ τοῦ πλ. κ. τ. λ.). — *Menag.* ad h. l. sic: „τίς ἐξακούσεται καὶ ἐκδίως δέξεται — versus est senarius, quod his satis indicat Marcus ipse: ὡς οἰκείως ἐπιλεγόμενον τὸ ὑπὸ τοῦ Κομικοῦ εἰρημένον. Puto autem legendum cum interrogandi nota, quod *Xylander* non vidit. Sic et quae subjicit: οἰκείως ἂν ἐπιφέροιτο — ὅποι χέσῃ ex Comico quodam sunt desumpta, fortasse ex *Aristophane*. — Idemque deinde

ante προσέκοπτον negativam οὐ cum οὖν permutandam censebat, sensu haud malo. — *Gatakerus* emendabat: — τί, ὅπερ τῷ ἀγαθῷ οὐχ ἐφαρμόσει — eodemque sensu *Reisk.*: ὅπερ τῷ ἀγαθῷ παρεφαρμόσει. — In sequentibus *Gatak.* legendum putabat: οὐ γὰρ ἂν τοῦτο μὲν ἐπ' ἐκείνων οὐ προσέκοπτεν καὶ ἀπηξιοῦτο. ἐπὶ δὲ τοῦ κ. τ. λ. Neque tamen his omnibus mihi locus, in quo versamur, persanatus videtur, in quo restituendo unus *Morus* mihi feliciter laborasse videtur, qui ita emendandum putabat: — ἔτι ἀκούσαι δυνήσκειν τὸ ὑπὸ τοῦ Κομικοῦ εἰρημένον· τῷ ἀγα-

95

δέ γε τοῖς πολλοῖς Φαινόμενα ἀγαθὰ προεπινοήσας τὰς ἐξ-
ακούσεται, καὶ ῥαδίως δέξεται, ὡς οἰκείως ἐπιλεγόμενον [τὸ
ὑπὸ τοῦ κωμικοῦ εἰρημένον]. οὕτως καὶ οἱ πολλοὶ Φαντάζον-
ται τὴν διαφοράν. οὐ γὰρ ἂν τοῦτο μὲν [οὐ] προσέκοπτεν
καὶ ἀπηξιοῦτο· τὸ δὲ ἐπὶ τοῦ πλούτου καὶ τῶν πρὸς τρυ-
φὴν ἢ δόξαν εὐκκληρημάτων παρεδεχόμεθα, ὡς ἰκνουμένως
καὶ ἀστείως εἰρημένον. πρόϊθι οὖν καὶ ἐρώτα, εἰ τιμητέον
καὶ ἀγαθὰ ὑποληπτέον τὰ τοιαῦτα, ὧν προεπινοηθέντων, οἰ-
κειῶς ἂν ἐπιφέροιτο τὸ, τὸν κεκτημένον, αὐτὰ ὑπὸ τῆς εὐ-
πορίας οὐκ ἔχειν ὅποι χέσῃ.

γ'. Ἐξ αἰτιώδους καὶ ὕλικοῦ συνέστηκα· οὐδέτερον δὲ
τούτων εἰς τὸ μὴ ὂν φθαρήσεται· ὥσπερ οὐδὲ ἐκ τοῦ μὴ
ἔντος ὑπέστη. οὐκοῦν καταταχθήσεται πᾶν μέρος ἐμὸν κατὰ
μεταβολὴν εἰς μέρος τι τοῦ κόσμου. καὶ πάλιν ἐκεῖνο εἰς
ἕτερον μέρος τοῦ κόσμου μεταβαλεῖ· καὶ ἤδη εἰς τὸ ἄπειρον.
κατὰ τοιαύτην δὲ μεταβολὴν καὶ γὰρ ὑπέστην, καὶ οἱ ἐμὲ
γεννήσαντες, καὶ ἐπανιόντι εἰς ἄλλο ἄπειρον. οὐδὲν γὰρ κω-
λύει οὕτως φάναι, καὶ κατὰ περιόδους πεπερασμένας ὁ κό-
σμος διοικῆται.

ιδ'. Ὁ λό-

δοῦ γὰρ οὐκ ἐφαρμόσει. τὰ δὲ γε
ταῖς πολλοῖς Φαινόμενα ἀγαθὰ
προεπινοήσας τις, ἐξακούσεται
καὶ ῥαδίως δέξεται, ὡς οἰκείως
ἐπιλεγόμενον· οὕτως γὰρ καὶ οἱ
πολλοὶ Φαντάζονται τὴν διαφο-
ράν· οὐ γὰρ ἂν τοῦτο μὲν προσ-
έκοπτεν καὶ ἀπηξιοῦτο· τὸ [an
αὐτό?] δὲ ἐπὶ τοῦ πλούτου καὶ
τῶν πρὸς τρυφὴν, ἢ δόξαν ἐγ-
κληρημάτων παρεδεχόμεθα, ὡς
ἰκνουμένως καὶ ἀστείως εἰρημέ-
νον· πρόϊθι οὖν καὶ ἐρώτα, εἰ

τιμητέον καὶ ἀγαθὰ ὑποληπτέον
τὰ τοιαῦτα, ὧν προεπινοηθέν-
των, οἰκειῶς ἂν ἐπιφέροιτο τὸ,
τὸν κεκτημένον, αὐτὰ ὑπὸ τῆς
εὐπορίας οὐκ ἔχειν, ὅποι χέσῃ.
— Quam quidem lectionem
in Translatione latina sequu-
tus sum, eandemque et aste-
riscis et uncis in textu indi-
cavi ut omnium verisimillimi-
mam. — Codex Vat. A. cum
textu impresso in omnibus
consentit, omisiss tantum ver-
bis:

olim dixit]: hoc enim bono non conveniens foret. At vero quae vulgo pro bonis habentur, si quis animo praeconceperit, aequis auribus accipiet facileque admittet, tanquam apte adjectum. * Sic et vulgus hoc discrimen animo sibi fingit: alioquin hoc non offenderet et improbaretur; idemque de divitiis atque iis fortunae bonis, quae ad luxum gloriamve pertinent, tanquam apte et urbane dictum admitteretur. Age igitur atque te ipse percontare, an aestimandae et in bonorum numerum referendae sint res tales, quibus animo praeconceptis, illud commode possit adjici, homini illis instructo „prae abundantia non suppetere, ubi ventris onus deponat.,,

13. Forma consto et materia. Harum neutra in nihilum interibit, quemadmodum nec ex nihilo orta est: omnis igitur pars mei per mutationem in aliquam mundi partem redigetur, et haec rursus in aliam mundi partem mutabitur: et sic in infinitum. Tali autem mutatione et ipse substitui, et qui me genuerunt et ita retro in aliud infinitum. Nihil enim obstat, quo minus hoc dicam, etiam si secundum periodos certis finibus determinatas hic mundus administratur.

K 5

14. Ra-

bis: ἀνδρίαν — προεπινοήσας, deinde vero pro οἰκείως exhibet οἰκείω.

ὑπὸ τῆς εὐπορίας οὐκ ἔχειν, ὅποι χέσῃ] *Salmas.* malebat: ὑπὸ τῆς ἀπορίας. — *Reisk.* ὑπὸ τῶν ἀγαθῶν. — et *Boot.* pro χέσῃ conjiciebat: δέσῃ.

Ad Sect. 13. (ap. Lugd. 15. Cas. 11,)

εἰς ἕτερον μέρος τοῦ

κόσμου] *Vat. A.* — μέρος τοῦ κόσμου. haud male.

καὶ ἤδη εἰς τὸ ἀπειρον] Articulum τὸ ignorant h. l. *Xyl. I., Arg., Lugdun., Cas., Oxon. et Gat.* Primum, opinor, eum addidit *Glasg.*, quem *Woll., Mør.* et *de Joly* sequuntur.

διοικῆται] *Arg.* vitiose: διοικῆται.

Ad

ιδ'. Ὁ λόγος καὶ ἡ λογικὴ τέχνη δυνάμεις εἰσὶν ἑαυταῖς ἀρκούμεναι, καὶ τοῖς καθ' ἑαυτὰς ἔργοις. ὁρμῶνται μὲν οὖν ἀπὸ τῆς οἰκείας ἀρχῆς· ὁδεύουσι δὲ εἰς τὸ προκειμένον τέλος. καθὸ κατορθώσεις αἱ τοιαῦται πράξεις ὀνομάζονται, τὴν ῥητότητα τῆς ὁδοῦ σημαίνουσαι.

ιέ'. Οὐδὲν τούτων ῥητέον ἀνθρώπου, ἃ ἀνθρώπῳ, καθὸ ἀνθρωπός ἐστι, οὐκ ἐπιβάλλει. οὐκ ἔστιν ἀπαιτήματα ἀνθρώπου, οὐδὲ ἐπαγγέλλεται αὐτὰ ἡ τοῦ ἀνθρώπου φύσις, οὐδὲ πελειότητές εἰσι τῆς τοῦ ἀνθρώπου φύσεως. οὐ τοίνυν οὐδὲ τὸ τέλος ἐν αὐτοῖς ἐστὶ τῷ ἀνθρώπῳ κείμενον, οὐδὲ τὸ συμπληρωτικὸν τοῦ τέλους, τὸ ἀγαθόν. ἔτι εἴ τι τούτων ἦν ἐπιβάλλον τῷ ἀνθρώπῳ, οὐκ ἂν τὸ ὑπερφρονεῖν αὐτῶν, καὶ κατεξανίστασθαι, ἐπιβάλλον ἦν. οὐδὲ ἐπαινετός ἦν, ὁ ἀπροςδεῇ τούτων ἑαυτὸν παρεχόμενος. εὐδ' ἂν ὁ ἐλαττωτικὸς ἑαυτοῦ ἐν τινι τούτων ἀγαθός ἦν, εἴπερ ταῦτα ἀγαθὰ ἦν. νῦν δὲ ὅσῳ περ πλείω τις ἀφαιρῶν ἑαυτοῦ τούτων ἢ τοιούτων ἑτέρων, ἢ καὶ ἀφαιρούμενά τι τούτων ἀνέχεται, τόσῳδε μᾶλλον ἀγαθός ἐστι.

ις'. Οἷα

Ad Sect. 14. (ap. Lugd. 16. p. Caf. 12. p.)

καὶ τοῖς καθ' ἑαυτὰς ἔργοις] *Vatic. A.* corrupte: καὶ τοῖς καθ' αὐτὰ ἔργοις.

ὁδεύουσι εἰς τὸ προκειμένον τέλος] εἰς dedi cum *Xyl. 1., Arg., Lugdun., Caf. et Oxon.*, pro quo in *Gat.* et reliquis πρὸς legitur.

Ad Sect. 15. (ap. Lugd. 16. p. Caf. 12. p.)

οὐδὲν τούτων ῥητέον ἀνθρώπου, ἃ ἀνθρώπῳ,

καθὸ ἀνθρωπός ἐστι, οὐκ ἐπιβάλλει.] Sic cum *Edd. antiquioribus Xyl. 1., Arg., Lugd., Caf.* (quae tamen pro α exhibet ὁ cum *Ox.*) et *Oxon.*, pro quo in *Gat.* et reliquis, praeter *De Jol.*, quae recte ἀνθρώπου habet, scriptum est: οὐδὲν ῥητέον ἀνθρώπῳ, ἃ ἀνθρώπῳ, καθὸ ἀνθρώπος, οὐκ ἐπιβάλλει. — *Vat. A.* corrupte: οὐδὲν τούτων τηρητέον ἀνθρώπῳ καὶ (*sic*) καθὸ ἀνθρώπος ἐστὶ κ. τ. λ. — *Caeterum Menag.* malebat: οὐδὲν δὲ

14. Ratio et ars rationalis sunt facultates, sese et operibus suis contentae; a suo igitur cientur principio; rectâ vero ad finem sibi propositum proficiscuntur: hinc κατορθώσεις f. recte facta appellantur tales actiones, quo nomine significatur, eas recta via procedere.

15. Hominis nihil eorum dicendum est, quae ad hominem, quatenus homo est, non pertinent. Haec enim nec ab homine requiruntur, nec promittuntur ab hominis natura, nec ad naturam humanam perficiendam ferunt; proinde neque finis homini propositus in iis consistit, neque id, quod ad hunc finem conficiendum conducit, bonum scilicet. Porro si quid istorum ad hominem pertineret, hominis non esset, ea contemnere, iisque se opponere: neque laude dignus foret, qui talem se praeftaret, ut iis non indigeret; immo ne vir quidem bonus esset, qui sibi horum alicui interdiceret, si quidem ea vere bona essent: nunc vero quanto magis ab illis rebus aliisque ejusdem generis abstinet, aut ab aliis ablatas aequiori fert animo, tanto quisque melior est.

16. Qua-

δὲ τούτων κ. τ. λ. n. n. Quid sibi velit, quod addit: „est, qui legat: οὐδὲν περὶ τῶν ἐκτὸς τοῦ ἀνθρώπου κ. τ. λ. — ipse Menag. viderit!

οὐδὲ τὸ συμπληρωτικὸν τοῦ τέλους, τὸ ἀγαθόν.] Sic, consentiente Vat. A., dabant Edd. antiquiores, Xyl. I., Arg., Lugdun., Casf. et Oxon. — Edd. vero inde a Gatak. illud τὸ ante συμπληρωτικὸν ignorant.

νῦν δὲ ὅσω περ πλείω κ. τ. λ.] Xyl. I., Arg., Lugd.,

Casf. et Oxon. νῦν δ' ὅσω περ πλείω —

ἢ καὶ ἀφαιρούμενά τι τούτων κ. τ. λ.] Vix dubito, quin cum Casaub. aut — ἀφαιρούμενά τινα τούτων, aut, quod cum Gatak. et Menag. malim: — ἀφαιρούμενός τι τούτ. legendum sit. At Vat. A. in vulg. consentit.

τόσῳδε μᾶλλον κ. τ. λ. Xyl. I. et Arg. τοσῶδε μᾶλλον.

15'. Οἷα ἂν πολλάκις Φαντασθῆς, τοιαύτη σοι ἔσται ἡ διάνοια. βάπτεται γὰρ ὑπὸ τῶν Φαντασιῶν ἡ ψυχὴ. βάπτει οὖν αὐτὴν τῇ συνεχείᾳ τῶν τοιούτων Φαντασιῶν· οἷον, ὅτι ὅπου ζῆν ἔστιν, ἐκεῖ καὶ εὖ ζῆν. ἐν αὐτῇ δὲ ζῆν ἔστιν· ἔστιν ἄρα καὶ εὖ ζῆν ἐν αὐτῇ. καὶ πάλιν, ὅτι οὐπερ ἔνεκεν ἕκαστον κατεσκεύασται· πρὸς ὃ δὲ κατεσκεύασται, πρὸς τοῦτο φέρεται· πρὸς ὃ φέρεται δὲ, ἐν τούτῳ τὸ τέλος αὐτοῦ· ὅπου δὲ τὸ τέλος, ἐκεῖ καὶ τὸ συμφέρον, καὶ ἀγαθὸν ἕκαστου· τὸ ἄρα ἀγαθὸν τοῦ λογικοῦ ζώου, κοινωνία. ὅτι γὰρ πρὸς κοινωνίαν γεγόναμεν, πάλαι δέδεικται. ἢ οὐκ ἦν ἐναργὲς, ὅτι τὰ χεῖρω τῶν κρείττωνων ἔνεκεν, τὰ δὲ κρείττω ἀλλήλων; κρείττω δὲ τῶν μὲν ἀψύχων, τὰ ἑμψύχα· τῶν δὲ ἑμψύχων τὰ λογικά.

15'. Τὸ τὰ ἀδύνατα διώκειν, μακρόν· ἀδύνατον δὲ τὸ τοὺς Φαύλους μὴ τοιαῦτά τινα ποιεῖν.

16'. Οὐ-

Ad Sect. 16. (ap. Lugd. 17. Casf. 13.)

βάπτεται γὰρ ὑπὸ τ. Φ. ἢ Ψ. βάπτει οὖν κ. τ. λ.] *Vatic. A.* vitiose: βλέπεται (sic) γὰρ — et deinde pro βάπτει iterum corrupte: βλέπτε.

δὲ ζῆν ἔστιν· ἔστιν ἄρα καὶ εὖ ζῆν ἐν αὐτῇ] *Haec verba ignorat Vatic. A.* — perperam.

καὶ πάλιν, ὅτι οὐπερ ἔνεκεν ἕκαστον κατ-

εσκεύασται· πρὸς ὃ δὲ κατεσκεύασται κ. τ. λ.] *Inter κατεσκεύασται et πρὸς punctum minus collocavi, ut hic sensus exstat: „quidquid est, id alicujus rei causa (οὐπερ ἔνεκεν pro τινός ἔνεκεν) conditum est: ad quod autem conditum est, ad id ultro fertur etc. Fateor tamen, me nusquam οὐπερ pro τινός positum invenisse. Quam ob causam proclivis eram ad h. l. ex Vatic. A. emendandum, qui sic legit: — ὅτι οὐπερ ἔνεκεν ἕκα-*

στον

16. Qualia sunt ea, quae saepissime cogitaveris, talis erit tibi mens: imbuatur enim anima a cogitationibus. Imbue igitur illam cogitationibus hujusmodi, quales sunt: ubicunque vivere, ibi et bene vivere licet: atqui in aula vivere licet: ergo et bene vivere licet in aula; et rursus: quidquid est, id alicujus rei causa conditum est: ad quod autem conditum est, ad id [natura sua] fertur: ad quod autem fertur, in eo finem situm habet: ubi autem finis, ibi etiam commodum atque bonum cuique est. Bonum ergo animantis ratione praediti, ut societatem colat: ad quam quidem colendam nos natos esse jam supra demonstratum est; nonne autem plane liquebat, deteriora praestantiorum, et ex his alterum alterius causa [esse condita]? inanimatis autem animata sunt praestantiora et animatis ea, quae sunt ratione praedita.

17. Quae fieri nequeunt, sectari, insani est: fieri autem non potest, quin improbi ita agant.

18. Ni-

στον κατεσκευάσται, πρὸς τοῦ-
το δὲ φέρεται· πρὸς ὃ κ. τ. λ.
— qua lectione admissa, sub-
lato δὲ ab h. l. alieno, bene
flueret oratio. Quo minus
tamen h. l. ita emendarem,
obliterunt illius Codicis la-
cunae saepissime in ὁμοτελεύ-
τοις a nobis observatae. Qua-
re vide, an cum Gatak. ita
legendum sit: ὅτι οὐπὲρ ἕνεκεν
ἐκαστον κατεσκευάσται, πρὸς
τοῦτο κατεσκευάσται·
πρὸς ὃ δὲ κατεσχ. κ. τ. λ. aut
cum Corai, Viro in re critica

facile principe: — οὐπὲρ ἕνε-
κεν ἐκαστον κατεσκευάσται,
πρὸς τόδε κατεσκευάσται καὶ
πρὸς τοῦτο φέρεται· κ. τ. λ.
ἐκεῖ καὶ τὸ συμφέρον
κ. τ. λ.] *Lugd.* perperam τὶ
συμφέρον.

*Ad Sect. 17. (ap. Lugd. 18.
Cas. 14. p.)*

ἀδύνατον δὲ τὸ τοῦς
φαύλους κ. τ. λ.] *Lugd.* cor-
rupte: ἀδύν. δὲ τὸ οὐκ (sic)
φαύλους —

Ad

ιη'. Οὐδὲν οὐδενὶ συμβαίνει, ὃ οὐχὶ ἐκεῖνο πέφυκεν φέρειν αὐτῷ. ἄλλω τὰ αὐτὰ συμβαίνει, καὶ ἤτοι ἀγνοῶν ὅτι συμβέβηκεν, ἢ ἐπιδεικνύμενος μεγαλοφροσύνην εὐσταθεῖ, καὶ ἀνάκωτος μένει. δεινὸν οὖν ἀγνοῖαν καὶ ἀρέσκειαν ἰσχυρότερας εἶναι φρονήσεως.

ιβ'. Τὰ πράγματα αὐτὰ οὐδ' ὅπωςτιοῦν ψυχῆς ἄπτεται· οὐδὲ ἔχει ἐξοδὸν πρὸς ψυχὴν· οὐδὲ τρέψαι, οὐδὲ κινήσαι ψυχὴν δύναται· τρέπει δὲ καὶ κινεῖ αὐτὴ ἑαυτὴν μόνη· καὶ οἷον ἂν κριμάτων καταξιώσῃ ἑαυτὴν, τοιαῦτα ἑαυτῇ ποιεῖ τὰ προϋφαστά.

ιγ'. Καθ' ἕτερον μὲν λόγον ἡμῖν ἐστὶν οἰκειότατον ἀνθρώπος, καθ' ὅσον εὖ ποιητέον αὐτοὺς καὶ ἀνεκτέον· καθ' ὅσον δὲ ἐνίστανται τινες εἰς τὰ οἰκεῖα ἔργα, ἐν τι τῶν ἀδιαφόρων μοι γίνεται ὁ ἀνθρώπος, οὐχ ἥσπον ἢ ἥλιος, ἢ ἄνεμος, ἢ θηρίον. ὑπὸ τούτων δὲ ἐνέργεια μὲν τις ἐμποδισθεῖν

Ad Sect. 18. (ap. Lugd. 19. p. Cas. 14. p.)

Haec Sectio servata quoque est in *Vatic. 2. 4. 5. 6., Med. Flor. 1. 2. 3. 4. et Paris.*

ὃ οὐχὶ ἐκεῖνο πέφυκεν φέρειν αὐτῷ] Locus vix sanus: de quo tamen nihil certi pronuntiare audeo. Malim equidem cum *Vat. 4. 6., Med. 1. 2. 3. 4. et Paris.*: ὃ οὐχὶ πέφυκεν φέρειν — τοῖς ἐκεῖνο et αὐτῷ omisissis. At *Vat. A.* in vulgat. consentit; quare vide, an ἐκεῖνο illud et αὐτῷ a librariis omissa sint, ut faciliior intellectu fieret hic locus. *Gataker.* saltem malebat: ὃ οὐχὶ ἐκεῖνος πέφυκεν

φέρειν αὐτὸ, quod mihi tamen displiceret: nec magis aridet *Reisk.* ὃ οὐχὶ ἐκεῖνος πέφυκε φέρειν ἀλύπως. — *Morus* emendabat: οὐδὲν οὐδενὶ συμβαίνει οὕτως, ὡς οὐ πέφυκεν φέρειν αὐτὸ; quae quidem emendatio haud sine caussa Censori ejus in *Bibl. philol. Gotting.* nimis audax visa est. — Quid si ita legeretur? — ὃ οὐχὶ ἐκεῖνος πέφυκε φέρειν· αὐτῷ ἄλλοτε τὰ αὐτὰ κ. τ. λ. — Nihil tamen tanquam certum statuo. Cf. *Commentar.*

ἄλλω τὰ αὐτὰ συμβαίνει κ. τ. λ.] ἄλλω abest a *Med. 2. 3.* — *Vat. A.* ἄλλὰ τὰ αὐτὰ.

18. Nihil cuiquam evenit, quod is per naturam suam ferre non possit. Eidem si alio tempore eadem eveniunt, is quidem aut ignarus eorum, quae evenerant, aut animi magnitudinem ostentaturus immotus et illaesus manet. Indignum profecto, ignorantiam et arrogantiam prudentiā plus posse!

19. Res ipsae animam nequaquam adtingunt, neque aditum ullum ad eam habent, neque mutare eam aut movere possunt: ipsa sola sese mutat movetque, et qualia sunt decreta, quibus dignam se ipsa iudicat, talia sibi reddit ea, quae antea exstiterunt.

20. Alia quidem ratione conjunctissimus nobis est homo, qua ei bene facere eumque ferre oportet; alia autem, qua [scilicet] actiones nostras impedire conantur, inter res medias mihi homo refertur non minus, quam aut sol aut ventus aut bellua. Ab his quidem effectus impediri potest;

αὐτὰ. Pro τὰ αὐτὰ *Vatic. 2.*: ταῦτό, et *Parif. ταῦτα*. male. ισχυροτέρως εἶναι φρονήσεως] *Vat. 5. 6., Med. 2. 3. 4.* et *Parif. ισχυροτέρων* —

Ad Sect. 19. (ap. Lugd. 19. p. Caf. 14. p.)

οὐδὲ τρέψαι οὐδὲ κινῆσαι ψυχὴν δύναται] *Vatic. A.* οὐδὲ δύναται τρέψαι οὐδὲ κινῆσαι ψυχ. δύναται.

τοιαῦτα ἐκυτῇ ποιεῖ. τὰ προϋφιστάμενα.] *Ceterae Edd.* — τὰ προϋφιστάμενα. At *Vat. A.* habet: — τὰ προϋφιστάμενα, cujus vestigium secutus *Antonino* restituendum putavi, de qua

emendatione monuit etiam *Schneiderus*, V. Doctiss., in *Lexic. Graeco-German. f. v. προϋφιστάμενα*.

Ad Sect. 20. (ap. Lugd. 20.

Caf. 15.)

καθ' ὅσον εὖ ποιητέον αὐτοὺς καὶ ἀνεκτέον] *Vatic. A.* — ἀννεκτέον.

καθ' ὅσον δὲ ἐνίστανται τινες κ. τ. λ.] *Vat. A.* vitiose: ἐν τι τῶν ἀδιαφόρων μοι γίνεται, καθ' ὅσον δὲ ἐνίστ. κ. τ. λ.

οὐχ ἥσσον ἢ ἡλίου] ἢ ante ἡλίου abest a *Vat. A.*

ὑπὸ τούτων δὲ ἐνέργεια μὲν τις ἐμποδισθεῖν ἀν κ. τ. λ.] μὲν τις revocavi ex anti-

δισθείη ἄν. ὁρμῆς δὲ καὶ διαθέσεως, οὐ γίνεται ἐμπόδια διὰ τὴν ὑπεξαίρεσιν, καὶ τὴν περιτροπὴν. περιτρέπει γὰρ καὶ μεθίστησι πᾶν τὸ τῆς ἐνεργείας κώλυμα ἢ διάνοια εἰς τὸ προηγούμενον· καὶ πρὸ ἔργου γίνεται τὸ τοῦ ἔργου τοῦτου ἐφεκτικόν· καὶ πρὸ ὁδοῦ, τὸ τῆς ὁδοῦ ταύτης ἐνστατικόν.

κα'. Τῶν ἐν τῷ κόσμῳ τὸ κράτιστον τίμα· ἐστὶ δὲ τοῦτο τὸ πᾶσι χρώμενον, καὶ πάντα διέπον. ὁμοίως δὲ καὶ τῶν ἐν σοὶ τὸ κράτιστον τίμα· ἐστὶ δὲ τοῦτο, τὸ ἐκείνῳ ὁμογενές. καὶ γὰρ ἐπὶ σοὶ τὸ τοῖς ἄλλοις χρώμενον, τοῦτό ἐστι, καὶ ὁ σὸς βίος ὑπὸ τούτου διοικεῖται.

κβ'. Ὁ τῇ πόλει οὐκ ἔστι βλαβερόν, οὐδὲ τὸν πολίτην βλάπτει. ἐπὶ πάσης τῆς τοῦ βεβλάφθαι φαντασίας τοῦτον ἔπαγε τὸν κανόνα· εἰ ἡ πόλις ὑπὸ τούτου μὴ βλάπτεται, οὐδὲ ἐγὼ βεβλαμμαι· εἰ δὲ ἡ πόλις βλάπτεται, οὐκ ὀργιστέον τῷ βλάπτοντι τὴν πόλιν. τί τὸ παρορώμενον;

κγ'. Πολλάκις ἐνθυμοῦ, τὸ τάχος τῆς παραφορᾶς καὶ ὑπεξαγωγῆς τῶν ὄντων τε καὶ γινομένων. (ἢ τε γὰρ οὐσία οἷον ποταμός ἐν διηγεκεί ῥύσει· καὶ αἱ ἐνέργειαι ἐν συνεχέσι μεταβολαῖς, καὶ τὰ αἴτια ἐν μυρίαῖς τροπαῖς· καὶ
σχεδὸν

antiquioribus Edd., Xyl. 1., Arg., Lugd., Casf. et Oxon., pro μέντοι, quod in Gat. et reliquis expressum est.

τὸ τῆς ἐνεργείας κώλυμα] Lugd. vitiose: — κώλυμα.

Sect. 21. (ap. Lugdun. 21. Casf. 16.)

Ad Sect. 22. (ap. Lugd. 22. Casf. 17. p.)

ὁ τῇ πόλει κ. τ. λ.] In Vat. A. deest ὁ.

τοῦτον ἔπαγε τὸν κανόνα] Vat. A. corrupte: τοῦτο ἔπαγε (sic) τὸν κανόνα.

εἰ δὲ ἡ πόλις βλάπτεται, οὐκ ὀργιστέον τῷ βλάπτοντι τὴν πόλιν. τί τὸ παρορώμενον;] Cum Casaub. in fine hujus Sectionis signum interrogandi colloca- vi, ut saltem sensus his ver- bis inesset. Ne quid tamen dissimulem, fateor, mihi his in

potest; conatus autem et adfectionis nullum est impedimentum, quod exceptionis atque circumversionis beneficium est: circumvertit enim mens transfertque omnia effectus impedimenta ad ea, quae potiora sunt: quo facto operi conducit, quod impedimento erat, et ad viam confert, quod in illa obstabat.

21. Eorum, quae in mundo sunt, praestantissimum colito: hoc autem est, quod omnibus utitur omniaque administrat; pari modo et quod in te praestantissimum est, colito: hoc est autem, quod priori illi cognatum est; istud enim est, quod ceteris utitur et abs quo vita tua gubernatur.

22. Quod civitati non nocet, nec civi nocet: hanc regulam ubique adhibe, ubi damnum adferri tibi videtur: si civitati ab hac re nihil nocetur, nec mihi; si civitati [non] nocetur, nec irascendum est ei, qui civitati [non] nocet: tuum igitur est, quod delinquitur.

23. Saepe cogita, quanta cum celeritate abripiantur et subtrahantur, quae sunt fiuntque omnia: (materia enim fluvii instar in perpetuo est fluxu; et effectiones continuis mutationibus atque causae innumeris conversionibus sunt ob-

in verbis mendam latere vi-
sam esse, eamque talem, qua-
li vix sine meliorum Codi-
cum usu certo mederi liceat.
Emendationem equidem ten-
tare possum, aliis suum ju-
diciū relinquens. Malim
primum cum *Casaubono*: ei dē
ἡ πόλις μὴ βλάπτεται, οὐκ ὀρ-
γιστέον τῷ μὴ βλάπτοντι τὴν
πόλιν — et in fine: σου οὖν
τὸ παρορώμενον, atque hanc
Marc. Anton.

lectionem in *Versione* ex-
pressi. Alii aliter. *Gatak.*
malebat: — πόλιν· δεικτέον
δὲ (αὐτὰρ ἀλλὰ δεικτέον), τί τὸ
παρορώμενον. — *Morus*: τί
οὖν τὸ παρορώμενον. *Censor*
ejus in *Biblioth. philol. Got-*
ting. ποῦ οὖν τὸ παρορώμενον;
Reche: τί τὸ παροργισόμενον;
— Ipse olim τοῦτο τὸ παρορώ-
μενον, scil. quod irasceris. —
Judicent peritiores!

L

Ad

σχεδὸν οὐδὲν ἐστὼς·) καὶ τὸ παρεγγύς τὸδε ἄπειρον τοῦ τε παρωχηκότος καὶ μέλλοντος ἀχανές, ὃ πάντα ἐναφανίζεται. πῶς οὖν οὐ μωρὸς ὁ ἐν τούτοις φουσώμενος, ἢ σπώμενος, ἢ σχετλιάζων, ὡς ἐν τινι χρόνῳ καὶ ἐπὶ μικρὸν ἐνοχλήσαντι;

κδ'. Μέμνησο τῆς συμπάσης οὐσίας, ἧς ὀλίγιστον μετέχεις· καὶ τοῦ σύμπαντος αἰῶνος, οὗ βραχὺ καὶ ἀκαριαῖόν σοι διάστημα ἀφώρισται· καὶ τῆς εἰμαρμένης, ἧς πόστον εἶ μέρος;

κε'. "Ἄλλος ἀμαρτάνει τι εἰς ἐμέ; ὥσεται· ἰδίαν ἔχει διάθεσιν, ἰδίαν ἐνέργειαν. ἐγὼ νῦν ἔχω, ὃ με θέλει νῦν ἔχειν ἢ κοινὴ φύσις, καὶ πράσσω, ὃ με νῦν πράσσειν θέλει ἢ ἐμὴ φύσις.

κς'. Τὸ ἡγεμονικὸν καὶ κυριεῦον τῆς ψυχῆς σου μέρος, ἄτρεπτον ἔστω, ὑπὸ τῆς ἐν τῇ σαρκὶ λείας ἢ τραχείας κινήσεως·

Ad Sect. 23. (ap. Lugd. 23. p.

Casf. 17. p.)

καὶ τὸ παρεγγύς τὸδε ἄπειρον τοῦ τε παρωχηκότος κ. τ. λ.] Sic cum Casf. et Oxon., comprobante Gatakr., dedi pro vulg.: καὶ τὸ παρεγγύς· τὸ δὲ ἄπειρον τοῦ κ. τ. λ., quod omni sensu caret. Neque tamen locum nostrum tam leni medela perlanatum puto. Nolo igitur aliorum emendationes praeterire. Morus sic scribendum putabat: οὐδὲν ἐστὼς οὐδὲ τὸ παρεγγύς τὸδε· ἄπειρον τοῦ τε κ. τ. λ. haud male, si adderetur, quod opportune monuit Vir Doctus, qui in Bibl. philol. Gotting. ejus censorem egit, — καὶ ante τὸ ἄπειρον, et referretur

ad ἐνθυμοῦ. Ne quid tamen dissimulem, vereor, ne hoc loco verba quaedam ab negligente librario sint omissa, et Antoninus haec fere scripserit: — καὶ σχεδὸν οὐδὲν ἐστὼς, καὶ τὸ μὲν παρεγγύς, τὸ δὲ μακρὰν, καὶ τὸ ἄπειρον τοῦ τε κ. τ. λ. cf. IV, 43. VIII, 6.

ὡς ἐν τινι χρόνῳ καὶ ἐπὶ μικρὸν ἐνοχλήσαντι;] Miror hunc locum non offendisse interpretes praeter Reisk., qui conjecit: ὡς ἐν τινι χρονίῳ καὶ ἐπὶ μακρὸν ἐνοχλήσασιν, ut referri possit ad τούτοις, quod tamen non adeo necessarium mihi videtur, — aut ὡς ἐν βραχεὶ τινι χρόνῳ κ. τ. λ. — At malim: ὡς ἐν τινι χρόνῳ καὶ οὐκ ἐπὶ

bbnoxiae: denique nihil fere est, quod consistat), nec non adjacentem illam praeteriti ac futuri temporis immensitatem, qua universa conduntur, [cogita]: nonne igitur stultus est, qui his rebus vel inflatur vel eruciatur, vel, quasi diu et [non] brevi [potius] tempore molestiam creent, de iis quiritatur?

24. Memento et universae materiae, cujus minimam obtines particulam; et universi aevi, cujus spatium brevissimum et quod puncti instar est, tibi est assignatum; et fati, cujus quantilla es particula?

25. Peccat quis aliquid adversus me? Ipse viderit! propriam habet adfectionem, propriam rationem agendi. Ego vero nunc habeo, quod me nunc habere vult natura communis, et ago, quod me nunc agere vult natura mea.

26. Quae principatum et dominium obtinet pars animae tuae immota maneat ad levem asperumve carnis motum;

L 2

tum;

ἐπὶ μικρὸν ἐνοχλήσαντι, quasi diu et non potius brevi tempore molestiam nobis crearet.

Ad Sect. 24. (ap. Lugd. 23. p.

Caf. 17. p.)

μέμνησο τῆς συμπασης οὐσίας] οὐσίας ignorat Vat. A. perperam.

ἥς πόστον εἰ μέρος;] πόστον dedi, ut in omnibus Edd. legitur, praeter Woll. et Mor., quae πόστον habent.

Ad Sect. 25. (ap. Lugd. 24.

Caf. 17. p.)

ἄλλος ἀμαρτάνει τι εἰς ἐμέ;] Gatak. ad marginem adnotavit, Xyl. pro τι edidisse τις, sed expresse legitur τι in Xyl. 1., ut in omnibus, quos consului, Editionibus. — Caeterum Uptonus ad Arrian. Diff.

Epict. I, 4, 3.: „Certissima, inquit, est correctio: ἄλλος ἀμαρτάνει· τί εἰς ἐμέ; ὅψεται.

Allus peccat: quid hoc ad me? viderit ipse. „ Neque tamen hac Emendatione admodum opus esse h. l. videtur.

ὁ με νῦν πράσσειν θέλει ἢ ἐμὴ φύσις.] Vat. A. alio ordine: ὁ με θέλει νῦν πράσσειν κ. τ. λ.

Ad Sect. 26. (ap. Lugd. 25.

Caf. 18.)

Hanc Sectionem servarunt quoque Codd. Vat. 2. 3. 4. 5. 6., Med.-Flor. 1. 2. 3. 4., Paris. et Guelf.

ὅτι τῆς ἐν τῇ σαρκὶ λείας κ. τ. λ.] Articulum τῇ ante σαρκὶ ignorant Vatic. 4. 5., Med. 1. 3. 4.

ἀλλὰ

ἤσειως· καὶ μὴ συγκρινέσθω, ἀλλὰ περιγραφέτω αὐτὸ καὶ περιορίζετω τὰς πείσεις ἐκείνας ἐν τοῖς μορίοις. ὅταν δὲ ἀναδιδῶνται κατὰ τὴν ἑτέραν συμπάθειαν εἰς τὴν διάνοιαν, ὡς ἐν σώματι ἡνωμένῳ, τότε πρὸς μὲν τὴν αἴσθησιν, φυσικὴν οὖσαν, οὐ πειρατέον ἀντιβαίνειν· τὴν δὲ ὑπόληψιν, τὴν ὡς περὶ ἀγαθοῦ ἢ κακοῦ, μὴ προστιθέτω τὸ ἡγεμονικὸν ἐξ αὐτοῦ.

κζ'. Συζῆν θεοῖς. συζῆ δὲ θεοῖς ὁ συνεχῶς δεικνύς αὐτοῖς τὴν ἑαυτοῦ ψυχὴν ἀρεσκομένην μὲν τοῖς ἀπονεμομένοις, ποιούσαν δὲ ὅσα βούλεται ὁ δαίμων, ὃν ἐκάστῳ προστάτην καὶ ἡγεμόνα ὁ Ζεὺς ἔδωκεν, ἀπόσπασμα ἑαυτοῦ. οὗτος δὲ ἐστίν, ὁ ἐκάστου νοῦς καὶ λόγος.

κη'. Τῷ γράσωνι μήτι ὀργίξῃ; μήτι τῷ ὀξοστόμῳ ὀργίξῃ; τί σοι ποιήσει; τοιοῦτον στόμα ἔχει, τοιαύτας μάλας ἔχει. ἀνάγκη τοιαύτην ἀποφορὰν ἀπὸ τοιούτων γίνεσθαι. ἀλλ' ὁ ἀνθρωπος λόγον ἔχει, φησί, καὶ δύναται συννοεῖν ἐφιστάνων τι πλημμελεῖ. εὖ σοι γένοιτο· τοιγαροῦν καὶ σὺ λόγον ἔχεις, κίνησον λογικῇ διαθέσει λογικὴν διάθεσιν· δείξον, ὑπόμνησον. εἰ γὰρ ἐπαίει, θεραπεύσεις, καὶ οὐ χρεῖα ὀργῆς. Οὐτα τραγωδός, οὔτε πόρνη.

κθ'. Ως

ἀλλὰ περιγραφέτω αὐτὸ καὶ περιορίζετω κ. τ. λ.] Comma, quod in caeteris Edd. post αὐτὸ collocabatur, monente Reisk. sustuli. αὐτὸ ad ἡγεμονικὸν referendum. Gatah. malebat αὐτὸ, circumscribat sese. — Ipse olim αὐτὴν conieceram, referens scilicet ad κίνησιν.

καὶ περιορίζετω τὰς πείσεις ἐκείνας κ. τ. λ.]

Vatic. 2. corrupte: — ἐκείνου.

ἐξ αὐτοῦ] Med. 4., Paris. et Guelf.: ἐξ ἑαυτοῦ. haud male: rectum tamen et illud.

Sectio 27. (ap. Lugdun. 26. Cas. 19.)

Ad Sect. 28. (ap. Lugd. 27. 28. 29. p. Cas. 20. 21. p.)

τῷ γράσωνι μήτι ὀργίξῃ; μήτι τῷ ὀξοστόμῳ ὀργίξῃ.

tum; neque se [huic] immisceat, sed circumscribat sese et inter membrorum limites coerceat istas adfectiones. Quodsi per alium consensum ad mentem pervenerint, quatenus nimirum haec corpori unita est, tunc sensui, quum a natura proficiatur, non est reluctandum: opinionem autem, quasi bonum aut malum sit, pars principalis ne adiciat.

27. Vivere cum Diis. Vitam autem cum Diis agit, qui semper animum ostendit ea probantem, quae ipsi fatum tribuit, et agentem, quaecunque genius ejus postulat, quem sui particulam a se avulsam Jupiter praesidem ducemque uni-
cuique dedit: hic autem cujusque mens est et ratio.

28. Num succenses ei, qui hircum olet? num ei, qui halitum gravem ex ore emittit? Ejusmodi os huic, illi alae sunt, ut fieri nequeat, quin talis odor inde oriatur. At homini ratio est, inquis, et hic, si animum advertit, intelligere potest, quid delinquat. Bene tibi sit: quod quum ita se habeat, et tu ratione praeditus es: rationali igitur animi adfectione rationalem [in illo] adfectum excita: doceto, commonefacito; si enim te audiverit, eum sanabis, nec ira opus erit. Neque tragoedus, neque scortum.

L 3

29. Quo

ὀργίζῃ;] *Cas.*, quem sequitur *Qxon.*, edidit: τῷ γράσωνι μήτε ὀργίζου, μήτε τῷ ὀξοστόμῳ ὀργίζου, sed sine librorum auctoritate. *Suidas* s. v. γράσων — habet: τῷ γράσωνι μή ὀργίζου. — Caeterum *Xylander* pro γράσωνι in *Cod. Palat.* aut ejus *Apographo* legisse videtur: τῷ θράσωνι. Monet enim in *Notis* utrique Editioni additis, γράσωνι, non

θράσωνι, legendum esse. *Vatic.* A. γράσωνι habet.

καὶ σὺ λόγον ἔχεις] *Vat.* A. corrupte: καὶ σὺ λόγον (sic) ἔχει.

καὶ σὺ χρεῖα ὀργῆς] *Vatic.* A. — χρεῖαν.

οὔτε τραγῳδὸς οὔτε πόρνη.] Haec verba, siquidem non corrupta sunt, a prioribus sunt separanda, quippe quae singularem constituunt

κδ'. Ὡς ἐξελθὼν ζῆν διανοῇ, οὕτως ἐνταῦθα ζῆν ἔξεστιν. εἰ δὲ μὴ ἐπιτρέπωσι, τότε καὶ τοῦ ζῆν ἔξιθι· οὕτως μὲν τοι, ὥς μηδὲν κακὸν πάσχων. καπνὸς, καὶ ἀπέρχομαι. τί αὐτὸ πρᾶγμα δοκεῖς; μέχρι δὲ με τοιοῦτον οὐδὲν ἐξάγει, μένω ἐλεύθερος, καὶ οὐδεὶς με κωλύσει ποιεῖν, ἃ θέλω· θέλω δὲ κατὰ φύσιν τοῦ λογικοῦ, καὶ κοινωνικοῦ ζώου.

λ'. Ὁ τοῦ ὅλου νοῦς κοινωνικός. πεποίηκε γοῦν τὰ χεῖρω τῶν κρείττωνων ἕνεκεν· καὶ τὰ κρείττω ἀλλήλοις συνήρμοσεν. ὁρᾷς, πῶς ὑπέταξε, συνέταξε, καὶ τὸ κατ' ἀξίαν ἀπένειμεν ἐκάστοις, καὶ τὰ κρατιστεύοντα εἰς ὁμόνοιαν ἀλλήλων συνήγαγε.

λα'. Πῶς προσεγγίξεαι μέχρι νῦν θεοῖς, γονεῦσιν, ἀδελφοῖς, γυναικί, τέκνοις, διδασκάλοις, τροφεῦσι, φίλοις, οἰκείοις, οἰκέταις· εἰ πρὸς πάντας σοι μέχρι νῦν ἐστι τὸ μήτε τινα ῥέξαι ἐξαίσιον, μήτε εἰπεῖν. ἀναμνησκου δὲ, καὶ δι' οἶων διελήλυθας, καὶ οἷα ἤρπασας ὑπομείναι. καὶ ὅτι πλήρης ἤδη σοι ἱστορία τοῦ βίου καὶ τελεία ἡ λειτουργία· καὶ

stituunt sententiam: cf. Commentar. ad h. l. — Morus, qui cum antecedentibus ea cohaerere sibi persuaferat, conjiciebat: οὔτε τραγωδίας οὔτε κομπῆς. Ingeniosissime profecto. — *Reche*: οὔτε τραγωδεῖ οὔτε πνοῇ. —

Ad Sect. 29. (ap. Lugd. 29. p. Casf. 21. p.)

ὥς ἐξελθὼν ζῆν διανοῇ, οὕτως κ. τ. λ.] *Menag.* ad h. l.: „Eft, qui debeat ὥς

et legat διανοεῖ, — quod ab h. l. alienissimum est.

καπνὸς, καὶ ἀπέρχομαι.] Sic auctoritate *Vat. A.* edere non dubitavi pro vulg. καὶ καπνὸς ἐστι, ἀπέρχομαι, quod quum ferri non posset, varie h. l. tentarunt Viri Docti. Morus καὶ delendum putavit, *Gatak.* εἰ καπνὸς εἰενδavit. *Menag.* καὶ γὰρ καπνὸς ἐστι, ἀπέρχ. — *Upton.* ad *Arrian. Diss. Epict. I, 25, 18.*: Ἀλλὰ καὶ καπνὸς ἐστι· Ἀπέρχομαι.

29. Quo modo vivere cogitas vita excessurus, eo jam nunc vivere licet; sin id non permiserint, vita exeat licet, ita tamen, ut qui nihil mali passus est: fumus est; ab eo: cur hoc grave putas? Interim vero, dum nihil ejus generis me cogit, ut [e vita] me educam, liber maneo et nemo me prohibebit, quo minus faciam, quae velim: volo autem ea, quae animantis ratione praediti et ad societatem nati naturae sunt consentanea.

30. Universi mens communionis atque societatis amans est: hinc deteriora praestantium causa fecit et praestantium alterum alteri conciliavit; vides, quo modo subjecerit, coordinaverit, singulis pro sua dignitate tribuerit et praestantissima quaeque mutuo invicem consensu devin-
xerit.

31. Quomodo erga Deos, parentes, fratres, uxorem, liberos, praeceptores, educatores, amicos, familiares, famulos hactenus adfectus fuisti? Num hactenus erga horum aliquem, quod injustum sit, nihil vel facto vel dicto admiseris? Recole quoque, quae transegeris et quibus perferendis suffeceris: consummatam tibi jam esse vitae con-

L 4

tem-

χομι. τί αὐτὸ πρᾶγμα δο-
κεῖς; —

dus: εἰ πρὸς πάντας σοι μέχε-
νῦν ἐστὶ τὸ,

οὔτε τινὰ ῥέξας ἑξαίσιον,
οὔτε τι εἰπών.

Sectio 30. (ap. Lugdun. 30.
Caf. 22.)

Certum saltem est, Antonini animo hunc Homeri versum ex Odyss. δ', 690. obver-
sum esse.

Ad Sect. 31. (ap. Lugd. 31.
32. Caf. 23.)

εἰ πρὸς πάντας σοι μέ-
χεῖς κ. τ. λ.] Menag. male-
bat: εἰ καὶ πρὸς πάντας κ.
τ. λ. n. necess.

ἀναμιμνήσκου δὲ κ. τ. λ.]
Ed. Woll. et Mor. operarum
errore: ἀναμιμνήσκω δὲ κ. τ. λ.
καὶ τελεία ἢ λειτουρ-
γία] Xyl. 1. et Arg. opera-

εἰ πρὸς πάντας κ. τ. λ.]
Hic locus forte sic scriben-

rum vitio: — τελεία —

εἰς

καὶ πόσα ὥπται καλὰ· καὶ πόσων μὲν ἡδονῶν καὶ πόνων ὑπερεῖδες· πόσα δὲ εὐδοξία παραιῖδες· εἰς ὅσους δὲ ἀγνώμονας εὐγνώμων ἐγένου.

λβ'. Δια τί συγχέουσιν ἄτεχνοι καὶ ἀμαθεῖς ψυχὰς ἔντεχνον καὶ ἐπιστήμονα; τίς οὖν ψυχὴ ἔντεχνος καὶ ἐπιστήμων; ἡ εἰδυῖα ἀρχὴν καὶ τέλος, καὶ τὸν διὰ τῆς οὐσίας διήκοντα λόγον, καὶ διὰ παντὸς τοῦ αἰῶνος κατὰ περιόδους τεταγμένας οἰκονομοῦντα τὸ πᾶν.

λγ'. Ὅσον οὐδέπω σποδὸς ἢ σκελετὸς, καὶ ἦτοι ὄνομα, ἢ οὐδὲ ὄνομα· τὸ δὲ ὄνομα, ψόφος καὶ ἀπήχημα. τὰ δὲ ἐν τῷ βίῳ πολυτίμητα, κενὰ, καὶ σαπρὰ, καὶ μικρὰ, καὶ κυνιδία διαδακνόμενα, καὶ παιδία φιλόνεκα, γελῶντα, εἴτα εὐθύς κλαίοντα. πίστις δὲ καὶ αἰδώς, καὶ δίκη καὶ ἀλήθεια,

— — — πρὸς Ὀλυμπον ἀπὸ χθονὸς εὐρυοδείης.

τί οὖν ἔτι τὸ ἐνταῦθα κατέχον; εἴγε τὰ μὲν αἰσθητὰ εὐμετάβλητα, καὶ οὐχ ἐστώτα· τὰ δὲ αἰσθητήρια, ἀμυδρὰ καὶ εὐπαρατύπωτα· αὐτὸ δὲ τὸ ψυχάριον, ἀναθυμιάσις ἅφ' αἵματος· τὸ δὲ εὐδοκίμεῖν παρὰ τοιούτοις κενόν· τί οὖν;

περι-

εἰς ὅσους δὲ ἀγνώμονας εὐγνώμων ἐγένου] In Xyl. i. pariter ac in caeteris Edd. εὐγνώμων legitur, in quam lectionem et Vatic. A. consentit. Videtur tamen Cod. Palatin., ex quo Xyl. Ed. expressa est, pro εὐγνώμων perperam ἀγνώμων exhibuisse. Xyl. enim ad h. l. in Notis haec monuit: —

„εἰς ὅσους δὲ ἀγνώμονας ἀγνώμων ἐγένου. ego εὐγνώμων lego: quid enim erat laudis, malis se malum prae buisse? praesertim quum saepius jam monuerit, vitia hominum nobis esse ferenda.,,

Ad Sect. 32. (ap. Lugd. 33. Caf. 24.)

διὰ τί συγχέουσιν ἄτεχνοὶ κ. τ. λ.] Vat. A. διατί (in

temptationem ejusque ministerio te esse defunctum: quot pulchras res videris; quot voluptates dolosaeque contemneris; quot gloriosa neglexeris; quot iniquis denique te aequum praebueris.

32. Qua re animae artium rudes et imperitae doctum et peritum quemque conturbant? Quam vero animam peritam arteque instructam vocare licet? Eam, quae principium atque finem novit, rationemque illam, quae omnem materiam penetrat, et per omne aevum definitis quibusdam saeculorum cursibus rerum universitatem administrat.

33. Jamjam cinis [futurus es] et ossa nuda; atque vel nomen vel ne nomen quidem: nomen autem nihil nisi sonitus et echo: ea porro, quae in vita maximi aestimantur pretii, vana sunt, putida, exilia, canicularum instar mordicantium, et puerulorum litigantium atque ridentium modo, modo plorantium. Fides autem et verecundia et justitia et veritas

— — — *Climatibus terrae Coelum petiere relictis.*

Quid ergo restat, quod te hic detineat? si quidem res, quae sub sensus cadunt, mutationibus ac vicissitudinibus sunt obnoxiae; sensus ipsi hebetes atque obscuri, qui facile falsas rerum species admittunt; animula ipsa exhalatio a sanguine;

L 5

inter

(in quo saepe variant libri)
συγχρωσιν. κ. τ. λ.

καὶ τὸν διὰ τῆς οὐσίας
κ. τ. λ.] *Xyl. i., Arg. et Lugdun.* corrupte: — δι' (sic) τῆς οὐσίας.

Ad Sect. 33. (ap. Lugd. 34. Caf. 25.)

σκελετός] σκελετός acute scripsi, ut ratio Grammat.

postulabat et ap. *Plutarch. in V. Anton. c. 75.* scriptum videbam. Caeterae Edd. σκελετός dabant.

τὰ δὲ αἰσθητήρια, ἀμυδρά κ. τ. λ.] *Lugd.* vitiose: — ἀμυδρά.

τί οὖν; περιμένεις ὅπως τὴν εἴτε σβέσιν κ. τ. λ.] Edd. superiores h. l. ita dederunt: τί οὖν περιμένεις;

περιμένεις ἴλεως τὴν εἴτε σβέσιν εἴτε μετάστασιν. ἔως δὲ ἐκείνης ὁ καιρὸς ἐφίσταται τί ἀρκεῖ; τί δ' ἄλλο ἢ Θεοὺς μὲν σέβειν καὶ εὐφραμεῖν· ἀνθρώπους δὲ εὖ ποιεῖν, καὶ ἀνέχεσθαι αὐτῶν καὶ ἀπέχεσθαι· ὅσα δὲ ἐκτὸς ὄρων τοῦ καρδιαίου, καὶ τοῦ πνευματίου, ταῦτα μεμνησθαι μῆτε σά ὄντα, μῆτε ἐπὶ σοί.

λδ'. Δύνασαι αἰεὶ εὐροεῖν, εἶγε καὶ ὀδεύειν, εἶγε καὶ ὀδῶ ὑπολαμβάνειν, καὶ πράσσειν· δύο ταῦτα κοινὰ, τῇ τε τοῦ Θεοῦ, καὶ τῇ τοῦ ἀνθρώπου, καὶ παντὸς λογικοῦ ζώου ψυχῇ· τὸ μὴ ἐμποδίζεσθαι ὑπ' ἄλλου· καὶ τὸ ἐν τῇ δικαίῃ διαθέσει καὶ πράξει ἔχειν τὸ ἀγαθόν, καὶ ἐνταῦθα τὴν ὀρεξιν ἀπολήγειν.

λε'. Εἰ μῆτε κακία ἐστὶ τοῦτό ἐμὴ, μῆτε ἐνέργεια κατὰ κακίαν ἐμὴν, μῆτε τὸ κοινὸν βλάπτεται, τί ὑπὲρ αὐτοῦ διαφέρωμαι; τίς δὲ βλάβη τοῦ κοινοῦ;

λς'. Μὴ ὀλοσχερῶς τῇ Φαντασίᾳ συναρπάζεσθαι· ἀλλὰ

νεῖς; ἴλεως τὴν εἴτε κ. τ. λ. In-
epta verborum distinctio. Si-
gno interrogandi post οὖν po-
sito, orationi nihil deest. —
Gatak. τί οὐ περιμένεις ἴλεως
— emendandum putabat. Mo-
rus: — τί οὖν οὐ περιμένεις,
quod et Upton. ad Arrian. Diff.
Epict. I, 9, 16. conjecit. —
Ego vero olim: τί οὖν; περι-
μενε ἴλεως — neque tamen
hoc necessarium mihi vide-
tur.

τί δ' ἄλλο ἢ Θεοῦς κ.
τ. λ.] In Gat. τίς δ' ἄλλο le-
gitur operarum errore, ut
ipse Editor monuit.

Ad Sect. 34. (ap. Lugd. 35.
Cas. 26.).

εἶγε καὶ ὀδεύειν] Haec
verba Reisk. sunt suspecta.

δύο ταῦτα κοινὰ κ. τ. λ.]
Ante δύο, praeunte Cas., mo-
nente Gatak., punctum col-
locavi, quod sensus postulare
videbatur.

καὶ παντὸς λογικοῦ
ζώου ψυχῇ] ζώου ignorat
Wat. A.

καὶ ἐνταῦθα τὴν ὀρεξιν
ἀπολήγειν] Articulum τὴν,
qui in Glasg., Woll., Mor. et
De-Jol. deest, ex superiori-
bus Edd. revocavi.

Sect.

inter tales vero celebrari res vana atque inanis. Quid igitur? aequo animo exspectas vel extinctionem vel translationem. Hujus vero tempus donec obvenerit, quid sufficiet? quid, nisi ut Deos colas celebresque, hominibus benefacias, eos sustineas iisdemque abstineas: ea vero extra carunculae et animulae fines posita videas, nec tua esse, nec in potestate tua sita memineris..

34. Feliciter et prospere vitae cursum traducere potes, si modo et recte procedere, et certa via ac ratione et opinari et agere potes. Communia sunt animae ratione praeditae, five Dei, five hominis, five alius alicujus animantis rationalis duo istaec: alterum, quod nulla alia re impediri potest: alterum, quod in iusta animi adfectione et actione bonum suum habet, nec ultra hoc quidquam appetit.

35. Si hoc nec vitiositas mea est, nec vitiositatis meae effectus, nec communis societatis damnum: cur hoc mea interest? Quid vero damnum est civitatis communis?

36. Ne ulla ex parte visis abripiare, sed pro viribus tuis

Sect. 35. (ap. Lugdun. 36.

Caf. 27. p.)

Ad Sect. 36. (ap. Lugd. 37.

Caf. 27. p. 28.)

Haec Sectio a librariis admodum turbata, fortasse etiam mutilata est ita, ut vera lectio sine meliorum Codd. usu vix restitui possit. Non igitur mirum est, interpretum alium aliam rationem emendandi probasse. Cod. *Vat. A.* nihil auxilii nobis praebet ad h. l. emendandum, quippe, qui tantum verba ὧδε· ἐπεὶ τοι γίνῃ καλῶν ἐπὶ τῶν ἐμβόλων· ἀνδρῶπε, ἐπελάθου, τί ταῦτα

ἦν; καὶ· ἀλλὰ τοῦτοις περισπούδαστα· διὰ τοῦτ' οὖν καὶ — omisit, et deinde pro ἀπονείμας legit: ἀπέμεινας. — Noli igitur absque Codd. auctoritate in textu quidquam immutare. In Interpretatione quam lectionem secutus sum, jam declarabo. Verba: Μη ὁλοσχερῶς usque ad καὶ ὧδε· mihi recte se habere videntur, nec emendatione ulla indigere. *Antonino* enim haec scribenti aut *Epicteti* Enchir. c. XVI. aut alius locus ejusdem argumenti obversatus fuisse videtur. In sequenti-
bus

λα βοηθεῖν μὲν κατὰ δύναμιν καὶ κατ' ἀξίαν· καὶ εἰς τὰ μέσα ἐλαττωῦνται, μὴ μὲν τοι βλάβην αὐτὸ φαντάζεσθαι. κακὸν γὰρ εἶδος. ἀλλ' ὡς ὁ γέρον ἀπελθὼν τὸν τοῦ θρέπτου ῥόμβον ἀπῆτει, μεμνημένος, ὅτι ῥόμβος· οὕτως οὖν καὶ ὧδε. Ἐπεὶ τοι γίνῃ καλῶν ἐπὶ τῶν ἐμβόλων· ἀνθρῶπε, ἐπελάθου τί ταῦτα ἦν; ναί· ἀλλὰ τούτοις περισπούδαστα. διὰ τοῦτ' οὖν καὶ σὺ μωρὸς γένη; ἐγενόμην ποτὲ ὅπουδῆποτε καταλειφθεὶς, εὐμοῖρος ἀνθρώπος· τὸ δὲ εὐμοῖρος, ἀγαθὴν μοῖραν σεαυτῷ ἀπονείμας· ἀγαθαὶ δὲ μοῖραι, ἀγαθαὶ τροπαὶ ψυχῆς, ἀγαθαὶ ὄρμαι, ἀγαθαὶ πράξεις.

bus expressi hanc lectionem: Εἰ δὲ καὶ σὺ γίνῃ καλῶν ἐπὶ τῶν ἐμβόλων, ἀνθρ. ἐπελάθου, τί ταῦτα ἦν; ναί· ἀλλὰ τούτοις περισπούδαστα· διὰ τοῦτ' οὖν καὶ σὺ μωρὸς γένη; γίνου ἢ δὴ ποτὲ, ὅπουδῆποτε καταλειφθεὶς, εὐμοῖρος ἀνθρώπος· ὁ δὲ εὐμοῖρος, ἀγαθὴν μοῖραν ἐαυτῷ ἀπονείμας· ἀγαθαὶ δὲ μοῖραι, ἀγαθαὶ τροπαὶ ψυχῆς, ἀγαθαὶ ὄρμαι, ἀγαθαὶ πράξεις. Jam ad singula loca adnotabo, quatenam aliis debeantur, et qua ratione singuli interpre-

tes huic loco mederi studuerint.

καὶ εἰς τὰ μέσα ἐλαττωῦνται.] Reisk. emendabat: — ἐλαττωμαι.

κακὸν γὰρ εἶδος.] Gatak.: „f. κακὸν γὰρ εὐδέν.“

Ἐπεὶ τοι γίνῃ κ. τ. λ.] Gatak. emendat: ὅπου f. εἰ που γίνῃ κ. τ. λ. Xyl. legisse videtur: γίνῃται καλόν. Cas.: ἐπεὶ, τί γίνῃ — nam quid tibi vis his pro rostris clamoribus et querelis? ut γίνεσθαι ἐπὶ τῶν ἐμβόλων sit h. l. praesentem rostris

tuus et [rei] dignitate fer opem; etiam si in mediis illis rebus detrimenti quid patiuntur, noli id revera damnum putare: malo enim fit more: sed quemadmodum senex discens pueruli turbinem poscebat, non immemor tamen, nihil esse, nisi turbinem; sic igitur tu quoque istuc [agas]. Si vero et tu declamitans pro rostris fueris, oblitusne es, homo, haec quid sibi velint? „Nequaquam: at illis videntur studio dignissima.„ Propterea igitur et te stultum esse oportet? Sis tandem aliquando, ubicunque neglectus jaceas, homo fortunatus: fortunatus autem est, qui bonam sibi fortunam comparavit. Bona autem fortuna bonis animi motibus, bonis conatibus, bonis denique actionibus constat.

rostris esse. — Moro post ἐμβόλων aut ἐπίλεγε σεαυτῷ, aut simile quid addendum videbatur. Pro καλῶν *Salmas.* malebat καλός, i. e. splendide vestitus et pulcher.

ἐγενομένην ποτὲ] Haec verba *Xyl.* ad sequentia referebat. *Casaubon.* autem ad priora. *Boot.* emendabat: γένοιο ἂν ποτὲ aut γίνου ποτὲ, cui ad stipulatur *Gatak.*

ὅπουδὴ ποτε καταλειφθεὶς κ. τ. λ.] *Xyl.* ὅπως δὴ ποτε legisse videtur. *Casaub.*,

qui ab his verbis novam Sectionem constituebat, καταληφθεὶς legebat, consentientibus *Gatak.* et *Boot.* *Salmas.* ἐγενομένην ποτὲ εὐμορος: „Ἄνθρωπε, σὺ δὲ εὐμορος, ὅπουδὴ ποτε καταληφθεὶς, ἀγαθὴν μοῖραν κ. τ. λ., ingeniose sane.

τὸ δὲ εὐμορος κ. τ. λ.] *Reisk.* et *Mor.* malebant: ὁ δὲ εὐμορος — *Reisk.* — εαυτῷ.

ἀγαθαὶ τροπαὶ] *Salmas.* conj. ἀγαθαὶ τρόποι.

ΜΑΡΚΟΥ ΑΝΤΩΝΙΝΟΥ

ΑΤΤΟΚΡΑΤΟΡΟΣ

Τῶν εἰς εαυτὸν

ΒΙΒΛΙΟΝ ε'.

α'. **Η** τῶν ὅλων οὐσία, εὐπειθής, καὶ εὐτρεπής· ὁ δὲ ταύτην διοικῶν λόγος οὐδεμίαν ἐν ἑαυτῷ αἰτίαν ἔχει τοῦ κακοποιεῖν· κακίαν γὰρ οὐκ ἔχει, οὐδὲ τι κακῶς ποιεῖ, οὐδὲ βλάπτεται τι ὑπ' ἐκείνου. πάντα δὲ κατ' ἐκεῖνον γίνεται καὶ περαίνεται.

β'. Μὴ διαφέρει, πότερον ὀργῶν, ἢ θαλπόμενος τὸ πρέπον ποιεῖς· καὶ πότερον νυστάζων, ἢ ἱκανῶς ὕπνου ἔχων· καὶ πότερον κακῶς ἀκούων, ἢ εὐφημούμενος· καὶ πότερον ἀποθνήσκων, ἢ πράττων τι ἄλλοιον. μία γὰρ τῶν βιωτικῶν πράξεων καὶ αὕτη ἐστὶ καθ' ἣν ἀποθνήσκομεν· ἀρκεῖ οὖν καὶ ἐπὶ ταύτης τὸ παρὸν εὖ θέσθαι.

γ'. Ἐσω βλέπε· μηδενὸς πράγματος μῆτε ἡ ἰδία ποιότης, μῆτε ἡ ἀξία παρατρεχέτω σε.

δ'. Πάντα τὰ ὑποκείμενα τάχιστα μεταβάλλει, καὶ ἥτοι ἐκθυμιαθήσεται, εἴπερ ἥνωται ἡ οὐσία, ἢ σκεδασθήσεται.

ε'. Ὁ

Ad Librum VI.

Titulus hujus libri, ut censorum, in *Vat. A.* non legitur.

πάντα δὲ κατ' ἐκεῖνον γίνεται] *Vat. A.* depravate: γίνονται.

Ad Sect. 1. (ap. Lugdun. 1. Cas. 1.)

εὐπειθής] *Arg.* εὐπειθής, penacute.

Ad Sect. 2. (ap. Lugdun. 2. Cas. 2.)

καὶ αὕτη ἐστὶ καθ' ἣν ἀποθνήσκομεν] *Vat. A.* vitiōse:

MARCI ANTONINI

IMPERATORIS

COMMENTARIORUM, QUOS IPSE SIBI SCRIPSIT,

LIBER SEXTUS.

I. **U**niversi materia obsequens facileque se fingi patitur: ratio autem, quae eam administrat, nullam in se habet maleficii causam: malitiam enim nec in se habet, nec malefacit cuiquam, nec ab ea quidquam laeditur. Omnia vero secundum hanc fiunt ac perficiuntur.

2. Noli curare, frigore rigens an calore fatus, quod officii tui est, feceris: nec utrum dormituriens, an somniatur, male audiens, an celebratus, moriens, an aliud quid agens. Unum enim ex vitae officiis et hoc est, quod morimur: sufficit igitur et in hoc, quod instat, bene collocare.

3. Acriter intueri: nec propria ullius rei natura, nec dignitas ejus te fugiat.

4. Omnia, quae sunt, celerrime mutantur et aut in exhalationem abibunt, si quidem unita est prima rerum materia, aut dissipabuntur.

5. Ratio

tiolae: καὶ αὕτη ἐστὶν καὶ ὥς
(sic) ἀποδν. — Menag. malebat αὕτη.

τὸ παρὸν εἶδ. θέσθαι.]
Suidas habet τὸ παρὸν εἶδ. τῆς
σθαι, qui ad h. l. respexisse
videtur (s. v. τὸ παρὸν), quod
tamen non obstat, quo minus
h. l. θέσθαι legerit.

Sectio 3. (ap. Lugdun. 3.
Cas. 3. p.)

Ad Sect. 4. (ap. Lugdun. 4.
Cas. 3. p.)

ἐκδυμιαθήσεται.] Lugd.
ἐκδυμιασθήσεται. Gat. ἐκδυμι-
σθήσεται. — In iis, quae se-
quantur, nodum in scirpo
mihi quaerere videntur Viri
cete-

δ'. Ὁ διοικῶν λόγος οἶδε πῶς διακείμενος, καὶ τί ποιεῖ, καὶ ἐπὶ τίνος ἄλης.

ε'. Ἀριστος τρόπος τοῦ ἀμύνεσθαι, τὸ μὴ ἐξομοιοῦσθαι.

ζ'. Ἐνὶ τέρπου καὶ προσαναπαύου, τῷ ἀπὸ πράξεως κοινωνικῆς μεταβαίνειν ἐπὶ πρᾶξιν κοινωνικὴν, σὺν μνήμῃ θεοῦ.

η'. Τὸ ἡγεμονικὸν ἐστὶ, τὸ ἑαυτὸ ἐγείρον καὶ τρέπον, καὶ ποιοῦν μὲν ἑαυτὸ οἷον ἂν ἦ καὶ θελῇ, ποιοῦν δὲ ἑαυτῷ φαίνεσθαι πᾶν τὸ συμβαῖνον, οἷον αὐτὸ θέλει.

θ'. Κατὰ τὴν τῶν ὄλων φύσιν ἕκαστα περαίνονται. οὐ γὰρ κατ' ἄλλην γέ τινα φύσιν, ἥτοι ἔξωθεν περιέχουσιν, ἢ ἐμπεριεχομένην ἔνδον, ἢ ἔξω ἀπηρητημένην.

ι'. Ἦτοι κυκεὼν καὶ ἀντεμπλοκή, καὶ σκεδασμός· ἢ ἔνωσις καὶ τάξις, καὶ πρόνοια. εἰ μὲν οὖν τὰ πρότερα, τί καὶ ἐπιθυμῶ εἰκαίω συγκρίματι καὶ Φυρμῶ τοιοῦτον ἐνδιατρίβειν; τί δέ μοι καὶ μέλει ἄλλου τινός, ἢ τοῦ ὅπως ποτὲ αἴα γίνεσθαι; τί δέ καὶ ταράσσομαι; ἥξει γὰρ ἐπ' ἐμὲ
ὁ σκε-

ceteroquin docti: Reisk. quidem οὐσία in ἐκουσία et Reche verba εἵπερ ἦνται in εἰ περι- καίεται mutanda putabat. Cf. Commentar. ad h. l.

Sectio 5. (ap. Lugdun. 5. Caf. 4.)

Sectio 6. (ap. Lugdun. 6. Caf. 5. p.)

Sectio 7. (ap. Lugdun. 7. Caf. 5. p.)

Ad Sect. 8. (ap. Lugdun. 8. Caf. 6.)

ποιοῦν μὲν ἑαυτὸ οἷον ἂν ἦ καὶ θελῇ] Caeterae Edd. omnes: — οἷον ἂν καὶ θελῇ. Neque tamen dubitavi auctoritate Vat. A. ἢ ante καὶ recipere. De Joly vulg. sequitur, ne verbulo quidem de varietate lectionis monens.

Sectio 9. (ap. Lugdun. 9. Caf. 7.)

Ad

5. Ratio universi gubernatrix novit, quomodo se habeat, quid agat, et in qua materia [versetur].

6. Optima ulciscendi ratio est, [alteri] non fieri similem.

7. Delectet te tibi que satisfaciatur hoc unum, Dei scilicet memorem ab una actione, quae societatem adjuvet, transire ad alteram.

8. Pars animi principalis ea est, quae se ipsa suscitatur ac vestit, quae se ipsa talem facit, qualis est et esse cupit, quaeque facit, ut, quidquid contingat, tale sibi videatur, quale velit.

9. Secundum Universi naturam singula perficiuntur: neque enim secundum aliam ullam vel exterius ambientem vel intrinsecus inclusam, nec foris discretam [quidquam perficitur].

10. Aut confusio et complexus fortuitus et dissipatio, aut unitas et ordo et providentia [in hac rerum Universitate est]. Si igitur prius illud est, quid est, cur huic mixturae inani atque colluviei immorari cupiam? Quid aliud mihi curae est, quam quo modo aliquando in terram redigar?

Cur

Ad Sect. 10. (ap. Lugd. 10. Cas. 8.)

καὶ τὰ ἔξω καὶ πρόνοια] Sic et Xyl. 1., Cas. et Oxon. Deest autem vœcula καὶ in Argent. (opinor et Basil.) et reliquis. Addendam tamen monuit Gatak.

καὶ φερμῶ τοιοῦτῳ] Vat. A. vitiose: καὶ φερμῶ τοιοῦτῳ.

μέλει ἄλλου τινός, ἢ τοῦ κ. τ. λ.] Reisk. malebat: Marc. Anton.

μέλει ἢ ἄλλου τινός, ἢ τοῦ κ. τ. λ., quod et ego malim: et potuit profecto ἢ illud facile omitti a librariis ob praecedens εἰ. Nolui tamen contra libror. auctoritatem illud recipere, quum et vulg. haud male se habeat.

ὅπως ποτὲ αἴα γίνεσθαι] Cave, cum Menagio corrigas — γὰρ γενέσθαι. Non enim certe constat, cum ad Homer. Iliad. V, 99. re-

M

spe-

ὁ σκεδασμὸς, ὅ,τι ἂν ποιῶ· εἰ δὲ θάτερά ἐστι, σέβω καὶ εὐσταθῶ, καὶ θαρρόω τῷ διοικοῦντι.

ια'. Ὅταν ἀναγκασθῇς ὑπὸ τῶν περιεστηκότων οἰοῦναι διαταραχθῆναι, ταχέως ἐπάνιθι εἰς ἑαυτὸν, καὶ μὴ ὑπερτὰ ἀναγκαιὰ ἐξίστασθαι τοῦ θυμοῦ, ἔση γὰρ ἐγκρατέστερος τῆς ἀρμονίας, τῷ συνεχῶς εἰς αὐτὴν ἐπανερχεσθαι.

ιβ'. Εἰ μητροῦν τε ἅμα εἶχες καὶ μητέρα, ἐκεῖνη τ' ἂν ἐθεράπευες, καὶ ὁμῶς ἡ ἐπ' ἀνοδὸς σοι πρὸς τὴν μητέρα συνεχῆς ἐγίνετο. τοῦτό σοι νῦν ἐστίν ἡ αὐλή, καὶ φιλοσοφία· ὥδε πολλάκις ἐπάνιθι, καὶ προσαναπαύου ταύτη, δι' ἣν καὶ τὰ ἐκεῖ σοι ἀνεκτὰ φαίνεται, καὶ σὺ ἐν αὐτοῖς ἀνεκτός.

ιγ'. Οἷον δὲ τὸ Φαντασίαν λαμβάνειν ἐπὶ τῶν ὄψων καὶ τῶν τοιούτων ἐδωδύμων· ὅτι νεκρὸς οὗτος ἰχθύος, οὗτος δὲ νεκρὸς ὄρνιθος, ἢ χοίρου· καὶ πάλιν, ὅτι ὁ Φάλερος, χυλάριον ἐστὶ σταφυλίου· καὶ ἡ περιπόρφυρος, τριχία προβατίου αἱματίῳ κόγχῃς δεδευμένα· καὶ ἐπὶ τῶν κατὰ τὴν

spexisse: potuit et ad alius nescio cuius poetae locum alludere, in quo αἶα legebatur.

ὅ,τι ἂν ποιῶ] Xyl. perperam: ὅ,τι ἂν ποιῶ.

Ad Sect. 11. (ap. Lugd. 11. Cas. 9. p.)

ταχέως ἐπάνιθι εἰς ἑαυτὸν] Adnot. Lugd. malebat: — πρὸς ἑαυτὸν. n. n.

ἔση γὰρ ἐγκρατέστερος κ. τ. λ.] Pro ἔση Vat. A. εἰ habet: quod ferri nequit, nisi in sequentibus ἔση additur.

Ad Sect. 12. (ap. Lugd. 12. Cas. 9. p.)

ἡ αὐλή καὶ φιλοσοφία] Expectaveram cum Reisk. — καὶ ἡ φιλοσοφία. Verum Vatic. A. cum omnibus Impressis articulum h. l. ignorat.

ἀνεκτὰ φαίνεται] Menag. malebat: φανεῖται. Cf. vero, quae monuit Fischer. in Animadv. ad Weller. III, 2, p. 53.

Ad Sect. 13. (ap. Lugd. 13. p. Cas. 10. p.)

Haec Sectio quoque servata est in Vat. 2. 3. 5. 6., Med.-Flor.

Cur etiam perturbor? Quidquid enim egerim, tamen dissipatio me manet. Sin alterum verum est, pietatem colo omniumque rerum rectore fretus tranquillo sum animo.

11. Quando a rebus, quae circumstant, quasi conturbati coactus es, cito ad te redi, nec ultra, quam necesse est, a tenore te removeri sinas: eo enim facilius harmoniam tueberis, quo saepius ad eam te receperis.

12. Si novercam simul matremque haberes, etiam si et illam coleres, ad matrem tamen frequentissime te reciperes. Eadem tibi nunc ratio est ad aulam et philosophiam: ad hanc saepe revertite et in ea adquiesce, per quam et quae illic sunt, tibi tolerabilia videntur; et tu ipse tolerabilis, dum in illis versaris.

13. Quemadmodum vero de obsoniis et istiusmodi eduliis imaginem animo concipimus: hoc piscis cadaver esse; illud cadaver avis aut porci; item: Falernum uvulae succum esse; purpuram oviculae capillos conchae cruore tinctos: de coitu, esse intestini frictionem et excretionem

M 2

muci

Flor. 1. 2. 3. 4., Paris. et Guelf.
Definit hoc Excerptum in
καταγοητεύει.

οἶον δὴ τὸ φαντασίαν
λαμβάνειν] *Vat. 3.* vitiose:
— φαντασία, et *Ed. Cas.* λxx-
βάνειν.

οἷτος δὲ νεκρὸς κ. τ. λ.]
Vat. 4. corrupte: εντος (sic)
δὲ νεκρ.

ὅτι ὁ φάλερνος χυλάρ-
ριόν ἐστι σταφυλίου καὶ]
Haec verba absunt ab omni-
bus Codd., qui Excerpta ex
Antonino continent. Legun-
tur autem in *Vat. A.* Paullo

ante iidem καὶ ante πάλιν
ignorant, praeter *Med. 1. 2.*
3. 4., Vat. 5. et Guelf. Co-
pulativam plane alieno loco
ante περιπόρευρος, habet *Va-*
tic. 4.

τριχία προβατίου] *Va-*
tic. 6. corrupte: τριχεία. *Va-*
tic. 2., Med. 1. 2. 3. 4. et Guelf.
τριχία ἐστὶ προβατίου (*Vat. 2.*
προβάτου). Mox pro αἵματι
Vat. A. dabat αἵματι. Sed
praestat forma diminutiva,
qua noster pro Stoicorum mo-
re frequentius uti solet ad re-
rum vilitatem significandam.

οἷα

τὴν συνουσίαν, ἐντερίου παράτριψις, καὶ μετὰ τίνος σπασμοῦ μυχαρίου ἐκκρισις. (οἶαι δὲ αὐταὶ εἰσιν αἱ Φαντασῖαι καθινοόμεναι αὐτῶν τῶν πραγμάτων καὶ διεξιῶσαι δι' αὐτῶν, ὥστε ὁρᾶν οἷά τινα ποτ' ἐστίν.) οὕτως δεῖ παρ' ὅλον τὸν βίον ποιεῖν, καὶ ὅπου λίαν ἀξιοπιστότατα πράγματα Φαντάζεται, ἀπογυμνοῦν αὐτὰ, καὶ τὴν εὐτελείαν αὐτῶν, ἐφ' ἣ σεμνύνεται, περιαιρεῖν. δεινὸς γὰρ ὁ τῷφρος παραλογιστὴς καὶ ὅτε δοκεῖς μάλιστα περὶ τὰ σπουδαῖα καταγιγνεσθαι, τότε μάλιστα καταγοητεύει. ὅρα γοῦν, ὁ Κράτης τί περὶ αὐτοῦ τοῦ Ξενοκράτους λέγει.

ιδ'. Τὰ πλεῖστα, ὧν ἡ πληθὺς θαυμάζει, εἰς γενικώτατα ἀνάγεται· τὰ ὑπὸ ἕξεως ἢ φύσεως συνεχόμενα, λίθους,

οἶαι δὲ αὐταὶ εἰσιν αἱ Φαντασῖαι.] Omnes Edd. praeter *Caf.*, Oxon. et *De-Jol.* legunt: οἶαν δὲ κ. τ. λ. *Perspecte* tamen monuit *Gatak.*, legendum esse οἶαι, quod auctoritate omnium Codicum, qui *Excerpta* continent, in textum recipere haud dubitavi. — Pro δὲ in *Vat.* 2. legitur δέ.

διεξιῶσαι δι' αὐτῶν] *Vat.* 2. 5. 6., *Med.* 1. 2. 3. 4. et *Parif.* — διεξιῶσαι αὐτῶν, omissa praepositione: perperam, ni fallor.

ὥστε ὁρᾶν οἷά τινα ποτ' ἐστίν.] Ceterae Edd. omnes: ἄτινα ποτ' ἐστίν. Verum *Vatic.* A. 2. 3. 4. 6., *Med.* 1. 3. 4. et *Parif.* — οἷά τινα κ. τ. λ., quod mihi arridet.

οὕτως δεῖ παρ' ὅλον τὸν βίον] Variant h. l. li-

bri. *Vat.* 2. οὕτω παρ' ὅλον τ. β. *Parif.* οὕτω δεῖ παρ' ὅλον τ. β. — *Vat.* 6. οὕτω δὲ παρ' ὅλ. τ. β.

καὶ ὅπου λίαν ἀξιοπιστότατα πράγματα Φαντάζεται] *Vat.* 2. 3. 4. 5. 6., *Med.* 1. 4. — ἀξιοπίστα (τὰ addunt *Vatic.* 4. et 6. bene): quod malim. Non enim mihi, me usquam legere λίαν cum Superlativo conjunctum. Noli tamen textum mutare, praefertim quum mihi arrideret *Reiskii* conjectura: — λίαν ἀξιοσπούδαστα τὰ πράγματα, quam adeo in textum recepissem, nisi temeritatis notam metuissem.

ἀπογυμνοῦν αὐτὰ κ. τ. λ.] *Ed. Mori* operarum erigere: ἀπογυμνῶν αὐτὰ.

καὶ τὴν ἱστορίαν, ἐφ' ἣ σεμνύνεται κ. τ. λ.]

Haud

muci cum convulsione, quadam: (quales profecto sunt rerum imagines, quae res ipsas adsequuntur easque penetrant, ut, quaenam tandem sint, videre liceat:) sic et per totam vitam facere nos oportet ac res, etiamsi studio dignissimae videantur, denudare atque falsam illam speciem, qua gloriantur, tollere: gravis enim impostor factus est, et quando maxime putas, te res serias agere, tum maxime in fraudem inducit. Vide saltem, Crates quid de ipso Xenocrate dixerit.

14. Pleraque eorum, quae vulgus hominum admiratur, ad generalissimâ haec rerum capita referuntur: alia vi

M 3

aut

Haud dubitavi pro vulgari
 ὅφ' ἡ σεμνύνεται recipere: ἔφ'
 ἡ σεμν. auctoritate *Med.* 1. 2.
 3. 4. et *Guelf.* Idem jam *De*
Joly dedit, et σεμνύεσθαι aut
 cum praepositione ἐπὶ, aut
 cum dandi Casu sine praepo-
 sitione, aut cum Accusat., ut
 apud *Herodian.* V, 7. struitur.
 Ad ἱστορίαν, quod et mihi
 suspectum est, haec adnota-
 vit *Reisk.*: „ἱστορίαν, contem-
 plationem, considerationem, ra-
 tionem, unde spectata vita
 nobis magnifica videtur. Vid.
 supra V, 31. Forte tamen
 legendum: περὶ ἱστορίαν. Sane
 ICTOPIAN et ΤΕΡΘΕΙΑΝ
 non multum differunt, quod
 attinet ad literarum du-
 ctus., —

τότε μάλιστα κατα-
 γοητεύει.] Corrupte *Parif.*

καταγοητεύει et *Med.* 4. κατα-
 γοητεύει.

τί περὶ αὐτοῦ τοῦ Ξε-
 νοκράτους] *Menag.* ad h. l.:
 „Fortasse Σωκράτους.”

Ad Sect. 14. (*ap. Lugd.* 13. p.
 14. *Caf.* 10. p.)

εἰς γενικώτατα ἀνάγε-
 ται. τὰ ὑπὸ κ. τ. λ.] *Mo-*
rus emendabat: — εἰς γενικὸν
 ὑπὸ φύσεως συνεχόμενον, classis,
 quam constituit essentia rerum:
 cum res, inquit, ejusdem
 essentiae ad idem genus, ad
 eandem classem, referunt. —
 At haec, fateor, non satis in-
 telligo. Nisi vehementer fal-
 lor, vulgata se recte habet.
 Malim tamen τὰ μὲν ὑπὸ κ.
 τ. λ., ut cominode referri,
 possit ad ea, quae sequuntur:
 τὰ δὲ — τὰ δὲ —

εἰς

θους, ξύλα, συκάς, ἀμπέλους, ἐλαίας· τὰ δὲ ὑπὸ τῶν ὀλίγω μετριοτέρων, εἰς τὰ ὑπὸ ψυχῆς, οἶον, ποιμένας, ἀγέλας· τὰ δὲ ὑπὸ τῶν ἔτι χαριεστέρων, εἰς τὰ ὑπὸ λογικῆς ψυχῆς, οὐ μέντοι καθολικῆς, ἀλλὰ καθὸ τεχνικῆ, ἢ ἄλλως πως ἐντρεχῆς, ἢ κατὰ ψιλόν, τὸ πλῆθος ἀνδραπόδων κεκτῆσθαι. ὁ δὲ ψυχὴν λογικὴν καθολικὴν καὶ πολιτικὴν τιμῶν, οὐδὲν ἔτι τῶν ἄλλων ἐπιστρέφεται· πρὸ πάντων δὲ τὴν ἑαυτοῦ ψυχὴν λογικῶς καὶ κοινωνικῶς ἔχουσιν, καὶ κινουμένην διασώζει, καὶ τῷ ὁμογενεῖ εἰς τοῦτο συνεργεῖ.

ιε'. Τὰ μὲν σπεύδει γίνεσθαι, τὰ δὲ σπεύδει γεγενῆσθαι, καὶ τοῦ γινομένου δὲ ἤδη τι ἀπέσβη· ῥύσεις καὶ ἀλλοιώσεις, ἀνανεοῦσι τὸν κόσμον διηνεκῶς, ὥσπερ τὸν ἄπειρον αἰῶνα ἢ τοῦ χρόνου ἀδιάλειπτος Φορὰ νέον ἀεὶ παρέχεται. ἐν δὲ τούτῳ τῷ ποταμῷ τί ἂν τις τούτων τῶν παραθεόντων ἐκτιμήσειεν ἐφ' οὗ στήναι οὐκ ἔξοστιν; ὥσπερ εἴ

τίς

εἰς τὰ ὑπὸ ψυχῆς κ. τ. λ.] *Morus hic rursus emendandum censebat: — γενικὸν τὸ ὑπὸ ψυχῆς συνεχόμενον.*

κατὰ ψιλόν, τὸ πλῆθος κ. τ. λ.] *Malim h. l. cum Moro: κατὰ ψιλόν, οἶον τὸ πλῆθος κ. τ. λ.*

λογικὴν, καθολικὴν] *λογικὴν, καθολικὴν non legitur in Vatic. A.*

οὐδὲν ἔτι τῶν ἄλλων ἐπιστρέφ.] *Lugdun. operarum errore: οὐδὲν ἐπὶ ἔτι (sic) τῶν ἄλλ. κ. τ. λ.*

καὶ κοινωνικῶς ἔχουσάν] *Quid Gatak. sibi velit, — ἴσχουσιν emendans, non video. Vulgata recte habet.*

καὶ κινουμένην] *κινουμένην, quod adeo Grammatices praecepta postulant, ex antiquioribus Edd. Xyl. i. puta, Arg., Lugd., Cas. et Ox. revocavi. Gatak. et reliquae omnes: κινούμενον. Monuit tamen Morus, κινουμένην esse restituendum.*

Ad Sect. 15. (ap. Lugd. 15. 16: p. Cas. 11.)

ῥύσεις καὶ ἀλλοιώσεις ἀνα-

aut natura continentur, lapides, arbores, ficus, vites, oleae: alia vero, quae paullo moderatiores admirantur, anima continentur, ut greges et armenta: alia denique, quibus urbaniores capiuntur, anima rationali praedita sunt, non sane quidem universali, sed quatenus artium perita aut alia quadam solertia insignis est, aut simpliciter [rationalis], ut servitiorum turbam possidere. Qui autem animam rationalem universalem et societatis amantem veneratur, caetera non curat, sed omnibus postpositis animum ita affectum et ita se moventem, ut rationi et civitati convenit, conservat, et cognatum suum, ut idem consequatur, adjuvat.

15. Haec fieri properant: illa fuisse: quin et ejus, quod fit, jam aliquid evanuit. Fluxus et mutationes mundum perpetuo renovant, quemadmodum immensum illud aevum adsiduo temporis lapsu novum redditur. In hoc igitur flumine quis horum, quae praelabuntur, quibusque insistere non licet, quidquam in pretio habeat? perinde ac si

M 4

quis

ἀνανεοῦσι τὸν κόσμον διηνεκῶς, ὥς περ τὸν ἄπειρον αἰῶνα ἢ τοῦ χρόνου κ. τ. λ.] *Xyl. I., Arg. et Lugdun.* dabant εὔσεις καὶ ἀλλοιώσεις ἀνανεοῦσι τὸν ἄπειρον αἰῶνα τὸν κόσμον κ. τ. λ. At perspecte monuit *Gatak.* verba τὸν ἄπειρον αἰῶνα loco suo mota esse, eaque post παρέχεται collocanda putabat, nihil tamen in ipso textu immutans. At *Casaubonus*, minus religiosus, eadem ante νέον inculcavit. *Morus* autem eadem loco illo non movenda

cenfebatur, sed τὸν ἄπειρον αἰῶνα per διὰ τὸν ἄπειρον αἰῶνα explicabat, et post παρέχεται subintelligebat τὸν χρόνον. At omnem dubitationem tollit *Vat. A.*, qui haec verba eo loco exhibet, ubi et nos, praeeunte *De Joly*, ea collocavimus.

τί ἂν τις τούτων τῶν παραδεόντων ἐκτιμήσειεν] *Xyl. I.* operarum vitio: τί ἂν τις τούτων παραδεόντων τῶν (sic) ἐκτιμήσειεν.

τῶν

τίς τι τῶν παραπετομένων στρουθίων φιλεῖν ἀρχοῖτο· τὸ δ' ἤδη ἐξ ὀφθαλμῶν ἀπελλύθεν. τοιοῦτον δὴ τι καὶ αὐτὴ ἡ ζωὴ ἐκάστου, οἷον ἡ ἀφ' αἵματος ἀναθυμιάσις, καὶ ἡ ἐκ τοῦ αἵματος ἀνάπνευσις. ὁποῖον γάρ ἐστι τὸ ἀπαξ ἐλαῦσαι τὸν αἶρα καὶ ἀποδοῦναι, ὅπερ παρέκαστον ποιοῦμεν, τοιοῦτόν ἐστι καὶ τὸ τὴν πᾶσαν ἀναπνευστικὴν δύναμιν, ἣν χθές καὶ πρῶην ἀποτεχθεὶς ἐκτίσω, ἀποδοῦναι ἐκεῖ, ὅθεν τὸ πρῶτον ἔσπασας.

15. Οὔτε τὸ διαπνεῖσθαι, ὡς τὰ φυτά, τίμιον· οὔτε τὸ ἀναπνεῖν, ὡς τὰ βοσκήματα καὶ τὰ θηρία· οὔτε τὸ τυποῦσθαι κατὰ φαντασίαν· οὔτε τὸ νευροσπαστεῖσθαι κατ' ὁρμὴν· οὔτε τὸ συναγελάζεσθαι, οὔτε τὸ τρέφεσθαι· τοῦτο γὰρ ὁμοῖον τῷ ἀποκρίνεῖν τὰ περιττώματα τῆς τροφῆς. τί οὖν τίμιον; τὸ κροτεῖσθαι; οὐχί. οὐκ οὖν οὐδὲ τὸ ὑπὸ γλωσσῶν κροτεῖσθαι· αἱ γὰρ πτερὰ τῶν πολλῶν εὐφημία, κρότος γλωσσῶν. ἀφῆκας οὖν καὶ τὸ δοξάζειν, τί καταλείπεται τίμιον; δοκῶ μὲν, τὸ κατὰ τὴν ἰδίαν κατασκευὴν κινεῖσθαι, καὶ ἴσχεσθαι, ἐφ' ᾧ καὶ αἱ ἐπιμέλειαι ἄγουσι καὶ αἱ τέχναι. ἢ τε γὰρ τέχνη πᾶσα τούτου στοχάζεται, ἵνα τὸ κατασκευασθὲν ἐπιτιηδεύῃς ἔχῃ πρὸς τὸ ἔργον πρὸς ᾧ κατεσκευά-

τῶν παραπετομένων στρουθίων] *Vat. A.* στρουθίων. Bene: amat enim noster formam deininutivorum.

Ad Sect. 16. (ap. Lugd. 16. p. Caf. 12.)

Οὔτε τὸ διαπνεῖσθαι, ὡς τὰ φυτά, τίμιον· οὔτε τὸ ἀναπνεῖν κ. τ. λ.] *Xyl. 1. (Euf.), Arg., Lugd., Caf. et Oxon.* dabant: ὡς τὰ φυτά τίμιον οὔτε τὸ διαπνεῖσθαι

οὔτε τὸ ἀναπνεῖν κ. τ. λ. Qui verborum ordo quum ferri non posset, *Gataker.* edidit: Τίμιον οὔτε τὸ διαπνεῖσθαι, ὡς τὰ φυτά· οὔτε τὸ ἀναπνεῖν κ. τ. λ., quem posteriores omnes secuti sunt. *Vat. A.* eum verborum ordinem habet, quem nos, praeceunte *De Joly*, in edendo sequuti sumus.

οὔτε τὸ νευροσπαστεῖσθαι] *Arg.* corruptè: οὔτε τὸν νευροσπ.

κινεῖ-

quis praetervolantium passerulorum aliquem diligere inciperet, atque is jam e conspectu ejus abierit. Ejusmodi sane est vita uniuscujusque, cujusmodi est exhalatio sanguinis aut spiritus ab aëre attractio. Quale enim est semel animam trahere et efflare, quod singulis temporis momentis facimus, tale etiam est, omnem illam respirandi facultatem, quam heri aut nudiustertius in ortu accepisti, eo redere, unde eam primo hausisti.

16. Neque quod perspiramur stirpium more, aestimatione dignum est, neque quod respiramus, ut pecudes et belluae, neque quod species rerum externarum per visa animis nostris imprimuntur; neque quod agendi impetu huc illuc rapimur, neque quod congregamur et nutrimur: hoc enim perinde est ac alimenti quod est superfluum, excernere. Quid ergo est, quod aestimatione dignum sit? Num plausus? Nequaquam; itaque nec linguarum plausus: multitudinis enim laus quid aliud est, quam linguarum strepitus? Sublata igitur gloriola, quid restat, quod aestimemus? Hoc opinor, secundum constitutionem peculiarem et moveri et motum sistere: quo etiam tum studia tum artes ducunt.

M 5

Nam

κινεῖσθαι καὶ ἴσχεσθαι, ἐφ' ὃ καὶ αἱ ἐπιμέλειαι κ. τ. λ.] ἴσχεσθαι dedi cum Xyl. 1., Lugdun., Casaub. et Oxon., pro quo Arg., Gatak. et reliquae Edd. omnes, praeter De-Sol., ἴσχεσθαι habent. Quod quum ferri non posset, olim conjecteram ἴεσθαι, quod jam Reisk. placuisse postea cognovi. Reche malebat ἰχνᾶσθαι, quod minus mihi placet, quia cum

κινεῖσθαι conjungitur. Lectio ἴσχεσθαι, in quam et Vat. A. consentit, haud incommoda est. Cf. IX, 12. X, 38.

τοῦτου στοχάζεσθαι.] Haud dubitavi cum Casaub., quem Oxon. sequitur τοῦτου rescribere pro τοῦτο, quod ceterae Edd. omnes dabant. Illud omnino usus loquendi postulat: στοχάζεσθαι enim ubique cum gignendi casu struitur.

καὶ

σκεύασται· ὁ τε Φυτουργὸς ὁ ἐπιμελούμενος τῆς ἀμπέλου, καὶ ὁ πωλοδάμνης, καὶ ὁ τοῦ κυνὸς ἐπιμελούμενος, τοῦτο ζητεῖ. αἱ δὲ παιδαγωγίαι, αἱ διδασκαλίαι ἐπὶ τι σπεύδουσιν· ὧδε οὖν τὸ τίμιον. καὶ τοῦτο μὲν ἂν εὖ ἔχῃ, οὐδὲν τῶν ἄλλων περιποίησιν σεαυτῷ. οὐ παύσῃ καὶ ἄλλα πολλὰ τιμῶν; οὐτ' οὖν ἐλεύθερος ἔσῃ, οὔτε αὐτάρκης, οὔτε ἀπαθής. ἀνάγκη γὰρ ψθονεῖν, ζηλοτυπεῖν, ὑφορᾶσθαι τοὺς ἀφελέσθαι ἐκεῖνα δυναμένους, ἐπιβουλεύειν τοῖς ἔχουσι τὸ τιμώμενον ὑπὸ σου· ὅπως πεφύρθαι ἀνάγκη τὸν ἐκείνων τινὸς ἐνδεῆ· προσέτι δὲ πολλὰ καὶ τοῖς θεοῖς μέμφεσθαι· ἡ δὲ τῆς ἰδίας διανοίας αἰδῶς καὶ τιμῇ, σεαυτῷ τε ἀρεστόν σε ποιήσῃ, καὶ τοῖς κοινωνικοῖς εὐάρμοστον, καὶ τοῖς θεοῖς σύμφωνον, τούτῳ ἐστιν, ἐπαινοῦντα ὅσα ἐπείνοι διανέμουσι καὶ διατετάχμασιν.

ιβ'. Ἄνω, κάτω, κύκλω, Φοραὶ τῶν στοιχείων. ἡ δὲ τῆς ἀρετῆς κίνησις ἐν οὐδεμίᾳ ταύτων, ἀλλὰ θειότερόν τι καὶ ὁδῷ δυσεπινόητῳ προϊούσα εὐοδεῖ.

ιγ'. Οἷόν ἐστιν, ὃ ποιοῦσιν; τοὺς μὲν ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ χρόνου, καὶ μεθ' ἑαυτῶν ζῶντας ἀνθρώπους εὐφημεῖν οὐ θέλουσιν·

αἱ δὲ παιδαγωγίαι — ἐπὶ τι σπεύδουσιν· ὧδε κ. τ. λ.] Sic dedi cum Xyl. i., Arg. et Lugd. — pro quo Cas., Oxon., Gatak. et reliquae — ἐπὶ τί σπεύδουσι; interrogative legunt. At jam *Morus* monuit, interrogandi signum h. l. esse tollendum.

οὐδὲν τῶν ἄλλων περιποίησιν σεαυτῷ· οὐ παύσῃ κ. τ. λ.] Reisk. ad h. l.:

„Potest vulgaris lectio defendi: malim tamen περιποίησεις.“ In iis, quae sequuntur, depravatus est *Vat. A.*, ubi ita legitur hic locus: ὃ οὐ παύσῃ οὔτε αὐτάρκης καὶ ἄλλα πολλὰ τιμῶν οὐτ' οὖν ἐλεύθερος ἔσῃ, οὔτε ἀπαθής.

καὶ τοῖς κοινωνικοῖς εὐάρμοστον] κοινωνικοῖς abest a *Vat. A.*

Ad

Nam et omnis ars hoc respicit, ut id, quod paratur, aptum sit ad opus, ad quod paratur: et vinitor, qui vites colit, et qui equos domat aut canes curat, huic studet rei. Porro et puerorum educatio et disciplina aliquem finem consequi student; ibi ergo reperitur, quod in pretio habendum est: quod si bene habuerit, nihil caeterorum tibi parare studebis. Non defines et multa alia aestimare? Nec liber itaque eris, nec tibi sufficies, nec animi perturbationibus vacuus eris: non enim fieri potest, quin invideas, aemuleris eosque suspectos habeas, qui illis te privare possunt, iisque insidias struas, qui id, quod tanti a te aestimatur, possident. Omnino necesse est, te macerari, si illarum rerum aliqua indigeas; praeterea et saepe de Diis conqueri: propriae autem mentis verecundia et honor te tibi gratum reddet, sociis commodum, Diisque consentientem, id est: quaecunque attribuunt et constituunt, laudibus celebrantem.

17. Sursum, deorsum, in orbem feruntur elementa; virtutis autem motus nulla harum viarum fertur; sed divini-
or quaedam res atque via comprehensa difficili incedens,
feliciter progreditur.

18. Quid est, quod faciunt? Eos quidem, qui eodem secum tempore vivunt, laudare nolunt: ipsi vero a posteris,

Ad Sect. 17. (ap. Lugd. 17. Caf. 13.)

κύκλω φορὰ καὶ τῶν στοιχείων] Reisk. malebat αἱ φορὰι. Ipse olim κυκλοφορία restitutum putaveram. Jam vero nihil mutem.

καὶ ὁδῷ δυσεπινοήτως προϊούσα εὐοδεῖ] Reche malebat — δυσεπινοήτως. n. n.

et Menag. εὐοδοῖ. At εὐοδεῖν in libris probatissimorum auctorum haud uno loco legitur.

Ad Sect. 18. (ap. Lugd. 18. Caf. 14.)

Οἷόν ἐστιν, ὃ ποιοῦσιν;] Xyl. I., Arg., Lugd., Caf. et Oxon.: οἷόν ἐστι, ὃ ποιοῦσιν;

Ad

λουσιν· αὐτοὶ δὲ ὑπὸ τῶν μεταγενεστέρων εὐφημηθῆναι, οὓς οὔτε εἶδον ποτὲ οὔτε ὕφονται, περὶ πολλοῦ ποιοῦνται. τοῦτο δὲ ἐγγύς ἐστι τῷ λυπηθῆναι ἂν, ὅτι οὐχὶ καὶ οἱ προγενέστεροι περὶ σου λόγους εὐφήμους ἐποιοῦντο.

ιβ'. Μὴ εἴ τι αὐτῷ σοι δυσκαταπόνητον, τοῦτο ἀνθρώπῳ ἀδύνατον ὑπαλαμβάνειν. ἀλλ' εἴ τι ἀνθρώπῳ δυνατὸν καὶ οἰκεῖον, τοῦτο καὶ σεαυτῷ ἐφικτὸν νόμιζε.

κ'. Ἐν τοῖς γυμνασίῳις καὶ ὄνυξι κατέδρουσέ τις, καὶ τῇ κεφαλῇ ἐρράγεις πληγὴν ἐποίησεν. ἀλλ' οὔτε ἐπισημαινόμεθα, οὔτε προσκόπτομεν, οὔτε ὑφορώμεθα ὕστερον, ὡς ἐπίβουλον· καὶ τοι φυλαττάμεθα, οὐ μὲν τοι ὡς ἐχθρὸν, οὔδὲ μεθ' ὑποψίας, ἀλλ' ἐκκλίσεως εὐμενοῦς. τοιοῦτόν τι γενέσθω, καὶ ἐν τοῖς λοιποῖς μέρεσι τοῦ βίου· πολλὰ παρενθύμώμεθα, τῶν οἷον προσγυμναζομένων. ἔξεστι γάρ, ὡς ἔφην, ἐκκλίνειν, καὶ μὴδὲ ὑποπτεῦειν, μὴδὲ ἀπέχθεσθαι.

κα'. Εἴ τις μὲ ἐλέγξει, καὶ παραστήσῃ μοι, ὅτι οὐκ ὀρθῶς ὑπολαμβάνω, ἢ πράσσω, δύναται, χαίρων μεταδήσομαι· ζητῶ γὰρ τὴν ἀλήθειαν, ὑφ' ἧς οὐδεὶς πώποτε ἐβλά-

Ad Sect. 19. (ap. Lugd. 19. p. Caf. 15.)

τοῦτο ἀνθρώπῳ ἀδύνατον] *Vat. A. vitiose*: — ἀνθρώπων —. *Pro* δυσκαταπόνητον *Menag.* malebat: δυσκατανόητον, repugnante orationis serie.

Ad Sect. 20. (ap. Lugd. 19. p. Caf. 16.)

κατέδρουσέ τις καὶ τῇ κεφαλῇ ἐρράγεις πληγὴν

ἐποίησεν· ἀλλ' οὔτε κ. τ. λ.] *Vat. A. pro* κατέδρουσέ τις *vitiose*: κατέκρουσέ τις. *Quod* deinde sequitur ἐρράγεις *vereor*, ne sit corruptum, nisi forte pro ῥαγείς aut pro ἐνραγείς positum sit. *Annot. Lugd. restituendum* putabat: προσ-ῥαγείς, quod tamen, ut recte observavit *Gatak.*, a vulgari scriptura longius discedit. *Casaub.* aut: καὶ τῇ κεφαλῇ ἐρρά-

steris, quos nec viderunt, nec unquam videbunt, celebrari plurimi faciunt: hoc idem est fere ac si quis doleret, quod priscae aetatis homines eum laudibus non celebrarunt.

19. Noli si quid tibi fuerit effectu difficile, opinari hominem hoc non posse praestare; sed quidquid homo potest, quidquid ei convenit, te quoque posse existimes.

20. In palæstra si quis vel unguibus nos laceravit vel capite adliso vulnus nobis inflixit, eum neque [tanquam inimicum] notamus; neque offendimur, neque eum postea tanquam insidiatorem suspectum habemus: cavemus tamen ab eo, sed nec tanquam ab hoste nec cum suspicione, sed placide eum declinamus. Idem sane et in caeteris vitae partibus faciamus, et ad multa eorum, quae faciunt illi, qui nobiscum quasi in certamine committuntur, animum non advertamus. Licet enim, ut dixi, declinare, et nec suspiciosum esse, nec odio illos habere.

21. Si quis me convincere mihiq[ue] ostendere potest, me non recte agere aut opinari, laeto animo ad meliorem frugem redeo. Veritatem enim sector, a qua nemo unquam

ἐξάγης· πληγὴν ἐποίησεν, ἀλλ' οὔτε κ. τ. λ., quod vix dubitare in textum recipere, nisi sequeretur ἐπισημαινόμεθα — προκόπτομεν etc. in prima pers. plur. — aut: τὴν κεφαλὴν ἀρξάξας πληγὴν ἐποίησεν· ἀλλ' κ. τ. λ. Ego vero malim aut ἐξῆρωγῶς aut ἐκτραγείς. Vid. *Vatkenaeer* ad *Eurip.* Hippolyt. v. 1338. p. 309., quam observationem ad *Len-*

nepti Lexid. Etymolog. retulit *Ev. Scheidius* f. v. ῥήσω.

οὔτε πρὸς κόπτομεν] *Vat. A.* οὔτε προκάπτομεν. perperam.

Ad Sect. 21. (ap. Lugd. 20. Cas. 17. p.)

καὶ παραστήσαι μοι] *Vat. A.* καὶ παραστήσαι με (sic) perperam.

Ad,

ἐβλάβη. βλάπτεται δὲ ὁ ἐπιμένων ἐπὶ τῆς ἐκτου ἀπάτης καὶ ἀγνοίας.

ιβ. Ἐγὼ δὲ ἐμαυτοῦ καθήκον παῶ· τὰ ἄλλα μὲ οὐ περισπᾷ· ἦτοι γὰρ ἄψυχα, ἢ ἄλογα, ἢ πεπλανημένα, καὶ τὴν ὁδὸν ἀγνοοῦντα.

ιγ. Τοῖς μὲν ἀλόγοις ζώοις καὶ καθόλου πράγμασι καὶ ὑποκειμένοις, ὡς λόγον ἔχων, λόγον μὴ ἔχουσι, χρῶ μεγαλοφρόνως καὶ ἐλευθέρως. τοῖς δὲ ἀνθρώποις, ὡς λόγον ἔχουσι, χρῶ κοινωτικῶς. ἐφ' ἅπασι δὲ θεὸς ἐπικαλοῦ· καὶ μὴ διαφέρει πρὸς τὸ πόσω χρόνῳ ταῦτα πράξεις· ἀρκούσι φάρ· καὶ τρεῖς ὥραι πικαῖνται.

ιδ. Ἀλέξανδρος ὁ Μακεδὼν, καὶ ὁ ὀρεωκόμος αὐτοῦ ἀποθανόντες εἰς τ' αὐτὸ κατέσπῃσαν· ἦτοι γὰρ ἐλήφθησαν εἰς τοὺς αὐτοὺς τοῦ κόσμου σπερματικὸν λόγον· ἢ διεσκαδάσθησαν ὁμοίως εἰς τὰς ἀτόμους.

ιε. Ἐνθυμήθητι, πῶσα κατὰ τὸν αὐτὸν ἀκαριαῖον χρόνον ἐν ἐκάστῳ ἡμῶν ἅμα γίνεται, σωματικὰ ὁμοῦ καὶ ψυχικά. καὶ οὕτως οὐ θαυμάσεις, εἰ πολὺ πλείω, μᾶλλον δὲ πάντας τὰ γινόμενα ἐκ τῷ ἐνί τε καὶ σύμπαντι, ὃ δὴ κόσμον ὀνομάζομεν, ἅμα ἐνυφίσταται.

ις. Ἐάν

Ad Sect. 21. (ap. Lugd. 21. p. Cas. 17. p.)

Ἐγὼ δὲ κ. τ. λ. Malin cum Gatak. ἐγὼ τὸ [f. μὲν] ἐμαυτοῦ — et τὰ [δὲ] ἄλλα κ. τ. λ.

Ad Sect. 23. (ap. Lugd. 21. p. Cas. 17. p.)

καὶ ἐλευθέρως. Reisk. καὶ ἐλευθερίως. π. η. η.

Ad Sect. 24. (ap. Lugd. 21. Cas. 18.)

ὁμοίως εἰς τὰς ἀτόμους] Vat. A. corrupte: — ἀντόμους.

Ad Sect. 25. (ap. Lugd. 23. Cas. 19.)

ἐν τῷ ἐνί τε καὶ σύμπαντι κ. τ. λ.] Vat. A. ἐν τῷ ἐνί τε καὶ γεννητῷ καὶ σύμπαντι κ. τ. λ. Verba καὶ γενν.

quam laesus est; laeditur autem, qui in errore suo et ignorantia perficit.

22. Ego, quod meum est, facio: caetera me non distrahunt: aut enim anima, aut ratione carent, aut viae ignara aberrarunt.

23. Animantibus adeoque omnibus omnino rebus atque subjectis ratione carentibus tu, utpote ratione praeditus, magno liberoque animo utaris; hominibus vero, quippe qui ratione praediti sunt, ita ut communionis ac societatis rationem habeas. In omnibus vero Deorum auxilium implora, nec cuncta, quamdiu hoc facturum sis; suffecerint enim tres horae sic exactae.

24. Alexander Macedo ejusque mulio post mortem ad idem redacti sunt: nam vel in easdem mundi rationes feminales recepti sunt, vel pariter in atomos dissipati.

25. Considera, quam multa uno eodemque temporis momento in uniuscujusque nostrum cum animo tum corpore fiant. Quo facto non miraberis, quod multo plura, vel cuncta potius, quae fiunt, in uno hoc atque Universo, quod mundum vocamus, simul existunt.

26. Si

γεννητῶ De Joly in textum recepit, ne verbo quidem lectorem de ea re admonens. Versio ejusdem Gallica h. l. ita reddit: *dans cet être unique et périssable et universel que nous appelons le monde*; addita hac nota: „*Périssable* est une addition du manuscrit du Vatican. „ Mihi vero, ut dicam, quid sentiam, additamentum hoc eo saltem

sensu, quo De Joly hoc verbum accepit, huic loco non adeo aptum visum est, ut hanc lectionem in contextum, quem vocant, recipere audeam. Utitur scilicet Antoninus h. l. ea argumentandi ratione, quam a minori ad majus vocant Logici. Num igitur in hac orationis et rationationis serie aptum cuiquam videri potest, de mun-

do,

κς'. Ἐάν τις σοὶ προβάλλῃ, πῶς γράφεται τὸ Ἀπαι-
νίου ὄνομα, μήτι κατεντεινόμενος προοίση ἕκαστον τῶν στοι-
χείων; τί οὖν, ἐὰν ὀργίζωνται, μήτι ἀντορτῇ; μήτι οὐκ
ἐξαριθμῇσθαι πράως, προῖων ἕκαστον τῶν γραμμάτων; οὕτως
οὖν καὶ ἐνθάδε μέμνησο, ὅτι πᾶν καθήκον ἐξ ἀριθμῶν πικρὸν
συμπληροῦται. τούτους δεῖ τηροῦντα, καὶ μὴ ἰσορυβούμενον,
μηδὲ τοῖς δυσχεραίνουσιν ἀντιδυσχεραίνοντα, περσείναι οὐδὲ
τὸ προκειμένον.

κς'. Πῶς ὁμῶν ἐστὶ μὴ ἐπιτρέπειν τοῖς ἀνθρώποις
ὁρμᾶν ἐπὶ τὰ φαινόμενα αὐτοῖς οἰκεία καὶ συμφέροντα. καὶ
τοῦ τρόπου τινὰ οὐ συγχωρεῖς αὐτοῖς τοῦτο ποιεῖν, ὅταν
ἀγανακτεῖς, ὅτι ἀμαρτάνουσι. φέρονται γὰρ πάντως ὡς ἐπὶ
οἰκείᾳ καὶ συμφέροντα αὐτοῖς, ἀλλ' οὐκ ἔχει οὕτως. οὐκοῦν
ἐδίδασκε, καὶ δεινύει μὴ ἀγανακτῶν.

κγ'. Θάνατος ἀνάπαυλα αἰσθητικῆς ἀντιτυπίας, καὶ
δρμητικῆς νευροσπαστείας, καὶ διανοητικῆς διεξόδου, καὶ τῆς
πρὸς τὴν σάρκα λειτουργίας.

κδ'. Αἰ-
do, quem cum singulis homi-
nibus comparatum summis
laudibus ornare constituit,
interitum praedicare, qui ei
cum omnibus communis est,
nec quidquam habet, quod
ad laudes mundi referri pos-
sit. Neque tamen inficiās eo,
hoc additamentum mihi ab
ingenio librarii, qui *Vat. A.*
descripsit, additum non vi-
deri. Judicent igitur de h. l.
peritiores!

Ad Sect. 26. (ap. Lugd. 24. p.
Caf. 20.)

ἔάν τις σοὶ προβάλλῃ]
Vat. A. — προβάλλῃ.

μήτε κατεντεινόμενος
προοίση κ. τ. λ.] Nescie-
bam, quid voluerit *Menag.*,
qui καδ' ἐν γενόμενος h. l. le-
gendum putabat. κατεντεινε-
σθαι est verbum nostro fami-
liare pro κατατείνεσθαι. Vid.
Index f. h. v. Caf. legit; μή-
τι κατεντεινόμενος οὐ προοίση
— et vertit: nonne singulatim
in hoc intentus unum profer-
res?

τί οὖν; ἐὰν ὀργίζωνται
κ. τ. λ.] Signum interrogandi
post οὖν deest in *Woll.* et *Mari*
Ed. — Casterum verba: τί
οὖν;

26. Si quis te rogaverit, Antonini nomen quomodo scribatur, num magna vocis contentione singulas proferes literas? Quid igitur? si tibi irascuntur, num tu vicissim illis irasceris? Nonne placide omnes ac singulas [illis] enumerabis literas? Sic et istic memento, officium omne quibusdam [quasi] numeris absolvi: quos observare oportet et nec perturbatum, nec aliis indignantibus vicissim indignantem recta pergere ad id, quod propositum est.

27. Quam inhumanum est, hominibus non permittere, ut ad ea ferantur, quae ad se pertinere sibi que conducere opinantur: atqui quodammodo non permittis, ut hoc faciant, quum aegre fers illos peccare: feruntur enim omnino ad ea, quae ad se pertinere, sibi que prodesse putant. Vero res non ita habet, [inquis]. Tu igitur illos doceto iisque hoc ostendito sine indignatione.

28. Mors quietem nobis praestat a sensuum repugnantia, ab adfectuum impulsu huc illuc nos jactante, a discursibus mentis et a carnis ministerio.

29. Turpe

οὖν; ἐν — ἀντοργῇ; — et μηδὲ τοῖς δυσχεραίνουσιν ἀντιδυσχεραίνοντα delenda censebat *Morus*, ut quae non satis congrua exemplo proposito viderentur; de qua re pluribus in Commentar. ad h. l. differemus.

ἕκαστον τῶν γραμμάτων;] *Xyl.* verit h. l., tanquam legisset: τῶν πραγμάτων. At vulg. h. l. minime sollicitanda est.

τούτους δεῖ τηροῦντα x. t. l.] *Vatic. A.* τούτους δὲ τηρ.

Marc. Anton.

Ad Sect. 27. (ap. Lugd. 24. p. Cas. 21.)

πῶς ὁ μὲν ἐστὶ μὴ x. t. l.] *Casaub.* malebat: πῶς οὐκ ὁ μὲν ἐστὶ —. Idem et *Gatak.* placuit, aut Ὁ μὲν πῶς ἐστὶ μὴ x. t. l. Quid autem obstat, quo minus τῷ πῶς h. l. usum ex postulantis s. objurgantis tribuamus? de quo vid. *Hoogeveen Doctr. partic. Gr. ed. Schütz. pag. 724.* Cf. et *Schweighaeuser ad Arrian. Diff. Ep. III, 1, 11.*

Sect. 28. (ap. Lugd. 25. p. Cas. 22. p.)

N

Sect.

κθ'. Αἰσχρόν ἐστι, ἐν ᾧ βίῳ τὸ σῶμά σοι μὴ ἀπαυ-
δᾷ, ἐν τούτῳ τὴν ψυχὴν προαπαυδᾷν.

λ'. Ὅρα μὴ ἀποκαίσαρωθῆς, μὴ βαφῆς· γίνεται γάρ.
τήρησον οὖν σεαυτὸν ἀπλοῦν, ἀγαθόν, ἀκέραιον, σεμνόν,
ἀκομφον, τοῦ δικαίου Φίλον, θεοσεβῆ, εὐμενῆ, Φιλόστρυ-
γον, ἐρρῶμένον πρὸς τὰ πρόποντα ἔργα. ἀγώνισαι, ἵνα τοι-
οῦτός συμμείνης, οἷόν σε ἠθέλησε ποιῆσαι Φιλοσοφία. αἰδοῦ
θεοὺς, σῶζε ἀνθρώπους. βραχύς ὁ βίος· εἰς καρπὸς τῆς
ἐπιγείου ζωῆς, διάθεσις ὁσία, καὶ πράξεις κοινωνικαί. πάντα,
ὡς Ἀντωνίνου μαθητής· τὸ ὑπὲρ τῶν κατὰ λόγον πρᾶσσό-
μένων εὐτονον ἐκείνου, καὶ τὸ ὁμαλὲς πανταχοῦ, καὶ τὸ
ὅσιον καὶ τὸ εὐδιον τοῦ προσώπου, καὶ τὸ μειλίχιον, καὶ
τὸ ἀκηνόδοξον, καὶ τὸ περὶ τὴν κατάληψιν τῶν πραγμάτων
Φιλότιμον· καὶ ὡς ἐκεῖνος οὐκ ἂν τι ὅλως παρῆεν, μὴ
πρότερον εὖ μάλα κατιδὼν, καὶ σαφῶς νοήσας· καὶ ὡς ἔφε-
ρεν ἐκεῖνος τοὺς ἀδίκως αὐτὸν μεμφομένους μὴ ἀντιμεμφόμε-
νος· καὶ ὡς ἐπ' οὐδὲν ἔσπευδεν· καὶ ὡς διαβολὰς οὐκ ἐδέ-
χετο· καὶ ὡς ἀκριβὲς ἦν ἐξεταστής ἡθῶν καὶ πράξεων· καὶ
οὐκ ὀνειδιστής, οὐ ψοφοδής, οὐχ ὑπόπτῃς, οὐ σοφιστής·
καὶ

Sect. 29. (ap. Lugd. 25. p.
Caf. 22. p.)

Ad Sect. 30. (ap. Lugd. 25. p.
26. Caf. 23.)

Ὅρα μὴ ἀποκαίσαρω-
θῆς] *Vatic. A.* ὅρα μὴ ἀπο-
καίσαριανωθῆς (sic).

τήρησον οὖν κ. τ. λ.] Re-
vocavi τήρησον ex *Xyl. 1., Ar-
gent., Lugd., Caf. et Oxon.*,
pro quo in *Gatak.* et reliquis
omnibus τήρησαι legitur. τή-
ρησαι illud autem recepisse

videtur *Gatak.*, propter ἀγώ-
νισαι, quod sequitur.

ἀγώνισαι, ἵνα τοιοῦ-
τος κ. τ. λ.] Pro ἀγώνισαι vix
dubito, quin legendum sit
ἀγώνισον. Infinitivus h. l. in-
de ortus est, quod ii, qui
Xyl. Editionem figuris stan-
neis descripserunt, ἀγώνισαι ad
ἐρρῶμένον referebant, quod ap-
paret ex eo, quod post ἔργα
orationem non distinxerunt.
Xyl. tamen recte ἀγώνισαι cum
sequentibus conjunxit, et in
imperandi modo transtulit.

οἷόν

29. Turpe est, in qua vita corpus non succumbit, in ea animam succumbere.

30. Cave, ne in mores nimium Caesareos degeneres, ne inficiaris. Solet enim hoc fieri. Serva te igitur simplicem, bonum, integrum, gravem, elegantiae non studiosum, pium, benevolum, ad amorem naturalem propensum, in officiis praestandis strenuum. Adnitere, ut talis permanes, qualem te facere volebat philosophia. Deos venerare, hominum saluti prospice: brevis est vita et unus fructus hujus vitae terrestris, sancta animi adfectio et actiones hominum societati utiles. Omnia ut Antonini discipulus [praesta]: constantem illius firmitatem in agendo secundum rationem, ejus, quae ubique apparebat, aequabilitatem sanctitatemque, ejus porro in vultu serenitatem ac comitatem, gloriae inanis contemptum et in rebus percipiendis studium: et quemadmodum ille nihil omnino praetermisit, priusquam sedulo id consideraverat et accurate intellexerat: quemadmodum ille eos tulit, qui immerito eum reprehendebant, nec eos vicissim reprehendit: quemadmodum ille nihil fe-

N 2

stina-

οἷόν σε ἡθέλησε ποιῆσαι ἢ φιλοσοφία] Caeterae Edd. omnes absque articulo — φιλοσοφία. Ego vero cum auctore *Reisk.* addere haud dubitavi.

τὸ ὑπὲρ — εὐτονον ἐκείνου] *Reisk.* malebat τὸ — ἔντονον, qua tamen emendatione, si quid video, non opus est. *Arrianus* saltem in *Diff. Ep. II, 15, 8.* de animi firmitate vocabulo εὐτονία usus est.

καὶ τὸ εὐδίων προσώπου] Caeterae Edd. καὶ τὸ εὐόδιον τοῦ προσώπου. Neque tamen dubitavi, ex verissima *Xylandri* conjectura, quam *Gatak.* comprobavit, pro depravato εὐόδιον, in quod et *Vat. A.* consentit, εὐδίων recipere.

τοὺς ἀδίκως αὐτὸν μεμφομένους] Sic dedi cum *Xyl., Arg., Lugdun., Cas.* et *De-Joh. Gat.* autem, et quae ex ea manarunt, αὐτὸν omitunt.

οἷόν

καὶ ὡς ὀλέγοις ἀρκούμενος, οἶον οἰκήσει, στρωμνῇ, ἐσθῆτι, τροφῇ, ὑπηρεσίᾳ· καὶ ὡς Φιλόπονος, καὶ μακρόθυμος· καὶ οἶος μὲν ἐν τῷ μέχρι ἐσπέρας διὰ τὴν λιτὴν διαίταν, μηδὲ τοῦ ἀποκρίναι τὰ περιττώματα παρὰ τὴν συνήθη ὥραν χρήζων· καὶ τὸ βέβαιον καὶ ὅμοιον ἐν ταῖς Φιλίαις αὐτοῦ· καὶ τὸ ἀνέχεσθαι ἀντιβαινόντων παρρησιαστικῶς ταῖς γυνωμαῖς αὐτοῦ, καὶ χαίρειν, εἴ τις δεικνύοι κρεῖττον· καὶ ὡς Θεοσεβῆς χωρὶς δεισιδαιμονίας· ἴν' οὕτως εὐσυνειδήτῳ σοι ἐπιστῇ ἡ τελευταία ὥρα, ὡς ἐκεῖνη.

λα'. Ἀνάτηθε καὶ ἀνακαλοῦ σεαυτόν. καὶ ἐξυπνισθεὶς πάλιν καὶ ἐννοήσας, ὅτι ὄνειροί σοι ἡνώχλουν, πάλιν ἐγρηγορῶς βλέπε ταῦτα, ὡς ἐκεῖνα ἔβλεπες.

λβ'. Ἐκ σώματιός εἰμι καὶ ψυχῆς. τῷ μὲν οὖν σώματι πάντα ἀδιάφορα· οὐδὲ γὰρ δύναται διαφέρεισθαι. τῇ δὲ

οἶον οἰκήσει κ. τ. λ.] οἰκήσει ignorat *Vatic. A.*, idemque mox pro ἐσθῆτι depravate εὐδύτι (*sic*) dedit.

καὶ οἶος μὲν ἐν τῷ μέχρι κ. τ. λ.] Locus haud dubie depravatus. Emendationum optima mihi videtur, quam proposuit *If. Casaubonus*: καὶ οἶος μένειν ἐν τῷ αὐτῷ μέχρι κ. τ. λ. Hanc igitur, quam et *Gatak.* commendabat, in *Translat. lat.* expressi. — *Mer. Casf.* ad h. l. haec habet: „Scribe καὶ οἶος

ἦν ἐν τῷ μ. etc. Et mox: παρὰ τὴν σ. ὥρ. χρήζειν. nempe, ut ita suppleas, quasi dixisset: καὶ ὅτι τοιοῦτος ἦν οἶος etc. Nisi quis malit, ut illud οἶος admirantis sit: καὶ οἶος ἦν, et qualis, quam admiratione dignus in eo, quod etc., *Reiskius*: οἶος μένειν ἐγρηγορῶτως μ. ἐ.

μηδὲ τοῦ ἀποκρίναι τὰ περιττώματα —] ἀποκρίναι dedi ex *Xyl.*, *Argent.*, *Lugd.*, *Casf.* et *Oxon.*; ὑποκρίναι primum dedit *Gat.* operarum,

stinavit, nec delationes admisit; quemadmodum accuratus ille erat morum actionumque explorator, nec calumniator, nec meticulosus nec suspiciosus nec sophista; quemadmodum paucis erat contentus, ut domo, strato, veste, victu et servitio laboris, porro tolerans et animo leni: [sic tu, fac, sis atque agas]. Potuit et propter victus tenuitatem in eodem usque ad vesperam versari, nec nisi consueta hora excernere ei necesse erat. Constantem atque aequabilem in amicitiiis colendis se praestitit: eos, qui sententias ejus libere impugnabant, tulit adeoque gavisus est, si quis melius quidquam proferebat: Deos denique citra superstitionem coluit. [Hunc, inquam, imitare], ut bene actorum conscio tibi, sicut illi olim, superveniat hora novissima.

31. Expergiscere teque revoca, somnoque iterum excusso ubi intellexeris, somnia fuisse, quae te conturbaverant, vigilans denuo haec intueri, quemadmodum illa intuitus es.

32. Ex corpusculo et anima consto. Corpusculo in-differentia sunt omnia: non enim potest eorum discrimen

N 3

in-

rarum, opinor, errore, quod in reliquis Edd. manavit, adeoque in *De-Jol.* *Morus* tamen observavit, ἀποκρίνειν esse legendum.

Ad Sect. 31. (ap. Lugd. 27. Caf. 24.)

Hanc Sectionem servarunt quoque *Vatic. 2. 3. 4. 5. 6., Med.-Flor. 1. 2. 3. 4., Paris. et Guelf.*

καὶ ἐξυπνισθεὶς πάλιν καὶ ἐννοήσας] Copulativa ante ἐξυπνισθεὶς in *Vat. 3.* non

legitur, et ante ἐννοήσας eandem ignorat *Med. 2. Casaubono* suspectum erat τὸ πάλιν, in quod tamen omnes libri consentiunt.

ὅτι ὄνειροί σοι ἦν ὡ-
χλοῦν] *Xyl. 1.* depravate: ὄνειροι. *Paris. ὅτι ὄνειρα σοῦ ἐνώχλ.*

Ad Sect. 32. (ap. Lugd. 28. Caf. 25.)

Ἐκ σωματίου εἰμὶ καὶ
ψυχῆς] *Xyl. 1. et Arg. —*
εἰμῇ.

καὶ

δὲ διανοίᾳ ἀδιάφορα, ὅσα μὴ ἐστὶν αὐτῆς ἐνεργήματα. ὅσα δὲ γε αὐτῆς ἐστὶν ἐνεργήματα, ταῦτα πάντα ἐπ' αὐτῇ ἐστὶν. καὶ τούτων μὲν τοι, ᾧ περὶ μόνον τὸ παρὸν πραγματεύεται· τὰ γὰρ μέλλοντα καὶ παρωχνηκῶτα ἐνεργήματα αὐτῆς, καὶ αὐτὰ ἤδη ἀδιάφορα.

λγ'. Οὐκ ἔστιν ὁ πόνος τῇ χειρὶ, οὐδὲ τῷ ποδὶ παρὰ φύσιν, μέχρις ἂν ποιῇ ὁ ποὺς τὸ τοῦ ποδὸς, καὶ ἡ χεὶρ τὰ τῆς χειρὸς. οὕτως οὖν οὐδὲ ἀνθρώπῳ ὡς ἀνθρώπῳ παρὰ φύσιν ἐστὶν ὁ πόνος, μέχρις ἂν ποιῇ τὰ τοῦ ἀνθρώπου. εἰ δὲ παρὰ φύσιν αὐτῷ οὐκ ἔστιν, οὐδὲ κακὸν οὐκ ἔστιν αὐτῷ.

λδ'. Ἡλίμας ἡδοναὶς ἡσθησαν λησται, κίναιδοι, πατράλοϊαι, τύραννοι;

λε'. Οὐχ ὁρᾷς πῶς οἱ βάναισοι τεχνῖται ἀρμόζονται μὲν ἄχρι τινὸς πρὸς τοὺς ιδιώτας, οὐδὲν ἥσπον μὲν τοι ἀντέχονται τοῦ λόγου τῆς τέχνης, καὶ τούτου ἀποστῆναι οὐχ ὑπομένουσιν; οὐ δεινὸν εἰ ὁ ἀρχιτέκτων, καὶ ὁ ἰατρὸς μᾶλλον αἰδέσονται τὸν τῆς ιδίας τέχνης λόγον, ἢ ὁ ἀνθρωπος τὸν ἑαυτοῦ, ὃς αὐτῷ κοινός ἐστι πρὸς τοὺς θεοὺς;

λς'. Ἡ Ἀσία, ἡ Εὐρώπη, γωνίαι τοῦ κόσμου· πᾶν πέλαγος, σταγὼν τοῦ κόσμου· Ἄθως βωλάριον τοῦ κόσμου·
πᾶν

καὶ τούτων μέντοι, ᾧ περὶ κ. τ. λ.] *Menag. malebat*: — τούτων μὲν τινα, ᾧ κ. τ. λ. *Reisk.* καὶ τούτων μόνον μέντοι, ᾧ κ. τ. λ. *Ferri* tamen ut-
cunque potest lectio vulgaris.

Ad Sect. 33. (ap. Lugd. 29. Caf. 26. p.)

ὁ ποὺς τὸ τοῦ ποδὸς]

Lugdun., Caf. et Oxon. — τὰ τοῦ ποδὸς. *Bene*; neque tamen vulgare contemnendum, in quod consentit *Vat. A.*

οὐδὲ κακὸν οὐκ ἔστιν αὐτῷ.] *Xyl. 1. et Arg.* — οὐ ἔστιν. *Menag. et Reisk.* malebant: οὐδὲ κακὸν οὖν ἔστιν αὐτῷ, quod quidem lubentissi-

me

intelligere. Menti autem indifferentia sunt, quaecunque non sunt ipsius actiones: omnia vero, quae quidem actiones ejus sunt, in potestate sua sita habet: et ex his tamen ea tantum curat, quae circa id, quod praesens est, versantur; quae enim futurae sunt aut praeteritae ejus actiones, et illae nunc sunt indifferentes.

33. Neque manui labor est neque pedi contra naturam, quamdiu pes facit, quod pedis est, manus, quod manus est. Sic igitur nec homini, quatenus homo est, labor contra naturam accidit, quamdiu facit, quod hominis est: si autem non contra naturam illius est, nec malum illi est.

34. Quantis voluptatibus fruuntur latrones, cinaedi, parricidae, tyranni?

35. Videsne, ut, qui illiberales profitentur artes, aliquatenus quidem ad imperitam multitudinem se adcommodent, nihilominus autem artis rationem retineant, nec ab ea decedere sustineant? Nonne turpissimum est, architectum medicumque artis suae rationem plurius facere, quam hominem rationem suam, quae illi cum Diis ipsis est communis?

36. Asia, Europa, anguli mundi; omne mare, guttula mundi: Athos, mundi glebula: omne, quod instat, tempus

N 4

pun-

me dedissem; si Codice aliquo comprobatum esset: nunc vero in vulgari adquiescendum putavi.

Ad Sect. 34. (ap. Lugd. 30. Caf. 26. p.)

κίναιδος] Xyl. 1., Lugd., Caf. et Oxon. κίναιδος, perpe-

ram. Arg. et reliquae recte κίναιδος.

Ad Sect. 35. (ap. Lugd. 31. Caf. 26. p.)

μὲν ἀρχὴ τινὸς κ. τ. λ.] Vat. A. μὲν μέχρ' τινὸς — εἰ δ' ἀρχιτέκτων] Vat. A. εἰ ἀρχιτέκτων, articulo perperam omisso.

Ad

πάν τὸ ἐνεστώς τοῦ χρόνου, — στιγμὴ τοῦ αἰῶνος. πάντα μικρά, εὐτρεπτα, ἐναφανιζόμενα. πάντα ἐκεῖθεν ἔρχεται, ἀπ' ἐκείνου τοῦ κοινοῦ ἡγεμονικοῦ ὁρμήσαντα, ἢ κατ' ἐπακολούθησιν· καὶ τὸ χάσμα οὖν τοῦ λέοντος, καὶ τὸ δηλητήριο, καὶ πᾶσα κακουργία, ὡς ἄκανθα, ὡς βόρβορος, ἐκείνων ἐπιγεννήματα τῶν σεμνῶν καὶ καλῶν. μὴ οὖν αὐτὰ ἀλλότρια τούτου, οὐ σέβεις, φαντάζου· ἀλλὰ τὴν πάντων πηγὴν ἐπιλογίζου.

λζ'. Ὁ τὰ νῦν ἰδὼν, πάντα ἐώρακεν, ὅσα τε ἐξ αἰδίου ἐγένετο, καὶ ὅσα εἰς τὸ ἄπειρον ἔσται, πάντα γὰρ ὁμογενῇ, καὶ ὁμοειδῇ.

λῇ. Πολλάκις ἐνθυμοῦ τὴν ἐπισύνδεσιν πάντων τῶν ἐν τῷ κόσμῳ, καὶ σχέσιν πρὸς ἀλλήλα. τρόπον γὰρ τινα πάντα ἀλλήλοις ἐπιπέπλεκται, καὶ πάντα κατὰ τοῦτο φίλα ἀλλήλοις ἐστὶ, καὶ γὰρ ἄλλω ἐξῆς ἐστὶ τοῦτο, διὰ τὴν τοπικὴν κόνησιν καὶ σύμπνοϊαν, καὶ τὴν ἔνωσιν τῆς οὐσίας.

λθ'. Οἷς

Ad Sect. 36. (ap. Lugd. 32. Casf. 27.)

πάντα μικρά, εὐτρεπτα, ἐναφανιζόμενα] Menagio post ἐναφανιζόμενα deesse videbatur: ἐν τῷ κόσμῳ. At solet noster brevitatis studiosissimus talia omittere.

πάντα ἐκεῖθεν ἔρχεται, ἀπ' ἐκείνου — ὁρμήσαντα, ἢ —] Hic locus varie tentatus est a viris doctis. Casf.: „Scribe ὁρμήσαν-

τος, i. e. βουλευσάντος: ut paullo post c. 32. [nobis 44.] et lib. VII. cap. ult. [c. 75] Ἡ τοῦ ὅλου φύσις — ὥρμησεν. „Cum eo consentit Gat. Reiskius: „f. ἡγεμονικοῦ ἢ αὐθενκί-στως (vel ἀνεπιστάτως) ὁρμήσαντα ἢ κ. τ. λ. Cf. §. 42. „ — Morus denique: — ἢ ἀπ' ἐκείνου — ὁρμήσαντα, ἢ —

τὴν πάντων πηγὴν] Xyl. i. operarum errore: τῆς π. π.

Sect.

punctum aevi: parva omnia, caduca, evanida: omnia inde veniunt ab universae illius Rationis consilio profecta vel per consequentiam. Leonis igitur rictus quoque et venenum mortiferum et noxium quidvis, ut spina, ut lutum, speciosarum illarum rerum atque pulchrarum adpendices sunt. Noli igitur ista ab eo; quem colis, aliena opinari, sed rerum universarum originem tecum perpende.

37. Qui praesentia cernit, omnia vidit, quae ab aeterno fuerunt et in infinitum usque erunt: omnia enim ejusdem generis sunt atque formae ejusdem.

38. Saepe tecum perpende rerum omnium, quae in mundo sunt, connexum mutuamque adfectionem: quodammodo enim omnia sibi invicem sunt implexa, eaque ratione sibi invicem amica. Aliud enim ex alio sequitur per connexionem localem, per conspirationem et unitatem materiae.

N 5

39. Qui.

Sect. 37. (ap. Lugdun. 33.
Cas. 28. p.)

Ad Sect. 38. (ap. Lugd. 34.
Cas. 28. p.)

καὶ γὰρ ἄλλω ἐξῆς
ἐστὶ τοῦτο] Reisk. male-
bat: καὶ γὰρ ἄλλω ἐξῆς ἐστὶ
τοῦτο καὶ τούτῳ ἄλλο διὰ τὴν
κ. τ. λ.

διὰ τὴν τοπικὴν κίνη-
σιν καὶ σύμπνοιαν] Si le-
ctio τοπικὴν vera est, κίνησις
locum non habet, sed aut
cum Xyl. et Menag. κίνησιν,

aut cum Gatak. σύννησιν, aut
cum Cas. κόλλησιν legendum
est. Gatak. conjecturam in
Versione secutus sum. Haud
scio tamen, an melior sit le-
ctio Cod. Vat. A. διὰ τὴν το-
νικὴν κίνησιν. — τονικός, nisi
fallunt Lexicographi, occur-
rit in Aristotele, et κίνησις
ita ex Analogiae regulis a κο-
νέω deductum est, ut νόησις
a νοέω, δόκησις a δοκέω, ejus-
que generis alia. Neque sen-
sus, qui hinc oritur, ab h. l.
alienus videtur.

Ad

λθ'. Οἷς συγκεκλήρωσαι πράγμασι, τούτοις συνάρμοζε σεαυτὸν. καὶ οἷς συναίληχας ἀνθρώποις, τούτους φίλει, ἀλλ' ἀληθινῶς.

μ'. Ὅργανον, ἐργαλεῖον, σκεῦος πᾶν, εἰ πρὸς ὃ κατασκευάσται ποιεῖ, εὖ ἔχει. καίτοι ἐκεῖ ὃ κατασκευάσας ἐκποδῶν. ἐπὶ δὲ τῶν ὑπὸ φύσεως συνεχομένων, ἔνδον ἐστὶ, καὶ παραμένει ἡ κατασκευάσασα δύναμις. καθὼ καὶ μᾶλλον αἰδεῖσθαι αὐτὴν δεῖ καὶ νομίζειν, ἐὰν κατὰ τὸ βούλημα ταύτης ἔχῃς καὶ διεξαγαγῇς, ἔχειν σοι πάντα κατὰ νοῦν. ἔχει δὲ οὕτως καὶ τῷ παντὶ κατὰ νοῦν τὰ ἑαυτοῦ.

μα'. Ὅτι ἂν τῶν ἀπροαιρέτων ὑποστήσῃς αὐτῷ ἀγαθόν, ἢ κακόν, ἀνάγκη, κατὰ τὴν περίπτωσιν τοῦ τοιοῦτου κακοῦ, ἢ τὴν ἀπότηξιν τοῦ τοιοῦτου ἀγαθοῦ μέμψασθαι σε θεοῖς, καὶ ἀνθρώπους δὲ μισῆσαι τοὺς αἰτίους ὄντας, ἢ ὑποπτευομένους ἔσεσθαι, τῆς ἀποτεύξεως, ἢ τῆς περιπτώσεως· καὶ ἀδικοῦμεν δὴ πολλὰ, διὰ τὴν πρὸς ταῦτα διαφοράν, ἐὰν δὲ

Ad Sect. 39. (ap. Lugd. 35. Caf. 29. p.)

Hanc Sectionem et sequentem servarunt quoque *Vat. 2. 3. 4. 5. 6., Med.-Flor. 1. 2. 3. 4., Paris. et Guelf.*

Οἷς συγκεκλήρωσαι.] *Vatic. A. Τί συγκεκλ. perperam.*

τούτοις συνάρμοζε σεαυτὸν.] τούτοις omittit *Med. 3. — Vat. 5. συνεκρόττε.*

Ad Sect. 40. (ap. Lugd. 36. Caf. 29. p.)

σκεῦος πᾶν, εἰ κ. τ. λ.] *Vat. 2. vitiose: πᾶν εἰς.*

ποιεῖ, εὖ ἔχει. καίτοι ἐκεῖ ὃ κατασκευάσας ἐκποδῶν.] Verba ποιεῖ — κατασκευάσας defunt in *Vat. 3. καίτοι* abest a *Vatic. 4. et 5.* Pro ποιεῖ *Med. 2.* corrupte: ποιεῖν, idemque c. *Paris.* et *Med. 3.* perperam: ἐκποδῶν pro ἐκποδῶν. — *Med. 3.* pro ἐκεῖ ὃ κατασκ. dat: ἐκεῖνο ὃ κατασκ. κ. τ. λ. 'hand absurde. Etiam *Menag.* malebat: ἐκεῖνα ὃ κατασκ. Vereor tamen, ne ἐκεῖνο illud librarij emendationi debeamus.

ἐὰν κατὰ τὸ βούλημα ταύτης ἔχῃς καὶ διεξα-
γα-

39. Quibus forte addictus es rebus, iis te adcommoda, et quibuscum conjunctus es hominibus, eos amore eoque vero, fac, prosequaris.

40. Organum, instrumentum, vas quodlibet, si id, ad quod conditum est, praestat, bene habet: quamquam ibi, qui condiderat, opifex jam abiit. In iis vero, quae a natura continentur, intus est et permanet, quae ea condidit, vis. Proinde et magis illam vereri te oportet, atque existimare, si secundum illius voluntatem te habueris degerisque, omnia tibi ex animi sententia habere: sic et Uniuerso ex animi sui sententia se sua habent.

41. Si quid illorum, quae arbitrii tui non sunt, bonum malumve esse praesumseris, non poterit non fieri, quin, ubi istiusmodi vel in malum incideris, vel bono exideris, Deos incuses et oderis homines, qui horum alterius tibi vel auctores fuerint, vel etiam, ut suspicaris, futuri sint. Et profecto multum peccamus, quod illarum rerum

γαγγῆς] Mire variant in his verbis Codd. MSS. Articulum τὸ ante βούλημα ignorant *Vat.* 2. 3. 4. 5. 6. — κατὰ vero *Med.* 2. et *Parif.* — tum porro *Vat.* 2. 3. 4. 5. 6., *Med.* 1. 2. 3. 4., *Parif.* et *Guelf.* ταύτης διεξάγης (*Med.* 1. 2. διεξάγης, et 4. διεξγάγης) *Guelf.* διεξάγης, *Vat.* A. ταύτης αὐτὸν διεξάγης. — *Xyl.* 1. et *Arg.* διεξαγάγης.

ἔχειν σοι πάντα] Omnes Edd., praeter *De-Joh.*, ἔχει σοι πάντα. At haud cunctanter, praeeunte *De-Joly*, ex

Vat. A., *Med.* 1. 2. 3. 4. et *Parif.* ἔχειν recepi, quod ratio Grammatica postulabat. — Mox pro οὕτως *Parif.* dabat: οὕτω.

Ad Sect. 41. (ap. *Lugd.* 37. *Caf.* 30.)

τοῦ τοιοῦτου κακοῦ ἢ τὴν ἀπότευξιν] Haec verba librarii negligentia et festinantia absunt a *Vat.* A.

καὶ ἀδικοῦμεν δὴ πολλὰ] Pro δὴ *Xyl.* 1., *Arg.* et *Lugd.* δὲ legunt. *Caf.* et reliquae omnes δὴ, quod malim.

ἀγα.

δὲ μόνα τὰ ἐφ' ἡμῖν ἀγαθὰ καὶ κακὰ κρινῶμεν, οὐδεμία αἰτία καταλείπεται, οὔτε θεῶ ἐγκαλέσαι, οὔτε πρὸς ἄνθρωπον στῆναι στάσιν πολέμου.

μβ. Πάντες εἰς ἓν ἀποτέλεσμα συνεργοῦμεν, οἱ μὲν εἰδότης καὶ παρακολουθητικῶς, οἱ δὲ ἀνεπιστάτως, ὥςπερ καὶ τοὺς καθευδοντας, οἶμαι, ὁ Ἡράκλειτος ἐργάτας εἶναι λέγει, καὶ συνεργοὺς τῶν ἐν τῷ κόσμῳ γινομένων. ἄλλος δὲ κατ' ἄλλο συνεργεῖ· ἐν περιουσίας δὲ καὶ ὁ μεμφόμενος, καὶ ὁ ἀντιβαίνειν πειρώμενος, καὶ ἀναιρεῖν τὰ γινόμενα. καὶ γὰρ τοῦ τοιούτου ἔχρησεν ὁ κόσμος. λοιπὸν οὖν σῦντες εἰς τίνας ἐαυτὸν κατατάσσεις· ἐκεῖνος μὲν γὰρ πάντως σοι καλῶς χρήσεται, ὁ τὰ ὅλα διοικῶν, καὶ παραδέχεται σε εἰς μέρος τι τῶν συνεργῶν καὶ συνεργητικῶν. ἀλλὰ σὺ μὴ τοιοῦτο μέρος γένῃ, οἷος ὁ εὐτελής καὶ γελοῖος στίχος ἐν τῷ δράματι, οὗ Χρῦσιππος μέμνηται.

μγ. Μήτις ὁ ἥλιος τὰ τοῦ ὕετοῦ ἀξιοῖ ποιεῖν; μήτις ὁ Ἀσκληπιὸς τὰ τῆς καρποφόρου; τί δὲ τῶν ἀστρῶν ἐκαστον, οὐχὶ διάφορα μὲν, συνεργὰ δὲ πρὸς τ' αὐτόν;

μδ. Εἰ

ἀγαθὰ καὶ κακὰ κρινῶμεν] *Haud dubitavi, pro κινῶμεν, quod in omnibus Edd. legebatur, ex verissima Gatak. conjectura κρινῶμεν edere. De Joly tamen ad h. l.: „Gatak. κρινῶμεν legit, sed κινῶμεν stare potest.” Quae Adnotatio, quibus argumentis defendi possit, viderit ipse De Joly.*

στῆναι, στάσιν πολέμου] *Casaubon. conjiciebat:*

πολέμου. *At vulgaris praestat. Eodem sensu Φιλοσόφον στάσις, ιδιώτου στάσις etc. apud Arrian. in Diss. Epict. occurrit.*

Ad Sect. 42. (ap. Lugd. 38. p. Caf. 31. p.)

οἱ δὲ ἀνεπιστάτως] *Gatak. ad h. l.: „Forfan ἀνεπιστήτως.” Hoc vero vocabulum an unquam occurrat, dubito.*

rum nostra interest. Quod si ea sola bona malaque censuerimus, nulla jam supererit alia causa, cur Deum accusemus aut contra homines inimici partes geramus.

42. Omnes ad unum eundemque effectum operam conferimus, alii scientes ac intelligentes, alii, quid faciant, inscii: quemadmodum et dormientes Heraclitus, opinor, operarios esse dixit et conferre ad ea, quae in mundo fiunt. Alius vero alio modo hoc opus adjuvat: ex abundanti vero et is, qui quiritatur et iis reniti conatur, quae in mundo fiunt, eaque tollere: nam et talibus mundo opus erat. Caeterum igitur cogita, quorum in numerum tu te referas. Ille quidem, qui rerum universitatem administrat, omnino bene te utetur, atque te in partem operariorum, eorumque, quae operi conducunt, recipiet: tu vero cave pars talis sis, qualis in fabula vilis et ridiculus versus, cujus meminit Chrysippus.

43. Numquid Sol Pluviae munus ambit? aut Frugiferae Aesculapius? Quid fiderum quaeque? nonne, etiam si diversa, idem tamen opus adjuvant?

44. Si

bito. ἀνεπιστάτως autem satis bene habet, quod vel Polybius docere potest. Cf. Schweighauseri Lexic. Polyb.

καὶ ὁ ἀντιβαίνειν πειρώμενος] Xyl. I. corrupte: ἀνταβαίνειν.

καὶ γὰρ τοῦ τοιούτου ἐχρησεν κ. τ. λ.] Menagius conj. καὶ γὰρ καὶ τοιούτου — n. n.

Ad Sect. 43. (ap. Lugd. 38. p. Casf. 31. p.)

Μήτις δ' ἥλιος κ. τ. λ.] Menagius, qui sibi persuaserat, h. l. esse versus poetae cujusdam, fortasse Euripidis, interrogabat, an sic legi possent:

Μήτις τὰ ὑετοῦ ἡέλιος ἀξιοῖ ποιεῖν;

Μήτις δὲ ποιεῖν τὰ καρποφόρου Ἀσκληπιδίος;

Ad

μδ'. Εἰ μὲν οὖν ἐβουλευσάντο περὶ ἐμοῦ καὶ τῶν ἐμοὶ συμβῆναι ὀφειλόντων οἱ θεοὶ, καλῶς ἐβουλευσάντο· ἄβουλον γὰρ θεὸν οὐδὲ ἐπινοῆσαι ῥάδιον. κακοποιῆσαι δὲ με διὰ τίνα αἰτίαν ἔμελλον ὀρμαῖν; τί γὰρ αὐτοῖς, ἢ τῷ κοινῷ, οὐ μάλιστα προνοοῦνται, ἐκ τούτου περιεγένετο; εἰ δὲ μὴ ἐβουλευσάντο κατ' ἰδίαν περὶ ἐμοῦ, περὶ γὰρ τῶν κοινῶν πάντως ἐβουλευσάντο, οἷς κατ' ἐπακολούθησιν καὶ ταῦτα συμβαίνοντα, ἀσπάζεσθαι καὶ στέργειν ὀφείλω. εἰ δ' ἄρα περὶ μηδενὸς βουλευόνται, πιστεύειν μὲν οὐχ ὅσιον, ἢ μηδὲ θύωμεν, μηδὲ εὐχώμεθα, μηδὲ ὀμνύωμεν, μηδὲ τὰ ἄλλα πράσσωμεν, ἅπερ ἕκαστα ὡς πρὸς παρόντας καὶ συμβιῶντας τοὺς θεοὺς πράσσομεν. εἰ δὲ ἄρα περὶ μηδενὸς τῶν καθ' ἡμᾶς βουλευόνται, ἐμοὶ μὲν ἔξεστι περὶ ἐμαυτοῦ βουλευέσθαι. ἐμοὶ δὲ ἐστὶ σκέψις περὶ τοῦ συμφέροντος· συμφέρει δὲ ἐνάστω, τὸ κατὰ τὴν ἐαυτοῦ κατασκευὴν καὶ φύσιν· ἢ δὲ ἐμὴ φύσις λογικὴ καὶ πολιτικὴ· πόλις καὶ πατρίς, ὡς μὲν Ἀντωνίνῳ μοι ἢ Ῥώμῃ, ὡς δὲ ἀνθρώπῳ, ὁ κόσμος, ταῖς πόλεσιν οὖν ταύταις ὠφελίμα, μόνα ἐστί μοι ἀγαθά.

με'. Ὅσα ἐκάστω συμβαίνει, ταῦτα τῷ ὅλῳ συμφέρει· ἥρκει τοῦτο· ἀλλ' ἔτι ἐκεῖνο, ὡς ἐπίπαν ὅφει παρα-

φυ-

Ad Sect. 44. (ap. Lugd. 39. p. Caf. 32. p.)

ἔμελλον ὀρμαῖν] Menag. conjiciebat: ἔμελλεν. At vulgaris recte habet: pluralis numerus referendus est ad

Deos, et confirmatur sequenti αὐτοῖς.

ἢ μηδὲ θύωμεν κ. τ. λ.] Omnes Edd. ἢ μηδὲ θ., pro quo ἢ totius loci sensus postulat,

44. Si quidem igitur Dii de me, iisque, quae mihi eveniunt, consuluerunt, bene consuluerunt: etenim consilii expertem Deum nec cogitare facile est: ut autem male faciendi consilium caperent, quaenam eos causa impulisset? quid enim aut ipsis aut Universo, cujus maxime curam gerant, inde accederent? Sin de me privato nihil, de rebus Universi certe consuluerunt: ex quibus quum et ea, quae mihi eveniunt, necessario consequantur, amplecti haec debeo atque diligere. Sin vero de nulla prorsus re consuluerunt; quod tamen credere nefas est; profecto neque sacrificemus, neque preces fundamus, neque jurejurando utamur, neque alia faciamus, quae facimus omnia tanquam praesentibus Diis et nobiscum una viventibus. Sin vero de nulla rerum mearum consuluerunt, mihi licet, de me ipso consilium capere. Mea autem deliberatio ad id, quod utile est, spectat: utile vero cuique est, quod naturae et constitutioni ejus consentaneum est: natura autem mea rationalis est, et civitatis amans: civitas et patria mihi, quatenus Antoninus sum, Roma, quatenus homo sum, mundus: his igitur civitatibus, quae utilia sunt, et mihi sunt bona.

45. Quaecunque unicuique eveniunt, ea Universo profunt: hoc suffecerit: verum et illud [adjiciatur], quod quum

lat, quod igitur haud cunctanter reponere ausus sum.

εἰ δὲ ἀρα περὶ μηδενὸς τῶν καὶ ἡμᾶς βουλευόνται.] Omnes Edd. dabant:

— τῶν καὶ ἡμῶν. Ex Vat. A.

antem recepi καὶ ἡμᾶς, quod jam Reisk. subtilitas conjecturat. Eodem sensu Arrian. Diff. Ep. III, 22, 13. scripsit: κατὰ σκευὸν.

Φυλάξας, ὅσα ἀνθρώπων * ἢ ἑτέροις ἀνθρώποις. κοινότερον δὲ νῦν τὸ συμφέρον ἐπὶ τῶν μέσων λαμβανέσθω.

μς'. Ὡς περ προσίσταται σοι τὰ ἐν τῷ ἀμφιθεάτρῳ καὶ τοῖς τοιούτοις χωρίοις, ὡς αἰεὶ τὰ αὐτὰ ὀρώμενα, καὶ τὸ ὁμοειδές, προσκορῇ τὴν θεάν ποιεῖ· τοῦτο καὶ ἐπὶ ὅλου τοῦ βίου πάσχειν. πάντα γὰρ ἄνω κάτω τὰ αὐτὰ, καὶ ἐκ τῶν αὐτῶν. μέχρι τίνος οὖν;

μς'. Ἐννόει συνεχῶς παντοίους ἀνθρώπους, καὶ παντοίων μὲν ἐπιτηδευμάτων, παντοδαπῶν δὲ ἐθνῶν, τεθνεῶτας· ὥστε κατιέναι τοῦτο μέχρι Φιλιστίωνος, καὶ Φοίβου, καὶ Ὀργανίωνος. μέτιθι νῦν ἐπὶ τὰ ἄλλα Φῦλα. ἐκεῖ δὲ μεταβαλεῖν ἡμᾶς δεῖ, ὅπου τοσοῦτοι μὲν δεινοὶ ῥήτορες, τοσοῦτοι δὲ σεμνοὶ φιλόσοφοι, Ἡράκλειτος, Πυθαγόρας, Σωκράτης· τοσοῦτοι δὲ ἥρωες πρότερον· τοσοῦτοι δὲ ὕστερον στρατηγοί, τύραννοι· ἐπὶ τούτοις δὲ Εὐδοξος, Ἰππαρχος, Ἀρχιμήδης, ἄλλαι φύσεις ὀξείαι, μεγαλόφρονες, φιλόπονοι, πανοῦργοι, αὐθαδέεις· αὐτῆς τῆς ἐπικήρου καὶ ἐφημέρου τῶν ἀνθρώ-

Ad Sect. 45. (ap. Lugd. 39. p. Caf. 32. p.)

ὅσα ἀνθρώπων * ἢ ἑτέροις ἀνθρώποις] Locum hunc mutilatum opinor, quod asterisco indicavi. Gatak. pro ἢ ἑτέροις legendum putabat: καὶ ἑτέροις, et Menag. post ἀνθρώποις excidisse συμβαίνει suspicabatur. Neque tamen video, quid his Emendationibus proficiatur. Rectius, ni fallor, Casaub.: — ὅσα ἐκαστῷ συμβαίνει, ταῦτα

τῷ αὐτῷ συμφέρει ὡς ἀνθρώπων ἢ ἑτέροις ἀνθρώποις. Hanc igitur conjecturam in Translatione lat. expressi.

Ad Sect. 46. (ap. Lugd. 40. p. Caf. 33. p.)

Ὡς περ προσίσταται σοι τὰ ἐν τῷ ἀμφιθεάτρῳ καὶ τοῖς κ. τ. λ.] Ὡς περ ex Xyl. i., Lugd., Caf. et Oxon. revocavi, pro quo in Arg. (ni fallor, jam in Bas.) Gat.

quum animum adverteris, ubique deprehendes, quaecunque homini [eveniant, ea vel ipsi] vel aliis hominibus [esse utilia]. Vocabulum *utilis* autem hoc loco sensu vulgari de rebus mediis intelligendum est.

46. Quemadmodum te taedio addiciunt, quae in amphitheatro et ejusmodi locis spectantur, quippe eadem semper ejusdemque generis quae spectas, spectandi satietatem adferunt, idem te in tota vita pati necesse est: cuncta enim fursum deorsum eadem et ex iisdem; quousque igitur?

47. Assiduo considera, omnis generis omniumque tam studiorum quam nationum homines esse mortuos: descende hoc modo usque ad Philistionem, Phoebum, Origanionem: jam ad alias classes te transfer. Eodem concedere nos oportet, quo tot oratores disertissimi, tot philosophi venerabiles, Heraclitus, Pythagoras, Socrates, tot heroes prisca, tot postea imperatores, tyranni, Eudoxus praeterea, Hipparchus, Archimedes, alii porro acutis praediti ingeniis, magnanimis, laboriosis, versutis, arrogantibus, ipsi denique vitae hujus caducae et in diem durantis subsannatores, Menippus

Gati et reliquis ὅσπερ legitur, nullo sensu. Pro τὰ ἐν τῷ ἀμφιδεάτρῳ caeterae Edd. omnes dabant: τὰ ἀμφὶ τῷ δεάτρῳ. Illud vero haud cunctanter ex *Vat. A.* recepi, quatinus *De Joly* ne verbo quidem hujus lectionis mentionem fecerat.

καὶ ἐπὶ ὅλου τοῦ βίου πᾶσχειν] Expectaveram πᾶσχεις. Sed omnes Edd. in πᾶσχειν consentiunt. Nec ex *Marc. Anton.*

Vat. A. varietatis quidquam enotatum erat; reliqui igitur πᾶσχειν in textu, quum utcumque ferri posse videatur.

Ad Sect. 47. (ap. Lugd. 40. p. Caf. 33. p.)

καὶ Ὀριγανίωνος] *Reiskius*, nescio cur, malebat: Ὀριγανίωνος aut Ὀριγένους. αὐτῆς τῆς ἐπιχέρου κ. τ. λ.] *Reisk.* „pro αὐτῆς f. leg. αὐτῆς, „ in n.

O

τῇ

ἀνθρώπων ζωῆς χλευασταί, οἷον Μένιππος καὶ ὅσοι τοιοῦτοι. περὶ πάντων τούτων ἐνώει, ὅτι πάλαι κεῖνται· τί οὖν τοῦτο δεινὸν αὐτοῖς; τί δαὶ τοῖς μηδ' ὀνομαζόμενοις ἔλως; ἐν ᾧδε πολλοῦ ἄξιον, τὸ μετ' ἀληθείας καὶ δικαιοσύνης εὐμενῇ τοῖς ψεύσταις καὶ ἀδίκοις διαβιοῦν.

μη'. Ὅταν εὐφραῖναι σεαυτὸν θέλῃς, ἐνθυμοῦ τὰ προτερήματα τῶν συμβιώντων. οἷον, τοῦ μὲν, τὸ δραστήριον· τοῦ δὲ τὸ αἰδῆμον· τοῦ δὲ τὸ εὐμετάδοτον· ἄλλου δὲ ἄλλο τι. οὐδὲν γὰρ οὕτως εὐφραίνει, ὥς τὰ ὁμοιώματα τῶν ἀρετῶν, ἐμφαινόμενα τοῖς ἡθεσι τῶν συζώντων, καὶ ἀθρόα ὡς οἷον τε συμπίπτοντα. διὸ καὶ πρόχειρα αὐτὰ ἐκτέον.

μθ'. Μήτις δυσχεραίνεις, ὅτι τοσῶνδε τινῶν λιτρῶν εἶ, καὶ οὐ τριακοσίων; οὕτω δὲ καὶ ὅτι μέχρι τοσῶνδε ἐτῶν βιωτέον σοι, καὶ οὐ μέχρι πλείονος· ὥσπερ γὰρ τῆς οὐσίας, ὅσον ἀφώρισται σοι στέργεις, οὕτως καὶ ἐπὶ τοῦ χρόνου.

ν'. Πειρῶμεν πείθειν αὐτούς. πράττε δὲ, καὶ τῶν ἀκόντων, ὅταν τῆς δικαιοσύνης ὁ λόγος οὕτως ᾄγῃ. εἰ μὲν τοι βίᾳ τις προσχρώμενος ἐνίστηται, μετάβαινε ἐπὶ τὸ εὐ-
ἀρεστον καὶ ἄλυπον, καὶ συγχρῶ εἰς ἄλλην ἀρετὴν τῇ κω-
λύσει.

τί δαὶ τοῖς κ. τ. λ.] δαὶ cum Xyl. i. et Arg. dedi pro καὶ, quod caeterae Editiones constanter tenent. Reiskius emendabat: τί δὲ καὶ τ.

τοῖς ψεύσταις καὶ ἀδίκοις] Vatic. A. corrupte: — ἀδίκως.

Ad Sect. 48. (ap. Lugd. 41. Caf. 34.)

ἐμφαινόμενα τοῖς ἡθεσι τῶν συζώντων] Haec

verba perperam omittit Vatic. A.

Ad Sect. 49. (ap. Lugd. 42. Caf. 35.)

ὅτι τοσῶνδε τινῶν λι-
τρῶν — μέχρι τοσῶνδε
ἐτῶν βιωτέον] Caeterae
Edd.: τοσῶν δὲ τινῶν — τοσῶν
δὲ ἐτῶν. — Ego vero Gatak.
sententiam amplexus τοσῶνδε
utroque loco edere non dubi-
tavi.

nippus ejusque generis alii. Quos omnes jam dudum occubuisse memento: quid inde illis mali? quid porro iis, quorum ne nomina quidem supersunt? Unum igitur istic est, quod pluris sit aestimandum, ut veritatem justitiamque ipse colens erga mendaces et injustos benevolum te praestes.

48. Oblectare te si quando libet, virtutes eorum, qui tecum vivunt, cogita, ut hujus alacritatem in negotiis obeundis, illius verecundiam; alterius munificentiam, alterius aliam aliquam: nihil enim animum ita oblectat, ut virtutum imagines in moribus eorum, quibuscum vivimus, expressae et confertim sese oculis offerentes: quare et in promptu tibi sint.

49. Numquid tot pondo nec trecentorum te esse aegre fers? nec itaque, quod tot annos, nec plures, victurus es, [animo iniquo feras]. Sicut enim materiae, sic et temporis, quantum tibi adsignatum est, tanto contentus sis oportet.

50. Conemur iis persuadere: sed ipsis etiam invitis facito, quod justitiae ratio exigit: quod si quis tamen vi adhibita tibi obsistit, ad aequanimitatem et tranquillitatem te transfer, eoque, quod obstat, ad aliam virtutem exer-

O 2

cendam

tavi. Posteriori loco *Arg.* — ἐτῶν τῶν, operarum, ni fallor, errore.

ὁ δὲ οὐκ ἀφ' ἑρμίσταί σοι στέργεις.] *Xyl.* 1. στέργοις. *Arg.* et reliquae recte στέργεις.

Ad Sect. 50. (ap. Lugd. 43. Cas. 36.)

Πειρώμεν πείθειν αὐτούς.] *Reisk.* conjecit: πειρώ-

μεθξ. Qua tamen emendatione non admodum opus esse videtur: nam non solum *Homerus* II. τ, v. 30, sed etiam *Lucian.* de Luctu 4. pag. 283. Vol. II. ed. *Schmiederi* πειρῶν cum Infinitivo construxit.

καὶ τῶν ἀκόντων] Cum *Menag.* καὶ αὐτῶν ἀκόντων legendum arbitror, nisi malis cum *Reisk.* καὶ πάντων ἀκόντων.

λύσει· καὶ μέμνησο ὅτι μεθ' ὑπεξαιρέσεως ὁρμάς, ὅτι καὶ τῶν ἀδυνάτων οὐκ ὀρέγου. τίνος οὖν; τῆς τοιαύτηςδε τινος ὁρμῆς. τούτου δὲ τυγχάνεις· ἐφ' οἷς προήχθημεν, ταῦτα γίνεται.

να'. Ὁ μὲν Φιλόδοξος ἀλλοτρίαν ἐνέργειαν ἴδιον ἀγαθὸν ὑπολαμβάνει· ὁ δὲ Φιλάδονος, ἴδιαν πείσιν· ὁ δὲ νοῦν ἔχων, ἴδιαν πράξιν.

νβ'. Ἐξέστι περὶ τούτου μηδὲν ὑπολαμβάνειν, καὶ μὴ ὀχλεῖσθαι τῇ ψυχῇ· αὐτὰ γὰρ τὰ πράγματα οὐκ ἔχει φύσιν ποιητικὴν τῶν ἡμετέρων κρίσεων.

νγ'. Ἐθισον σεαυτὸν πρὸς τὸ ὑφ' ἑτέρου λεγόμενον γίνεσθαι ἀπαρενθυμήτως, καὶ ὡς οἶόν τε ἐν τῇ ψυχῇ τοῦ λέγοντος γίνου.

νδ'. Τὸ τῷ σμῖνει μὴ συμφέρον, οὐδὲ τῇ μελίσσει συμφέρει.

νε'. Εἰ κυβερνῶνται οἱ ναῦται, ἢ ἰατρεύονται οἱ κάμνοντες, κακῶς ἔλεγον; ἄλλω τίνι ἂν προσεῖχον, ἢ πῶς αὐτοὺς

ἔτι καὶ τῶν ἀδυνάτων οὐκ ὀρέγου.] Pro ὅτι καὶ *Gatak.* et *Menag.* malebant: καὶ ὅτι. — Pro ὀρέγου iidem ὀρέγου rescribendum putarunt. Malim tamen cum *Reiskio* et *Moro*: ὀρέγη.

τίμος οὖν; τῆς τοιαύτηςδε τινος ὁρμῆς· τούτου τυγχάνεις· ἐφ' οἷς προήχθημεν, ταῦτα γίνεται.] *Lectio vulgaris* h. l. utcunque ferri posse videtur, si modo cum *Casaub.* et ex *Gatak.* sententia pro τοιαύτηςδε τινος ὁρμῆς, ut nos fecimus, τοιαύτηςδε τινος ὁρμῆς scribitur, ut de h. l. sit

encliticum, non conjunctivum, et post τυγχάνεις punctum majus collocatur, quod jam a *Casaubono* factum video. — Caeterum *Gat.*: — καὶ ἐφ' οἷς προήχθημεν f. potius προήχθης, ταῦτα μὴ f. ταῦτ' οὐ γίνεται rescribendum putabat. *Reisk.* vero, quippe audacior, ita: τίμος οὖν; τῶν ἀδυνάτων· ἀπὸ τῆς τοιαύτηςδε τινος ὁρμῆς τοῦ τοιοῦδε τυγχάνεις x. τ. λ.

Ad Sect. 51. (ap. Lugd. 44. p. Gat. 37.)

ἴδιαν πείσιν] *Menagius* ma-

cendam utere: memento etiam, te cum exceptione hoc opus aggressum, nec ea voluisse, quae fieri non possunt: quid igitur, [voluisti]? ut tale agendi consilium habeas: hunc et adsequeris: ad quae nati sumus, ea fiunt.

51. Gloriam cupidus in aliena actione bonum suum situm opinatur: voluptati deditus in adfectione, qua ipse addicitur: vir prudens in sua ipsius actione.

52. Licet de hac re nihil opinari, neque animo perturbari: res enim ipsae non ejus sunt naturae, ut judicia nostra cogere possint.

53. Adfuesce iis, quae ab aliis dicuntur, animum sedulo adhibere, et quantum poteris, in dicentis animo inesse.

54. Quod examini non prodest, nec api prodest.

55. Nautae ubi gubernatori et aegroti ubi medico traduntur, num iis male dicunt? num ad aliud quid ani-

O 3

mum

malebat πῆσιν, quod an Graecum sit, vehementer dubito.

Sectio 52. (ap. Lugd. 44. p. Cas. 38.)

Ad Sect. 53. (ap. Lugd. 45. Cas. 39.)

πρὸς τὸ ὑφ' ἐτέρου λεγόμενον γίνεσθαι ἀπαρενδυμήτως] λεγόμενον, praeunte *De Joly*, dedi ex *Vatic. A.* pro λεγομένῳ, quod caeterae Edd. constanter tenent. Mox vero *Vat. A.* depravate: ἀπαρενδυμένων. *Meag.* conjiciebat: ἀπαρενδύμητος. n. n.

Sectio 54. (ap. Lugdun. 46. Cas. 40.)

Ad Sect. 55. (ap. Lugd. 47. Cas. 41.)

Εἰ κυβερνῶνται κ. τ. λ.] Hunc locum sic dedit *Xyl.*: εἰ κυβερνῶνται οἱ ναῦται, ἢ ἰατρούονται οἱ κάμνοντες κακῶς ἔλεγον, ἄλλω τίνι ἂν προεῖχον, ἢ πῶς αὐτοὺς ἐνεργοίη; τὸ τοῖς ἐμπλέουσι σωτήριαν, ἢ τὸ τοῖς δερραπνευμένοις ὑγιεινόν; *Guilielmus Canterus* autem in *Nov. Lectt. VII, c. 1. pag. 408. sq. ed. Antverp. a. 1571.* legendum esse docuerat: κυβερνῶντα et ἰατρούονται. Quam emendatio-

τὸς ἐνεργεῖν, τὸ τοῖς ἐμπλέουσι σωτήριον, ἢ τὸ τοῖς θερα-
πευομένοις ὑγιεινόν;

νς'. Πόσοι μεθ' ὧν εἰσῆλθον εἰς τὸν κόσμον, ἤδη
ἀπεληλύθασιν.

ς'. Ἰκτεριῶσι τὸ μέλι πικρὸν φαίνεται· καὶ λυσσο-
δήκτοις τὸ ὕδωρ φοβερόν· καὶ παιδίσι τὸ σφαιρίον καλόν.
τί οὖν ὀργίζομαι; ἢ δοκεῖ σοι ἔλασπον ἰσχύειν τὸ διεψευσμέ-
νον ἢ τὸ χολίον τῷ ἰκτεριῶντι, καὶ ὁ ἰὸς τῷ λυσσοδήκτῳ;

νη'. Κατὰ τὸν λόγον τῆς σῆς φύσεως, βιοῦν σε οὐδεὶς
κωλύσει· παρὰ τὸν λόγον τῆς κοινῆς φύσεως, οὐδέν σοι συμ-
βήσεται.

νθ'. Οἷοί εἰσιν, οἷς θελουσιν ἀρέσκειν, καὶ δι' οἷα
περιγινόμενα, καὶ δι' οἷαν ἐνεργειῶν· ὡς' ταχέως ὁ αἰὼν
πάντα καλύψει, καὶ ὅσα ἐκάλυψεν ἤδη.

dationem quam probasset Ga-
tak. post προσείχον signum in-
terrogandi posuit, et in enar-
gine monuit legendum esse
κυβερνῶντα et ἰκτερεύοντα, vul-
gata scilicet in contextu,
quem vocant, relicta. Ego
vero mihi persuadere non
potui, hanc emendationem,
satis ingeniosam, admodum
necessariam esse, si modo lo-

cus, hic ita interpungitur,
quemadmodum praeceunte Ca-
saub. eum constitui.

Ad Sect. 56. (ap. Lugd. 48.
Cas. 42.)

Πόσοι — ἀπεληλύθα-
σιν] Vat. A. ὅσοι habet pro
πόσοι. — Reisk. in fine ma-
lebat: ἤδη προαπεληλύθασιν.
n. n.

Ad

mum advertunt, quam quomodo ille navigantibus salutem, aegrotantibus sanitatem paret?

56. Quam multi eorum, quibuscum in mundum intraveram, ex eo jam excefferunt!

57. Aurigine adfectis mel amarum videtur, et iis, qui a rabido cane morfi sunt, aqua formidini est: pueris pila res pulchra videtur. Quid igitur irascor? An minus valere putas mentis errorem, quam apud aquatum bilem, apud lymphaticum virus?

58. Quo minus secundum naturae tuae rationem agas, nemo prohibebit: contra naturae communis rationem vero nihil tibi eveniet.

59. Quales sunt, quibus placere student, et quo operae pretio et quibus officiis! Quam cito aevum omnia abscondet! immo quam multa jam abscondidit!

Ad Sect. 57. (ap. Lugd. 49. p. Caf. 43. p.)

παιδίσις τὸ σφ. καλ. τί οὖν ὀργίζε.] Pro παιδίσις Arg. operarum errore παιδίος, et pro οὖν Caf. vñ exhibet.

ἢ δοκεῖ σοι κ.τ.λ.] Hunc locum Reisk. sic emendandum putabat: ἢ δοκεῖ σοι τὸ κρίμα ἢ δόγμα ἔλασσον ἰσχυεῖν

τῷ διεψευσμένῳ. Ingeniose.

Sect. 58. (ap. Lugdun. 49. p. Caf. 43. p.)

Ad Sect. 59. (ap. Lugd. 50. Caf. 44.)

καὶ δι' οἷα περιγινόμενα] *Vat. A.* vitiose: καὶ δι' οἷα οἱ τὰ (sic) περιγινόμενα.

ΜΑΡΚΟΥ ΑΝΤΩΝΙΝΟΥ

ΑΤΤΟΚΡΑΤΟΡΟΣ

Τ ὦ ν ε ἰ ς ε α υ τ ὸ ν

ΒΙΒΛΙΟΝ Ζ'.

Α'. **Τ**ί ἐστὶ κακία; τοῦτ' ἐστίν, ὃ πολλάκις εἶδες· καὶ ἐπὶ παντός δὲ τοῦ συμβαίνοντος πρόχειρον ἔχε, ὅτι τοῦτό ἐστίν ὃ πολλάκις εἶδες. ὅλως ἄνω κάτω τὰ αὐτὰ εὐρήσεις, ὧν μεσταὶ αἱ ἱστορίαι αἱ παλαιαί, αἱ μέσαι, αἱ ὑπόγυιοι· ὧν νῦν μεσταὶ αἱ πόλεις καὶ οἰκίαι. οὐδὲν καινόν· πάντα καὶ συνήθη καὶ ὀλιγοχρόνια.

Β'. Τὰ δόγματα πῶς ἄλλως δύναται νεκρωθῆναι, εἰ μὴ αἱ κατάλληλοι αὐτοῖς φαντασίαι σβεσθῶσιν; ἃς διηνεκῶς ἀναζωπυρεῖν ἐπὶ σοί ἐστι· δύναμαι περὶ τούτου, ὃ δεῖ, ὑπολαμβάνειν. εἰ δύναμαι, τί ταρασσομαι; τὰ ἔξω τῆς ἐμῆς διανοίας οὐδὲν ὅλως πρὸς τὴν ἐμὴν διάνοιαν· τοῦτο πάθε, καὶ ὀρθὸς εἶ. ἀναβιῶναί σοι ἔξεστιν· ἴδε πάλιν τὰ πράγματα, ὡς ἐώρας· ἐν τούτῳ γὰρ τὸ ἀναβιῶναι.

γ'. Πομ-

Ad Librum VII.

Inscriptio hujus, ut et ceterorum librorum, deest in Vat. A.

Ad Sect. I. (ap. Lugd. I. p. Caf. I.)

Τί ἐστὶ κακία;] Vat. A. perperam: τουτέστι κακία.

πάντα καὶ συνήθη καὶ ὀλιγοχρόνια] Ita quidem cum Vat. A. edere haud dubitavi, quod jam Caf. ex conjectura fecerat, et Menag., Gatak. alique commendarunt. De Ioly: πάντα συνήθη καὶ ὀλιγοχρόνια edidit.

Ad

MARCI ANTONINI

IMPERATORIS

COMMENTARIORUM, QUOS IPSE SIBI SCRIPSIT,

LIBER SEPTIMUS.

1. **Q**uid est vitiositas? Id, quod saepe vidisti. Quidquid vero acciderit, hoc tibi in promptu sit, esse id, quod saepe videris: omnino sursum deorsum eadem deprehendes, quorum refertae sunt historiae priscae, mediae, recentes, quibusque et urbes et domus nunc scatent: nihil novi: omnia et usitata et brevi durantia tempore.

2. Decreta qua alia ratione aboleri possunt, quam cogitationibus, quae iis respondent, extinctis? quas quidem ut continentur fuscites in tua situm est potestate. Possum, quod oportet, de hac re opinari: si possum, quid animo perturbor? Quae extra mentem sita sunt: nihil ad mentem meam [valent]. Sic adfectus sis, et rectus eris. Reviviscere tibi licet: intueri denno res, quemadmodum [prius] eas intuitus es: hoc enim est reviviscere.

O 5

3. Inane

Ad Sect. 2. (ap. Lugdun. 1.
Cas. 2. p.)

Τὰ δόγματα πῶς ἄλλως
δύνανται κ. τ. λ.] *Vatic. A.* ἡ τὰ δόγματα πῶς γὰρ
ἄλλως δύν.

κατάλληλοι] In Vulgar.
est κατάλληλοι. Veram formam,
adstipulante *Vat. A.*,

praesuntibus Edd. *Xyl. 1., Arg., Lugd., Cas. et Oxon.* restitui.

ἄς] Ita *Vat. A.* rectius pro
vulgari ὡς; illud jam *Gatak.*
conjecerat; *Cas.* cum *Oxon.* et
De Joly ediderunt.

δυναβιῶναί σε εἴξ.] Ab
his verbis incipit *Sect. 3.* in
Cas.; haud male.

Ad

γ'. Πομπῆς κενοσπουδία, ἐπὶ σιηνῆς δράματα, ποιμνία, ἀγέλαι, διαδορατισμοί, κυνιδίοις ὀστάριον ἐρρίμμενον, ψωμίον εἰς τὰς τῶν ἰχθύων δεξαμενάς, μυρμῆνων ταλαιπωρίαι, καὶ ἀχθοφορίαι, μυιδίων ἐπτοημένων διαδρομαί, σιγιλάρια νευροσπαστούμενα· χρή οὖν ἐν τούτοις εὐμενῶς μὲν καὶ μὴ καταφρυαττόμενον ἐστάναι· παρακολουθεῖν μὲν τοι, ὅτι τοσούτου ἄξιός ἐκαστός ἐστιν, ὅσου ἄξιά ἐστι ταῦτα περὶ αὐτοῦ ἐσπούδακεν.

δ'. Δεῖ κατὰ λέξιν παρακολουθεῖν τοῖς λεγομένοις, καὶ καθ' ἑκάστην ὁρμὴν τοῖς γινομένοις. καὶ ἐπὶ μὲν τοῦ ἐτέρου, εὐδὺς ὄραν, ἐπὶ τίνι σκοπόν ἢ ἀναφορά· ἐπὶ δὲ τοῦ ἐτέρου, παραφυλάσσειν, τί τὸ σημαίνόμενον.

ε'. Πότερον ἐξαρκεῖ ἡ διάνοιά μου πρὸς τοῦτο, ἢ οὐ; εἰ μὲν ἐξαρκεῖ, χρῶμαι αὐτῇ πρὸς τὸ ἔργον, ὡς ὄργανον παρὰ τῆς τῶν ὅλων φύσεως δοθέντι. εἰ δὲ μὴ ἐξαρκεῖ, ἤτοι παραχωρῶ τοῦ ἔργου τῷ δυναμένῳ κρεῖττον ἐπιτελέσαι, ἢ ἄλλως τοῦτο μὴ καθήκη· ἢ πράσσω ὡς δύναμαι, προσπαλαβὼν τὸν δυνάμενον κατὰ πρόσχρησιν τοῦ ἐμοῦ ἡγεμονικοῦ ποιῆσαι τὸ εἰς τὴν κοινωνίαν νῦν καίριον καὶ χρήσιμον.

Ad Sect. 3. (ap. Lugdun. 2. Caf. 3. p.)

ποιμνία, ἀγέλαι] *Reche mal. ποικιλὰι ἀγλαίαι. Verum cf. Commentar. ad h. l.*

δεξαμενάς] *In Gatak. est δεξαμένης. Monuit tamen in margine Editor, legendum esse δεξαμενάς.*

μὴ καταφρυαττόμενον ἐστάναι] *Sic Vat. A., (non, ut de Joly perhibet: μὴ καὶ*

σὺ καταφρ. ἐστάναι) quem secutus sum. Ceterae Edd. μὴ φρυαττόμενον ἐστάναι. Malit fortasse aliquis μὴ καταφρυαττόμενον ἐστάναι, non tanquam vallo ab aliis separatim consistere,

Ad Sect. 4. (ap. Lugdun. 3. Caf. 4.)

τοῖς λεγομένοις, κ. κ. ἐκ. ὁρμ. τοῖς γινομένοις. καὶ ἐπὶ μὲν τοῦ κ. τ. λ.] *Ar-*

3. Inane pompae studium, fabulae scenicae, greges, armenta, velitationes, officulum catulis projectum, offula in piscinam injecta, formicarum aerumnae et bajulationes, muscutorum perterritorum discursus, figillaria verticillis commota — [haec vitae summa]! In his igitur benevolò placidoque animo consistere oportet, et intelligere tamen, tanti quemquam esse, quanti illud sit, in quo studium posuerit.

4. In sermone iis, quae dicuntur, in agendi impetu iis, quae fiunt, animum advertas oportet, ita quidem, ut hic intelligas, quem ad finem referantur, illic vero, quid significant.

5. Sufficitne ingenium meum ad hanc rem, nec ne? Si sufficit, eo tanquam instrumento a natura mihi dato, ad rem efficiendam utor, sin minus, aut opus hoc illi concedo, qui me melius id efficere potest; nisi hoc omnino me dedecet, aut ipse pro virili perago, adscito mihi auxiliario, qui mentis meae opera adjunctus id efficere potest, quod ad societatem humanam hoc ipso tempore tempestivum

Articulum ταῖς ante γινόμενοις ex *Xyl. 1., Arg., Lugd., Caf.* et *Oxon.* restitui. *Gat.* ceteraeque perperam eundem omiserunt. *Vatic. A.* omnia turbat, inferendo post λεγομένοις verba: ἐπὶ μὲν τῷ ἐτέρῳ.

καὶ ἐπὶ τοῦ ἐτέρου, εὐθὺς ὁρᾷν κ. τ. λ.] Omnia hic recte se habent, nec audiendus est *Gat.*, qui haec loco suo mota putat.

Ad Sect. 5. (ap. Lugdun. 4. Caf. 5.)

ἐπιτελέσαι, εἰάν ἄλλως τοῦτο μὴ καθήκη· ἢ πρᾶσσω κ. τ. λ.] Fateor, mihi hunc locum esse suspectum. *Aeg. Menag.* emendabat μοι προμῇ; haud male. Aptior tamen videtur *Reisk.* emendatio: — ἐπιτελέσαι, ἢ, εἰάν ἄλλως τοῦτο μὴ καθήκη, πρᾶσσω κ. τ. λ.

σιμον. ὅ,τι γὰρ ἂν δι' ἑμαυτοῦ, ἢ σὺν ἄλλῳ ποιῶ, ὧδε μόνον χρὴ συντείνειν, εἰς τὸ κοινῇ χρησίμον καὶ εὐάρμοστον.

ζ'. Ὅσοι μὲν πολυῦμνητοι γενόμενοι, ἤδη λήθῃ παραδέδονται; ὅσοι δὲ τούτους ὑμνήσαντες πάλαι ἐκποδῶν;

ζ'. Μὴ αἰσχύνου βοηθούμενος· πρόκειται γὰρ σοι ἐνεργεῖν τὸ ἐπιβάλλον, ὡς στρατιώτῃ ἐν τειχομαχίᾳ. τί οὖν εἰς σὺ μὲν χωλαίνων ἐπὶ τὴν ἑπαλξιν ἀναβῆναι μόνος μὴ δύνῃ, σὺν ἄλλῳ δὲ δυνατόν ἢ τοῦτο;

η'. Τὰ μέλλοντα μὴ ταρασσέτω. ἤξεις γὰρ ἐπ' αὐτὰ, εἰς δέσῃ, φέρων τὸν αὐτὸν λόγον, ὃ νῦν πρὸς τὰ παρόντα χρᾶ.

θ'. Πάντα ἀλλήλοις ἐπιπλέκεται καὶ ἡ σύνδεσις ἱερά, καὶ σχεδόν τι οὐδὲν ἀλλότριον ἄλλο ἄλλῳ. συγκατατέτακται γὰρ, καὶ συγκοσμεῖ τὸν αὐτὸν κόσμον. κόσμος τε γὰρ εἰς ἐξ αἰπάντων, καὶ Θεὸς εἰς διὰ πάντων, καὶ οὐσία μία, καὶ νόμος

ὅ,τι γὰρ ἂν δι' ἑμαυτοῦ κ. τ. λ.] *Xyl. 1., Arg., Lugd., Caf. et Oxon.* ὅ,τι γὰρ ἂν κ. τ. λ. In ceteris rectius ὅ,τι γὰρ κ. τ. λ.

εὐάρμοστον] In *Gatak.* operarum vitio: εὐάρμοστον expressum est.

Ad Sect. 6. (ap. Lugdun. 5. Caf. 5. p.)

παραδέδονται.] In *Lugd.* primum editum est παραδίδονται. Hinc in *Caf. et Oxon.* manavit.

Ceterum *Xyl.* hanc periochen a librario aliunde inter-

jectam censet, quia quae f. 7. sequuntur, eodem pertinent, quo priora illa f. 5. „Verum nihil obstat, observ. *Gat.*, quo minus a *Marco [Anton.]* ipso ita fuerint digesta, qui, prout in mentem nunc haec nunc illa venerant, chartis illinere solemne habuit.„

Ad Sect. 7. (ap. Lugdun. 6. Caf. 5. p.)

Hanc Sectionem servarunt quoque *Vatic. 2. 3. 4. 5. 6., Med.-Flor. 1. 2. 3. 4., Paris. et Guelf.*

vum et utile est: quidquid enim vel per me vel cum alio facio, id eo tantum dirigendum est, ut communi societati utile et consentaneum sit.

6. Quam multi, qui celebres admodum fuerunt, jam oblivioni traditi sunt! Quam multi eorum, qui illos celebrant, e medio sublati!

7. Auxilium te pudeat: tibi enim est propositum, ut, quod tuum est, facias, perinde ac militi in murorum oppugnatione: quid igitur, si tu claudicans ad propugnaculum ascendere nequeas, ab altero autem adjutus possis?

8. Futuris noli perturbari: accedes enim ad ea, si ita opus fuerit, ratione eadem instructus, qua nunc ad praesentia uteris.

9. Omnia sibi invicem implexa sunt et sacro quodam vinculo devincta, ut nihil fere alterum ab altero sit alienum: certo enim ordine disposita sunt et mundum exornant: unus enim mundus ex omnibus, unus Deus in omnibus,

τὸ ἐπιβάλλον] *Vatic. 2.*
τὸ πῖβάλλον. *Vatic. 6., Med.*
I. 2., Paris. et Guelf. τοῦ πῖ-
βάλλον. Vat. 5. τὸ ὑπὲρβάλλον.

ὡς στρατιώτῃ] *Med. 2. 3.*
et Paris. στρατιώτης, perpe-
ram.

χωλαίνων] *Med. I. 2. 3. 4.*
et Paris. χωλαίων; sensu eo-
dem.

σὺν ἄλλῳ δὲ δυνατόν ἢ
τοῦτο] *Reiske* putat τὸ δὲ
tollendum et aut σ. ἄλλῳ δυν.
ἢ τοῦτο, aut σ. ἄ. δυνατός ἢς
τοῦτο ποιεῖν.

Ad Sect. 9. (ap. Lugdun. 3.
Caf. 7. p.)

κόσμος τε γὰρ εἰς ἐξ
ἀπάντων] In prioribus Edd.
erat: κ. τ. εἰς διὰ πάντων.
Meliolem lectionem ex *Va-*
tica. A. recepi, in quo κόσμος
τε γὰρ εἰς [immo εἰς] ἐξ ἀπάν-
των. Nec igitur necessaria
est emendatio *Menag.*: διὰ
πάντων reponentis.

καὶ Θεός εἰς διὰ πάν-
των] Copulat. καὶ ex *Xyl. I.,*
Arg., Lugd., Caf. et Oxon. re-
stitui. *Gat.* et reliquae eam
omittunt.

νόμος εἷς, λόγος κοινὸς πάντων τῶν νοερῶν ζώων, καὶ ἀλήθεια μία· εἶγες καὶ τελειότης μία τῶν ὁμογενῶν, καὶ τοῦ αὐτοῦ λόγου μετεχόντων ζώων.

ι'. Πᾶν τὸ ἔνυλον, ἐμφανίζεται τάχιστα τῇ τῶν ὅλων οὐσίᾳ· καὶ πᾶν αἴτιον, εἰς τὸν τῶν ὅλων λόγον τάχιστα ἀναλαμβάνεται· καὶ παντὸς μνήμη τάχιστα ἐγκαταχώννυται τῷ αἰῶνι.

ια'. Τῷ λογικῷ ζῳῇ ἡ αὐτὴ πρᾶξις κατὰ φύσιν ἐστὶ, καὶ κατὰ λόγον.

ιβ'. Ἐξ ἑαυτοῦ ὄρθος, ἢ ὀρθούμενος;

ιγ'. Οἶόν ἐστιν ἐν ἡνωμένοις τὰ μέλη τοῦ σώματος, πούτῳ ἔχει τὸν λόγον ἐν διεστῶσι τὰ λογικὰ, πρὸς μίαν τινα συνεργίαν κατεσκευασμένα. μᾶλλον δέ σοι ἡ πούτῳ νόησας πρᾶττεσθαι, ἐὰν πρὸς ἑαυτὸν πολλάκις λέγῃς, ὅτι μέλος εἰμὶ τοῦ ἐκ τῶν λογικῶν συστήματος, ἐὰν δὲ [διὰ τοῦ ῥῶστοιχείου] μέρος εἶναι ἑαυτὸν λέγῃς, οὕτω ἀπὸ καρδίας φιλεῖς τοὺς ἀνθρώπους· οὕτω σε καταληπτικῶς εὐφραίνει σὸ εὐεργετεῖν· ἐτι ὡς πρέπον αὐτὸ φιλεῖν ποιεῖς· οὕτω ὡς αὐτὸν εὖ ποιεῖν.

ιδ'. °Ο

καὶ νόμος εἷς, λόγος κοινὸς κ. τ. λ.] Meaagius emendat: καὶ νόμος εἷς, εἷς λόγος κοινὸς κ. τ. λ., quod profecto vulgari melius, nisi λόγ. κοινὸς etc. sit appositio τοῦ νόμου.

Ad Sect. 10. (ap. Lugdun. 9. Caf. 7. p.)

ἀναλαμβάνεται· καὶ παντὸς μνήμη τάχιστα,

Haec verba Vat. A. perperam continet. Duplex τάχιστα sine dubio errandi ansam praebuit librario.

Sectio 11. (ap. Lugdun. 10. Caf. 8. p.)

Ad Sect. 12. (ap. Lugd. 11. p. Caf. 8. p.)

Ὁρθός, ἢ ὀρθούμενος;

Coll. III, 5. interrogandi signum pro puncto maiori repositum.

bus, una materia, una lex, ratio omnibus animantibus ratione praeditis communis, et una veritas; si quidem et una est perfectio omnium animantium, quae ejusdem sunt generis ejusdemque participia rationis.

10. Quidquid est materiae, id in universa materiam communem quam celerrime evanescit; et quidquid causae est, id in omnium rerum Rationem quam celerrime recipitur: memoria denique rei cujusque quam celerrime in aëro quasi sepelitur.

11. Animalis ratione praedito eadem actio est et secundum naturam et secundum rationem.

12. Rectusne, an erectus?

13. Quam rationem in unitis corporibus membra habent, eandem in disitis obtinent ea, quae ratione sunt praedita, ad unam quandam actionem nata. Hoc eo magis animum tuum tanget, si saepius tibi dixeris: *membrum* sum ejus, quod ex ratione praeditis compositum est, corporis: Quamdiu autem te *partem* illius duntaxat dicis, homines ex animo nondum diligis: hoc ipsum benefacere per se nondum te delectat: adhuc tanquam quod fieri decet, hoc facis, nondum perinde, ac si tibi ipsi benefacis.

14. Quid-

posui. *Cas.* autem, *Upton.* ad *Arrian.* I, 28, 21. et *Reche* malebant: *μη ὀφδούμενος*, sensu quidem eodem. Malit tamen fortasse aliquis haec cum praecedentibus conjungere et *ὀφδόν ἢ ὀφδούμενον* legere.

Ad Sect. 13. (*ap. Lugd.* II. p. *Cas.* 9.)

διὰ τοῦ ῥῶ στοιχείου]

Haec verba, sine dubio ex

adnotatione marginali orta et postea textui illata; quod jam *Gat.* observaverat, uncis inclusi.

αὐτῶν σε καταληκτικῶς εὐφραίνει κ.τ.λ.] *Gat.* malebat καταληκτικῶς coll. IX. I. 42. At vulgaris defendi potest, *apll.* V, 62. εἰτε, ὡς πρόπον αὐτὸ κ.τ.λ.] *Vat. A.* perperam: εἰτε εἰ ὡς πρ.

Ad

13. Ὁ θελεῖ, ἔξωθεν προσπιπτέτω τοῖς παθεῖν ἐκ τῆς προσπτώσεως ταύτης δυναμένοις. ἐκεῖνα γὰρ, εἰ μὴ ἀλλήλῃ, μεμψεται τὰ παθόντα· ἐγὼ δὲ, εἰ μὴ ὑπολάβω, ὅτι κακὸν τὸ συμβεβηκός, οὕτω βέβλαμμαι. ἔξεστι δὲ μὴ ὑπολαβεῖν.

14. Ὅτι ἂν τις ποιῇ ἢ λέγῃ, ἐμὲ δεῖ ἀγαθὸν εἶναι. ὡς αἰεὶ ὁ χρυσὸς, ἢ ὁ σμάραγδος, ἢ ἡ πορφύρα τοῦτο αἰεὶ ἔλεγον, ὅτι ἂν τις ποιῇ, ἢ λέγῃ, ἐμὲ δεῖ σμάραγδον εἶναι, καὶ τὸ ἐμαυτοῦ χρῶμα ἔχειν.

15. Τὸ ἡγεμονικὸν αὐτὸ ἐαυτῷ οὐκ ἐνόχλει, οἷον λέγω, οὐ φόβει ἐαυτὸ [εἰς ἐπιθυμίαν]. εἰ δὲ τις ἄλλος αὐτὸ φοβῆσαι ἢ λυπεῖναι δύναται, ποιείτω. αὐτὸ γὰρ ἐαυτὸ ὑποληπτίμως οὐ τρέφει εἰς ταιούτας τροπὰς. τὸ σωματίον μὴ πάθῃ τὴν αὐτὴν μεριμνάτω, εἰ δύναται, καὶ λεγέτω, εἴ τι πάσχει· τὸ δὲ ψυχάριον, τὸ φοβούμενον, τὸ λυπούμενον, τὸ περὶ τούτων ὅλως

Ad Sect. 14. (ap. Lugd. 12. Cas. 10.)

τοῖς παθεῖν ἐκ τῆς προσπτώσεως κ. τ. λ.] *Vatic. A. τοῖς πάθεσιν ἐκ τῆς προσπτώσεως κ. τ. λ. perperam. In Lugd. προσεπιπτώσεως.*

Ad Sect. 15. (ap. Lugd. 13. Cas. 11.)

Ὅτι ἂν τις ποιῇ κ. τ. λ.] *Xyl. 1., Lugd. et Gat. ὅτι ἂν κ. τ. λ. At Arg., Cas. Quon. caeteraeque melius: ὅτι ἂν τις κ. τ. λ. Sic primus edidi, prout jam Gat. et Menag. emendaverant, pro vulgari ὅτις ἂν ποιῇ. Scutus scilicet vestigia Kate. A3*

in quo: ὁ ἂν τις ποιῇ κ. τ. λ. reperitur.

Ad Sect. 16. (ap. Lugd. 14. Cas. 12. 13. p.)

Aptius mihi quidem videbatur, hanc Sectionem cum priori conjungere. Nolui tamen nimium a priorum Editionum auctoritate discedere, quod semel iterumque monuisse sat erit.

Τὸ ἡγεμονικὸν αὐτὸ ἐαυτῷ οὐκ ἐνόχλει, οἷον λέγω, οὐ φόβει ἐαυτὸ [εἰς ἐπιθυμίαν]. Sic primus edidi et distinxī pro vulgari: τὸ ἡγεμονικὸν, αὐτὸ ἐαυτῷ οὐκ ἐνόχλει· οἷον λέγω, οὐ φοβεῖ ἐαυτὸ εἰς ἐπιθυμίαν. *In*

Va-

14. Quidquid velit, extrinsecus accidunt iis, quae ejusmodi casibus adfici possunt: illa enim, quae adfecta sunt, conquerantur, si velint: Ego vero si malum non censeo, quod accidit, neque laedor: licet autem hoc non opinari.

15. Quidquid faciat vel dicat quisquam, me probum esse oportet: haud aliter, quam si aurum aut smaragdus aut purpura hoc semper diceret: quidquid vel faciat vel dicat quisquam, me smaragdum esse oportet nitoremque meum retinere.

16. Principalis animi pars ne se ipsam perturbet, nec in tristitiam se demittat: si autem quis alius eam aut terrere aut ei dolorem afferre potest, faciat: ipsa enim nulla opinione talibus sibi dabit motibus, conspuiculum ne quid patiatur, sibi curae habeat, si potest, et, si quid patitur, conqueratur: animus vero, qui et timet et dolet et de his
omni-

Vatic. A. nihil discriminis a vulgari est, praeterquam quod pro τὸ ἡγεμονικὸν αὐτὸ exhibet: τὸ ἡγεμονικὸν τοῦτο. Quum vero vulgaris defendi non possit, nisi, quod *Gat.* voluit, post ἐνοχλεῖ et deinde post ἐπιθυμίαν ἢ ἀθυμίαν signum interrogandi collocas et nihilo minus, hac emendatione admissa, nimis durum sit, pro totius orationis contextu, haud vereor, ne nimis audax alicui videar, quod ἐνόχλει et φόβει in Imperat. modo rescripti, et eis ἐπιθυμίαν tanquam e nota marginali orta et perperam textui illata uncis tanquam spuria designa-

Marc. Anton.

vi, quae jam *Morus* tollepda censuit. Superest, ut Conjecturas ab aliis prolatas paucis recenseam. *Boot.* sic emendat: Τὸ ἡγεμ. αὐτὸ ἑαυτῷ οὐκ ἐνοχλεῖ; οἷον λ., οὐ φοβεῖ ἑαυτὸ; οὐ λυπεῖ; εἰς ἐπιθυμίαν οὐ κινεῖ; *Salmassi.* - - φοβεῖ ἑαυτὸ; οὐκ ἄγει εἰς ἀθυμίαν (ἢ λειποθυμίαν); (omissa voce λέγω.) *Cas.*: οὐ φοβεῖ ἑαυτὸ, οὐκ ἄγει εἰς ἀθυμίαν (ἢ ἐπιθυμίαν).

εἰ, τι πάσχει. τὸ δὲ ψυχ.] *Vat. A.* perperam: εἰ τὸ πάσχει τότε ψυχ.

τὸ περὶ τούτων ὅλως ὑπολαμβάνον.] *Raisk.* malebat: τὸ περὶ τῶν ὅλων ὑπολαμβάνον.

ὅλως ὑπολαμβάνον, οὐδὲν μὴ πάθῃ· οὐ γὰρ ἕξεις αὐτὸ εἰς κρίσιν τοιαύτην· ἀπροςδεές ἐστιν ὅσον ἐφ' ἑαυτῷ, τὸ ἡγεμονικόν, εἰ μὴ ἑαυτῷ ἔνδειαν ποιῇ· κατὰ ταῦτα δὲ καὶ ἀτάραχον, καὶ ἀνεμπόδιστον, εἰ μὴ ἑαυτὸ ταρασσῇ καὶ ἐμποδίξῃ.

κ'. Εὐδαιμονία ἐστὶ δαίμων ἀγαθός [ἢ ἀγαθόν.]· τί οὖν ὧδε ποιεῖς, ὦ Φαντασία; ἀπέρχου, τοὺς θεοὺς σοι, ὡς ἤλθες· οὐ γὰρ χρήζω σου· ἐλήλυθας δὲ κατὰ τὸ ἀρχαῖον ἔθος. οὐκ ὀργίζομαι σοι· μόνον ἄπιθι.

ιη'. Φοβεῖται τις μεταβολήν; τί γὰρ δύναται χωρὶς μεταβολῆς γενέσθαι; τί δαὶ Φίλτερον ἢ οἰκείτερον τῇ τῶν ὅλων φύσει; σὺ δὲ αὐτὸς λούσασθαι δύνασαι, εἰ μὴ τὰ ξύλα μεταβάλῃ; τραφῆναι δὲ δύνασαι, εἰ μὴ τὰ ἐδώδιμα μεταβάλῃ; ἄλλο δὲ τί τῶν χρησίμων δύναται συν-

οὐ γὰρ ἕξεις αὐτὸ εἰς κρ. τ.] *Locus sine dubio corruptus. Xyl. legisse videtur: οὐδὲ γὰρ ἕξεις αὐτῷ εἰς κρ. τ. Salmaf. emendabat: εἰ οὐκ ἔξεις ἢ παρέξεις αὐτὸ εἰς κρ. τ. Casf. τὸ περὶ τούτων ὅλως ὑπολαμβάνον οὐδὲν, οὐδὲν ἂν πάθῃ· (vel οὐδὲ μὴ πάθῃ) οὐδὲ γὰρ ἕξεις εἰς κρ. τ. Salmafium in Translat. lat. secutus sum. ἀπροςδεές ἐστιν κ. τ. λ.] In Casaub. operarum errore ἀπροςδεές ἐστιν κ. τ. λ. Hic ap. Casf. incipit Sect. 13.*

Ad Sect. 17. (ap. Lugd. 13, Casf. 13. p.)

Εὐδαιμονία ἐστὶ δαίμων ἀγαθός [ἢ ἀγαθόν.] Verba ἢ ἀγαθόν, quae e glossemate ἢ ἀγαθόν ἡγεμονικόν or-

ta et perperam textui illata videntur, ut spuria, quod jam *Morus* perspecte viderat, uncis inclusi. Gatak. post ἀγαθόν addi malebat ἡγεμονικόν, et Casf. emendat: ἢ ἀγαθόν, bonum faciens. Uptonus ad *Arriani* Diff. Epict. III, 1, 36.: ἢ ἀγαθόν τι.

τί οὖν ὧδε ποιεῖς κ. τ. λ.] *Morus* malebat: τί οὖν ὧδε σοὶ ποιεῖς, ὦ Φαντασία, πολλοὺς ἢ ἄλλους θεοὺς; Ἀπέρχου, ὡς ἤλθες h. t. *Felicitas* (i. e. animi tranquillitas) est numen propitium. Quid ergo, phantasia, plura tibi numina creas? (v. c. honores, opes) *Discede, ut veneras.* — Eodemque fere sensu *Reche* verba ita transponenda putabat: τί οὖν ὧδε ποιεῖς, ὦ Φαντασία, τοὺς θεοὺς

omnino opinaatur, nihil mali patietur, nisi eum in iudicium istiusmodi demiseris. Nullius rei per se indigens est, nisi ipsa indigentiam sibi facit: hinc et perturbatione vacat, nec impediri potest, nisi se ipse perturbat et impedit.

17. Felicitas est bonus genius. Quid igitur hic facis, phantasia? Abi, per Deos oro, uti accessisti: nihil enim te opus habeo: consuetudine autem prisca accessisti: nec succenseo tibi: abi tantum.

18. Mutationem quis metuit? Quid enim fieri potest sine mutatione? Quid porro gratius aut familiarius universi naturae? ipse num balneo uti potes, nisi ligna mutentur? num ali, nisi nutrimentis mutatis? numquid aliud utile perfici potest sine mutatione? non igitur vides ean-

P 2

dem

θεός σοι; — Verum nihil temere h. l. mutandum. Vid. Comment. ad h. l.

Ad Sect. 18. (ap. Lugd. 16. p.

Caf. 14. p.)

Hanc Sectionem servarunt quoque *Vatic.* 2. 3. 4. 5. 6., *Med. Flor.* 1. 2. 3., *Parif.* et *Guelf.*

Φοβεῖται τις μεταβολήν;] τις omittit *Vat.* 6. — τὴν μεταβολὴν *Vatic.* 2. et 3. Sed praestat vulgaris.

τί γὰρ δύναται κ. τ. λ.] τί δὲ δύναται *Vat.* 2. 4. 5. 6., *Med. Flor.* 1. 2. 3., *Parif.* et *Guelf.*, quod, quamquam speciosum, praeferas cave. Vid. Comment.

τί δαὶ φίλτερον κ. τ. λ.] *Med. Flor.* 1. 2. 3., *Parif.* et *Guelf.* τί δὲ φίλτερον, quod

eodem fere redit. *Vatic.* A. perperam: τὸ δὲ φίλτερον κ. τ. λ.

ἐὰν μὴ τὰ ξύλα μεταβάλῃ] *Xyl.* 1., *Arg.*, *Lugd.*, *Caf.* et *Oxon.* *Gat.* et rel. μεταβάλῃ, praeter *Woll.*, in qua μεταβάλλῃ. Verum *Vatic.* 3. 4. 5., *Med. Flor.* 1. 2. 3., *Parif.* et *Guelf.* μεταβάλλῃς.

τραφῆναι δὲ δύνασαι] *Vat.* 4. δὲ omisit.

ἐὰν μὴ τὰ ἐδώδιμα μεταβάλῃς] *Xyl.* 1., operarum errore, opinor, μεταβάλλει, *Arg.* ceteraeque Edd. ut nostra. *Vat.* 2. et 6. μεταβάλλῃς, perperam. At *Med. Flor.* 1. 2. 3., *Parif.* et *Guelf.* recte μεταβάλλῃς.

ἄλλο δὲ τί τῶν χρησίμων κ. τ. λ.] *Vat.* 2. ἄλλο δὲ

τι

συντελεσθῆναι χωρὶς μεταβολῆς; οὐχ ὁρᾷς οὖν, ὅτι καὶ αὐτὸ τὸ σὲ μεταβαλεῖν ὁμοίον ἐστὶ καὶ ὁμοίως ἀναγκαιὸν τῇ τῶν ὅλων φύσει;

ιβ'. Διὰ τῆς τῶν ὅλων οὐσίας, ὡς διὰ χειμάρρου δι-
εμπορεύεται πάντα τὰ σώματα, τῷ ὅλῳ συμφυῇ καὶ συνερ-
γᾷ, ὡς τὰ ἡμέτερα μέρη ἀλλήλοις. πόσους ἤδη ὁ αἰὼν Χρυ-
σίππους, πόσους Σωκράτους, πόσους Ἐπικτήτους καταπέ-
πωκεν; τὸ δ' αὐτὸ καὶ ἐπὶ παντός εὐτινοστοῦν σοι ἀνθρώ-
που τε καὶ πράγματος προσπιπτέτω.

κ'. Ἐμὲ ἐν μόνον περισπᾷ, μήτι αὐτὸς ποιήσω, ὃ ἡ
κατασκευὴ τοῦ ἀνθρώπου οὐ θέλει, ἢ ὡς οὐ θέλει, ἢ ὃ
νῦν οὐ θέλει.

κα'. Ἐγγὺς μὲν ἡ σὴ περὶ πάντων λήθη. ἐγγὺς δὲ ἡ
πάντων περὶ σου λήθη.

κβ'. Ἴδιον ἀνθρώπου φιλεῖν καὶ τοὺς πταίοντας. τοῦ-
το δὲ γίνεται, ἐὰν συμπροσπίπτῃ σοι, ὅτι καὶ συγγενεῖς,
καὶ ἰδίᾳ ἄγνοιαν, καὶ ἄκοντες ἀμαρτάνουσι, καὶ ὡς μετ' ὀλί-
γον ἀμφοτέροι τεθνήξετε καὶ πρὸ πάντων, ὅτι οὐκ ἔβλαψέ
σε, εὐ γὰρ τὸ ἡγεμονικόν σου χεῖρον ἐποίησεν, ἢ πρόσθεν ἦν.

κγ'. Ἡ

τὶ ἀπὸ τῶν χρησ., quod dis-
plicet.

συντελεσθῆναι.] *Vat.* 2.
4. 5., *Med.* 1. 2. 3. et *Parif.*
τελεσθῆναι.

οὐχ ὁρᾷς οὖν κ. τ. λ.]
Vat. 2. οὖν omisit.

Sectio 19. (ap. *Lugd.* 16. p.
Caf. 14. p.)

Ad Sect. 20. (ap. *Lugd.* 17.
Caf. 14. p.)

μήτι αὐτὸς ποιήσω κ.

τ. λ.] *Vat.* A. perperam: μή
τι αὐτὸ ποιήσω.

Sectio 21. (ap. *Lugdun.* 18.
Caf. 14. p.)

Ad Sect. 22. (ap. *Lugd.* 19.
Caf. 15.)

Hanc Sectionem servarunt
etiam *Vat.* 2. 3. 4. 5. 6., *Med.*-
Flor. 1. 2. 3., *Parif.* et *Guelf.*

Ἴδιον ἀνθρώπου φιλεῖν
κ. τ. λ.] *Vat.* 5. ἴδ. ἀνδρ. τὸ
φιλεῖν κ. τ. λ. haud male.

τοῦ-

dem esse mutationem tui, nec minus necessariam Universi naturae?

19. Per rerum omnium materiam, tanquam per torrentem transeunt corpora omnia, universo ipsi cognata et cooperantia, uti nostra invicem membra: quot jam Chrysippos, quot Socrates, quot Epictetos aevum absorpsit! Idem vero de quovis tum homine tum re tibi succurrat!

20. Hoc unum me sollicitum tenet, ne quid ipse faciam, quod hominis conditio aut omnino nolit, aut hac ratione nolit, aut hoc tempore nolit.

21. Instat tempus, quo tu omnium oblitus eris: instat et, quo omnes tui.

22. Homini proprium est, etiam eos, qui offendunt, diligere: hoc autem fit, quando tibi succurrit, tum esse tibi cognatos, tum incios invitosque peccare, et paullo post utrumque vestrum esse moriturum, et ante omnia, te ab eo non laesum esse: non enim rationem tuam deteriore reddidit, quam antea erat.

P 3

23. Uni-

τοῦτο δὲ γίνεται] Ita et in *Vat. A.* et *Med. 1.* *Vat.* autem 2. 3. 4. 5. 6., *Med. 2. 3.* et *Parif.* τούτῳ δὲ γένοιτ' ἂν, quod ferri potest.

ἐὰν συμπεροσπίπτη 901] *Vat. 2. 3. 4. 5. 6., Med. 1. 2. 3., Parif.* et *Guelf.* ἐὰν προσπίπτη σοι. Auctoritate autem *Vat. A.* vulgaris confirmatur.

καὶ ἀκαταρτές] Copulatio

καὶ in *Med. 2. 3.* et *Parif.* deest.

καὶ ὡς μετ' ὀλίγον ἀμφοτέρω περνήξετε] *Vatic. A.* ὡς ante μετ' ὀλίγον ignorat. *Vat. 2. 3. 4. 5. 6., Med. 1. 2. 3.* et *Guelf.* καὶ ὅτι περ ἀμφοτέρω περνήξεσθε. Retinui tamen περνήξετε, quia *Antoninus* et aliis in locis hac forma usus est, ut περνήξομενος III, 10. At IV, 6. περνήξεσθε.

Sectio

κγ'. Ἡ τῶν ὅλων φύσις, ἐκ τῆς ὅλης οὐσίας, ὡς κηροῦ, νῦν μὲν ἱππάριον ἐπλασε· συγχέασα δὲ τοῦτο, εἰς δένδρου φύσιν συνεχρήσατο τῇ ὕλῃ αὐτοῦ· εἶτα εἰς ἀνθρωπάριον, εἶτα εἰς ἄλλο τι· ἕκαστον δὲ τούτων πρὸς ὀλίγιστον ὑπέστη. δεινὸν δὲ οὐδὲν τὸ διαλυθῆναι τῷ κβωτίῳ· ὥς περ οὐδὲ τὸ συμπαγῆναι.

κδ'. Τὸ ἐπίκοτον τοῦ προσώπου λίαν παρὰ φύσιν, ὅταν πολλάκις ἐναποθνήσκῃ ἢ πρόσχημα, ἢ τὸ τελευταῖον ἀπεσβέσθῃ, ὥστε ὅπως ἐξαφθῆναι μὴ δύνασθαι αὐτῷ γε τοῦτο παρακολουθεῖν πειρῶ, ὅτι παρὰ τὸν λόγον· εἰ γὰρ καὶ ἡ συναίσθησις τοῦ ἀμαρτάνειν οἰχέσεται, τίς ἔτι τοῦ ζῆν αἰτία;

κε'. Πλάν-

Sectio 23. (ap. Lugdun. 20. Caf. 16.)

Ad Sect. 24. (ap. Lugd. 21. Caf. 17.)

Haec Sectio ita quidem depravata est, ut vix sit sperandum, textum sine meliorum Codicum usu restitutum iri. Ex *Vatic. A.* nihil discriminis a textu *Xyl.* adnotatum est, nisi quod pro ἢ τὸ τελευταῖον exhibet ἢ τὸ τελευταῖαν (*sic*), ex quo quid proficiamus, non video. Textum igitur vulgarem intentatum relinquendum putavi. Superest, ut paucis Virorum doctorum conjecturas recenseam. *Boet.*, quem sequitur *Gatak.*, malebat: Τὸ ἐπίκοτον τοῦ πρ. λ. π. φύσιν, ὅταν πολλ. γήνηται (vel etiam transpositione facta ἢ), ἐναποθνήσκῃ καὶ τὸ πρόσχημα

τὸ τελευταῖον etc. h. I. *torvitas vultus est valde praeter naturam: ubi saepius contigerit, immori solet; vultusque decore ita inde exstinguitur, ut de novo omnino reaccendi nequeat. Quid vero tum sibi velit, quae sequuntur: εἰ γὰρ ἡ συναίσθησις κ. τ. λ., plane non video. Salmasius, qui hic omnia perturbata et transposita putat, haec verba iungit: τὸ ἐπίκοτον τοῦ προσώπου λίαν παρὰ φύσιν. αὐτῷ γε τοῦτο παρακολουθεῖν πειρῶ, ὅτι παρὰ τὸν λόγον, eaque post Sect. 11. inculcanda censet, tanquam exemplum praeepti, quod ibi tradidit. Illud vero: ἢ τὸ τελευταῖον - δύνασθαι - ad praecedentia Sect. 23. pertinere suspicatur, et de lucerna dici, quae aliquando sic exstinguitur,*

23. Universitatis natura ex universa materia, tanquam ex cera, nunc equuleum effingit, nunc hoc dissoluto materia ejus ad arborem producendam utitur: tum ad homunculum, deinde ad aliud quidpiam: horum autem quodlibet ad breve temporis spatium subsistit: non autem molestum est naviculae dissolvi, quemadmodum nec compingi.

24. Irati vultus omnino est contra naturam, quando saepius immoriendi fit praetextus, aut ad extremum extinctus est, ut omnino inflammari non potuerit. Hoc ipso intelligere labora, iram a ratione esse alienam. Nam si etiam sensus peccati nullus erit, quae erit vivendi causa?

P 4

25. Quae-

tur, ut possit iterum accendi, aliquando vero, ubi in totum oleo caret, ita exstinguitur, ut denuo accendi nequeat. — Reliqua porro aliunde irrepisse autumat, quibus sublati Sect. 23. et 25. optime cohaerere. Casaubonus pro ἢ τὸ τελευταῖον edidit ex conjectura εἰ τὸ τελευταῖον etc., et pro — συναίσθησις τοῦ ἀμαρτάνειν iterum ex conjectura: συναίσθ. τοῦ μὴ ἀμαρτάνειν, et locum ita reddidit: *Vultus iratus quam sit contra naturam, vel inde liquet, quod is oris habitus mortis praenuncius saepe sit, et indicium. Sed fac omnes irae scintillas in te sic penitus extinctas, ut in posterum suscitari et reviviscere ne minima quidem ex parte queant; hoc tamen ipsum ut certe*

comprehendas ad laborandam tibi est, iram rectae rationi contrariam esse. Nam si nullus sensus ex non peccandi conscientia; quid porro est, quod in vita te retineat? — Hoc vero quam durum sit, longa demonstratione non eget. Nec denique Reiskii: τὸ ἐπὶ κότον — ἐναποθνήσκειν αὐτῷ συμβῆναι τὸ πρόσχημα καὶ τὸ τελευταῖον ἐναπεσβέσθην — nec Rechii: ὅταν ἡ πρῶτης ἀποθνήσκει, καὶ τὸ πρόσχημα τὸ τελευταῖον ἀπεσβέσθην κ. τ. λ. conjecturae ita sunt comparatae, ut iis admissis locus cum sequentibus εἰ γὰρ καὶ ἡ συναίσθησις κ. τ. λ. sine duri- tate conjungi possit. Denique moneo, me, ut in re dubia, Xyl. Translationem retinuisse.

κβ'. Πάντα ὅσα ὄφεις, ὅσον οὐπὼ μεταβαλεῖ ἢ τὰ ὅλα διοικοῦσα φύσις, καὶ ἄλλα ἐκ τῆς οὐσίας, αὐτῶν ποιήσαι καὶ πάλιν ἄλλα ἐκ τῆς ἐκείνων οὐσίας, ἵνα αἰεὶ νεαρός ᾖ ὁ κόσμος.

κγ'. Ὅταν τις αἰμάρτη τι εἰς σέ, εὐθύς ἐνθυμοῦ, τί ἀγαθὸν ἢ κακὸν ὑπολαβὼν ἤμαρτε. τοῦτο γὰρ ἰδὼν, ἐλεήσεις αὐτόν, καὶ οὔτε θαυμάσεις, οὔτε ὀργισθήσῃ. ἦτοι γὰρ καὶ αὐτὸς τὸ αὐτὸ ἐκείνῳ ἀγαθὸν ἔτι ὑπολαμβάνεις, ἢ ἄλλο ὁμοιοειδές. δεῖ οὖν συγγνωσκέω. εἰ δὲ μηκέτι ὑπολαμβάνεις τὰ τοιαῦτα ἀγαθὰ καὶ κακὰ, ῥᾶον εὐμενὴς ἔσῃ τῷ παρορῶντι.

κδ'. Μὴ τὰ ἀπόντα ἐννοεῖν, ὡς ἤδη ὄντα· ἀλλὰ τῶν παρόντων τὰ δεξιώτατα ἐκλογίζεσθαι, καὶ τούτων χάριν ὑπομνήσκεισθαι, πῶς αὖ ἐπηρεζεῖτο, εἰ μὴ παρῇ. ἅμα μέντοι φυλάσσου, μὴ διὰ τοῦ οὕτως ἀσμενίζῃν αὐτοῖς, ἐθίσης ἐκτιμᾶν αὐτὰ, ὥστε, εἴαν ποτε μὴ παρῇ, ταραχθῇσθαι.

κε'. Εἰς αὐτὸν συνειλοῦ. Φύσιν ἔχει τὸ λογικὸν ἡγεμονικόν, ἑαυτῷ ἀρκεῖσθαι δικαιопραγοῦντι, καὶ παρ' αὐτὸ τοῦτο γαλήνην ἔχοντα.

κς'. Ἐξάλειψον τὴν Φαντασίαν. στήσον τὴν νευροσπαστίαν. περιγράψον τὸ ἐνεστὼς τοῦ χρόνου. γνώρισον τὸ συμβαῖνον, ἢ σοι, ἢ ἄλλῳ. διέλε καὶ μέρος τὸ ὑποκείμενον,

Sectio 25. (ap. Lugdun. 22, Caf. 18.)

λο κ. τ. λ. Arg. ceteraeque recte: ἢ ἄλλο —.

Ad Sect. 26. (ap. Lugd. 23, Caf. 19.)

ἢ ἄλλο ὁμοιοειδές.] In Xyl. 1. expressum est, errore, opinor, operarum: εἰ ἄλ-

τὰ τοιαῦτα ἀγαθὰ] Menagius et Morus inalebant: τὰ αὐτὰ [ταῦτά. Ferri tamen utcunque potest vulgaris.

25. Quaecunque vides, haec omnia jamjam mutabit natura, quae res omnes administrat, aliaque ex eorum materia efficiet, et ex horum rursus alia, ut mundus semper sit novus.

26. Si quis quidquid contra te peccaverit, statim considera, quae boni malive opinione ductus peccaverit: hoc enim perspecto, miseraberis illius nec aut miraberis aut succensabis: nam forte et ipse idem, quod ille, aut aliud ejusdem generis bonum opinaris: oportet igitur illi ignoscere: si ejusmodi res nec bona nec mala habueris, erranti facile benignus eris.

27. Noli tam saepe cogitare ea, quae tibi desunt, quam quae adsunt: sed ex iis, quae adsunt, optima quaeque selige, quo reputes tecum, quanto studio, nisi adversent, tibi ea requireres: cave tamen simul, ne dum illis libenter adquiescis, adsuecas ea tanti aestimare, ut si quando defueris, animo conturberis.

28. In temet ipsum te contrahe: ita comparata est mens ratione praedita, ut sibi ipsa sufficiat, iusta agens et hoc ipso tranquillitatem nacta.

29. Imaginationes absterge: adfectuum motus compesce: tempus praesens circumscribe: cognosce, quidquid vel tibi vel alii contingit: rem subjectam in materiam et

P 5

formam

Ad Sect. 27. (ap. Lugd. 24. Cas. 20.)

καὶ τούτων χάριν, ὅπως μὴ μνησθεσθαι.] Haec verba in Vat. A. perperam sunt omissa.

μὴ διὰ τοῦ οὕτως ἀσμενίζειν] Vatic. A. μὴ διὰ τοῦ

οὕτως ἀσμενίζειν. Annot. Lugdun. malebat διὰ τὸ οὕτως n. n.

Sectio 28. (ap. Lugd. 25. p. Cas. 21. p.)

Sectio 29. (ap. Lugd. 25. p. 26. p. Cas. 21. p.)

Ad

νουν, εἰς τὸ αἰτιῶδες καὶ ὑλικόν. ἐνόησεν τὴν ἐσχάτην ὥραν. τὸ ἐκείνῳ ἀμαρτήθην, ἐκεῖ κατὰλιπε, ὅπου ἡ ἀμαρτία ὑπέστη.

λ'. Συμπαρατείνειν τὴν νόησιν τοῖς λεγομένοις. εἰςδύεσθαι τὸν νοῦν εἰς τὰ γινόμενα καὶ ποιοῦντα.

λα'. Φαίδρυνον σαυτὸν ἀπλότῃ καὶ αἰδοῖ καὶ τῇ πρὸς τὸ ἀνὰ μέσον ἀρετῆς καὶ κακίας, ἀδιαφορίᾳ. Φίλησον τὸ ἀνθρώπινον γένος. ἀκολούθησον θεῷ. ἐκεῖνος μὲν φησι, ὅτι πάντα νομιστί. ἔτι εἰ δαίμονα τὰ στοιχεῖα ἀρκεῖ δὲ μαμῆσθαι, ὅτι τὰ πάντα νομιστί ἔχει ἤδη λίαν ὀλίγα.

λβ'. Περὶ θανάτου· εἰ σκεδασμός, ἢ ἄτομοι, ἢ κένωσις, ἢτοι σβέσις, ἢ μετάστασις.

λγ'. Περὶ πόνου· τὸ μὲν αἰφρόρητον, ἐξάγει· τὸ δὲ χρονίζον, φερρητόν· καὶ ἡ διάνοια τῇ ἐαυτῆς γαλήνῃ κατὰ ἀπόληψιν διατηρεῖ, καὶ οὐ χεῖρον τὸ ἡγεμονικὸν γέγονεν. τὰ δὲ καλούμενα μέρη ὑπὸ τοῦ πόνου, εἴ τι θνήσκει, περὶ αὐτοῦ ἀποφηνάσθω.

λδ'. Περὶ

Ad Sect. 30. (ap. Lugd. 26. p. Caf. 22. p.)

εἰς τὰ γινόμενα] Verba εἰς τὰ *Vat. A. perperam omi- lit.*

Ad Sect. 31. (ap. Lugd. 27. Caf. 22. p.)

ἔτι εἰ δαίμονα τὰ στοιχεῖα] *Depravatio hujus loci certa, emendatio non item. Hinc religioni mihi duxi, quidquam in textu immutare. Menagius malebat: καὶ τὰ δαίμονια καὶ τὰ στοιχεῖα, et jam Xyl. δαίμονια ἢ δαίμονες, in mentem venerat. Mer. Caf. [in Notis ad Verf. Angl.] teste Gata: τί δὲ, εἰ μόνον τὰ στοιχεῖα; — in notis ad Edit. ve-*

ro: εἰ δ' ἄτομα τὰ στοιχεῖα vel εἰ δὲ μόνον τὰ στοιχεῖα. *Boot.:* ἔτι μᾶλλον εἰ δὲ δαίμονα τ. *sc. Reiske:* οὐκ εἰ μόνον τὰ στοιχεῖα — ἀρκεῖ δὲ μ., ὁ. π. *vbi.* ἔχει, οὐδὲν ἀνθρωπίνῃ, ἢ εἰ δὲ, λίαν ὀλίγα. *Reche denique:* εἶπε δὲ (*sc. κατὰ*) μόνον τὰ στοιχεῖα. *Malim tamen:* ἢτοι τὰ δαίμονια, ἢ τὰ στοιχεῖα — ἀρκεῖ δὲ, *sive Dei, sive elementa (atomi)* *sc. sint, ex quibus omnia ortum traxerint, tamen — Jam vero subit Antonino, satis esse, quod dixisset, pergit igitur:* ἀρκεῖ δὲ κ. τ. λ.

ἢ δὲ λίαν ὀλίγα] *Xyl. i., Arg., Lugd., Gatak. et quae eam*

formam divide: de hora novissima cogita: quod ab altero peccatum est, ibi relinque, ubi peccatum exstitit.

30. Intendendus est animus iis, quae dicuntur, mente penetrandum in eas, quae fiunt eorumque causas.

31. Exorna te simplicitate, verecundia et indifferenti ad ea, quae sunt medio inter virtutem et vitium loco, adfectione: genus humanum dilige: obsequere Deo. Omnia, inquit ille, certa fiunt lege: aut Dii aut atomi: at sufficit illud: omnia lege fiunt. Jam admodum pauca.

32. De morte: sive dissipatio sit, sive in atomos redactio, sive exinatio, aut extinctio est, aut translatio.

33. De dolore: si intolerabilis est, mortem adfert: si diutius durat, tolerabilis est: mens etiam, dum in semet se recipit, tranquillitatem suam servat, neo deterior sit principalis animi pars: membra vero, quae dolore afficiuntur, de eo, si possunt, statuant.

34. De

eam sequuntur, dabant ἡ δὴ λίαν ὀλίγα. Cas. et Oxon. ἡ δὴ λίαν ὀλίγα. — Cas. malebat: ἡ δὴ λίαν ὀλίγα, aut pauca saltem, quae secus, quod vero an his verbis significari possit, dubito. Boot. εἰ μὴ λίαν ὀλίγα, aut paucis tantum exceptis. Ego, ut sensus verbis messet, cum Cas. ἡ δὴ exprimendum curavi et ad sequentia retuli.

Ad Sect. 32. (ap. Lugd. 28.

Cas. 23. p.)

εἰ σκεδάσμεος α. τ. λ.] Xyl. verit, tanquam legisset: ἡ σκεδάσμεος; sed praestat vulgaris. Ingeniosa est Mer. En-

sauboni conjectura: ἡ σκεδάσμεος, εἰ ἄτομοι, εἰ δ' ἔνωσις, ἤτοι σβέσις, ἡ μεταστάσις. — Ed. Cas. ἡ σκεδάσμεος. — caetera, ut vulgo.

Ad Sect. 33. (ap. Lugd. 29.

Cas. 23. p.)

κατὰ ἀπόληψιν διατη-

ρεῖ.] Retinui vulgarem, quia

quodammodo defendi potest.

Pluribus tamen arriserit. Gar-

takeri Conjectura κατὰ ὑπό-

ληψιν — quae s. hujus libri

s. 14, et VIII, s. 28, XII,

s. 22 confirmari videtur.

περὶ αὐτοῦ ἀποφηνά-

σθω.] Reiske malebat: περὶ

αὐτῶν. n. n.

Ad

λδ'. Περὶ δόξης· ἴδω τὰς διανοίας αὐτῶν, οἶαι, καὶ εἴα μὲν Φεύγουσαι, οἶα δὲ διώκουσαι. καὶ ὅτι ὡς αἱ θῖνες ἄλλαι ἐπ' ἄλλαις ἐπιφορούμεναι κρύπτουσι τὰ πρότερα· οὕτως ἐν τῷ βίῳ, τὰ πρότερα ὑπὸ τῶν ἐπενεχθέντων τάχιστα ἐκαλύφθη.

λε'. [Πλατωνικόν·] ὧ οὖν ὑπάρχει διάνοια μεγαλοπρεπής, καὶ θεωρία παντὸς μὲν χρόνου, πάσης δὲ οὐσίας, ἄρα οἶσι τούτῳ μέγα τι δοκεῖν εἶναι τὸν ἀνθρώπινον βίον; ἀδύνατον, ἢ δ' ὅς. οὐκοῦν καὶ θάνατον οὐ δεινόν τι ἡγήσεται ὁ τοιοῦτος. ἥμιστά γε.

λς'. [Ἀντισθενικόν·] βασιλικόν τῷ μὲν πράττειν, κακῶς δὲ ἀκούειν.

λζ'. Αἰσχρὸν ἐστὶ, τὸ μὲν πρῶτον ὑπὴρσον εἶναι, καὶ σχηματίζεσθαι, καὶ κατακοσμεῖσθαι ὡς καλεῖται ἡ διάνοια, αὐτὴν δ' ὑφ' ἑαυτῆς μὴ σχηματίζεσθαι καὶ κατακοσμεῖσθαι.

λη'. Τοῖς πράγμασι γὰρ οὐχὶ θυμοῦσθαι χρέων.

Μέλει γὰρ αὐτοῖς οὐδέν.

λθ'. Ἀνα-

Ad Sect. 34. (ap. Lugd. 30. p. Cas. 23. p.)

ἐπ' ἄλλαις] Ed. Woll., Glasg. et Mori: ἐπ' ἄλλα, perperam.

κρύπτουσι τὰ πρότερα] In Xyl. τὰ προτέρη, operatum errore!

τὰ πρότερα ὑπὸ τῶν ἐπενεχθέντων τάχιστα ἐκαλύφθη. [Πλατωνικόν·] Nescio, quid cogitaverit librarius, cui *Vatic. A.* debemus, cum scriberet τὰ ἐταῖρα ὑπὸ τῶν κ. τ. λ.

Ad Sect. 35. (ap. Lugd. 30. p. Cas. 24. p.)

[Πλατωνικόν·] Haec vox in *Vat. A.* deest. Videtur a librario quoddam addita.

ὧ οὖν ὑπάρχει διάνοια μεγαλοπρεπὴς καὶ θεωρία κ. τ. λ.] Apud *Platonem* (de *Rep. VI*, p. 73. edit. Bipont.) eodem sensu, verbis paullulum immutatis, legitur: ἡ οὖν ὑπάρχει διάνοια μεγαλοπρεπὴς καὶ θεωρία κ. τ. λ. et ita fortasse *Antonius* quoque scripserat. *Vat.* enim *A.* ita habet: ἡ οὖν ὑπάρχει διάνοια

34. De gloria: Mentēs illorum intuerē, quales sint, qualia et fugiant et sectentur: et sicut arenarum cumuli alii super alios expulsi priores abscondant, sic et in vita priora a succedentibus quam celerrime abscondi.

35. [Platonicum]: Qui mente praeditus est sublimi et tempus omne atque omnem rerum naturam diligenter contemplatus est, isne tibi videtur vitam humanam magni aestimare? Non profecto, inquit ille. Igitur nec mortem ille terribilem existimabit. Minime vero.

36. [Antisthenis illud]: Regium est, cum recte facias, male audire.

37. Turpē est, vultum obsequi animo, et ejus jussu se conformare et componere, ipsum autem animum ad sui ipsius arbitrium non conformari et componi.

38. *Nam neutiquam homines rebus irasci decet:*

Nil quippe curant ipsae.

39. *Diis*

νοῖς μεγαλοπρέπῃ καὶ θεωρία κ. τ. λ.

ἄρα οἷσι κ. τ. λ.] Apud Platonem ipsum: οἰόντε οἷσι.

ἦ δ' ὅς.] Perperam expressum est: ἦ δ' ὅς in Xyl. 1. et Arg.

Ad Sect. 36. (ap. Lugd. 31.

Caf. 24. p.)

Ἀντισθενικόν.] Deest in Vatic. A. et a librariis additum videtur.

εὖ μὲν πράττειν κ. τ. λ.] Haud dubitavi, pro vulgari μὲν εὖ πράττειν sic edere, ut apud Arrian. in Diss. Epictet.

IV, 6, 20. legitur. Eandemque lectionem, vel: εὖ μὲν πράττειν, jam Gatak. commendavit.

Ad Sect. 37. (ap. Lugd. 32.

Caf. 24. p.)

ὑφ' αὐτῆς μὴ σχηματίζεσθαι καὶ κ. τ. λ.] Vatic. A. perperam: ὑφ' αὐτῆς καὶ σχηματίζεσθαι καὶ etc.

Ad Sect. 38. (ap. Lugd. 33. p.

Caf. 25. p.)

τοῖς πράγμασιν γὰρ κ. τ. λ.] πράγμασι cum Xyl. 1., Arg., Lugd., Caf. et Oxon. dedi. Ceterae πράγμασιν.

Sect.

λθ'. Ἀθανάτοις τε θεοῖς καὶ ἡμῖν χάρματα δοίης.
 μ'. Βίον θερίζειν, ὥστε κάρπιμον στάχυν,
 Καὶ τὸ μὲν εἶναι, τὸ δὲ μῆ.

μα'. Εἰ δ' ἡμελήθην ἐκ θεῶν καὶ παιδ' ἐμῷ,
 ἔχει λόγον καὶ τοῦτο.

μβ'. Τὸ γὰρ εὖ μετ' ἐμοῦ καὶ τὸ δίκαιον.

μγ'. Μὴ συνεπιθρηνεῖν, μὴ σφύζειν.

μδ'. [Πλατωνικά·] Ἐγὼ δὲ τούτῳ ἂν δίκαιον λόγον
 ἀντείποιμι· ὅτι οὐ καλῶς λέγεις, ὦ ἄνθρωπε, εἰ οἶει δεῖν
 κίνδυνον ὑπολογίζεσθαι τοῦ ζῆν, ἢ τεθνάναι ἄνδρα, ὅτου τί
 καὶ σμικρὸν ὄφελος· ἀλλ' οὐκ ἐκεῖνο μόνον σκοπεῖν ὅταν
 πράττη, πότερον δίκαια ἢ ἀδίκῃ πράττει, καὶ ἀνδρὸς ἀγα-
 θοῦ ἔργα ἢ κακοῦ.

με'. Οὕτω γὰρ ἔχει, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τῇ ἀλη-
 θεσίᾳ, οὗ ἂν τις αὐτὸν τάξῃ ἡγησάμενος βέλτιστον εἶναι, ἢ
 ὑπ' ἀρχοντος ταχθῇ, ἐνταῦθα δεῖ, ὡς ἐμοὶ δοκεῖ, μένοντα
 κινδύ-

Sect. 39. (ap. Lugd. 33. p.
 Caf. 25. p.)

Ad Sect. 40. (ap. Lugd. 33. p.
 Caf. 15. p.)

καὶ τὸ μὲν εἶχαι, τὸ δὲ
 μῆ] Gat. et Menagius male-
 bant: καὶ τὸν μὲν εἶναι, τὸν
 δὲ μῆ, et sic editum reperio
 apud Plutarch. in Παραμυθητ.
 πρὸς Ἀπολλ. p. 388. ed. Wyt-
 tenb. Lips. et p. 341. ed. Hut-
 ten. — In praeced. versu τὸ
 ὥστε in ed. Xyl. i. in ὡς se
 depravatum est. At Arg. ce-
 teraeque cum Vatic. A. recte
 tenent: ὥστε.

Ad Sect. 41. (ap. Lugd. 33. p.
 Caf. 25. p.)

παῖο' ἐμῷ,] Ed. Lugdun.
 ἐμοῦ, Vatic. A. ἐμῶν.

Sect. 42. (ap. Lugd. 33. p.
 Caf. 25. p.)

Sectio 43. (ap. Lugd. 33. p.
 Caf. 25. p.)

Ad Sect. 44. (ap. Lugd. 34. p.
 Caf. 26. p.)

Πλατωνικά·]. Deest in
 Vatic. A. et a librario quodam
 additum videtur.

ἐγὼ δὲ τούτῳ ἂν δί-
 καιον λόγον κ. τ. λ.] Xyl. i.
 ἐγὼ δὲ τοῦτον δίκαιον ἂν λό-
 γον κ. τ. λ., quam sequitur
 Lugd.,

39. *Diis leto exentis et nobis gaudia dones.*

40. — — — *tum vita omnibus*

Metenda, ut fruges: — — —

Ut ille vivat, ille non.

41. *Si me meosque liberos Dii negligant,*

Hujus etiam constat ratio.

42. *Aequum bonumque a me est.*

43. *Cum aliis neque lamentari neque exultare.*

44. [Platonica]: „Ego vero huic haud injuria hoc responderim: Parum recte dicis, homo, si putas magnam aut vitae aut mortis habendam esse rationem homini, qui vel ullius sit usus; et non illud potius duntaxat considerandum, quando quid agit, utrum justa agat an injusta, ea, quae probi, an ea, quae improbi sunt.

45. Profecto enim res ita se habet, Athenienses. Quo quisque loco se ipsam constituerit, id optimum sibi esse ratus aut a magistratu constitutus fuerit, in eo, ut mihi videtur,

Lugd., Caf. et Oxon. Jam vero *Arg.* melius: ἐγὼ δὲ τοῦ τῷ δίκαιον ἂν λόγον κ. τ. λ. *Gat.* vero ceteraeque, prout et nos edidimus, et ap. *Platonem* *Apol. Socr. IX, f. 16.* ed. *Fischeri* p. 65. ed. *Bipont.* legitur.

ὅτου τί καὶ σμιζρόν ὀφέλος] Apud *Platonem* l. l. additur ἔστιν.

ὅταν πράττη] *Ficius*, obs. *Fischeri*, ad *Plat.* l. l. legisse videtur: ὅταν τι πράττη. *Fischerus* tamen malebat: ὅ, ὅταν πράττη, et sic edendum curavit.

ἀγαθοῦ ἔργα ἢ κακοῦ.] Vox ἔργα omittitur in *Xyl. i.*, *Lugd., Caf. et Oxon.*; additur in *Argent.* ceterisque, ut et apud *Platonem* l. l.

Ad Sect. 45. (ap. Lugd. 34. p. Caf. 26. p.)

αὐτὸν τᾶξῃ] In libris *Platonis* l. l. in f. f. 16. ed. *Fisch.* p. 66. ed. *Bip.* αὐτὸν τᾶξῃ.

ὑπ' ἀρχοντος] *Xyl. i.* et *Lugd.* perperam: ὑπαρχοντος; *Arg.* ceteraeque: prout editum a nobis. In libris vero *Platonis* ὑπὸ ἀρχοντος scriptum est.

ἐνταῦθα δεῖ, ὡς ἐμοὶ δοκεῖ,

κινδυνεύειν, μηδὲν ὑπολογιζόμενον, μήτε θάνατον, μήτε ἄλλο μηδὲν πρὸ τοῦ αἰσχροῦ.

μς'. Ἀλλ', ὦ μακάριε, ὅρα μὴ ἄλλο τι τὸ γενναῖον, καὶ τὸ ἀγαθόν, ἢ τὸ σώζειν τε καὶ σώζεσθαι. μὴ γὰρ τοῦτο μὲν, τὸ ζῆν ὅποσονδὲ χρόνον, τὸν γε ὡς ἀληθῶς ἄνδρα, ἑατέον ἐστὶ, καὶ οὐ Φίλοψυχητέον, ἀλλ' ἐπιτρέψαντα περὶ τούτων τῷ θεῷ, καὶ πιστεύσαντα ταῖς γυναῖξιν, ὅτι τὴν εἰμαρμένην οὐδεὶς ἂν ἐκφύγοι, τὸ ἐπὶ τούτῳ σκεπτέον, τίνα ἂν τρόπον, τοῦτον, ἐν μέλλει χρόνον βιῶναι, ὡς ἄριστα βιώῃ.

μς'. Περισκοπεῖν ἀστρῶν δρόμους, ὥσπερ συμπεριθέοντα· καὶ τὰς τῶν στοιχείων εἰς ἀλλήλα μεταβολὰς συνεχῶς ἐννοεῖν. ἀποκαθαίρουσι γὰρ αἱ τούτων Φαντασίαι τὸν ῥῦπον τοῦ χαμαὶ βίου.

μη'. Καλὸν τὸ τοῦ Πλάτωνος. καὶ δὴ περὶ ἀνθρώπων τοὺς λόγους ποιούμενον, ἐπισκοπεῖν δεῖ καὶ τὰ ἐπίγεια, ὥσπερ ποθὲν ἄνωθεν, κατὰ ἀγέλας, στρατεύματα, γεώργια, γάμους,

δοκεῖ, κ. τ. λ.] In Xyl. i., Lugd. et Caf. perperam editum est: ἐνταῦθα ὡς ἐμοὶ δοκεῖν. At jam Arg. veram lectionem exhibuit.

μήτε ἄλλο μηδὲν κ. τ. λ.] Legendum, ut apud Platonem editum reperio: μήτε ἄλλο τι μηδὲν κ. τ. λ., quamquam τι illud omnes Antonini libri et editi et scripti ignorare videntur.

Ad Sect. 46. (ap. Lugd. 34. p. Caf. 26. p.)

γενναῖον] Operarum vi-

tio in Woll. γενναῖον editum est.

καὶ τὸ ἀγαθόν, ἢ τὸ σώζειν κ. τ. λ.] Ferri utcumque potest haec omnium Antonini librorum lectio. Praestat tamen, quod apud Platonem legimus in Gorg. p. 142. ed. Bip.: καὶ τὸ ἀγαθόν ἢ τοῦ σώζειν κ. τ. λ.

μή γὰρ τοῦτο μὲν] Reiske inalebat: μή γὰρ τοῦτο μόνον.

ἑατέον ἐστὶ] Caf. et Lugdun. εὐχτέον, ut et apud Platonem editum est. Ferri tamen

detur, permanere eum oportet, etiamsi cum vitae periculo sit conjunctum, neque mortem, neque aliud quidquam magis, quam turpitudinem, formidare.

46. Verum vide, o bone, ne aliud quid sit generosum et bonum, quam servare et servari: neque enim vivere hic quantumcunque tempus optandum est viro, qui vir sit: neque hujus vitae avidum esse oportet, sed his Deo permissis et fide habita mulierculis, fieri non posse, ut factum quisquam effugiat, hoc ei perpendendum est, qua ratione hoc ipso tempore, quo vita fungitur, quam optime vivat.,

47. Astrorum cursus contemplare quasi cum illis una circumactus et elementorum alius in aliud mutationes semper considera: ejusmodi enim cogitationes vitae terrestres sordes abstergunt.

48. Praeclarum est illud Platonis: et profecto eum, qui de hominibus loquitur, oportet et terrestria quasi ex superiore quodam loco intueri, singulas illas greges, exercitus,

men potest vulgaris, quod et *Reiskè* ad h. l. adnotavit, si pro μέν legitur μόνον, h. sensu: neque solum, quidquid vitae est, omittendum est, absque omni id retinendi studio, etc.

ταῖς γυναιξίν] Haec verba sollicitavit *Xyl.* et audacter tolli jussit *Ann. Lugdun.*, at temere.

οὐδ' εἰς ἀν' ἐκ φύγοι] Melius apud *Platonem*: οὐδ' ἀν' εἰς ἐκ φύγοι.

τὸ ἐπὶ τούτῳ, κ. τ. λ.] *Marc. Anton.*

Menage malebat: τὸ δ' ἐπὶ τούτῳ κ. τ. λ.

Ad Sect. 47. (ap. Lugd. 35. p. Cas. 27. p.)

ἄστρον δρόμους] *Vat. A.* ἄστρον δρόμον. haud male.

Ad Sect. 48. (ap. Lugd. 35. p. 36. p. Cas. 27. p.)

Καλὸν τὸ τοῦ Πλάτωνος] *Uptonus* ad *Arriani* *Diff. Epict.* II, 14, 23. legi jubet καλὸν τὸ τοῦ Πυθαγόρου et hanc Sectionem cum priore jungi.

ὥς περ ποθὲν ἀνωθεν, κατὰ ἀγέλας κ. τ. λ.] *Cas.*

Q

ex

γάμους, διαλύσεις, γενέσεις, θανάτους, δικαστηρίων θόρον, βον, ἐρήμους χώρας, βαρβάρων ἔθνη ποικίλα, ἐορτάς, θρηνοὺς, ἀγοράς, τὸ παμμυγές, καὶ τὸ ἐν τῶν ἐναντίων συγκοσμούμενον.

μθ'. Τὰ προγεγονότα ἀναθεωρεῖν· τὰς τοσαύτας τῶν ἡγεμονιῶν μεταβολάς. ἔξεστι καὶ τὰ ἐσόμενα προεφθερεῖν. ὁμοειδῇ γὰρ πάντως ἔσται, καὶ οὐχ οἷόν τε ἐκβῆναι τοῦ ῥυθμοῦ τῶν νῦν γινομένων· ὅθεν καὶ ἴσον, τὸ τεσσαράκοντα ἔτεσιν ἱστορῆσαι τὸν ἀνθρώπινον βίον, τῷ ἐπὶ ἔτη μύρια τί γὰρ πλέον ὄψει;

ν'. Καὶ — — —

Τὰ μὲν ἐκ γῆς φύντα, εἰς γαῖαν·
Τὰ δ' ἀπ' αἰθερίου βλαστούντα γένη,
Εἰς αἰθέριον πάλιν ἦλθε πόλον.

*Ἡ τοῦτο διάλυσις τῶν ἐν ταῖς ἀτόμοις ἀντεμπλοκῶν, καὶ τοιοῦτός τις σκορπισμὸς τῶν ἀπαθῶν στοιχείων.

να'. Καί,

ex conjectura edidit ὥςπερ
ποθὲν ἀνωθεν κάτω ἀγέλας κ.
τ. λ., eumque sequitur Oron.

Ad Sect. 49. (ap. Lugd. 36. p.
Caf. 28. p.)

τὰ προγεγονότα κ.τ.λ.]
Menagius malebat cum priori
jungi et legi: καὶ τὰ προγεγ.
κ. τ. λ.

καὶ τὰ ἐσόμενα προεφθερεῖν
Φορῶν] Vatic. A. perperam:
καὶ τὰ σεμνὰ προεφθερεῖν.

Ad Sect. 50. (ap. Lugd. 36. p.
Caf. 28. p.)

Καὶ — — — τὰ μὲν, ἐκ
γῆς κ. τ. λ.] In his versibus,
ex Euripidis Chrysis prola-
tis, ut docuit Clem. Alexandr.
Strom. l. VI. nihil contra Co-
dicum Antonini auctoritatem
mutare volui. Omnia igitur
ita invenies, ut in prioribus
Edd., nisi quod μὲν a nobis
post τὰ collocatum est, in quo
nobis praeivit Cod. Vatic. A.
Idem quoque, sed perperam,
pro

citius, agriculturas, nuptias, inducias, ortus, interitus, iudiciorum turbas, loca deserta, varias barbarorum gentes, festa, funera, nundinas, promiscuam colluviem atque mundum ex rebus contrariis adornatum.

49. Praeterita mente recolere oportet et tot imperiorum mutationes: licet [inde] et, quae futura sunt, prospicere: ejusdem enim omnino generis erant, neque poterunt eorum, quae nunc sunt, modum transgredi: proinde etiam par est, per quadraginta annos vitam perlustrare humanam, atque per decem annorum millia: quid enim amplius videbis?

50. Et:

[*Retroque meant,*] quae terra dedit,

Iterum in terram: quod ab aethereo

Venerat ortu, coeleste poli

Repetit templum.

Quid hoc? dissolutio atomorum, invicem complexarum et talis aliqua dispersio elementorum sensu carentium.

Q 2

51. Et:

pro γῆς exhibet τῆς, in seq. versu: τὰ δὲ πᾶδερίου (sic). Grotius ita disponendos et resituendos putabat:

[Χωρεῖ δ' ὀπίσω] τὰ μὲν ἐκ
γαίης

Φύντ' εἰς γαῖαν· τὰ δ' ἀπ'
αἰθερίου

Βλαστάντα γονῆς εἰς αὐρά-
μιον

Πόλον ἤλθε· πάλιν· - - -

Ἡ τοῦτο διὰ λυσις κ.
τ. λ.] Reiskius H vel tollen-

dum putat, quippe ex praecedenti N ortum, sive τὸ τοῦτο; διὰ λυσις κ. τ. λ. legendum: quae quidem conjectura caeteris, quas seq. nota indicabo, palmam praeripere videtur.

καὶ τοιοῦτός τις σκορπισμὸς κ. τ. λ.] Gat. malebat: ἡ τοιοῦτός τις κ. τ. λ. aut ἡ καὶ τοιοῦτός τις κ. τ. λ. Morus autem ἡ τις σκορπισμὸς.

Ad

νβ'. Καί,

Σιτοῖσι καὶ ποτοῖσι, καὶ μαγγανεύμασι
Παρακτρέποντες ὄχρετον, ὥστε μὴ θανεῖν.

Θεόθεν δὲ πνέοντ' οὖρον

Ἀνάγκη τλῆναι καμάτοις ἀνοδύροισι.

νβ'. Καββαλικώτερος ἀλλ' εὐχὶ κοινωνικώτερος, οὐδὲ αἰδημονέστερος, οὐδ' εὐτακτότερος ἐπὶ τοῖς συμβαίνουσιν, οὐδὲ εὐμενέστερος πρὸς τὰ τῶν πλησίον παροράματα.

γγ'. Ὅπου ἔργον ἐπιτελεῖσθαι δύναται κατὰ τὸν κοινὸν θεοῖς καὶ ἀνθρώποις λόγον, ἐκεῖ οὐδὲν δεινόν· ὅπου γὰρ ὠφελείας τυχεῖν ἔξεστι διὰ τῆς εὐοδόυσης καὶ κατὰ τὴν κατασκευὴν προοιούσης ἐνεργείας, ἐκεῖ οὐδεμίαν βλάβην ὑφορατέον.

νδ'. Παν-

Ad Sect. 51. (ap. Lugd. 37. Caf. 28. p.)

Σιτοῖσι καὶ ποτοῖσι καὶ μαγγανεύμασι] ποτοῖσι dedi ex Xyl. i., quacum consentit *Vatic. A.* Perperam autem scriptum in illo: πότοισι. *Baf.* (teste *Caf.*) et *Argent.* ceteraeque πότοις legunt. Apud *Plutarchum* in *Consolat.* ad *Apollon.* p. 339. T. VII. ed. *Hutton.*, p. 386. ed. *Wytttenb.* *Lips.* hic versus sic exhibetur: βρωτοῖσι καὶ ποτοῖσι καὶ μαγεύμασι. *Codd.* vero *Euripidis*, ex cujus *Supplicibus* duo priores hujus sectionis versus afferuntur, teste *Gat.* νωτοῖσι καὶ στρωμακῖσι καὶ μαγεύμασι, apud quem pro νωτοῖσι *Brôdaceus* emendabat: νωθροῖσι, repugnante *Cantero*;

Grotius vero νόσοισι, *Camera-* *rius* denique ὄχοισι, eodem observante *Gat.*

Caeterum inter *Sect. 51.* et *52.* in *Xyl. 1. (Baf.)*, *Arg.* et *Lugd.* haec verba leguntur: οὐκ ἔστιν ἀρχὴ τοῦτο, ἀλλὰ τῶν ἀνωτέρω τῶν πρὸ τῶν *Πλατωνικῶν* συναφές. Verum jam *Caf.* et *Gatak.* ea, quippe e glossa, eaque falsa, in textum illata, exilire jusserunt.

Ad Sect. 52. (ap. Lugd. 38. Caf. 29.)

Καββαλικώτερος· ἀλλ' οὐχὶ κ. τ. λ.] Praeunte *Caf.* pro vulgari καββαλιώτερος recepi καββαλικώτερος, quod et *Gat.* probat. *Vat. A.* in παμβαλιώτερος depravavit. Nimis lepidus erat *Boot.*, dum vulgarem

51. Et:

Potu ciboque atque id genus cupediis

Cursum moramur, cita mors ne nos obruat.

Divinitus at spirantem auram

Pati necesse est cum labore et lacrimis.

52. Est aliquis te luctae peritior: at non societatis amantior, non verecundior, non obsequentior ad ea, quae accidunt, nec placidior adversus aliorum peccata.

53. Ubi effici potest opus ullum secundum rationem eam, quae hominibus cum Diis ipsis communis est, ibi nihil potest esse, quod reformides: ubi enim fructum consequi licet actionis prospere fluentis et secundum constitutionem tuam progredientis, ibi ne suspicio quidem damni est.

Q 3

54. Ubi-

garem per τὸ peritior transluisse sibi videbatur.

κοινωνικώτερος] Veram hujus vocabuli formam cum Moro restitui; in vulgaribus legitur κοινωνικότερος, quod et invito Gat., in editione Cantabrig. exhibetur.

εὐτακτότερος] Vatic. A. perperam: ἀτακτότερος.

Ad Sect. 53. (ap. Lugd. 39. p. Casf. 30. p.)

Hanc Sectionem servarunt etiam Vat. 3. 4. 5. 6., Med. Flor. 1. 2. 3. 4., Paris. et Guelf.

καὶ ἀνθρώποις] Vat. 3. 4. 5. 6., Flor. 2. 4. et Paris. perperam: καὶ ἀνθρώπων. Vatic. A. autem et Flor. 1. et 3. recte servarunt καὶ ἀνθρώποις.

Ne quid praeteream, et hoc moneo, articulum τὸν ante κοινωνὸν perperam in Vatic. 4. omisum esse.

κατὰ τὴν κατασκευὴν προiouσης κ. τ. λ.] Vat. 3. 4. 5. 6., Med. 1. 2. et Paris. legunt κατὰ τὴν σκευὴν, perperam. Vera lectio in Vat. A. et Med. 4. servata est. Med. 3. a prima manu quoque: κατὰ τὴν κατασκευὴν; in margine vero ab insulso lectore s. scriptore notatur: γρ. κατὰ τὴν σκευὴν. Idem Med. 3. et Paris. προiouσης in ποιούσης depravavit.

ὑφορατέον] In Xyl. 1. mendose expressum est ὀφορατέον. ὑφορατέον autem omnes Codd. nostri constanter tenent.

Ad

νδ'. Πανταχοῦ καὶ διηνεκῶς ἐπὶ σοί ἐστι, καὶ τῇ παρούσῃ συμβάσει θεοσεβῶς εὐαρεστεῖν, καὶ τοῖς παρούσιν ἀνθρώποις κατὰ δικαιοσύνην προσφέρεισθαι, καὶ τῇ παρούσῃ Φαντασίᾳ ἐμφίλοτεχνεῖν, ἵνα μήτι ἀκατάληπτον παρειαυῇ.

νε'. Μὴ περιβλέπου ἀλλότρια ἡγεμονικά, ἀλλ' ἐκεῖ βλέπε κατ' εὐθὺ, ἐπὶ τί σε ἡ Φύσις ὀδηγεῖ, ἥτε τοῦ ὅλου διὰ τῶν συμβαινόντων σοι, καὶ ἡ σὴ, διὰ τῶν πρακτέων ὑπὸ σου. πρακτέον δὲ ἐκάστῳ τὸ ἐξῆς τῇ κατασκευῇ· κατασκευάσται δὲ τὰ μὲν λοιπὰ τῶν λογικῶν ἔνεκεν, ὥςπερ καὶ ἐπὶ παντός ἄλλου, τὰ χεῖρω τῶν κρεττόνων ἔνεκεν, τὰ δὲ λογικὰ ἀλλήλων ἔνεκεν. τὸ μὲν οὖν προηγούμενον ἐν τῇ τοῦ ἀνθρώπου κατασκευῇ, τὸ κοινωνικόν ἐστι· δεύτερον δὲ, τὸ ἀνένδοτον πρὸς τὰς σωματικὰς πείσεις. λογικῆς γὰρ καὶ νοερᾶς κινήσεως ἴδιον περιορίζειν ἑαυτὴν, καὶ μήποτε ἡττᾶσθαι μήτε αἰσθητικῆς μήτε ὀρμητικῆς κινήσεως· ζωῶδεις γὰρ ἐκότεραι. ἡ δὲ νοερά ἐθέλει πρωτιστεύειν, καὶ μὴ κατακρατεῖσθαι ὑπ' ἐκείνων. δικαίως γε· πέφυκε γὰρ χρηστικὴ πᾶσιν ἐκείνοις. τρίτον ἐν τῇ λογικῇ κατασκευῇ τὸ ἀπρόπτωτον καὶ ἀναξάπλητον. ταύτων οὐκ ἐχόμενον τὸ ἡγεμονικόν εὐθέα περαινέτω, καὶ ἔχει τὰ ἑαυτοῦ.

νε'. Ὡς

Ad Sect. 54. (ap. Lugd. 39. p. Casf. 30. p.)

παρούσῃ] *Haud dubitavi cum Casf. et Oxon. παρούσῃ pro vulgari οὐσῃ rescribere, quod et Gat. et, quod gravissimum est, ipse contextus suadet. Præcedunt enim τῇ παρού-*

σῇ συμβάσει, τοῖς παρούσιν ἀνθρώποις.

Ad Sect. 55. (ap. Lugd. 40. Casf. 31.)

ἡ τε τοῦ ὅλου κ. τ. λ.]. *Vat. A. perperam: ἡ τε τῶν τοῦ ὅλου.*

πρακτέον δὲ ἐκάστῳ]
In

54. Ubique et semper in te situm est, et in casu praesenti pie adquiescere, et cum hominibus, qui nunc tecum sunt, secundum jus fasque versari, et ea, quae nunc se offerunt, visa accurate explorare, ne visum, quod comprehendendi non potest, clam subrepat.

55. Noli aliorum mentes circumspicere, sed eo rectè intueri, quo natura te ducit; natura, inquam, Universi per ea, quae tibi contingunt, tua vero per ea, quae te agere jubet: hoc autem unicuique agendum, quod constitutioni ejus consentaneum est: nata autem sunt reliqua animalia rationalium causa, sicut et in omnibus aliis deteriora meliorum gratia, ratione praedita autem sui invicem causa: atqui praestantissimum in hominis natura est, societatis studium; secundum corporeis adfectionibus non succumbere: adfectioni enim, quae a ratione et intellectu oritur, proprium est, se ipsam circumscribere, neque unquam sensuum atque impetus adfectionibus succumbere: animalium enim utraque est: intellectualis vero principatum sibi vindicat, nec ab illis regi se patitur: natura enim ita est comparata, ut illis utatur: tertium in natura rationali est, a temeritate in adsentiendo et errore alienum esse. In hac igitur intenta principalis illa animi pars rectè procedat, et habebit, quod suum est.

Q 4

56. Ad

In *Cas.* operarum errore ἐκασῶ expreßsum reperio.

ὥς περ καὶ ἐπὶ παντός —] ὥς περ illud perperam omissum est in *Vat. A.*

τὰ χεῖρω τῶν κρείττονων ἔνεκεν] *Vatic. A.*: — τῶν κρείττον, perperam.

τὰ δὲ λογικά] In *Xyl. i.* perperam: τὰ τὸ λογικά expreßsum est,

καὶ μήποτε ἡττᾶσθαι.] *Vat. A.* καὶ μήπω ἡττᾶσθαι.

περαίνετω, καὶ ἔχει —] *Menag.* malebat: περαίνει τε καὶ ἔχει κ. τ. λ. n. n.

Ad

νς'. Ὡς ἀποτεθνηκότα δεῖ καὶ μέχρι νῦν βεβιωκότα, τὸ λοιπὸν ἐκ τοῦ περιόντος, ζῆσαι κατὰ τὴν φύσιν.

νζ'. Μόνον φιλεῖν τὸ ἑαυτῷ συμβαῖνον καὶ συγκλωθόμενον. τί γὰρ ἀρμοδιώτερον;

νη'. Ἐφ' ἐκάστου συμβάματος ἐκείνους ἑπὶ ὁμμάτων ἔχειν, οἷς τὰ αὐτὰ συνέβαινε, ἔπειτα ἤχθοντο, ἐξενίζοντο, ἐμέμφοντο· νῦν οὖν ἐκεῖνοι ποῦ; οὐδαμοῦ· τί οὖν καὶ σὺ θέλεις ὁμοίως; οὐχὶ δὲ τὰς μὲν ἀλλοτρίας τροπὰς καταλιπεῖν τοῖς τρέπουσι καὶ τρεπομένοις; αὐτὸς δὲ περὶ τὸ πῶς χρῆσθαι αὐτοῖς ὅλος γίνεσθαι; χρῆσθαι γὰρ καλῶς· καὶ ὕλη σου ἔσται· μόνον πρόσχε, καὶ θέλε σεαυτῷ καλὸς εἶναι ἐπὶ παντός οὐ πράσσεις· καὶ μέμνησο ἀμφοτέρων, ὅτι καὶ διάφορον, ἔφ' οὗ ἡ πράξις.

νθ'. Ἐν

Ad Sect. 56. (ap. Lugd. 41. Caf. 32. p.)

Retinui h. l. lectionem vulgarem, non, quod placet, sed quod defendi potest. Conjecturarum vero, quas ad h. l. protulerunt VV. DD. omnium maxime placet *Reiskii*, qui post νῦν addit negativam οὐ, h. l.: *oportet te, tanquam mortuus fuisses, nec ad hoc usque tempus vixisses, quidquid vitae tibi superest, id naturae convenienter vivere.* Quod si cui non placet, *Reiskius* post νῦν inculcari jubet *παρὰ φύσιν.* *Reche* denique malebat: ὥς

ἀποτεθνηκότα τῷ μέχρι νῦν βεβιωμένῳ.

Ad Sect. 57. (ap. Lugd. 42. p. Caf. 32. p.)

Non improbanda mihi videtur ratio *Casaub.*, qui hanc Sectionem, praeunte utraque *Xyl.* editione, priori iungendam putabat.

μόνον φιλεῖν] In *Xyl.* i. expressum erat *μόνος*; hinc monuit *Menag.* ad h. l.: „vel *μόνος* vel *μόνον* legendum.“ At *μόνον* in ceteris Edd. obtinet.

56. Ad mortui instar ejusque, cui ad hoc duntaxat tempus vivere licuit, quod reliquum est vitae, id quasi ex abundanti naturae convenienter, fac, vivas.

57. Id solum dilige, quod obvenit et fato tibi destinatum est: quid enim magis congruum?

58. In singulis, quae accidunt, eos ante oculos habere oportet, qui, quum eadem ipsis evenirent, aegre tulerunt, rei novitatem mirati sunt eamque reprehenderunt. Ubi jam sunt illi? Nusquam. Cur igitur tu horum similis esse vis? cur non potius motus hos alienos iis relinquis, qui alios talibus adficiunt iisque ipsi adfiuntur; ipse quidem in id solum intentus, qua ratione illis utaris? Uteris autem recte tibi quae materia erunt, modo sedulo animum adverteris et omni in actione te bonum praestare volueris. Denique memento utriusque, [nihil tua interesse, quae eveniant,] maximi autem tua interesse, quid agas.

Q 5

59. In-

τὸ ἐαυτῷ συμβαῖνον] *Menag.* malebat: σεαυτῷ. n. n.

Ad Sect. 58. (ap. Lugd. 42. p. Cas. 33.)

οἷς τὰ αὐτὰ συνέβαι-
νεν] *Vat. A.* perperam: οἱ
τὰ αὐτὰ κ. τ. λ.

περὶ τὸ πῶς χρῆσθαι
κ. τ. λ.] *Reiske* malebat: περὶ
τὸ πῶς χρῆ χρῆσθαι κ. τ. λ.
n. n.

ὕλη σου ἔσται] *Gat.* σοὶ
malebat.

μόνον πρόσεχε καὶ θέ-
λε σεαυτῷ καλὸς εἶναι] *Gat.* τὸ σεαυτῷ loco suo mo-

tum et statim post πρόσεχε ad-
dendum esse autumat. At
vulgaris defendi potest.

οὗ πράσσεις] *Menagii*
conjecturae: ὁ πράττων aut ἡ
πράξις paucis probatum iri
puto.

καὶ μέμνησο ἀμφοτέ-
ρων, ὅτι καὶ διάφορον,
ἐφ' οὗ ἡ πράξις] Haec
verba, quamquam sine dubio
corrupta, tamen intacta re-
linquenda putavi, quum in-
certa in talibus sit emendatio
sine meliorum Codd. usu. *Gat.*
tak. corrigebat: ἐπ' ἀμφοτέ-
ρων, et deinde ἀδιάφορον. *Reis-*

ke:

νθ'. Ἐνδον βλέπε. ἔνδον ἡ πηγὴ τοῦ ἀγαθοῦ, καὶ αἰεὶ ἀναβλύειν δυναμένη, ἐὰν αἰεὶ σιᾷπτης.

ξ'. Δεῖ καὶ τὸ σῶμα πεπηγέναι, καὶ μὴ διερρίφθαι, μήτε ἐν κινήσει, μήτε ἐν σχέσει. οἷον γὰρ τι ἐπὶ τοῦ προσώπου παρέχεται ἡ διάνοια συνετὸν αὐτὸ καὶ εὐσχημον συντηροῦσα, τοιοῦτο καὶ ἐπὶ ὅλου τοῦ σώματος ἀπακμητέον. πάντα δὲ ταῦτα σὺν τῷ ἀνεπιτηδεύτῳ φυλακτέα.

ξά'. Ἡ βιωτικὴ τῇ παλαιστικῇ ὁμοιοτέρα, ἥπερ τῇ ὀρχηστικῇ. κατὰ τὸ πρὸς τὰ ἐμπύπτοντα καὶ οὐ προεγνωσμένα, ἔτοιμος καὶ ἀπτῶς ἐστάναι.

ξβ'. Συνεχῶς ἐφιστάται, τίνες εἰσὶν οὗτοι, ὅφ' ὧν μαρτυρεῖσθαι θέλεις, καὶ τίνα ἡγεμονικὰ ἔχουσιν. οὔτε γὰρ μέμψῃ τοῖς ἀκουσίως πταίουσιν, οὔτε ἐπιμαρτυρήσεως δεήσει, ἐμβλέπων εἰς τὰς πηγὰς τῆς ὑπολήψεως καὶ ὁρμῆς αὐτῶν.

ξγ'. Πᾶσα ψυχὴ ἄκουσα, φησὶν, στέρεται ἀληθείας· οὕτως οὖν καὶ δικαιοσύνης καὶ σωφροσύνης, καὶ εὐμενείας. καὶ παντὸς τοῦ τοιούτου. ἀναγκαιότατον δὲ τὸ διηνεκῶς τοῦτου μεμνησθαι. ἔση γὰρ πρὸς πάντας προότερος.

ξδ'. Ἐπὶ

ke: ὅτι ἐκεῖ τὰ διάφορον, ὅπου ἡ πράξις. Ego vero malim: καὶ μέμνησο ἀμφοτέρων, ὅτι καὶ τὸ συμβαῖνον ἀδιάφορόν ἐστι καὶ διάφορον, ἐφ' οὗ ἡ πράξις. Facile sane fieri potuisset, ut librarii oculus ab altero καὶ ab alterum aberraret.

Ad Sect. 59. (ap. Lugd. 43. Caf. 34.)

Ἐνδον βλέπε] *Vatic. A.* legit: ἔνδον σκέπε. Opinor igitur ab initio scriptum fuisse: ἔνδον σκάπτε.

Ad Sect. 60. (ap. Lugd. 44. Caf. 35.)

καὶ εὐσχημον συντηροῦσα] *Vatic. A.* perperam: καὶ εὐσχημον καὶ συντηροῦσα. Pro συνετὸν *Caf.* συνεστὸς legendum esse suspicabatur. n. n.

Section 61. (ap. Lugdun. 45. Caf. 36.)

Ad Sect. 62. (ap. Lugd. 46. p. Caf. 37. p.)

Hanc et sequentem Sectionem servarunt etiam *Vat. 2.*

59. Introspecte: intus enim fons est boni isque perenniter scaturiens, siquidem semper fodias.

60. Oportet etiam corpus fixum esse et nec motu nec gestu temere jactari: sicut enim vultu mens se prodit, eumque et compositum et decorum servare studet, ita et in toto corpore, ut idem fiat, adnitendum est: haec autem omnia sine adfectione observanda sunt.

61. Ars vivendi luctatoriae quam saltatoriae similior est: quatenus et illa ad ea, quae ex improvviso incidunt, paratus et immotus consistit.

62. Adsiduo tecum perpende, quales sint ii, a quibus laudari et praedicari cupis, et qualibus praediti mentibus: tum enim nec eos incusabis, qui inviti peccant, neque eorum testimonium desiderabis, opinionum consiliorumque, quae capiunt, fontibus caussisque perspectis.

63. „*Omnis anima*, inquit, *invita veritate privatur.*„ Ergo et justitia et temperantia et benevolentia, et omnibus ejus generis virtutibus. Hoc autem crebro meminisse quam maxime necessarium est: eris enim ita erga omnes mitior.

64. In

3. 4. 5. 6., *Med.-Flor.* 1. 2.

3. 4., *Parif.* et *Guelf.*

ἐφιστάναί] *Med.* 3. ἐφίστανε. Ceteri nihil mutant.

οὔτε ἐπιμαρτυρήσεως] *Guelf.* οὐτ' ἐπιμαρτυρήσεως.

ἐμβλέπων εἰς τὰς κ. τ. λ.] ἐμβλέπων. ex *Vat.* 2. 3.

4. 5., *Med.* 1. 2. 3. 4. et *Hoeschel.* dedi pro vulgari εἰ βλέπων, quod *Gat.* vel in εἰςβλέπων vel in εἰ βλέπεις immutandum putabat. *Vat.* 6. legit εἰ βλέπων, et in *Parif.* ἐκβλέπων scriptum est, quod et

Menag. ad h. l. adnotavit, qui eam lectionem vulgari praeferendam putabat.

Ad Sect. 63. (*ap. Lugd.* 46. p. *Cas.* 37. p.)

Πᾶσα ψυχὴ ἀκουσα, φησὶν, στέρεται κ. τ. λ.] *Vat.* 2. 3. 4. 6., *Parif.* et *Guelf.* πᾶσα ψ., φησὶν, ἀκουσα στέρεται κ. τ. λ.

οὕτως οὖν] *Vatic.* 2. perperam: οὕτων οὖν.

καὶ σωφροσύνης] Haec verba *Vat.* 2. ignorat.

Ad

ξδ'. Ἐπὶ μὲν παντὸς πόνου, πρόχειρον ἔστω, ὅτι οὐκ αἰσχροῦν, οὐδὲ τὴν διάνοιαν τὴν κυβερνῶσαν χεῖρω ποιεῖ. οὔτε γὰρ καθὸ ὑλική ἐστίν, οὔτε καθὸ κοινωνικὴ, διαφθείρει αὐτήν· ἐπὶ μὲν τοι τῶν πλείστων πόνων, καὶ τὸ τοῦ Ἐπικούρου σοὶ βοηθεῖτω, ὅτι οὔτε ἀφόρητον, οὔτε αἰώνιον, εἰάν τῶν ὄρων μνημονεύῃς, καὶ μὴ προσδοξάζῃς· κακείνου δὲ μέμνησο, ὅτι πολλὰ πόνῳ τὰ αὐτὰ ὄντα, λανθάνει δυσχεραίνόμενα, οἷον τὸ νυστάζειν, καὶ τὸ καυματιζέσθαι, καὶ τὸ ἀνορεκτεῖν· ὅταν οὖν τινι τούτων δυσαρεστῆς, λέγῃ ἑαυτῷ, ὅτι πόνῳ ἐνδίδως.

ξε'. Ὅρα, μήποτε τοιοῦτον πάθος πρὸς τοὺς ἀπάνθρωπους, οἷον οἱ ἄνθρωποι πρὸς τοὺς ἀνθρώπους.

ξς'. Πόθεν ἴσμεν, εἰ μὴ Τηλαύγης Σωκράτους τὴν διάθεσιν κρείσσων ἦν· οὐ γὰρ ἀρκεῖ, εἰ Σωκράτης ἐνδοξότερον ἀπέθανεν, καὶ ἐντρεχέστερον τοῖς σοφισταῖς διελέγετο, καὶ

Ad Sect. 64. (ap. Lugd. 47. Caf. 38.)

οὐδὲ τὴν διάν. τὴν κυβερν.] *Xyl. 1. et Arg. operarium, opinor, vitio: διάνοιαν τῶν κυβερν. scriptum exhibent.*

καθὸ ὑλική ἐστίν] *Quamquam quodammodo explicari potest haec lectio vulgaris, magis tamen placet emendatio vel Caf.: καθὸ λογική ἐστι, vel Reisk.: καθὸ καθολική ἐστι. Casauboni conjecturam in Interpretatione lat. secutus sum.*

Ad Sect. 65. (ap. Lugd. 48. Caf. 39.)

Ὅρα, μήποτε κ. τ. λ.] *Vat. A. perperam: ἄρα, μήποτε κ. τ. λ.*

οἷον οἱ ἄνθρωποι πρὸς κ. τ. λ.] *Gat. malebat: οἷον οἱ ἀπάνθρωποι πρὸς κ. τ. λ., quae quidem conjectura, quamquam non admodum necessaria, tamen satis ingeniosa est.*

Ad Sect. 66. (ap. Lugd. 49. Caf. 40.)

Hanc Sectionem servarunt quoque *Vatic. 3. 4. 5. 6., Medicei quatuor, Paris. et Guelf. εἰ*

64. In omni dolore hoc in promptu fit, eum nec turpem esse, nec mentem gubernatricem reddere deteriorem: neque enim eam, quatenus ratione praedita est, neque quatenus societatis amans, corrumpere potest: re vera quidem in plerisque doloribus adjumentum tibi fit Epicuri illud, nec intolerabilem esse dolorem, nec aeternum, si finium, quibus continetur, memor sis, nec ex opinione aliquid adjicias. Id quoque recordare, multa, quae eandem cum labore habeant naturam, occulte molestiam exhibere, ut dormituri, aestu adfici, fastidire: quorum quoties aliquid molestae fers, dic tibi, dolori te succumbere.

65. Cave unquam erga inhumanos sic adficiaris, ut homines erga homines.

66. Unde nobis constat, an non Telauges praestantior fuerit indole, quam Socrates? neque enim satis est, Socratem gloriosiori morte occubuisse aut solertius cum sophistis

εἰ μὴ Τηλαύγης Σωκράτους τὴν διάθ.] Sic cum *de Joly* edidimus, Codd. Msptt. fidem secuti. Editiones ceterae dabant: εἰ τηλαύγης (scribendum sane foret τηλαυγής) Σωκράτης καὶ διάθεσιν etc. *Vatic. A.* ita locum legit: εἰ μὲν (voluit sine dubio μὴ) Τηλαύγης Σωκράτους τὴν διάθ. Codd. *Med. Flor.* et *Parif.* cum *Guelf.* prout nos edidimus, nisi quod *Med. 2.* articulum τὴν ante διάθ. omittit. *Vatic. 3. 5. 6.* perperam omittunt particulam negativ. post εἰ; in caeteris vero cum aliis libris scriptis congruunt.

Ex reliquis Codd. nihil varietatis a lect. vulgari adnotatum reperimus. *Menag.* (ad *Diog. Laert. II, f. 24.* et in *Notis msptis*) autem et *Reiskius* locum hunc ita legendum putarunt: εἰ Τηλαύγους Σωκράτης τὴν διάθ. etc. Quae quidem conjectura, quod ad sensum attinet, cum lectione Codd. Msptt. optime convenit, et a *Dacierio* comprobata est.

ἐντρεχέστερον] Cod. *Parif.* ἐντρεχέστερος, quod quidem ferri possit.

καὶ καρτεριώτερον ἐν τῷ πάγῳ διενυκτέρευεν, καὶ τὸν Σαλαμίνιον κελευσθεὶς ἄγειν γεννικώτερον ἔδοξεν ἀντιβῆναι, καὶ ἐν ταῖς ὁδοῖς ἐβρενθύετο· περὶ οὗ καὶ μάλιστ' ἂν τις ἐπιστήσειεν, εἴπερ ἀληθὲς ἦν· ἀλλ' ἐκείνο δεῖ σκοπεῖν, ποίαν τινὰ τὴν ψυχὴν εἶχε Σωκράτης, καὶ εἰ ἐδύνατο ἀρκεῖσθαι τῷ δίκαιος εἶναι τὰ πρὸς ἀνθρώπους, καὶ ὅστις τὰ πρὸς θεοὺς, μήτε εἰκὴ πρὸς τὴν κακίαν ἀγανακτῶν, μηδὲ μὴν δουλεύων τινὸς ἀγνοίᾳ· μήτε τῶν ἀπονεμομένων ἐκ τοῦ ὅλου ὡς ξένον τι δεχόμενος, ἢ ὡς ἀφόρητον ὑπομένων, μήτε τοῖς τοῦ σαρκιδίου πάθεσιν ἐμπαρέχων συμπαθῆ τὸν νοῦν.

ξξ'. Ἡ φύσις οὐχ οὕτως συνεκράσατο τῷ συγκρίματι, ὡς μὴ ἐφείσθαι περιορίζειν ἑαυτὸν, καὶ τὰ ἑαυτοῦ ὑφ' ἑαυτῷ ποιεῖσθαι. λίαν γὰρ ἐνδέχεται θεῖον ἄνδρα γενέσθαι, καὶ ὑπὸ μηδενὸς γνωρισθῆναι· τούτου μέμνητο αἰεὶ καὶ ἐτι ἐκείνου,

καρτεριώτερον] Hoc quidem retinui, quippe concinnius, quum Comparativa et praecedant et sequantur. Idem quoque habent *Vatic. A. 2.* et *3.* Ceteri autem *Vat.* et *Flor.* καρτεριώτατα, et *Parif.* καρτεριώτατον.

γεννικώτερον] Hanc lectionem, quam omnes Msspti constanter tenent, nisi quod *Med. - Flor. 1.* γεννικώτερον habet, ex *Edd. Xyl., Lugdun., Casf.* et *Oxon.* revocavi. In *Basil.* puto, primo editum erat vulg. γενναιώτερον; (saltem *Argent.*, quae eam presse sequitur, ita legit). Hinc in cacteras *Edd.*, ne *De Jolyana* quidem excepta, manavit.

ἐν ταῖς ὁδοῖς] In *Xyl.* perperam: ἐν τοῖς ὁδοῖς expressum est.

ἐπιστήσειεν] Ita omnes libri scripti pariter ac editi. Retinui igitur, quamquam et *Menag.* ad *Diogen. Laert. II.* f. 24. et *Gatak.* ἀπιστήσειεν reponi malebant; de quo pluribus in *Commentario* ad h. l.

ποίαν τινὰ τὴν ψυχὴν] *Vat. 3.* perperam: ποίας τινὰ τὴν ψυχὴν.

εἰ ἐδύνατο ἀρκεῖσθαι κ. τ. λ.] *Codd. Vat. 4. 5. 6., Med. - Flor. 4.* et *Parif.* inverso ordine legunt: εἰ ἐδύνατο τῷ δίκαιος εἶναι ἀρκεῖσθαι τὰ πρὸς κ. τ. λ., omisso insuper in *Med. 4.*

phistis differuisse et patientius in summo frigore pernoctasse, Salaminium illum sistere iustum generosius resistere maluisse aut in viis factum prae se tulisse, (ad quod quis vel maxime animum adverterit, si modo verum sit): sed hoc considerare oportet, quali animo fuerit Socrates, an hoc contentus agere potuerit, quod iustum se hominibus praebuerit, et pium erga Deos, nec malitiae cujusquam frustra indignatus sit, nec ignorantiae servili modo adfentatus, nec denique quidquam ab Universo sibi assignatum aut tanquam peregrinum quid exceperit, aut tanquam intolerandum sustinuerit, nec unquam carunculae adfectionibus mentem adfici passus sit.

67. Non ita te naturae huic mixtioni commisit, ut tibi non liceat te ipsum circumscribere, et, quae tui sunt muneris, per te ipsum efficere: omnino enim fieri potest, ut divinus homo fias et nemini tamen notus sis. Hujus
fem-

Med. 4. articulo τῷ ante δι-
καιος.

μήτε εἰκῇ] *Codd. Med.*
Flor. 1. 3. 4. μήτ' ἐκεῖ habent.

μηδὲ μὴν δουλεύων]
Med. 2. μηδὲ μὴ δουλεύων, *Pa-*
ris. μὴ δὲ μὴ δ. (*sic*) et *Med.* 3.
μὴν ante δουλεύων omittit.

ὑπομένων] In omnibus
et Editis et Scriptis compa-
ret. Nec sane necessaria ad-
modum, quamvis apta est
Reiskii Conject. ὑποτρέμων s.
ὑποφεύγων reponentis.

τὸν νοῦν] Haec verba cum
sequenti Sectione conjungi
placuit de *Joly*. Verum ita
h. l. aliqua vox desideraretur.

Ad Sect. 67. (*ap. Lugd.* 50.

Caf. 41. p. 42.)

συνέκρᾳσε τῷ συγκρί-
ματι] Defendi quodammodo
potest vulgaris ita, ut subau-
diatur σεαυτὸν. Interim non
nego, hanc rationem esse
paullo duriores. Malim igitur
posteriora verba *Sect.*
praeced. duplicare et hanc
Sectionem ita legere: τὸν νοῦν
ἢ φύσις κ. τ. λ., aut utramque
Sectionem continuare ad-
dito ὃν ab initio Sectionis po-
sterioris. *Menage* et *Gatak.*
malebant ἢ Φ. οὐ. οὐ. συνεκ-
ρᾳσε σὲ τῷ συγκρίματι (s. συγ-
κράματι addit *Men.*). *Salmas.*
autem συνεκέρχσε τὸ σοῦ
συγκρίματιον.

ἀπὸ λ.

νου, ὅτι ἐν ὀλιγίστοις κεῖται τὸ εὐδαιμόνως βιωσαι. καὶ μὴ ὅτι ἀπήλπισας διαλεκτικὸς καὶ Φυσικὸς ἔσσεσθαι, διὰ τοῦτο ἀπογνώς καὶ ἐλεύθερος, καὶ αἰδήμων, καὶ κοινωνικὸς, καὶ εὐπειθὴς Θεῷ.

ξή'. Ἀβιάστως διαζῆσαι ἐν πλείστη θυμηδία, καὶ πάντες καταβοῶσιν, ἅτινα βούλονται, καὶ τὰ θηρία διασπᾶ τὰ μελῦδρια τοῦ περιπετραμμένου τούτου Φυράματος. τί γὰρ κωλύει ἐν πᾶσι τούτοις τὴν διάνοιαν σώζειν ἑαυτὴν ἐν γαλήνῃ, καὶ κρίσει περὶ τῶν περιεστηκότων ἀληθεῖ, καὶ χρήσει τῶν ὑποβεβλημένων ἐτοιμῇ; ὥστε τὴν μὲν κρίσιν λέγειν τῷ προσπίπτοντι, τοῦτο ὑπάρχεις κατ' οὐσίαν, καὶ κατὰ δόξαν ἄλλοιον φάνη· τὴν δὲ χρῆσιν λέγειν τῷ ὑποπίπτοντι, σὲ ἐζήτουν· αἰεὶ γὰρ μοι τὸ παρὸν, ὕλη ἀρετῆς λογικῆς καὶ πολιτικῆς, καὶ τὸ σύνολον τέχνης ἀνθρώπου ἡ Θεοῦ. πᾶν γὰρ τὸ συμβαῖνον, Θεῷ ἢ ἀνθρώπῳ ἐξοικειοῦται, καὶ οὔτε καίνόν, οὔτε δυσμεταχείριστον, ἀλλὰ γνώριμον καὶ εὐεργές.

ξθ'. Τοῦτο ἔχει ἡ τελειότης τοῦ ἡθους, τὸ πᾶσαν ἡμέραν ὡς τελευταίαν διεξάγειν, καὶ μήτε σφύζειν, μήτε νερκοῦν, μήτε ὑποκρίνεσθαι.

ο'. Οἱ Θεοὶ ἀθάνατοι ὄντες, οὐ δυσχεραίνουσιν, ὅτι ἐν τοσούτῳ αἰῶνι δεήσει αὐτοὺς πάντως αἰεὶ τοιούτων ὄντων καὶ τοσού-

ἀπήλπισας] *Vat. A.* vitiose: εὐπηλπίσας.

ἐλεύθερος] *Casf. malebat*: ἐλευθέριος. n. n.

Ad Sect. 68. (ap. Lugd. 51. Casf. 42.)

καταβοῶσιν] *Arg.*, nescio, an et *Basil.*, καταβιῶσιν, sensu quidem haud inepto.

καὶ κρίσει περὶ τῶν περιεστηκότων κ. τ. λ.] καὶ κρίσει τῇ περὶ τῶν περιεστ. *Xyl., Arg., Lugd., Casf. et Oxon.* Ignorat autem hunc articulum *Vat. A.*, qui inverso ordine haec verba ita exhibet: καὶ περὶ τῶν περιεστηκότων κρίσει ἀληθεῖ. καὶ χρήσει κ. τ. λ.

καὶ

semper memento, simul et illius, paucissimis ad vitam beatam opus esse, et quanquam desperes, te Dialecticae aut Physicae peritum futurum, noli tamen desperare, te liberum, verecundum, societatis studiosum et Deo obsequentem fore.

68. Tutum ab omni vi in summa animi hilaritate vivere licet, etiamsi omnes, quae velint, adversus te vociferentur, etiamsi membra corporeae illius miscelae, quae te circumdat, a feris lanientur. Quid enim obstat, quo minus inter haec omnia mens tranquillam se servet, de rebus, quae circumstant, recte judicet, iisque, quae prae manibus sunt, prout decet utatur: ita ut iudicium rei, quae incidit, dicat: hoc es re vera, quamquam opinione alius generis esse videris; usus porro rei, quae incidit, dicat: te quaerebam. Etenim semper mihi praesens res quaecunque virtutis rationi et societati consentaneae et in universum aut humanae aut divinae artis materia est: Quidquid enim accidit, id vel Deo vel homini familiare est, et neque novum neque tractatu difficile, sed familiare et tractabile.

69. Morum perfectio hoc praestat, ut omnem diem tanquam supremum agas, neque palpites, neque torpeas, neque similes.

70. Dii, immortales quum sint, tamen non aegre ferunt, quod in aevo tam diuturno semper omnino tot tales-
que

καὶν κατὰ δόξαν ἀλλοῖον φάνη] Menage malebat φανῆς. Ferri tamen potest vulgaris.

τέχνης ἀνδρώπου ἢ θεοῦ] Reiske malebat ἀνδρώπου θεοῦ. Non verò temere sollicitanda est vulgaris.

θεῶ ἢ ἀνδρώπω] Reiske rursus emendat θεῶ ἀνδρώπω. Marc. Anton.

Ad Sect. 69. (ap. Lugd. 52. Cas. 43.)

τοῦτο ἔχει ἡ τελειότης] Vatic. A. vitiose: τοῦτο ἔχει τοῦ τελειότης.

Ad Sect. 70. (ap. Lugd. 53. p. Cas. 44. p.)

Hanc Sectionem servarunt etiam Vat. 2. 3. 4. 5. 6., Med.-Florent. 1. 2. 3. 4., Paris. et Guelf.

ποσούτων Φαύλων ἀνέχεσθαι· προσέτι δὲ καὶ κήδονται αὐ-
τῶν παντοίως. σὺ δὲ ὅσον οὐδέπω λήγειν μέλλων, ἀπαυδάς;
καὶ ταῦτα, εἰς ὧν τῶν Φαύλων;

οἱ. Γελοῖόν ἐστι τὴν μὲν ἰδίαν κακίαν μὴ Φεύγειν,
ὁ καὶ δυνατόν ἐστι· τὴν δὲ τῶν ἄλλων Φεύγειν, ὅπερ ἀδύ-
νατον.

οἱβ'. Ὁ ἂν ἡ λογικὴ καὶ πολιτικὴ δύναμις εὐρίσκη μῆ-
τε νοερὸν, μῆτε κοινωνικόν, εὐλόγως καταδεέστερον ἑαυτῆς
κρίνει.

οἱγ'. Ὅταν σὺ εὖ πεποικηκὼς ᾖς, καὶ ἄλλος εὖ πε-
πονθὼς, τί ἔτι ζητεῖς τρίτον παρὰ ταῦτα, ὥςπερ οἱ μω-
ροὶ, τὸ καὶ δοῖναι εὖ πεποικημέναι, ἢ τὸ ἀμοιβῆς τυχεῖν;

οἱδ'. Οὐδεὶς κάμνει ὠφελούμενος. ὠφέλεια δὲ πράξις
κατὰ φύσιν· μὴ οὖν κάμνε ὠφελούμενος, ἐν ᾧ ὠφελεῖς.

οἱε'. Ἡ τοῦ ὅλου φύσις ἐπὶ τὴν κοσμοποιῖαν ὥρμησεν·
νῦν δὲ ἥτοι πᾶν τὸ γινόμενον κατ' ἐπακολούθησιν γίνεσθαι, ἡ
ἀλόγιστα καὶ τὰ κυριώτατά ἐστιν, ἐφ' ᾧ ποιεῖται ἰδίαν ὁρ-
μὴν τὸ τοῦ κόσμου ἡγεμονικόν. εἰς πολλὰ σε γαληνότερον
ποιήσει, τοῦτο μνημονευόμενον.

Guelf. Plerique eorum quo-
que sequentem. In omnibus
autem cum textu a Xyl. vul-
gato consentiunt, praeter-
quam quod *Parif.* f. 70. post
verbum δεήσει vocem αὐτοῦς
perperam omittit.

Sect. 71. (ap. *Lugdun.* f. 33. p.
Caf. 44. p.)

Ad Sect. 72. (ap. *Lugd.* 54.
Caf. 45.)

ὁ ἂν ἡ λογικὴ κ. τ. λ.]
Vat. A. καὶ ἂν ἡ λογικὴ — vi-
tiose.

Ad Sect. 73. (ap. *Lugd.* 55. p.
Caf. 46. p.)

τὸ καὶ δοῖναι.] *Vat.* A. τό-
δε

que qui sint, improbos perferre ipsos oporteat: quid? quod et curam eorum omni ratione gerunt: tu vero, qui jamjam moriturus es, certamini renuncias, idque quum ex eorum ipse sis numero.

71. Ridiculum est, tuam ipsius vitiositatem non fugere, id quod potes; aliorum autem velle fugere, quod non potes.

72. Quidquid rationalis vis atque societatis amans reperit neque rationi consentaneum neque societati utile, id jure meritoque se ipsa indignum judicat.

73. Ubi tu alteri bene fecisti et hic beneficio adfectus est, quid stultorum instar tertium praeterea quaeris, ut bene fecisse videaris aliis atque gratiam recipias?

74. Nemo defatigatur utilitatem accipiendo: utilitas vero actio naturae consentanea est: nolis igitur defatigari, dum alii prodes, tibi ipsi prodesse.

75. Universi naturam mundi condendi consilium cepit: jam vero aut quidquid sit, per necessariam consequentiam fit, aut ratione etiam nulla gubernantur, quae principalia sunt, ad quae producenda singulari utitur consilio: in multis te tranquilliozem reddet hujus rei recordatio.

δε καὶ δόξαν. *Caf.* δέξαν, operarum errore.

Sectio 74. (ap. Lugd. 55. p.

Caf. 46. p.)

Ad Sect. 75. (ap. Lugd. 56.

Caf. 47.)

ἡ τοῦ ὁλοῦ φύσις] *Vatic. A.* perperam articulum ἡ omittit.

ἢ ἀλόγιστα καὶ τὰ κυριώτατα] *Caf.* malebat vel: ἢ ἀλογικά (s. ἢ ἀλογιστικά) τὰ κυριώτατα, vel: ἢ ἀλογιστικά καὶ τὰ κυρ. *Reiske* autem: ἢ εὐλόγιστα αὐτῶν τὰ κυριώτατα. At *Gat.* vulgarem bene defendit. *Cf. Commentar. ad h. l.*

ΜΑΡΚΟΥ ΑΝΤΩΝΙΝΟΥ

ΑΤΤΟΚΡΑΤΟΡΟΣ

Τῶν εἰς ἑαυτὸν

ΒΙΒΛΙΟΝ ἡ.

α'. **Κ**αὶ τοῦτο πρὸς τὸ ἀκενόδοξον φέρει, ὅτι οὐκ ἔτι δύ-
 νασαι τὸν βίον ὅλον, ἢ τὸν γε ἀπὸ νεότητος φιλόσοφον βε-
 βιωκέναι· ἀλλὰ πολλοῖς τε ἄλλοις, καὶ αὐτὸς σεαυτῷ δηλὸς
 γέγονας, πόρρῳ φιλοσοφίας ὦν. πέφυρσαι οὖν· ὥστε τὴν
 μὲν δόξαν τὴν τοῦ φιλοσόφου κτήσασθαι, οὐκέτι σοι ῥᾶδιον·
 ἀνταγωνίζεται δὲ καὶ ἡ ὑπόθεσις· εἴπερ οὖν ἀληθῶς ἐώρα-
 κας, ποῦ κεῖται τὸ πρᾶγμα, τὸ μὲν, τί δόξεις, ἄφες·
 ἀρκέσθητι δὲ, εἰ καὶ τὸ λοιπὸν τοῦ βίου, ὅσον δήποτε ἡ
 σὴ φύσις θέλει βιώσκειν. κατανόησον οὖν, τί θέλει. καὶ μη-
 δὲν ἄλλο σε περισπάτω· πεπείρασαι γὰρ περὶ πόσα πλανη-
 θεῖς, οὐδαμοῦ εὔρες τὸ εὖ ζῆν· οὐκ ἐν συλλογισμοῖς, οὐκ
 ἐν πλούτῳ, οὐκ ἐν δόξῃ, οὐκ ἐν ἀπολαύσει, οὐδαμοῦ. ποῦ
 οὖν ἐστιν; ἐν τῷ ποιεῖν, ᾧ ἐπιζητεῖ ἡ τοῦ ἀνθρώπου φύσις·
 πῶς οὖν ταῦτα ποιήσῃ; ἐὰν δόγματα ἔχῃ, ἀφ' ὧν αἱ ὀρ-
 μαί

Ad Librum VIII.

Μάρκου Ἀντωνίνου κ.
 τ. λ.] Inscriptio libri hujus,
 ut et aliorum, desideratur in
 Vat. A.

Ad Sect. I. (ap. Lugdun. I.
 Caf. I.)

ὥστε τὴν μὲν δόξαν τὴν
 τοῦ φιλοσόφου κτήσα-
 σθαι.] — Vat. A. post φιλο-
 σόφου perperam addit: σου.

εἰ καὶ τὸ λοιπὸν τοῦ
 βίου — βιώσεις.] Locus
 haud dubie depravatus, for-
 tasse et mutilatus. Caf. ex
 conjectura edidit: εἰ καὶ τὸ
 λοιπὸν τοῦ βίου ὡς ἡ σὴ φύσις
 θέλει, βιώσεις. Idemque
 et Gatak. legendum putavit.
 At, ut ingenue profitear, quid
 sentiam, non placet illud εἰ
 καὶ, quod nusquam, puto,

oc-

MARCI ANTONINI

IMPERATORIS

COMMENTARIORUM, QUOS IPSE SIBI SCRIPSIT,

LIBER OCTAVUS.

Hoc quoque ad inanis gloriae studium minuendum facit, quod totam vitam, eam saltem, quae a prima aetate transacta est, non ut philosophum decet, transigere potuisti: sed et multis aliis et tibi ipsi visus es longe a philosophia abesse. Conturbatae igitur sunt rationes tuae, ut philosophi nomen haud facile tueri possis: etiam vitae institutum adversatur. Proinde si vere perspexisti, in quo res sit posita, missa existimatione, in hoc duntaxat incumbere, ut reliquum vitae, quantumcunque demum velit natura ad vivendum tibi dare, [bene transigas.] Intuere igitur, quid velit, nec aliud quidquam te sollicitum habeat: expertus enim es, circa quot res vagatus beatam vitam nullibi inveniris, non in ratiocinationibus, non in divitiis, non in gloria, non in voluptate, non ullibi. Ubi igitur est? in

R 3

eo,

occurrit, quamquam καὶ εἰ satis tritum est. Malim igitur: εἰ καὶ (pro καὶ ἐν) τῷ λοιπῷ τοῦ βίου ὡς ἡ σὴ φύσις θέλει, βιώσεις. Neque tamen sine meliorum Codicum ope lectionem temere immutandam putavi. Vat. A. ipso vulgato depravatio exhibet: ἡ σὴ φύσις οὐ θέλει, — caetera, ut Edd. impressae.

καὶ μηδὲν ἄλλο σε περισπάτω] Sic primus edidi, ex auctoritate Cod. Vatic. A., pro quo in reliquis legitur: καὶ ἄλλο, μηδὲν περισπάτω. De Joly tacite addidit: σε.

πῶς οὖν ταῦτα ποιήσεις; εἰ ἂν ἔχη —] Gatak. malebat: — ποιήσεις τις. At recte Reisk. ad h. l.: „Subintelligi

τις,

μαὶ καὶ αἱ πράξεις. τίνα δόγματα; τὰ περὶ ἀγαθῶν, καὶ κακῶν· ὡς οὐδενὸς μὲν ἀγαθοῦ ὄντος ἀνθρώπου, ὃ οὐχὶ ποιεῖ δίκαιον, σῶφρονα, ἀνδρεῖον, ἐλεύθερον, οὐδενὸς δὲ κακοῦ, ὃ οὐχὶ ποιεῖ τὰναντία ταῖς εἰρημένους.

β'. Καθ' ἐκάστην πράξιν ἐρώτα σεαυτὸν, πῶς μοι αὕτη ἔχει; μὴ μετανοήσω ἐπ' αὐτῇ; μικρὸν καὶ τέθνηκα, καὶ πάντ' ἐκ μέσου. τί πλέον ἐπιζητῶ, εἰ τὸ παρὸν ἔργον ζώου νοεροῦ, καὶ κοινωνικοῦ καὶ ἰσονόμου θεῶ;

γ'. Ἀλέξανδρος δὲ καὶ Γάϊος, καὶ Πομπηῖος τί πρὸς Διογένη, καὶ Ἡράκλειτον, καὶ Σωκράτην; οἱ μὲν γὰρ εἶδον τὰ πράγματα καὶ τὰς αἰτίας, καὶ τὰς ὕλας, καὶ τὰ ἡγεμονικά ἦν αὐτῶν ταῦτά· ἐκεῖ δὲ ὅσων πρόνοια; καὶ δουλεία πόσων;

δ'. Ὅτι

tis, nec tamen addi necesse est., — Caeterum cum *Vatic. A.* dedi ἐάν, pro quo in reliquis Edd. legitur: ἐπ'άν, quod ferri non potest, quum *h. l.* non temporis rationem habeat *Antoninus*, sed rationis, qua quis eo pervenit, ut ea faciat, quae natura humana exigit.

δ οὐχὶ ποιεῖ δίκαιον] — δ perperam deest in *Vatic. A.*

ἐλεύθερον] *Casp.* malebat: ἐλευθέριον. haud male. Neq tamen vulgaris spernenda.

Ad Sect. 2. (ap. Lugdun. 2. Casp. 2.)

μικρὸν καὶ τέθνηκα] *Vat. A.* corrupte — τεθνηκότα. ἐπιζητῶ] *Xyl. i.* ἐπιζητῶ. Ceterae omnes: ἐπιζητῶ, in quam lectionem et *Vatic. A.* consentit.

Ad Sect. 3. (ap. Lugd. 3. p. Casp. 3.)

Ne quid praeteriisse videar, en tibi, L. B., conatus *Casp. Barthii* in *Adversar. L. I, c. IX, p. 25.* locum hunc, in quo turbata et mirifice luxata omnia putabat, restituendi. Sic scilicet hanc et seq. *Sect. con-*

eo, ut facias, quae natura humana exigit. Haec vero quomodo aliquis faciet? si decreta ei fuerint, ex quibus agendi impetus atque actiones tales existant. Quenam decreta? de bonis et malis: nihil scilicet bonum esse, quod hominem non iustum, temperantem, fortem liberumque reddat, et nihil malum, quod non istis contrarium efficiat.

2. In singulis actionibus te interroga: quomodo haec mihi sese habet? num ejus me poenitebit? prope adest tempus, quo moriar et omnia esse definient: si id, quod nunc ago, animantis est ratione praediti, societatis studiosi, eademque cum Deo ipso lege agentis, quid est, quod amplius requiram?

3. Alexander et Cajus et Pompejus, quid ad Diogenem, Heraclitum, Socratem? Hi enim et res earumque causas ac materias habebant perspectas, et una eademque semper iis mens erat. In illis vero quot rerum erat cautio, quantarum rerum servitus!

R 4

4. Ni-

constituendam opinatur: Ἀλέξανδρος δὲ καὶ Γάιος [pro quo tamen malebat Καίσαρ] καὶ Πομπηΐος τί πρὸς Διογένη, καὶ Ἡράκλειτον, καὶ Σωκράτην; Οὐ μὲν γὰρ εἶδον τὰ πράγματα καὶ τὰ ἡγεμονικά· ἦν αὐτῶν ταῦτα πρόνοια καὶ αἱ αἰτίαι καὶ αἱ ὕλαι. ἐκεῖ δὲ ὅσων δουλεία πεσόν· ὅτι οὐδὲν ἦττον τὰ αὐτὰ ποιήσουσι, καὶν σὺ διαβρογῆς. i. e.: „Alexander et Cajus et Pompejus quid ad Diogenem et Heraclitum et Socratem? At non exercitati hi erant rebus gerendis, neque, quae ducis officia forent, noverant! Horum instar erit [voluit: erat]

his Providentia et Causae et Materiae. Procul ab his erat aliquis cadens ob Servitutem: quod si cum omni potentia te rupisses, non potuisses cogere, ut aliquid deterius aut a proposito suo alienum facerent., — Verum haec merae nugae sunt, quod quisque videt.

καὶ τὰ ἡγεμονικά· ἦν αὐτῶν ταῦτα] Pro ταῦτα in Vat. A. legitur αὐτὰ. — Cas. et Xyl. ταῦτα s. τοιαῦτα legisse videntur, quod quidem praeferam.

ἐκεῖ δὲ ὅσων πρόνοια; καὶ δουλεία πόσων;] Vatic. A. ἐκεῖ δὲ ὅση πρόνοια; καὶ

δ'. Ὅτι οὐδὲν ἦττον τὰ αὐτὰ ποιήσουσι, καὶ σὺ διαρρήγῃς.

ε'. Τὸ πρῶτον μὴ ταράσσου· πάντα γὰρ κατὰ τὴν τοῦ ὅλου Φύσιν· καὶ ὀλίγου χρόνου οὐδεὶς οὐδαμοῦ ἔσῃ· ὥσπερ οὐδὲ Ἀδριανὸς, οὐδὲ Αὐγουστος. ἔπειτα ἀτενίσας εἰς τὸ πρᾶγμα, ἴδε αὐτὸ καὶ συμμνημονεύσας, ὅτι ἀγαθὸν σε ἄνθρωπον εἶναι δεῖ, καὶ τί τοῦ ἀνθρώπου ἡ Φύσις ἀπαιτεῖ, πράξον τοῦ ἀμεταστρεπτοῦ. καὶ εἶπε, ὡς δικαιοτάτον φαίνεται σοι· μόνον εὐμενῶς, καὶ αἰδημόνως, καὶ ἀνυποκρίτως.

ς'. Ἡ τῶν ὅλων Φύσις τοῦτο ἔργον ἔχει, τὰ ὥδ' ὄντα ἐκεῖ μετατιθέναι, μεταβάλλειν, αἶρειν ἔνθεν καὶ ἐκεῖ φέρειν. πάντα τροπαί· οὐχ ὥστε φοβηθῆναι, μή τι καινόν· πάντα συνήδη· ἀλλὰ καὶ ἴσαι αἱ ἀπονεμήσεις.

ζ'. Ἀρκεῖται πᾶσα Φύσις ἐαυτῇ εὐδούσῃ· Φύσις δὲ λογικὴ εὐδοεῖ, ἐν μὲν φαντασίαις, μήτε ψευδεῖ, μήτε ἀδύλῳ συγκατατιθεμένη· τὰς ὁρμὰς δὲ ἐπὶ τὰ κοινωτικά ἔργα μόνᾳ ἀπευθύνουσα· τὰς ἀρέξεις δὲ καὶ ἐγκλίσεις τῶν ἐφ' ἡμῶς μόνον πεποιημένη· τὸ δὲ ὑπὸ τῆς κοινῆς φύσεως ἀπονεμόμενον πᾶν ἀσπαζομένη. μέρος γὰρ αὐτῆς ἐστίν· ὡς ἡ τοῦ φύλλου Φύσις τῆς τοῦ φυτοῦ φύσεως, πλὴν ὅτι ἐκεῖ μὲν ἡ τοῦ φύλλου Φύσις μέρος ἐστὶ φύσεως, καὶ ἀναισθήτου, καὶ ἀλόγου, καὶ ἐμποδίζεσθαι δυναμένης. ἡ δὲ τοῦ ἀνθρώπου Φύσις, μέρος ἐστὶ ἀνεμποδίστου φύσεως καὶ νοεράς καὶ δικαίας· εἶγε ἴσους καὶ κατ' ἀξίαν τοὺς μερισμοὺς χρόνων, οὐσίας

καὶ δουλεία πόσων; *haud male.*
— *Caf.* putabat emendandum: ἐκεῖ δὲ ὅσων παράνοια καὶ δουλεία τόσων! *aut:* ἐκεῖ δὲ ὅσονπερ ἀνοίας (vel ἀγνοίας) καὶ δουλείας τόσον!

Ad Sect. 4. (ap. Lugd. 3. p. Caf. 4. p.)

καὶ σὺ διαρρήγῃς.]

Woll. perperam: — διαρρήγῃς (sine Jota subscripto, ut semper fere).

Ad Sect. 5. (ap. Lugdun. 4. Caf. 4. p.)

πράξον τοῦτο, ἀμεταστρεπτό.] *Xyl. 1., Argent., Lugd., Caf. et Oxon.* — ἀμεταστρεπτό, quod non spreverim,

4. Nihilominus eadem facient, etiam si ruptus fueris.

5. Primum noli perturbari: cuncta enim secundum Universi naturam, et paullo post nullus et nusquam eris; quomodo et Hadrianus et Augustus: deinde in rem intentus illam considera, memor simul te oportere esse virum bonum: quod autem hominis natura a te exigit, id constanter facito, et quod iustissimum tibi videtur, loquitor; placide duntaxat, verecunde et sine simulatione.

6. Rerum omnium natura hoc agit, ut quae hic sunt, illuc transferat et mutet, hinc tollat et illic deponat: cuncta mutantur: hinc non est, quod metuas, ne quid novi: omnia usitata: sed et omnia aequaliter distribuuntur.

7. Natura omnis sese prospere procedente contenta est: natura autem rationalis prospere procedit, ubi in oblatiis rerum speciebus, neque falso neque incerto assentitur: animi porro impetus ad eas solas actiones dirigit, quae societatis humanae utilitatem spectant: ea denique tantum appetit et averfatur, quae in nostra sita sunt potestate et quidquid a rerum natura assignatum est, amplectitur: ejus enim pars est: quemadmodum folii natura pars est naturae arboris, hoc tamen discrimine, quod folii natura pars est naturae sensu ac ratione carentis ejusdemque quae impediri potest; hominis vero natura pars naturae, quae impediri non

R 5

potest,

rim, quum certe ἀμετατρέπτως hoc sensu occurrat. — Gat. tamen et reliquae: ἀμεταστρεπτί, in quod et Vat. A. consentit.

Ad Sect. 6. (ap. Lugd. 5. p. Cas. 5. p.)

οὐχ ὥστε φοβηθῆναι, μή τι καινόν.] Gatak. ma-

lebat: ὥστε οὐχὶ φοβηθῆναι, μή τι καινόν. — At defendi quoque potest vulgaris. — Caeterum μή τι καινόν scripsi pro vulg. μήτι καινόν. —

Ad Sect. 7. (ap. Lugd. 5. p. Cas. 5. p.)

εἶγε ἴσους καὶ κατ' ἀξίαν κ. τ. λ.] Casaub. malebat: ἦγε,

οὐσίας, αἰτίου, ἐνεργείας, συμβάσεως, ἐκάστοις ποιεῖται· σκόπει δὲ, μὴ εἰ τὸ πρὸς ἓν ἴσον εὐρήσεις ἐπὶ παντός, ἀλλὰ εἰ συλλήβδην τὰ πάντα τοῦδε, πρὸς ἀθρόα τὰ τοῦ ἑτέρου.

η'. Ἀναγινώσκειν οὐκ ἔξεστιν. ἀλλὰ ὑβριν ἀνείργειν ἔξεστιν. ἀλλὰ ἡδονῶν καὶ πόνων καθυπερτερεῖν ἔξεστιν. ἀλλὰ τοῦ δοξαρίου ὑπεράνω εἶναι ἔξεστιν· ἀλλὰ ἀναισθήτοις καὶ ἀχαρίστοις, μὴ θυμοῦσθαι, προσέτι κήδεσθαι αὐτῶν ἔξεστιν.

θ'. Μηκέτι σου μηδεὶς ἀκούσῃ καταμεμφομένου τὸν ἐν κύλῃ βίον, μηδὲ τὸν σεαυτοῦ.

ί'. Ἡ μετάνοιά ἐστίν ἐπίληψις τις ἑαυτοῦ, ὡς χρήσιμόν τι παρεικός· τὸ δὲ ἀγαθὸν χρήσιμόν τι δεῖ εἶναι, καὶ ἐπιμελητέον αὐτοῦ τῷ ἀγαθῷ καὶ καλῷ ἀνδρί· οὐδεὶς δ' ἂν καλὸς καὶ ἀγαθὸς ἀνὴρ μετανοήσκειν, ἐπὶ τῷ ἡδονῇ τινα παρεικέναι· οὔτε ἄρα χρήσιμον, οὔτε ἀγαθὸν ἡδονή.

ια'. Τοῦτο τί ἐστίν αὐτὸ καθ' ἑαυτὸ τῇ ἰδίᾳ κατασκευῇ;

ηγε, quod et Gatak. probat. — Verum εἶγε bene defendi potest. Est enim, ubi fere idem significet, quam δὴ που vel δῆπουγε: de qua notatione consulendus Hoogeveen in Doctr. particular. Gr.

μὴ εἰ τὸ πρὸς τὸ ἐν ἴσον εὐρήσεις ἐπὶ παντός, ἀλλὰ κ. τ. λ.] Locus vix sanus. Caf. malebat: εἰ τὸ ἐν πρὸς τὸ ἐν ἴσον εὐρ. — At praeſtat emendatio Mori: Σκόπει δὲ μὴ ἐν πρὸς τὸ ἐν, εἰ (num) ἴσον εὐρήσεις ἐπὶ παντός.

ἀλλὰ κ. τ. λ. — Vat. A. cum impressis consentit. — Mox pro τοῦδε Menagius malebat τὸ δὲ, perperam. In Ed. Gatak. scriptum est: τοῦ δὲ.

Ad S. 8. (ap. Lugd. 5. p. 6. Caf. 6.)

προσέτι κήδεσθαι αὐτῶν ἔξεστ.] Reisk. malebat: προσέτι δὲ καὶ κήδεσθ. — n. n.

Ad Sect. 9. (ap. Lugdun. 7. Caf. 7.)

μὴ δὲ τὸν σεαυτοῦ] Xyl. i.

potest, rationalis ac iustae: quae utique ex aequo et tempus et materiam et formam et facultatem singulis quibusque pro uniuscujusque dignitate tribuit: considera autem, non singula cum singulis comparando, num omnia in omnibus aequalia invenias: sed universis alterius cum alterius confertim comparatis.

8. Legere non licet. — At contumelia abstinere licet; at voluptates et dolores contemnere licet; at gloriola superiorem esse licet; at stupidis et ingratis non irasci licet: quid? quod et illorum curam gerere licet.

9. Nemo aut vitam aulicam aut tuam etiam reprehendentem te audiat.

10. Poenitentia est reprehensio quaedam sui ipsius propter bonum aliquod omissum: bonum autem utile sit necesse est, et viro bono atque honesto curae esse oportet: neminem vero bonum atque honestum poenitet, voluptatem aliquam omisisse: neque igitur utile neque bonum est voluptas.

11. Hoc quidnam per se est ex singulari sua constitutione?

Xyl. 1., Lugd., Cas. et Oxon. perperam dant: μηδὲ σὺ σεαυτοῦ. Recte Arg. et reliquae: μηδὲ τὸν —

Ad Sect. 10. (ap. Lugdun. 8. Cas. 8.)

τὸ δὲ ἀγαθὸν χρῆσιμόν τι δεῖ εἶναι κ. τ. λ.] Reisk. malebat: τὸ δὲ χρῆσιμον ἀγαθόν τι δεῖ εἶναι — quod sane lubenter recepissem, si Codd. auctoritate firmatum fuisset. Neque tamen omnino spernenda est h. l. lectio vulgaris.

τῷ ἀγαθῷ καὶ καλῷ ἀνδρὶ.] Vat. A. τῷ καλῷ καὶ ἀγαθῷ ἀνδρὶ — forte errore librarii Atticis scriptoribus adfueti.

Ad Sect. 11. (ap. Lugdun. 9. Cas. 9.)

Τοῦτο τί ἐστὶν αὐτὸ καὶ ἐαυτὸ, τῇ ἰδίᾳ κατασκευῇ;] Verba τῇ ἰδίᾳ κατασκευῇ videntur esse interpretamentum τοῦ καὶ ἐαυτὸ. Fortasse tamen ab Antonino ipso sunt profecta.

Sect.

σκευῇ; τί μὲν τὸ οὐσιῶδες αὐτοῦ καὶ ὑλικόν; τί δὲ τὸ αἰτιῶδες; τί δὲ ποιεῖ ἐν τῷ κόσμῳ; πόσον δὲ χρόνον ὑφίσταται;

ιβ'. Ὅταν ἐξ ὕπνου δυσχερῶς ἐγείρῃ, ἀναμιμνήσκου, ὅτι κατὰ τὴν κατασκευὴν σου ἐστὶ, καὶ κατὰ τὴν ἀνθρωπικὴν Φύσιν, τὸ πράξεις κοινωνικὰς ἀποδιδόναι, τὸ δὲ καθεύδειν κοινὸν καὶ τῶν ἀλόγων ζώων· ὃ δὲ κατὰ Φύσιν ἐκάστω, τοῦτο οἰκοιότερον καὶ προςφυέστερον, καὶ δὴ καὶ προσηνέστερον.

ιγ'. Διηνεκῶς καὶ ἐπὶ πάσης εἰ οἶόν τε Φαντασίας, Φυσιολογεῖν, παθολογεῖν, διαλεκτικεύεσθαι.

ιδ'. Ὅτι ἂν ἐντυγχάνῃς, εὐθύς σουτῶ πρόλεγε· οὗτος τίνα δόγματα ἔχει περὶ ἀγαθῶν καὶ κακῶν; ἢ γὰρ περὶ ἡδονῆς καὶ πόνου, καὶ τῶν ποιητικῶν ἐκατέρου, καὶ περὶ δόξης, ἀδοξίας, θανάτου, ζωῆς τοιαύδε τίνα δόγματα ἔχειν, οὐδὲν θαυμαστὸν ἢ ξένον μοι δόξει, εἰ μὴ τὰ δὲ τίνα ποιῇ· καὶ μεμνήσομαι, ὅτι ἀναγκάζεται οὕτως ποιεῖν.

ιε'. Μέμνησο, ὅτι ὥσπερ αἰσχρὸν ξενίζεσθαι, εἰ ἡ σὺν κῇ σῶκα φέρει, οὕτως εἰ ὁ κόσμος τάδε τίνα φέρει, ὧν ἐστὶ

Sect. 12. (ap. Lugd. 10. p. Casf. 10.)

Sect. 13. (ap. Lugd. 10. p. 11. p. Casf. 11. p.)

Ad Sect. 14. (ap. Lugd. 11. p. 12. p. Casf. 11. p.)

ἢ γὰρ περὶ ἡδονῆς — ἔχειν, οὐδὲν θαυμαστὸν ἢ ξένον μοι δόξει, εἰ μὴ x. τ. λ.] Quis est, quin videat, textum h. l. esse depravatum? Neque tamen ita

corruptus, ut non facile sit intellectu, quid Antoninus h. l. voluerit. Hinc factum est, ut conjecturae virorum doctorum h. l. eodem fere redeant. Gat. enim malebat ὁ γὰρ, et deinde ἔχων — quo facto tamen durior est h. l. constructio. — Probo igitur conjecturam a Reiskio, Moro et Doctiff. Coray commendatam: εἰ γὰρ — et deinde ἔχει. — Nec spernenda est

tione? quænam illius substantia et materia? quæ forma? quid facit in mundo? quamdiu subsistit?

12. Quando gravatim e somno expergisceris, remiscere, et constitutioni tuæ et naturæ humanæ consentaneum esse, ut agas, quod societati prodest, dormire autem tibi etiam cum brutis animantibus commune esse: quod autem unicuique secundum naturam est, id ei familiarius est et aptius, præter hæc et jucundius.

13. Adsiduo in omni, quanto potes, viso physices, morum et dialectices præcepta in promptu tibi sunt.

14. Ubi quemquam convenis, statim tu tecum: quænam hic de bonis malisque habet decreta? si enim talia de voluptate et dolore, iisque, quæ utrumque efficiunt, de fama porro et ignominia, de morte et vita habet decreta, neque mirum neque novum mihi videbitur, si talia fecerit et memor ero, eum vi coactum ita agere.

15. Memento æque turpe esse, mirari quemquam tanquam de re infueta, si mundus ea, quorum ferax est, ferat,

est *Cas.*, qui malebat: εἰ γὰρ περὶ ἡδονῆς; — τοιαύδε τινα δόγματα ἔχειν οὐδὲν θαυμαστὸν ἢ, ἔξόν μοι δοῦναι, εἰάν — ποιῇ; — Verba, quæ sequuntur: καὶ μεμνήσομαι — ποιεῖν operarum errore in *Xyl.* 1. bis repetita sunt.

Ad Sect. 15. (ap. Lugd. 12. p. Cas. 11. p.)

Hanc Sectionem servarunt quoque *Vatic.* 2. 3. 4. 5. 6.,

Med. - Flor. 1. 2. 4., *Parif.* et *Guelf.*

Μέμνησο, ὅτι ὥς περ αἰσχροὺς ξενίζεσθαι, εἰ κ. τ. λ.] μεμνήσομαι perperam exhibent *Lugd.*, *Cas.* et *Ox.* Reliquæ Editiones: μέμνησο, in quod consentiunt omnes *Codd.*, præter *Vat.* 3., qui μέμνησον habet. — Post αἰσχροὺς addunt ἐστὶ *Vat.* A. 2., *Med.* 1. 2. 4., *Parif.* et *Guelf.* καὶ

ἐστὶ Φορός· καὶ ἰατρῶ δὲ καὶ κυβερνήτῃ αἰσχροὺν ξενίζεσθαι,
εἰ πεπύρεχεν οὗτος, ἢ εἰ ἀντίπνοια γέγονεν.

15. Μέννησο, ὅτι, καὶ τὸ μετατίθεσθαι καὶ ἔπεσθαι
τῷ διορθοῦντι, ὁμοίως ἐλεύθερόν ἐστι. σὴ γὰρ ἐνέργεια, κα-
τὰ τὴν σὴν ὁρμὴν καὶ κρίσιν, καὶ δὴ καὶ κατὰ νοῦν τὸν σὸν
περαινομένη.

15. Εἰ μὲν ἐπὶ σοί, τί αὐτὸ ποιεῖς; εἰ δὲ ἐπ' ἄλ-
λῳ, τίνι μέμφῃ; ταῖς ἀτόμοις, ἢ τοῖς θεοῖς; ἀμφοτέρω
μανιώδῃ. οὐδενὶ μεμπτέον. εἰ μὲν γὰρ δύνασαι, διόρθωσον·
εἰ δὲ τοῦτο μὴ δύνασαι, τό γε πρᾶγμα αὐτὸ· εἰ δὲ μὴδὲ
τοῦτο, πρὸς τί ἔτι σοι φέρεται τὸ μέμψασθαι; εἰκὴ γὰρ οὐδὲν
ποιητέον.

ἢ. Ἐξω

καὶ κυβερνήτῃ αἰσχροὺν
ξενίζεσθαι.] Hic iterum
posui αἰσχροὺν addit Vatican. 6.
ἐστὶ. —

ἢ εἰ ἀντίπνοια γέγο-
νεν] Paris. ἢ εἰ γέγονεν ἀντί-
πνοια. — Med 1. ἢ ἀντίπνοια
γέγονεν, omisso εἰ. —

Ad Sect. 16. (ap. Lugd. 13.
Caf. 12.)

ὁμοίως ἐλεύθερόν ἐστι.]
Reisk. ad h. l.: „Post ἐστὶ aut
facile subaudiendum aut pō-
tius excidisse credendum: τῷ
αὐτὸς ὁρθοῦσθαι, vel: ἢ τὸ αὐ-
τὸς ὁρθῶς εἶναι.”

σὴ γὰρ ἐνέργεια, κατὰ
τὴν σὴν ὁρμὴν κ. τ. λ.] Sic
recte legitur in Xyl. 1., Lug-
dun., Caf., Oxon.; Mōr. et
De-Jol. In Basil., opinor,
primum operarum vitio im-

pressum est: σὺ γὰρ ἐνέργ. κ.
τ. σὺν ὁρμὴν etc., quod Arg.,
Gat. reliquaeque Editiones re-
tinnerunt, improbante tamen
Gatakero. — Wall. primo lo-
co σὺ — post vero σὴν. —

Ad Sect. 17. (ap. Lugd. 14.
Caf. 13.)

Verba hujus Sectionis inde
ab Οὐδενὶ μεμπτέον usque ad
ποιητέον servata quoque sunt
in Vat. 2. 3. 4. 5. 6., Med. 1.
2; 4., Paris. et Guelph. — Ne-
que tamen lectores quidquid
varietatis e Codicibus Med.-
Florent. adnotatum reperient:
quia scilicet, nisi fallor, col-
latores putarunt, haec verba
non ab Antonino esse profecta,
sed ut alia, quae in his Ex-
cerptis leguntur, aliunde il-
lata.

ταῖς

ferat, ac mirari, ficum ficus ferre: etiam medico atque gubernatori turpe est mirari, si quis febrî laboret aut ventus adversus existat.

16. Memento, sententiam mutare et recte monenti obsequi, perinde esse liberi hominis: tua enim est actio, quae secundum tuum consilium et iudicium adeoque ex animi tui sententia perficitur.

17. Si tui est arbitrii, quid facis? sin alterius, quem accusas? atomos an Deos? utrumque est insanire. Nihil reprehendendum: si enim potes, [eum, qui in caussa est,] corrige, si hoc nequis, rem ipsam saltem; sin neutrum potes, quid tibi prodest, reprehendisse? nihil autem temere faciendum.

18. Quod

ταῖς ἀτόμοις] Sic cum Xyl. 1., Lugd., Cas. et Oxon. dedi. Arg., Gatak. et reliquae: τοῖς ἀτόμοις.

εἰ μὲν γὰρ δύνασαι, διορθῶσον· εἰ δὲ τοῦτο μὴ δύνασαι, τό γε πράγμα αὐτό· εἰ δὲ μηδὲ τοῦτο, πρὸς τί ἐτί σοι φέρεται κ. τ. λ.] In Xyl. 1. et reliquis Editionibus omnibus sic locus hic legitur: εἰ μὲν γὰρ δύνασαι, διορθῶσον τόδε πρᾶγμα αὐτό· εἰ δὲ τοῦτο μὴ δύνασαι, πρὸς τί κ. τ. λ. At satis apparet, ex versione Xyl. in Cod. Palatino quoque ea lecta esse, quae nos ex MSS. addidimus. Sic enim habet Translatio latina: „Nam si potes, vel eum, qui caussa est, corrige, vel, si prius nequis, rem ipsam: sin neutrum, quid

jam, tibi profuit, reprehendisse? „ — Nostri vero Codices locum exhibent sic: εἰ μὲν γὰρ δύνασαι, διορθῶσον· εἰ δὲ τοῦτο μὴ δύνασαι, τό γε (Vatic. A. τό δὲ) πρᾶγμα αὐτό· εἰ δὲ μηδὲ (Vat. A. et Guelf. μη, Vatic. 2. 3. 5. 6. μη δὲ) τοῦτο (Vat. A. addit πρᾶσσαι, perperam) πρὸς τί ἐτί σοι φέρεται (Hoefschel., auctore Cas., συμφέρει pro σοι φέρεται. Idem et Paris. — Monet tamen Menag. in Notis MSS. in Cod. Reg., qui idem est, ac noster Paris., qui nunc in Bibliotheca Nationis Gallicae adservatur, a prima manu scriptum fuisse: σοι φέρεται, emendatum postea esse in: συμφέρει) τὸ μέμψασθαι; — Malim quidem: συμφέρει. Ferri tamen utcumque potest vulgaris.

Ad

ιη'. Ἐξω τοῦ κόσμου τὸ ἀποθανόν οὐ πίπτει. εἰ ὥδε μένει, καὶ μεταβάλλει ὥδε καὶ διαλύεται εἰς τὰ ἴδια, ἃ στοιχεῖά ἐστι τοῦ κόσμου καὶ σά. καὶ αὐτὰ δὲ μεταβάλλει, καὶ οὐ γογγύζει.

ιθ'. Ἐκαστον πρὸς τι γέγονεν, ἵππος, ἄμπελος· τί θαυμάζεις; καὶ ὁ ἥλιος ἔρεϊ, πρὸς τι ἔργον γέγονα, καὶ οἱ λοιποὶ θεοί. σὺ οὖν πρὸς τί; τὸ ἡδεσθαι; ἴδε εἰ ἀνέχεται ἡ ἔννοια.

κ'. Ἡ φύσις ἐστόχασται ἐκάστου, οὐδέν τι ἔλασσον τῆς ἀπολήξεως, ἢ τῆς ἀρχῆς τε καὶ διεξαγωγῆς, ὡς ὁ ἀναβάλλων τὴν σφαῖραν· τί οὖν ἀγαθὸν τῷ σφαιρίῳ ἀναφερομένῳ, ἢ κακὸν καταφερομένῳ, ἢ καὶ πεπτωκότη; τί δὲ ἀγαθὸν τῇ πομφόλυγι συνεστῶσῃ, ἢ κακὸν διαλυθείσῃ, τὰ ὅμοια δὲ καὶ ἐπὶ λύχνου.

κα'. Ἐστρεψόν, καὶ θεᾶσαι οἷόν ἐστι, γηράσαν δὲ οἷον

Ad Sect. 18. (ap. Lugd. 15. Caf. 14.)

εἰ ὥδε μένει, καὶ μεταβάλλει ὥδε καὶ διαλύεται κ. τ. λ.] Hunc locum eadem ratione, qua Casaub., interpungendum duxi: de qua re et Reisk. monuit. — Gatak. et reliquae locum sic distinguunt: εἰ ὥδε μένει καὶ μεταβάλλει, ὥδε καὶ διαλύεται, εἰς τὰ ἴδια, ἃ στοιχεῖά ἐστι τοῦ κόσμου καὶ σά. minus commode, nisi fallor. — ἐστὶ ποστὶ στοιχεῖα ignorat Vat. A.

καὶ αὐτὰ δὲ μεταβάλλει] Reisk. malebat: καὶ αὐτά τε. — Verum satis notum est, καὶ — δὲ significare; et

vero, et autem, et quidem, et praeterea: de qua hujus formulae vi conferant tirones Hoogevenii Doctr. Partic. Gr. ed. Schütz. p. 176. sq. XXI.

Ad Sect. 19. (ap. Lugd. 16. Caf. 15.)

καὶ ὁ ἥλιος ἔρεϊ κ. τ. λ.] — Vat. — πρὸς τί ἔτι (pro ἔργον) γέγονεν, vitiose. — Gat. malebat: καὶ ὁ ἥλιος ἄρα πρὸς τι ἔργον γέγονε. n. n. Upton. ad Arrian. Diff. Epict. I, 10, 7. locum non solum corruptum putat, sed et verba quaedam e loco suo mota. Corrigit igitur sic: Ἐκαστον πρὸς τι γέγονεν· ἵππος, ἄμπελος.

18. Quod moritur, mundo non excidit: si hic manet, etiam mutatur hic et dissolvitur in elementa sua, quae eadem et mundi sunt et tua: atque haec quoque mutantur nec murmurant tamen.

19. Unumquodque alicujus rei causa natum est, ut equus, vitis: quid miraris? et sol dicet: alicujus rei causa factus sum — idemque reliqui Dii: tu igitur cujus rei causa? an voluptatis? vide, an intellectus hoc ferat.

20. Naturae cujusque rei rationem habet perinde quod ad finem ejus adtinet, ac ad initium et durationem, ejus instar, qui pilam mittit. Quid igitur boni pilae sursum missae aut mali eidem descendenti atque cadenti? Quid et bullae consistenti boni aut dissolutae mali? Eadem de lucerna valent.

21. Inverte [corpus] et considera, quale sit, senio vero

λος. Τί θαυμάζεις; καὶ ὁ ἥλιος καὶ οἱ λοιποὶ Θεοί· Σὺ οὖν πρὸς τί γέγονας; πρὸς τὸ ἡδεσθαι; ἴδε, εἰ κ. τ. λ.

Ad Sect. 20. (ap. Lugd. 17. 18. p. Caf. 16. 17. p.)

ὧς ὁ ἀναβάλλων] Caf. et Xyl. ab his verbis novam periochen ordiuntur. Pessimè, si quid video. Recte vero cum praecedentibus conjunxit Gatak.

Ad Sect. 21. (ap. Lugd. 18. p. 19. Caf. 17. 18. p.)

Ἐκστρεψόν] Ed. Lugd. habet: ἔστρεψον. Annot. vero monet legendum esse: στρέψον. Marc. Anton.

ψον. Morus malebat: ἔξω στρέψον. „Dedas te, inquit, externis (converte te ad contemplandum corpus) et nihil nisi mala reperies. Sed primo excidit σῶμα, deinde νοσῆσάν τε καὶ ἀποπνεῦσαν correxit Gatak., Haec ille. — At bene, puto, habet vulgaris. Sensum expressit Caf. in Translat. lat.: „Inverte [sc. corpus, h. e. quod interius est, extra verte] et cogita, quale sit hoc (quod vulgo tanti fit, et extra tam speciosum apparet corpusculum) vel senio confectum etc. Cf. Suidas f. v. ἔκστρεψον et Scholiast. ad Aristophan. Nub. v. 89, ubi do-

οἷον γίνεται, νοσῆσαν δὲ, πορνεύσαν.

Βραχύβιον καὶ ὁ ἐπαινῶν καὶ ὁ ἐπαινούμενος, καὶ ὁ μνημονεύων, καὶ ὁ μνημονεύόμενος. προσέτι δὲ καὶ ἐν γυναικί τούτου τοῦ κλίματος; καὶ οὐδὲ ἐνταῦθα πάντες συμφωνοῦσι, καὶ οὐδὲ αὐτός τις ἑαυτῷ· καὶ ὅλη δὲ ἡ γῆ στιγμή.

κβ'. Πρόσχε τῷ ὑποκειμένῳ, ἢ τῷ δόγματι, ἢ τῇ ἐνεργείᾳ, ἢ τῷ σημαινόμενῳ·

Δικαίως ταῦτα πάσχεις· μᾶλλον δὲ θελεις ἀγαθὸς αὐρίον γενέσθαι, ἢ σήμερον εἶναι;

κγ'. Πράσσω τι; πράσσω ἐπ' ἀνθρώπων εὐποίῃαν ἀναφέρων· συμβαίνει τι μοί; δέχομαι, ἐπὶ τοὺς θεοὺς ἀναφέρων, καὶ τὴν πάντων πηγὴν, ἀφ' ἧς πάντα τὰ γινόμενα συμμυρεται.

κδ'. Ὅποιόν

cent, proprie dici ἐκστρέφειν de vestibus, quarum pars interior extra vertitur.

νοσῆσαν δὲ, πορνεύσαν.] Fateor, mihi magis arridere conjecturam Gat. in nota praeced. prolatam. Noli tamen sine Codd. auctoritate locum tentare. — Caeterum Menag. malebat: — καὶ θεάσαι τὸ σωματίον νέον, γηράσαν δὲ οἷον γίνεται, νοσῆσαν τε καὶ πορνεύσαν. — Reiske: — οἷον ἀκμάζον τί ἐστιν; οἷον δὲ γίνεται νοσῆσαν δὲ; ἀποπνεύσαν. —

Βραχύβιον καὶ ὁ ἐπαινῶν

adeoque, quod mirar, De Jol., dant: Βραχύβιον δὲ καὶ κ. τ. λ. Recte vero abest a Vat. A. δὲ illud minime opportunum. Caeterum, monente Moro, a vocē Βραχύβιον novam Periochen constitui. — Adnot. Lugd. malebat: βραχὺς ὁ βίος καὶ ὁ ἐπαινῶν κ. τ. λ., qua emendatione non opus esse, jam recte monuit Menagius.

Ad Sect. 22. (ap. Lugd. 20. p. Caf. 19.)

τῷ ὑποκειμένῳ κ. τ. λ.] Vat. A. inverso ordine et vitiato: τῷ ὑποκειμένῳ, ἢ τῇ ἐνεργείᾳ.

vero confectum quale fiat, aut morbo languidum, aut libidine enervatum.

Brevis est vita et laudantis et ejus, qui laudatur; ejus, qui mentionem facit, et ejus, cujus mentio fit: praeterea fit hoc in plagae istius angulo, et ne ibi quidem omnes consentiunt, immo ne sibi quidem ipsi quisquam: omnis denique terra puncti instar est.

22. Animum adverte subjectae rei, opinioni, actioni, aut sermoni.

Merito haec pateris: mavísne vero cras bonus fieri, quam hodie esse?

23. Facio quidquam? ita facio, ut ad hominum salutem illud referam: contingit mihi quidquam? ita excipio, ut ad Deum hoc referam, fontem rerum omnium, a quo, quaecunque fiunt, inter sese connexa dependent.

S 2

24. La.

ἐνεργεία, ἢ τὸ (sic) δόγμῳτι, ἢ τῷ σημαينوμένῳ. —

Δικαίως — εἶναι;] A voce Δικαίως, monente Moro, novam periochen orditus sum. At tum ferri nequit τὸ δὲ post μᾶλλον, nisi in fine hujus Sectionis signum interrogandi collocatur, quod igitur facere meum duxi. Malim tamen, ne quid diffitear, τὸ δὲ in γὰρ mutari, quum satis constat, has voces saepissime a librariis permutatas esse. Uptonus quidem ad Arrian. Diff. Epict. IV, 12, 21. de nostro loco agens: „Ubi, inquit, nihil

muta, δὲ pro γὰρ, quod usitatissimum., — At cf., quae contra hoc Grammaticorum commentum monuit Hoogveen in Doctr. Partic. Graec. l. XIV. Sect. I, 16 — 19. pag. 174 sqq. Ed. Schütz. — Reisk. emend.: — εἰ μᾶλλον θέλεις.

Ad Sect. 23. (ap. Lugd. 20. p. Caf. 20.)

Πράσσω τι; πράσσω ἐπ' ἀνθρώπων κ. τ. λ.] — Reisk. malebat: πράσσω ὅτι πράσσω —. At obstat totius Periodi forma, quo minus haec Conjectura admitti possit.

Ad

κδ'. Ὅποιόν σοι φαίνεται τὸ λούεσθαι; ἔλαιον, ἰδρῶς, ῥύπος, ὕδωρ, γλοιῶδες, πάντα σικχαντά. τοιοῦτον πᾶν μέρος τοῦ βίου, καὶ πᾶν ὑποκείμενον.

κε'. Λούκιλλα Οὐῆρον· εἶτα Λούκιλλα· Σέκουνδα Μάξιμον· εἶτα Σέκουνδα· Ἐπιτύγχανος Διότιμον· εἶτα Ἐπιτύγχανος. Φαυστίαν, Ἀντωνῖνος· εἶτα Ἀντωνῖνος. τοιαῦτα πάντα. Κέλερ Ἀδριανόν· εἶτα Κέλερ. οἱ δὲ δριμεῖς ἐκεῖνοι, ἢ προγνωστικοὶ ἢ τετυφωμένοι; ποῦ; οἷον, δριμεῖς μὲν, Χάραξ καὶ Δημήτριος ὁ Πλατωνικός, καὶ Εὐδαίμων, καὶ εἰ τις τοιοῦτος. πάντα ἐφῆμερα, τεθνηκότα πάλαι· ἔνιοι μὲν οὐδὲ ἐπ' ὀλίγον μνημονευθέντες· οἱ δὲ εἰς μύθους μεταβαλόντες· οἱ δὲ ἤδη καὶ ἐκ μύθων ἐξίτηλοι· τούτων οὖν μεμνῆσθαι, ὅτι δεήσει ἥτοι σκεδασθῆναι τὸ συγκριμάτιόν σου, ἢ σβεσθῆναι τὸ πνευμάτιον, ἢ μεταστῆναι, καὶ ἀλλαχοῦ καταταχθῆναι.

κς'. Εὐφροσύνη ἀνθρώπου, ποιεῖν τὰ ἴδια ἀνθρώπου. ἴδιον δὲ ἀνθρώπου εὐνοια πρὸς τὸ ὁμόφυλον, ὑπερόρασις τῶν αἰσθητικῶν κινήσεων, διάκρισις τῶς πιθανῶν φαντασιῶν, ἐπιθεώρησις τῆς τῶν ὅλων φύσεως καὶ τῶν κατ' αὐτὴν γινομένων.

κς'. Τρεῖς σχέσεις· ἡ μὲν πρὸς τὸ αἴτιον τὸ περι-
κείμε-

Ad Sect. 24. (ap. Lugd. 21.

Caf. 21.)

ὕδωρ γλοιῶδες] *Ceterae Edd. ὕδωρ, γλοιῶδες. Comma vero, monente Reiskio, fustuli, quod commodius videbatur: aqua viscida.*

Ad Sect. 25. (ap. Lugd. 22.

Caf. 22.)

εἶτα Ἀντωνῖνος] *Haec verba absunt a Vatic. A. perperam.*

οἱ δὲ δριμεῖς ἐκεῖνοι]

Arg. operarum errore: ἐκεῖνρ.

Χάραξ] *Dedi cum Xyl. 1., Lugd., Caf. et Oxon. Basil. puto primum dedit: Χάραξ, quod in Arg., Gatak. ceterasque transiit. — Gatak.: „f. Ἰέραξ.*

οἱ δὲ ἤδη καὶ ἐκ μύθων κ. τ. λ.] *Sic dedi cum Edd. prioribus, Xyl. 1., Arg., Lugdun., Caf. et Oxon. — καὶ autem*

24. Lavari quale quid tibi videtur? Oleum, sudor, sordes, aqua viscida, omnia putida: talis et quaeque vitae pars est et omnis res subjecta.

25. Lucilla Verum [extulit]; deinde Lucilla [elata est]: Secunda Maximum, mox et Secunda: Epitynchanus Diotimum, mox et Epitynchanus; Faustina Antoninus, mox et Antoninus: hujusmodi sunt omnia: Celer Hadrianum, deinde et Celer: quin et acuti illi et futurorum praescii et fastu inflati ubinam sunt? ut ex acutis Charax, Demetrius Platonius, Eudaemon et si qui alii ejus generis: omnia caduca et jamdudum morte sepulta: aliorum ne minimum quidem tempus duravit memoria: alii in fabulas abierunt: alii jam ex fabulis quoque evanuerunt: horum igitur memento, aut compagem tui dissipatum iri aut extinctum iri spiritum aut migraturum esse aut alibi translatum iri.

26. Laetatur homo, quando facit, quod hominis est: hominis autem est benevolum esse erga contribules, sensuum motus contemnere, visa probabilia discernere, rerum omnium naturam atque ea, quae secundum eam fiunt, contemplari.

27. Tres tibi sunt relationes, una ad causam ambien-

S 3

tem

tem post ἥδη abest a Gat. et reliquis: minus commode.

καὶ ἀλλὰ τοῦ καταταχθῆναι] Sic dedi ex priorum Edd. Xyl. 1., Arg., Lugdun., Caf. et Oxon. hde. — Gatak. et reliquae, praeter De-Joh., καταχθῆναι.

Ad Sect. 26. (ap. Lugd. 23. p. Caf. 23. p.)

Εὐφροσύνη ἀνθρώπου] Gat. malebat: — ἀνθρώπου.

Ad Sect. 27. (ap. Lugd. 23. p. Caf. 23. p.)

ἡ μὲν πρὸς τὸ αἴτιον τὸ περιχέμενον.] Reisk. ad h. 1.: „Cl. Valkenaer ad Ammonium bene emendat ἀγγεῖον.“ Ingeniose sane, neque tamen admodum commoda Viri Doctissimi conjectura! —

Ad

κείμενον· ἡ δὲ πρὸς τὴν θείαν αἰτίαν, ἀφ' ἧς συμβαίνει
πᾶσιν πάντα· ἡ δὲ πρὸς τοὺς συμβιοῦντας.

κη'. Ὁ πόνος ἦτοι τῷ σώματι κακόν· οὐκοῦν ἀποφαι-
νέσθω· ἢ τῇ ψυχῇ· ἀλλ' ἐξεστὶν αὐτῇ τὴν ἰδίαν αἰθρίαν
καὶ γαλήνην διαφυλάσσειν, καὶ μὴ ὑπολαμβάνειν ὅτι κακόν.
πᾶσα γὰρ κρίσις, καὶ ὁρμή, καὶ ὕρεξις, καὶ ἐκκλίσις, ἐν-
δον. καὶ οὐδὲν κακόν ὧδε ἀναβαίνει.

κθ'. Ἐξάλειφε τὰς φαντασίας, συνεχῶς σεαυτῷ λέ-
γων· νῦν ἐπ' ἐμοί ἐστίν, ἵνα ἐν ταύτῃ τῇ ψυχῇ μηδεμία
πονηρία ᾖ, μηδὲ ἐπιθυμία, μηδὲ ὅλως ταραχὴ τίς· ἀλλὰ
βλέβων πάντα ὅποιά ἐστι, χρῶμαι ἐνάστῳ κατ' ἀξίαν. μέ-
μνησο ταύτης τῆς ἐξουσίας κατὰ φύσιν.

λ'. Παλεῖν, καὶ ἐν συγκλήτῳ, καὶ πρὸς πάνθ' ὄντιν-
οῦν κοσμίως, μὴ περιτρανῶς· ὑγιεῖ λόγῳ χρῆσθαι.

λα'. Αὐλὴ Αὐγούστου, γυνή, θυγάτηρ, ἑγγονοί, πρό-
γονοί, ἀδελφῇ, Ἀγρίππας, συγγενεῖς, οἰκεῖοι, φίλοι,
Ἄρειος, Μαικήνας, ἰατροί, θύται, ὅλης αὐλῆς θάνατος·
εἴτα ἐπιθι τὰς ἄλλας, μὴ καθ' ἑνὸς ἀνθρώπου θάνατον,
οἷον Πομπηίων· καί κεινο δὲ τὸ ἐπιγραφόμενον τοῖς μνήμασιν,
ἔσχατος τοῦ ἰδίου γένους· ἐπιλογίζεσθαι, πόσα ἐσπάσθησαν
οἱ πρὸ αὐτῶν, ἵνα διάδοχόν τινα καταλίπωσιν· εἴτα, ἀνάγ-

κη

*Ad Sect. 28. (ap. Lugd. 24. p.
Casf. 24.)*

καὶ οὐδὲν κακόν ὧδε
ἀναβαίνει.] *Vat. A.* ignorat
κακόν, quod nemo facile de-
sideraret, si abesset.

*Sectio 29. (ap. Lugd. 24. p.
25. Casf. 25.)*

*Ad Sect. 30. (ap. Lugd. 26.
Casf. 26.)*

κοσμίως, μὴ περιτρα-
νῶς· ὑγιεῖ κ. τ. λ.] *Menag.*
malebat: — καὶ περιτρανῶς,

Gat. — ὑγιεῖ δὲ. *Boat.* post
περιτρανῶς punctum majus po-
nit, et ea, quae sequuntur,
cum seq. Sectione conjungit:
Ὑγιεῖ λόγῳ χρῆσθαι, αὐλὴ Αὐγ.
κ. τ. λ. — *Reisk.* denique:
κοσμίῳ καὶ περιτρανῶ καὶ ὑγιεῖ
λόγῳ χρῆσθαι. — Ego vero
nihil mutem: punctum ta-
men minus post περιτρανῶς
collocandum putavi. De sen-
su cf. *Commentar. ad h. l.*

Ad

tem, alia ad causam divinam, a qua omnibus evenit, quidquid evenit, alia ad eos, quibuscum hac in vita versaris.

28. Dolor aut corpori malum est: hoc igitur pronuntiet: aut animo: verum huic licet, serenitatem suam et tranquillitatem fervare nec opinari, malum esse: omne enim iudicium et impetus et appetitus et aversatio intus est, quo nihil mali adscendit.

29. Imaginationes dele, saepe tecum loquendo: nunc in potestate mea situm est, ut nulla in hoc animo improbitas insit, nulla cupiditas, nulla omnino perturbatio sed omnibus, qualia sint, perspectis, singulis pro dignitate utar: memor sis hujus potestatis a natura tibi tributae.

30. Et in senatu et apud quemlibet privatim modeste loquere, nec voce nimis intenta: sano sermone utere.

31. Augusti aula, uxor, filia, nepotes, privigni, foror, Agrippa, Areus, Maecenas, medici, sacerdotes: tota aula morti concessit: tum perge ad alia [monumenta sepulchralia], quae non ad unius mortem pertinent, ut Pompejorum: ad id, quod tumulis inscribitur: gentis suae ultimus: et reputa tecum, quanto studio majores eorum in id incubuerint, ut successorem sibi superstitem relinquerent:

S 4

tum

Ad Sect. 31. (ap. Lugd. 27. 28. p. Cas. 27. p.)

εἴτα ἐπιθί τὰς ἄλλας, μὴ κατ' ἐνὸς ἀνθρώπου θάνατον, οἷον Πομπηίων.] *Cas. et Gat. malebant: — τὰ ἄλλα —. Reisk. defendit vulgarem: „Subaudi, inquit, πόλεις αὐτ γενοῦς. Si prius respicit, τῶν Πομπηίων ad Pompejopolin in Calabria terrae motu eversum*

[cf. IV, 48.]; si posterius ad gentem [familiam voluit] Pompejam: potest etiam ταφὰς subaudiri: gentes etiam nobiles gentilia etiam monumenta habuerunt., — *Morus malebat: — Πομπηίων· ἐκεῖνο δὲ κ. τ. λ.*

ἔσχατος τοῦ ἰδίου γένους.] *Adnot. Lugd. malebat: ἔσχατον, perperam.*

κη ἔσχατόν τινα γενέσθαι· πάλιν ὧδε ὅλου γένους θά-
νατον.

λβ'. Συντιθέναι δεῖ τὸν βίον, κατὰ μίαν πράξιν· καὶ αἰ ἐκάστη τὸ ἑαυτῆς παρέχει, ὡς οἶόν τε, ἀρκεῖσθαι· ἵνα δὲ τὸ ἑαυτῆς ἀπέχη, οὐδὲ εἰς σε κωλύσαι δύναται. ἀλλὰ στήσεται τι ἔξωθεν; οὐδὲν εἰς γε τὸ δικαίως καὶ σωφρόνως καὶ εὐλογίστως· ἄλλο δέ τι ἴσως ἐνεργητικὸν κωλυθήσεται; ἀλλὰ τῇ πρὸς αὐτὸ τὸ κώλυμα εὐκρεστήσει, καὶ τῇ ἐπὶ τὸ διδόμενον. εὐγνώμονι μεταβάσει εὐθὺς ἄλλη πράξις ἀντικα-
θίσπεται, ἐναρμόσουσα εἰς τὴν σύνθεσιν, περὶ ἧς ὁ λόγος.

ε'

λγ'. Ἀτύφως μὲν λαβεῖν, εὐλύτως δὲ ἀφεῖναι.

λδ'. Εἴ ποτε εἶδες χεῖρα ἀποκεκομμένην, ἢ πόδα, ἢ κεφαλὴν ἀποτετμημένην, χωρὶς πού ποτε ἀπὸ τοῦ λοιποῦ σώματος κειμένην, ταιούτων ἑαυτὸν ποιεῖ, ὅσον ἐφ' ἑαυτῷ, ὃ μὴ θέλων τὸ συμβαῖνον, καὶ ἀποσχίζων ἑαυτὸν, ἢ ὁ ἀκοι-
νώνη-

*Ad Sect. 32. (ap. Lugd. 28. p.
Caf. 28. p.)*

καὶ εἰ ἐκάστη τὸ ἑαυ-
τῆς παρέχει] *Vat. A. pro
παρέχει exhibet: πάσχει. At
praeit vulgari, quamquam
non nego, πάσχειν interdum
sensu bono adhiberi.*

ἵνα δὲ τὸ ἑαυτῆς ἀπέ-
χη κ, τ. λ.] *Malim cum Moro
et Reiskio pro ἀπέχη legere
παρέχη, non quasi illud per
se reprobandum esset, sed
quia praecedat παρέχειν. —
ἀπέχειν, si sana est lectio
vulg., h. l. est: sibi auferre,
habere. coll. IV, 49.*

ἀλλὰ στήσεται τι ἔξω-
θεν;] *Vix dubito, quin cum
Reisk. et Mor. emendandum
sit: ἐνστήσεται. Eodem certe
sensu infra f. 35. τὸ ἐνιστάμε-
νον, cui jungitur τὸ ἀντιβαί-
νον, f. 41. ἐνστήμα. — f. 47.
ἀλλὰ ἰσχυρότερόν τι ἐνίσταται.
— Nolui tamen, quatinvis fa-
tis certa videri possit haec
emendatio, sine Codd. aucto-
ritate vulgatam mutare.*

οὐδὲν εἰς γε τὸ δικαί-
ως — — εὐλογίστως] *Morus
post εὐλογίστως addendum pu-
tabat: πράττειν. — Malim
vero hoc vel simile verbum,
ut*

tum porro, necesse esse, aliquis ultimus fit: tum denique totius gentis mortem.

32. In singulis actionibus vitam ordinare te oportet: et si singula, quantum fieri potest, praestet, quod suum est, in eo adquiesce: haec vero quo minus praestet, quod suum est, nemo prohibere potest. Verum extrinsecus aliquid obstat? Nihil quidem, quo minus iuste sobrie et considerate agas: alius autem fortasse effectus impediatur? Verum impedimentum hoc placide ferendo et aequo animo ad id, quod conceditur, te transferendo, alia statim orietur actio eaque consentanea illi, de quo sermo est, vitae ordini.

33. Sine fastu accipe: aequo animo dimitte.

34. Si quando manum abscissam vidisti aut pedem aut caput amputatum et seorsum alicubi a reliquo corpore positum: scito, talem sese facere, quantum in se ipso fit, qui id, quod contingit, non vult et sese abscindit aut facit,

§ 5

quod

ut ἔχειν subaudiri, quam temere in textum recipi. Confisum enim est genus scribendi, quo Antoninus noster utitur, ita ut brevitatis nimis fere studiosus multa praetermittat, quae vix in alio Scriptore ferenda essent.

ἐναρμόσουσα εἰς τὴν σύνθεσιν] Menag. malebat ἐναρμόζουσα, n. n.

Sectio 33. (ap. Lugd. 28. p. Caf. 28. p.)

Ad Sect. 34. (ap. Lugd. 29. Caf. 29.)

Hanc Sectionem servarunt quoque Vatic. 2. 3. 4. 5. 6.,

Med. - Flor. 1. 2. 3. 4., Paris. et Guelf.

ἢ κεφαλὴν ἀποτεσμημένην] ἀποτετμημένην abest a Med. 2. 3. et Paris. Quamquam vero non admodum desideraretur, quum praecedat ἀποκεκομμένην, si ab omnibus Codd. abesset illud ἀποτετμημένην, nolim tamen paucorum Codd. auctoritate illud exulare.

χωρὶς πού ποτε] ποτε h. l. ignorant Vatic. 2. 4. 5. 6., Med. 1. 2. 3. 4. et Paris. perperam.

νώνητόν τι πράσσω. ἀπερρίψαι πού ποτε ἀπὸ τῆς κατὰ φύσιν ἐνώσεως. ἐπεφύκεις γὰρ μέρος· νῦν σεαυτὸν ἀπέκοψας. ἀλλ' ὧδε κομψὸν ἐκείνο, ὅτι ἔξεστί σοι πάλιν ἐνώσαι σεαυτὸν. τοῦτο ἄλλω μέρει οὐδενὶ θεὸς ἐπέτρεψεν, χωρισθέντι καὶ διακοπέντι, πάλιν συνελθεῖν. ἀλλὰ σκέψαι τὴν χρηστότητα, ἣ τετίμηκε τὸν ἄνθρωπον· καὶ γὰρ ἵνα τὴν ἀρχὴν μὴ ἀπορρίψῃ ἀπὸ τοῦ ὅλου, ἐπ' αὐτῷ ἐποίησε· καὶ ἀπορρίγέντι πάλιν ἐπανελθεῖν, καὶ συμφῦναι, καὶ τὴν τοῦ μέρους τάξιν ἀπολαβεῖν ἐποίησεν.

λε'. Ὡςπερ τὰς ἄλλας δυνάμεις ἐκάστω τῶν λογικῶν σχεδὸν ὅσον ἢ [τῶν λογικῶν] φύσις *, οὕτως καὶ ταύτην παρ'

ἀπερρίψαι πού ποτε κ. τ. λ.] h. l. που ignorant *Vat.* 2. 3. 4., *Parif.* et *Med.* 1. 2. 3. 4. — *Med.* 4. ἀπορρίψαι ποτε (*sic.*) *perperam*. — *Paulo* ante in *Vat.* 2. omiffus est articulus ὁ ante ἀκονώνητον librarii errore.

νῦν σεαυτὸν ἀπέκοψας] *Med.* 4. νῦν δὲ σεαυτὸν — *haud male*. Videtur tamen librario deberi particula, quum in caeteris *Codd.* non compareat.

ἀλλὰ σκέψαι τὴν χρηστότητα, ἣ τετίμηκε·] *Xyl.*, *Lugdun.*, *Caf.* et *Oxon.* *perperam* exhibent: ἣ τετίμηκε. Recte vero *Arg.* eeteraque: ἣ τετίμηκε.

καὶ γὰρ ἵνα τὴν ἀρχ. — ἐπ' αὐτῷ ἐποίησε.] *Vatic.* 4. 5. et *Parif.* inverso ordine: — ἵνα μὴ τὴν ἀρχὴν

ἀπορρίψῃ κ. τ. λ. *Vat.* 3. *perperam* τὴν ἀρχὴν *ignorat*. — *Med.* 1. ἐπ' αὐτὸ *habet pro* ἐπ' αὐτῷ. *male*.

καὶ ἀπορρίγέντι πάλιν ἐπανελθεῖν — ἐποίησεν.] *Omnes Edd. superiores*, et ipsa *de-Jol.* — καὶ ἀπορρίγέντι πάλιν κ. τ. λ. —

Quae tamen lectio merito jam Caf. suspecta erat, qui quidem ex *MSS. Hoefschel.* lectionem ἀπορρίγέντι recipiendam, in fine vero periodi pro ἐποίησεν emendandum puta-

bat ἐπέτρεψεν. — *Reisk.* et *Mor.* *malebant*: ἀπορρίγέντα, *haud male*. Ego tamen in lectione *Codd.* acquiescendum putavi. *Vat.* scil. 3. 4., *Med.* 1.

2. 3. 4. et *Parif.* exhibent: ἀπορρίγέντι. — Sic vero mihi verba haec videntur ordi-

nanda: καὶ ἐποίησε (*sc.* ἐπ' αὐτῷ, quae ex superioribus re-

peten-

quod societati repugnat: abjecisti te alicubi revulsum ab ea, quae secundum naturam est, unione: pars enim natura fueras: nunc te avulsiisti: verum scitum est illud, quod unire te denuo licet: hoc autem nulli alii parti Deus concessit, ut revulsa semel et praecisa denuo coalesceret: at benignitatem ejus considera, quae homini tantum honoris tribuit: nam et in ipso homine posuit, ne primitus ab universo aveleretur, eique in potestate dedit, ut avulsus redire, coalescere et partis locum recuperare posset.

35. Sicut reliquas facultates unicuique, qui ratione praeditus est, communis rationalium natura tribuit; sic et hanc

petenda sunt) ἀπορρέχοντι, πάλιν ἐπανελθεῖν. κ. τ. λ.

Ad Sect. 35. (ap. Lugd. 29. p. Casf. 30.)

Ὡς περ τὰς ἄλλας δυνάμεις ἐκάστῳ τῶν λογικῶν σχεδὸν ὅσον ἢ [τῶν λογικῶν] φύσις *, οὕτως καὶ κ. τ. λ.] Superiores Edd. sic: Ὡς περ τὰς ἄλλας δυνάμεις ἐκαστος τῶν λογικῶν σχεδὸν ὅσον ἢ τῶν λογικῶν φύσις κ. τ. λ. Xyl. vertit, tanquam legisset: ἢ φύσις, omissis verbis τῶν λογικῶν inter ἢ et φύσις. — Gat. emendabat: — τῆς τῶν ὅλων φύσεως. — Casf. aut — δυνάμεις εἰς ἐκαστον τῶν λογικῶν ἐσκεδάσεν ἢ τῶν λογικῶν φύσις κ. τ. λ., aut ὥς περ τὰς ἄλλας δυνάμεις διέμενε ἐκάστῳ τῶν λογ. σχεδὸν ὅσον κ. τ. λ. — Quid sibi vero velit h. l. ἢ τῶν λογικῶν φύσις, id

me plane non intelligere profiteor. *Reisk.* — ἐκάστοις τῶν λογικῶν ἔδωκε ἢ τῶν ὅλων φύσις κ. τ. λ. — *Cod. Vat. A.* nihil varietatis exhibet, nisi quod pro ἐκάστος exhibet in dandi casu: ἐκάστῳ. — Commodius sane, quam vulgare, et aptius sequenti Nominativo ἢ φύσις. Jam vero deest verbum aut ἔδωκε aut simile, quod fortasse *Antoninus*, brevitatis nimis studiosus, ipse omisit. Restat, quod emendandum videtur: ἢ τῶν λογικῶν φύσις, quae quid et qualis sit, nemo nobis declaravit. Quamquam facile fero eum, qui emendarit: ἢ τῶν ὅλων φύσις, proclivior tamen me sentio ad illud τῶν φυσικῶν prorsus tollendum. Depravationem scilicet hujus loci hanc originem habuisse opinor. Omissa erant in exemplari

παρ' αὐτῆς εἰλήφαμεν. ὃν τρόπον γὰρ ἐκεῖνη πᾶν τὸ ἐνιστάμενον καὶ ἀντιβαῖνον ἐπιπεριτρέπει, καὶ κατατάσσει εἰς τὴν εἰμαρμένην, καὶ μέρος ἑαυτῆς ποιεῖ, οὕτως καὶ τὸ λογικὸν ζῶον δύναται πᾶν κώλυμα ὕλην ἑαυτοῦ ποιεῖν, καὶ χρῆσθαι αὐτῷ ἐφ' οἷον ἂν καὶ ὥρμησε.

λς'. Μὴ σε συγχέτω ἡ τοῦ ὅλου βίου Φαντασία. μὴ συμπερινόει ἐπίπονα οἷα καὶ ὅσα πιθανὸν ἐπιγεγενῆσθαι· ἀλλὰ καθ' ἕκαστον τῶν παρόντων ἐπεριώτα σεαυτὸν, τί τοῦ ἔργου τὸ ἀφόρητον καὶ ἀνύποιστον; αἰσχυνθήσῃ γὰρ ἰμολογῆσαι. ἔπειτα ἀναμίμνησκε σεαυτὸν, ὅτι οὔτε τὸ μέλλον, οὔτε τὸ παρῶχικός βαρεῖ σε, ἀλλὰ αἰεὶ τὸ παρόν. τοῦτο δὲ κατασμικρύνεται, εἰς αὐτὸ μόνον περιορίσης, καὶ ἀπελέγχῃς τὴν διάνοιαν, εἰ πρὸς τοῦτο ψιλὸν ἀντέχειν μὴ δύναται.

λς'. Μήτι νῦν παρακάθεται τῇ τοῦ κυρίου σορῶ, Πάνθεια, ἢ Πέργαμος; τί δὲ τῇ τοῦ Ἀδριανοῦ, Χαυρίας, καὶ Διότιμος; γελοῖον. τί δὲ εἰ παρεκάθητο, ἔμελλον αἰσθάνε-

plari quodam verba τῶν λογικῶν post vocem ἐκάστω, et in margine adnotata; hinc ea bis recepit librarius olcitans. Quam ob causam haec verba uncis inclusi et ad φύσις Αστερίσκου posui ad dubium meum declarandum.

καὶ κατατάσσει] καὶ abest a Vat. A.

Ad Sect. 36. (ap. Lugd. 30. Caf. 31.)

οἷα καὶ ὅσα πιθανὸν ἐπιγεγενῆσθαι] Vatic. A. αὐ καὶ ὅσα πιθαν. κ. τ. λ. Pro ἐπιγεγενῆσθαι Gatak. emen-

dandum putabat: ἐπιγενήσεσθαι in futuro tempore. At sine Codd. auctoritate talia immutare nolim.

ἔπειτα ἀναμίμνησκε] Gat. operarum errore: ἀναμίμνησκε.

Ad Sect. 37. (ap. Lugd. 31. Caf. 32.)

τῇ τοῦ κυρίου σορῶ] Vat. A. τοῦ Κέρου, in quod et olim Annotator Lugdun. atque Gatak. ineiderant, quorum tamen hic recte postea sententiam mntavit. Salinasius ma-

hanc nos ab eadem accepimus: quod, quemadmodum illa quidquid obstat et resistit circumvenit, in necessaria rerum serie collocat, et sui ipsius partem facit, ita et animal ratione praeditum omne impedimentum sibi materiam facere potest, eoque uti ad consilium suum consequendum, quodcunque hoc fuerit.

36. Ne confundat te totius vitae cogitatio, neque animo simul complectere, quot quantasque molestias tibi superventuras esse verosimile sit, sed in singulis, quae adsunt, te interroga, quid in hac re sit, quod ferri et sustineri nequeat: erubescas enim hoc confiteri: tum cogita tecum, neque futurum neque praeteritum tibi molestiam adferre, sed id semper tantum, quod adest: hoc autem minuitur, si suis limitibus id terminas et mentem tuam redarguis, quod nè huic quidem ferendo par est.

37. Numquid adhuc domini tumulo adsidet Panthea aut Pergamus? num Hadriani Chabrias et Diotimus? ridiculum. Quid vero si adsiderent, sentirentne illi? aut si quidem

malebat: Οὐήρου. Ingeniosa quidem nec tamen admodum necessaria emendatio. Quid enim obstat, quo minus Antoninus κυρίου scripserit, et Verum intellexerit, cuius Panthea liberta et Pergamus libertus fuerat.

τί δὲ τῇ τοῦ Ἀδριανοῦ κ. τ. λ.] Editiones, quae Gatak. praecesserunt, exhibent: — τῇ Ἀδριανοῦ. Gatak. et posteriores: — τοῦ Ἀδριανοῦ, omissa τῇ, quam particulam ex prioribus, utpote necessariam recepi, et τοῦ addidi,

quod ratio Grammatica postulabat.

Χαυρίας καὶ Διοτίμος] καὶ Δ. dedi cum Xyl. i., Argent., Lugd., Caf. et Oxon., quod cur a Gatakero, quem ceteri Editores secuti sunt, in ἡ imputatum sit, haud intelligo. — Pro Χαυρίας Xyl., Caf. et Gat. malebant: Χαβρίας; Xyl. saltem in Vers. lat. Chabrias. Reisk. malebat: Χαυρίας.

τί δὲ εἰ παρεκάλειν το — ἐμελλον ἡσθῆσθαι;] — Vat. A. pro εἰ παρεκάλειν το

σθάνεσθαι; τί δὲ εἰ ἡσθάνοντο, ἔμελλον ἡσθήσεσθαι; τί δὲ εἰ ἡδόντο, ἔμελλον οὗτοι ἀθάνατοι εἶναι; οὐ καὶ τούτους πρῶτον μὲν γραΐας καὶ γέροντας γενέσθαι οὕτως εἴμαρτο, εἶτα ἀποθανεῖν; τί οὖν ὕστερον ἔμελλον ἐκεῖνοι ποιεῖν τούτων ἀποθανόντων; γράσων πᾶν τοῦτο, καὶ λύθρον ἐν θυλάκῳ.

λγ. Εἰ δύνασαι ὅξυ βλέπειν, βλέπε κρίνων, Φησί, σοφωτάτοις. *

λθ'. Δικαιοσύνης κατεξαναστατικὴν ἀρετὴν οὐχ ὁρῶ ἐν τῇ τοῦ λογικοῦ ζωῷ κατασκευῇ· ἡδονῆς δὲ ὁρῶ, τὴν ἐγκράτειαν.

μ'. Ἐὰν ἀφέλῃς τὴν σὴν ὑπόληψιν περὶ τοῦ λυπεῖν σε δοκοῦντος, αὐτὸς ἐν τῷ ἀσφαλέστατῳ ἔστηκας. τίς αὐτός; ὁ λόγος. ἀλλ' οὐκ εἰμὶ λόγος. ἔστω. οὐκοῦν ὁ μὲν λόγος αὐτὸς ἑαυτὸν μὴ λυπεῖτω. εἰ δέ τι ἄλλο σοὶ κακῶς ἔχει, ὑπολαβέτω αὐτὸ περὶ αὐτοῦ.

μα'. Ἐμποδισμὸς αἰσθήσεως, κακὸν ζωτικῆς φύσεως. ἔμποδισμὸς ὁρμῆς, ὁμοίως κακὸν ζωτικῆς φύσεως. ἔστι δέ τι ἄλλο ὁμοίως ἐμποδιστικὸν καὶ κακὸν τῆς φυτικῆς κατασκευῆς.

το dat vitiose οὐ παρεκάθ. — et Ed. Cas. atque Oxon. pro ἡσθήσεσθαι dant ἡδήσεσθαι, perperam. Verba: ἡσθάνοντο, ἔμελλον ἡσθήσεσθαι; τί δὲ εἰ, absunt a *Vatic. A.* perperam, ut saepe.

γράφων πᾶν τοῦτο κ. τ. λ.] Pro γράσων cum *Gatak.* malim γράσος. At nihil varietatis nec Edd. nec *Vat. A.* habet; hinc in vulgata lectione, quum utcumque ferri posse videatur, acquiescendum putavi.

Ad Sect. 38. (ap. Lugd. 31. Cas. 33.)

Εἰ δύνασαι — σοφωτάτοις. *] Tota haec Sectio haud dubie depravata, sed vix sine meliorum Codd. usu restituenda: nihil enim varietatis e *Cod. Vatic. A.* ad h. l. adnotatum reperio. Satis igitur duxi, asterisco dubitationem meam indicare. In versione autem *Reiskii* conjecturam secutus sum. Jam, quid viri docti h. l. conjecerint, vi-

dem sentirent, voluptatem inde caperent? aut si eam caperent, immortales essent? Nonne et his fato constitutum erat primum, ut senes et vetulae fiant, deinde moriantur? quid igitur postea illi facerent, his mortuis? foetor est hoc omne et fanies in sacco.

38. Si acute videre potes, vide et quam sapientissime judica.

39. Quae justitiae opponatur, virtutem in animantis ratione praediti natura non video: at voluptati quae opponatur, temperantiam video.

40. Si opinionem ab eo: quod dolorem tibi afferre videtur, sejungis, ipse in tutissimo es collocatus. Quis ipse? ratio. At non sum ratio. Esto: igitur ne ratio se tristitia afficiat: si quid aliud autem male habet, id ipsum de hoc ipso opinetur.

41. Sensus impedimentum est malum naturae animalis: motus impedimentum pariter naturae animalis malum: est et aliud, quod vegetivam conditionem impediat ejusque malum

videamus. Xyl. legisse videtur — σοφώτατα —. *Salmaf.* malebat: — βλέπε κρίτων aut ξήνων σοφώτατος. — *Menag.* — aut — ὁ σοφώτατος, aut: — σοφώτατα, aut — σοφωτάτως. — *Casf.* — σοφός τις, aut: — σοφώτατα. *Reisk.* — κρίνων φρεσὶ σοφώτατοις. *Reche:* — κρίνων τὴν φύσιν σοφωτάτην. coll. II, 11. [nobis 8.] V, 8. 32. X, 6.

Sectio 39. (ap. Lugdun. 33. Casf. 34.)

Ad Sect. 40. (ap. Lugd. 34. Casf. 35.)

ἀλλ' οὐκ εἰ μὴ λόγος. ἔστω. οὐκοῦν ὁ μὲν λόγος αὐτός.*] Haec verba omnia a *Vat. A.* absunt, negligentia librarii satis nota.

Ad Sect. 41. (ap. Lugd. 35. 36. Casf. 36.)

ἔστι δέ τι ἄλλο ὁμοίως κ. τ. λ.] *Reisk.* f. ἔστι δ' ἔτι τὶ καὶ ἄλλο ὁμοίως κ. τ. λ. Nec tamen vulgatum spernendum, quam-

σκευῆς. οὕτως τοίνυν ἐμποδισμός νοῦ, κακὸν νοεράς φύσεως. πάντα δὴ ταῦτα ἐπὶ σεαυτὸν μετάφερε. πόνος, ἡδονὴ ἄπτε-
ταί σου; ὄψεται ἡ αἰσθησις. ὁρμήσαντι ἔνσθημα ἐγένετο; εἰ
μὲν ἀνυπεξαίρετως ὥρμας, ἥδη ὡς λογικοῦ κακόν. εἰ δὲ τὸ
κοινὸν λαμβάνεις, οὕτω βέβλαψαι, οὐδὲ ἐμπεπόδισαι. τὰ
μὲν τοι τοῦ νοῦ ἴδια οὐδεὶς ἄλλος εἴωθεν ἐμποδίζειν· τούτου
γὰρ οὐ πῦρ, οὐ σίδηρος, οὐ τύραννος, οὐ βλάβη, οὐχ
ὅτι οὖν ἄπτεται· ὅταν γένηται σφαῖρος, κυκλωτερὴς μένει.

μβ'. Οὐκ εἰμί ἄξιος ἐμαυτὸν λυπεῖν, οὐδὲ γὰρ ἄλ-
λον πώποτε ἐκὼν ἐλύπησα.

μγ'. Εὐφραίνει ἄλλον ἄλλο· ἐμὲ δὲ, εἰάν ὑγιὲς ἔχω
τὸ ἡγεμονικόν, μὴ ἀποστρεφόμενον, μήτε ἀνθρωπὸν τινα,
μήτε τι τῶν ἀνθρώποις συμβαινόντων· ἀλλὰ πᾶν εὐμενέειν
ὀφθαλμοῖς ὁρῶντα καὶ δεχόμενον, καὶ χρώμενον ἐκάστω
κατ' ἄξιον.

μδ'. Τοῦτον ἰδοὺ τὸν χρόνον σεαυτῷ χαρίσαι. οἱ τὴν
ὕστερο-

quamquam facile Reiskio con-
cedo, illam conjecturam veri
speciem prae se ferre.

εἰ μὲν ἀνυπεξαίρετως
ὥρμας κ. τ. λ.] Expectave-
ram cum Reisk. ὁρμᾶς. — Ve-
rum non variat h. l. Vat. A.

ἄπτεται· ὅταν γένηται
σφαῖρος, κυκλωτερὴς μέ-
νει.] Gatak. vertit, quasi le-
gisset: ἄπτεται, ὅταν γένηται
σφαῖρ' ὡς κυκλωτερὴς. At vul-
garem sollicitare nolum.

Ad Sect. 42. (ap. Lugd. 37. p.
Caf. 37. p.)

Οὐκ εἰμί ἄξιος κ. τ. λ.]

Ed. Xyl., Arg. et Lugd. operarum errore — εἰ μὴ pro εἰ-
μὶ dabant.

Ad Sect. 43. (ap. Lugd. 37. p.
Caf. 37. p.)

μήτε ἀνθρωπὸν τινα,
μήτε τι τῶν ἀνθρώποις
συμβαίνόντων] Superiores
Edd. omnes: μήτε ἀνθρωπὸν
τινα, μήτε τῶν ἀνθρώπ. συμβ.
— Quamquam vero nihil va-
rietatis h. l. ex Cod. Vat. A.
adnotatum video, neutiquam
tamen dubitavi, ex verissima
Adnot. Lugd. conjectura post
μήτε inferere τι ante τῶν ἀνθρ.
συμ-

malum sit: sic mentis quoque impedimentum naturae mente praeditae impedimentum est: haec jam tu omnia ad te transfer. Dolor et voluptas tangit te? Viderit sensus! Consilio tuo obstitit aliquid? si quidem sine exceptione hoc moliebaris, tuum jam, quatenus ratione praeditus es, malum est: sin in universum, quod ratio jubet, moliebaris, nec laesus es, nec impeditus: mentis sane quidem quae propria sunt, nemo impedire solet: hanc enim nec ignis nec ferrum nec tyrannus nec criminatio, nec aliud quidquam tangere potest: sphaera cum sit, teres atque rotunda manet.

42. Indignum est, me mihi ipsi dolorem afferre, qui nullum unquam alium lubens laeserim.

43. Alios alia oblectant: me si animi partem principalem habeo sanam nec hominem nec humanum quidquam averfantem, sed, quidquid evenit, benigno vultu adspicientem et accipientem et singulis pro dignitate utentem.

44. Tempus, quod adest, tibi fac impertias: qui fa-
mam

συμβαίν. Eandemque conjecturam comprobari video a Schweighaeusero, V. Cl. ad *Arrian.* Diff. Epict. III, 5, 14. — Caeterum *Reisk.* malebat μήτε ἀνθρώπων τινὰ μήτε τῶν ἀνθρώποις συμβ. — *Upton.* ad *Arrian.* l. l. transponi malebat τὸ τινὰ, et sic quidem: μήτε ἀνθρώπων, μήτε τινὰ τῶν ἀνθρώποις κ. τ. λ. — Praeterea malim: τῶν τοῖς ἀνθρώποις συμβ. ὁρῶντα καὶ δεχόμενον] *Cas.* et *Oxon.* ὁρῶν τε καὶ δεχόμενον, quod et *Reisk.* malebat. Id quoque poscere vi-
Marc. Anton.

detur grammatica ratio: praecedit enim τὸ ἡγεμονικόν. Hinc et *Gatak.* monuit scribendum esse: ὁρῶν καὶ δεχόμενον. Malim profecto *Cas.* lectionem: potest tamen et vulgaris lectio defendi, ita ut ὁρῶντα usurpatum h. l. dicamus κατὰ σχῆμα πρὸς τὸ σημαίνόμενον, scil. λόγον. Cf. *Uptoni* Obs. de h. l. ad *Arriani* h. l.

Ad Sect. 44. (ap. Lugd. 38. Cas. 38.)

Τοῦτον ἰδοὺ τὸν χρο-
νον σεαυτῷ χαρίσαι.]
Haec verba ignorat *Vat. A.* —
T idou

ὕστερο Φημίαν μᾶλλον διώκοντες, οὐ λογίζονται, ὅτι ἄλλοι τοιοῦτρι μέλλουσιν ἐκεῖνοι εἶναι, οἷοι εἰσιν οὗτοι οὓς βαροῦνται· καὶ ἐκεῖνοι δὲ θνητοί. τί δὲ ὅλως πρὸς σὲ, ἂν ἐκεῖνοι Φωναῖς τοιαύταις ἀπηχῶσιν, ἢ ὑπόληψιν τοιαύτην περὶ σου ἔχωσιν.

μΊ. Ἄρὸν με καὶ βάλε ὅπου θέλεις. ἐκεῖ γὰρ ἔξω τὸν ἐμὸν δαίμονα ἴλεων, τοῦτ' ἔστιν, ἀρνούμενον εἰ ἔχει καὶ ἐνεργοῖν κατὰ τὸ ἐξῆς τῇ ἰδίᾳ κατασκευῇ. ἄρα τοῦτο ἄξιον, ἵνα δι' αὐτὸ κακῶς μου ἔχη ἡ ψυχὴ, καὶ χειρὸν ἐαυτῆς ἢ, ταπεινουμένη, ὀρεγομένη, συνδυομένη, πτυρομένη; καὶ τί εὐρήσεις τούτου ἄξιον;

μς'. Ἀνθρώπῳ οὐδενὶ συμβαίνειν τι δύναται, ὃ οὐκ ἔστιν ἀνθρωπικὸν σύμπτωμα· οὐδὲ βοῖ, ὃ οὐκ ἔστι βοϊκόν· οὐδὲ ἀμπέλω, ὃ οὐκ ἔστιν ἀμπελικόν. οὐδὲ λίθῳ, ὃ οὐκ ἔστι λίθῳ ἴδιον. εἰ οὖν ἐκάστῳ συμβαίνει, ὃ καὶ εἴωθεν, καὶ πέφυκεν, τί ἂν δυσχεραίνεις; οὐ γὰρ ἀφόρητόν σοι ἔφερν ἢ κοινὴ φύσις.

μς'. Εἰ

ιδού depravatum videtur, pro quo quidem *Gatak.* malebat: ἡδὴ. Ego idē velim: quo quidem in simili orationis serie utitur *Arrian.* *Diff. Epictet.* I, 17, 16.

ὅτι ἄλλοι τοιοῦτοι κ. τ. λ.] *Morus* videtur ἄλλοι ante τοιοῦτοι tollere. At ἄλλος τοιοῦτος saepissime occurrit, ut ap. *Arrian.* *Diff. Epict.* II, 2, 22. — Quid vero secutus sit *Menag.*, quum ad h. l. adnotaret, fortasse ἐκείνου esse legendum, prorsus non intellico.

Ad Sect. 45. (ap. *Lugd.* 39. 40. p. *Casf.* 39. 40. p.)

Ἄρὸν με καὶ βάλε ὅπου θέλεις] βάλε ex *Xyl.* I., *Argent.*, *Lugd.*, *Casf.* et *Oxon.* restitui. *Gat.* vero et reliquae omnes βάλου dederunt.

κακῶς μου ἔχη ἡ ψυχὴ] Articulum ἢ ex *Xyl.*, *Argent.*, *Lugd.*, *Casf.* et *Oxon.* restitui, quem temere *Gat.* et reliquae Edd. omiserunt, perspete tamen et *Reisk.* et *Morus* restituendum! *Antonino* monuerunt. — Caeterum et pro μου libenter arripuissem μου quod

mam posthumam sectantur, non cogitant, alios quosdam ejusmodi fore posteros illos, quales hi sunt, quos nunc gravatim ferunt: et illi mortales sunt: quid vero omnino tua interest, si talibus vocibus illi adstreant aut ita de te sentiant.

45. Tolle me et quocunque vis projice: ibi enim genio meo utar propitio; id est, contento, si se habet et agit naturae meae convenienter. Num hoc tanti est, ut propterea animus meus male se habeat, et se ipso deterior fiat; depressus scilicet, cupiditate extensus, in semet compressus et consternatus? Quid reperiēs, quod tanti sit?

46. Homini nihil evenire potest, quod non sit humanum, neque bovi, quod bovis non sit, neque viti, quod non sit vitis, nec lapidi, quod lapidis non sit: si igitur unicuique accidit, quod consuetum et naturae consentaneum est, quid est, quod aegre feras? nihil enim tibi tulit natura communis, quod ferri non possit.

T 2

47. Si

quod et his daumviris placuisse video, si modo Cod. noster hanc lectionem obtulisset.

ταπεινουμένη, ὀρεγομένη, συνδυομένη, πτυρομένη;] *Vatic. A. ταπεινουμένη, μὴ ὀρεγομένη* — vitiose, τῷ μὴ praecedentis verbi perperam duplicato. Pro συνδυομένη, quod vix in alio quodam Scriptore Graeco legitur, *Gatak.* malebat aut συγχομένη vel συγχυομένη, confusa, aut συνδεομένη, una cum corpore constricta. At *Reisk.*

in Not. ad h. l.: „συνδυομένη bene habet: in semet contracta et velut compressa.” Noli igitur absque Codd. meliorum auctoritate textum refingere, quamquam semper de *Reisk.* ratione h. l. interpretandi vehementer dubitavi.

Ad Sect. 46. (ap. Lugd. 40. p. Caf. 40. p.)

ὁ οὐκ ἔστι βοῖκόν.] *Xyl., Lugd., Caf. et Oxon. βοεικόν. At Argent. ceteraeque recte: βοῖκόν.*

Ad

μζ'. Εἰ μὲν διὰ τι τῶν ἐκτὸς λυπῇ, οὐκ ἐκεῖνό σοι ἐνοχλεῖ, ἀλλὰ τὸ σὸν περὶ αὐτοῦ κῆρμα. τοῦτο δὲ ἤδη ἐξελεῖψαι ἐπὶ σοι ἐστίν. εἰ δὲ λυπεῖ σέ τι τῶν ἐν τῇ σῇ διαθήσει, τίς ὁ κωλύων διορθῶσαι τὸ δόγμα; ὅμως δὲ καὶ εἰ λυπῇ, ὅτι οὐχὶ τόδε τι ἐνεργεῖς ὑγιές σοι φαινόμενον, τί οὐχὶ μᾶλλον ἐνεργεῖς, ἢ λυπῇ; ἀλλὰ ἰσχυρότερόν τι ἐνίσταται· μὴ οὖν λυποῦ· εὖ γὰρ παρά σε ἡ αἰτία τοῦ μὴ ἐνεργεῖσθαι. ἀλλὰ οὐκ ἄξιον ζῆν, μὴ ἐνεργουμένου τούτου. ἅπιθι οὖν ἐκ τοῦ ζῆν εὐμενῆς, ἢ καὶ ὁ ἐνεργῶν ἀποθνήσκει, ἅμα ἴλεως τοῖς ἐνισταμένοις.

μη'. Μέμνησο, ὅτι ἀκαταμάχητον γίνεται τὸ ἡγεμονικόν, ὅταν εἰς ἑαυτὸ συστραφὲν ἀρκεσθῇ ἑαυτῷ, μὴ ποιοῦντι ὃ μὴ θέλει, καὶν ἀλόγως παρατάχῃται. τί οὖν ὅταν καὶ μετὰ λόγου περιεσκεμμένως κρινῇ περὶ τίνος; διὰ τοῦτο ἀκρόπολς ἐστίν ἡ ἐλευθέρα παθῶν διάνοια· οὐδὲν γὰρ ὀχυρώτε-

Ad Sect. 47. (ap. Lugd. 40. p. Cas. 40. p.)

ὅτι οὐχὶ τόδε τι ἐνεργεῖς ὑγιές σοι φαινόμενον] Monente *Gatakero* [scripti τόδε, ubi ceterae Edd. τὸ δὲ exhibent.

ἀλλὰ ἰσχυρότερόν τι ἐνίσταται] *Xyl. i. et Lugd. vitiose: ἐνίσταται. Arg. autem ceteraeque recte: ἐνίσταται.*

ἢ καὶ ὁ ἐνεργῶν ἀποθνήσκει] Locus haud dubie corruptus. *Cas.*, quem *Oxon.* secutus est, edidit ex conjectura: εἴγε ἐνεργῶν ὃς ἀποθνήσκει ἅμα ἴλεως (perperam ap. *Cas.* ἴλεως expressum est) τοῖς

ἐνισταμένοις, quando et is agit, qui moritur aequus impredientibus. Ego vero malim aut cum *Gatak.* ἢ καὶ ὁ ἐνεργῶν ἀποθνήσκει, ἅμα ἴλεως τοῖς ἐνιστα. *quomodo is solet mori, cui agere conceditur, aut, quod omnium verisimillimum mihi videtur, cum Menag. et Reisk. εἰ καὶ ὁ ἐνεργῶν ἀποθν., quam igitur lectionem in Versione secutus sum. Eam quoque secutus videtur Xyl., qui autem verba, quae sequuntur, ἅμα ἴλεως ad τὸν ἐνεργῶντα perperam retulit: sic enim construenda videntur: ἅπιθι — εὐμενῆς, (καὶ) ἅμα ἴλεως τοῖς ἐνισταμένοις. — Caeterum*

47. Si qua res externa te dolore afficit, non res ipsa, sed tuum de ea iudicium dolore te afficit: hoc autem delere in tua situm est potestate, sin in animi tui dispositione inest, quod dolore te afficit, quis te prohibet, quo minus decretum illud corrigas: pari modo si dolore te afficit, quod non facis, quod sanum tibi videtur, cur non potius facis hoc, quam dolore te afficis? Sed obstat aliquid potentius. Noli igitur dolere: non enim in te sita est causa nihil agendi. At nullius pretii est vivere, nisi hoc actum est: aequo igitur animo e vita decede: ([nam] et is, qui agit, moritur) atque propitius iis, qui obstant.

48. Memento, partem tui principalem fieri inexpugnabilem, quum in se collecta se ipsa contenta sit, nihil, quod nolit, faciente, etiamsi sine ratione obstinatus agat. Quid ergo, ubi ratione in consilium adhibita de re aliqua sententiam fert? Hinc arx quaedam est mens perturba-

T 3

tio

terum *Vatic. A.* pro ἐπισταμμένοις habet: ἐπισταμένοις. perperam.

καὶ ἄλλοιως παρατάξεται.] *Gat.* operarum errore: — παρατάσσεται.

Ad Sect. 48. (ap. Lugd. 41. Cas. 41.)

Hanc Sectionem servarunt quoque *Vatic. 2. 3. 4. 5. 6., Med.-Flor. 1. 2. 3. 4., Paris. et Guelf.*

μη ποιοῦντι ὃ μὴ θέλει.] *Med. 2. et Paris.* (qui fere ubique conveniunt et ex eodem Cod. fluxisse, videntur) μη ποιοῦντι τι, ὃ μὴ θέλει; haud male. Paulo ante *Med. 4.* pro συστραφέν exhibet simplex στραφέν.

τί οὖν ὅταν καὶ μετὰ λόγου περιεσκεμμένως κ. τ. λ.] Pro περιεσκεμμένως *Vat. 2. 3. 4. 6., Med. 1. 2. 3. 4. et Paris.* simplex ἐσκεμμένως habent, et post λόγου copulativam καὶ addunt *Med. 1. 2. 4. et Paris.*

ἡ ἐλευθέρα παθῶν διάνοια.] *Med. 3.* perperam: ἡ ἐλευθ. παθῶν (sic) διάνοια, οὐδὲν γὰρ δχυρώτερον ἔχει ἀνθρώπος.] *Paris.* — ὁ ἀνθρώπος. Mox *Vat. A.* pro ἀνέλωτος vitiose: ἀλιώτερος (sic).

ρώτερον ἔχει ἄνθρωπος, ἐφ' ὃ καταφυγὼν ἀνάλωτος λοιπὸν ἂν εἴη· ὃ μὲν οὖν μὴ ἐωρακὼς τοῦτο, ἀμαθής· ὃ δὲ ἐωρακὼς καὶ μὴ καταφεύγων, ἀτυχής.

μθ'. Μηδὲν πλέον σαυτῇ λέγε, ὣν αἱ προηγούμεναι Φαντασίαι ἀναγγέλλουσιν· ἡγγελται, ὅτι ὁ δεῖνά σε κακῶς λέγει. ἡγγελται τοῦτο. τὸ δὲ, ὅτι βέβλαψαι, οὐκ ἡγγελται· βλέπω, ὅτι νοσεῖ τὸ παιδίον; βλέπω. ὅτι δὲ κινδυνεύει, οὐ βλέπω. οὕτως οὖν μένε αἰεὶ ἐπὶ τῶν πρώτων Φαντασιῶν, καὶ μηδὲν αὐτὸς ἔνδοθεν ἐπίλεγε, καὶ οὐδὲν σοι γίνεται· μάλλον δὲ ἐπίλεγε, ὡς γνωρίζων ἑκαστα τῶν ἐν τῷ κόσμῳ συμβαινόντων.

ν'. Σίκυος πικρός· ἄφες. βάτοι ἐν τῇ ὁδῷ· ἐκκλινον. ἀρκεῖ. μὴ προσεπέπης, τί δὴ καὶ ἐγένετο ταῦτα ἐν τῷ κόσμῳ; ἐπεὶ καταγελασθήσῃ ὑπὸ ἀνθρώπου Φυσιολόγου, ὡς ἂν καὶ ὑπὸ τέκτονος καὶ σκυτέως γελασθεῖς, καταγινώσκων, ὅτι ἐν τῷ ἐργαστηρίῳ ξέσματα καὶ περιτμήματα τῶν κατασκευαζομένων ὄρας. καὶ τοὶ ἐκείνοί γε ἔχουσι ποῦ αὐτὰ ρίψωσιν· ἡ δὲ τῶν ὅλων φύσις, ἔξω οὐδὲν ἔχει· ἀλλὰ τὸ θαυμαστόν τῆς τέχνης ταύτης ἐστίν, ὅτι περιορίσασα ἑαυτὴν, πᾶν τὸ ἔνδον διαφθείρεσθαι καὶ γηράσκειν καὶ ἀχρηστον εἶναι δοκοῦν, εἰς ἑαυτὴν μεταβάλλει, καὶ ὅτι πάλιν ἄλλα νεαρά ἐκ τούτων αὐτῶν ποιεῖ· ἵνα μήτε οὐσίας ἔξωθεν χρήξῃ, μήτε ὅπου ἐμβάλλῃ τὰ σαπρότερα προσδέχται. ἀρκεῖται οὖν καὶ χώρα τῇ ἑαυτῆς, καὶ ὕλη τῇ ἑαυτῆς, καὶ τέχνη τῇ ἰδίᾳ.

να'. Μήτε

ὃ μὲν οὖν — ἀμαθής· ὃ δὲ — ἀτυχής] *Guelf. mendose: ὃ μὴ οὖν μὴ κ. τ. λ. — Pro ἀμαθῆς vero Paris. cum Med. 2. et 3. perperam ἀτυχῆς, et in fine pro ἀτυχῆς habet εὐτυχῆς.*

Section 49. (ap. Lugd. 42. p. Caf. 42. p.)

Ad Sect. 50. (ap. Lugd. 42. p. Caf. 42. p.)

μὴ προσεπέπης, τί δὴ καὶ ἐγένετο κ.τ.λ.] Xyl. 1., Lugdun., Caf. et Oxon. — τί δαὶ καὶ ἐγ. — Arg. — τί δὲ (sic)

tionibus libera: nihil enim munitius homo habet, quo confugiens superari non possit: hoc igitur qui non videt, imperitus est; qui videt, nec tamen eo se recipit, infelix.

49. Ne quid iis addas, quae visa primario tibi renunciaverint: nunciatum tibi est, illum tibi male dicere: nunciatum est hoc, non vero et illud, te laesum esse. Video puerulum aegrotare; hoc video, non autem, eundem vitae discrimen adire. Sic semper in primo visis consistite, nec quidquam intus adjice, et nihil tibi accidet, aut potius adjice, sed ut qui omnia, quae in mundo eveniunt, perspecta penitus habeas.

50. Amarum est cucumis: mitte! vepres in via: declina! ne pergas dicere: quare quaeſo haec in mundo sunt? Ludibrio enim fores homini scientiae naturalis perito, perinde atque fabro et futuri, si vitio ei verteres, quod eorum, quae conficiuntur, ramenta et segmenta in officina ejus cerneret: quamquam hi quidem, quo talia projiciant, habent, rerum omnium natura autem extra se nihil habet: sed, quod maxime in hac arte mireris, quum se certis terminis circumscripserit, quidquid intra se corrumpi, feneſcere et inutile fieri videtur, in se ipsam mutat rursusque ex his alia nova efficit; ita ut neque materia extra se opus habeat, neque, quo putrefacta projiciat, desideret: itaque contenta manet loco suo et materia sua et arte sibi propria.

T 4

51. Nec

(sic) et *Vat. A.* τί δαί, omiſſa copulativa καὶ — haud male.

ἀλλὰ τὸ θαυμαστὸν τῆς τέχνης ταύτης ἐστίν.]

Malim pro ταύτης cum *Reisk.*

αὐτῆς, [c. τῆς φύσεως.

μήτε ὅπου ἐκβάλλη κ. τ. λ.] *Reisk.* „fortasse μήτε

τόπου, οὗ ἐκβάλλη κ. τ. λ., quam lectionem lubenter arripuiſſem, si a *Cod.* mihi oblata fuiſſet.

ἀρκεῖται οὖν καὶ χώρα κ. τ. λ.] *Vat. A.* mendose: ἀρκεῖ τοῦ καὶ χώρα κ. τ. λ.

Ad

να'. Μήτε ἐν ταῖς πράξεσιν ἐπισύρειν· μήτε ἐν ταῖς
 ὁμιλίαις Φύρειν· μήτε ἐν ταῖς φαντασίαις ἀλᾶσθαι· μήτε τῇ
 ψυχῇ καθάπαξ συνέλκεσθαι ἢ ἐκθόρνυσθαι· μήτε ἐν τῷ
 βίῳ ἀσχολεῖσθαι. κτείνουσι, κρεανομοῦσι, κατάραις ἐλαύνου-
 σι. τί οὖν ταῦτα πρὸς τὸ τὴν διάνοιαν μένειν καθαράν, Φρε-
 νήρη, σὺφρονα, δικαίαν; οἷον εἴ τις παρασταὺς πηγῇ διαυ-
 γεῖ καὶ γλυκεῖα, βλασφημοίῃ αὐτήν, ἢ δὲ οὐ παύεται πό-
 τιμον ἀναβλύουσα· καὶ πηλὸν ἐμβάλλῃ, καὶ κοπρίαν, τάχι-
 στα διασχεδάσει αὐτὰ, καὶ ἐκκλύσει, καὶ οὐδαμῶς βαφῇ-
 σεται. πῶς οὖν; πηγὴν ἀένναον ἔξεις [καὶ μὴ Φρέαρ], ἂν
 φυλάσσης σεαυτὸν πάσης ὥρας ἐλεύθερόν μετὰ τοῦ εὐμενῶς,
 καὶ ἀπλῶς, καὶ αἰδημόνως.

νβ'. Ο

*Ad Sect. 51. (ap. Lugd. 43.
 Caf. 43.)*

πῶς οὖν; πηγὴν ἀέν-
 ναον ἔξεις, [καὶ μὴ
 Φρέαρ], ἂν φυλάσσης κ.
 τ. λ.] Ceterae Editiones sic
 dabant: πῶς οὖν πηγὴν ἀένναον
 ἔξεις, καὶ μὴ Φρέαρ; φύου σε-
 αυτὸν κ. τ. λ. — At verba:
 καὶ μὴ Φρέαρ ignorat *Vat. A.*
 et videntur mihi ex nota mar-
 ginali, quae inserviret expli-
 cando τῷ πηγῇ ἀένναος, in tex-
 tum illata: hinc uncis ea in-
 clusi. Signum vero interro-
 gandi post πῶς οὖν ponendum
 duxi, ut ἂν illud cum ἔξεις
 referri posset.

ἔξεις [καὶ μὴ Φρέαρ],
 ἂν φυλάσσης σεαυτὸν
 πάσης ὥρας ἐλεύθερον
 μετὰ τοῦ εὐμενῶς κ. τ. λ.]
 Ceterae Edd. omnes: —
 φύου (omisso ἂν) σεαυτὸν πά-
 σης ὥρας εἰς ἐλευθερίαν

μετὰ τοῦ εὐμ. κ. τ. λ.] — *Ad*
lectionem φύου Gatak. haec
adnotavit: „Compone te, ver-
tit Xyl. — gigne, Casaub. [in
Verf. Angl scil. in Translat.
lat.: Perpetuo id age, ut na-
tura duce te ad veram liberta-
tem excolas, et in Notis mo-
nuit, se φύε legere, quia φύ-
μαι nusquam sensu activo oc-
curreret.] phrasis duriuscula
et Syntaxis insolens! Itaque
suspecta mihi lectio: quam
tamen si retinere libuerit,
quia alia commoda non oc-
currit, malim vertere: con-
genitam et quasi nativam fac
tibi usu atque industria jugi
libertatem; [i. e.] in hoc te
adsiduo exerce, ut virtus quasi
in naturam transeat tibi. „
Haec ille. Quae quidem in-
terpretatio quam dura sit,
omnibusque interpretationis
grammaticae praeceptis con-
traria,

51. Nec in actionibus negligens; nec in congressibus turbidus sis; nec in cogitationibus vagus: animus nec subito se contrahat, nec gaudio exiliat, nec in vita otio careat. Occidunt, mactant, diris te devovent. Quid vero haec obstant, quo minus animus sit purus, prudens, sobrius, justus? Perinde ac si quis fonti limpidus ac dulci assistens eum vituperaret, at ille nihilominus non cessaret puram aquam scaturire: quin et si quis lutum injiceret aut sterminus, cito hoc dispergeret et elueret, nec vero inquinaretur. Quid igitur? Fontem habebis perennem [non puteum], si te semper servaveris liberum, nec non benevolum, simplicem atque verecundum.

T 5

52. Qui

traria, non est, quod moneamus. — *Morus*: „Deest verbum, quod significet: *vindica te*.„ Hinc ego olim: ῥύου σεαυτὸν κ. τ. λ. — *Reiskius*: „aut ἴδυνε legendum hujus verbi loco, aut φέρουσεν, ita ut redeat ad πηγὴν. — *Coray*, Vir Doctiss., quem honoris causa nōmino, aut φυσίου σεαυτῷ πάσης ὥρας ἐλευθερίαν, aut φυσίου σεαυτὸν πάσης ὥρας εἰς ἐλευθερίαν. — *Reche*, V. D., Χύου εἰς σεαυτὸν πάσης ὥρας ἐλευθερίαν. — Quid multa? omnes in eo consentiunt, lectionem vulgarem esse corruptam: incertissimam autem esse ex conjecturis Emendationem, vel ex iis, quae appolui, satis apparet. Secutus igitur sum *Cod. Vat. A.*, qui vestigia saltem verae lectionis mihi servasse videbatur. Sic enim

habet: ἂν φυλάσσεις σεαυτὸν εἰς ἐλευθερίαν μετὰ τοῦ κ. τ. λ. Pro φυλάσσεις igitur φυλάσσης rescripsi, postulante id Syn-taxi τοῦ ἂν, et εἰς ante ἐλευθερίαν ejeci, quod ortum debere praecedenti syllabae ας mihi persuaferam, aut correctioni librarii, qui nesciebat φυλάσσειν σεαυτὸν ἐλευθερίαν, ut τηρεῖν σεαυτὸν ἐλευθερίαν significare: *locum hominis liberi tueri*. Ne tamen quid dissimulem, fatendum est, *Antiquinum* mihi sic scripsisse videri: ἂν φυλάσσης τὸν πάσης ὥρας ἐλευθερίαν κ. τ. λ., et hoc depravatum esse ex librariorum pruritu emendandi ea, quae non intelligerent.

μετὰ τοῦ εὐμενοῦς καὶ ἀπλοῦς καὶ αἰδημόνως.] *Reisk.* malebat: μετὰ τοῦ εὐμενοῦς καὶ ἀπλοῦ καὶ αἰδήμονος.

Ad

νβ. Ὁ μὲν μὴ εἰδὼς ὅ,τι ἔστι κόσμος, οὐκ οἶδεν ὅπου ἐστίν. ὁ δὲ μὴ εἰδὼς πρὸς ὅ,τι πέφυκεν, οὐκ οἶδεν ὅστις ἐστίν, οὐδὲ τί ἐστὶ κόσμος. ὁ δὲ ἐν τι τούτων ἀπολιπὼν, οὐδὲ πρὸς ὅ,τι αὐτὸς πέφυκεν εἴποι. τίς οὖν φαίνεται σοι ὁ τὸν τῶν κροτούντων ἔπαινον * Φεύγων ἡδίων, ἢ οἱ οὐδ' ὅπου εἰσὶν, οὔτε οἱ τινὲς εἰσι γινώσκουσι;

νγ. Ἐπαινέσθαι θέλεις ὑπὸ ἀνθρώπου, τρεῖς τῆς ὥρας ἑαυτῷ καταρωμένου; ἀρέσκειν θέλεις ἀνθρώπῳ, ὃς οὐκ ἀρέσκει ἑαυτῷ; ἀρέσκει ἑαυτῷ, ὁ μετανοῶν ἐφ' ἅπασιν σχεδὸν γίγνεται;

νδ. Μηκέτι μόνον συμπνεῖν τῷ περιέχοντι ἀέρι, ἀλλὰ ἤδη καὶ συμφρονεῖν τῷ περιέχοντι πάντα νοερῷ. οὐ γὰρ ἦττον ἢ νοερὰ δύναμις πάντη κέχυται καὶ διαπεφοίτηκε τῷ

Ad Sect. 52. (ap. Lugd. 44. 45. p. Cas. 44. p.)

Ὁ μὲν μὴ εἰδὼς, ὅ,τι ἔστι κόσμος] Monente Menag. dedi ὅ,τι pro ὅτι, quod ceterae Edd. omnes habent: quamquam et hoc utcumque ferri potest, si κόσμος emphatice explicatur.

ὁ δὲ μὴ εἰδὼς πρὸς ὅ,τι πέφυκεν] Cas. operarum, ut ipse monuit, errore — ὅ,τι πέφυκεν, omisso τῷ πρὸς.

ὁ δὲ ἐν τι τούτων ἀπολιπὼν] Cas. coniecit: ὁ δὲ ἐν τινι τούτων ἀπολιπὼν, aut: ὃ δὲ ἐν τι τούτων ἀπολείπει. Neque tamen lectio vulgaris h. l. mihi spernenda videtur.

ὁ τὸν τῶν κροτούντων ἔπαινον * Φεύγων ἡδίων ἢ οἱ οὐδ' ὅπου κ. τ. λ.] Locus haud dubie depravatus.

Quum tamen incerta sit ejus emendatio, satis duxi, asterisco appposito lectorem de corruptela monere. Xyl. vertit, tanquam legisset: τίς οὖν σοι φαίνεται ἡδίων ἢ ὁ τὸν τῶν κροτούντων ἔπαινον Φεύγων ἢ οἱ οὐδ' ὅπου κ. τ. λ. — Gatak. corrigendum pronuntiavit, aut: ὁ τὸν τῶν κροτ. ἔπαινον ἢ εὐφημίαν διώκων, οἱ κ. τ. λ., aut: ὁ τῶν κροτούντων ἢ ψόγον Φεύγων, ἢ ἔπαινον διώκων. (Ceterum idem falso Lugdun. lectionem ἢ διώκων tribuit.) Cas. scribendum putabat: τῶν κροτ. ἔπ. Φεύγων ἢ διώκων, ita ut ψόγον elegantι βραχυλογία subintelligeretur. coll. I. ad Corinth. IV, 5. — Reisk. ad h. l. ita: „Confusa hic error et emendatio librarii. Librarius per errorem

52. Qui, quid mundus sit, nescit, et ubi ipse sit, nescit: qui vero, ad quid natus sit, nescit, nec quis ipse, nec quid mundus sit, novit: qui in horum alterutro deficit, nec ad quid natus sit, dicere potest. Quis igitur tibi videtur, qui eorum hominum plausum captat, qui nec ubi sint nec qui sint ipsi, norunt?

53. Cupisne laudari ab homine, qui intra unius horae spatium ter se ipse execratur? Studesne placere ei, qui nec sibi ipse placet? Num vero sibi placet, quem omnium fere, quae ipse facit, poenitet?

54. In posterum non tantum cum aëre ambiente conspirare te oportet, sed etiam cum mente, quae omnia amplectitur, consentire: non minus enim vis illa intellectua-

lis

rem scripserat *φεύγων*, cum debuisset *διώκων*: nolebat tamen Codicem litura deturpare: subiciebat igitur *ἢ διώκων*. Inde natum geminum vitium sic emendandum, ut legatur: *ἐπαινον διώκων*, οὐ — caeteris deletis. Saepe *ἢ* nota est correctoris, significans, priorem dictionem vitiose fuisse exaratam, et sic emendandum esse, ut sequitur., — Hanc quidem emendationem, ut quae maximam habet veritatis speciem, in Versione secutus sum.

Ad Sect. 53. (ap. Lugd. 45. p. Caf. 44. p.)

ὅς οὐκ ἀρέσκει ἐαυτῷ;] Xyl. 1. operarum errore: *ἀρέσκει*. (sic.)

ἀρέσκει ἐαυτῷ, ὁ μετανοῶν ἐφ' ἅπανσι] Haec omnia in *Vatic. A.* non legun-

tur, mendose. Caeterum cum *Reisk.* malim *ἀρέσκει γὰρ* (scilicet) *ἐαυτῷ κ. τ. λ.*;

Ad Sect. 54. (ap. Lugd. 46. Caf. 45.)

Hanc Sectionem servarunt quoque *Vat. 3. 5., Med. Flor. 1. 2. 3. 4., Paris. et Guelf.*

ἀλλὰ ἡδὴ συμφρονεῖν —] *Paris. ἀλλ' ἡδὴ — et Vatic. 3.* mendose: *σωφρονεῖν*.

οὐ γὰρ ἦττον ἢ νοερά δύνάμεις κ. τ. λ.] Xyl. 1. et *Arg. — ἦττον ἢ τῷ νοερά κ. τ. λ.* — habent, atque *τῷ* illud alieno loco intrusum ante *σπάσαι* postea omittunt. *Vatic. A. et Med. 1. 2. 3. et 4., Paris. et Guelf.* cum reliquis Edd. — *ἡ νοερά —* recte.

πάντῃ κέχυται καὶ διαπεφοίτηκε κ. τ. λ.] Mire variant h. l. MSS. *Vat. A.* pro *δια-*

τῷ σπᾶσαι δυναμένῳ; ἥπερ ἡ ἀερώδης τῷ ἀναπνεῦσαι δυναμένῳ.

νε'. Γενικῶς μὲν, ἡ κακία οὐδὲν βλάπτει τὸν κόσμον. ἡ δὲ κατὰ μέρος, οὐδὲν βλάπτει τὸν ἕτερον. μόνῳ δὲ βλαβερά ἐστι τοῦτῳ, ᾧ ἐπιτέτραπται καὶ ἀπὴλλάχθαι αὐτῆς, ὁπόταν πρῶτος οὕτως θελήσῃ.

νε'. Τῷ ἐμῷ προαιρετικῷ τὸ τοῦ πλησίον προαιρετικὸν ἐπίσης ἀδιάφορόν ἐστιν, ὡς καὶ τὸ πνευμάτιον αὐτοῦ, καὶ τὸ σαρκίδιον. καὶ γὰρ εἰ ὅτι μάλιστα ἀλλήλων ἔνεκεν γεγόνாமεν, ὁμῶς τὰ ἡγεμόνικα ἡμῶν ἕκαστον τὴν ἰδίαν κυρίαν ἔχει· ἐπεὶ τοι ἔμελλεν ἡ τοῦ πλησίον κακία ἐμοῦ κακὸν εἶναι· ὅπερ οὐκ ἔδοξε τῷ θεῷ, ἵνα μὴ ἐπ' ἄλλῳ ἢ τὸ ἐμὲ ἀτυχεῖν.

κζ'. Ὁ

διαπεφοίτηκε vitiose διαπεφύτηκε. *Med.* 2. et 3.: — πάντῃ πέφυκε (sic) καὶ διαπεφοίτηκε. *Paris.* πάντῃ πέφυκε τῷ σπᾶσαι δυναμ.

τῷ σπᾶσαι δυναμένῳ, ἥπερ ἡ ἀερώδης τῷ ἀναπνεῦσαι δυναμένῳ] *Vat.* 3. — τῷ σπᾶσαι βουλομένῳ, ἥπερ ἀερώδης (sic) κ. τ. λ. — *Med.* 3. — ἀερώδης τῷ σπᾶσαι καὶ ἀναπνεῦσαι δυναμένῳ.

— Caeterum ex legibus Grammatices postulari videtur, ut cum *Reisk.* τῶν σπᾶσαι δυναμένων et τῶν ἀναπνεῦσαι δυναμένων legamus, nisi quis τοῦ σπ. δυναμένου et τοῦ ἀναπν. δυναμένου malit. Διαφοιτάω enim vix cum dandi casu constitui potest.

Ad Sect. 55. (ap. *Lugd.* 47. *Cas.* 46.)

ᾧ ἐπιτέτραπται κ. τ. λ.]

Recte habet, nec opus est emendatione Menagii ἐπιτέτραπται.

ὁπόταν πρῶτος οὕτως θελήσῃ.] *Placet Reisk. emendatio: ὁπόταν πρῶτον αὐτὸς θελήσῃ, quamprimum ipse voluerit. Nolim tamen talia contra. Codd. auctoritatem textui inferri.*

Ad Sect. 56. (ap. *Lugd.* 48. *Cas.* 47.)

Hanc Sectionem servarunt quoque *Vatic.* 2. 3. 4., *Med.-Florent.* 1. 2. 3. 4., *Paris.* et *Guelf.*

ὡς καὶ τὸ πνευμάτιον αὐτοῦ καὶ τὸ σαρκίδιον.] καὶ post ὡς ignorant omnes *Mss.*, qui *Excerpta ex Antonino* servarunt, praeter *Guelf.* — Sequens τὸ in τὶ depravit *Vatic.* 2. — et πνευμάτιον

in

lis ubique funditur et ea permeat, qui eam possunt adtrahere, quam aërea illa, quae respirare possunt.

55. In universum vitiositas mundo non nocet: in specie non laedit alterum, sed ei soli nocet, cui concessum est, quamprimum voluerit, illa liberari.

56. Arbitrio meo pariter indifferens est alterius arbitrium, ac animula ejus vel caruncula: etiam si enim quam maxime alter alterius causa nati sumus, tamen meptium nostrarum cuilibet peculiaris sua constat potestas: alioquin profecto alterius vitiositas mihi malum foret, quod Deo non visum est, ne in alterius esset potestate, me miserum redere.

57. Sol

in πνευμάτων *Vat.* 3. — αὐτοῦ
rursus omnes ignorant. —
Ed. Gatak. operarum errore:
— πνευμάτων.

καὶ γὰρ εἰ ὅτι μάλι-
στα κ. τ. λ.] *Parif.* corrupte:
— εἰ ἔτι μάλιστα. —

ἀλλήλων ἕνεκεν γεγό-
αμεν, ὅμως τὰ] Haec ver-
ba a *Vat. A.* absunt. — *Va-*
tic. 3. — ὅμως τὴν τὰ ἡγεμονι-
κὰ κ. τ. λ.

τὰ ἡγεμονικὰ ἡμῶν
ἕκαστον τὴν ἰδίαν κυ-
ρίαν ἔχει.] *Reisk.* emend.:
— ἑκάστων. At vulgaris bene
defendi potest. τὰ ἡγεμονικὰ
ἕκαστον per Anacoluthon scri-
plit pro ἕκαστον τῶν ἡγεμονι-
κῶν. — Caeterum κυρίαν ha-
bent *Med.* 1. 2. 3.

ἐπεὶ τοὶ ἔμελλεν ἡ τοῦ
πλησίον κ. τ. λ.] Pro ἐπεὶ

τοὶ *Vat.* 2. ἐπεὶ ἔτι. — *Med.* 1.
2. 3. 4. cum *Parif.* et *Guelf.*
ἐπεὶ τί: quae quidem lectio
mihi quam maxime arridet;
atque in eam jam *Reiskius*
incidit, qui ad h. l. haec
adnotavit: „ἐπεὶ τί; ἔμελλεν
— εἶναι; quid enim? sc. οἷοι
vel ἔστι; quid enim tibi vi-
detur? oportebatne alterius
malitiam mihi in malum ce-
dere?„ — Neque tamen vul-
garem spreverim, quae mihi
commode exponi posse videretur:
„alioquin profecto alterius
malitia mihi in malum
cederet.„ — Caeterum pro
ἐμοῦ κακόν *Med.* 4. ἐμοῦ κα-
κία. —

τὸ ἐμὲ ἀτυχεῖν] *Menag.*
ad h. l.: „*Mfpt. Reg.* (idem,
quem nos *Parif.* vocamus) εὐ-
τυχεῖν.„ perperam.

Ad

νζ'. Ὁ ἥλιος κατακεχύσθαι δοκεῖ, καὶ πάντα γε κέ-
χυται, οὐ μὴν ἐκκέχυται. ἡ γὰρ χύσις αὕτη τάσις ἐστίν.
ἀκτῖνες γοῦν αἱ αὐγαὶ αὐτοῦ, ἀπὸ τοῦ ἐκτείνεσθαι λέγονται.
ὁποῖον δέ τι ἐστὶν ἀκτῖς, ἴδοις ἂν εἰ διὰ τινος στενοῦ εἰς
ἐσκιασμένον οἶκον τὸ ἀφ' ἡλίου φῶς εἰσδυόμενον θεάσαιο· γί-
νεται γὰρ κατ' εὐθὺ, καὶ ὥσπερ διαιρεῖται δὴ πρὸς τὸ στε-
ρέμνιον, ὅ,τι ἂν ἀπαντήσῃ, διεῖργον τὸν ἐπέκεινα ἀέρα· ἐν-
ταῦθα δὲ ἔστη, καὶ οὐ κατώλισθεν, οὐδὲ ἔπεσε. τοιαύτην
οὖν τὴν λύσιν καὶ διάχυσιν τῆς διανοίας εἶναι χρή, μηδαμῶς
ἐκχυσιν, ἀλλὰ τάσιν, καὶ πρὸς τὰ ἀπαντῶντα κωλύματα,
μὴ βίαιον μηδὲ ῥαγδαίαν τὴν ἐπέρεισιν ποιεῖσθαι· μηδὲ μὴν
καταπίπτειν, ἀλλὰ ἴστασθαι, καὶ ἐπιλάμπειν τὸ δεχόμενον.
αὐτὸ γὰρ ἑαυτὸ στερήσει τῆς αὐγῆς, τὸ μὴ παραπέμπον
αὐτήν.

νη'. Ὁ τὸν θάνατον φοβούμενος, ἥτοι ἀναισθησίαν φο-
βεῖται, ἢ αἰσθησιν ἑτεροίαν. ἀλλ' εἴτε οὐκέτι αἰσθησιν, οὐδὲ
κακοῦ τινος αἰσθήσῃ· εἴτε ἀλλοιοτέραν αἰσθησιν κτήσῃ, ἀλ-
λοῖον ζῶον ἔσῃ, καὶ τοῦ ζῆν οὐ παύσῃ.

νθ'. Οἱ

*Ad Sect. 57. (ap. Lugd. 49.
Caf. 48.)*

*Hanc Sectionem servarunt
quoque Vatic. 2. 3. 4. 5. 6.,
Med.-Flor. 1. 2. 3. 4., Parisf.
et Guelf.*

καὶ πάντα γε κέχυται.]
γε in *Vatic. 2. 3., Med. 1. 2.
3. 4., Parisf. et Guelf.* non le-
gitur. A syllaba sequenti κε
sublatum videtur.

ἡ γὰρ χύσις αὕτη κ. τ. λ.]
*Xyl. 1. operarum errore: —
αὕτι.*

εἰς ἐσκιασμένον οἶκον
κ. τ. λ.] *Xyl. 1. vitiose: εἰ
ἐσκιασμένον οἶκ.*

καὶ ὥσπερ διαιρεῖται
δὴ πρὸς κ. τ. λ.] *Reiskius
emendandum putabat: καὶ
ὥσπερ διερεῖδεται πρὸς — et
quasi luctatur etc. — coll.
verbis ἐπέρεισιν ποιεῖσθαι. Sed,
ni fallor, temere haec pro-
nunciavit.*

διεῖργον τὸν ἐπέκεινα
ἀέρα] *Guelf. διεῖργοντος ἐπέ-
κεινα κ. τ. λ.*

ἐν.

57. Sol diffundi videtur et ubique quidem diffunditur, non effunditur tamen: diffusio enim haec intensio est: hinc et radii ejus ἀκτῖνες ab ἐκταίνειν, extendere, dicti sunt: qualis autem sit radius, perspicere licet, ubi lumen a sole profectum per angustum [foramen] in domum tenebricosam immissum vides: recta enim procedit et ad solidum corpus, quod aërem intercipit, dividitur profecto quodammodo: ibi autem consistit et nec delabitur nec decedit. Talem igitur oportet esse mentis solutionem et diffusionem, minime effusionem, sed intensionem, nec eam oportet violento ac rapido impetu ad impedimenta quaevis obvia collidere, neque profecto decidere, sed consistere et illustrare, quod eam recipiat: privabit enim sese splendore illius, quod eam non admiserit.

58. Mortem qui timet, aut sensuum extinctionem timet, aut alium quendam sensum. Verum, si nullum habebis sensum, neque malum senties; si alium quendam sensum habebis, animal aliud eris, nec vivere defines.

59. Ho-

ἐνταῦθα δὲ ἔσται] *Med.*
1. 3. *Guelph.* ἐστὶ, *Parif.* ἐστὶν
— corrupte.

τοιαύτην οὖν τὴν λύσιν
κ. τ. λ.] χύσιν malebant *Editor*
Oxon. (II.) et *Reisk.*

μηδαμῶς ἔκχυσιν] *Me-*
nag. καὶ μηδαμῶς ἔκχ. —
n. n.

μὴ βίαιον μηδὲ ῥαγδαί-
αν κ. τ. λ.] *Med.* 1. 2. 4. ῥαγ-
δαῖον. *Parif.* ῥαγδαῖον.

μηδὲ μὴν καταπίπτειν]
μὴν primus dedi pro μὲν cum
Med. 2. et *Guelph.* — Mox *Pa-*

rif. ἀλλ' ἴσταςθ. *Vat.* 2. post
ἐπιλάμπει articulum perpe-
ram omisit. — Et *Parif.* cum
Med. 3. in fine hujus Section-
is pro αὐτὴν habet αὐγὴν.

Ad Sect. 58. (*ap. Lugd.* 50.
Caf. 49.)

ἀλλ' εἴτε οὐκέτι αἰ-
σθησιν κ. τ. λ.] *Reisk.* con-
jecit: ἀλλ' εἴτε οὐκέτι αἰσθήσῃ
aut αἰσθησιν ἔξεις. At ex se-
quentibus ad αἰσθησιν subin-
telligi potest: κτήσῃ.

καὶ τοῦ ζῆν οὐ πάύσῃ]
Articulum τοῦ ἀντὶ ζῆν, quem
cum

νθ'. Οἱ ἄνθρωποι γεγονάσιν ἀλλήλων ἕνεκεν. διδάσκει οὖν, ἢ Φέρε.

ξ'. Ἄλλως βέλος, ἄλλως νοῦς Φέρεται· ὁ μὲν τοι νοῦς, καὶ ὅταν εὐλαβῇται, καὶ ὅταν περὶ τὴν σκέψιν στρέφεται, Φέρεται κατ' εὐθὺ οὐδὲν ἤττον, καὶ ἐπὶ τὸ προκείμενον.

ξα'. Εἰσιέναι εἰς τὸ ἡγεμονικὸν ἐνάστου· παρέχει δὲ καὶ ἑτέρῳ παντὶ εἰσιέναι εἰς τὸ ἑαυτοῦ ἡγεμονικόν.

cum Gatak. posteriores Edd. omnes omiserunt, ex Xyl. 1., Arg., Lugdun., Cas. et Oxon. restitui.

Sectio 59. (ap. Lugdun. 51. Cas. 50.)

Ad Sect. 60. (ap. Lugd. 52. p. Cas. 51.)

ὁ μὲν τοι νοῦς] Artic-

lus ὁ abest ab Argeht. perperam.

ὅταν εὐλαβῇται] Menag. malebat εὐλαβεῖται. — Mox perperam στρέφεται Gat. et quae eam sequuntur.

Φέρεται κατ' εὐθὺ οὐδὲν ἤττον, καὶ ἐπὶ τὸ προ-

59. Homines alter alterius causa nati sunt: igitur aut doce aut fer.

60. Aliter sagitta, aliter mens fertur: mens utique et quando et cavet et in considerando versatur, recta tamen fertur non minus quam ad propositum.

61. In mentem alterius cujusque descende: sed et in tuam descendere quemlibet patere.

προκειμένον.] Locus depravatus, quem varie emendare studuerunt viri docti. *Gat.* Φέρεται κατ' εὐθὺν οὐδὲν ἥττον ἐπὶ τὸ προκειμένον. — *Reisk.* οὐδὲν ἥττον βέλους ἐπὶ τὸ προκ. — An forte pro καὶ legendum ἦ?

Ad Sect. 61. (ap. Lugd. 52. p. Cas. 52.)

Haec Sectio in *Vat. A.* non legitur.

Εἰσιέναι κ. τ. λ.] *Gatak.* malebat conjunctim cum praecedentibus καὶ εἰσιέναι πέφυκε, et deinde, ut *Casaub.* edidit: παρέχειν. neutro opus est.

ΜΑΡΚΟΥ ΑΝΤΩΝΙΝΟΥ

ΑΤΤΟΚΡΑΤΟΡΟΣ

ΤΩΝ ΕΙΣ ΕΑΥΤΟΝ

ΒΙΒΛΙΟΝ Θ'.

α'. **Ο** ἀδικῶν, ἀσεβεῖ. τῆς γὰρ τῶν ὅλων φύσεως κατεσκευακυίας τὰ λογικὰ ζῶα ἔνεκεν ἀλλήλων, ὥστε ὠφελεῖν μὲν ἀλλήλα κατ' ἀξίαν, βλάπτειν δὲ μηδαμῶς· ὁ τὸ βούλημα ταύτης παραβαίνων, ἀσεβεῖ δηλονότι εἰς τὴν πρεσβυτάτην τῶν θεῶν. καὶ ὁ ψευδόμενος δὲ ἀσεβεῖ παρὰ τὴν αὐτὴν θεόν. ἡ γὰρ τῶν ὅλων φύσις, ἔντων ἐστὶ φύσις. τὰ δὲ γε ὄντα πρὸς τὰ ὑπάρχοντα πάντα οἰκείως ἔχει. ἔτι δὲ καὶ ἀλήθεια αὕτη ὀνομάζεται, καὶ τῶν ἀληθῶν ἀπάντων
πρώτη

Ad Librum IX.

Μάρκου Ἀντωνίνου αὐτοκράτορος τῶν εἰς ἑαυτὸν βιβλ. Θ'.] Titulus hujus libri, ut et caeterorum, abest a *Vatic. A.*

Ad Sect. I. (ap. Lugdun. I. Caf. I.)

Hanc Sectionem servarunt quoque *Vat. 2. 3. 4. 5., Med. I. 2. 3. 4., Paris. et Guelf.*, qui omnes desinunt in his: — οὐκ ἐπίσης ἔχει, ὅλην, ὡς ἀσεβεῖ.

[Ὁ ἀδικῶν, ἀσεβεῖ.] Articulus ὁ abest a *Vat. A.*, littera hac, consulto, opinor, praetermissa, ut ornatus postea fingeretur, quod in pluribus librorum initiis observa-

bunt lectores, qui in id intenti fuerint.

φύσεως κατεσκευακυίας] In *Gat. operarum errore κατασκευαστακυίας im-*preffum est.

καὶ ὁ ψευδόμενος δὲ ἀσεβεῖ παρὰ τὴν αὐτὴν θεόν.] Haec verba, in omnibus Edd. veterioribus omissa, praeunte *De Joly* in textum recipere haud dubitavi. Primum enim non solum *Vat. A.*, sed et omnes Codd., qui Excerpta servarunt, ea agnoscunt. Deinde iis praetermissis aliquid deesse, cuique apparebit. Tria enim sunt, quae h. l. docet *Antoninus*:

1) in-

MARCI ANTONINI

IMPERATORIS

COMMENTARIORUM, QUOS IPSE SIBI SCRIPSIT,

LIBER NONUS.

1. **Q**ui injuste agit, impie agit: etenim quum omnium rerum Natura animantia ratione praedita sui invicem gratia condiderit, ut sibi pro cuiusque dignitate mutuo profint, minime vero noceant; is, qui hujus voluntatem transgreditur, manifesto impie agit adversus numinum omnium antiquissimum: porro qui mentitur, impie agit adversus idem numen: rerum enim univ[er]sarum natura est natura eorum, quae sunt: at ea profecto, quae sunt, ad omnia, quae

U 2

rebus

1) *injuste qui agat, etiam impium esse:* ὁ ἀδικῶν ἀσεβεῖ — ἀσεβεῖ δηλονότι εἰς τὴν κ. τ. λ.

2) *mendacem impie agere:* καὶ ὁ ψευδόμενος ἀσεβεῖ — ὁ μὲν οὖν ἐκῶν ψευδόμενος ἀσεβεῖ κ. τ. λ.

3) *eum, qui voluptates ut bona sectetur, et dolores ut mala fugiat, impie agere:* καὶ ὁ μὲν τὰς ἡδονὰς κ. τ. λ. ἀσεβεῖ — οὐκ ἐπίσης ἔχει, ὁ ἅλουν, ὡς ἀσεβεῖ.

Denique auctoritas *Cod. Palatini*, quo usus est *Xyl.*, nobis opponi non potest. Apparet enim, quod jam *Mer. Casaub.* observavit, ex versione *Xyl.*, verba καὶ ὁ ψευδόμενος. — Θεὸν in *Cod. Palat.* fuisse, et operum errore e Contextu Graeco excidisse. Ceterum *Ed.*

De-Jol. cum omnibus *Codd. Vat., Med., Paris. et Guelf.* exhibet: καὶ ὁ ψευδόμενος δὲ ἀσ. περὶ τὴν αὐτὴν Θεὸν — pro quo παρὰ rescribendum putavi, quod *Mspt. Hoefschel.* habuisse testatur *Cas.* et quod *Vat. A.* superscriptum τῷ περὶ habet. Sola *Med. 1.* — ἐπὶ τὴν αὐτ. θ., haud male.

ὄντων ἐστὶ φύσις] *Medic. 1., Vat. 2. 4.* ὄντως ἐ. φ. In *Vatic. 4.* praeterea τὸ ἐστὶ excidit. — *Reisk.* malebat τῶν ὄντων ἐ. φ.

τὰ ὑπάρχοντα πάντα οἰκείως κ. τ. λ.] πάντα amittunt *Vat. A.* et 3., *Med. 1. 2. 3.* et *Paris.*

ἐπὶ

πρώτη αἰτία ἐστίν. ὁ μὲν οὖν ἐκὼν ψευδόμενος ἀσεβεῖ, καθ-
 ὅσον ἐξαπατῶν ἀδικεῖ· ὁ δὲ ἄκων, καθόσον διαφωνεῖ τῇ
 τῶν ὄλων φύσει, καὶ καθόσον ἀκοσμεῖ, μαχόμενος τῇ τοῦ
 κόσμου φύσει· μάχεται γὰρ ὁ ἐπὶ τάναντία τοῖς ἀληθέσι
 φερόμενος παρ' ἐαυτόν· ἀφορμὰς γὰρ προεἰλήφει παρὰ τῆς
 φύσεως. ὣν ἀμελήσας οὐχ οἷός τε ἐστὶ νῦν διακρίνειν τὰ
 ψευδῆ ἀπὸ τῶν ἀληθῶν. καὶ μὴν ὁ τὰς ἡδονὰς ὡς ἀγαθὰ
 διώκων, τοὺς δὲ πόνους ὡς κακὰ φεύγων, ἀσεβεῖ. ἀνάγκη
 γὰρ τὸν τοιοῦτον μέμφεσθαι πολλάκις τῇ κοινῇ φύσει, ὡς
 παρ' ἀξίαν τι ἀπονεμούσῃ τοῖς Φαύλοις, καὶ τοῖς σπουδαίοις·
 διὰ τὸ πολλάκις τοὺς μὲν Φαύλους ἐν ἡδοναῖς εἶναι, καὶ
 τὰ ποιητικὰ τούτων κτᾶσθαι· τοὺς δὲ σπουδαίους, πόνῳ,
 καὶ τοῖς ποιητικοῖς τούτου περιπίπτειν. ἔτι δὲ ὁ φοβούμε-
 νος τοὺς πόνους, φοβηθήσεται ποτε καὶ τῶν ἐσομένων τι ἐν
 τῷ κόσμῳ· τοῦτο δὲ ἤδη ἀσεβές. ὅ, τε διώκων τὰς ἡδονὰς,
 οὐκ ἀφέξεται τοῦ ἀδικεῖν· τοῦτο δὲ ἐναργῶς ἀσεβές. χρη-
 δὲ πρὸς ἃ ἡ κοινὴ φύσις ἐπίσης ἔχει (οὐ γὰρ ἀμφοτέρωθεν
 ἐποίει, εἰ μὴ πρὸς ἀμφοτέρωθεν ἐπίσης εἶχε) πρὸς ταῦτα καὶ
 τοὺς τῇ φύσει βουλομένους ἔπεσθαι ὁμογνώμονας ὄντας, ἐπί-
 σης

ἐπὶ τάναντία τοῖς ἀλη-
 θέσι φερόμενος] *Parif.* ἐπὶ
 τάναντία φερόμενος τοῖς ἀληθέ-
 σι: minus commode.

οὐχ οἷός τε ἐστὶ νῦν
 διακρίνειν κ.τ.λ.] *Vat.* 2. 3.,
Med. 1. 2. 3. et *Parif.* perpe-
 ram — διακρίνων exhibent.

καὶ μὴν ὁ τὰς ἡδονὰς
 ὡς ἀγαθὰ διώκων] Sic pri-
 mus edidi pro vulgari — ὡς
 ἀγαθὰ: quod quidem ferri
 potest. Concinnius tamen il-

lud, quum et proxime sequa-
 tur ὡς κακὰ: et praeterea au-
 ctoritate *Vat.* 4. 5., *Med.* 1.
 2. 3., *Parif.* et *Guelf.* confir-
 matur.

ὡς παρ' ἀξίαν τι ἀπο-
 νεμούσῃ] *Med.* 1. corrupte:
 ἀπονεμεῦσι.

Φοβηθήσεται ποτε καὶ
 τῶν ἐσομένων.] Copulativam
 καὶ ante τῶν ἐσομένων recepi
 ex *Vat.* 2. 3. 4. 5., *Med.* 1. 2.
 3. 4., *Parif.* et *Guelf.*, quod
 jam

rebus insunt, familiari ratione se habent: praeterea autem et veritas appellatur, et omnium, quae vera sunt, prima est causa: qui igitur volens mentitur, impie agit, quatenus eo, quod decipit, impie agit: qui autem nolens peccat, quatenus ab universi natura dissentit et quatenus mundi ordinem turbat, naturae ejus adversans: adversatur enim, qui per se ad ea fertur, quae veris repugnant: praesidia enim veritatis a natura acceperat, quibus neglectis jam factum est, ut falsa a veris non possit discernere: profecto et is, qui voluptates tanquam bona sectatur et dolores tanquam mala fugit, impie agit: necesse est enim, ut qui ita adfectus est, saepe de Universi natura conqueratur, quasi bonis malisque, nulla dignitatis ratione habita, aliquid tribuerit, propterea, quod mali saepe voluptatibus fruuntur et ea possident, quae voluptatem afferre possunt: boni contra dolore adficiuntur, et in ea incidunt, quae dolorem excitent: praeterea qui dolorem timet, et ea interdum timebit, quae in mundo futura sunt: hoc jam impium est: qui voluptates sectatur, porro ab injustitia non abstinebit: hoc autem aperte

U 3

im-

jam *De Joly*, sed tacite, fecerat. Caeterum *Med.* 4. corrupte: φοβήσεται.

ὅ, τε διώκων τὰς ἡδονὰς — ἐναργῶς ἀσεβής.] Haec omnia exciderunt librario *Med.* 3.

οὐ γὰρ ἀμφοτέρων ἀνέποιεῖ, εἰ κ. τ. λ.] Conjunctionem *δυνήτικὴν* ἀν ante ἐποιεῖ recepi ex *Vat.* 2. 3. 5., *Med.* 1. 2. 4. et *Guelf.*, quam ceterae Edd. omnes ignorant. — *Med.* 3. eandem conjun-

ctionem, sed ante ἀμφοτέρων, exhibet. — Caeterum verba: οὐ γὰρ ἀμφοτέρων ἀνέποιεῖ, εἰ μὴ πρὸς ἀμφοτέρων ἐπίσης a *Vat.* 4. absunt.

εἰ μὴ πρ. ἀμφ. ἐπίσης εἶχε] *Ed. Gatak.* dat: εἶχεται. Ceterae Edd. cum omnibus Codd. εἶχε, praeter *Guelf.*, in quo εἶχει.

ὁμογνώμονας ὄντας] *Med.* 4. ὡς ὁμογνώμονας ὄντας; haud male.

ὁς τις

σης διακείσθαι. ὅστις οὖν πρὸς πόνους, καὶ ἡδονάς, ἢ θάνατον καὶ ζωὴν, ἢ δόξαν καὶ ἀδοξίαν, οἷς ἐπίσης ἡ τῶν ὅλων φύσις χρῆται, αὐτὸς οὐκ ἐπίσης ἔχει, δηλον ὡς ἄσεβεϊ. λέγω δὲ τὸ χρῆσθαι τούτοις ἐπίσης τὴν κοινὴν φύσιν, ἀντὶ τοῦ [κατὰ τὸ] συμβαίνειν ἐπίσης κατὰ τὸ ἐξῆς γινόμενοις, καὶ ἐπιγινόμενοις ὁρμῇ τινι ἀρχαίᾳ τῆς προνοίας, καὶ ἣν ἀπὸ τινος ἀρχῆς ὥρμησεν ἐπὶ τήνδε τὴν διακείσμησιν, συλλαβοῦσά τινας λόγους τῶν ἐσομένων, καὶ δυνάμεις γονίμους ἀφορίσασα, ὑποστάσεων τε, καὶ μεταβολῶν, καὶ διαδοχῶν τοιούτων.

Β. Χαριστέρου μὲν ἦν ἀνδρὸς ἀγευστον ψευδολογίας, καὶ πάσης ὑποκρίσεως καὶ τρυφῆς καὶ τύφου γενόμενον ἐξ ἀνθρώπων ἀπελθεῖν. τὸ δ' οὖν κορεσθέντα γε τούτων ἀποπνεῦσαι, δευτέρως πλουῖς, ἢ προηρῆσθαι προσκαθῆσθαι τῇ κακίᾳ.

ὅστις οὖν πρὸς πόνους, καὶ ἡδονάς] *Vatic. A. 2. 3. 4 5., Med. 1. 2. 3. 4., Paris. et Guelph.* ὅστ. οὖν-πρ. πόνον καὶ ἡδονήν; quae quidem lectio concinnior videri possit, quum singularis numerus in caeteris sequatur.

δηλον ὡς ἄσεβεϊ] *Guelph.* δηλονότι ὡς ἄσεβεϊ.

ἀντὶ τοῦ [κατὰ τὸ] συμβαίνειν κ. τ. λ.] *Uncinis inclusi* verba κατὰ τὰ, quae ex

sequentibus huc in locum alienum illata videntur, quod jam *Morus* perspecte viderat. *Reisk.* malebat: ἀντὶ τοῦ τὸ καὶ τὸ συμβαίνειν κ. τ. λ.

κατὰ τὸ ἐξῆς γινόμενοις καὶ ἐπιγινόμενοις κ. τ. λ.] *Reisk.* putabat emendandum esse: κατὰ τὸ ἐξῆς τοῖς γινόμενοις καὶ ἀπογινόμενοις; qua tamen emendatione non opus esse videtur.

impium: oportet vero, ad quae communis natura ex aequo se habet, (nec utrumque fecisset, nisi ad utrumque ex aequo se habuisset,) ad ea quoque ex aequo adfectum esse eum, qui naturam tanquam ducem sequi et cum eadem consentire velit. Qui igitur ad dolores et voluptates, vel ad mortem vitamque vel ad gloriam et infamiam non ex aequo adfectus est, quemadmodum rerum universarum natura ex aequo iis utitur, procul dubio impie agit. Quod autem dico, communem naturam illis ex aequo uti, ita intelligendum est, ea scilicet ex necessaria rerum serie iis, quae principali quodam providentiae consilio, quo illa a quodam temporis initio, rationibus quibusdam [feminalibus] rerum futurarum conceptis, et foecundis quibusdam substantiarum, mutationum et hujus generis vicissitudinum determinatis ad mundum condendum accessit, iis, inquam, et quae fiunt et quae deinceps nascuntur, pariter in utramque partem evenire.

2. Gratius quidem foret homini, mendacii omnisque simulationis, luxus et fastus inexpertum hac vita defungi: horum autem satietate affectum vita migrare malle, quam huic improbitati immorari, secunda [ut ajunt] navigatio,

U 4

Non-

Ad Sect. 2. (ap. Lugdun. 2. Caf. 2.)

Χαριεστέρου μὲν ἢ ἂν ἀνδρὸς ἀγευστον ψευδολογίας κ. τ. λ.] „Vertit Xyl. (inquit *Caf.*), quasi scriptum esset: Χαριεστέρον μὲν ἢ ἂν ἀγευστον κ. τ. λ., quae fortasse vera lectio., — Verum bene defendi potest vulgaris. Caeterum *Arg.* operarum errore ψευδολογίας.

δεύτερος πλοῦς, ἢ προηρῆσθαι πρὸς καὶ ἡσθαι

κ. τ. λ.] Sic omnes Edd., praeter *Lugd.*, in qua δεῦτ. πλοῦς προηρῆσθαι, ἢ προκαθῆσθαι legitur, quod *Gat.* praefendum putabat. *Morus* malebat: ἢ προήρησαι; num. *ma-vis*? — Neque tamen his Emendationibus omnino opus esse videtur. In priori enim membro omittitur μᾶλλον, quod saepissime ante ἢ fieri solet; de qua quidem ellipsi pluribus egit *L. Bos* p. 555. sqq. ed. *Schwebel.*

λοῖ-

κακία. καὶ οὕτω σε οὐδὲ ἡ πείρα πείθει Φεύγεν ἐκ τοῦ λοιμοῦ; λοιμὸς γὰρ διαφθορὰ διανοίας, πολλῶ γε μᾶλλον ἥπερ ἡ τοῦ περιεχυμένου τούτου πνεύματος τοιαύδε τις δυσπρασία καὶ τροπή. αὕτη μὲν γὰρ ζῶων λοιμὸς, καθὸ ζῶά ἐστιν· ἐκείνη δὲ ἀνθρώπων, καθὸ ἀνθρωποὶ εἰσιν.

γ'. Μὴ καταφρόνει θανάτου, ἀλλὰ εὐαρέσκει αὐτῷ, ὡς καὶ τούτου ἐνὸς ὄντος, ὧν ἡ φύσις ἐθέλει. οἷον γὰρ ἐστὶ τὸ νεῖσσαι, καὶ τὸ γηράσαι, καὶ τὸ αὐξῆσαι, καὶ τὸ ἀκμάσαι, καὶ ὀδόντας, καὶ γένειον, καὶ πολλὰς ἐνεργεῖν, καὶ σπεῖραι, καὶ κυοφορῆσαι, καὶ ἀποκυῖναι, καὶ τὰ ἄλλα τὰ φυσικὰ ἐνεργήματα, ὅσα αἱ τοῦ σοῦ βίου ὥραι φέρουσιν, τοιοῦτο καὶ τὸ διαλυθῆναι. τοῦτο μὲν οὖν κατὰ ἀνθρωπὸν ἐστὶ λελογισμένον, μὴ ὀλοσχερῶς, μηδὲ ὥστικῶς, μηδὲ ὑπερῆφάνως πρὸς τὸν θάνατον ἔχειν· ἀλλὰ περιμένειν ὡς μίαν τῶν φυσικῶν ἐνεργειῶν· ὡς νῦν περιμένεις, πότε ἐμβρυον ἐκ τῆς γαστρὸς τῆς γυναικὸς σου ἐξέλθῃ, οὕτως ἐκδέχασθαι τὴν ὥραν, ἐν ἣ τὸ ψυχάριόν σου τοῦ ἐλύτρου τούτου ἐκπεσεῖται. εἰ δὲ καὶ ἰδιωτικὸν παράπηγμα ἀψικάρδιον θέλεις, μάλιστα σε εὐκολον πρὸς τὸν θάνατον ποιήσει, ἢ ἐπίστασις ἢ ἐπὶ τὰ ὑποκείμενα, ὧν μέλλεις ἀφίστασθαι, καὶ μεθ' οἷων ἡθῶν οὐκ

ἐτι

λοιμὸς γὰρ διαφθορὰ διανοίας] *Xyl. i. operarum errore* — διαθορὰ.

καθὸ ζῶά ἐστιν· ἐκείνη δὲ ἀνθρώπων.] *Haec verba omnia a Vat. A. absunt. Pessime.*

Ad Sect. 3. (ap. Lugdun. 3. Caf. 3.)

καὶ τὸ ἀκμάσαι.] *Arg. operarum vitio: καὶ τὸ ἀκμάσαι.*

τοιοῦτο καὶ τὸ διαλυθῆναι.] *Vatic. A. τοιοῦτο καὶ τοῦτο διαλυθῆναι: perperam.*

μὴ ὀλοσχερῶς, μηδὲ ὥστικῶς κ. τ. λ.] *Reiskius malebat: μὴ γλίσχρως: oportet vitae non nimis anxie tenacem esse servandaeque indecenter studiosum, μηδὲ ὥστικῶς, neque contra inconsulta moriendi cupiditate in mortem proruendum.*

εἰ

Nondumne tibi ne experientia quidem suadet, ut pestem fugias? pestis enim mentis corruptio eaque longe perniciosior, quam aëris quaedam intemperies et immutatio. Haec enim animalibus pestis est, quatenus sunt animalia; illa hominum, quatenus homines sunt.

3. Mortem noli contemnere, sed animo lubenti eam excipe, tanquam unum eorum, quae natura vult: cuiusmodi enim generis est, in pueritia esse, senescere, adolescere, vigere, dentire, barbatum esse, senescere, liberos creare, praegnantem esse, parere, aliaque, quae natura efficit, et vitae aetates secum adferunt, ejusmodi etiam est dissolvi. Hominis igitur omnia considerantis est, neque negligenter, neque violenter, neque fastuose erga mortem se gerere, sed eam tanquam unam ex naturae actionibus expectare: quemadmodum nunc expectas, quando foetus uxoris tuae utero prodeat, ita et hora tibi expectanda est, qua animula tua ex hoc involucre excidet: si autem vulgare vis praeceptum, quod tamen in cor penetrare possit, quam maxime, ut mortem facile feras, efficiet, si consideraveris, et quales sint res subjectae, a quibus divelleris, et quales

U 5

mores,

εἰ δὲ καὶ ἰδιωτικὸν παράπληγμα ἀψικάρδιον θέλεις] Suidas f. v. ἀψικάρδιος — παράπληγμα — f. v. παράπληγμα autem rursus παράπληγμα. En autem ipsius verba: „Ἀψικάρδιος. Εἰ δὲ ἰδιωτικὸν παράπληγμα ἀψικάρδιον θέλεις, εἰρήσεται ἂν ταχέως τῆς καρδίας ἀπτόμενον.“ — Et iterum: Παράπληγμα· κήνων· καὶ εἰδός τι ὀργάνου ἀστρονομικοῦ. Εἰ δὲ

ἰδιωτικὸν παράπληγμα ἀψικάρδιον θέλεις πρὸς τὸν θάνατον, εἴπω.

μηδ' οὔων ἡθῶν] Reisk. „f. παθῶν; neque tamen locus sic perlanatus videtur: neque enim dicitur ἐμφύρεσθαι μετὰ τινός, sed τινι.“ Possit tamen defendi τὸ μεθ' οὔων, si aut ἡ ἐμπεφυρμένη, quod sequitur, cum *Cas.* substantive sumatur, ut ἡ εἰμαρμένη, aut pro ἐμπεφυρμένη legatur

ἐτι ἔσται ἡ ἔμπεφυρμένη. προσκόπτεσθαι μὲν γὰρ αὐτοῖς ἥμισυ δεῖ, ἀλλὰ καὶ κήδεσθαι καὶ πράως φέρειν· μεμνησθαι μέντοι ὅτι οὐκ ἀπ' ἀνθρώπων ὁμοδογματούντων σοι ἡ ἀπαλλαγὴ ἔσται. τοῦτο γὰρ μόνον, εἴ περ ἄρα, ἀνθεῖλκεν ἂν καὶ κατεῖχεν ἐν τῷ ζῆν, εἰ συζῆν ἐφείτο τοῖς τὰ τοιαῦτα δόγματα περιπεποιημένοις. νῦν δὲ ὁρᾷς, ὅσος ὁ κόπος ἐν τῇ διαφωνίᾳ τῆς συμβιώσεως, ὥστε εἰπεῖν, θάπτον ἔλθης, ὦ θάνατε, μή που καὶ αὐτὸς ἐπιλάθωμαι ἑμαυτοῦ.

δ'. Ὁ ἀμαρτάνων ἑαυτῷ ἀμαρτάνει. ὁ ἀδικῶν ἑαυτὸν κακοῖ, κακὸν ἑαυτὸν ποιῶν.

ε'. Ἀδικεῖ πολλάκις ὁ μὴ ποιῶν τι, οὐ μόνον ὁ ποιῶν τι.

ς'. Ἀρκεῖ ἡ παρούσα ὑπόληψις καταληπτική, καὶ ἡ παρούσα πράξις κοινωνική, καὶ ἡ παρούσα διάθεσις εὐαρεστική πρὸς πᾶν τὸ παρὰ τὸ ἐκ τῆς αἰτίας συμβαῖνον.

ζ'. Ἐξαλεῖψαι φαντασίαν· στήσαι ὁρμήν· σβέσαι ὄρεξιν· ἐφ' ἑαυτῷ ἔχειν τὸ ἡγεμονικόν.

η'. Εἰς μὲν τὰ ἄλογα ζῶα, μία ψυχὴ διήρηται· εἰς δὲ τὰ λογικὰ μία νοερὰ ψυχὴ μεμέρισται. ὥςπερ καὶ μία
γῆ

tur συμφυρμένη. coll. Platon. Phaed. l. ii. ed. Fischer.

ἡ ἔμπεφυρμένη] Gatak. ἡ ψυχὴ ἔμπεφυρμένη. — Vid. not. praeced.

πράως φέρεσθαι] In Xyl. i. operarum errore πρώως φ. excusum est.

νῦν δὲ ὁρᾷς] Xyl. i., Argent., Lugd., Caf. et Oxon. νῦν δ' ὁρᾷς.

τὰ τοιαῦτα δόγματα] Gat. malebat: τὰ αὐτὰ δόγμ.

Ad Sect. 4. (ap. Lugd. 4. p. Caf. 4. p.)

ἑαυτὸν κακοῖ] Haec verba ignorat Vatic. A. perperam.

Sectio 5. (ap. Lugdun. 4. p. Caf. 4. p.)

Ad

mores, quibuscum non amplius conjunctus erit [animus]: quamquam enim iis offendi neutiquam te oportet, sed curam eorum gerere eosque placide ferre, meminisse tamen licet, tibi ab hominibus non idem tecum sentientibus esse discedendum: hoc enim solum, si tamen quid posset, nos retraheret et in vita retineret, si cum hominibus eadem sentientibus vivereliceret: nunc autem vides, quanta molestia ex dissensu eorum, quibuscum vivitur, oriatur, ut dicere libeat: „Propere accede, o Mors, ne quando et mei ipsius obliviscar.„

4. Qui peccat, sibi ipsi peccat: qui injuste agit, sibi nocet, se ipse malum reddens.

5. Saepe injuriam facit, qui nihil agit; non is modo, qui agit.

6. Si adest certa de rebus sententia, et actio societati humanae utilis, et animus ita adfectus, ut boni consulat omnia, quae ab externa proficiuntur causa, sufficit.

7. Opiniones tolle: siste animi impetum: appetitionem exstingue: mentemque in sui potestate serva.

8. In bruta animantia una distributa est anima: animantibus autem ratione praeditis una anima rationalis distributa

Ad Sect. 6. (ap. Lugd. 5. p. Cas. 5. p.)

ὑπόληψις καταληπτική, καὶ ἡ παροῦσα] Haec verba ob homoteleuta παροῦσα exciderunt librario Vatic. A.

πρὸς πᾶν τὸ παρὰ τὸ ἐκ τῆς αἰτίας συμβαίνον.] Locus sine dubio depravatus. Hinc Gatak. emen-

dandum putabat aut πρὸς πᾶν τὸ παρὸν ἐκ τῆς αἰτίας συμβ., aut; πρὸς πᾶν τὸ παρὰ τῆς αἰτ. συμβ. Malim autem cum Cas. πρ. πᾶν τὸ παρὰ τὴν ἐκτὸς αἰτίαν συμβ., aut cum Reisk. πρ. πᾶν τὸ παρὰ τῆς ἐκτὸς αἰτίας συμβ. coll. S. 31. ab initio.

Sectio 7. (ap. Lugdun. 5. p. Cas. 5. p.)

Ad

γῇ ἐστὶν ἀπάντων τῶν γεωδῶν, καὶ ἐνὶ Φωτὶ ὀρῶμεν, καὶ ἓνα ἀέρα ἀναπνέομεν, ὅσα ὁρατικά καὶ ἔμφυχα πάντα.

θ'. Ὅσα κοινῶς τινος μετέχει, πρὸς τὸ ὁμογενὲς σπεύδει. τὸ γεῶδες πᾶν ῥέπει ἐπὶ γῇν, τὸ ὑγρὸν πᾶν σύρρουν, τὸ ἀερῶδες ὁμοίως· ὥστε χρῆσθαι τῶν διειργόντων καὶ βίας. τὸ πῦρ ἀνωφερὲς μὲν, διὰ τὸ στοιχειῶδες πῦρ· παντὶ δὲ πυρὶ ἐνταῦθα πρὸς τὸ συνεξάπτεσθαι ἔτοιμον οὕτως, ὥστε καὶ πᾶν τὸ ὑλικὸν τὸ ὀλίγῳ ξηρότερον, εὐέξαπτον εἶναι, διὰ τὸ ἔλαττον ἐγκειρᾶσθαι αὐτῷ τὸ κωλυτικὸν πρὸς ἔξκψιν. καὶ τοίνυν πᾶν τὸ κοινῆς νοερᾶς φύσεως μέτοχον, πρὸς τὸ συγγενὲς ὁμοίως σπεύδει, ἢ καὶ μᾶλλον. ὅσῳ γάρ ἐστι κρείττον παρὰ τὰ ἄλλα, τοσούτῳ καὶ πρὸς τὸ συγιρνᾶσθαι τῷ οἰκίῳ καὶ συγχεῖσθαι ἐτοιμότερον. εὐθύς γοῦν ἐπὶ μὲν τῶν ἀλόγων εὐρήθη σμήνη, καὶ ἀγέλαι, καὶ νεοσσοτροφίαί, καὶ οἷον ἔρωτες. ψυχαί, γὰρ ἤδη ἦσαν ἐνταῦθα, καὶ τὸ συναγωγὸν ἐν τῷ κρείττονι ἐπιτεινόμενον εὐρίσκατο, οἷον οὔτε ἐπὶ φυτῶν ἦν, οὔτε ἐπὶ λίθων, ἢ ξύλων. ἐπὶ δὲ τῶν λογικῶν ζώων, πολιτεαί, καὶ Φιλίαι, καὶ οἶκοι, καὶ σύλλογοι, καὶ ἐν πολλέμοις συνθῆκαι καὶ ἀνοχαί. ἐπὶ δὲ τῶν ἔτι κρείττωνων καὶ ἐκδιστηκόντων τρόπον τινὰ ἔνωσις ὑπέστη, οἷα ἐπὶ τῶν ἄστρον. οὕτως ἢ ἐπὶ τὸ κρείττον ἐπανάβασις συμπαθείου καὶ

Ad Sect. 8. (ap. Lugdun. 6. Caf. 6. p.)

ἔμφυχα πάντα] Parum refert, utrum πάντα ad hanc, an cum Caf. ad sequentem Sectionem trahas.

Ad Sect. 9. (ap. Lugdun. 7. Caf. 6. p.)

καὶ τὸ ὑγρὸν πᾶν σύρρουν] Xyl. 1. et Lugd. σύρρουν;

hinc *Adnot. Lugd.* emendandum putabat ἐπὶ τὸν ῥοῖν. At *Arg.* ceteraeque recte — σύρρουν.

τὸ πῦρ ἀνωφερὲς] In Xyl. 1. operarum errore: τὸ πῦρ.

πᾶν τὸ κοινῆς νοερᾶς φύσεως μέτοχον] *Vat. A.* corrupte: πᾶν τὸ κοινονῆς μὲν νοερᾶς φύσ. μέτοχ.

συγ-

buta est: quemadmodum omnium terrenorum una est terra, et una luce cernimus unumque aërem spiramus, quotquot visus et animae participes sumus.

9. Quaecumque aliquid habent commune, ad id, quod ejusdem generis est, contendunt: terrenum omne ad terram vergit; in idem confluit humidum omne et aërium pariter, ita ut requirantur, quae vi adhibita illa intercludant. Ignis quidem fursum fertur propter ignem elementarem: omni tamen cum igni, qui hic est, simul accendi promptus atque paratus, ut et materia quaevis paullo ficcior facile incendatur, propterea, quod minus admixtum habet, quo incendium prohibetur. Quae quum ita sint, omne, quod communis mentis particeps est, ad id, quod sui generis est, similiter contendit, aut multo magis etiam: quanto enim aliis rebus praestantius est, tanto aptius cum eo, quod ejusdem generis, commisceri potest atque coalescere: quare quidem inter animantia rationis expertia statim inventa sunt examina, armenta, pullorum educationes, et quasi amores: anima enim jam hic inest, et in praestantiori hoc genere invenitur intensior illa conciliandi vis, qualem in plantis, lapidibus et arboribus frustra quaeris: inter animantia autem ratione praedita res publicae, amicitiae, familiae, concilia, inter

συγκιρνᾶσθαι τῷ οἰ-
κείῳ καὶ συγχεῖσθαι] Sic
cum Xyl. 1., Argent., Lugd.,
Cas. et Oxon., consentiente
Vat. A., dedi: quod cur in
Gat. et reliquis in συγκ. τ. οἰκ.
καὶ συγχεῖσθαι immuta-
tum sit, nescio.

ἐπὶ μὲν τῶν ἀλόγων
εὐρήθη σμῆνῃ] Vat. A. vi-
tiose: ε. μ. τ. ἀλ. εὐρήθης μόνη.

ἐν τῷ κρείττονι ἐπι-
τεινόμενον] Vat. A. librarii
errore: ἐν τῷ κρείττον ἐπι-
τεινόμε. (sic.)

πολιτεῖαι, καὶ φιλῖαι]
Vat. A. iterum corrupte: πο-
λιτεῖται καὶ φιλῖαι.

ἢ ἐπὶ τὸ κρείττον ἐπ-
αναβ.] Xyl. 1. operarum er-
rore: ἢ ἐπὶ τὸ κρείττομ —
ἐργά-

καὶ ἐν διεστῶσιν ἐργάσασθαι ἐδύνατο. ὅρα οὖν τὰ νῦν γινόμενον. μόνα γὰρ τὰ νοερά νῦν ἐπιλέλησται τῆς πρὸς ἀλληλα σπουδῆς καὶ συννεύσεως, καὶ τὸ σύρρουν ὧδε μόνον οὐ βλέπεται. ἀλλ' ὁμῶς καὶ τοὶ Φεύγοντες περικαταλαμβάνονται· κρατεῖ γὰρ ἡ φύσις· ὅψει δὲ ὁ λέγω παραφυλάσσων. Θᾶσσον γοῦν εὖροι τις ἂν γεῶδές τι μηδενὸς γεῶδους προσαπτόμενον, ἥπερ ἄνθρωπον ἀνθρώπου ἀπεσχισμένον.

ί. Φέρει καρπὸν, καὶ ἄνθρωπος, καὶ θεὸς, καὶ ὁ κόσμος· ἐν ταῖς οἰκείαις ὥραις ἕκαστα φέρει. εἰ δὲ ἡ συνήθεια κυρίως τέτριφεν ἐπὶ ἀμπέλου καὶ τῶν ὁμοίων, οὐδὲν τοῦτο. ὁ λόγος δὲ, καὶ κοινόν, καὶ ἴδιον καρπὸν ἔχει· καὶ γίνεται ἐξ αὐτοῦ τοιαῦθ' ἕτερα, ὅπδιόν τι αὐτός ἐστιν ὁ λόγος.

ια. Εἰ μὲν δύνασαι, μεταδίδασκε. εἰ δὲ μὴ, μέμνησο, ὅτι πρὸς τοῦτο ἡ εὐμένειά σοι δέδοται· καὶ οἱ θεοὶ δὲ εὐμενεῖς τοῖς τοιούτοις εἰσὶν. εἰς ἕνια δὲ καὶ συνεργῶσιν, εἰς ὑγίειαν, εἰς πλοῦτον, εἰς δόξαν· οὕτως εἰσὶ χρησταί. ἔξεστι δὲ καὶ σοί· εἰ εἶπες, τίς ὁ κωλύων;

ιβ. Πόνει μὴ ὡς ἄθλιος, μηδὲ ὡς ἐλεεῖσθαι ἢ θαυμάζεσθαι θέλων. ἀλλὰ μόνον ἐν θέλει, κινεῖσθαι καὶ ἴσχεσθαι, ὡς ὁ πολιτικὸς λόγος ἀξιοῖ.

ιγ. Σί-

ἐργάσασθαι ἐδύνατο.]
Vat. A. ἐργάσασθαι δύναται.

ἄνθρωπον ἀνθρώπου
ἀπεσχισμένον.] Vatic. A.
corrupte: ἀνθρωπον ἀνθρώπου
ἀντεσχισμένου.

Ad Sect. 10. (ap. Lugd. 8.
Caf. 7.)

εἰ δὲ ἡ συνήθεια κυρίως
τέτριφεν] Sic cum Xyl. 1.,
Lugdun., Caf., Oxon. et De-
Jol. dedi. (Baf.) autem, Arg.
ceteraeque τέτριφεν, quod
Reisk.

inter ipsa quoque bella foedera et induciae: in praestantioribus adhuc et quodammodo longissime distantibus unitas quaedam existit, qualis in astris cernitur: sic altior excellentiae gradus etiam in distantibus mutuam adfectionem efficere valebat. Jam vide, nunc quid fiat: sola quidem animantia ratione praedita mutui illius invicem studii ac consensus oblita sunt, confluxusque ille in his solis non cernitur. Veruntamen fugiant licet hoc homines, undique occupantur: praevallet enim natura: diligenti contemplatione, quod dico, comperies: quare facilius quidem invenies terrenum aliquid nulli rei terrenae adjunctum, quam hominem ab homine prorsus avulsum.

10. Fructum fert et homo et Deus et mundus, suo quodcumque tempore: nam quod usu loquendi hoc de vite aliisque ejusdem generis rebus tritum est, hoc nihil ad rem. Ratio autem fructum habet et communem et proprium, et nascuntur ex ea alia ejusmodi, cujusmodi est ipsa ratio.

11. Si potes, meliora doce: sin minus, memento, in hunc finem mansuetudinem tibi datam esse: et Deos etiam talibus esse clementes, adeoque illis ad consequendam sanitatem, divitias et gloriam auxilium ferre: adeo sunt benigni: quod et tibi licet, aut dic, quis te prohibeat?

12. Labora, nec ut miser, nec ut qui vel misericordiam vel laudem consequi studeas: sed unum hoc tibi sit propositum, moveri et motum sistere, prout ratio exigit.

13. Ho-

Reisk. in τέτροχεν immutari malebat.

καὶ γίνεται ἐξ αὐτοῦ]

Copulativa καὶ excidit librario *Vat. A.*

Ad Sect. 11. (ap. Lugdun. 9. Cas. 8.)

εἰ εἰπέ, τίς ὁ κωλύων;]

Videtur cum *Gat.* legendum esse: ἢ εἰπέ, κ. τ. λ.

Sectio 12. (ap. Lugdun. 10.

Cas. 9.)

Sectio

ιγ'. Σήμερον ἐξῆλθον πάσης περιστάσεως· μᾶλλον δὲ ἐξέβαλον πᾶσαν περίστασιν. ἔξω γὰρ οὐκ ἦν, ἀλλὰ ἐνδον ἐν ταῖς ὑπολήψεσι.

ιδ'. Πάντα ταῦτα συνήθη μὲν τῇ πείρᾳ· ἐφ' ἡμέρα δὲ τῷ χρόνῳ· ῥυπαρά δὲ τῇ ὕλῃ. πάντα νῦν, οἷα ἐπ' ἐκείνων, οὓς κατεθάψαμεν.

ιε'. Ταῖς πράγματα ἔξω θυρῶν ἕστηκεν, αὐτὰ ἐφ' ἑαυτῶν, μηδὲν μήτε εἰδότα περὶ αὐτῶν, μήτε ἀποφαινόμενα. τί οὖν ἀποφαίνεται περὶ αὐτῶν; τὸ ἡγεμονικόν.

ις'. Οὐκ ἐν πείσει, ἀλλ' ἐνεργείᾳ τὸ τοῦ λογικοῦ πολιτικοῦ ζώου κακὸν καὶ ἀγαθόν, ὥσπερ οὐδὲ ἡ ἀρετὴ καὶ κακία αὐτοῦ ἐν πείσει, ἀλλὰ ἐνεργείᾳ.

ιζ'. Τῷ ἀναρρίφεντι λίθῳ οὐδὲν κακὸν τὸ κατενεχθῆναι, οὐδὲ ἀγαθόν τὸ ἀνενεχθῆναι.

ιη'. Διέλθε ἔσω εἰς τὰ ἡγεμονικὰ αὐτῶν, καὶ ὄψει τίνας κριταὶς φοβῆ, οἷους καὶ περὶ αὐτῶν ὄντας κριτάς.

ιθ'. Πάντα ἐν μεταβολῇ. καὶ αὐτὸς σὺ ἐν διηνεκεῖ, ἀλλοιώσει, καὶ κατὰ τι φθορᾷ· καὶ ὁ κόσμος δὲ ὅλος.

κ'. Τὸ

Sectio 13. (ap. Lugdun. 11.
Caf. 10.)

Ad Sect. 14. (ap. Lugd. 12.
Caf. 11.)

Πάντα ταῦτα συνήθη κ. τ. λ.] *Gatak.* malebat: πάντα ταῦτα, συνήθη κ. τ. λ. n. n.
— ῥυπαρά δὲ τῇ ὕλῃ· πάντα νῦν, οἷα ἐπ' ἐκείνων, οὓς κατεθάψαμεν.] *Vatic. A.* corrupte: ῥυπαρά δὲ τῇ ὕλῃ πάντων νῦν, οἷα ἐπ' ἐκείνων, οὓς κατέθαψε (*sic*).

Ad Sect. 15. (ap. Lugd. 13. p.
Caf. 12. p.)

μήτε εἰδότα περὶ αὐτῶν] *Vat. A.* corrupte: μήτε εἶδον τὰ περὶ αὐτῶν. — *Gatak.* pro αὐτῶν, malebat αὐτῶν: qua tamen emendatione nomen opus est. Scriptores enim Graeci senioris aetatis casibus obliquis pronominis αὐτὸς utuntur pro ἑαυτοῦ, ἑαυτῶν etc.

Ad

13. Hodie ex omni, in qua versabar, molestia evasi; immo vero, omnem, dic, molestiam foras ejeci; neque enim extra te erat, sed intra te, in opinionibus.

14. Haec omnia usu familiaria, tempore caduca, materiâ fordida: omnia nunc talia, qualia apud illos, quos sepelivimus.

15. Res ipsae foris apud semet consistunt, nec quidquam de se norunt, nec pronunciant: quid igitur de iis pronunciat? mens.

16. Non in adfectione, sed in actione animantis rationalis et civilis bonum malumque situm est, sicut nec virtus nec vitium in adfectione, sed in actione consistit.

17. Lapidi projecto neque malum, deorsum, neque bonum, sursum ferri.

18. Mentis eorum introspecte et videbis, quales iudices timeas, qualesque in sua ipsorum causa sint iudices.

19. Omnia sunt in mutatione, tu ipse quoque in perpetua variatione et quodammodo corruptione et mundus tecum universus.

20. Al-

Ad Sect. 16. (ap. Lugd. 13. p. Caf. 12. p.)

Οὐκ ἐν πείσει, ἀλλ' ἐν ἐργείᾳ] *Menag.* malebat. — ἀλλ' ἐν ἐργείᾳ. n. n.

Ad Sect. 17. (ap. Lugd. 14. p. Caf. 12. p.)

Τῶ ἀναρρίφεντι λίθῳ κ. τ. λ.] *Restitui veterum Edd. Xyl. 1., Argent., Lugd., Caf. et Oxon.* lectionem ἀναρρίφεντι, in quod consentit *Vatic. A. Gat. Ed. contra et re Marc. Anton.*

lique sine necessitate in ἀναρρίφεντι hoc immutavit.

Ad Sect. 18. (ap. Lugd. 14. p. Caf. 13.)

οἷους καὶ περὶ αὐτῶν ὄντας κριτάς.] *Gat.* malebat — περὶ αὐτῶν —. Verum vid. *ad Sect. 15.* a nobis adnotata.

Ad Sect. 19. (ap. Lugd. 15. p. Caf. 14.)

Πάντα ἐν μεταβολῇ] *Vat. A.* Ἀντ' ἐν μετ. — Debuert saltem: Τέλευτα.

X

Sectio

κ'. Τὸ ἄλλου αἰμάρτημα, ἐκεῖ δὲ καταλιπεῖν·

κα'. Ἐνεργείας ἀπόληξίς, ὁρμῆς, ὑπολήψεως παῦλα, καὶ οἷον θάνατος, οὐδὲν κακόν. μέτιθι νῦν ἐπὶ ἡλικίαν, οἷον τὴν παιδικήν, τὴν τοῦ μεριανίου, τὴν νεότητα, τὸ γῆρας· καὶ γὰρ τούτων πᾶσα μεταβολή, θάνατος· μήτι δεινόν; μέτιθι νῦν ἐπὶ βίον τὸν ὑπὸ τῷ πάππῳ, εἴτα τὸν ὑπὸ τῇ μητρὶ, εἴτα τὸν ὑπὸ τῷ πατρὶ· καὶ ἄλλας δὲ πολλὰς διαφορὰς καὶ μεταβολὰς καὶ ἀπολήξεις εὐρίσκων, ἐπερώτα σε αὐτόν, μήτι δεινόν· οὕτως τοίνυν οὐδὲ ἡ τοῦ ὅλου σου βίου λῆξις, καὶ παῦλα, καὶ μεταβολή.

κβ'. Τρέχε ἐπὶ τὸ σεαυτοῦ ἡγεμονικόν καὶ τὸ τοῦ ὅλου, καὶ τὸ τούτου. τὸ μὲν σεαυτοῦ, ἵνα νοῦν δικαῖον αὐτὸ ποιήσης· τὸ δὲ τοῦ ὅλου, ἵνα συμμνημονεύσης, τίνος μέρος εἶ· τὸ δὲ τούτου, ἵνα ἐπιστήσης πότερον ἄγνοια, ἢ γνῶμη, καὶ ἅμα λογίσῃ, ὅτι συγγενές.

κγ'. Ὡςπερ αὐτὸς σὺ πολιτικοῦ συστήματος συμπληρωτικὸς εἶ, οὕτως καὶ πᾶσα πράξις σου συμπληρωτικὴ ἔστω ζωῆς

Sectio 20. (ap. Lugd. 15. p. Casf. 15.)

Ad Sect. 21. (ap. Lugd. 15. p. Casf. 16.)

ὁρμῆς, ὑπολήψεως παῦλα, καὶ οἷον θάνατος, οὐδὲν κακόν.] Gatakerus: „Forſan, inquit, ὁρμῆς καὶ ὑπολήψεως παῦλα, οἷον θάνατος, οὐδὲν κακόν.” — Ipſe tamen fatetur, vulgarem bene defendi poſſe.

τούτων πᾶσα μεταβολή, θάνατος] Reisk. placebat: τούτων πασῶν μεταβο-

λή, θάνατος. At vulgaris mihi praeferenda videtur.

παῦλα καὶ μεταβολή.] Vatic. A. — παῦλα, μεταβολή omiſſa perperam copulativa.

Ad Sect. 22. (ap. Lugd. 16. p. Casf. 17. p.)

ἵνα νοῦν δικαῖον αὐτὸ ποιήσης.] — ποιήσης dedi cum Xyl. I., Arg., Lugdun., Casf. et Oxon. Contra in Gat. ποιήσῃ legitur, operarum, opinor, errore, qui in reliquas Edd., exceptas De-Jol., transiit. Vatic. A. ἵνα νοῦν δικαῖον αὐτῷ ποιήσετε (sic):

20. Alterius peccatum ibi relinquendum.

21. Actionis cessatio appetitus et opinionum quies, et, ut ita dicam, mors, nihil mali. Jam ad aetates transi, pueritiam puta, adolescentiam, juventutem, senectutem: nam et omnis harum mutatio mors, sed numquid mali? transi porro ad aetatem sub avo, tum sub matre, mox sub patre transactam, et quum alias tot vicissitudines, mutationes atque cessationes deprehenderis, te interroga, numquid mali in iis fuerit. Ergo nec in totius vitae tuae fine, cessatione et mutatione [mali quid inest].

22. Recurrito ad mentem et tuam et Universi et singulorum hominum: ad tuam, ut justam eam reddas: ad universi, ut recorderis, cujus sis pars: ad alterius, ut intelligas, sitne in ea ignorantia an consilium, et simul cogites, esse tibi cognatam.

23. Ut tu ipse ad corpus quoddam civile complendum natus es, sic singulas actiones tuas ad vitam civilem

X 2

com-

(sic): ποιήσε τε aperte corrupta sunt. Quid vero, si legamus: ἵνα νοῦν δικαϊκὸν αὐτῷ ποιήσης? Certe δικαϊκὸς nusquam, puto, occurrit, nisi h. l. et V, 34. Quae minus tamen haec immutarem, obstabat auctoritas Suidae, apud quem s. v. δικαϊκὸς haec leguntur: Δικαϊκὸν. Τρέχε ἐπὶ τὸ σεαυτοῦ ἡγεμονικόν, ἵνα νοῦν [νοῦν abest ab Ed. Suidae Froben.] δικαϊκὸν αὐτὸ ποιήσης. — Hinc quoque Suidae auctoritate fretus jussit Toup (in Opusc. crit. T. I. p. 88. ed.

Lips.) rescribere apud nostrum: ποιήσης —, ut a nobis factum est.

πότερον ἀγνοία ἢ γνῶμη] Gat.: „Forsan scribendum: πότερον ἀγνοία ἢ γνῶμη. Verum hac emendatione minime opus est.

Ad Sect. 23. (ap. Lugd. 16. p. Casl. 17. p.)

ὥς περ αὐτὸς σὺ κ. τ. λ.] Menag., qui haec cum praecedentibus conjungebat, legendum putavit: ὥς περ οὖν αὐτὸς σὺ κ. τ. λ., aut: ὥς περ δ' αὐτὸς σὺ κ. τ. λ. n. n.

ἢ τ. λ.

complendam facere oportet: quaecunque igitur actio tua nec propiorem nec remotiorem ad communem illum finem rationem habet, vitam tuam divellit, nec unam eandemque eam esse patitur, et seditiosa est ad ejus instar, qui in populo suae factionis homines a reliqui corporis consensu divellit.

24. Puerulorum rixae et ludicra et animulae cadavera gestantes, ut vehementius adficiat illud Νεκυίας.

25. Quali sit forma; animo, fac, confideres, eamque a materia secretam contemplare: deinde et longissimum, quod res sic adfecta natura sua perdurare potest, tempus definito.

X 3

27. In-

enim' πνευμάτια νεκροῦς βαστάζοντα subjectum orationis forent, quae cum *puerorum rixis et ludis* compararentur. Nec tamen ea emendatio omnino necessaria videtur, si modo supplemus: *Omnia terrestria*, et τὸ τῆς νεκυίας ad Odyss. XI, 541. sqq. referimus. — Cf. Commentar. ad h. l.

ὥστε ἐν αργέστερον προσπεσεῖν τὸ τῆς νεκυίας.] Haud dubitavi, quamquam invitis omnibus, quas vidi, Editionibus, et *Vatic. A.* pro ἐν αργέστερον edere ἐν αργέστερον, quod sensus loci no-

stri aperte postulat, ut bene monuit *Toup* in *Opp. Crit.* T. II. p. 218. ed. Lipf. — De frequenti vocabulorum ἐνεργῆς et ἐν αργῆς confusione cf. *Schweighaeus.*, V. Cl., ad *Polyb.* I, 1, 2. et XVI, 23, 5. — Ceterum *Reche* τὸ ὥστε interrogative explicandum et deinde προσπέσει legendum, putabat. n. n.

Ad Sect. 25. (ap. Lugd. 17. Cas. 19.)

ὅσον πλεῖστον ὑφίστασθαι κ. τ. λ.] ὅσον abest a *Vat. A.* librarii negligentia.

Ad

κς'. Ἀνέτλης μυρία, διὰ τὸ μὴ ἀρκεῖσθαι τῷ σῶ
ἡγεμονικῷ ποιοῦντι ταῦτα οἷα κατεσκευάσται· ἀλλὰ ἄλως.

κς'. Ὅταν ἄλλος ψέγῃ σε, ἢ μισῇ, ἢ τοιαῦτά τινα
ἐκφωνῶσιν, ἔρχου ἐπὶ τὰ ψυχάρια αὐτῶν, διέλθε ἔσω,
καὶ ἴδε ποῖοί τινές εἰσιν. ὄψει, ὅτι οὐ δεῖ σε σπαῖσθαι, ἵνα
τούτοις τίποτε περὶ σου δοκῇ. εὐνοεῖν μὲν τοι αὐτοῖς δεῖ·
Φύσει γὰρ φίλοι. καὶ οἱ θεοὶ δὲ παντοίως αὐτοῖς βοηθοῦσι,
δι' ὀνείρων, διὰ μαντειῶν, πρὸς ταῦτα μὲν τοι, πρὸς ᾧ
ἐκείνοι διαφέρονται.

κη'. Ταῦτά ἐστι τὰ τοῦ κόσμου ἐγκύκλια, ἄνω κάτω,
ἐξ αἰῶνος εἰς αἰῶνα. καὶ ἦτοι ἐφ' ἕκαστον ὁρμᾷ ἢ τοῦ ὅλου
διάνοια· ὅπερ εἴ ἐστιν, ἀποδέχου τὸ ἐκείνης ὁρμητάν. ἢ ἀπαξ
ὥρμησέ, τὰ δὲ λοιπὰ κατ' ἐπακολούθησιν καὶ τί ἐν τίνι.
τρῆπον

*Ad Sect. 26. (ap. Lugd. 18.
Cas. 20.)*

ποιοῦντι ταῦτα, οἷα
κατεσκευάσται.] ποιοῦντι
dedi cum Xyl. 1., Lugdun.,
Cas. et de-Jol. In Bas. pri-
mum, puto, exsculptum erat
ποιοῦτι, quod et in Arg. (non
ποιοῦ τινός, quod Gatak. con-
tendit), in Gat. reliquisque
legitur. — οἷα κατεσκευάσται
sc. ποιεῖν. Quod si subintel-
ligimus, haud aegre carebi-
mus emendatione Menagii,
qui εἰς ᾧ κατεσκευάσται male-
bat.

ἀλλὰ ἄλως.] Si vera est
lectio, supplendum ἔστω, quod
Gat. addi malebat. Boot. con-
jecit ἀλλ' ἄλλοια. Salinas. cum

sequentibus conjungendum
putat; ἀλλ' ὅταν ἄλλος κ. τ. λ.

*Ad Sect. 27. (ap. Lugd. 19. p.
Cas. 21.)*

ἢ μισῇ.] Arg. operarum
errore: ἢ μιση.

ἢ τοιαῦτά τινα ἐκφω-
νῶσιν.] Gatak., ut constru-
ctio cum superioribus con-
stet. malebat: ἢ τ. τινα ἐκ-
φωνήσῃ, aut: ἢ τοιαῦτά τινες
ἐκφωνῶσιν. Quamquam autem
satis durus hic a numero ad
numerus transitus videtur,
nolui tamen contra librorum
auctoritatem hoc immutare,
memor quippe, me in serio-
ris temporis scriptore eo-
demque elegantiae non ad-
modum studioso versari. Cae-
terum

26. Innumera perpeffus es hanc ob cauffam, quod non-eras contentus mente tua agente ea, ad quae comparata eft. Verum fatis.

27. Quando alii te reprehendunt, aut oderunt, aut tales contra te clamores tollunt, adi animulas eorum, et quales fint, diligenter confidera. Videbis, nihil effe, quod te angat, quidquid illis de te videatur. Bene tamen iis velle debes: natura enim amici funt; quin et Dii illis omni ratione consulunt, per infomnia et vaticinia in iis revera quidem rebus, quae curae iis funt.

28. Haec fant mundi viciffitudines in orbem redeuntes, furfum deorfum, a faeculo in faeculum, et aut ad fin- gula quaeque confilium capit univerfi mens; quod fi eft, tu excipe, quae ex ejus confilio proficifcuntur: aut femel illa

X 4

cepit

terum *Vat. A.* locum ita legit: *ἢ ταῦτα εἰ τινα ἐκφωνῶσιν.*

καὶ ἴδε ποῖοι τινές εἰ- σὶν] *Vat. A.* depravate: *καὶ ἴδε ποῖόν τινές εἰσιν.*

πρὸς ταῦτα μὲν τοι κ. τ. λ.] Cur *Menag.* πρὸς eji- ciendum putaret, non intel- ligo.

Ad Sect. 28. (ap. Lugd. 19. p. 20. 21. p. Caf. 22. 23. p.)

Ταῦτά ἐστι τὰ κ. τ. λ.] Legendum videtur aut cum *Gatak.* ταῦτά ἐστι κ. τ. λ., aut cum *Reisk:* τοιαῦτα ἐστι κ. τ. λ. *ἢ ἄπαξ ὤρμησε]* Haud dubitavi, monente *Moro*, pro vulgari *ἢ ἄπαξ ὤρμησε*, ut in reliquis editum est, ex veriffi- ma, si quae unquam, *Gata-*

keri conjectura, edere: *ἢ ἄπαξ ὤρμησε.* Ex *Xylandri* enim translatione apparet, cum quoque in *Cod. suo* legiffe *ἢ. Vertit enim: aut semel* etc.

καὶ τί ἐν τίνι. τρόπον γάρ τινα ἄτομοι, ἢ ἀμε- ρῇ.] Locus sine dubio depravatus, et forte mutilatus. Ni fallor, *Antoninus* locum ita scripsit: *καὶ τί ἐν ἢ ἄτομοι καὶ ἀμερῇ.* ita ut verba: *τρό- πον γάρ τινα*, orta sint ex ob- servatione ad marginem fa- cta, quo aliquis ulterius de- clarare voluerit, qua ratione *unum quoddam* dici possint res, quae ex ea, quam se- mel ingressa sit natura, re- rum constitutione sequeren- tur. Aut, si illud non pla- cuerit,

τρόπον γὰρ τινὰ ἄτομοι, ἢ ἁμερῇ· τὸ δὲ ὅλον, εἴ τις θεός, εὖ ἔχει πάντα· εἴτε τὸ εἰκῇ, μὴ καὶ συ εἰκῇ· Ἦδὴ πάντας ἡμᾶς γῇ καλύψει· ἔπειτα καὶ αὐτὴ μεταβαλεῖ· καὶ κείνη εἰς ἄπειρον μεταβαλεῖ· καὶ πάλιν ἐκεῖνα εἰς ἄπειρον. τὰς γὰρ ἐπικυμμάτωσεις τῶν μεταβολῶν καὶ ἀλλοιώσεων ἐνθυμούμενός τις, καὶ τὸ τάχος, παντὸς θνητοῦ καταφρονήσει.

κδ'. Χειμάρρους ἢ τῶν ὄλων αἰτία· πάντα φέρει. ὡς εὐτελῇ δὲ καὶ τὰ πολιτικὰ ταῦτα, καὶ, ὡς εἶπται, φιλοσόφως πρακτικὰ ἀνθρώπεια, μυξῶν μεστιά; ἀνθρωπε, τί ποτε; ποιήσον, ὃ νῦν ἡ φύσις ἀπαιτεῖ· ὀρμήσον, εἰ δὲ διδῶται, καὶ μὴ περιβλέπου, εἴ τις εἴσεται· μηδὲ τὴν Πλάτωνος πολιτείαν ἐλπίζε· ἀλλὰ ἀρκού, εἴ τὸ βραχυτάτον πρό-

cuerit, fatendum erit, locum esse mutilatum, et post verba τρόπον γὰρ τινὰ excidisse plura, quae in parentheli legenda fuerint. Illud in versione expressi. — Jam alios audiamus. *Boet.* malebat: καὶ ἐν τι γίνεταί. — *Salmas.* pro καὶ τι ἐν τινί legendum putabat: καὶ τί ἐν τινί, et pro ἄτομοι malebat ἄτομα. — *Gatak.* ἢ ἄτομοι καὶ ἁμερῇ. — *Reisk.* quid secutus sit, quum pro ἢ ἁμερῇ proponeret: ἢ μέρη, non intelligo. *Reche* denique malebat: καὶ δι' ἐν τι, ἢ ἄτομοι καὶ ἁμερῇ. — Sane sensus aperte postulat: ἢ ἄτομοι. Sin vero et post ἄτομοι retipenda sit particula ἢ, pro ἁμερῇ proclive esset rescri-

bere: ὁμιομερῇ, quod in simili *Arriani* loco *Fragm.* 175. *Gesnero* et *Schweighauesero* probatum vid. o. — Caeterum pro ἐν τινί in *Cas.* et *Gat.*, nescio an consulto, scriptum est ἐν τῇ, quod sequitur *Oxon.* Antiquiores autem omnes constanter ἐν servarunt.

εἴ τις θεός] *Vat. A.* εἴ τε θεός, quod fortasse vulgari praefendum est.

εἴ τε τὸ εἰκῇ] *Morus* malebat: εἰ δὲ τὸ εἰκῇ. — *Reisk.* εἴ τε τὸ πᾶν εἰκῇ.

ἔπειτα καὶ αὐτὴ μεταβαλεῖ] *Xyl.* i., *Arg.*, *Lugd.*, *Cas.* et *Oxon.* μεταβαλλῇ. h. m.

ἐπικυμμάτωσεις] *Vatic.* ἐπικυμμάτωσεις, omisso praeterea τῷ γάρ.

cepit consilium, ut caetera per necessariam consequentiam sequantur et unum quoddam constituent: aut atomi et corpora indivisibilia. In universum autem si Deus est, omnia bene habent: sin temere omnia, ne tu quoque temere sis. Jamjam terra nos omnes occultabit: mox et ipsa mutabitur et ista mutabuntur in infinitum. Enimvero si quis hos mutationum vicissitudinumque fluctus, earumque celeritatem consideraverit, omnia is mortalia contemnet.

29. Torrentis est instar rerum natura: omnia rapit. Quam viles autem actiones hominum, quibus vel civitatis administrandae peritiae vel philosophiae studium prae se ferre opinantur, quam plenae muci! Quid tandem, mi homo? Id age, quod nunc tua poscit natura: aggredere rem, si tibi datur, nec circumspecte, num quis adsit, qui

X. 5

hoc

Ad Sect. 29. (ap. Lugd. 21. p. 22, 23. p. Cas. 23. p. 24.)

Χειμάρεους — Φέρεσι.] Malim cum *Cas.* haec verba ad *Sect.* praecedentem referre.

ἡ τῶν ὅλων αἰτία.] Ingeniosa est *Reisk.* emendatio: οὐσία.

καὶ, ὡς οἶεται, φιλοσόφως πρακτικὰ ἀνθρώπεια.] Non est, quod cum *Adnot. Lugd.* emendemus ὡς οἶεται φιλοσόφους. Nec necessaria est conjectura *Gatakeri*, qui ἀνθρώπια malebat. Quid enim obstat, quo minus haec de actionibus humanis accipiamus?

ἀνθρώπε, τί ποτε; ποίησον, ὃ νῦν κ. τ. λ.]

Cum *Cas.* et *Oxon.* post ποτε interrogandi signum collocandum putavi, h. l. Quid tandem? (scil. faciendum, si omnia, quibus gloriantur homines, vana pronuntiamus) o bone! Id age, quod natura tua poscit etc. — In caeteris editionibus verba τί ποτε ποίησον conjuncta leguntur. Hinc *Morus* emendandum putabat: σύ ποτε ποίησον, et *Reisk.* ἤδη ποτε (tandem aliquando) ποίησον aut τί ποτε προσδέχῃ;

καὶ μὴ περιβλέπου, εἴ τις εἴσεται. μὴ δὲ τὴν Πλάτ.] *Vatic. A.* vitiose: καὶ μὴ περιβλ. εἴ τις οἶσεται, μὴ τὴν Πλ.

ὡς

πρόεσι· καὶ τούτου αὐτοῦ τὴν ἔκβασιν, ὡς οὐ μικρόν τι ἐστὶ, διανοοῦ. δόγμα γὰρ αὐτῶν τίς μεταβάλλει; χωρὶς δὲ δογματῶν μεταβολῆς, τί ἄλλο ἢ δουλεία στενόντων, καὶ πείθεσθαι προσπεισισμένων; ὕπαγε νῦν καὶ Ἀλέξανδρον, καὶ Φίλιππον, καὶ Δημήτριον τὸν Φαληρέα μοι λέγε. ὄψονται, εἰ εἶδον; τί ἡ κοινὴ φύσις ἤθελε, καὶ ἑαυτοὺς ἐπαιδαγωγῆσαν. οὐκ εἰς ἐτραγωδῆσαν, οὐδεὶς με κατακέκρικε μιμῆσθαι· ἀπλὸν ἐστὶ καὶ αἰδῆμον τὸ Φιλοσοφίας ἔργον. μὴ με ἄπαγε ἐπὶ σεμνοτυφίαν.

λ'. Ἀνωθεν ἐπιθεωρεῖν ἀγέλας μυρίας, καὶ τελευτὰς μυρίας, καὶ πλοῦν παντοῖον ἐν χειμῶσι καὶ γαλήναις, καὶ διαφορὰς γινομένων, συγγινομένων, ἀπογινομένων. ἐπινόει δὲ καὶ τὸν ὑπ' ἄλλων πάλαι βεβιωμένον βίον, τὸν μετὰ σε βιωθησόμενον, καὶ τὸν νῦν ἐν τοῖς βαρβάροις ἔθνεσι βιούμενον· καὶ ὅσοι μὲν οὐδὲ ὄνομά σου γινώσκουσιν, ὅσοι δὲ τάχιστα ἐπιλήσονται, ὅσοι δὲ ἐπαινοῦντες ἴσως νῦν σε τάχιστα ψέξουσι· καὶ ὡς οὔτε ἡ μνήμη ἀξιόλογόν γε, οὔτε ἡ δόξα, οὔτε ἄλλο τι τὸ σύμπαν.

λα'. Ἀτα-

ὡς οὐ μικρόν τι ἐστὶ, διανοοῦ.] *Menag.* post haec verba quaedam excidisse putabat; vereor, ne sine ratione satis firma.

τίς μεταβάλλει;] *Reiskius* malebat: τίς μεταβαλεῖ; At satis constat, Praesentia saepissime pro Futuris poni, praesertim si Futura habeant vim omnium Temporum, at-

que adeo Praesentium, ut h. l. Conferant tirones ea, quae monuit *Zeunius* ad *Viger.* de *Idiot.* L. Gr. p. 211. ed. II. *Zeun.* et *Fischerus* ad *Platon.* *Phaedon.* 58. n. 19.

ὕπαγε νῦν καὶ Ἀλέξ.] *Vat. A.* ἄπαγε νῦν καὶ Ἀλέξ.

τί ἡ κοινὴ φύσις ἤθελε] *Vat. A.* corrupte: τί ἡ κοινὴ κ. τ. λ.

κατα-

hoc cernat: neque Platonis rem publicam expecta, sed sufficiat tibi, si vel parum procedant, et hunc ipsum progressum ne parvum quid existimes: decreta enim eorum, quis est, qui mutare possit? Sine horum autem mutatione quid aliud est, quam ingemiscientium et persuasos se simulantium servitus? Age nunc et Alexandrum, Philippum, Demetrium Phalereum mihi narra. Viderint, an, quid communis natura vellet, intellexerint, et se ipsi sub disciplina tenuerint. Si vero tragicorum more se gesserunt, nemo me, ut eos imitarer, damnavit. Simplex est et modestum philosophiae opus: noli me ad fastum, qui gravitatem prae se ferat, abducere.

30. Ex superiore quasi loco intueri armenta, innumerable et ritus innumerabiles et navigationis omne genus in tempestatibus et maris tranquillitate, et rerum praeteritarum, praesentium, decedentium differentias: considera vero et vitam olim sub aliis transactam et post te transigendam, eamque, quae nunc in gentibus barbaris vivitur; et quam multi sint, qui ne nomen quidem tuum norint, quam multi, qui ejus mox obliviscantur, quam multi, qui quum te nunc laudent, mox vituperaturi sint; denique, quam nullius momenti sit memoria aut gloria, aut aliud quidvis [ejus generis].

31. Men-

κατακέρικε] Xyl. 1. operarum errore: κατακέρικε.

μή με ἀπαγε] Xyl. 1. iterum corrupte: μή με ἀπαγε. Quod vero post σεμνοτυφίαν nec punctum majus nec minus collocatum est, id non consultò factum esse, ex translatione Xyl. latina apparet.

Ad Sect. 30. (ap. Lugd. 23. p. 24. Cas. 25. p.)

καὶ πλοῦν, παντοῦτον] Non est, quod cum Gatakerο pro πλοῦν aliquis πλοῦτον emendandum putet.

πάλαι βεβιωμένον βίον, τὸν μετὰ κ. τ. λ.] Vat. A. π. βεβ. β. καὶ τὸν μετὰ κ. τ. λ. haud male.

Ad

λα'. Ἀταραξία μὲν, περὶ τὰ ἀπὸ τῆς ἐκτὸς αἰτίας συμβαίνοντα. δικαιοσύνης δὲ, ἐν τοῖς παρὰ τὴν ἐκ σοῦ αἰτίαν ἐνεργουμένοις· τούτέστιν, ὁρμὴ καὶ πρᾶξις, καταλήγουσα ἐπ' αὐτὸ τὸ κοινωνικῶς πρᾶξαι, ὡς τοῦτό σοι κατὰ φύσιν ὄν.

λβ'. Πολλὰ περισσὰ περιελεῖν τῶν ἐνοχλούντων σοι δύνασαι, ὅλα ἐπὶ τῇ ὑπολήψει σου κείμενα· καὶ πολλὴν εὐρυχωρίαν περιποιήσεις ἤδη σεαυτῷ.

Τὸν ὅλον κόσμον περιελιγμέναι τῇ γνώμῃ, καὶ τὸν ἴδιον αἰῶνα περινοεῖν, καὶ τὴν τοῦ κατὰ μέρος ἐκάστου πράγματος ταχέειν μεταβολὴν ἐπινοεῖν, ὡς βραχὺ μὲν τὸ ἀπὸ γενέσεως μέχρι διαλύσεως, ἀχανὲς δὲ τὸ πρὸ τῆς γενέσεως, εἰς καὶ τὸ μετὰ τὴν διάλυσιν ὁμοίως ἄπειρον.

λγ'. Πάντα, ὅσα ὀρᾷς, τάχιστα φθαρήσεται· καὶ οἱ φθειρόμενα αὐτὰ ἐπιδόντες, τάχιστα καὶ αὐτοὶ φθαρήσονται. καὶ ὁ ἐσχατόγηρως ἀποθανὼν εἰς ἴσον καταστήσεται τῷ προώρῳ.

λδ'. Τίνα τὰ ἡγεμονικά τούτων, καὶ περὶ οἷα ἐσπουδάκασι, καὶ δι' οἷα φιλοῦσι καὶ τιμῶσι, γυμνά νόμῳ βλέπειν

Ad Sect. 31. (ap. Lugd. 25. p. Casf. 25. p.)

Ἀταραξία μὲν περὶ τὰ — συμβαίνοντα] *Varic. A.* haud male: Ἀταραξία μὲν περὶ τῶν — συμβαινόντων.

Ad Sect. 32. (ap. Lugd. 25. p. 26. p. Casf. 26. p. 27. p.)

περιποιήσεις ἤδη σεαυτῷ] *Menag.* malebat ἡδὺ. n. n.

Τὸν ὅλον κόσμον περι-

εἰληφέναι] Ab his verbis cum *Casf.* nova periodus incipienda videtur. Qui vero malit cum *Gatak.* haec cum prioribus conjungi, is cum eodem ante τὸν inculcandum putet σφ̄.

καὶ τὸν ἴδιον αἰῶνα] Elegans est, et, ni fallor, praeferenda *Casf.* conjectura καὶ τὸν αἰῶνα, quam et ipse et *Oxon.* in textum recepit.

31. Mentis tranquillitas in iis, quae ab externa proficiscuntur caussa: iustitia autem in iis, quarum tu ipse es in caussa: hoc est, agendi impetus et actio, quibus hic tantum finis propositus est, ut, societati humanae quod profuit, facias, utpote quod naturae tuae sit conveniens.

32. Ex iis, quae molestiam tibi creant, multa super-
vacanea praecidere potes, quae tota in tua sita sunt opinio-
ne: quo facto liberum tibi comparabis amplumque spatium.

Totum mundum mentem complectere aeternumque ae-
vum considera atque per singulas partes celerrimam omnium
rerum mutationem contemplare. Quam breve inter ortum
tuum et dissolutionem temporis spatium, immensum vero,
quod ortum praecessit, et quod dissolutionem excipiet, pa-
riter infinitum!

33. Brevi corrumpentur, quaecunque vides: et haec,
qui corrumpi vident, et ipsi brevi corrumpentur: et qui
extrema confectus senectute moritur, in idem redigetur
cum eo, qui immaturus obiit.

34. Quales eorum mentes sint, quibus rebus studeant,
quarum caussa diligant et colant, [ut breviter dicam] nudas
quasi

μέχρι διαλύσεως —
ὁμοίως] Defunt in *Vat. A.*

Ad Sect. 33. (ap. Lugd. 26. p.
Caf. 27. p.)

εἰς ἴσον καταστήσεται.]
Arg. operarum vitio: — κα-
ταστίσεται.

Ad Sect. 34. (ap. Lugd. 27.
Caf. 28.)

Τίνα τὰ ἡγεμονικά κ.
τ. λ.] *Woll. et Mori: Σίνα —*
operarum errore.

καὶ δι' οἷα φιλοῦσι
καὶ τιμῶσι, γυμνά νόμι-
ζε βλέπειν τὰ ψυχάρια
αὐτῶν] Ceterae Edd. omnes
post τιμῶσι punctum habent
et verbum βλέπειν omittunt,
quod primus e *Cod. Vatic. A.*
recepi. Caeterum non est
dubium, quin *Xyl. in Cod.*
Palat. βλέπειν legeret. Ver-
tit enim: „judica te nudas
ipsorum intueri animas.” —
Caeterum ita, ni fallor, con-
struen-

πειν τὰ ψυχάρια αὐτῶν. Ὅτε δοκοῦσι βλάπτειν ψέγοντες, ἢ ὠφελεῖν ἐξυμνοῦντες, ὅση οἴησις!

λς'. Ἡ ἀποβολὴ οὐδὲν ἄλλο ἐστίν, ἢ μεταβολή. τούτῳ δὲ χαίρει ἡ τῶν ὅλων φύσις, καθ' ἣν πάντα καλῶς γίνεται. ἐξ αἰῶνος ὁμοειδῶς ἐγένετο, καὶ εἰς ἄπειρον τοιαῦθ' ἑτέρα ἔσται. τί οὖν λέγεις, ὅτι ἐγένετό τε πάντα, [ὅ] καὶ πάντα αἰεὶ κακῶς ἔσται, καὶ οὐδεμία ἄρα δύναμις ἐν τοσούτοις θεοῖς ἐξεμρέθη ποτὲ ἢ διορθώσουσα ταῦτα, ἀλλὰ κατακρίνεται ὁ κόσμος ἐν ἀδιαλείπτοις κακοῖς συνεχέσθαι;

λς'. Τὸ σαπρὸν τῆς ἐκάστῳ ὑποκειμένης ὕλης, ὕδωρ, κόνις, ὀστάρια, γράσος· ἢ πάλιν, πῦροι γῆς τὰ μάρμαρα· καὶ ὑποστάθμαι ὁ χρυσοῦς, ὁ ἄργυρος· καὶ τριχία ἢ ἐσθῆς· καὶ αἷμα ἢ πορφύρα· καὶ τὰ ἄλλα πάντα τοιαῦτα. καὶ τὸ πνευματικὸν δὲ ἄλλο τοιοῦτον· ἐκ τούτων εἰς ταῦτα μεταβάλλον.

λς'. Ἄλις τοῦ ἀθλίου βίου, καὶ γογγυσμοῦ καὶ πιθηκισμοῦ. τί ταράσση; τί τούτων καινόν; τί σε ἐξίστησι; τὸ αἴτιον; ἴδε αὐτό. ἀλλ' ἡ ὕλη; ἴδε αὐτήν. ἔξω δὲ τούτων οὐδέν

firuendum est: Νόμιζε βλέπειν, τίνα τὰ ἡγεμονικὰ αὐτῶν (sc. ἀνθρώπων), καὶ περὶ οἷα ἔσπ., καὶ δι' οἷα φιλ. κ. τιμῶσι, uno verbo, γυνὰ νόμιζε βλέπειν τὰ ψυχάρια αὐτῶν. — Idem jam perspicte viderat Reisk., qui aut ἰδεῖν, aut καθεῖν, aut ἀνασκοπεῖσθαι, aut simile verbum addendum putabat. — Adnotat. Lugdun. pro φιλοῦσι malebat χολοῦσι. u. n.

ὅση οἴησις] *Vat. A. cor-*

rupte: — οἴησις (*sic*). *Lugd. corrupte: οἴσις.*

Ad Sect. 35. (ap. Lugd. 28. Cas. 29.)

[Ἡ ἀποβολὴ κ. τ. λ.] *Vatic. A. absque articulo: ἀποβολή. Verum primas Sectionum litteras in Vatic. A. saepissime desiderari, passim monitum est.*

καθ' ἣν πάντα καλῶς γίνεται.] *Reisk. c. seqq. hoc conjungendum et ἀ inferendum*

quasi eorum animulas intueri, tibi sit solemne. Quando vel vituperando nocere vel prodesse laudando sibi videntur, quanta, quaeso, opinio!

35. Amissio nihil aliud est, quam mutatio: hac autem gaudet natura, quae nihil non recte facit: ab aeterno ista pariter facta sunt, et in aeternum alia ejusmodi fient. Num igitur dicis, omnia facta fuisse et semper factum iri male, et inter tot Deos nullum esse repertum, qui haec corrigeret, sed mundum esse damnatum, ut perpetuis malis conflictetur?

36. Quam putida est subjecta cuique rei materia! aqua, pulvis, officula, foetor: rursus calli terrae, marmora: aurum et argentum, faeces: pili, vestis: purpura, sanguis: et ejusdem generis reliqua sunt omnia: etiam quod formae rationem obtinet, aliud quid ejusmodi est, et ex aliis in alia transit.

37. Jam satis miserae vitae est et obmurmurationis et nugarum! Quid perturbaris? Quid in his novi? Quid te percellit? num forma? adspice eam: num materia? adspice

dum putabat: καὶ ἦν πάντα, καὶ καλῶς γίνεται, ἐξ αἰῶνος κ. τ. λ. Emendatio ingeniola quidem, nec tamen admodum necessaria.

τί οὖν λέγεις κ. τ. λ.] Possis etiam sic h. l. distinguere: τί οὖν; λέγεις κ. τ. λ., hoc sensu: Quid igitur? scilicet, qui amissione doles. — Respondet: tu dicis etc.

ὅτι ἐγίνετό τε πάντα [ὅ] καὶ πάντα αἰεὶ κακῶς ἔσται] ὃ illud, quod

seriem orationis turbat, uncinis inclusi, quod *Cas.* plane sustulerat, quem sequitur *Ox.*, et *Morus* tollendum pronuntiaverat. *Gat.* pro ὃ καὶ reponi malebat: καὶ ὅτι — *Reisk.* — ἐγίνετο δὲ πάντα κακῶς, καὶ πάντα αἰεὶ κακῶς ἔσται.

Ad Sect. 36. (ap. Lugd. 29. Cas. 30)

καὶ ὑποστάθμαι ὁ χερσῶς, ὁ ἄργυρος] *Gat.* malebat: καὶ ὁ ἄργυρος.

Ad

οὐδέν ἐστιν· ἀλλὰ καὶ πρὸς τοὺς θεοὺς ἤδη ποτὲ ἀπλούστερος καὶ χρηστότερος γένου. ἴσον τὸ ἑκάτὸν ἔτεσι, καὶ τὸ τρισὶ ταῦτα ἱστορῆσαι.

λγ'. Εἰ μὲν ἡμαρτεν, ἐκεῖ τὸ κακόν. τάχα δ' οὐχ ἡμαρτεν.

λδ'. Ἦτοι ἀπὸ μιᾶς πηγῆς νοεράς πάντα, ὡς ἐνὶ σώματι, ἐπισυμβαίνει· καὶ οὐ δεῖ τὸ μέρος τοῖς ὑπὲρ τοῦ ὅλου γινομένοις μέμφεσθαι· ἢ ἄτομοι, καὶ οὐδὲν ἄλλο, ἢ κυκεὼν καὶ σκεδασμός. τί οὖν ταράσσει; τῷ ἡγεμονικῷ λέγεις, τέθνηκας, ἐφθάρσαι, τεθνήσκειν, ὑποκρίνη, συναγελάζει, βόσκει;

μ'. Ἦτοι οὐδὲν δύνανται οἱ θεοί, ἢ δύνανται. εἰ μὲν οὖν

Ad Sect. 37. (ap. Lugd. 30. 31. Cas. 31. 32.)

πρὸς τοὺς θεοὺς] *Cas. malebat* πρὸς τῶν θεῶν, ut sit formula jurandi.

ἀπλούστερος καὶ χρηστότερος γένου.] — γένου cum *Gatak. et reliquis dedi. Xyl. i. vero, Arg., Lugdun., Cas. et Oxon. γενοῦ.* Errat autem, opinor, *Gatak*, dum *Xyl.* ἐγένου legisse perhibet, nisi forsan in *Bas.* ita scriptum est. ἴσον τὸ ἑκάτὸν κ. τ. λ.] *Vat. A. corrupte: ὕσον τὸ ἑκατόν κ. τ. λ.*

Sectio 38. (ap. Lugdun. 32. Cas. 33.)

Ad Sect. 39. (ap. Lugd. 33. Cas. 34.)

Ἦτοι ἀπὸ μιᾶς πηγῆς νοεράς πάντα] *Expectaveram cum Reisk. ἦτοι ἀπὸ*

μιᾶς πηγῆς νοεράς πᾶσι πάντα. *At Vat. A. in vulgarem consentit.*

τῷ ἡγεμονικῷ λέγεις, τέθνηκας, ἐφθάρσαι, τεθνήσκειν, ὑποκρίνη, συναγελάζει, βόσκει;] *Locum hunc, ni fallor, admodum corruptum intactum relinquere, quam meo periculo depravare malui, nisi quod τεθνήσκειν, præeunte De Joly, in textum recepi ex Vatic. A. Jam de conjecturis VV. DD. videamus. Cas. — ἀποκρίνει, συναγελάζεται, βόσκεται; aut ἀποκρίνει, συναγελάζει, βόσκει; (absolute et intransitive) malebat. Boet.: τί οὖν ταράσσει τῷ ἡγεμονικῷ; λέγεις, τέθνηκας· ἐφθάρσαι, ὑποκρίνη rel. *Salinas.*, τί οὖν ταράσσει; μήτι τῷ ἡγεμονικῷ λέγεις, τέθνηκας, ἐφθάρ-*

spice et hanc: praeter has autem nihil: quin erga Deos tandem aliquando simplicior et melior sis. Perinde est centum ac tribus annis haec contemplari.

38. Si quis peccavit, penes ipsum est malum: fortasse vero non peccavit.

39. Vel ab una mente, quasi fonte communi, tanquam uni corpori, eveniunt omnia, nec partim oportet de iis queri, quae a toto fiunt: vel atomi et nihil aliud nisi confusio et dissipatio temeraria. Quid igitur perturbaris? principali mentis parte te privas, mortuus es et corruptus, in belluam totus transiisti, excernis, armentitius es, pecudis instar pasceris.

40. Aut nihil possunt Dii, aut possunt: jam quidem si nihil

ἐφθαρσαι, ὑποκρίνη, συναγελάζη, βόσκη, θηρίωσαι; aut τί οὖν ταρασσῇ; τί λέγεις; τῷ ἡγεμονικῷ τέδνηκας, ἐφθαρσαι κ. τ. λ. — Gatak. nihil mutat, nisi quod in fine — τεθνηρίωσαι addit. — Reisk.: — οὐδ' ἐ τῷ ἡγεμονικῷ λέγεις — ἀποτεθνηρίωσαι; — Reche: εἰ τοῦ ἡγεμονικοῦ λέγεις, τέδνηκας, ἐφθ. ἀποκρίνη (at debuerat: ἀποκρίνεις). — — Maxime omnium placet haec emendatio; malim tamen: τοῦ ἡγεμονικοῦ λέγεις, τέδνηκας, ἐφθαρσαι, τεθνηρίωσαι, ἀποκρίνεις, συναγελάζη, βόσκη — hoc sensu: quid ergo perturbaris? principali animi parte te privas, mortuus es, atque corruptus, et totus in belluam transiisti etc. — nisi quis interrogative malit;

Marc. Anton.

num vero et animi principatu (i. e. ratione) privatus es? num mortui instar et corrupti? etc.

Ad Sect. 40. (ap. Lugd. 34. Cas. 35.)

Servarunt hanc Sect. quoque Vatic. 2. 3. 4. 5., Med. Florent. 1. 2. 3. 4., Paris. et Guelf.

Ἡτοι οὐδ' ἐν δύνανται οἱ θεοί, ἢ δύνανται] Editi omnes, praeter De Jol., ἦτοι οὐδ' ἐν δύνανται θηρίωσαι ἢ δύν. — quod quum ab hoc loco alienum esset, Lugdun. Adnot. malebat δράσαι, Gat. et Cas. eliminandum putarunt: et recte quidem. Deest in omnibus Codd., adeoque in Palat., quo usus est Xyl., quod ex ejus Translatione lat. apparet.

Y

διε

οὐν μὴ δύνανται, τί εὐχῇ; εἰ δὲ δύνανται, διὰ τί οὐχὶ μᾶλλον εὐχῇ διδόναι αὐτούς, τὸ μῆτε φοβεῖσθαι τι τούτων, μῆτε ἐπιθυμεῖν τινος τούτων, μῆτε λυπεῖσθαι ἐπὶ τινι τούτων μᾶλλον, ἢ περὶ τὸ μὴ παρεῖναι τι τούτων, ἢ τὸ παρεῖναι; πάντως γὰρ εἰ δύνανται συνεργεῖν ἀνθρώποις, καὶ εἰς ταῦτα δύνανται συνεργεῖν. ἀλλὰ ἴσως ἔρεῖς, ὅτι ἐπ' ἐμοὶ αὐτὰ οἱ θεοὶ ἐποίησαν. εἶτα, οὐ κρεῖστος χρῆσθαι τοῖς ἐπὶ σοι μετ' ἐλευθερίας, ἢ διαφέρεισθαι πρὸς τὰ μὴ ἐπὶ σοι μετὰ δουλείας καὶ ταπεινότητος; τίς δέ σοι εἶπεν, ὅτι οὐχὶ καὶ εἰς τὰ ἐφ' ἡμῖν οἱ θεοὶ συλλαμβάνουσιν; ἄρξαι γοῦν περὶ τούτων εὐχέσθαι, καὶ ὄψει. οὗτος εὐχεται, πῶς κοιμηθῶ μετ' ἐκείνης; σὺ, πῶς μὴ ἐπιθυμήσω τοῦ κοιμηθῆναι μετ' ἐκείνης; ἄλλος, πῶς στερηθῶ ἐκείνου; σὺ, πῶς μὴ χρήζω τοῦ στερηθῆναι; ἄλλος, πῶς μὴ ἀποβάλλω τὸ τεκνίον; σὺ, πῶς μὴ φοβηθῶ ἀποβαλεῖν; ὅλως ὥδε ἐπίτρεψον τὰς εὐχάς, καὶ θεώρει, τί γίνεται.

μα'. Ο

διὰ τί οὐχὶ μᾶλλον εὐχῇ διδόναι αὐτούς τὸ μῆτε φοβ. κ. τ. λ.] οὐχὶ ante μᾶλλον deest in *Vat. A. Paris.* pro μῆτε legit μὴ, et mox *Vatic.* 3. ante τούτων omisit τι.

μῆτε λυπεῖσθαι ἐπὶ τινι τούτων μᾶλλον ἢ περὶ τὸ μὴ παρεῖναι τι τούτων ἢ τὸ παρεῖναι;] *Edd.* omnes sic: μῆτε λυπεῖσθαι ἐπὶ τινος τούτων, μᾶλλον τῷ μὴ παρεῖναι τι τούτων ἢ τῷ παρεῖναι; — pro quo *Gatak.* malebat — τοῦ μὴ παρεῖναι — ἢ τοῦ παρεῖναι; — *Reisk.* — τὸ μὴ παρεῖναι — ἢ τὸ παρεῖναι; — *Mor.* — μᾶλλον ἢ μὴ

παρεῖναι — ἢ παρεῖναι; Jam vero de *Codd.* lectione videamus. *Vatic. A.* λυπεῖσθαι ἐπὶ τινι τούτων μᾶλλον ἢ περὶ τὸ μὴ παρεῖναι τι τούτων μᾶλλον ἢ τῷ παρεῖναι; *Idem* omnes *Codd.*, qui *Excerpta ex Antonino* continent, hoc tamen discrimine. Fluctuant inter ἢ περὶ et ἢ περ; illud *Vat.* 2. 3. 4. 5., *Med.* 1. 3. et *Paris.* — hoc vero *Med.* 2. 4. et *Guelph.* — In omnibus utroque loco pro τὸ scriptum est τῷ. — *Paris.* et *Med.* 3. in fine: ἢ τῷ μὴ παρεῖναι, quod aperte corruptum est. Caeterum ex omnibus veram *Antonino* lectio-

ctio-

nihil possunt, cur precaris? sin possunt, cur non potius precibus eos rogas, ut tibi dent, ne quid horum aut extimescas aut cupias, neque tali re doleas, quam ut horum aliquid aut absit aut adsit? Si enim omnino possunt hominibus praestare auxilium, id quoque in talibus possunt. Verum fortasse dices, Deos haec in tua posuisse potestate. Nonne ergo praestat, iis, quae tui sunt arbitrii, cum libertate uti, quam illa, quae arbitrii tui non sunt, animo servili et abjecto curare? quamquam quis tibi dixit, Deos nobis ad ea, quae in nostra posuerunt potestate, opem non ferre? haec igitur precibus ab iis poscere incipe, et videbis. Alius precatur, ut cum muliercula illa concubitus sibi contingat; tu, ne illius concubitum appetas: ille, ut certa aliqua re liberetur; tu, ne illa liberari opus habeas: ille, ne filiolum amittat; tu, ne id ipsum metuas. Huc omnino vota tua verte, et quid futurum sit, vide.

Y 2

41. Ego,

ctionem ut restituerem, operam dedi; qua fortuna, iudicent alii! Miror autem, τὸ ἐπὶ τινος aliis Interpretibus non suspectum fuisse.

καὶ εἰς ταῦτα δύν. συν-εργεῖν.] *Medi* 2. 3. et *Parif.* — καὶ εἰς αὐτὰ —.

καὶ εἰς τὰ ἐφ' ἡμῖν] εἰς deest in *Vat.* 2.

ᾠρεῖαι γούν] γούν illud non agnoscunt *Med.* 2. 3. et *Parif.* — *Guelf.* autem dat: οὖν, haud male.

σὺ, πῶς μὴ ἐπιθυμήσω τοῦ κοιμηθῆναι κ. τ. λ.] *Parif.* corrupte: — ἐπιθυμῆσαι. — *Med.* 3. τοῦ ante κοι-

μηθῆναι omittit. Verba σὺ, πῶς μὴ — ἐκείνης absunt a *Vat.* A. et 2. et 3.

ἄλλος, πῶς στερηθῶ κ. τ. λ.] *Vat.* 2. — πῶς μὲν στερηθῶ. *Vat.* 2. 5., *Med.* 1. 2. 3. 4., *Parif.* et *Guelf.* — πῶς μὴ στερηθῶ, sensu inepto. Pro ἄλλος πῶς *Vatic.* 3. ἀλλ' ὅπως, corrupte, ut infra.

ἄλλος, πῶς μὴ ἀπ. τὸ τεκνίον] *Med.* 4. — τέκνον. — *Vat.* 3. vitiose: ἀλλ' ὅπως.

ὅλως ὥδε ἐπίτρεψον] *Med.* 1. ὅλως δὲ ὥδε — haud male. *Med.* 4. — τρέψον. *Reisk.* malebat: ὅλως ὥδε πῇ τρέψον.

Ad

μα'. Ὁ Ἐπίκουρος λέγει, ὅτι ἐν τῇ νόσῳ οὐκ ἦσαν μοι αἱ ὁμιλῖαι περὶ τῶν τοῦ σωματίου παθῶν, οὐδὲ πρὸς τοὺς εἰσιόντας τοιαῦτά τινα, Φησὶν, ἐλάλουν. ἀλλὰ τὰ προηγούμενα Φυσιολογῶν διετέλουν, καὶ πρὸς αὐτῷ τούτῳ ὦν, πῶς ἡ διάνοια συμμεταλαμβάνουσα τῶν ἐν τῷ σαρκιδίῳ τοιούτων κινήσεων ἀταρακτεῖ, τὸ ἴδιον ἀγαθὸν τηροῦσα. οὐδὲ τοῖς ἰατροῖς ἐμπαρεῖχον, Φησὶ, καταφρυάττεσθαι, ὡς τι ποιοῦσιν, ἀλλ' ὁ βίος ἤρετο εὖ καὶ καλῶς. ταῦτα οὖν ἐκείνῳ ἐν νόσῳ *, ἐὰν νοσῇς, καὶ ἐν ἄλλῃ τινὶ περιστάσει. τὸ γὰρ μὴ ἀφίστασθαι Φιλοσοφίας ἐν οἷς δήποτε τοῖς προσπίπτουσι, μηδὲ τῷ ἰδιώτῃ καὶ Φυσιολόγῳ συμφλυαρεῖν, πάσης αἰρέσεως κοινόν, πρὸς μόνῳ τῷ νῦν πρασσομένῳ εἶναι, καὶ τῷ ὀργάνῳ δι' οὗ πράσσει.

μβ. Ὅταν

Ad Sect. 41. (ap. Lugd. 35. Casf. 36.)

Ὁ Ἐπίκουρος λέγει.] *Articulus* ὁ ἀβέσθαι *Vat. A.*

καὶ πρὸς αὐτῷ τούτῳ ὦν] ὦν hoc vacare putabat *Menag.* Verum ipsis tironibus notum est, *participium* tale verbo διατελεῖν addi solere. — Idem mox malebat: ἀταρακτῇ. n. n.

οὐδὲ τοῖς ἰατροῖς ἐμπαρεῖχον, Φησὶ, καταφρυάττεσθαι.] *Ceterae Edd.* — καταφρυάττεσθαι, *excepta De-Joh.*, in qua recte καταφρυάττεσθαι e *Cod. Vatic. A.* receptum est, quod jam *Salmaf.* conjecerat. Idem tamen *Vat. A.* corrupte pro Φησὶ le-

git φύσιν: — κατὰ φρυάττεσθαι confirmatur usu loquendi *Antonino proprio. VII, 3. X, 13.*

ἀλλ' ὁ βίος ἤρετο] *Vix dubito, quin cum Boet., Menag., Gat. et Uptono legendum sit: — ἤγετο, nisi quis malit, quod tamen minus placet, cum Reisk. εἶρετο, nectebatur, aut ἤνετο, pro ἡνύετο, perficiebatur.*

ταῦτα οὖν ἐκείνῳ ἐν νόσῳ *, ἐὰν νοσῇς, καὶ ἐν ἄλλῃ τινὶ περιστάσει.] *Gat. malebat ταῦτα — subintellecto in fine periodi πράττε. — Morus: ταῦτα οὖν ἐκείνῳ ἐν νόσῳ ἐννόησον ἢ ἐν ἄλλῃ κ. τ. λ. — Reisk.: Ταῦτα οὖν ἐκεί-*

41. Ego, quum aegrotarem, inquit Epicurus, non de corporis adfectionibus cum iis, qui me invisebant, colloquia habebam, nec istiusmodi sermonibus illos adloquebar: sed perpetuo ea, quae coeperam, de rerum natura meditabar, et praecipue in hoc versabar, quomodo mens, etiam si motuum in corpusculo istiusmodi particeps, tamen imperturbata consistere bonumque suum servare posset: neque medicis occasionem praebebam, ut sese jactarent, quasi magni quid facerent: sed vita bene atque beate agebatur. Sic ille in morbo egit; [eadem et tu, fac, agas,] et in morbo et in aliis quibusvis molestiis, in quibus versaris. Hoc enim omnibus philosophorum sectis commune est, quaecumque tandem inciderint, philosophia non abstinere, nec cum vulgo rerum naturae ignaro una nugari, sed soli rei, quae nunc in manibus est, intentum esse, atque instrumento illi, quo res perficitur.

Y 3

42. Quam-

ἐκεῖνῳ (sc. ἐπράττετο) ἐν νόσῳ. σὺ δὲ καὶ τὰ αὐτὰ, ἐὰν νοσῇς καὶ κ. τ. λ. — quae emendatio, ni fallor, plurimis se comprobabit: hinc eam in Translatione expressi. — Caeterum *Menag.* malebat — ἐν ἄλλῃ ἢ τινι περίστασει.

τὸ γὰρ μὴ ἀφίστ.] *Morus.* malebat: τοῦτο γὰρ μὴ κ. τ. λ. n. n.

ἐν οἷς δὴ ποτε κ. τ. λ.] Videtur cum *Reisk.* et *Corai*, V. D., legendum: ἐν οἷς δὴ ποτε κ. τ. λ.

μηδὲ τῷ ἰδιώτῃ καὶ φυσιολόγῳ συμφλυναρεῖν] *Vatic. A.* μηδὲ τῷ μὴ ἰδιώτῃ, corrupte. — Pro ἰδ. καὶ φυ-

σιολ. *Gat.* malebat: ἰδιώτῃ μὴ φυσιολόγῳ (quod proxime accedit ad vestigia *Vat. A.*, in quo μὴ forsan loco suo motum sit), aut: ἰδιώτῃ καὶ μὴ φυσιολόγῳ, aut ἰδιώτῃ καὶ ἀφυσιολόγῳ. — Somniavit autem *Menag.*, qui φυσιολόγῳ (sic) aut φιλολόγῳ reponendum putabat.

πρὸς μόνῳ τῷ νῦν πρᾶσσομ. εἶναι] Legendum cum *Gat.* πρὸς δὲ τῷ μόνῳ — aut potius, ut *Morus* malebat, πρὸς μόνῳ δὲ τῷ πρᾶσσ., nisi quis cum *Menag.* malit: καὶ πρὸς μόνῳ κ. τ. λ.

δι' οὗ πρᾶσσει.] *Menag.* et *Reisk.* malebant: δι' οὗ πρᾶσσεις. n. n.

Ad

μβ'. Όταν τινὸς ἀναισχυντία προσκόπτης, εὐθὺς πυν-
 θάνου σεαυτοῦ, δύνανται οὖν ἐν τῷ κόσμῳ ἀναίσχυντοι μὴ
 εἶναι; οὐ δύνανται. μὴ οὖν ἀπαίτει τὸ ἀδύνατον. εἷς γὰρ
 καὶ οὗτός ἐστιν ἐκείνων τῶν ἀναισχυντῶν, οὓς ἀνάγκη ἐν τῷ
 κόσμῳ εἶναι. τὸ δ' αὐτὸ καὶ ἐπὶ τοῦ πανούργου, καὶ ἐπὶ
 τοῦ ἀπίστου, καὶ παντὸς τοῦ ὀτιοῦν ἀμαρτάνοντος, ἔστω σοι
 πρόχειρον. ἅμα γὰρ τῷ ὑπομνησθῆναι, ὅτι τὸ γένος τῶν
 τοιούτων ἀδύνατόν ἐστι μὴ ὑπάρχειν, εὐμενεστερος ἔσῃ πρὸς
 τοὺς κατ' ἓνα· εὐχρηστον δὲ καὶ κεῖνο εὐθὺς ἐννοεῖν, τίνα
 ἔδωκεν ἡ Φύσις τῷ ἀνθρώπῳ ἀρετὴν πρὸς τοῦτο τὸ ἀμάρ-
 τημα. ἔδωκε γὰρ, ὡς ἀντιφάρμακον, πρὸς μὲν τὸν ἀγνώ-
 μονα τὴν πραότητα, πρὸς δὲ ἄλλον ἄλλην τινὰ δύναμιν. ὅλως
 δὲ ἔξεστί σοι μεταδιδάσκειν τὸν πεπλανημένον. πᾶς δὲ ὁ
 αἰμαρτάνων, ἀφαιμαρτάνει τοῦ προκειμένου, καὶ πεπλάνηται.
 τί δὲ καὶ βέβλαισαι; εὐρήσεις γὰρ μηδὲνα τούτων πρὸς οὓς
 παροξύνῃ, πεποιηκότα τί τοιοῦτον, ἐξ οὗ ἡ διάνοιά σου χεί-
 ρων ἔμελλε γενήσεσθαι. τὸ δὲ κακὸν σου καὶ τὸ βλαβερόν,
 ἐνταῦθα πᾶσαν τὴν ὑπόστασιν ἔχει. τί δὲ κακὸν, ἢ ξένον
 γέγο-

Ad Sect. 42. (ap. Lugd. 36. Caf. 37.)

Hanc Sectionem servarunt quoque *Vat. 2. 3. 4. 5., Med.-Florent. 1. 2. 3. 4., Paris. et Gueff.*

ἀναισχυντία προσκό-
 πτης] *Paris.* corrupte: ἀναι-
 σχυντιαν προσκ.

εἷς γὰρ καὶ οὗτός
 ἐστιν —] *Vat. A.* εἷς γὰρ καὶ
 τούτός κ. τ. λ.

καὶ παντὸς τοῦ ὀτιοῦν

ἀμαρτάνων.] καὶ et τοῦ absunt a *Vat. 2.*

εὐθὺς ἐννοεῖν] *Med. 1.*
 εὐθὺς νοεῖν.

ὡς ἀντιφάρμακον] *Vat. A.* corrupte: ὡς ἂν τὸ φάρ-
 μακον.

ὅλως δὲ ἔξεστι κ. τ. λ.]
 Verba ὅλως δὲ absunt a *Vat. 4.*

πᾶς δὲ ὁ αἰμαρτάνων κ.
 τ. λ.] Magis, fateor, place-
 bat lectio *Paris. et Med. 3.*
 πᾶς γὰρ ὁ αἰμαρτάνων, et for-
 tasse

42. Quamprimum alicujus impudentia offenderis, te percontare: fierine ergo potest, ut nulli sint in mundo impudentes? non potest: ne igitur id postula, quod fieri nequit: nam et hic unus est impudentium illorum, quos in mundo esse necesse est. Idem vero et de versuto et infido et quolibet vitioso in promptu tibi sit: simulac enim recordatus fueris, non fieri posse, quin talium hominum genus sit, singulis eorum te aequiorem praebebis. Utile id quoque est, statim cogitare, quam homini natura virtutem contra id peccatum dederit: dedit enim, tanquam remedium, contra ingratum mansuetudinem, contra alium aliam aliquam facultatem: omnino vero licet tibi deceptum melius edocere: quisquis autem peccat, a fine sibi proposito aberrat et deceptus est. Num vero et tibi inde damnum illatum est? nihil enim horum, quibus irasceris, quemquam fecisse deprehendes, quo mens tua pejor possit reddi: in qua tamen malum damnumque tuum duntaxat consistit. Quid vero mali aut insueti sit, si indoctus, quae indocti sunt, facit?

Y 4

Vide,

tasse δὲ illud ex compendio scribendi ortum, ut passim in *Arriani* Dissert. Epict., ubi *Schweighaeuser* restituit γὰρ. — Noli tamen vulgarem mutare, *partim*, quod interdum δὲ a Graecis poni videtur, ubi γὰρ exspectes; *partim*, quod non satis constat, utrum haec verba argumentum contineant, quo, quae praecedunt, firmentur, an vero singularem constituent disputationis partem cum seqq. conjungendam.

ἀφ' αμαρτάνει τοῦ προ-
κειμ.] *Paris.* et *Med.* 2. 3.
ἐφ' αμαρτάνει. vitiose.

τί δὲ καὶ βέβλαψαι] *Lubenter* recēpissē: σὺ δὲ
καὶ βέβλαψαι, si unus tantum
Codex hanc lectionem obtu-
lisset. At omnes in τί con-
sentiunt.

πρὸς οὓς παροξύνῃ] *Pa-
ris.* πρὸς οὓς καὶ παροξύνῃ;
haud male.

τί δὲ κακὸν] *Xyl.* 1. τί
δαί, idem *Codd. Vat.*

τα

γέγονεν, εἰ ὁ ἀπαιδευτος τὰ τοῦ ἀπαιδευτοῦ πράσσει; ὅρα, μὴ σαυτῷ μᾶλλον ἐγκαλεῖν ὀφείλῃς, ὅτι οὐ προσεδόκησας τοῦτον τοῦτο ἀμαρτῆσθαι. σὺ γὰρ καὶ ἀφορμὰς ἐκ τοῦ λόγου εἶχες πρὸς τὸ ἐνθυμηθῆναι, ὅτι εἰκὸς ἐστὶ τοῦτον τοῦτο ἀμαρτῆσθαι, καὶ ὁμως ἐπιλαθόμενος θαυμάζεις, εἰ ἡμάρτηες. μάλιστα δὲ ὅταν ὡς ἀπίστῳ, ἢ ἀχαρίστῳ μέμῃ, εἰς ἑαυτὸν ἐπιστρέφου. προδήλως γὰρ σὸν τὸ ἀμάρτημα, εἴτε περὶ τοῦ τοιαύτην τὴν διάθεσιν ἔχοντος ἐπίστευσας, ὅτι τὴν πίστιν φυλάξεις; εἴτε τὴν χάριν διδούς, μὴ καταληκτικῶς ἔδωκας, μηδὲ ὥστε ἐξ αὐτῆς τῆς σῆς πράξεως εὐθὺς ἀπειληφέναι πάντα τὸν καρπὸν. τί γὰρ πλέον θέλεις εὖ ποιήσας ἄνθρωπον; οὐκ ἀρκεῖ τοῦτο, ὅτι κατὰ φύσιν τὴν σὴν τι ἔπραξας, ἀλλὰ τούτου μισθὸν ζητεῖς; ὡς εἰ ὁ ὀφθαλμὸς ἀμοιβὴν ἀπῆτει, ὅτι βλέπει. ἢ οἱ πόδες, ὅτι βαδί-

βαδί-

τὰ τοῦ ἀπαιδευτοῦ πράσσει] *Vat.* 5. perperam — ἀπαιδευτον.

ὅρα, μὴ σαυτῷ μᾶλλον ἐγκαλεῖν ὀφείλῃς] *Omnes Editi* ὀφείλεις. *Ego vero* ὀφείλῃς, *recepti* *secutus* *auctoritatem* *Med.* 1. 4. *et Parisi* (duo tamen posteriores scribunt ὀφείλῃς). *Vatic.* 2. perperam ὀφείλεις.

τοῦτον τοῦτο ἀμαρτῆσθαι.] *Vat.* 3. vitiole: τούτων τοῦτο ἀμαρτ.

σὺ γὰρ καὶ ἀφορμὰς κ. τ. λ.] *Omnes Editi*; σὺ μὲν

γὰρ — μὲν vero illud, quum hoc loco vacare videatur et a *Codd. Vat., Med., Parisi. et Guelf.* ablit, tollendum putavi.

ὡς ἀπίστῳ] ὡς abest a *Guelf.* perperam.

εἰς ἑαυτὸν ἐπιστρέφου.] *Med.* 1. 2. 3. 4. *et Guelf.* εἰς σεαυτὸν ἐπιστρ. sensu eodem.

προδήλως γὰρ σὸν τὸ ἀμάρτημα] *Vat.* 2. πρόδηλον —

εἴτε περὶ τοῦ τοιαύτην τὴν διάθ.] *Med.* 4. pro περὶ legit. παρὰ — *et Med.* 2. τὴν τοιαύτην τὴν διάθεσιν.

ὅτι

Vide, ne potius te ipse reprehendere deberes, qui non expectaveris fore, ut is eo modo peccaret: tu enim, quamquam ratione nactus eras occasiones cogitandi, probabile esse, hunc illud admissurum, tamen hujus oblitus eum deliquisse miraris. Maxime vero, ubi aliquem ut infidum aut ingratum accusas, in te reverte: peccatum enim proculdubio tuum est, siue quod hominem ita adfectum fidem tibi servaturum credidisti, siue quod, beneficium quum dares, non simpliciter dedisti, nec tanquam qui ex ipsa actione omnem ejus fructum statim percepisses. Quid enim, beneficio in alterum collato, plus requiris? nonne sufficit, te naturae tuae convenienter egisse, sed et mercedem insuper desideras? perinde ac si oculus, quod vidisset, mercedem postularet, et pedes, quod ambulassent: quemadmodum enim

Y 5

haec

οἱ τὴν πίστιν φυλ.]
Vat. 3. 4. 5. ὥστε —

εἴτε τὴν χάριν διδοὺς
 κ. τ. λ.] *Reisk.* malebat: εἴτε
 τινὰ χάριν κ. τ. λ.

μὴ καταληκτικῶς —]
Vatic. A. εἰ μὴ καταληκτικῶς.

οὐκ ἀρκεῖ τοῦτο, ὅτι
 κατὰ φύσιν τὴν σὴν τι
 ἐπραξας, ἀλλὰ τούτου
 μισθὸν ζητεῖς;] In caete-
 ris Editionibus sic legitur: οὐκ
 ἀρκεῖ σοι; κατὰ φύσιν τὴν σὴν
 τι ἐπραξας; τούτου μισθὸν ζη-
 τεῖς; — *Gatak.* autem, sen-
 tiens duram hanc esse lectio-

nem, post σοι addi malebat
 εἰ aut ὅτι. — Nos Codd. au-
 ctoritatem secuti sumus. *Va-
 tic. A.* legit: οὐκ ἀρκεῖ τοῦτο
 (leg. τοῦτο) τι (legendum ὅτι)
 κατὰ φύσιν τὴν σὴν τι ἐπραξας,
 ἀλλὰ τούτου κ. τ. λ. *Vat.* 2.
 3. 4. 5., *Med.* 1. 2. 3. 4., *Pa-
 ris.* et *Guelf.* οὐκ ἀρκῇ (*Paris.*
 ἀρκεῖ) τοῦτω (*Vat.* 3., *Med.* 1.
 et *Guelf.* τοῦτο), ὅτι κατὰ φύ-
 σιν τὴν σὴν (τι addit *Med.* 2.)
 ἐπραξας, ἀλλὰ (hoc ignorant
Med. 2. 3. 4. et *Guelf.*) τούτου
 κ. τ. λ. Diu dubitavi, an τι
 illud in textu esset relinquen-
 dum. Obtemperavi denique
 Grammaticorum auctoritati,
 qui

βαδίζουσιν. ὥςπερ γὰρ ταῦτα πρὸς τόδε τι γέγονεν, ἅπερ κατὰ τὴν ἰδίαν κατασκευὴν ἐνεργοῦντα ἀπέχει τὸ ἴδιον· οὕτως καὶ ὁ ἄνθρωπος εὐεργετικὸς πεφυκῶς, ὁπόταν τι εὐεργετικὸν, ἢ ἄλλως εἰς τὰ μέσα συνεργετικὸν πράξῃ, πεποιήκε, πρὸς ὃ κατεσκευάσται, καὶ ἔχει τὸ ἑαυτοῦ.

qui affirmant, πράττειν Causam rei postulare. Vid. Fischeri not. II. ad Platon. Apolog. Socr. §. 16. (Ed. III.)

πρὸς τόδε τι γέγονεν] Videtur cum Reisk. aut πρὸς

τοιόνδε τι, aut πρὸς τόδε, omisso τι, legendum esse.

ἅπερ κατὰ τὴν ἰδίαν κ. τ. λ.] Menag. et Gat. malebant: ὅπερ. Defendi tamen potest ἅπερ, quoniam ad collectivum refertur. — τὴν abest

haec ad munus aliquod facta sunt, quo pro conditionis suae natura, ubi funguntur, quod suum est, habent: sic et homo, quum ad benefaciendum natus sit, si in alios beneficium confert, aut iisdem auxilium praestat in rebus externis comparandis, ad quod conditum est, facit, et quod suum est, obtinet.

est a *Vat.* 2. Mox post ἐνεργούντα *Adnot. Lugd.* addi malebat: ἔχουσι. perperam.

οὕτως καὶ κ. τ. λ.] *Vatic.* 2. 3. οὕτω.

ἢ ἄλλως εἰς τὰ μέσα συνεργετικόν] Haec verba

desunt in omnibus Codd., qui Excerpta *Antonini* continent.

πεποίηκε] *Med.* 1. πεποίηται, haud male. Praestat tamen vulgaris, quia sequitur ἔχει.

ΜΑΡΚΟΥ ΑΝΤΩΝΙΝΟΥ

ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΟΣ

Τῶν εἰς ἑαυτὸν

ΒΙΒΛΙΟΝ Ι΄.

Α΄. Ἐσῃ ποτὲ ἄρ', ὧ ψυχῇ, ἀγαθῇ, καὶ ἀπλῇ, καὶ μία, καὶ γυμνῇ, Φανερωτέρα τοῦ περικειμένου σοι σώματος; γεύσῃ ποτὲ ἄρα τῆς Φιλητικῆς καὶ στερικτικῆς διαθέσεως; ἔσῃ ποτὲ ἄρα πλήρης, καὶ ἀνευδής, καὶ οὐδὲν ἐπιποθοῦσα, οὐδὲ ἐπιθυμοῦσα οὐδενός, οὔτε ἐμφύχου, οὔτε ἀψύχου πρὸς ἡδονῶν ἀπολαύσεις; οὐδὲ χρόνου, ἐν ᾧ ἐπὶ μακρότερον ἀπολαύσεις; οὐδὲ τόπου, ἢ χώρας, ἢ ἀέρων εὐκαιρίας, οὐδὲ ἀνθρώπων εὐαρμοστίας; ἀλλὰ ἀρκεσθήσῃ τῇ παρούσῃ καταστάσει, καὶ ἡσθήσῃ τοῖς παρούσι πᾶσι, καὶ συμπίσεις σεαυτὴν ὅτι πάντα σοι παρέστι, πάντα σοι εὖ ἔχει, καὶ παρὰ τῶν Θεῶν πάρεστι, καὶ εὖ ἔξει ὅσα φίλον αὐτοῖς, καὶ ὅσα μέλλουσι δώσειν ἐπὶ σωτηρίᾳ τοῦ τελείου ζώου, τοῦ ἀγαθοῦ, καὶ δικαίου, καὶ καλοῦ, καὶ γεννῶντος πάντα καὶ συνέχοντος, καὶ περιέχοντος, καὶ περιλαμβάνοντος, διαλυόμενα εἰς γένεσιν ἐτέρων ὁμοίων; ἔσῃ ποτὲ ἄρα

Ad Librum X.

Μάρκου Ἀντωνίνου —]
Inscriptio hujus libri, ut caeterorum, deest in Vat. A.

Ad Sect. I. (ap. Lugdun. I.
Caf. I.)

στερικτικῆς] Quamquam
Caf. putabat, vulgarem coll.
III, 5. et V, 15. defendi posse,

non tamen dubitavi ex verissima Gatakeri Conjectura pro vulgari στερικτικῆς rescribere στερικτικῆς, licet Vat. A. cum vulgato errore consentit. Satis enim solennem esse horum vocabulorum permutationem apud librarios, docent ea, quae Uptonus et Clariss. Schweighaefser ad Arriani Diss. Epict.

MARCI ANTONINI

IMPERATORIS

COMMENTARIORUM, QUOS IPSE SIBI SCRIPSIT,

LIBER DECIMUS.

1. **Q**uando tandem bona eris, o anima, simplex, una, nuda, corporeque, quo circumdatus es, dilucidior? quando tandem gustabis dispositionem ad amorem et genuinum adfectum proclivem? quando tandem eris plena, nullius rei indigens, nihil ulterius desiderans, nihil expetens vel animatum vel inanimatum, quo voluptatibus frui possis? neque tempus, in quo diutius fruaris, neque locum aut regionem aut blandam aëris temperiem aut hominum inter se consensum? sed conditione, quae nunc est, contenta delectaberis praesentibus tibi que persuasum habebis, cuncta tibi adesse, cuncta bene se habere, et a Diis proficisci, beneque habitura, quaecunque iis probata fuerint et quaecunque daturi sint ad salutem perfecti illius animantis, boni, iusti et honesti, quod cuncta illa, quae ut alia similia inde oriuntur,

Epict. II, 10, 23. adnotarunt.

ἀλλὰ ἀρεσθῆσῃ] *Vatican.* A. vitiose: ἀρεσθήσει; idemque verba sequentia: τῇ παρούσῃ — ἡσθήσῃ perperam omittit.

πάντα σοι εὖ ἔχει] *Vatican.* A. iterum vitiose: πᾶν καὶ εὖ ἔχει.

παρὰ τῶν θεῶν] Articulum, quem et *Gat.*, et quae eam sequuntur, temere omiserunt, e *Xyl. I.*, *Argent.*, *Lugd.*, *Caf.* et *Oxon.* restitui.

καὶ δικαίου] In *Xyl. I.* perperam δικαίου expressum reperio.

Ad

ἄρα τοιαύτη, οἷα θεοῖς τε καὶ ἀνθρώποις οὕτω συμπολι-
τεύεσθαι, ὥς μήτε μέμφεσθαι τι αὐτοῖς, μήτε καταγνώ-
σκεσθαι ὑπ' αὐτῶν;

Β'. Παρατῆρει, τί σου ἡ φύσις ἐπιζητεῖ, ὥς ὑπὸ φύ-
σεως μόνον διοικουμένου· εἴτα ποίει αὐτὸ καὶ προσίεσο, εἰ
μὴ χειρὸν μέλλει διατίθεσθαι σου ἡ ὡς ζώου φύσις.
ἐξῆς δὲ παρατηρητέον, τί ἐπιζητεῖ σου ἡ ὡς ζώου φύσις,
καὶ πᾶν τοῦτο παραληπτέον, εἰ μὴ χειρὸν μέλλει διατίθε-
σθαι ἡ ὡς ζώου λογικοῦ φύσις. ἔστι δὲ τὸ λογικὸν εὐθὺς
καὶ πολιτικόν. τούτοις δὴ κανόσι χρώμενος, μηδὲν περιερ-
γάζου.

Γ'. Πᾶν τὸ συμβαῖνον ἤτοι οὕτως συμβαίνει, ὥς πέ-
φυκας αὐτὸ φέρειν, ἢ ὥς οὐ πέφυκας αὐτὸ φέρειν. εἰ μὲν
οὖν συμβαίνει σοι ὥς πέφυκας φέρειν, μὴ δυσχέραινε· ἀλλ'
ὥς πέφυκας, φέρε. εἰ δὲ ὥς μὴ πέφυκας φέρειν, μὴ δυσ-
χέραινε· φθαρῆσεται γὰρ σε ἀπαναλῶσαν. μέμνησο μέντοι
ὅτι πέφυκας φέρειν πᾶν, περὶ οὗ ἐπὶ τῇ ὑπολήψει ἐστὶ τῇ
σῇ φορητὸν καὶ ἀνεκτὸν αὐτὸ ποιῆσαι, κατὰ φαντασίαν τοῦ
συμφέρειν ἢ καθήκειν σεαυτῷ τοῦτο ποιεῖν.

Δ'. Εἰ μὲν σφάλλεται, διδάσκειν εὐμενῶς, καὶ τὸ
παρορώμενον δεικνῦναι. εἰ δὲ ἀδυνατεῖς, σεαυτὸν αἰτιᾶσθαι,
ἢ μηδὲ σεαυτόν.

Ε'. Ὅτι

*Ad Sect. 2. (ap. Lugdun. 2.
Caf. 2.)*

εἰ μὴ χειρὸν — ζώου
φύσις] *Menagius* h. l. male-
bat: ἡ ὡς ζώου λογικοῦ φ. *At*
vulgaris bene habet.

ἐπιζητεῖ σου ἡ ὡς ζώου
φύσις] *Hic Reiskius* λογικοῦ

addi τῷ ζώου malebat, quod
temere factum fuerit.

μέλλει διατίθεσθαι ἡ
ὡς ζώου —] *Menagius* ma-
lebat: μέλλει διατίθεσθαι σου
ἡ ὡς ζώου κ. τ. λ., quod aptum
lane foret. *Ferri* tamen ut-
cunque potest vulgaris.

Ad

tur, dissolvuntur, gignit, continet, ambit et complectitur? quando tandem talis eris, ut cum Diis et hominibus ita verferis, ut neque quidquam in iis reprehendas, neque ab iis ipsa condemneris?

2. Observa, quid natura tua requirat, quatenus a natura mera regitur: id deinde fac et admitte, nisi natura tua, qua animal es, eo fit deterior. Tum observandum, quid natura tua, qua animal es, requirat: et hoc, quidquid est, tibi concedas, velim, nisi natura tua, qua animal es ratione praeditum, eo deterior fit: quod autem rationi consentaneum est, id quoque civitati convenit: his jam regulis usus, ne nimium atque curiosum in aliqua re studium ponas.

3. Quidquid contingit, vel ut id ferre natus es, vel ut ferre non natus es, contingit: si ita contingit, ut ferre natus es, ne indignare, sed, ut natus es, perfer: sin, ut ferre natus non es, ne sic quidem graveris: quod enim te absumsit, et ipsum absumetur: memento tamen, te a natura comparatum esse ad tolerandum quidlibet, quod, ut tolerabile faciat, in opinione tua situm est; cogitando scilicet, conducere tibi aut officii tui esse, ut hoc facias.

4. Si quis fallitur, comiter eum doce, et errorem ei indica: quod si non potes, te ipsum culpa, aut ne te quidem.

5. Quid-

Ad Sect. 3. (ap. Lugdun. 3. Caf. 3.)

ἡτοι οὕτως συμβ.] *Vatic. A.* vitiose: ἡτοι οὕτω συμβαίνει.

ἀπαναλῶσαν] Sic edidi, veterum Edd. *Xyl. 1., Arg., Lugd., Caf. et Oxon.* fidem secutus. In *Gat.* et iis, quae

eam sequuntur, scriptum est: ἐπαναλῶσαν.

Ad Sect. 4. (ap. Lugdun. 4. Caf. 4.)

ἡ μηδὲ σεαυτόν.] *Uptonus* rescribendum putabat: ἡ μηδὲ αὐτόν, aut certe non illum: temere, ut jam *Schweighauser*

ε'. Ὅ,τι ἂν σοι συμβαίῃ, τοῦτό σοι ἐξ αἰῶνος προκατεσκευάζετο· καὶ ἡ ἐπιπλοκὴ τῶν αἰτίων συνέκλωθε τήν τε σὴν ὑπόστασιν ἐξ αἰδίου, καὶ τὴν τούτου σύμβασιν.

ς'. Εἴ τε ἄτομοι, εἴ τε φύσις, πρῶτον κείσθω, ὅτι μέρος εἰμί τοῦ ὅλου ὑπὸ φύσεως διοικουμένου. ἔπειτα, ὅτι ἔχω πως οἰκείως πρὸς τὰ ὁμογενῆ μέρη. τούτων γὰρ μέμνη- μένος καθότι μὲν μέρος εἰμί, οὐδὲν δυσαρεστήσω τῶν ἐκ τοῦ ὅλου ἀπονεμομένων. οὐδὲν γὰρ βλαβερὸν τῷ μέρει, ὃ τῷ ὅλῳ συμφέρει. εὐ γὰρ ἔχει τι τὸ ὅλον, ὃ μὴ συμφέρει ἑαυ- τῷ. πασῶν μὲν φύσεων κοινὸν ἔχουσιν τοῦτο· τῆς δὲ τοῦ κόσμου προσείληφύας, τὸ μηδὲ ὑπὸ τινος ἔξωθεν αἰτίας ἀναγκάζεσθαι βλαβερὸν τι ἑαυτῇ γενεᾷ. κατὰ μὲν δὴ τὸ μαμνησθαι, ὅτι μέρος εἰμί ὅλου τοῦ τοιούτου, εὐαρεστήσω παντὶ τῷ ἀποβαίνοντι. καθόσον δὲ ἔχω πως οἰκείως πρὸς τὰ ὁμογενῆ μέρη, οὐδὲν πράξω ἀκοινωνήτον· μᾶλλον δὲ στο- χάζομαι τῶν ὁμογενῶν, καὶ πρὸς τὸ κοινῇ συμφέρον πᾶσαν ὀρμὴν ἑμαυτοῦ ἄξω, καὶ ἀπὸ τουναντίου ἀπάξω. τούτων δὲ οὕτω περαινομένων, ἀνάγκη τὸν βίον εὐραεῖν· ὡς ἂν καὶ πο- λίου βίον εὖρον ἐπινοήσεαι, προϊόντος διὰ πράξεων τοῖς

πολύ-

*hæuser observavit ad Arriani
Diff. Epict. II, 26, 7.*

*Ad Sect. 5. (ap. Lugdun. 5.
Cas. 5.)*

Ὅ,τι ἂν] Sic recte in *Ar-
gent.*, *Gat.*, *Woll.* et de *Jol.*
editum est, vitiose autem ὅτι
in *Xyl.* 1., *Lugd.*, *Cas.*, *Oxon.*
et *Mori.*

*Ad Sect. 6. (ap. Lugdun. 6.
Cas. 6.)*

εἴ τε φύσις] *Haud dubi-
tavi ex verissima Gatakeri et
Casaub. conjectura φύσις re-
scribere pro vulgari φύσεις.*
*Cf. XI, 18. εἰ μὴ ἄτομοι, φύ-
σις κ. τ. λ. Ita quoque Xyl.*
legisse mihi persuasum habeo,
quamquam Gat. putabat, eum
φύσει

5. Quidquid tibi contingit, ab aeterno destinatum est tibi: et complexa caussarum series ab aeterno utrumque hoc conjunxit, ut et tu esses et hoc tibi accideret.

6. Sive atomi, sive natura [obtinet], primum hoc teneo, me esse partem Universi a natura administrati: deinde, me singulari quadam necessitudine cum partibus ejusdem generis esse conjunctum: horum enim si recordatus fuero, quatenus pars sum, nihil aegre feram eorum, quae ab Universo mihi tributa sunt: nihil enim parti nocet, quod universo prodest: etenim nihil habet universum, quod ipsi non prosit: idque cum omnibus commune est naturis, tum Universi naturae hoc accedit, quod ne ab ulla quidem causa externa cogi possit, ut aliquid sibi noxium proferat: atque ita quidem, quum recordatus fuero, me universi illius partem esse, quidquid obtigerit, id gratum acceptumque habebo: quatenus vero singulari quadam necessitudine cum ejusdem generis partibus conjunctus sum, nihil faciam, quod societatis jus violet, sed potius cognatorum rationem habebo, omnemque conatum ad id, quod societati communi prosit,

φύσει praetulisse. Locum ita vertit Xyl.: „Sive impartilibus corpusculis, sive naturā mundus constat.,,

ὅτι ἔχω πῶς οἰκείως]
Vat. A. vitiole: ὅ. ἔ. πῶς οἰ-
κείω.

οὐδὲν δυσαρεστήσω κ.
τ. λ.] Quum οὐδὲν illud ferri
Marc. Anton.

nequeat, nisi subintelligatur κατὰ, quod in tali orationis serie durum foret, malim cum Reiskio legere: οὐδὲν δυσ-
αρεστήσω.

οὐ γὰρ ἔχει τι τὸ ὅλον]
Vat. A. οὐ γὰρ ἔχει τὸ ὅλον, te-
mere omisso τι.

πολύταις λυσίτελων, καὶ ὅπερ ἂν ἡ πόλις ἀπονέμῃ, τοῦτο ἀσπαζομένου.

ζ'. Τοῖς μέρεσι τοῦ ὅλου, ὅσα, Φημί, περιέχεται ὑπὸ τοῦ κόσμου, ἀνάγκη φθείρεσθαι· λεγέσθω δὲ τοῦτο σημαντικῶς τοῦ ἀλλοιοῦσθαι· εἰ δὲ, Φημί, κακόν τε, καὶ ἀναγκαῖόν ἐστι τοῦτο αὐτοῖς, οὐκ ἂν τὸ ὅλον καλῶς διεξάγοιτο, τῶν μερῶν εἰς ἀλλοτριώσιν ὄντων, καὶ πρὸς τὸ φθείρεσθαι, διαφόρως κατεσκευασμένων. πότερον γὰρ ἐπεχειρήσεν ἡ Φύσις αὐτὴ τὰ ἑαυτῆς μέρη κακοῦν, καὶ περιπτωτικὰ τῷ κακῷ, καὶ ἐξ ἀνάγκης ἔμπτωτα εἰς τὸ κακὸν ποιεῖν, ἢ ἔλαθεν αὐτὴν τοιαύδε τινα γενόμενα; ἀμφοτέρω γὰρ ἀπίθανα. εἰ δὲ τις καὶ ἀφόμενος τῆς φύσεως κατὰ τὸ πεφυκέναι ταῦτα ἐξηγοῖτο, καὶ ὡς γελοῖον, ἅμα μὲν φᾶναι πεφυκέναι τὰ μέρη

Ad Sect. 7. (ap. Lugdun. 7. Caf. 7.)

ὅσα, Φημί, περιέχεται ὑπὸ κ. τ. λ.] Alienum ab hoc loco videtur Φημί illud, quod jam perspecte viderat Adnotator Lugdun., qui illud tollendum putabat, quem etiam Morum secutum video. Malium tamen illud in Φησὶ mutare, quum mihi persuasum habeo, verba: τοῖς μέρεσι - - - ἀλλοιοῦσθαι objectionem continere, quam Antoninus notissima formula: Φησὶ, dicat aliquis, protulerit, quae vero sequantur, ad eam objectionem refellendam esse

comparata: de quo quidem pluribus in Commentario ad h. l.

εἰ δὲ, Φημί, κακόν τε κ. τ. λ.] Hoc Φημί in Φησὶ immutandum putabat Morus. Qui autem nobiscum ab his verbis responsum Antonini ad objectionem incipere putaverit, nihil mutabit.

εἰς ἀλλοτριώσιν ὄντων] Gatak. malebat: εἰς ἀλλοιώσιν ὄντων. Morus vero: εἰς ἀλλοτριώσιν ὄντων, in quod et Menagius inciderat. Hoc, quamquam et mihi quam maxime placebat, nolui tamen sine Codd.

profit, dirigam, et ab eo, quod huic repugnet, abstinebo. His ita peractis, vita prospere mihi fluat, necesse est, quemadmodum civis illius vitam prospere fluere existimes, qui actionibus semper operam dat, quae ejusdem civitatis confortibus profint, et quidquid civitas ei tribuit, id lubenter amplectitur.

7. Universi partes, quotquot, inquis, mundi ambitu continentur, corrumpi necesse est: corrumpi idem dico, quod aliud atque aliud esse. — Hoc autem si et malum et necessarium esset, Universum non bene se haberet, partibus ejusdem modo in hoc, modo in illud transeuntibus et varia quidem ratione ad corrumpendum comparatis: [non vero malum est] utrum enim natura ipsa consilium ceperit, partes suas damno adficiendi, et tales eas efficiendi, ut non solum in malum incidere possent, sed etiam necessario inciderent, an inscia tales eas effecerit? neutrum enim verisimile est. Quodsi quis etiam, non habita naturae ra-

Z 2

tione,

Codd. auctoritate in textum recipere.

εἰ δέ τις καὶ ἀφήμενος κ. τ. λ.] Recte se habere videtur h. l. vulgaris, nec opus esse emendatione Mari satis ingeniosa: εἰ δέ τις, ἀφήμενος τὸ τῆς φύσεως (non habita ratione animae mundi, quae paullo post μήτης dicitur, non tribuens haec τῷ ὅλῳ νοερῷ) οὕτω πεφυκέναι ταῦτα (hanc esse rerum conditionem, undecunque sit, etsi non ab illa anima mundi) ἐξηγοῖτο, ὥς γελοῖον κ. τ. λ.

ἐξηγοῖτο, καὶ ὥς γελοῖον, ἀμα μὲν φᾶναι κ.

τ. λ.] Reisk. malebat pro ἐξηγοῖτο aut ἐξάγοιτο, extra se rapiatur, aut ἐξάπτοιτο, irascatur: utraque tamen emendatione opus non est. In iis, quae sequuntur, expectaveram: καὶ ὥς (cum accentu) γελοῖον — vel s. etiam sic ridiculum foret etc., quamquam et apud Clement. Alexandr. ὥς hoc sensu sine accentu scriptum esse me docuit Vigerus de Idiot. L. Gr. p. 571. ed. 2. Zeun. Hoc autem si cuiquam displiceat, is cum Menag. καὶ ante ὥς tollendum censeat. — Pro φᾶναι Vatic. A. corrupte: φαίη.

ἀμα

μέρη τοῦ ὅλου μεταβάλλειν, ἅμα δὲ ὡς ἐπὶ τινι τῶν παρὰ φύσιν συμβαίνοντι θαυμάζειν, ἢ δυσχεραίνειν; ἄλλως τε καὶ τῆς διαλύσεως εἰς ταῦτα γινομένης, ἐξ ὧν ἕκαστον συνίσταται ἢ τοι γὰρ σκεδασμὸς στοιχείων, ἐξ ὧν συνεκρίθη, ἢ τροπῇ, τοῦ μὲν στερεμνίου εἰς τὸ γεῶδες, τοῦ δὲ πνευματικοῦ εἰς τὸ ἀερῶδες. ὥστε καὶ ταῦτα ἀναληφθῆναι εἰς τὸν τοῦ ὅλου λόγον, εἴτε κατὰ περίοδον ἐκπυρουμένου, εἴτε αἰδίοις ἀμοιβαῖς ἀνανεουμένου. καὶ τὸ στερεμνιον δὲ, καὶ τὸ πνευματικὸν μὴ φαντάζου τὸ ἀπὸ τῆς γενέσεως. πᾶν γὰρ τοῦτο ἐχθὲς καὶ τρίτην ἡμέραν, ἐκ τῶν σιτίων καὶ τοῦ ἐλκομένου ἀέρος τὴν ἐπιρροὴν ἔλαβεν. τοῦτο οὖν ὃ ἔλαβε, μεταβάλλει, οὐχ ὃ ἢ μήτηρ ἔτεκεν. ὑπόθου δ', ὅτι ἐκεῖνό σε λίαν προσπλέκει τῷ ἰδίῳ ποιῶ, οὐδὲν ὄντι οἶμαι πρὸς τὸ νῦν λεγόμενον.

ἢ. Ὀνόματα θέμενος σαυτῷ ταῦτα, ἀγαθός, αἰδήμων, ἀληθής, ἔμφρων, σύμφρων, ὑπέρφρων, πρόσχε μήποτε

• ἅμα δὲ ὡς ἐπὶ τινι τῶν παρὰ φύσιν συμβαίνοντι κ. τ. λ.] *Locus haud dubie corruptus, et meliorum codicum ope olim restituendus. Equidem aut cum Menagio: ἅμα δὲ ἐπὶ τινι ὡς παρὰ φύσιν συμβαίνοντι, aut ἅμα δὲ ὡς ἐπὶ τινι τῶν παρὰ φύσιν συμβαινόντων, aut ἅμα δὲ ἐπὶ τινι τούτων ὡς παρὰ φύσιν συμβαίνοντι exspectaveram. At ex Vat. A. nihil discriminis a vulgari ad h. l. adnotatum reperio.*

καὶ τῆς διαλύσεως εἰς ταῦτα γινόμε.] *Gat. malebat: εἰς ταῦτά. n. n.*

ἐξ ὧν συνεκρίθη, ἢ τροπῇ κ. τ. λ.] *Vat. A. corrupte: ἐξ ὧν συνεκρίθην, ἢ τροπῇ κ. τ. λ. — Possit tamen aliquis συνεκρίθην defendere, tanquam subito transitus esset factus a tertia persona ad primam. Posterior sane pars hujus sectionis ad homines tantum referenda videtur.*

καὶ

tione, diceret, haec inde esse, quod ita natura comparatae sint mundi partes, vel sic ridiculum foret, dicere, universi partes ita esse comparatas, ut mutarentur; et tamen hoc, quasi contra naturam eveniret, mirari, atque aegre ferre: praesertim quum in eadem, ex quibus conflata sunt, singula dissolvantur: est enim aut dissipatio elementorum, ex quibus concretum est, aut mutatio et solidi quidem in terram, et spiritus in aërem: ut et ista recipiantur in rationem Universi, five hoc certo temporis spatio revoluta conflagret, five vicissitudinibus perpetuis semper renovetur: quin et solidum illud et spirituale ne cogites, quod ab ortu existit; hoc enim quidquid est, heri et nudius tertius ex alimento et inspirato aëre influxit: id igitur, quod recepit, mutatur, non id, quod mater genuit: fac autem, illud esse, quod te tam vehementer peculiari tuae adfectioni addicat, nihil tamen hoc obstare puto, quo minus verum sit, quod dixi.

8. Boni, verecundi, veracis, prudentis, unanimis, magnanimi nomina quando tibi comparavisti, cave, ne

Z 3

quando

καὶ τοῦ ἐλχομένου ἀξ-
ρος] Articulum; quem ce-
terae Edd. ignorant, habes
ex *Vatic. A.*

οὐχ ὃ ἡ μήτηρ ἔτεκεν]
Post haec verba plura exci-
disse putabat *Menagius*. Vid.
not. seq.

ὅτι ἐπεῖτ' ὁ σε λίαν
πρὸς πλέκει] *Vatic. A.* ὅτι
ἐκεῖν' σε πρὸς πλέκει — quod
fere magis placet, quam vul-

garis, nisi quod librarii er-
rore λίαν omissam videtur.

πρὸς τὸ νῦν λεγόμε-
νον.] *Vatic. A.* vitiose: πρὸς
τὸν νῦν λεγόμενον. Ceterum
Morus pro ἰδίως ποιῶ malebat
ἰδιωτικῶ. n. n.

*Ad Sect. 8. (ap. Lugd. 8. 9.
Caf. 8.)*

Ὅν ὁμοῦτα Σέμενος σ' αὐ-
τῶ] *Vat. A.* perperam αὐτῶ,
Caf. σ' αὐτῶ.

καὶ

ποτε μετονομάζῃ, καὶ ἀπολλύης ταῦτα τὰ ὀνόματα, καὶ ταχέως ἐπάνει ἐπ' αὐτά. μέμνησο δὲ, ὅτι τὸ μὲν ἔμφρον, ἐβούλετό σοι σημαίνειν τὴν ἐφ' ἑκάστα διαληπτικὴν ἐπίστασιν, καὶ τὸ ἀπαρενθύμητον. τὸ δὲ σύμφρον, τὴν ἐκούσιον ἀπόδεξιν τῶν ὑπὸ τῆς κοινῆς φύσεως ἀπανεμομένων. τὸ δὲ ὑπέρφρον, τὴν ὑπέρτασιν τοῦ φρονούντος μορίου ὑπὲρ λείαν ἢ τραχεῖαν κίνησιν τῆς σαρκός, καὶ τὸ δοξάριον, καὶ τὸν θάνατον, καὶ ὅσα τοιαῦτα. εἰς οὖν διατηρεῖς σεαυτὸν ἐν τοῦτοις τοῖς ὀνόμασι, μὴ γλιχόμενος τοῦ ὑπ' ἄλλων κατὰ ταῦτα ὀνομάζεσθαι, ἔσῃ ἕτερος, καὶ εἰς βίον εἰσελεύσῃ ἕτερον. τὸ γὰρ ἐτι τοιοῦτον εἶναι, οἷος μέχρι νῦν γέγονας, καὶ ἐν βίῳ τοιούτῳ σπαράσσεσθαι καὶ μολύνεσθαι, λίαν ἐστὶν ἀναισθήτου καὶ φιλοψύχου, καὶ ὁμοίου τοῖς ἡμιβρώτοις θηριομάχοις, οἳ τινες μεστοὶ τραυμάτων καὶ λύθρου, παρακαλοῦσιν, ὅμως εἰς τὴν αὖριαν φυλαχθῆναι, παραβληθησόμενοι τοιοῦτοι τοῖς αὐτοῖς ὄνυξι καὶ δῆγμασιν, ἐμβίβασον οὖν σεαυτὸν εἰς τὰ ὀλίγα ταῦτα ὀνόματα. καὶ μὲν ἐπ' αὐτῶν μένει δύνῃ, μένει, ὥςπερ εἰς μακάρων τινῶν νήσους μετῴκησμένος. εἰς δὲ αἰσθῇ ὅτι ἐκπίπτεις, καὶ οὐ περιπραταῖς, ἀπιδιδαρῶν εἰς γωνίαν τινὰ, ὅπου κρατήσεις. ἢ καὶ παντάπασιν ἐξιδι τοῦ βίου, μὴ ὀργιζόμενος, ἀλλὰ ἀπλῶς καὶ ἐλευθέρως, καὶ αἰδημόνως, ἐν γε τοῦτο μόνον πράξας ἐν τῷ βίῳ, τὸ οὕτως ἐξελεῖν. πρὸς μέντοι τὸ μεμνησθαι τῶν ὀνομάτων,

μεγά-

καὶ ἀπολλύης ταῦτα
τὰ ὀνόμα]. Quod pro vulga-
ri: καὶ ἀπολλύεις ταῦτα τὰ ὀνό-
ματα rescripti: καὶ ἀπολλύης,
prout ratio grammatica po-
stulat, praecedentibus πρὸς-
εχε μήποτε, non longa, opi-
nor, eget defensione. Ita
quoque locum hunc emenda-

bat Uptonus ad Arriani Diff.
Epict. II, 1, 14. Malim ta-
men cum Maro legi: καὶ ἀπολ-
λύης ταῦτα τὰ ὀνόματα, ταχέως,
prout jam Cas. emendabat,
nisi quod ἀπρλύεις intactum
perperam relinquebat. Noli
tamen hanc emendationem
textui inferre, repugnante
omni-

quando te transnominant: et si forte amiseris, celeriter ad ea revertere. Memento autem *prudential* nomine tibi significari sedulam rerum considerationem, qua de singulis clare statuere possis, *unanimitatis* vero spontaneam eorum comprobationem, quae a communi natura adsignantur, *magnanimitatis* porro intentionem mentis atque elevationem supra levem asperumve carnis motum et gloriolam et mortem et ejusmodi alia. Haec igitur nomina si tibi servaveris, neque tamen admodum adpetens, ut alii iisdem te ornent, alius eris aliamque inibis vitae rationem: talem enim porro esse, qualis hactenus fuisti, et in ejusmodi vita raptari et inquinari, hominis est plane sensuum expertis vitaeque avidi et bestiaris illis simillimi, qui vulneribus et sanie repleti, ut in crastinum diem reserventur, obsecrant, quamquam iterum iidem iisdem unguibus et moribus obijciendi. In pauca igitur haec nomina te immerge, et si fieri potest, ea tuere, tanquam in Beatorum Insulas quasdam trajectus: sin iis te excidere senseris, nec ea posse tueri, in angulum aliquem audacter te recipe, ubi tuearis; aut omnino e vita abi, nec iratus tamen, sed simplici, libero atque modesto animo, ut qui certe hoc unum in vita egeris, quod ita decessisti. Ut vero illorum nominum memoriam retineas, utique magnum tibi erit auxilium, si Deo-

Z 4

rum

omnium Edd. et Vat. A. auctoritate, in quibus utroque loco καὶ reperio.

ὑπὲρ λείαν ἢ τραχεῖαν κίνησιν] Vatic. A. vitiose: ὑπὲρ λίας ἢ τραχείας κινήσεως.

εἰάν οὖν διατηρεῖ.] Non video, cur Menagio placeret. — διατηρεῖ.

παρὰ βληθῆσόμενοι τοιοῦτοι τοῖς αὐτοῖς κ. τ. λ.]

Reisch. emendandum putabat: παρὰ βληθῆσόμενοι τοιοῦτοι ὄντες τοῖς αὐτοῖς κ. τ. λ.

σκαντοῦ] Ed. Cas. σκαν- τῶν.

Ad

μεγάλως συλλήψεται σοι, τὸ μεμνησθαι θεῶν, καὶ ὅτι περ οὐ κολακεύεσθαι οὗτοι θέλουσιν, ἀλλὰ ἐξομοιοῦσθαι ἑαυτοῖς τὰ λογικὰ πάντα καὶ εἶναι, τὴν μὲν συκὴν τὰ συκῆς ποι- οῦσαν, τὸν δὲ κύνα, τὰ κυνὸς, τὴν δὲ μελισσαν, τὰ με- λίσσης, τὸν δὲ ἄνθρωπον, τὰ ἀνθρώπου.

θ'. Μῖμος, πόλεμος, πτοία, νάρκα, δουλεία, καὶ ἡμέραν ἀπαλείψεται σοι τὰ ἱερὰ ἐκεῖνα δόγματα, ὅποσα ὁ Φυσιολογητὸς Φαντάζη καὶ παραπέμπεις. δεῖ δὲ πᾶν οὕτω βλέπειν καὶ πράσσειν ὥστε καὶ τὸ περιστάτικόν ἅμα συντε- λείσθαι, καὶ ἅμα τὸ θεωρητικὸν ἐνεργεῖσθαι, καὶ τὸ ἐκ τῆς περὶ ἐκάστων ἐπιστήμης αὐθαδὲς σώζεσθαι λανθάνον, οὐχὶ κρυπτόμενον. πότε γὰρ ἀπλότῃτος ἀπολαύσεις; πότε δὲ σε- μνότητος; πότε δὲ τῆς ἐφ' ἐκάστου γνωρίσεως, τί τε ἐστὶ κατ'

Ad Sect. 9. (ap. Lugd. 10. Cas. 9. 10.)

Μῖμος, πόλεμος κ.τ.λ.] Pro μῖμος Xyl. λοιμός et pro πόλεμος Gat. πόλεμος malebat, quippe qui τ illud ex sequenti vocabulo irrepsisse putat.

νάρκα] Haec vocabuli forma, consentiente Vat. A., in omnibus Edd. obtinet, exc. Glasg., Woll., Mor., De Jol., in quibus νάρκη.

ἀπαλείψεται σὺν τὰ ἱερὰ κ.τ.λ.] Sic recte quidem Arg., Gat. et Mori. Contra Xyl., Lugd., Cas., Woll., De Jol. ἀπολείψεται. — Ceterum Casaub. locum ita distinxit: Μῖμος, πόλεμος, πτοία, δουλεία καὶ ἡμέραν. ἀπολείψεται (apparet autem e versio-

ne, eum voluisse ἀπαλείψεται) σου τὰ ἱερὰ ἐκεῖνα δόγματα. Jam novam orditur Sectionem: Ὅποσα κ.τ.λ. — Reisk. malebat: ἀπαλείψει σου τὰ ἱερὰ κ.τ.λ., quod et ego malim.

ὅποσα ὁ Φυσιολογητὸς Φαντάζη καὶ παραπέμπεις.] Locus corruptus videtur. Primum enim suspecta est vox Φυσιολογητὸς, quae nullibi occurrit. Deinde ὅποσα huic loco non aptum videtur, nisi cum Cas. novam ab hoc vocabulo Sectionem ordiris, quod tamen loci contextus prohibere videtur. Nihil tamen praesidii in Cod. Katic. A. reperitur, qui ne minimum quidem variat. Menag. malebat: ὁ Φυσιολογη- τῆς.

rum recorderis, atque eos nolle, animantia ratione praedita iis adulari, sed velle, ut haec omnia iis ipsis quam simillima fiant: atque ficum, quae ficus sunt, canem, quae canis sunt, apem, quae apes sunt, hominem autem, quae hominis sunt, facere oportere.

9. Mimus, bellum, terror, torpor, servitus quotidie sacra illa decreta debebunt, quaecunque e studiosa naturae contemplatione hausta [mox] praetermittis. Omnia autem sic considerare et facere oportet, ut tum id, quod praesens postulat necessitas, perficiatur, tum facultas contemplandi exerceatur, tum fiducia ex certa rei cujusque scientia orta conservetur, latens quidem, nec vero abscondita. Quando enim simplicitate frueris? quando gravitate? quando di-

Z 5

stincta

της. Gdt.: „Quid ἡ ἀφυσιο-
λογίῳς legerimus? ut sit Mar-
ci mens: quae, absque naturae
ipsius contemplatione seria ac
considerata, temere imaginari-
is, et citra examen justum
admittis. — cf. II, 12. et III,
11., — Haec ille. In loco
tam difficili peritiorum judi-
cia expectare, quam quid
meo periculo immutare malo.
Hoc tamen moneo, me in
Translatione vulgarem lectio-
nem esse secutum, et sensum
eum expressisse, qui, etsi
fortasse non inest huic loco,
tamen inesse videri possit.

δεῖ δὲ πᾶν οὕτω βλέ-
πειν κ. τ. λ.] Vat. A. ἤδη δὲ
πᾶν οὕτω κ. τ. λ.

καὶ τὸ περιστάτικόν
ἅμα συντελεῖσθαι.] Reisk.

malebat: καὶ τὸ παράστατικόν
ἅμα συντελεῖσθαι, h. f.: ut
illud, quod fortitudine implet,
atque firmat, ad perfectionem
adducatur.

ἅμα συντελεῖσθαι, καὶ
ἅμα τὸ θεωρητικόν] Haec
omnia verba ab Vatic. A. ab-
sunt.

πότε γὰρ ἀπλότητος —
πότε δὲ — πότε δὲ] Ga-
tak. ubique pro πότε repo-
nendum putabat: τότε. Qua
tamen emendatione non opus
est, dummodo in fine hujus
Sectionis haec suppleamus:
His omnibus tum frueris, quum
certa tibi fiducia adfutura sit,
ex ejusque rei intima scientia
orta.

τί τε ἐστὶ κατ' οὐσίαν]
Arg. τί τε ἐστὶν κ. τ. λ.

Ad

κατ' οὐσίαν, καὶ τίνα χώραν ἔχει ἐν τῷ κόσμῳ, καὶ ἐπὶ πόσον πέφυκεν ὑφίστασθαι, καὶ ἐκ τίνων συγνέριται, καὶ τίσι δύναται ὑπάρχειν, καὶ τίνες δύνανται αὐτὸ διδόναι τε καὶ ἀφαιρεῖσθαι;

ι. Ἀράχινον μυῖαν θηράσαν μεγαφρονεῖ, ἄλλος δὲ λαγῆδιον, ἄλλος δὲ ὑποχῆ ἀφύην, ἄλλος δὲ συνδία, ἄλλος δὲ ἀρκτους, ἄλλος Σαρμάτας. οὗτοι γὰρ οὐ λήθεται; εἰν τὰ δόγματα ἐξετάζης;

ια. Πῶς εἰς ἄλληλα πάντα μεταβάλλει, θεωρητικὴν μέθοδον κτῆσαι. καὶ διηγητικῶς πρόσεχε, καὶ συγγυμνάσθητι περὶ τοῦτο τὸ μέρος. οὐδὲν γὰρ οὕτω μεγαλοφροσύνης ποιητικόν. ἐξεδύσατο τὸ σῶμα, καὶ ἐννοήσας, ὅτι ὅσον οὐδέπω πάντα ταῦτα καταλιπεῖν ἀπικόντα ἐξ ἀνθρώπων δεήσει, ἀνῆκεν ὅλον ἑαυτὸν, δικαιοσύνη μὲν εἰς τὰ ὑφ' ἑαυτοῦ ἐνεργούμενα, ἐν δὲ τοῖς ἄλλοις συμβαίνουσι, τῇ τῶν ὁλῶν φύσει. τὰ δ' ἱερᾷ τις, ἣ ὑπολήφεται περὶ αὐτοῦ, ἣ πράξει κατ' αὐτοῦ; οὐδ' εἰς νοῦν βάλλεται. δύο τοῦτοις ἀρκουμένου αὐτός, δικαιοπραγεῖν τὸ νῦν πρᾶσσόμενον, καὶ φιλεῖν τὸ νῦν

Ad Sect. 10. (ap. Lugd. 11.

12. p. Caf. 11.)

ἄλλος δὲ ὑποχῆ ἀφύην] Reiske putabat, in ὑποχῆ ποταμὸν piscis aut feræ et ἡ λατρεῖν, ideoque forte legendum esse; ἄλλος δὲ λύκον ἢ ἀφύην, qua tamen emendatione non opus est. Si quis tamen ὑποχῆ omnino e contextu tollere malit, equidem non repugnem. Videtur enim a librario quodam margini adscriptum, qui adnotaverat,

pisciculos illos ὑποχῆς solere capri, et postea, textui illatum. Carte ab Antonino in ceteris animalibus non notatur, cuius generis retibus aut instrumentis capiantur.

εἰν τὰ δόγματα ἐξετάζης] Vatic. A. καὶ τὰ δόγματα — perpetam.

Ad Sect. 11. (ap. Lugd. 12. p.

13. Caf. 12.)

θεωρητικὴν μέθοδον] Vatic. A. vitiose: θεωρητικὸν μέθοδον.

stincta rei cuiusque notitia, quae per naturam suam sit, quem locum in mundo occupet, quamdiu natura sua perdurare possit, ex quibus conflata sit, quibus inesse possit, et qui eam et dare et auferre possint?

10. Aranea, musca capta, se effert: alius ubi lepasculum, alius, ubi reticulo apuam, alius, ubi apros, alius, ubi urfos, alius, ubi Sarmatas cepit: nonne enim et hi latrones, si decreta spectaveris?

11. Paratam habeas viam ac rationem contemplandi, quo modo cuncta in se invicem mutantur: huic semper animum adverte et in hac parte te exerce: nihil enim est, quod perinde magnum animum efficiat: corpus exuit, reputansque secum, jamjam ab hominibus discedentem te haec omnia relicturum esse, iustitiae in iis rebus, quas ipse agit, universae autem naturae in iis, quae aliunde eveniunt, totum sese permittit: quid alii de ipso sentiant aut dicant aut contra ipsum faciant, id ne cogitat quidem, his quippe duobus contentus, quod nunc agat, iuste agere, et quod nunc

ἐξεδύσατο τὸ σῶμα κ. τ. λ.] *Reisk.* malebāt: ὡς εἰ τις ἐξεδύσατο — et *Menag.* ἐξέδυσας, τὸ σῶμα κ. τ. λ. neutra tamen emendatione opus est.

καταλιπεῖν ἀπὸντα ἐξ ἀνδρώπων] Sic recte omnes Edd., praeter *Glasg.*, *Woll.*, *Mor.* et *De-Jol.*, in quibus vitiose ἀπὸντι scriptum reperio.

ἀνῆκεν ἑλάν ἐαυτὸν]

Non video, cur *Adn. Lugdun.* ἀνῆκε melius putaverit.

δύο τούτοις ἀρκούμενος αὐτὸς, δικαιοπραγεῖν τὸ ν. πρᾶσσει καὶ φιλεῖν τὸ νῦν —] *Vatib. A.* δύο τούτοις ἀρκούμενος εἰ αὐτὸς, δικαιοπραγεῖ τὸν [τὸ] νῦν πρᾶσσόμενον, καὶ φιλεῖ τὸν [τὸ] νῦν ἀπονεμαμένον. — Per se quidem haud inepta est haec lectio; at sequentia prohibent, quo minus eam pro vera habeamus.

ἄσχο-

ἀπονεμόμενον ἑαυτῷ· ἀσχολίας δὲ πάσας καὶ σπουδὰς ἀφῆ-
κεν, καὶ οὐδὲν ἄλλο βούλεται, ἢ εὐθείαν περαίνειν διαὶ τοῦ
νόμου, καὶ εὐθεῖαν περαίνοντι ἐπέσθαι τῷ θεῷ.

ιβ'. Τίς ὑπονοίας χρεία, παρὸν σκοπεῖν τί δεῖ πρα-
χθῆναι; καὶ μὲν συνορᾶς, εὐμενῶς, ἀμεταστρεπτί ταύτῃ
χωρεῖν· ἐὰν δὲ μὴ συνορᾶς, ἐπέχειν, καὶ συμβούλοις τοῖς
ἀρίστοις χρῆσθαι· ἐὰν δὲ ἕτερά τινα, πρὸς ταῦτα ἀντιβαίνει,
προϊέναι κατὰ τὰς παρούσας ἀφορμὰς λελογισμένως, ἐχόμε-
νον τοῦ φαινομένου δικαίου. ἄριστον γὰρ κατατουχάνειν τοῦ-
του· ἐπεὶ τοι ἤ γε ἀπόπτωσις ἀπὸ τούτου ἔστω· σχολαῖόν
τι καὶ ἅμα εὐκρίτητόν ἐστι, καὶ φανερόν ἅμα καὶ συνεστηκός,
ὃ τῷ λόγῳ κατὰ πᾶν ἐπόμενος.

ιγ'. Πυκθάνεσθαι ἑαυτοῦ, εὐθύς ἐξ ὕπνου γινόμενον,
μήτι διοίσει σοι, ἐὰν ὑπὸ ἄλλου γένηται τὰ δίκαια καὶ καλῶς
ἔχοντα; οὐ διοίσει· μήτι ἐπιλέλθαι, ὅτι οὗτοι οἱ ἐν τοῖς
περὶ ἄλλων ἐπαίνεσι καὶ ψόγοις φρουπτόμενοι, τοιοῦτοι μὲν
ἐπὶ

ἀσχολίας δὲ πάσας κ.
τ. λ.] In Gat. perperam ἀσκο-
λίας expressum est.

Ad Sect. 12. (ap. Lugd. 14.
15. Caf. 13, 14.)

καὶ μὲν συνορᾶς, εὐμε-
νῶς, ἀμεταστρεπτί κ.
τ. λ.] Caf. malebat: εὐ μόνος
[τὸ εὐ μόνος. Gat. vero an-
te ἀμεταστρεπτί addi, copula-
tivam καὶ. Illud autem ab
hoc loco alienum videtur:
neque Gatakerianum placet,
quum usitatissima sit copula-
tivae omissio, quod recte
Upton. ad Arriani Diff. Epict.
I, 7, 5. observavit.

ἐὰν δὲ ἕτερά τινα] Sic
omnes Edd., praeter Glasg.,
Woll., Mori et De-Jol., in
quibus ἐὰν καὶ ἕτερά τινα.

ἀντιβαίνει] Vatic. A. vi-
tiole: ἀντιβῆμαι.

ἐπεὶ τοι ἤ γε ἀπόπτω-
σις ἀπὸ τούτου ἔστω·
σχολαῖόν τι κ. τ. λ.] Lo-
cum hunc sine dubio corru-
ptum sine codicum meliorum
auctoritate refingere nolui.
Vat. A. ἐπεὶ τοι ἤ γε ἀπόπτω-
σις ἀπὸ τούτου ἔστω· σχολῶ
ᾧντι καὶ κ. τ. λ., ex quo quid
vulgari melius effici possit,
non video. Jam vero Viro-

obtingat, libenter amplecti, negotiis studiisque reliquis omnibus missis, nihil aliud cupit, quam recta via secundum legem progredi Deumque sequi et ipsum recta progredientem.

12. Quid suspitione opus est, quum considerare deberes, quid agendum sit? et si perspexeris, placide, constanter eâ, fac, progrediaris: si vero non perspexeris, sustineas adfensionem et optimos quosque in consilium adhibeas: si denique alia, quo minus eâ procedas, obstiterint, confiderate progrediaris, ei, quod justum visum fuerit, firmiter adhaerendo: hoc enim consequi optimum est, quoniam profecto ab hoc aberrare idem est, [quam aberrare a natura humana]. Quietus simul et agilis tamen, alacris pariter et compositus est, quisquis rationi in omnibus obsequitur.

13. Somno excusso statim te percontare, numquid tua interfit, si, quod justum et honestum est, ab alio quodam fiat? non tua intererit. Numquid oblitus est, isti, qui aliis vel laudandis vel vituperandis tantopere se jactant,

qua-

rum doctorum conjecturas paucis referam, monitis tamen antea lectoribus, in *Xyl.* 1. et *Arg.* ante ἔστω punctum majus collocatum esse. *Menag.* emendandum putabat: ἐπεὶ τοι ἢ γε ἀπ. α. τ. ἔσται. σχολαῖον τί κ. τ. λ. *Boot.* ἐπεὶ τοι ἢ γε ἀπ. α. τ. ἔστί, cui et *Gatak.* calculum adjiciebat. *Reisk.* ἐπεὶ τοι ἢ γε ἀπ. ἀπὸ τούτου (Nova Sententia) Ἔστω σχολαῖον τι, καὶ ἅμα εὐκίνητον, ἔτι δὲ καὶ Φαιδρὸν κ. τ. λ. — *Morus:* ἐπεὶ γε ἀπόπτωσις ἀπὸ τούτου ἔσται ἀπότρυγμα τῆς φύσεως τοῦ ἀν-

θρώπου. (quem in translatione secutus sum.) — *Reche-* denique: ἐπὶ σοὶ ἢ γε ἀπ. α. τ. ἔσται. — *Cas.* pro ἔστω edidit ἔστι ex conjectura, idemque a σχολαῖον novam Sectionem constituit.

Ad Sect. 13. (ap. Lugd. 16. 17. Cas. 15.)

ἐὰν ὑπὸ ἄλλου γένηται κ. τ. λ.] *Menag.* malebat: ἐὰν ἐπ' ἄλλω. n. n.

οἱ ἐν τοῖς περὶ ἄλλων ἐπαίνοις — Φρυαττόμενοι] *Menag.* malebat: οἱ ἐν τοῖς παρ' ἄλλων κ. τ. λ.

Idem

ἐπὶ τῆς κλίνης εἰσὶ, τοιοῦτοι δὲ ἐπὶ τῆς τραπέζης, οἷα δὲ ποιοῦσιν, οἷα δὲ φεύγουσιν, οἷα δὲ διώκουσιν, οἷα δὲ κλέπτουσιν, οἷα δὲ ἀρπάζουσιν, οὐ χερσὶ καὶ ποσὶν, ἀλλὰ τῷ τιμιωτάτῳ ἑαυτῶν μέρει, ὃ γίνεται, ὅταν θέλῃ, πίστις, αἰδώς, ἀλήθεια, νόμος, ἀγαθὸς δαίμων;

ιδ'. Τῇ πάντα διδούσῃ καὶ ἀπολαμβάνουσῃ φύσει, ὁ πεπαιδευμένος καὶ αἰδήμων λέγει· δὸς ὁ θελεις, ἀπόλαβε ὁ θελεις. λέγει δὲ τοῦτο οὐ καταθρασυνόμενος, ἀλλὰ πειθαρχῶν μόνον καὶ εὐνοῶν αὐτῇ.

ιε'. Ὀλίγον ἐστὶ τὸ ὑπολειπόμενον τοῦτο. ζῆσον ὡς ἐν ὄρει. οὐδὲν γὰρ διαφέρει ἐκεῖ ἢ ὧδε, εἰ τις πανταχοῦ, ὡς ἐν πόλει, τῷ κόσμῳ. ἰδέτωσαν, ἱστορησάτωσαν οἱ ἄνθρωποι ἄνθρωπον ἀληθινὸν κατὰ φύσιν ζῶντα. εἰ μὴ φέρουσιν, ἀποκτεινάτωσαν. κρεῖττον γὰρ, ἢ οὕτω ζῆν.

ις'. Μηκέθ' ὅλως περὶ τοῦ οἷόν τινα εἶναι τὸν ἀγαθὸν ἄνδρα διαλέγεσθαι· ἀλλὰ εἶναι τοιοῦτον.

ις'. Τοῦ ὅλου αἰῶνος, καὶ τῆς ὅλης οὐσίας συνεχῶς φαντασία, καὶ ὅτι πάντα τὰ κατὰ μέρος, ὡς μὲν πρὸς οὐσίαν, κεγχραμῖς· ὡς δὲ πρὸς χρόνον, τρυπάνου περιστροφῇ.

ση'. Εἰς

Idem quoque Reisk., qui et post φρυκττόμενοι addendum autumat: ἢ καταπληττόμενοι. Conjectura satis quidem ingeniosa, nec tamen necessaria. Supra pro μὴ τι ἐπιλέλυσαι Vat. A. corrupte: μὴ τε ἐπιλέλυσαι.

Sectio 14. (ap. Lugdun. 18. Caf. 16.)

Ad Sect. 15. (ap. Lugd. 19. 20. Caf. 17.)

ζῆσον ὡς ἐν ὄρει.] Morus emendandum putabat: — ὡς ἐν ὄρῳ, tanquam in termino (limite vitae) constitutus. Hac tamen emendatione non opus esse, apparebit ex iis, quae ad h. l. in Commentario adnotabimus.

ἱστορησάτωσαν οἱ ἄνθρωποι.

quales in lecto sint, quales ad mensam, quae faciant, quae fugiant, quae sectentur, quae furentur, quae rapiant, non manibus pedibusque, sed pretiosissima sui ipsorum parte, qua, si quis velit, fides adquiri potest, verecundia, veritas, lex, genius bonus?

14. Naturae cuncta danti pariter ac recipienti, homo probe institutus atque modestus: *da*, inquit, *quidquid vis, aufer*, *quidquid vis*. Neque hoc dicit ferocia elatus, sed illi obediens eique bene volens.

15. Exigua pars superest. Vive igitur tanquam in monte: nihil enim refert, hic an illic, si ubique in mundo, tanquam in urbe. Videant atque contemplantur hominem homines verum, secundum naturam viventem: si eum non ferunt, occidant: praestat enim hoc, quam ita vivere.

16. Non jam praeterea tibi differendum est, qualis vir bonus sit; sed [curandum], ut talis fias.

17. Totius aevi atque totius naturae cogitatio crebro tibi [occurrat]: singula, si cum universa materia comparentur, quasi ficus grana, et, si cum tempore, terebrae circumvolutionis instar esse.

18. Ad

ῥεωποί.] *Vat. A.* corrupte: ιστορήστων.

εἰ μὴ φέρουσιν] *Vat. A.* perperam: οὐ μὴ φέρουσιν.

Ad Sect. 16. (ap. Lugd. 21. Caf. 18.)

Μή κεθ' ὅλως περὶ τοῦ οἰόν τινα εἶναι τὸν ἀγαθόν] *Gatakerus* pro ὅλως malebat: ὅλος —. *Reisk.* autem οἰόν τινα οἰεῖ εἶναι κ. τ. λ.

Ad Sect. 17. (ap. Lugd. 22. p. Caf. 19. p.)

συνεχῶς φαντασία] *Reisk.* malebat: συνεχῶς παρέστω φαντασία. At oratio *Antonini* abscissa talia saepissime omittit.

ὅτι πάντα τὰ κατὰ μέρος κ. τ. λ.] *Vat. A.* ὅτι πάντα ταῦτα κατὰ μέρος: haud male.

Ad

ιγ'. Εἰς ἕκαστον τῶν ὑποκειμένων ἐφίσταντα, ἐπινοεῖν αὐτὸ ἤδη διαλυμένον, καὶ ἐν μεταβολῇ, καὶ οἷον σήψει ἢ σκεδάσει γινόμενον, ἢ καὶ ὅτι ἕκαστον πέφυκεν, ὥσπερ θνήσκειν.

ιδ'. Οἱοί εἰσιν ἐσθίοντες, καθεύδοντες, ὀχεύοντες, ἀποπατοῦντες, τὰ ἄλλα; εἴτα οἱ ἀνδρονόμοι, καὶ γαυρούμενοι, ἢ χαλεπαίνοντες, καὶ ἐξ ὑπεροχῆς ἐπιπλήττοντες; πρὸ ὀλίγου δὲ ἐδούλευον πόσοις, καὶ δι' οἷα; καὶ μετ' ὀλίγον, ἐν τοιούτοις ἔσονται;

ιε'. Συμφέρει ἐκάστῳ, ὃ φέρει ἐκάστῳ ἢ τῶν ὧν φύσις. καὶ τότε συμφέρει, ὅτε ἐκείνη φέρει.

ις'. Ἐρᾷ μὲν ὄμβρου γαῖα· ἐρᾷ δὲ ὁ σεμνὸς αἰθέρ· ἐρᾷ δὲ ὁ κόσμος ποιῆσαι, ὃ ἂν μέλλῃ γίνεσθαι. λέγω οὖν τῷ κόσμῳ, ὅτι σοι συνερᾷ. μήτι δ' οὕτω κακείνο λέγεται, ὅτι φιλεῖ τοῦτο γίνεσθαι;

ιβ'. Ἦτοι

Ad Sect. 18. (ap. Lugd. 22. p.

Caf. 19. p.)

Εἰς ἕκαστον τῶν ὑποκειμένων] In Gatak. operarum errore: τῶν ὑποκειμένων.

ὥσπερ θνήσκειν] Exspectaveram cum Moro ὥστε θνήσκειν. At nihil mutat Vatic. A.

Ad Sect. 19. (ap. Lugd. 22. p.

Caf. 19. p.)

Οἱοί εἰσιν ἐσθίοντες] Vatic. A. τί οἱ εἰσιν — perperam.

εἴτα οἱ ἀνδρονόμοι] Vox ἀνδρονόμοι plerisque interpretibus susce-

pta est, pro qua igitur Caf. ἀγρονομούμενοι, i. e. imperiofi (Plautus enim aedilitatem gerere proverbialiter pro imperiosum esse dixit); Reiskius vero αὔρονομούμενοι, i. e. ventis pafsti, aut ἀβρονόμοι, i. e. insolentes [ut in Arriani Fragm. 132.].

ἐπιπλήττοντες] In Arg. perperam ἐπιπλίττοντες, expressum est.

πρὸ ὀλίγου δὲ ἐδούλευον πόσοις κ. τ. λ.] Sic omnes, praeter Glasg., Woll., Mor. et De-Jol., in quibus πρὸ ὀλίγου δὲ καὶ ἐδούλευον.

ἐν

18. Ad rerum unamquamque animum advertens, eam considera jam disolutam, et in mutatione et quasi putrefactione et dissipatione versantem, aut quatenus nata sit, ut quodammodo moriatur.

19. Quales sunt vescentes, dormientes, coeuntes, excernentes, caetera? Deinde quales, ubi inflantur, effervunt, irascuntur, et tanquam ex sublimiori loco increpant? paullo ante autem quot rebus et qua mercede ferviebant? et paullo post inter quales erunt?

20. Confert cuique, quod cuique rerum universarum natura fert: et eo confert tempore, quo illa fert.

21. Amat imbrem tellus: amat et almus aër: amat et mundus facere, quidquid futurum est, ut fiat: dico igitur mundo: *idem, quod tu, et ego amo.* Nonne vero hoc dicitur: *amat* [i. e. solet] *hoc fieri?*

22. Aut

ἐν τοιούτοις ἔσονται;] *Gatak.* margini adscriptit: *f. ὁποῖος.*

Sect. 20. (ap. Lugdun. 23. p.

Caf. 20. p.)

Ad Sect. 21. (ap. Lugd. 23. p.

Caf. 20. p.)

Ἐρᾷ μὲν ὁ μβρου γαῖα -] Hi *Euripidis* versus plenius laudantur ab *Athenaeo* in *Deipnosoph.* et *Aristotele* in *Eth. Nicom.* VIII, 2.

λέγω οὖν τῷ κόσμῳ, ὅτι σοι συνερῶ] *Vatic. A.* λ. οὖν τῷ κόσμῳ, σοι συνήρων.

μήτι δ' οὕτω κακχεῖνο λέγεται, ὅτι φιλεῖ τοῦτο γίνεσθαι;] Antea qui-

Marc. Anton.

dem sic legebatur: μήτι δ' οὕτω κακχεῖνο γίνεται καὶ λέγεται. At jam *Reisk.* verba γίνεται καὶ delenda putabat. Et revera ab h. l. aliena sunt. Argumentatur scilicet *Antoninus* a vulgari sermonis usu, quo φιλεῖν pro εἰσθάναι usurpari solet; ad quod quomodo illud γίνεται καὶ pertineat, non video. Hinc non dubitavi, auctoritate *Cod. Vatic. A.* haec verba aliunde illata hinc tollere, quod et *De Joly* fecerat, tacite tamen nec verbulo lectorem admonens. — Ceterum *Caf.* μήτι δ' οὐχ οὕτω x. τ. λ. malebat.

A a

Ad

κβ'. "Ητοι ἐνταῦθα ζῆς, καὶ ἤδη εἴθικας· ἢ ἔξω ὑπάγεις, καὶ τοῦτο ἠθέλες· ἢ ἀποθνήσκεις, καὶ ἀπελειτούργησας. παρὰ δὲ ταῦτα οὐδέν. οὐκοῦν εὐθύμει.

κγ'. Ἐναργὲς ἔστω αἰεὶ τὸ, ὅτι τοιοῦτο ἐκεῖνο ὁ ἀγρός ἐστι· καὶ πῶς πάντα ἐστὶ ταῦτά ἐνθάδε τοῖς ἐν ἄκρῳ τῷ ὄρει, ἢ ἐπὶ τοῦ αἰγιαλοῦ, ἢ ὅπου θέλεις. ἀντικρυς γὰρ εὐρήσεις τὰ τοῦ Πλάτωνος, σηκὸν ἐν ὄρει, Φησὶ * *, περιβαλλόμενος· [καὶ βάλλειν βλήματα.]

κδ'. Τί ἐστὶ μοι τὸ ἡγεμονικόν μου; καὶ ποῖόν τι ἐγὼ αὐτὸ ποιῶ νῦν; καὶ πρὸς τί ποτε αὐτῷ νῦν χρῶμαι; μήτι κενὸν νοῦ ἐστι; μήτι ἀπόλυτον καὶ ἀπεσπασμένον κοινωνίας; μήτι προστετηκὸς καὶ ἀνακεκραμμένον τῷ σαρκιδίῳ, ὥστε τούτῳ συντρέπεσθαι;

κε'. Ὁ τὸν κύριον Φεύγων, δραπέτης. κύριος δὲ ὁ νόμος. καὶ ὁ παρανομῶν, δραπέτης. ἅμα καὶ ὁ λυπούμενος, ἢ ὄρ-

Ad Sect. 22. (ap. Lugd. 24.

Caf. 21.)

καὶ ἤδη εἴθικας] *Reisk.* malebat: καὶ ἤδη σε συνείδωκας. At ipse recte observavit, *Antoninum* verbum εἴθικειν absque accusativo ponere solere, ut infra S. 37. XII, 2.

Ad Sect. 23. (ap. Lugd. 25.

Caf. 22. p.)

ὅτι τοιοῦτο ἐκ. ὁ ἀγρός ἐστι] Verba τοιοῦτο ἐκεῖνο haud dubie corrupta sunt. Nihil tamen variat *Vatic. A. Gat.* ὅτι τοιοῦτό τι οἶον ἐκεῖνο ὁ ἀγρός ἐστι emendandum putabat, *Reisk.* autem ὅτι τοιοῦτο ἐκεῖνος ὁ ἀγρός ἐστι κ. τ. λ. τοῖς ἐν ἄκρῳ τῷ ὄρει]

Reisk. malebat: τοῖς ἐν ἀγρῷ ἢ ὄρει. n. n.

σηκὸν ἐν ὄρει, Φησὶ * * περιβαλλόμενος] Asteriscis notavi, aut locum esse inane, aut saltem ex *Platonis Theaetet.* (p. 118. ed. Bip.) subaudiendum esse: τε-
χος.

[καὶ βάλλειν βλήματα] Haec verba, quae ab hoc loco aliena videntur, uncis inclusi, et in versione prorsus omisi. *Vat. A.* βδάλειν legit. Quum vero haec vox in *Platonis* l. l. proxime praecedat, in quo dicitur hoc inter tyrannum et bubulcum interesse, quod reges et tyranni insensius et insidiosius animal curent

22. Aut hic vivis et huic jam adsuevisti: aut foras abis et hoc volebas: aut moreris et vitae munere defunctus es: praeter haec nihil: bono igitur sis animo.

23. Hoc tibi semper constet, et illum locum esse agrum: et omnia tibi esse istaec, quae in montium verticibus, aut in littore aut ubicunque demum, ubi volueris. Omnino enim reperies, verum esse illud Platonis: Sic [moenibus in urbe] circumdatus, ut [pastor] caula in monte.

24. Quidnam mihi est pars mea principalis? qualem ego eam nunc praesto? ad quidnam ea nunc utor? num intellectu est vacua? num a communi societate soluta et divulsa? num carunculae ita adfixa et admixta, ut simul cum hac adficiatur?

25. Qui dominum fugit, est fugitivus: dominus autem est lex, et hanc qui transgreditur, fugitivus: simul et

A a 2

qui

curent et mulgeant, nonne videtur Antoninus sibi hoc in usum suum verbulo adnotasse? Quid vero βλήματα sibi velit, prorsus non intelligo.

Ad Sect. 24. (ap. Lugd. 26. Caf. 22. p.)

Casaubonus novam periodum ab ultimis praeced. Sect. verbis: Βάλλειν βλήματα orditur, quippe qui putat, alludi in his verbis ad ambiguam verbi βάλλειν significationem, quod ut proprie jacere et jaculari significet, ita metaphorice tum ad cogitationes animi, ut hoc ipso libro S. 12. [nobis 11.] οὐδ' εἰς νοῦν βάλλεται, tum ad sermonis usum transferatur: unde πρόβλημα:

pro quo simplex (hic βλήμα posuerit Antoninus. Locum itaque vertit: tum vero quaestiones proponere. At nimis durum hoc mihi videtur.

καὶ ποῖόν τι ἐγὼ αὐτὸ ποίω νῦν;] Minus placet, quod in Vat. A. legitur: καὶ ποῖον ταῦτ' ἐγὼ ποίω νῦν; —

κοινωνίας; μή τι — ἀνακεκραμένον] Haec verba omnia prorsus ignorat Vat. A. perperam.

Ad Sect. 25. (ap. Lugd. 27. Caf. 23.)

καὶ ὁ παρανομῶν, δραπέτης. ἅμα καὶ ὁ λυπούμενος κ. τ. λ.] Menag. inalebat: δραπέτης ἅμα καὶ ὁ παρανομῶν καὶ ὁ λυπούμενος κ. τ. λ. ὁ βού.

ἢ ὀργιζόμενος, ἢ φοβούμενος, ὃ βούλεται τι γεγονέναι, ἢ γίνεσθαι, ἢ γενέσθαι, τῶν ὑπὸ τοῦ τὰ πάντα διοικούντος τεταγμένων, ὅς ἐστι νόμος, νέμων ὅσα ἐκάστω ἐπιβάλλει· ὁ ἄρα φοβούμενος, ἢ λυπούμενος, ἢ ὀργιζόμενος, δραπέτης.

κς'. Σπέρμα εἰς μήτραν ἀφείς ἀπεχώρησε, καὶ λοιπὸν ἄλλη αἰτία παραλαβοῦσα ἐργάζεται, καὶ ἀποτελεῖ βρέφος· ἐξ οἴου οἶον; πάλιν τροφὴν διὰ φάρυγγος ἀφῆκε, καὶ λοιπὸν ἄλλη αἰτία παραλαβοῦσα, αἰσθησιν, καὶ ὀρμὴν, καὶ τὸ ὄλον, ζῶην, καὶ ῥώμην, καὶ ἄλλα (ὅσα καὶ οἷα;) ποιεῖ ταῦτα οὖν τὰ ἐν τοιαύτῃ ἐγκαλύψει γενόμενα θεωρεῖν, καὶ τὴν δύναμιν οὕτως ὀρᾶν, ὡς, καὶ τὴν βρίθουσαν, καὶ τὴν ἀνωφερῆ, ὀρῶμεν, οὐχὶ τοῖς ὀφθαλμοῖς, ἀλλ' οὐχ ἥττον ἐναργῶς.

κς'. Συνεχῶς ἐπινοεῖν, πῶς πάντα τοιαῦτα ὅποια νῦν γίνεται, καὶ πρόσθεν ἐγένετο· καὶ ἐπινοεῖν γενησόμενα. καὶ ὅλα δράματα καὶ σκηναὶς ὁμοειδεῖς, ὅσα ἐκ πείρας τῆς σῆς, ἢ τῆς πρεσβυτέρας ἱστορίας ἐγνώς, πρὸ ὁμμάτων τίθεσθαι· οἶον αὐλὴν ὅλην Ἀδριανοῦ, καὶ αὐλὴν ὅλην Ἀντωνίου, καὶ αὐλὴν ὅλην Φιλίππου, Ἀλεξάνδρου, Κρῖσου· πάντα γὰρ ἐκεῖνα τοιαῦτα ἦν, μόνον δι' ἐτέρων.

λη'. Φαντάζου πάντα τὸν ἐφ' ὧτινιοῦν λυπούμενον, ἢ θυμαρестоῦντα, ὁμοίον τῷ θυομένῳ χοιριδίῳ καὶ ἀπολακτίζοντι καὶ

ὃ βούλεται τι γεγονέναι, ἢ γίνεσθαι ἢ γενέσθαι] *Xyl. atque Cas. Gatakero legisse videbantur: ὅ,τι βούλεται κ. τ. λ. Vix autem dubito, quin cum Moro emendandum sit: οὐ γὰρ βούλεται κ. τ. λ., nisi quis cum Gat. et Menag. ὃ μὴ βούλεται κ. τ. λ., aut cum Reisk. ἐὰν μὴ βούλε-*

ταί τι κ. τ. λ. — *Verba ἢ γένεσθαι a Glasg., Woll., Mor. et De-Jol. absunt. Certe cum Reiskio malim ἢ γενήσεσθαι, quamquam non ignoro, aoristos saepe pro futuris poni.*

Ad Sect. 26. (ap. Lugd. 28. Cas. 24.)

καὶ τὴν δύναμιν οὕτως ὀρᾶν] *Reisk. putabat legendum*

qui dolet vel irascitur vel metuit: utpote qui non vult aliquid eorum, aut factum esse, aut fieri, aut futurum esse, quod ab Universitatis administratore constitutum est, qui ipse lex est, cuique, quod suum est, tribuens. Igitur qui metuit aut dolet, aut irascitur, fugitivus est.

26. Hic discedit, misso in uterum semine: id deinde alia natura excipiens excollit foetumque absolvit, ex quali qualem! Alimentum rursus per gulam demittit, quod alia deinceps excipiens caussa sensum inde motumque ac omnino vitam et vires (quot quantasque res!) efficit. Haec igitur, tanta licet involvantur caligine, contemplari oportet, et vim illam tam perspicue cernere, quam eam, qua res vel deorsum vel sursum feruntur, videmus, non oculis quidem, sed nec minus perspicue tamen.

27. Semper tecum cogita, qualia nunc sunt omnia, talia et antea facta: cogita et talia esse futura, et totas fabulas atque scenas ejusdem generis, quas vel experientia vidisti vel ex historia antiqua cognovisti, ob oculos tibi pone, ut totam Hadriani aulam, totam Antonini aulam, totam Philippi, Alexandri, Croesi aulam: omnia enim illa ejus generis fuerunt, modo per alios.

28. Hominem de re ulla dolentem, aut eam indigne ferentem, similem habe porcello, qui dum mactatur, calci-

Ap 3

trat

dum esse: καὶ τὴν δύναμιν αὐ-
τῶν οὕτως ὁρᾶν κ. τ. λ. n. n.

Ad Sect. 27. (ap. Lugd. 29.
30. p. Cas. 25.)

καὶ ὅλα δράματα] Reiskius malebat: καὶ ὁμοία δράματα. At mihi vulgaris praeferenda videtur.

Ἀλλ' ἐξ ἀνδρῶν] Operarum errore haec vox a Gat. abest.

Ad Sect. 28. (ap. Lugd. 30. p.
Cas. 26.)

Hanc et sequentem Sectionem servarunt etiam Vat. 1. 3. 4. 5., Med. - Flor. 1. 2. 3. 4., Paris. et Guelf.

καὶ ἀπολακκτίζοντι καὶ κερραγοῖ] Copulativam Ed. Xyl. 1., Argent., Lugd., Cas., Oxon. et Cod. Vat., Med. - Fl., nec

καὶ κενονγάτι. ὅμοιος καὶ ὁ οἰμῶζων ἐπὶ τοῦ κλινιδίου μόνος
σιωπῇ τὴν ἔνδεσιν ἡμῶν. καὶ ὅτι μόνω τῷ λογικῷ ζῶν δέδε-
ται, τὸ ἐκουσίως ἐπεσθαι τοῖς γινόμενοις. τὸ δὲ ἐπεσθαι
ψιλόν, πᾶσιν ἀναγκαῖον.

κθ'. Κατὰ μέρος ἐφ' ἐκάστου ἵππ. ποιεῖς ἐφιστάνων,
ἔρῳτα σεαυτὸν, εἰ ὁ θάνατος δεινὸν καὶ τὸ τούτου στέ-
ρεσθαι.

λ'. Ὅταν προαιδέκτης ἐπὶ τινος ἁμαρτίας, εὐθύς με-
ταβαῖς, ἐπιλογίζου, τὸ παρόμοιον ἁμαρτάνεις· οἶον, ἀργύριον
ἀγαθὸν εἶναι κρίνεις, τὴν ἡδονὴν, ἢ τὸ δοξάριον, καὶ κατ'
εἶδος ταύτῃ γὰρ ἐπιβαλλὼν, ταχέως ἐπιλήσῃ τῆς ὀργῆς
συμπύπτοντος τοῦ, ὅτι βιάζεται· τί γὰρ ποιήσεις; ἢ εἰ δύ-
νασαι, ἄφαλε αὐτοῦ τὸ βιαζόμενον.

λα'. Σατύρινα ἰδὼν Σωκρατικόν, Φαγιάζου ἢ Εὐτα-

χῆν

nec non *Parisiensis* ante ἀπο-
λακτίζοντι addunt; abest au-
tem a *Gataker*. omnibusque,
quae eam sequuntur.

ὅμοιος καὶ ὁ οἰμῶζων] *Haud cunctanter pro vulgari*
ὅμοιον ex Codd. Vat. 2. 3. 4. 5.,
Med. 1. 3. 4., Paris. et Guelf.
recepi ὅμοιος, quod et Gata-
kerus et Cas., qui idem in
MSS. Hoeschel. invenerat, re-
ponendum esse judicarunt.
Exemplo nobis praeiit De
Joly.

ἐπὶ τοῦ κλινιδίου μό-
νος σιωπῇ τὴν ἔνδεσιν
ἡμῶν] Verba: ἐπὶ τοῦ κλινι-
δίου a *Vat. 2. 3. 4. 5., Med. 1.*
3. 4., Paris. et Guelf. absunt.

Pro τὴν ἔνδεσιν autem solus
Vat. 2. τὴν ἔνδεσιν exhibet. —
Roche malebat τὸ σιωπῇ in
σιωπῶν mutari et cum se-
quentibus jungi, καὶ σιωπῶν,
ὅτι μόνος κ.τ.λ. At satis ele-
ganter ὁ οἰμῶζων σιωπῇ ὀρθῶς
videtur τῷ λυπούμενῳ καὶ δυσ-
αρεστοῦντι, et omnia bene co-
haerent, si verba ὅμοιος —
ἡμῶν pro parenthesi habemus.
δέδοται] *Vatic. 2. δίδοται,*
quod minus placet.

Ad Sect. 19. (ap. Lugd. 30. p.
Cas. 27.)

De *Codd.*, in quibus conti-
netur, vide, quae ad initium
Sectionis proxime praecedentis
adnotavimus.

ἐρῷ.

trat et vociferatur: hujus etiam similis est, qui decumbens in lectulo tacite adligationem nostram deplorat: [confidera porro] animali duntaxat rationi praedito datum esse, ut iis, quae sunt, sponte possit obsequi, simpliciter autem sequi, omnibus esse necessarium.

29. Singulatim ad res, quas agis, singulas animum advertens te percontare, an malum sit mora propterea, quod hac re te privat.

30. Quando peccato alicujus offenderis statim [ad te] transiens tecum perpende, quid ejusdem generis et ipse pecces, ut, quod argentum bonum habes, aut voluptatem, aut gloriolam, aut hujus generis alia: huic enim rei intentus mox irae obliviscaris, si et illud tibi succurrerit, hominem vi coactum agere. Quid enim faciet? Si vero potes, libera eum vi illa cogente.

31. Satyronem ubi vides, Socraticam cogita Euty-

Aa 4

chem

[ἐρώτα σεαυτὸν] *Vat.* 2. 3. 4. 5., *Med.* 1. 2. 3. 4. et *Parif.* ἐπερώτα. (nisi quod in nonnullis perperam ἐπερωτᾶ scriptum est), quod eodem cum vulgato redit.

εἰ ὁ θάνατος δεινὸν διὰ τὸ τούτου στέρεσθαι] *Parif.* corrupte: ἡ ὁ θάνατος δεινὸν τὸ διὰ τούτου στέρεσθαι. — Lubens tamen amplecterer: δεινὸν τι, si modo unus Codex hanc lectionem offerret.

Ad Sect. 30. (*ap. Lugd.* 31. *Caf.* 28.)

Ὅταν προσκόπτης ἐπὶ κ. τ. λ.] *Vatic.* A. corrupte: ὅτας προσκόπτης.

τί παρόμοιον ἀμαρτά-

νεις] *Vat.* A. iterum vitiose: τί παρὼν ἀμαρτάνεις.

τὴν ἡδονὴν] Expecta-
ram cum *Reisk.* ἡ τὴν ἡδονήν.
At nihil variant nec *Edd.* nec *Vat.* A.

ἡ εἰ δύνασαι] *Gat.* ope-
rarum vitio: ἡ δύνασαι, omissa
conditionali.

Ad Sect. 31. (*ap. Lugd.* 32.
Caf. 29.)

Σατύρων] Malim cum
Gat. et *Reisk.* Σατυρίων. Li-
bris tamen invitis, maxime
in nominibus propriis, ali-
quid mutare, nimis audax
videtur.

ἡ εὐτυχίαν] *Reisk.* place-
bat εὐτύχην, i. e. εὐτύχιον.

ἡ ἴμε-

χῆν, ἢ Ὑμένα. καὶ Εὐφράτην ἰδὼν, Εὐτυχίαν, ἢ Σιλουανὸν Φαντάζου. καὶ Ἀλκίφρονα, Τροπαιοφόρον Φαντάζου· καὶ Ξενοφῶντα ἰδὼν, Κρίτωνα ἢ Σεύηρον Φαντάζου. καὶ εἰς ἑαυτὸν ἀπιδὼν, τῶν Καισάρων τινὰ Φαντάζου, καὶ ἐφ' ἑκάστου τὸ ἀνάλογον. εἶτα συμπροσπιπτέτω σοι, ποῦ οὖν ἐκεῖνοι; οὐδαμοῦ· ἢ ὅπου δὴ; οὕτως γὰρ συνέχῃς θεάσῃ τὰ ἀνθρώπινα, καπνὸν, καὶ τὸ μηδέν. μάλιστα ἔσθ' συμμνημόνεύσης, ὅτι τὸ ἀπαξ μεταβαλὼν οὐκέτι ἔσται ἐν τῷ ἀπείρῳ χρόνῳ. σὺ οὖν ἐν τίνι; τί δ' οὐκ ἀρκεῖ σοι τὸ βραχὺ τοῦτο κοσμίως διαπερᾶσαι; οἶαν ὕλην καὶ ὑπόθεσιν Φεύγεις; τί γὰρ ἐστι πάντα ταῦτα ἄλλο; πλὴν γυμνάσματα λόγου ἐσθρακώτος ἀκριβῶς καὶ φυσιολόγως τὰ ἐν τῷ βίῳ; μέγα οὖν, μέγα χρί ἐξοικειώσης σαυτῷ, καὶ ταῦτα ὡς ὁ ἐρρωμένος στόμαχος πάντα ἐξοικεῖοι, ὡς τὸ λαμπρὸν πῦρ, ὅ,τι ἂν βάλης; Φλόγα ἐξ αὐτοῦ καὶ αὐγὴν ποιεῖ.

λβ. Μηδενὶ ἐξέστω εἰπεῖν ἀληθεύοντι περὶ σου, ὅτι οὐχ ἀπλοῦς, ἢ ὅτι οὐκ ἀγαθός· ἀλλὰ ψευδέσθω, ὅστις τούτων

ἢ Ὑμένα] *Reisk.* aut Ὑμένιον aut Εὐμένην restituendum autumabat.

ἢ Σιλουανὸν] In *Xyl.* i. operarum vitio, ut videtur, ἢ Σιλουίου expreſsum est.

καὶ εἰς ἑαυτὸν ἀπιδὼν τῶν Καισάρων τινὰ Φαντάζου] Haec omnia a *Vatic.* A. absunt.

καὶ ἐφ' ἑκάστου τὸ ἀνάλογον] *Vat.* A. καὶ ἐφ' ἑκάστου τῶν ἀναλόγων, quod aliquis fortasse praeferat.

ἢ ὅπου δὴ;] *Haud dubitavi*, monente *Gat.*, ὅπουδῃ, ut in omnibus editum est, in ὅπου δὴ disjungere, et post haec verba signum interrogandi collocare. Quis enim ignorat, librarios saepissime in talibus fuisse admodum negligentes?

καπνὸν καὶ τὸ μηδέν.] Haec verba *Menagio* initium *Senarii* videbantur. Hinc ita locum restituendum putabat: καπνὸν τε καὶ κ. τ. λ.

chem aut Hymenem: et Euphratem ubi vides, Eutychionem cogita aut Sylvanum: Alciphronem viso, Tropaeophorum cogita: et Xenophonte, Critonam aut Severum: et te ubi adspicis, Caesarum aliquem cogita, et sic in quoties geminum ei aliquem. Tum tibi succurrat: ubi jam illi? nusquam; aut ubi tandem? Sic enim semper perspectum habebis, humana omnia fumum ac nihil esse: praesertim si simul recordatus fueris, quod semel mutatum sit, id non per infinitum tempus duraturum: tu vero quamdiu? Cur vero tibi non sufficit, spatium hoc tam breve, prout decet, transigere: qualem agendi materiam, qualem rem, in qua labores, praetermittis? Quid enim haec omnia sunt, nisi exercitia rationis, quae accurate et prout naturae scrutatorum decet, ea, quae in vita fiunt, perspexit? Perstare igitur, donec et haec tibi familiaria reddideris, quemadmodum stomachus robustus cuncta sibi reddit familiaria, quemadmodum ignis validus, quidquid injeceris, flammam inde et fulgorem edit?

32. Nemini liceat vere de te dicere, non esse te simplicem aut non esse te bonum: sed mentiatur, quisquis

A a 5 horum

μεταβλόν] In *Gat.* operarum errore: μεταβολόν.

σὺ οὖν ἐν τίνι;] *Vat. A.* τί οὖν ἐν τίνι; *Reiske* malebat: σὺ οὖν ἐκτείνῃ, aut τί οὖν ἐκτείνῃ, quid ergo laboras? quid te angis?

ὡς ὁ ἐρῶμένος στόμαχος] ὡς perperam ab *Arg.* abest. — *Vatic. A.* satis ridicule pro στόμαχος exhibet στοχασμός.

Ad Sect. 32. (ap. Lugd. 33. Cas. 30.)

Haec Sectio etiam in *Vat. 2. 3. 4. 5. Med. Flor. 1. 2. 3. 4. Paris. et Guelf.* servata est.

Μηδενὶ ἐξέστω] *Guelf.* μηδενὶ ἐξίστω.

ὅστις τούτων τι περὶ σου ὑπολήψεται] — *Vatic. 2. 4., Paris. et Guelf.* in verso ordine: ὅστις περὶ σου τούτων τι ὑπολήψεται.

τούτων τί περί σου ὑπολήψεται· πᾶν δὲ τὸ τοιοῦτο ἐπὶ σοί· τίς γὰρ ὁ κωλύων ἀγαθὸν εἶναι καὶ ἀπλοῦν; σὺ μόνον κρῖνον μηκέτι ζῆν, εἰ μὴ τοιοῦτος ἔσῃ. οὐδὲ γὰρ αἰρεῖ λόγος μὴ τοιοῦταν ὄντα.

ἀλλ'· Τί ἐστὶ τὸ ἐπὶ ταύτης τῆς ὕλης δυνάμενον κατὰ τὸ ὑγιέστατον πραχθῆναι ἢ ῥηθῆναι; ὅ,τι γὰρ ἂν τοῦτο ἦ, ἔξεστιν αὐτὸ πράττειν τῇ εἰπεῖν καὶ μὴ προφαιρίζου, ὡς κωλυόμενος· οὐ πρότερον παύσει στένων, πρὶν ἢ τοῦτο πάθῃς, ὅτι οἷον ἐστὶ τοῖς ἡδυσταθοῦσιν ἡ τρυφή, τοῦτό σοι τὸ ἐπὶ τῆς ὑποβαλλομένης καὶ ὑποπιπτούσης ὕλης ποιεῖν τὰ οἰκεῖα τῇ τῶν ἀνθρώπου κατασκευῇ· ἀπόλαυσιν γὰρ δεῖ ὑπολαμβάνειν, πᾶν ὃ ἔξεστι κατὰ τὴν ἰδίαν φύσιν ἐνεργεῖν. πάντα γὰρ δὲ ἔξεστι. τῷ μὲν οὖν κυλίνδρῳ οὐ πανταχοῦ δίδοται φέρεσθαι τὴν ἰδίαν κίνησιν, οὐδὲ τῷ ὕδατι, οὐδὲ πυρὶ, οὐδὲ τοῖς ἄλλοις, ὅσα ὑπὸ φύσεως ἢ ψυχῆς ἀλόγου διοικεῖται· τὰ γὰρ διείρχοντα καὶ ἐκιστάμενα πάλαι· τοῖς δὲ καὶ λόγος διὰ παντὸς τοῦ ἀντιπίπτοντος οὕτως παρεῖσθαι δύναται, ὡς στέφειν καὶ ὡς θέλει ταύτην τὴν φρασιάνην πρὸ ὁμολογίας τιθέμενης μεθ' ἧν ἐνεχθήσεται ὁ λόγος διὰ πάντων, ὡς πῦρ ἄνω, ὡς λίθος κάτω, ὡς κύλινδρος κατὰ

πρᾶνοῦς,

πᾶν δὲ τὸ τοιοῦτο ἐπὶ σοί.] *Haud dubitavi ex auctoritate Med. 2. et Paris. sic edere pro eo, quod antea vulgatum erat: πᾶν δὲ τοῦτο. Med. 3. τοιοῦτον.*

[ὅ,τι γὰρ ὁ κωλύων] *Sic omnes Editi et Vat. A. Ceteri Vatic., Med., Paris. et Guelf. melius fortasse: τίς γὰρ ὁ κωλύων, nisi quod in qui-*

busdam vitiose κωλύσων scriptum est.

ἀγαθὸν εἶναι καὶ ἀπλοῦν;] *Vatican. 3. et 5. Med. 1. 2. 3. 4. et Guelf. ἀγαθὸν εἶναι σε καὶ ἀπλοῦν;*

Ad Sect. 33. (ap. Lugd. 34. Cas. 21.)

πρὶν ἢ τοῦτο πάθῃς, ὅτι οἷον κ. τ. λ.] *Reisk. putabat*

horum aliquid de te opinetur. Hujus generis autem quidquid est, id omne in potestate tua est situm: quis enim prohibet, quo minus bonus atque simplex sis? Tu tantum statue, non diutius vivere, nisi talis sis: neque enim, nisi talem [vivere te], ratio jubet.

33. Quid est, quod in hac materia optime vel fieri vel dici possit? quidquid enim fuerit, vel facere vel dicere licet: neque praetende, te impediri. Neque prius genere define, quum ita adfectus sit, ut, quod voluptariis sunt deliciae atque luxus, idem tibi fuerit actio constitutioni humanae consentanea in quavis materia subjecta tibi que oblata; voluptatis enim fructus tibi existimandus est, quidquid secundum naturam tuam agere tibi licet: hoc autem ubique licet: atque cylindro quidem non datur, ut proprio motu ubique feratur, neque aquae, neque igni, neque alia, quae a natura [mera] aut anima ratione carente reguntur: multa enim sunt, quae haec coërceant, iisque obstitant; mens autem et ratio per omnia, quae obstitant secundum naturam suam et voluntatem procedere potest. Hanc facilitatem, qua ratio pergere potest per omnia, quemadmodum ignis sursum, lapis deorsum, cylindrus per declive, ob oculos tibi

tabat post πᾶθης punctum minus esse collocandum, deinde ὅτι, ut a librario profectum, tollendum, et a verbo οἶον novam Sectionem incipiendam. Ingenue autem profiteor, me nullo modo intelligere, quam ob causam his emendationibus opus sit.

τοῦτό σοι τὸ ἐπὶ κ. τ. λ.] Reisk. malebat: τοιοῦτόν σοι ἐπὶ κ. τ. λ.

τῷ μὲν οὖν κυλίνδρῳ οὐ πανταχοῦ δίδοται κ. τ. λ.] Vat. A. corrupte: τῷ μὲν οὖν δειλάνδρῳ κ. τ. λ.

φέρεσθαι τὴν ἰδίαν κίνησιν] Expectaveram cum Reiskio κατὰ τὴν ἰδίαν κίνησιν. At nihil mutant libri, et subintelligi potest κατὰ.

ταύτην τὴν ῥαστώνην] Vat. A. particulam τὴν perperam neglexit.

πνεύματος, μηκέτι αὐτὸν ἐπιζητεῖ. τὰ γὰρ λαοὶ ἐγκάματα
ἦτοί τοῦ σωματικοῦ ἐστὶ τοῦ νεκροῦ, ἢ χωρὶς ὑπολήψεως,
καὶ τῆς αὐτοῦ τοῦ λόγου ἐνδόσεως, αὐθραύει οὐδὲ ποιεῖ κα-
κὸν οὐδοτιῶν· ἐπεὶ τοί· καὶ ὁ πάσχων αὐτὸ, κακὸς ἂν εὐ-
θύς ἐγένετο. ἐπὶ γοῦν τῶν ἄλλων κατεσκευασμάτων, πάν-
των ὅτι ἂν κακόν τι αὐτῶν συμβῇ, παρὰ τοῦτο χειρὸν γίνε-
ται αὐτὸ τὸ πάσχον· ἐνταῦθα δὲ, εἰ δεῖ εἰπεῖν, καὶ κρείτ-
των γίνεται ὁ ἀνθρώπος, καὶ ἐπαινετώτερος, ὀρθῶς χρῶμα-
τος τοῖς προσπίπτουσιν. ὅλως δὲ μέμνηται, ὅτι τὸν φύσει
πολίτην οὐδὲν βλάπτει, ὁ πόλιν οὐ βλάπτει, αὐδὲ γε πό-
λιν βλάπτει, ὁ νόμον οὐ βλάπτει· τούτων δὲ τῶν καλου-
μένων ἀκλήρημάτων οὐδὲν βλάπτει νόμον, ὁ τὸν νόμον οὐ
βλάπτει, οὔτε πόλιν, οὔτε πολίτην.

ὡς αὖτ' ὁ δὲ δαδὸν ὑπὸ τῶν ἀληθῶν δογμάτων, ἀφ-

αἰσθεῖται καὶ τὸ βραχύτατον, καὶ ἐν μέσῳ κείμενον εἰς ὑπόμνησιν

αἰσθησίας καὶ ἀφοβίας· οἷον, — — — — —

Φύλλα τὰ μὲν τ' ἀνέμος χαμαὶ εἰς ἄχρει, — — — — —

ὡς ἀνδρῶν ἡγετῆς, — — — — —

ἐπεὶ τοί· καὶ ὁ πάσχων — — — — — Φυλ-

αὐτὸ, κακὸς κ. τ. λ.] Mer. — — — — —

Cas. malebat: καὶ ὁ πάσχων — — — — —

αὐτός, κακὸς κ. τ. λ. — — — — —

οὐδὲ γε πόλιν βλάπτει] — — — — —

Vat. A. perperam: οὐδὲ γε πο- — — — — —

λίτην βλάπτει. Idem mox: — — — — —

ὁ τὸν νόμον κ. τ. λ. — — — — —

ὁ τὸν νόμον κ. τ. λ.] — — — — —

Vatic. A. vitiose: ὅτοι νῦν οὔτε — — — — —

πόλιν, οὔτε πολίτην, omittis — — — — —

verbis: νόμον οὐ βλάπτει — — — — —

Ad Sect. 34. (ap. Lugd. 35. — — — — —

Cas. 32.) — — — — —

Hanc Sectionem servarunt — — — — —

quoque Vat. 2. 3. 4. 5., Med. — — — — —

Flor. 1. 2. 3. 4. et Paris. — — — — —

τῷ δεδηγμένῳ] Hanc — — — — —

lectionem cum Xyl. 1., Lug- — — — — —

dun., Cas. Oxon. et omnibus — — — — —

Mssis retinui. Nam et hi — — — — —

omnes, praeter Guelf., δε- — — — — —

δηγμένῳ retinent. Nec absur- — — — — —

dum videtur, quod Cas. con- — — — — —

tendit, Antoninum fortasse ab- — — — — —

ludere ad Platon. Conviv. lo- — — — — —

cum, quem in Comment. ad — — — — —

h. l. indicabo. Cod. Guelf. — — — — —

et Ed. (Bas.) Arg., Gatak. et — — — — —

reliquae τῷ δεδηγμένῳ exhibent.

tibi pone, nec amplius quid require. Reliqua enim impedimenta aut corporis sunt, id est, cadaveris, aut sine opinione et ipsius rationis remissione nec vulnerant, nec minimum quidem mali efficiunt: alioquin etiam, qui hoc pateretur, statim deterior fieret: in aliis quidem operibus certe id, cui mali quid contingit, et ipsum deterius redditur; hic autem, si dicere fas est, adeo melior fit homo et laude dignior, si iis, quae sibi objiciuntur, recte utitur. Omnino autem memento, civem indigenam nihil laedere, quod non civitatem laedat, nihil vero civitatem violare, quod non legem violet: eorum autem, quae incommoda s. infortunia dicunt, nihil legem violat: quod igitur legem non violat, neque civitatem, neque civem laedit.

34. Qui veris animi decretis imbutus est, ei sufficit et brevissimum et e trivio arreptum ad eum exhortandum, ut moerorem atque metum profliget, ut:

Sternit humi frondes alias vis aspera venti

Sic hominum genus est.

Fo-

bent. *Gatak.* autem emendandum putabat: τῷ δεδειγμένῳ, aut δεδιδαγμένῳ, aut πεπαιδευμένῳ. — *Amicus* quidam *Casauh.* fil. δεδογμένῳ, quibus tamen omnibus non opus esse videtur.

Φύλλα τὰ μὲν τ' ἄνεμος χαμάδις χέει.

[Ὡς ἀνδρῶν γενεή. ---]

Plura horum versuum ex *Homeri Iliad.* ζ', v. 147. etc. de promptorum verba nec *Xyl.* i. nec (*Baf.*) et *Lugd.* agnoscit.

In *Arg.* vero, *Cas.*, *Gat.* reliquisque, excepta *De-Jol.*, ex *Homero* suppleti integri versus sic exhibentur:

Φύλλα τὰ μὲν τ' ἄνεμος χαμάδις χέει, ἄλλα δὲ
ἢ ὕλη

Τηλεθώσα φύει, ἔαρος δ' ἐπιγίγνεται ὥρη.

Ὡς ἀνδρῶν γενεή, ἣ μὲν φύει, ἣ δ' ἀπολήγει.

At ea, quae ab Editoribus suppleta sunt, ne ullus quidem Codex Mssus exhibet, quare eadem, praeeunte *De-Joly*,

Φυλλάρια δὲ καὶ τὰ τεκνία σου· Φυλλάρια δὲ καὶ ταῦτα τὰ ἐπιβοῶντα ἀξιοπίστως, καὶ ἐπευφημοῦντα, ἢ ἐκ τῶν ἐναντίων καταρώμενα, ἢ ἡσυχῇ ψέγοντα, καὶ χλευάζοντα· Φυλλάρια δὲ ὁμοίως, καὶ τὰ διαδεζόμενα τὴν ὑστεροφημίαν. πάντα γὰρ ταῦτα ἕαρος ἐπιγίγνεται ὥρῃ· εἴτα ἄνεμος καταβέβληκεν· ἐπειθ' ἡ ὕλη ἕτερα ἀντὶ τούτων φύει. τὸ δὲ ὀλγοχρόνιον κοινὸν πᾶσιν· ἀλλὰ σὺ πάντα ὡς αἰώνια ἐσόμενα, φεύγεις, καὶ διώκεις· μικρὸν καὶ καταμύσεις· τὸν δὲ ἐξεργνόντα σε, ἤδη ἄλλος θρηνήσει.

λέ'. Τὸν ὑγιαίνοντα ὀφθαλμὸν πάντα ὁρᾶν δεῖ τὰ ὀρατά, καὶ μὴ λέγειν, τὰ χλωρὰ θέλω· τοῦτο γὰρ ὀφθαλμιῶντός ἐστι. καὶ τὴν ὑγιαίνουσαν ἀκοὴν, καὶ ὁσφρησιν εἰς πάντα δεῖ τὰ ἀκουστά καὶ ὁσφραντὰ ἐτοίμην εἶναι. καὶ τὸν ὑγιαίνοντα στόμαχον πρὸς πάντα τὰ τρόφιμα ὁμοίως ἔχειν, ὡς μύλην πρὸς πάντα ὅσα ἀλέσουσα κατεσκευάσται· καὶ τὰ-

νν

Joly, ex *Antonini* contextu tollenda putavi. Ceterum *Vatic.* 3. 4. 5. vitiose τὰ φύλλα pro φύλλα τὰ exhibent. Pro χαμάδης χέει *Vat.* 3. χαμάδιον, omisso χέει. *Vat.* 4. χαμάδος χέει. *Vat.* 5. χαμάδιος χ.

Φυλλάρια δὲ καὶ τὰ τεκνία σου] Antea editum erat: Φυλλάριον δὲ καὶ τ. τ. σ. Pluralem ex *Vat.* 2. 3. 4. 5., omnibus *Med.* et *Parif.* recipiendum putavi.

τὰ ἐπιβοῶντα] Articulum τὰ *Vatic.* 4. et 5. non agnoscunt.

ἐπευφημοῦντα] Recepi hoc ex *Vat.* 2. 3., *Med.* 1. 3. et 4.; idemque in *Msspto Hœ-*

schel. repererat *Casab.* *Vulg.* ἐπιφημοῦντα.

ἢ ἐκ τῶν ἐναντίων καταρώμενα] *Vatic.* 3. corrupte: ἢ ἐκ τ. ἐν. καταρκαταρώμενα.

ἢ ἡσυχῇ ψέγοντα] In *Xyl.* 1. perperam ἡσυχῇ expressum est. *Vatic.* A. 2. 3. 4. 5., *Med.* 1. 2. 3. et *Parif.* ἡσυχῇ λέγοντα, et *Med.* 4. vitiose λόγοντα.

πάντα γὰρ ταῦτα] *Vatic.* 3. 4. 5., *Med.* 1. 2. 3. 4. et *Parif.* πάντα γὰρ τὰ τοιαῦτα; haud male.

εἴτα ἄνεμος] *Parif.* ἄνεμος.

ἐπειθ' ἡ ὕλη] *Parif.* ἐπειθ' ὕλη, omisso articulo.

ἔτε.

Foliola et filiolii tui; foliola et illi, qui maximo sublato clamore, ut fidem dictis faciant, alios celebrant, aut e contrario diris devovent, aut clam vituperant et subsannant; foliola pariter ii, qui famam tui posthumam exicipient: haec enim omnia verno prodeunt tempore: post ventus humum sternit: deinde alia ipsorum in locum silva profert: brevitatem autem temporis omnibus est communis; tu vero omnia perinde ac aeterna forent, fugis et sectaris: mox et tui claudentur oculi: eum vero, qui te extulit, mox alius lugebit.

35. Sani est oculi, cernere visibilia quaevis, nec dicere, viridia se velle: hoc enim ejus est, qui oculis laborat: sani porro et auditus et olfactus est ad omnia, quae auditu et olfactu percipi possunt, aptum esse et ad commodatum: stomachi porro valentis ad omnia alimenta pariter se habere, quemadmodum mola se habet ad omnia, ad quae

mo-

ἑτερα ἀντὶ τούτων] *Paris.* ab altera manu: ἐτέρους ἀντὶ τούτων: perperam.

κοινὸν πάντων] *Vat.* 2. 3. 4. 5., *Med.* 1. 2. 3. 4. et *Paris.* κοινὸν ἀπάντων.

μικρὸν καὶ καταμύσει] *Vat.* 2. 3., *Med.* 1. 2. 3. 4. et *Paris.* μικρὸν οὖν καὶ καταμύσεις. At particula conclusiva ab hoc loco aliena videtur.

τὸν δὲ ἐξενεγκόντα σε ἤδη] ἤδη exhibent *Vatic. A.* 2. 4. 5., *Med.* 4. et omnes Editiones; omittunt *Vatic.* 3., *Med.* 1. 2. 3. et *Paris.*

Ad Sect. 35. (ap. *Lugd.* 36. *Caf.* 33.)

Hanc Sectionem servarunt

quoque *Vatic.* 2., *Med.* 1. 2. 3. 4. et *Guelf.*

εἰς πάντα δεῖ τὰ ἀκουστά καὶ ὁσφραντὰ ἐτοιμὴν εἶναι] *Vat.* 2., *Med.* 4. et *Guelf.* εἰς πάντα τὰ ἀκουστά καὶ ὁσφραντὰ ἐτοιμὴν δεῖ εἶναι.

πρὸς πάντα τὰ τρόφιμα] Antea edebatur: πρὸς πάντα τρόφιμα. Articulum habes ex *Medic.* 2. 3. et *Paris.*, quorum posterior autem πρὸς illud perperam omisit.

πρὸς πάντα ὅσα ἀλέσουσα κατασκευάσται] ἀλέσουσα editi omnes et *Vatic. A.* Contra *Vat.* 2., *Med.* 1. et *Paris.* ἀλήσουσα. *Guelf.* ἀλήσουσα. *Med.* 4. ἀλήσασκα, et *Med.* 3. ἀλήσουσκα.

τα

κυν τὴν ὑγιαίνουσιν δαίνοισιν πρὸς πάντα δεῖ τὰ συμβαίνοντα ἐτοίμην εἶναι. ἡ δὲ λέγουσα, τὰ τεχνία εὐζέσθω, καὶ πάντες ὅτι ἂν πράξω ἐπαινείτωσαν, ὁφθαλμός ἐστι τὰ χλωρὰ ζητῶν, ἢ ὀδόντες τὰ ἀπαλά.

λς'. Οὐδεὶς ἐστὶν οὕτως εὐποτμος, ὃ ἀποθνήσκοντι οὐ παρεστήξονται τινες ἀσπαζόμενοι τὸ συμβαῖνον κακόν. σπουδαῖος καὶ σοφὸς ἦν. μὴ τὸ πανύστατον ἔσται τις ὁ καθ' αὐτὸν λέγων; ἀναπνεύσω μὲν ποτα ἀπὸ τούτου τοῦ παιδαγωγοῦ. Χαλεπὸς μὲν οὐδενὶ ἡμῶν ἦν. ἀλλὰ ἡσθάνομην, ὅτι ἡσυχῇ καταγινώσκει ἡμῶν. ταῦτα μὲν οὖν ἐπὶ τοῦ σπουδαίου. ἐφ' ἡμῶν δὲ πόσα ἄλλα ἐστὶ, δι' ἃ πολὺς ὁ ἀπαλακτιῶν ἡμῶν; τοῦτο οὖν ἐννοήσεις ἀποθνήσκων, καὶ εὐκλῶτερον ἐξελεύσῃ, λογιζόμενος, ἐκ τοιούτου βίου ἀπέρχομαι, ἐν ᾧ αὐτοὶ οἱ κοινωνοὶ, ὑπὲρ ὧν τὰ τεσαῦτα ἡγωνισάμην, ἠϋξάμην, ἐφρόντισα, αὐτοὶ ἐκεῖνοι ἐθέλουσί με ὑπάγειν, ἄλλην τινα τυχὸν ἐκ τούτου ῥαστώνην ἐλπίζοντες. τί ἂν οὖν τις ἀντέχοιτο τῆς ἐνταῦθα μακροτέρας διατριβῆς; μὴ μὲν τοι διὰ τοῦτο ἔλαττον εὐμενῆς αὐτοῖς ἄπιθι, ἀλλὰ τὸ ἴδιον ἔθος διμαύζων, Φίλος, καὶ εὖνους, καὶ ἰλεως, καὶ μὴ πάλιν ὡς ἀποσπώμενος· ἀλλ', ὥσπερ ἐπὶ τοῦ εὐθανατοῦντος εὐκόλως τὸ ψυχάριον ἀπὸ τοῦ σώματος ἐξελεῖται, τοιαύτην καὶ

τὰ τεχνία εὐζέσθω] *par. 2. σώζεσθαι: viii. 10.*

ἡ ὀδόντες τὰ ἀπαλά.] *parif. καὶ ὀδόντες τὰ ἀπ.*

Ad Sect. 36. (ap. Lugd. 37. Caf. 34.)

ὃ ἀποθνήσκοντι οὐ παρεστήξονται τινες] *Iba Xyl. 1., Arg. et Lugd. At*

παρεστήσονται ediderunt *Caf., Gat. et reliqui.* Rectum tamen illud puto, a verbo scilicet ἐσθήκω formatum, de quo vid. *Ernesti ad Callimachi Hymn. in Apollin. v. 14. et Fischer. Animadv. ad Welleri Gramm. Gr. T. II. p. 249.*

μὴ τὸ πανύστατον ἔσται τις ὁ καθ' αὐτὸν λέγων.] *Negativam non agno-*

molenda condita est. Sic igitur et mentis sanæ est, ad omnia, quæ eveniant, esse paratam. Illa vero, quæ, *liberos*, inquit, *mihi salvos velim, omnes, quidquid faciam, laudent, velim*, oculi est instar, viridia poscentis aut dentium mollia postulantium.

36. Nemo adeo felix est, cui morienti non sint adstituri quidam, qui malo, quod accidit, laetentur. Bonus sapiensque fuerit: an non ad extremum erit, qui de illo dicat? *Respirabo tandem ab hoc paedagogo: nemini quidem nostrum gravis erat; sed sensi tamen, tacite illum nos condemnare.* Haec igitur de viro probò. Nobis autem quam multa sunt alia, ob quæ a nobis liberari cupiant haud pauci? Haec igitur si inter moriendum cogitaveris, libentius discedes, reputans, te ex ea vita discedere, ex qua ipsi vitæ focii et familiares, quorum gratia tot labores suscepisti, tot fudisti preces, tot curas sustinuisti, te volunt migrare, quod ex morte tua fortasse levaminis aliquid sperant. Quid igitur est, cur quis diutius hic morari cupiat? nec propterea tamen minus illis propitius discede, sed morem tuum servans, amicus, benevolus, mitis: neque tamen contra quasi avellendus, sed ut in eo, cui facilis obtigit mors, animula a corpore nullo negotio exsolvitur, talem

agnoscit, et caetera verba sine interrogatione legit *Vat. A.*

ἀναπνεύσω μὲν ποτε] *Exspectaveram aut cum Gatakero ἀναπνεύσομέν ποτε, aut cum Reiskio ἀναπνεύσωμέν ποτε, aut ἀνεπνεύσαμεν ποτε. At nihil variant Editiones et Vatic. A.*

καταγινώσκει ἡμῶν] *Xyl. i. operarum vitio, opi-*
Marg. Anton.

nor: καταγινώσκει. Ceterae, prout et nos edidimus.

δι' ἃ πολὺς ὁ ἀπαλλακτιῶν ἡμῶν; τοῦτο οὖν ἐννοήσεις κ. τ. λ.] *Vat. A. nitiose: δι' ἃ πολλοῦς ὁ ἀπαλλακτιῶν ἡμῶν; διὰ τοῦτο οὖν ἐννοήσεις κ. τ. λ.*

αὐτοὶ ἐκεῖνοι ἐθέλουσι με κ. τ. λ.] *Vatic. A. αὐτοὶ ἐκεῖνοι θέλουσι με κ. τ. λ.*

Bb

Ad

καὶ τὴν ἀπὸ τούτων ἀποχώρησιν δεῖ γενέσθαι· καὶ γὰρ
τούτοις ἡ φύσις συνῆψε, καὶ συνέκρινεν. ἀλλὰ νῦν διαλύει;
διαλύομαι, ὡς ἀπὸ οἰκείων μὲν, οὐ μὴν ἀνθελκόμενος, ἀλλ'
ἀβιάστως· ἐν γὰρ καὶ τοῦτο τῶν κατὰ φύσιν.

λζ'. Ἐθίσον ἐπὶ παντός, ὡς οἶόν τε, τοῦ πρασσομέ-
νου ὑπὸ τινος, ἐπιζητεῖν κατὰ σαυτὸν, οὗτος τοῦτο ἐπὶ τίνα
φέρει; ἀρχου δὲ ἀπὸ σαυτοῦ, καὶ σαυτὸν πρῶτον ἐξέταζε.

λη'. Μέμνησο, ὅτι τὸ νευροσπαστοῦν ἐστὶν ἐκεῖνο, τὸ
ἔνδον ἐγκεκρυμμένον· ἐκεῖνο ῥητορεία, ἐκεῖνο ζωή, ἐκεῖνο, εἰ
δεῖ εἰπεῖν, ἄνθρωπος. μηδέποτε συμπεριφαντάζου τὸ περι-
κείμενον ἀγχειῶδες, καὶ τὰ ὀργάνια ταῦτα τὰ περίπεπλα-
σμένα. ὁμοία γὰρ ἐστὶ σκεπάρνῳ. μόνον δὲ διαφέροντα,
καθότι προσφυῇ ἐστὶν. ἐπεὶ τοι οὐ μᾶλλον τι τούτων ὄψε-
λός ἐστι τῶν μορίων, χωρὶς τῆς κινούσης καὶ ἰσχύουσης αὐτὰ
αἰτίας, ἢ τῆς κερמידος τῇ ὑφαντρίᾳ, καὶ τοῦ καλάμου τῇ
γράφαντι, καὶ τοῦ μαστιγίου τῇ ἡνιόχῳ.

Ad Sect. 37. (ap. Lugd. 38.

39. p. Casf. 35. p.)

Ἐθίσον ἐπὶ κ. τ. λ.] Va-
tic. A. εἰθίσον.

per sic Casf. σεαυτὸν, σεαυτῷ
etc. pro σαυτὸν, σαυτῷ in aliis
Edd., quod semel monuisse
fat estq.

ἐπιζητεῖν κατὰ σαυ-
τὸν] Casaub., quam sequitur
Oxon., ἐπιζ. κ. σεαυτὸν. Sem-

ἐπὶ τίνα φέρει;] Haec
omnium Codd. lectio, qua-
cum Vat. A. consentit, ferri
posse

lem et tuam ab his oportet esse secessionem: cum illis enim natura copulaverat et conjunxerat; at nunc dissolvit; dissolvor igitur ut a familiaribus, nec tamen reluctans, sed sponte discedens: est enim et hoc unum eorum, quae naturae conveniunt.

37. Solemne tibi sit, in singulis aliorum actionibus, quoad fieri potest, te percontari, quo id sine faciant: a te ipso autem fac initium, teque primum examina.

38. Memento, illud, quod te tanquam fidiculis huc illuc impellat, intra te esse reconditum: hoc est suadela, hoc vita, hoc ipse, si verum volumus, homo. Noli igitur unquam eodem modo considerare circumjectum tibi vas et instrumenta illa undique tibi adhaerentia: similia enim sunt dolabrae, a qua eo tantum differunt, quod adnata sunt: siquidem membrorum istorum sine causa, quae ea movet et continet, non magis usus est, quam radii textrici, aut scriptori calami, aut flagelli aurigae.

posse videtur, quamquam magis placet, quod *Reisk.* restituentum esse putavit, scilicet: ἐπὶ τί ἀναφέρει;

Ad Sect. 38. (ap. Lugd. 39. p.

Caf. 35. p.)

ἐκεῖνο ἔητορεῖα] In Ga-

lak. operarum errore: ἐκοῦνο ἔητ.

καὶ τὰ ὀργάνια ταῦτα κ. τ. λ.] *Vat. A.* καὶ ὀργάνια, omisso articulo.

μόνον δὲ διαφέροντα κ. τ. λ.] *Vat. A.* μόνον διαφέρ: omisso δὲ.

ΜΑΡΚΟΥ ΑΝΤΩΝΙΝΟΥ ΑΤΤΟΚΡΑΤΟΡΟΣ

Τ ὧ ν εἰ ς ἐ α υ τ ὸ ν

BIBΛION ια΄.

α΄. **Τ**ὰ ἴδια τῆς λογικῆς ψυχῆς. ἑαυτὴν ὁρᾷ, ἑαυτὴν διαρθροῖ, ἑαυτὴν ὅποιαν ἂν βούληται ποιεῖ, τὸν καρπὸν, φέρει αὐτὴ καρποῦται. (τοὺς γὰρ τῶν φυτῶν καρπούς, καὶ τὸ ἀνάλογον ἐπὶ τῶν ζώων, ἄλλοι καρποῦνται.) τοῦ ἰδίου τέλους τυγχάνει, ὅπου ἂν τὸ τοῦ βίου πέρας ἐπιστῇ. οὐ ὥσπερ ἐπὶ ὀρχήσεως καὶ ὑποκρίσεως καὶ τῶν τοιούτων ἀτλήτης γίνεται ἢ ὅλη πράξις, ἐάν τι ἐγκόψῃ· ἀλλ' ἐπὶ πάντας τὰς μερους, καὶ ὅπου ἂν καταληφθῇ, πλήρες, καὶ ἀπρόσδεξ ἐαυτῇ τὸ προτεθὲν ποιεῖ· ὥστε εἰπεῖν, ἐγὼ ἀπέχω ἐμά. ἔτι δὲ περιέρχεται τὸν ὅλον κόσμον, καὶ τὸ περὶ αὐτὸν κενόν, καὶ τὸ σχῆμα αὐτοῦ, καὶ εἰς πῇν ἀπειρίαν καὶ αἰῶνος ἐκτείνεται, καὶ τὴν περιοδικὴν παλινγενεσίαν τῶν ὅλων ἐμπεριλαμβάνει, καὶ περινοεῖ, καὶ θεωρεῖ, ὅτι οὐ νεώτερον ὄψονται οἱ μεθ' ἡμᾶς, αὐδὲ περιττότερον εἶδον πρὸ ἡμῶν· ἀλλὰ τρόπον τινὰ ὁ τεσσαρακοντούτης, ἐάν τις ὁποσονοῦν ἔχη, πάντα τὰ γεγονότα, καὶ τὰ ἐσόμενα ἰσχυρὰ κατὰ τὸ ὁμοειδές. ἴδιον δὲ λογικῆς ψυχῆς, καὶ φιλεῖν τοὺς πλησίον, καὶ ἀλήθεια, καὶ αἰδῶς, καὶ τὸ

Ad Librum XI.

Μάρκου Ἀντωνίνου αὐτοκράτορος τῶν εἰς ἑαυτὸν βιβλ. ια΄.] Haec, ut ceterorum librorum, inscriptio, a Vat. A. abest.

Ad Sect. I. (ap. Lugdun. Cas. I.)

καὶ τὴν περιοδικὴν παλινγενεσίαν] Vat. A. πε

MARCI ANTONINI

IMPERATORIS

COMMENTARIORUM, QUOS IPSE SIBI SCRIPSIT,

LIBER DECIMUS PRIMUS.

1. **H**aec sunt propria animae ratione praeditae: se ipsa cernit, se explicat, se, qualem vult, reddit, fructus, quos fert, ipsa percipit: plantarum enim fructus et quae his in animalibus respondent, alii percipiunt; finem porro illa suum consequitur, ubicunque vitae terminus sibi fuerit constitutus: neque ut in saltando aut fabulis agendis, si quid inciderit, tota actio mutila redditur, sed in quocunque parte et ubicunque deprehensa fuerit, quod sibi proposuit, perfectum et omnibus numeris absolutum reddit, ut dicere liceat: *ego, quae mea sunt, habeo omnia*. Totum praeterea mundum contemplando pervagatur, et, quod hunc ambit, vacuum, illius porro figuram et in aevi immensitatem se extendens omnium rerum regenerationem certis temporis periodis circumscriptam complectitur et considerat, atque intelligit, nihil novi visuros esse posteros nostros, nihilque amplius vidisse majores nostros, sed eum, qui quadraginta egerit annos, si mentem modo aliquam habuerit, omnia et praeterita et futura vidisse, quum ejusdem omnia sint. for-

Bb 3

mae.

δικ^{ης} παλιγγενεσίας (sic.) omis-
sis καὶ τὴν.

ὅτι οὐδὲν γεώτερον
ὀψονται κ. τ. λ.] *Cof. pro*
οὐδὲν operarum errore: ὁδὲν.

ἐὰν νοῦν ὁπσονοῦν
ἐχῇ,] *Menag.* malebat: ὁπω-
σονοῦν. Scripsit forte ὁπωσονοῦν,
quod tamen cur vulgari prae-
ferendum sit, non intelligo.

οὐτως

δὲν ἑαυτῆς προτιμᾶν, ὅπερ ἴδιον καὶ νόμου· οὕτως ἄρ' οὐδὲν διήνεγκε λόγος ὀρθός, καὶ λόγος δικαιουσίνης.

β'. Ὡδῆς ἐπιτερεποῦς, καὶ ὀρχήσεως, καὶ παγκρατίου καταφρονήσεις, εἰς τὴν μὲν ἐμμελῇ Φωνῇ καταμερίσῃς εἰς ἕκαστον τῶν φθόγγων, καὶ καθ' ἓνα πύθη σεαυτοῦ, εἰ τούτου ἤττων εἴ· διατραπήσῃ γάρ. ἐπὶ δὲ ὀρχήσεως τὸ ἀνάλογον ποιήσας καθ' ἑκάστην κίνησιν ἢ σχέσιν. τὸ δ' αὐτὸ καὶ ἐπὶ τοῦ παγκρατίου. ὅλως οὖν χωρὶς ἀρετῆς καὶ τῶν ἀπ' ἀρετῆς, μέμνησο ἐπὶ τὰ κατὰ μέρος τρέχειν, καὶ τῇ διαιρέσει αὐτῶν εἰς καταφρόνησιν ἰέναι· τὸ δ' αὐτὸ καὶ ἐπὶ τὸν βίον ὅλον μετὰφερε.

γ'. Οἷα ἐστὶν ἡ ψυχὴ ἡ ἑτοιμος, εἰς ἣν ἀπολυθῆναι δύνῃ τοῦ σώματος, καὶ ἦτοι σβεσθῆναι ἢ σκεδασθῆναι, ἢ συμμαῖναι; τὸ δὲ ἑτοιμον τοῦτο, ἵνα ἀπὸ ἰδικῆς κρίσεως ἐρχεται, μὴ κατὰ ψιλὴν παράταξιν, ὡς οἱ Χριστιανοί, ἀλλὰ λελογισμένως, καὶ σεμνῶς, καὶ ὥστε καὶ ἄλλον πεῖσαι, ἐτραγῶδως.

δ'. Πε-

οὕτως ἄρ' οὐδὲν διήνεγκε λόγος] *Vat. A. pro διήνεγκε vitiole: διήνεκēs.*

Ad Sect. 2. (ap. Lugdun. 2. Caf. 2.)

εἰς τὴν μὲν ἐμμ. φ. καταμερίσῃς] *Hæc verba in Vatic. A. desiderantur.*

εἰς ἕκαστον τ. φθ. — τὸ ἀνάλογον] *Vat. A. corrupte sic legit: εἰς ἕκαστον τῶν φθόγγ. (sic) καὶ καθ' ἓνα πύθη*

(omisso σεαυτοῦ), εἰ τούτου ἥττων εἴ. τραπήσῃ γάρ. ἐπὶ δὲ ὀρχήσεως, ὡς τὸ ἀνάλογον. — *Morag. ad h. l. ,,f. νῆ δί (vult, opinor, νῆ Δία) ἐντραπήσῃ γάρ κ. τ. λ., — Mox pro ποιήσας Morus malebat ποιήσης, ut pendeat a superiore εἰς. Ferri tamen potest et lectio vulgaris.*

ἐπὶ τοῦ παγκρατίου] *Vat. A. corrupte: — παικρατίου.*

mae. Proprius etiam animae ratione praeditae, proximorum amor, veritas, verecundia, et summa sui ipsius aestimatio: quae omnia etiam legi propria sunt: ita ut nihil intersit inter rectam rationem et iustitiae rationem.

2. Cantilenam jucundam, saltationem et pancratium contemnes, si, voce concinna in singulos sonos divisa, de his singulatim te percunctatus fueris, an hoc sis inferior; erubescas enim: idemque si feceris in saltatione, quod ad singulos motus et gestus adinet, idemque et in pancratio. In omnibus igitur omnino rebus, virtute excepta et iis, quae a virtute proficiscuntur, ad singulas earum partes recurrere memento, ut ab illarum divisione res ipsas contemtum abeas: hoc autem ipsum ad totam vitam, fac, transferas.

3. Qualis est anima ea, quae, si jam debeat a corpore solvi, parata est vel exstingui vel dispergi vel permanere? parata autem est, quando promptitudo haec a proprio iudicio proficiscitur; non ex mera obstinatione, ut in Christianis, sed bene subductis rationibus, et cum gravitate, et quo aliis persuadere possis, citra fastum tragicum.

Bb 4

4. Feci,

Ad Sect. 3. (ap. Lugdun. 3.
Caf. 3.)

Οἷα ἐστὶν ἡ ψυχὴ ἡ ἔτοιμος, ἐὰν ἤδη ἀπολυθῇναι δέη τοῦ σώματος κ. τ. λ.] *Gatak.* malebat — ἡ ἔτοιμος, ἐὰν ἤδη δέη, ἀπολυθῇναι, aut ἡ ἔτοιμος, ἐὰν δέη, ἤδη ἀπολυθῇναι, ut ἔτοιμος ad ἀπολυθῇναι aut saltem ad ἤδη ἀπολυθῇναι referatur. At hoc minime necessarium videtur, quum satis constet,

saepissime τὸ ἔτοιμος absolute poni de rebus paratis, quae semper in promptu parataeque sunt. Nec magis placet opinio *Mori*, qui ad h. l. adnotavit: Sensus ab initio fuisse videtur: cura, ut paratus sit animus, sit etc., — Omnes enim *Antonini* lectores non ignorant, eum saepissime in medias res rapere lectores. — Caeterum *Lugd.* ei pro αἷα habet.

Ad

δ'. Παποίημά τι κοινωνικῶς; οὐκοῦν ὠφελῆμαί· τοῦτο ἵνα αἰεὶ πρόχειρον ἀπαντῇ· καὶ μηδαμοῦ παύου.

ε'. Τίς σου ἡ τέχνη; ἀγαθὸν εἶναι. τοῦτο δὲ πῶς καλῶς γίνεται, ἢ ἐκ θεωρημάτων, τῶν μὲν περὶ τῆς τοῦ ἄλου φύσεως, τῶν δὲ περὶ τῆς ἰδίας τοῦ ἀνθρώπου κατασκευῆς;

ς'. Πρῶτον αἱ τραγωδίαὶ παρήχθησαν ὑπομνηστικαὶ τῶν συμβαινόντων, καὶ ὅτι ταῦτα οὕτω πέφυκε γίνεσθαι, καὶ ὅτι οἷς ἐπὶ τῆς σκηνῆς ψυχαγωγείσθε, τούτοις μὴ ἀχθεσθε ἐπὶ τῆς μείκονος σκηνῆς. ὁρᾶτε γάρ, ὅτι οὕτω δεῖ ταῦτα περαίνεσθαι, καὶ ὅτι φέρουσιν αὐτὰ καὶ οἱ κερκαγιότες, Ἰὼ Κεθαίρων. καὶ λέγεται δὲ τινα ὑπὸ τῶν τὰ δράματα ποιούντων χρησίμως. οἷόν ἐστιν ἐκεῖνο μάλιστα·

Εἰ δ' ἐμαλήθην ἐκ θεῶν καὶ παῖδ' ἐμὸν,

Ἐχει λόγον καὶ τοῦτο.

Καὶ πάλιν,

Τοῖς πράγμασιν γὰρ οὐχὶ θυμοῦσθαι.

Καί,

Ad Sect. 4. (ap. Lugd. 4. p. Caf. 4. p.)

καὶ μηδαμοῦ παύου] sc. ποιῶν κοινωνικῶς. Quo subintellecto non opus est emendatione *Reiskii*, qui hanc sectionem cum sequente coniungendam putabat, ad hunc modum: καὶ μηδαμοῦ παύου σεαυτὸν ἐρωτῶν· τίς σου ἡ τέχνη; κ. τ. λ.

Ad Sect. 5. (ap. Lugd. 4. p. Caf. 4. p.)

τοῦτο δὲ πῶς καλῶς

γίνεται, ἢ ἐκ θεωρημάτων κ. τ. λ.] *Ad Arrian. I, 15, 2. nescio, utrum a Schweighausero an Uptono, adnotatum, h. l. forte legendum esse ἄλλως pro καλῶς. Morus malebat: τοῦτο δὲ πῶς καλῶς γίνεται; ἐκ θεωρημάτων κ. τ. λ. At bene ad h. l. observat Reiskius, „Integra dictio foret: πῶς ἄλλως καλῶς γίνεται, ἢ κ. τ. λ. Sed saepe ἄλλως omititur. „*

Ad

4. Feci, quod societati prodest: igitur meam utilitatem sum consecutus: hoc ut semper tibi in promptu sit et occurrat et nunquam definas.

5. Quam artem profiteris? Bene vivendi. Hoc vero quam ratione bene fit, nisi praeceptorum ope, quae tum ad universi naturam, tum ad singularem hominis constitutionem pertinent?

6. Primum tragoediae sunt institutae, quae monerent de iis, quae accidere soleant, eamque esse rerum naturam, ut sic eveniant: ne quibus in scena oblectamini, iisdem in majore theatro offendamini. Videtis enim, non posse fieri, quin haec accidant, eaque etiam illos ferre, qui: *cheu, Cithaeron!* exclamant: et dicuntur quidem ab illis, qui dramata composuerunt, nonnulla utiliter, ut:

Si me meosque liberos Dii negligunt:

Hujus etiam constat ratio.

Et rursus:

Nam neutiquam hominem rebus irasci decet.

Bb 5

Et:

Ad Sect. 6. (ap. Lugdun. 5. Caf. 5.)

καὶ ὅτι οἷς ἐπὶ τῆς σκ. ψυχ., τούτοις μὴ ἄχθεσθε κ. τ. λ.] *Reisk.* malebat: καὶ ὅπως, οἷς — aut: καὶ ἴνα, οἷς — et deinde ἄχθησθε in Subjunct. n. n.

ὅτι οὕτω δεῖ ταῦτα περᾶναι] ταῦτα dedi cum Xyl. 1., Arg., Lugd., Caf. et Oxon., pro quo *Gat.* et reliquae πάντα exhibent.

Εἰ δ' ἐμελήθην] Xyl. 1. εἰ δὲ ἐμελ. *Argent.* vero εἰ δ' ἐμελ., ut supra VII, 38.

Τοῖς πράγμασιν γὰρ κ. τ. λ.] Xyl. 1. πράγμασι. *Arg.* vero πράγμασιν. — *Συμᾶσθαι* dedi cum Xyl. 1., Lugd., Caf. et Oxon., consentiente *Vatic. A.*, uti et supra VII, 38. in omnibus Edd. scriptum est. H. 1. autem *Arg.* *Συμῆσθαι* legit, *Gatak.* et reliquae *Συμῆσθαι*, forma minus usitata et dubiae auctoritatis.

B10v

Καί,

Βίον θερίζειν, ὥστε κάρπιμον στάχυν.

καὶ ὅσα τοιχῦτα. μετὰ δὲ τὴν τραγωδίαν ἡ ἀρχαία κωμωδία παρήχθη, παιδαγωγικὴν παρρησίαν ἔχουσα, καὶ τῆς αὐτοφίας οὐκ ἀχρήστως δι' αὐτῆς τῆς εὐθυρρήμοσύνης ὑπομιμνήσκουσα· πρὸς οἷόν τι καὶ Διογένης ταυτὶ παρελαμβάνε. μετὰ ταῦτα τίς ἢ μέση κωμωδία, καὶ λοιπὸν ἡ νέα πρὸς τί ποτε παρείληπται, ἢ κατ' ὀλίγον ἐπὶ τὴν ἐκ μιμήσεως Φιλοτεχνίαν ὑπερῶν, ἐπίστησον. ὅτι μὲν γὰρ λέγεται καὶ ὑπὸ τούτων τινὰ χρήσιμα, οὐκ ἀγνοεῖται· ἀλλὰ ἡ ὅλη ἐπιβολὴ τῆς τοιαύτης ποιήσεως καὶ δραματουργίας πρὸς τίνα ποτὲ σκοπὸν ἀπέβλεψε.

ζ'. Πῶς ἀναργὲς προσπίπτει τὸ μὴ εἶναι ἄλλην βίου ὑπόθεσιν εἰς τὸ φιλοσοφεῖν οὕτως ἐπιτηδεῖον, ὡς ταύτην ἐν ἡ νῦν ὧν τυγχάνεις;

η'. Κλάδος τοῦ προσεχοῦς κλάδου ἀποκοπεῖς, οὐ δύναται μὴ καὶ τοῦ ὅλου φυτοῦ ἀποκεκόφθαι. οὕτω δὲ καὶ ἄνθρω-

θρω-

Βίον θερίζειν κ. τ. λ.] Βίον cum Xyl. i., Lügdim, Caf. et Oxon., consentiente Vat. A., dedi, prout omnes Edd. supra VII, 40. At h. l. Arg. βίου, quod Gatak. et reliqui Editores, praeter De Joly, retinuerunt, quamquam illud probandum putarunt. — Caeterum Vat. A. pro στάχυν depravate τάχυν habet.

πρὸς οἷόν τι καὶ Διογένης ταυτὶ παρελάμβανε] ταυτὶ, si vera est lectio, h. l. idem, quod ἐνταῦθα. At Reisk. malebat ταύτην, sc. τὴν εὐθυρρήμοσύνην.

μετὰ ταῦτα τίς ἢ μέση κ. τ. λ.] Vat. A. μετὰ ταύτης ἢ μέση κ. τ. λ. Sed praestat vulgaris.

ἢ κατ' ὀλίγον — ἐπίστησον] Vix quidem dubito, quin cum Gatak. legendum sit ἢ pro ἡ, ita ut verba ἡ — ὑπερῶν conjungantur: et hoc in Translatione secutus sum. Noli tamen statim textum immutare, maxime propterea, quod video, hunc locum ab aliis viris doctis aliter explicari, quamquam non intelligo, quid sequantur. Menag. ad h. l.: „f. ἐπίστησον Glossema Lectoris.“ — At cujus,

Et:

Spicas velut frugiferas, sic vitam metere.

et id genus alia Tragoediae successit vetus comoedia paedagogicam usurpans libertatem, ipsaque sermonis libertate ad homines de fastu admonendos non inutilis: quo fine etiam Diogenes quibusdam ex iis usus est: qualis deinde fuerit media, et quem in finem nova tandem instituta sit, quae paullatim in artificiosum imitationis studium abiit, considera, (nam et ab his quaedam dici utilia, nemo ignorat,) sed totum hujus poëseos et fabularum institutum quo respiciat?

7. Quam liquido compertum habes, nullum aliud esse vitae genus ad philosophandum tam idoneum, quam hoc, in quo forte versaris?

8. Ramus a proximo amputatus ramo, et a tota arbore abscissus sit, necesse est. Sic igitur et homo ab uno
avul-

cujus, quaeso, vocis? Xyl. verba ὑπερβύη et ἐπίστησον in Versione prorsus omisit. Cas. vero locum nostrum sic transtulit: „Post has et media Comoedia et ad extremum nova assumtae sunt, haud alium ob finem, quam ad certamen et ostentationem sollertis imitationis. Effluit: cave! Certo et ab his dici etc., Eiusque vestigia presse sequens B. J. K. (Krusæ, natione Suecus) gallice locum ita vertit: „Après celles-là est venue une certaine comédie moyenne, et enfin la nouvelle, qui non est inventée, que pour faire voir

l'adresse d'une imitation ingénieuse. Il s'écoule; prenez garde! Certes, on ne peut nier etc., Quomodo autem haec intelligi velint, de eo apud utrumque altum silentium. — In Cod. Vat. A. verba: ὑπερβύη, ἐπίστησον. ὅτι μὲν γὰρ λέγεται καὶ desiderantur.

Sectio 7. (ap. Lugdun. 6. p. Cas. 6.)

Ad Sect. 8. (ap. Lugd. 6. p. Cas. 7. 8. p.)

κλάδου ἀποκοπεῖς] Vatic. A. corrupte: κλάδου ἀποσκοπεῖς.

ἄνθρωπος, ἐνὸς ἀνθρώπου ἀποσχισθεῖς, ὅλης τῆς κοινωνίας ἀποπέπτωκε. κλάδον μὲν οὖν ἄλλος ἀποκόπτει· ἄνθρωπος δὲ αὐτὸς ἐαυτὸν τοῦ πλησίον χωρίζει, μισήσας καὶ ἀποστραφεῖς. ἀγνοεῖ δὲ ὅτι καὶ τοῦ ὅλου πολιτεύματος ἅμα ἀποτέτμηκεν ἐαυτόν. πλὴν ἐκεῖνό γε δῶρον τοῦ συστησαμένου τὴν κοινωνίαν Διός. ἔξεστι γὰρ πάλιν ἡμῖν συμφῦναι τῷ προσεχεῖ, καὶ πάλιν τοῦ ὅλου συμπληρωτικοῖς γίνεσθαι. πλεονάκεις μὲν τοι γινόμενον τὸ κατὰ τὴν τοιαύτην διαίρεσιν, δυσένωτον καὶ δυσαποκαθίστατον προχωροῦν ποιεῖ. ὅπως ταοὺχ ὁμοιος ὁ κλάδος ὁ ἀπ' ἀρχῆς συμβλαστήσας, καὶ σύμπεπνους συμμείνας, τῷ μετὰ τὴν ἀποκοπὴν αὖθις ἐγκεντρίσθῃ. ὅ,τι ποτὲ λέγουσιν οἱ φυτουργοί, ὁμοθαμνεῖν μὲν, μὴ ὁμοδογματεῖν δέ.

9. Οἱ

μισήσας καὶ ἀποστραφεῖς.] ἀποστραφεῖς dedi cum *Xyl. 1., Lugd., Casf. et Oxon.*, pro quo *Arg., Gat.* et reliquae ἀποστραφεῖς legunt: minus recte. *Gat.* quoque margini adscripsit: ἀποστραφεῖς.

ἅμα ἀποτέτμηκεν ἐαυτόν] *Casf.* operarum errore: ὑποτέτμηκεν, et *Woll.* ἀποτίτμηκεν.

καὶ πάλιν τοῦ ὅλου συμπληρωτικοῖς γίνεσθαι.] *Jun.* malebat: — τοῦ ὅλου συμπληρώματος γίνεσθαι. At sana est vulgaris. Dativus enim pendet a praecedente ἔξεστι, quod Dativ. c. Infinit. postulat.

πλεονάκεις — προχωροῦν ποιεῖ] Quamquam vix

dubito, hunc locum a librariis esse depravatum, nolui tamen sine librorum auctoritate textum vulgarem mutare. Jam vero *Menag.* pro γινόμενον τὸ malebat τοῦτο, non male: nec tamen eo persanata videntur omnia. *Reisk.* pro δυσαποκαθίστατον ex analogia l. gr. rescribi jubet δυσαποκατάστατον, et recte quidem. In sequentibus vero aut τὸ προχωροῦν aut τὸν προχωροῦντα. Nec hoc quidem male, si per se spectatur. At pro προχωροῦν in *Vatic. A.* scriptum reperio: ἀποχωροῦν, cetera omnia, ut in impressis. Quidni igitur dicamus, *Antoninum* fortasse h. l. sic scripsisse: πλεονάκεις μὲν.

avulsus homine, tota societate excidit: at ramum quidem alius amputat; homo autem se ipse a proximo separat, dum eum odit et averfatur: ignorat vero, se simul a tota civitate abscissum. Veruntamen hoc Jovis, qui hanc societatem condidit, munere habemus, ut rursus nobis ei, cui antea adhaesimus, coalescere et pars ad totius integritatem necessaria fieri liceat. Hoc tamen si saepius fit, efficit, ut quod hac avulsione longius processit, haud facile uniri iterum et in priorem locum restitui possit. Omnino ramus, qui ab initio cum arbore germinavit, et cum ea constanter quasi conspiravit, et is, qui statim, postquam abscissus erat, insertus est, non eandem habent rationem: quidquid dicant hortulani, stirpi quidem adhaeret, neque vero cum eadem curvatur.

9. Qui

μέντοι γινόμενον τὸ κατὰ τὴν
ταύτην διαίρεσιν δυσέγνωτον καὶ
δυσἀποκατάστατον ποιεῖ, — et
ἀποχωροῦν a librario quodam
in margine additum esse ad
explicandum: τὸ κατὰ τὴν
ταύτην διαίρεσιν — et hinc in
textum migrasse atque ab aliis
in προχωροῦν depravatam fu-
isse. Libere tamen profiteor,
hanc rationem mihi ipsi non
admodum probari. Interim
ea utantur lectores, donec
meliora proferantur.

καὶ σύμπνοος συμμεί-
νας] *Cas.* σύμπνοος.

ὅ,τι ποτὲ λέγουσιν οἱ
φυτοῦργοι, ὁμοθαμνεῖν
μὲν, μὴ ὁμοδογματεῖν
δέ.] Locum, quamvis vix

sanum, nolui tamen sine Co-
dicum meliorum auctoritate
mutare, quum incerta sit
emendatio. Ut sibi constet
exemplum, quo utitur *Anto-
ninus*, *Boot.* mavult pro ὁμο-
δογματεῖν legere ὁμοθαμνεῖν aut
ὁμοιοπαθεῖν, *Salmas.* ὁμοσωμα-
τεῖν, et *Gatak.* ὁμοσχηματεῖν:
quarum quidem emendatio-
num nullam probo. Si enim
haec verba referenda sunt ad
ramum s. furculum arbori in-
sertum, aptius videtur verba
ὅ,τι ποτὲ λέγουσιν οἱ φυτοῦργοι
interpretari: *quidquid dixe-
runt hortulani.* Quo admissio,
ea quae sequuntur, in 3 per-
sona Indicativi sequantur ne-
cesse est. Tum quidem apta,
puto, videbitur omnibus emen-

θ'. Οἱ ἐνιστάμενοι προΐοντι σοι κατὰ τὸν ὀρθὸν λόγον, ὥσπερ ἀπὸ τῆς ὑγιoῦς πράξεως ἀποστρέψαι σε οὐ δυνήσονται, οὕτως μηδὲ τῆς πρὸς αὐτοὺς εὐμενείας ἐκκρουέτωσαν· ἀλλὰ Φύλασσε ἑαυτὸν ἐπ' ἀμφοτέρων ὁμοίως, μὴ μόνον ἐπὶ τῆς εὐσταθοῦς κρίσεως καὶ πράξεως, ἀλλὰ καὶ ἐπὶ τῆς πρὸς τοὺς κωλύειν ἐπιχειροῦντας, ἢ ἄλλως δυσχεραίνοντας πραότητος. καὶ γὰρ τοῦτο ἀσθενές, τὸ χαλεπαίνειν αὐτοῖς, ὥσπερ τὸ ἀποστῆναι τῆς πράξεως, καὶ ἐνδαῦναι καταπλαγέντα· ἀμφοτέροι γὰρ ἐπίσης λιποτέκνται, ὁ μὲν ὑποτρέσας, ὁ δὲ ἀλλοτριωθεὶς πρὸς τὸν Φύσει συγγενῇ, καὶ Φίλον.

ι'. Οὐκ ἔστι χεῖρων οὐδεμίᾳ Φύσις τέχνης· καὶ γὰρ αἱ τέχναι τὰς Φύσεις μιμοῦνται. εἰ δὲ τοῦτο, ἡ πασῶν τῶν ἄλλων τελεωτάτη καὶ περιληπτικωτάτη Φύσις, οὐκ ἂν ἀπολείποιτο τῆς τεχνικῆς εὐμηχανίας· πᾶσαι δὲ γε τέχναι τῶν κρείττονων ἔνεκεν τὰ χεῖρω ποιοῦσιν· οὐκοῦν καὶ ἡ κοινὴ Φύσις· καὶ δὴ ἔνθεν μὲν γένεσις δικαιοσύνης, ἀπὸ δὲ ταύτης αἱ λοιπαὶ ἀρεταὶ ὑφίστανται· οὐ γὰρ τηρηθήσεται τὸ δί-

emendatio doctiff. *Reche*: ὁμοθαμνεῖ μὲν, μὴ ὁμοδοχμοῖ δὲ. — Neque tamen *spernenda* est *Mori* et *Reisk.* ratio, qui, verbis ὅτι — Φυτουργοὶ ad praecedentia relatis, legunt: ὁμοθαμνεῖ μὲν, μὴ ὁμοδογματεῖ δὲ, scil. homo, qui violarat τὸ κοινόν, et tamen ad illud redit. — Possis denique cum *Casaub.* puncto majori post Φυτουργοὶ collocato vulgarem retinere et cum sequenti Sectione conjungere. Durior tamen haec ratio est et fortasse vel propterea improbanda,

quia *Codd.*, qui in *Excerptis* seq. Sect. habent, omnes a verbis: Οἱ ἐνιστάμενοι, incipiunt. *Rechii* conjecturam in *Translat.* secutus sum.

Ad Sect. 9. (ap. *Lugdun.* 7. *Caf.* 8. p.)

Hanc Sectionem servarunt quoque *Vat.* 2. 3. 4. 5., *Med.* *Flor.* 1. 2. 3. 4., *Parif.* et *Guelf.* ἀποστρέψαι σε οὐ δυνήσ.] *Vat.* 2. et *Guelf.* ἀποτρέψαι κ. τ. λ.

οὕτως μηδὲ τῆς πρὸς αὐτοὺς εὐμενείας κ. τ. λ.]

— *Parif.* οὕτω. — *Xyl.* 1. operarum

9. Qui tibi secundum rectam rationem progredienti sunt impedimento, sicut a sana agendi ratione te depellere nequeunt, ita neque benevolentiam erga ipsos tibi excusant. Sed utrumque pariter tueare, in judicando agendoque constantiam, et contra eos, qui te impedire, aut alia ratione molesti esse conantur, mansuetudinem: etenim imbecillis est animi non minus, illis succensere, quam ab actione desistere et consternatum succumbere: uterque enim desertæ stationis reus est, et qui metu perculsus et qui cognatum sibi natura et amicum averfatus est.

10. Nulla natura arte inferior est: etenim naturam ars imitatur. Quod si est, natura omnium præstantissima et ceteras omnes amplectens artium solertiae neutiquam cedit. Omnes vero artes saltem præstantiorum gratia deteriora efficiunt: igitur et communis natura. Atque hinc sane est justitiæ origo, ex qua reliquæ oriuntur virtutes: non enim servabitur justitia, si res natura sua neque bonas, neque

rarum errore: αὐτὸς pro αὐτοῦς. — *Vat.* 5. vitiose: ἐμμενείας.

ἀλλὰ φύλασσε ἑαυτὸν] *Med.* 1. 2. 3. 4., *Parif.* et *Guelf.* — σεαυτὸν. haud male. — *Vat.* A. autem. ἑαυτὴν — perperam.

ὁμοίως] *Vatic.* 2. ὁμοίων, corrupte.

ἐπὶ τῆς εὐσταθοῦς κρίσεως κ. τ. λ.] *Guelf.* ἔ. τ. εὐσταθοῦσας (*sic.*) vitiose.

ὡς περ τὸ ἀποστῆναι κ. τ. λ.] *Med.* 4. ὡς τε τὸ ἀποστῆναι.

ἀμφοτέροι γὰρ ἐπίσης λειποτάκται] *Med.* 1. λειποτάκται. ex alia ejusdem vocis forma, quam præferendam putavit *Menag.*

Ad Sect. 10. (ap. Lugd. 8. Caf. 9.)

ἡ πασῶν τῶν ἄλλων τελεωτάτη κ. τ. λ.] τελεωτάτη dedi cum *Xyl.* 1., *Arg.*, *Lugdun.*, *Gat.*, pro quo in *Caf.*, *Oxon.*, *Glasg.*, *Woll.*, *Mor.* et *De-Jel.* τελειωτάτη scriptum video.

δίκαιον, εἰ ἢται διαφερώμεθα πρὸς τὰ μέσα, ἢ εὐεξα-
πάτητοι καὶ προπτωτικοὶ καὶ μεταπτωτικοὶ ὦμεν.

ια'. Εἰ οὐκ ἔρχεται ἐπὶ σε τὰ πράγματα, ὧν αἱ
διώξεις καὶ φυγαὶ θορυβοῦσί σε, ἀλλὰ τρόπον τινὰ αὐτὸς
ἐπ' ἐκεῖνα ἔρχη· τὸ γοῦν κρίμα τὸ περὶ αὐτῶν, ἡσυχάζε-
τω, καὶ ἐκεῖνα μένει ἀτρεμοῦντα, καὶ οὔτε διώκων οὔτε Φεύ-
γων ὀφθῆση.

ιβ'. Σφαῖρα ψυχῆς αὐτοειδῆς, ὅταν μῆτε ἐκτείνηται
ἐπὶ τι, μῆτε ἔσω συντρέχῃ, μῆτε σπείρηται, μῆτε συνζά-
νῃ, ἀλλὰ φωτὶ λάμπηται, ὥς τὴν ἀληθεῖαν ὁρᾷ τὴν πάν-
των, καὶ τὴν ἐν αὐτῇ.

ιγ'. Καταφρονήσει μου τίς; ὄψεται. ἐγὼ δὲ ὄψομαι
ἵνα μῆτι καταφρονήσεως ἄξιον πράσσω, ἢ λέγων εὐρίσκω-
μαι. μισήσει; ὄψεται. ἀλλὰ ἐγὼ εὐμενὴς καὶ εὖνους πάντι,
καὶ τούτῳ αὐτῷ ἔταμος τὸ παρορώμενον δεῖξαι, οὐκ ὀνει-
διστικῶς, οὐδὲ ὡς κατεπιδεικνύμενος ὅτι ἀνέχομαι, ἀλλὰ
γνησίως καὶ χρήστως, οἷος ὁ Φωκίων ἐκεῖνος, εἰ γε μὴ
προς-

*Ad Sect. 11. (ap. Lugd. 9.
Caf. 10.)*

Εἰ οὐκ ἔρχεται ἐπὶ —
ὀφθῆση] Offendit h. l. In-
terpretes tum εἰ illud, quod
minus aptum videtur seq. τῷ
γοῦν, tum verba καὶ ἐκεῖνα μένει
ἀτρεμοῦντα, quae alieno loco
posita videntur. — εἰ illud
tollendum censuerunt *Menag.*,
Reisk. et *Morus*, et fateor,
aliis esse posse, nec facile ab ali-
quo desiderari. Possis tamen
quoque defendere, ut dicas,
esse h. l. Anacoluthon con-
structionis. Incipit ergo: εἰ
— et in sequentibus dicere
debuerat auctor: τὸ κρίμα τὸ

κ. τ. λ. *Immemor autem il-
lius ei pergit: τὸ κρίμα γοῦν τὸ*
κ. τ. λ. *Neque hoc a me im-
petrare possum, ut Gatakero*
calculus adjiciam, cui verba
καὶ ἐκεῖνα μένει ἀτρεμοῦντα
statim post ἔρχη collocanda
videbantur. Videtur enim
significari his verbis effectum
τοῦ κρίματος ἡσυχάζοντος περὶ
τῶν πραγμάτων τῶν ἐκτὸς, quam
sententiam qui comprobat, is
nobiscum verbum μένει per
futurum explicabit, quam-
quam non necessarium est
cum Reiskio μενεῖ rescribere,
ut jam aliis in locis probavi-
mus.

que malas curaverimus, aut deceptu faciles et in adfentiendo temerarii et inconstantes fuerimus.

11. Non veniunt ad te res eae, quarum cupido et fuga te perturbat, sed tu quodammodo accedis ad eas. Proinde quiescat tuum de iis iudicium, et illae quiescent et tu eas neque persequens, neque fugiens videberis.

12. Sphaera animi ex omnibus partibus sibi similis est, quando se nec extendit nec intus recipit, nec effertur nec subsidit, sed lumine illustratur, quo veram tum rerum caeterarum naturam tum suam ipsius perspicit.

13. Contemnit me aliquis: ipse viderit! Ego vero cavebo, ne quid contemtu dignum vel egisse vel dixisse deprehendar. Odit me: ipse viderit: ego vero omnibus sum mitis et benevolus et paratus, qui huic errorem ostendam, neque tamen exprobrandi causa aut ut patientiam meam ostentem, sed ingenue et benigne, ut erat Phocion ille,
nisi

*Ad Sect. 12. (ap. Lugd. 10.
Caf. 11.)*

Σφαῖρα ψυχῆς αὐτοειδής] *Caf. et Oxon.* ψυχῆ, sine librorum auctoritate. At recte habet vulgaris. Pro αὐτοειδής *Reisk.* malebat αὐτοτελής aut αὐγοειδής. n. n. Σφαῖρα enim αὐτοειδής est sphaera, quae in singulis partibus sibi similis est, i. e. sphaera perfecta, omnibusque numeris absoluta.

μήτε ἔσω συντρέχει, μήτε σπείρηται κ. τ. λ.] Verba: μήτε σπείρηται, addidi praeunte *De Joly* ex *Vat. A.*,
Marc. Anton.

ut μήτε συνιζάνη habeat, cui opponatur. — Caeterum *Vatic. A.* vitiose σῶ pro ἔσω legit.

καὶ τὴν ἐν αὐτῇ] *Gatak.* emendabat: αὐτῇ. At passim monui, senioris aetatis scriptoribus pronomen αὐτός pro ἑαυτός in usu fuisse.

*Ad Sect. 13. (ap. Lugd. 11.
Caf. 12.)*

μισήσει; ὀψεται] *Xyl. I.* operarum errore: μισησει; — οἷος ὁ Φωκίων ἐκεῖνος] *Vat. A.* corrupte ἡ (sic) ὁ Φωκίων ἐκεῖνος.

πρὸς ποιεῖτο. τὰ ἔσω γὰρ δεῖ τοιαῦτα εἶναι, καὶ ὑπὸ τῶν θεῶν βλέπεσθαι ἄνθρωπον πρὸς μηδὲν ἀγανακτικῶς διατιθέμενον, μηδὲ δεινοπαθοῦντα. τί γὰρ σοι κἀκὸν, εἰ αὐτὸς νῦν ποιεῖς τὸ τῇ φύσει σου οἰκεῖον; οὐδέχῃ τὸ νῦν τῇ τῶν ὅλων φύσει εὐκαιρον, ἄνθρωπος τεταγμένος πρὸς τὸ γίνεσθαι δι' ὅτου δὴ τὸ κοινῇ συμφέρον;

ιδ'. Ἀλλήλων καταφρονοῦντες, ἀλλήλοις ἀρεσκεύοντες, καὶ ἀλλήλων ὑπερέχειν θέλοντες, ἀλλήλοις ὑποκατακλίνονται.

ιε'. Ὡς σαπρὸς καὶ κίβδηλος, ὁ λέγων, ἐγὼ προήρημαι ἀπλῶς σοι προσφέρεσθαι; τί ποιεῖς, ἄνθρωπε; τοῦτο οὐ δεῖ προλέγειν. αὐτοῦ φανήσεται. ἐπὶ τοῦ μετώπου γεγράφθαι ὀφείλει εὐθύς ἢ Φωνή, τοιοῦτον ἔχει, εὐθύς ἐν τοῖς

εἰ αὐτὸς νῦν ποιεῖς τὸ τῇ φύσει σου οἰκεῖον;] ποιεῖς dedi cum *Cas.* et *Oxon.*, comprobante *Gatak.* Praeterea in omnibus, excepta *De Jol.*, legitur: τὸ ἐπὶ τῇ φύσει. — At ἐπὶ illud h. l. haud opportunum *Cas.* in ἐστὶ mutandum putabat, ita ut τὸ dictum sit pro ὅ, quod tamen usus loquendi vix fert. — At *Gatak.* ἐπὶ e contextu tollendum censebat; et deest in *Vat. A.* Hinc et nos cum *De Joly* τὸ ἐπὶ sustulimus. Caeterum *Vat. A.* legit ποιεῖ νῦν. Videtur aptius esse, νῦν post τὸ collocari, ut alteri membro: οὐδέχῃ τὸ νῦν τῇ κ. τ. λ. melius respondeat. Viderint peritiores. — Inge-

niosa est *Reisk.* conjectura — εἰ αὐτὸς νῦν ποιεῖς τὸ ἐπί σοι, τὸ τῇ φύσ. σου οἰκ. et facile sane fieri potuisset, ut oculus librarii ab altero τὸ ad alterum aberraverit. — *Vat. A.* mox καὶ δέχοι. καὶ vulgari videtur praeferendum, nec vero δέχοι.

ἄνθρωπος τεταγμένος πρὸς τὸ γίνεσθαι δι' ὅτου δὴ τὸ κοινῇ συμφέρον;] Pro τεταγμένος *Xyl.* i. τεταμένος, quod *Cas.* ut ἐμφατικώτερον praeferendum putabat. Vereor, ne temere. *Bas.* autem, teste *Casaub.*, *Arg.* et reliquae omnes τεταγμένος. — *Reisk.* pro δι' ὅτου δὴ malebat δι' αὐτοῦ δέι — ingeniosa sane conjectura! Pro τὸ κοινῇ συμ-

nisi id ipsum simulabat: intus enim omnia se ita habere oportet et a Diis conspici hominem nullam rem aegre ferentem aut quiritantem. Quid enim mali tibi accidit, dum ipse id agis, quod naturae tuae est consentaneum? Non libenter accipis, quod nunc Universi naturae tempestivum est, homo constitutus quum sis, ut per omnia, qualiscunque demum sint, societatis saluti consulas.

14. Qui se invicem contemnunt, fidem invicem sibi adstantur, et qui id agunt, ut alios praestent, aliis se submitunt.

15. Quam putidus et insincerus est, qui dicit: *ego aperte tecum agere constitui?* Quid agis, homo? Hoc praefari non decet: hic [in vultu tuo] apparebit. Fronti inscriptam esse oportet hanc vocem: *ita se res habet; statim*

Cc 2

ex

συμφέρων malim, omisso articulo, κοινῇ συμφέρον.

Ad Sect. 14. (ap. Lugd. 12. Caf. 13.)

ἀλλήλοις ἀρεσκεύοντες] Caf. et Oxon. ἀρεσκεύονται, quod lubenter recepissim, si Cod. auctoritas accessisset. Interim ex Xyl. versione apparere videtur, eum quoque ἀρεσκεύονται sive in Cod. Palat. legisse, sive legendum esse censuisse.

Ad Sect. 15. (ap. Lugd. 13. Caf. 14.)

αὐτοῦ φανήσεται] Gat. malebat αὐτό. At recte se habet vulgaris αὐτοῦ, quam interpretari potes vel: illico,

statim, vel, quod malim, δεκτικῶς: hic (sc. vultum et oculos innuens) apparebit.

ἐπὶ τοῦ μετώπου γεγραπταὶ ὀφείλει εὐθὺς ἢ φωνῇ, τοιοῦτον ἔχει, εὐθὺς ἐν τοῖς ὀμμασιν ἐξέχει.] Vulgarem hanc lectionem defendi quidem posse puto, dummodo ἐξέχει sensu neutro accipias, et explices: — statim ex oculis meis eminet, sc. τοιοῦτον ἔχει, h. e. statim se oculis prodit animi mei integritas atque sermonis veritas. — Malim tamen ἐξέχειν, ut pendeat ab ὀφείλει ἢ φωνῇ. — Jam, quid alii de h. l. censuerint, videamus. Caf. post ὀφείλει ponit com-

ma,

τοῖς ὀμμασιν ἐξέχει· ὡς τῶν ἐραστῶν ἐν τῷ βλέμματι πάντα εὐθὺς γνωρίζει ὁ ἐρώμενος. τοιοῦτον ὅλως δεῖ τὸν ἀπλοῦν καὶ ἀγαθὸν εἶναι, οἷον γράσωνα, ἵνα ὁ παραστάς, ἅμα τῷ προσελθεῖν, θέλει οὐ θέλει, αἰσθῆται. ἐπιτήδευσις δὲ ἀπλότητος σκάλμη ἐστίν, οὐδέν ἐστιν αἰσχίον λυκοφιλίας. πάντων μάλιστα τοῦτο Φεῦγε. ὁ ἀγαθός, καὶ ἀπλοῦς, καὶ εὐμενής, ἐν τοῖς ὀμμασιν ἔχουσιν ταῦτα, καὶ οὐ λανθάνει.

Ις'. Κάλ्लιστα δὲ ζῆν, δύνάμις αὕτη ἐν τῇ ψυχῇ, ἐὰν πρὸς τὰ ἀδιάφορα ἀδιαφορῇ· ἀδιαφορήσει δὲ, ἐὰν ἕκαστον αὐτῶν θεωρῇ διηρημένως καὶ ὁλικῶς· καὶ μεμνημένος, ὅτε οὐδέν αὐτῶν ὑπόληψιν περὶ αὐτοῦ ἡμῖν ἐμποιεῖ, οὐδὲ ἔρχεται ἐφ' ἡμᾶς· ἀλλὰ τὰ μὲν ἀτρεμεῖ· ἡμεῖς δὲ ἐσμέν, οἱ τὰς περὶ αὐτῶν κρίσεις γεννῶντες, καὶ οἷον γράφοντες ἑαυτοῖς· ἐξόν μὲν μὴ γράφειν, ἐξόν δὲ καὶ πού λάθῃ, εὐθὺς ἐξ-

ma, et deinde legit. εὐθὺς ἡ φρὴν τοιρῦτον ἔχει, εὐθὺς ἐν τοῖς ὀμμ. ἐξέχει. — adductis Senecae verbis de Benefic. II, 25.: „Conscientia eminebit in vultu.„ Minus placent conjecturae Gat., qui aut ὁ ποστὸν ἔχει, εὐθὺς ἐν τοῖς ὀμμασιν ἐξέχει, quomodo se habeat, statim ex oculis emineat, aut τοιοῦτον ἔχει; εὐθὺς κ. τ. λ., ita se habet? in oculis rel., aut τοιοῦτον ἔχειν f. εἶναι, εὐθὺς κ. τ. λ., talem esse; f. sic affectum esse, in oculis se statim prodit, legi malebat. — Reisk.: „Varia de h. l. cogitavi, e. c. ὀφείλει, εὐθὺς ἡ φωνὴ τοιοῦτον ἔχειν, εὐθὺς ἐν τοῖς ὀμμασιν ἐξέχειν, aut: ὀφείλει εὐθὺς· οὐ (ubi) ἡ φωνή

νὴ τοιοῦτον γυνήσίως ἔχει, ἐκ εἰ εὐθὺς ἐν τοῖς ὀμμασιν ἐξέχειν.„ — Vereor, ne satis considerate.

ἐπιτήδευσις δὲ ἀπλότητος σκάλμη ἐστίν.] Vatic. A. vitiose: ἐπιτηδύμασι δι' ἀπλότητος σκάλμη ἐστίν. — Vox σκάλμη pluribus interpretum suspecta conjecturis locum dedit. Xyl. malebat: σκαληνῇ. Boet.: σκαῖα. Salmas.: σκαμβῇ, cujus a parte est h. l. Gatak. — At vulgarem defendit Casaub.: „Σκάλμη ex Hesych. vel Jul. Polluce, inquit, gladiolum seu pugionem interpretor. Antoninus simulationem simplicitatis pugionem vocat, morem illorum respiciens, qui infidias

ex oculis eminet: quemadmodum ex amantis oculis cuncta flammam intelligit amator. Talem omnino oportet esse virum simplicem et probum, qualis est, qui hircum olet, ut qui ei adstat, velit nolit, sentiat: adfectatio vero simplicitatis pugionis instar est: nihil amicitia lupina turpius; hoc omnium maxime fuge: vir bonus, simplex et benevolus haec omnia in oculis habet, ut nunquam lateant.

16. Optime vivendi facultas in animo ipso sita est: nimirum ut res indifferentes in nullo ponat discrimine: id vero fiet, si earum unamquamque seunctim et ex omni parte consideraverit, et recordatus fuerit, illarum nullam nos cogere, ut hoc vel illud de iis opinemur, neque ad nos accedere, sed quietas persistere: nos autem esse, qui iudicia de iis proferamus, eaque in nobis quasi depingamus:

Ec 3

quum

dias aliis molientes, pugionem e cervicibus dependentem circumferebant., — Haec ille et recte quidem, ni fallor. *Reiske* ad h. l. ita: „σκάλη rectum puto: *decipula*, *eine Falle*, afferculus versatilis, ita comparatus, ut, qui eum calcet, illo circumactio in foveam aut caveam delabatur, a σκάλλειν gradu infirmo, vacillante, incedere., — Unde haec verbi σκάλλειν notatio Viro optimo confiterit, omnino ignoro.

Ad Sect. 16. (ap. Lugd. 14. Caf. 15.)

Κάλλιστα δὲ ζῆν.] *Pro* δὲ ζῆν *Gatak.* malebat διαζῆν,

quia novi argumenti h. l. est exordium. — *Morus* δὲ illud vero omnino ejiciendum putat. Non desunt tamen exempla locorum, in quibus δὲ ab initio novi argumenti ponitur, praesertim ubi affectus quidam loquitur.

διηρημένως καὶ ὁλί-
κως] *Reiske*: „f. ὀδικῶς,
via et ratione, i. e. metho-
dice. n. n.

καὶ οἷον γράφοντες
ἐαυτοῖς] *Vatic. A.* — ἐν
ἐαυτοῖς. haud male.

ἐξόν δὲ καὶ πού λαθῇ,
εὐθύς ἐξαλ.] *Reisk.* malebat:
ἐξόν δὲ καὶ πού λαθῇ
γράφεν, εὐθύς ἐξαλ. n. n.

ἐξαλειψαι. ὅτι ὀλίγου χρόνου ἔσται ἡ τοιαύτη προσοχή, καὶ λοιπὸν πεπαύσεται ὁ βίος. τί μέντοι δύσκολον ἄλλως ἔχει ταῦτα; εἰ μὲν γὰρ κατὰ Φύσιν ἐστὶ, χαῖρε αὐτοῖς, καὶ ῥάδια ἔστω σοι· εἰ δὲ παρὰ Φύσιν, ζήτηι, τί ἐστὶ σοι κατὰ τὴν σὴν Φύσιν. καὶ ἐπὶ τοῦτο σπεῦδε, καὶ ἂν ἄδοξον ἦ· παντὶ γὰρ συγγνώμη τὸ ἴδιον ἀγαθὸν ζητοῦντι.

ιζ'. Πόθεν ἐλήλυθεν ἕκαστον, καὶ ἐκ τίνων ἕκαστον ὑποκειμένων, καὶ εἰς τί μεταβάλλει, καὶ οἷον ἔσται μεταβάλλον, καὶ ὡς οὐδὲν κακὸν πείσεται.

ιη'. [Καὶ] πρῶτον, τίς ἡ πρὸς αὐτοὺς μαι σχέσις. καὶ ὅτι ἀλλήλων ἔνεκεν γεγόμενα. καὶ καθ' ἕτερον λόγον, προστησόμενος αὐτῶν γέγονα, ὡς κριὸς ποιμήνης, ἢ ταῦρος ἀγέλης· ἄνωθεν δὲ ἐπιθι, ἀπὸ τοῦ, εἰ μὴ ἄτομοι, Φύσις ἢ τὰ ὅλα διοικοῦσα. εἰ ταῦτο, τὰ χεῖρονα τῶν κραιπτόνων ἔνεκεν· ταῦτα δὲ ἀλλήλων.

Δεύτερον δὲ, ὅποιοί τινές εἰσιν ἐπὶ τῆς τραπέζης, ἐν τῷ κλιναρίῳ, τάλλα. μάλιστα δὲ, οἷας ἀνάγκας δογματῶν

κα-

τί μέντοι δύσκολον ἄλλως ἔχει ταῦτα;] In caeteris omnibus editum est: τί μέντοι δύσκολον καλῶς ἔχειν ταῦτα; quod miror nulli interpretum suspectum fuisse, praeter Reisk., qui malebat: πρὸς ταῦτα. — Ego vero auctoritatem Vat. A. secutus sum, qui ἄλλως ἔχει, non, ut falso tradit De Joly, ἄλλως ἔχειν, legit.

καὶ ῥάδια ἔστω σοι] Gat. — „f. ἔσται.“ n. n.

τὸ ἴδ. ἀγαθ. ζητοῦντι.] Arg. ζητοῦτι, operarum errore.

Ad Sect. 17. (ap. Lugd. 15. Caf. 16. p.)

καὶ οἷον ἔσται μεταβάλλον] Reisk. malebat: μεταβαλὼν, postquam alicam sibi formam induerit. — Recte, puto. Tamen Vat. A. μεταβάλλων, quod nihili est. Idem καὶ ante ὡς ignorat.

Ad

quum liceat tamen aut omnino non depingere, aut, ubi clam irrepserint, statim ea delere: brevi tantum tempore hac cautione opus fore; postea autem vitae finem instare. Quid vero in his omnino difficile est? Si enim naturae conveniunt, illis laetare et facilia tibi funto; sin contra naturam, quaere, quid tibi secundum naturam sit, et ad hoc contende, etiamsi gloria careat: venia enim danda est cuique, qui bonum suum sectatur.

17. Unde prodierint res singulae, quibus ex materiis constent, in quid mutantur, et mutatae quales sint futurae, considera, et nihil mali eas pati.

18. Primum, quaenam mihi ad illos sit relatio, [considerandum], et nos alterum alterius causa natos esse, me autem alia quadam ratione illis esse praefectum, ut gregi aries, taurus armento. Altius vero rem repete, si non atomi, natura res administrat: quod si est, deteriora praestantiorum causa sunt nata: praestantiora sui invicem.

Deinde, quales sint ad mensam, [cogita,] et in lectulo, et alibi: praesertim vero, quibus decretorum ne-

Cc 4

cessi-

Ad Sect. 18. (ap. Lugd. 16. Caf. 16.)

[Καὶ] πρῶτον, τίς κ. τ. λ.] Καὶ, quod παρέλκειν videtur, uncinis inclusi. Caeterum plura videntur deesse.

προσθησόμενος αὐτῶν γέγονα] *Uptonus ad Arrian. Diss. Epict. I, 2, 30.* rescribi jubet: γέγονας. At recte habet vulgaris.

ἀνωθεν δὲ ἐπιθί, ἀπὸ τοῦ, εἰ μὴ κ. τ. λ.] Verba ἀπὸ τοῦ desunt in *Vat. A.*

τὰ χεῖρονα τῶν κρείττονων ἕνεκεν] *Vat. A.* corrupte: τὰ χεῖρα αὐτῶν κρείττονων ἕνεκα.

ἐν τῷ κλινακρίῳ, τ' ἄλλα, μάλιστα δὲ, οἷας κ. τ. λ.] *Vatic. A.* vitiose: ἐν τῷ κλιν., τ' ἄλλα· τ' ἄλλα (sic) μάλιστα δὲ οἷς ἀνάγκας κ. τ. λ.

— Caeterum pro eo, quod sequitur κειμένος, *Reisk.* malebat ἐπικειμένος. n. n.

κειμένας ἔχουσιν· καὶ αὐτὰ δὲ ταῦτα μεθ' οἴου τύφου ποιοῦσι.

Τρίτον, ὅτι εἰ μὲν ὀρθῶς ταῦτα ποιοῦσιν, οὐ δεῖ δυσχεραίνειν· εἰ δ' οὐκ ὀρθῶς, δηλονότι ἄκοντες καὶ ἀγνοοῦντες. πᾶσα γὰρ ψυχὴ ἄκουσα στέρεται, ὥσπερ τοῦ ἀληθοῦς, οὕτως καὶ τοῦ κατ' ἀξίαν ἐκάστω προσφέρεσθαι. ἄχθονται γοῦν ἀκούοντες ἄδικοι, καὶ ἀγνώμονες, καὶ πλεονέκται, καὶ καθάπαξ ἁμαρτητικοὶ περὶ τοὺς πλησίον.

Τέταρτον, ὅτι καὶ αὐτοὺς πολλὰ ἁμαρτάνεις, καὶ ἄλλος τοιοῦτος εἶ. καὶ εἴ τινων δὲ ἁμαρτημάτων ἀπέχη, ἄλλοι τὴν γε ἔξιν ποιητικὴν ἔχεις, εἰ καὶ διὰ δειλίαν, ἢ δοξοκοπίαν, ἢ τοιοῦτό τι κακὸν ἀπέχη τῶν ὁμοίων ἁμαρτημάτων.

Πέμπτον, ὅτι οὐδὲ εἰ ἁμαρτάνουσι κατεῖληφας. πολλὰ γὰρ κατ' οἰκονομίαν γίνεται. καὶ ὅλως πολλὰ δεῖ πρότερον μαθεῖν, ἵνα τίς περὶ ἀλλοτρίας πράξεως καταληπτικῶς τι ἀποφῇνηται.

Ἑκτον, ὅτι ὅταν λίαν ἀγανακτῇς, ἢ καὶ δυσπαθῇς, ἀναρριπὸς ὁ ἀνθρώπειος βίος, καὶ μετ' ὀλίγον πάντες ἐξετάδημεν.

Ἔβδο-

μεθ' οἴου τύφου ποιοῦσι] *Vatic. A.* — ποιοῦσιν.

Τρίτον, ὅτι — ποιοῦσιν] *Haec verba omisit librarius, qui Vatic. A. descripsit, aberrante scilicet oculo a ποιοῦσι, quod praecedit, ad ποιοῦσιν.*

δηλονότι ἄκοντες κ. τ. λ.] *Ed. Gat.* δηλονότι (*sic*): in marg. adnotato: ὁῦλον ἔτι.

ἄκουσα στέρεται] *Vatic. A. ignorat ἀκουσα, perperam.*

Τέταρτον, ὅτι καὶ αὐτὸς κ. τ. λ.] ὅτι *perperam* abest a *Vatic. A.* et post καὶ sequi perhibetur αὐτοῖ. *Suspitor tamen hoc esse errorem ejus, qui hunc Cod. cum textu impresso contulit.*

καὶ ἄλλος τοιοῦτος εἶ] *Pro ἄλλος Gatak. malebat ἄλλως, h. sensu: alias s. aliis in rebus*

cessitatibus cogantur, et haec ipsa quanto cum fastu agant.

Tum, si recte hoc faciant, non esse aegre ferendum; sin minus, eos aperte nolentes et nescientes agere: omnis enim anima, ut veritate, sic et iustitia, qua quisque pro dignitate tribuitur, invita privatur: hinc quoque dolore afficiuntur, quando iniusti, ingrati, avari, omninoque erga alios injurii audiunt.

Porro, te ipsum multa peccare et alium te esse ejusdem generis, atque etiam si quibusdam abstineas peccatis, tamen habitum tibi esse, ex quibus talia proficiantur: quamquam aut ignavia, aut gloriae cupidine, aut alia aliqua causa vitiosa similibus peccatis te abstineas.

Porro, an peccaverint, te non satis intelligere: multa enim ex prudenti dispensatione fiunt; atque omnino multa explorata habere oportere, priusquam de aliorum actionibus certi aliquid statuas.

Porro, ut maxime stomacheris aut inique feras, momentaneam esse vitam humanam, omnesque nos brevi via excessuros.

Cc 5

Porro,

rebus ipse paria peccas. *Morus*: αὐτός. At nihil temere h. l. mutem. Certe et *Arrian*. Diff. *Epict.* III, 22, 63. ἄλλος τοιοῦτος, alius similis.

καὶ εἰ τινων δὲ ἀμαρτ. κ. τ. λ.] Malim pro δὲ cum *Moro* γε legere.

ἔξιν ποιητικὴν ἔχεις] Praeunte *De Joly* ex *Vat. A.* recepi lectionem ἔχεις, pro qua in reliquis ἔξεις, quamquam et *Gat.* et *Morus* illam

probarunt. — Caeterum pro ποιητικὴν idem *Vat.* corrupte ἐποιστικὴν exhibet.

πολλὰ γὰρ κατ' οἰκονομίαν κ. τ. λ.] *Vatic. A.* πολλὰ γὰρ καὶ κατ' οἰκονομ. haud male.

καταληπτικῶς τι ἀποφάνηται] *Reisk.* malebat: κατάληπτικῶς. Verum haud

dubito, quin ipse sententiam mutavisset, si memor fuisset loci IX, 42., quo *Antoninus* sensu

Ἐβδομον, ὅτι οὐχ αἱ πράξεις αὐτῶν ἐνοχλοῦσιν ἡμῖν· ἐκεῖναι γάρ εἰσιν ἐν τοῖς ἐκεῖνων ἡγεμονικοῖς· ἀλλὰ αἱ ἡμετέραι ὑπολήψεις. ἄρον γοῦν, καὶ θέλησον ἀφεῖναι τὴν ὡς περὶ δεινοῦ κρίσιν, καὶ ἀπῆλθεν ἡ ὀργή. πῶς οὖν ἀρῶ; λογιζάμενος, ὅτι οὐκ αἰσχρόν. εἰ γὰρ μὴ μόνον ἢ τὸ αἰσχρόν κακόν, ἀνάγκη καὶ σε πολλὰ ἀμαρτάνειν, καὶ λήστην καὶ παντοῖον γενέσθαι.

Ὅγδοον, ὅσω χαλεπώτερα ἐπιφέρουσιν αἱ ὀργαὶ καὶ λύπαι αἱ ἐπὶ τοῖς τοιούτοις, ἤπερ αὐτὰ ἐστίν, ἐφ' οἷς ὀργιζόμεθα καὶ λυπούμεθα.

Ἐννατον, ὅτι τὸ εὐμενὲς ἀνίκητον, εἰ γνήσιον ἢ καὶ μὴ σεσηρὸς, μηδὲ ὑπόκρισις. τί γάρ σοι ποιήσει ὁ ὑβριστικώτατος, εἰ διατελῇς εὐμενὲς αὐτῷ, καὶ, εἰ οὕτως ἔτυχες, πράως παραινῇς καὶ μεταδιδάσκῃς εὐσχελῶν παρ' αὐτὸν ἐκεῖνον τὸν καιρὸν, ὅτε κακὰ ποιεῖν σε ἐπιχειρεῖ; μὴ τέκνον· πρὸς ἄλλο πεφύκαμεν. ἐγὼ μὲν οὐ μὴ βλαβῶ, σὺ δὲ βλάπτῃ, τέκνον. καὶ δεικνῦναι εὐαφῶς καὶ ὀλικῶς, ὅτι τοῦτο οὕτως ἔχει, ὅτι οὐδὲ μέλισσαι αὐτὸ ποιοῦσιν, αὐδ' ὅσα συναγελαστικά πέφυκε. δεῖ δὲ μήτε εἰρωνικῶς αὐτὸ ποιεῖν, μήτε ἐνειδιστικῶς, ἀλλὰ φιλοστοργῶς καὶ ἀδίκτως τῇ ψυχῇ· καὶ μὴ ὡς ἐν σχολῇ, μηδὲ ἵνα ἄλλος παρασταὺς θαυμάσῃ· ἀλλ' ἥτοι πρὸς μόνον, καὶ εἰ ἄλλοι τινὲς περιεστήκωσι.

Τού-

senfu longe alio voce καταληπτικῶς usus erat.

ἐκεῖναι γάρ εἰσιν ἐν κ. τ. λ.] *Reisk.* malebat: ἐκεῖ γάρ εἰσιν κ. τ. λ. n. n.

πῶς οὖν ἀρῶ;] *Vatic. A.* πῶς οὖν ἀρεῖς (*hic*). *At* praeferat vulgaris.

Ὅγδοον, ὅσω χαλεπώτερα. —] *Menag.*: „Est, qui legat ὅτι.” — *At* non est, quod h. l. vulgatam mutemus.

διατελῇς εὐμενὲς αὐτῷ] *Reisk.* malebat: — αὐτῶν. n. n.

καὶ

Porro, non illorum actiones nobis molestiam creare, quippe quae in illorum mentibus insint, sed nostras opiniones: tolle igitur ac missum fac iudicium illud tanquam de re aliqua mala, et ira tua protinus evanescet. Quomodo igitur hanc tollam? reputans tecum, non esse inhonestum: nisi enim sola turpitudine esset malum, te quoque multa peccare necesse foret, et latronem et quid non? fieri.

Porro, quanto graviora nobis adferant, quae ex his oriuntur, iracundia et dolor, quam res ipsae, propter quas irascimur et dolemus!

Denique, benevolentiam, si genuina fuerint, nec simulata et fucata, invictam fore. Quid enim tibi faciet, qui vel maxime contumeliosus est, si benevolus illi esse perrexerit, et, si occasio tulerit, eum adhortatus fueris, adeoque ipso tempore, quo te laedere conatur, quietus eum sic admonueris? *Noli sic agere, mi fili? ad alias res nati sumus: equidem non laedar; at tu laederis, mi fili.* Hoc autem caute et omni ex parte illi ostendas oportet, neque apes sic agere, neque alia animalia, quae natura gregatim vivunt. Oportet vero hoc neque irridendi neque exprobrandi causa facere, sed cum sincero amoris affectu, atque animo non irritato: neque tanquam in schola, neque ut alius, qui forte adstiterit, te admiretur, sed ita semper, ut potius cum eo solo agas, etiamsi alii adsunt.

Ho-

καὶ μεταδιδάσκης εὐ-
σχολῶν] Quid h. l. secutus
sit Menag. non intelligo. Hoc
enim adnotavit: „f. εὐχολῶν
aut ἐνχολῶν.“

εὐαφῶς καὶ ὀλικῶς]
Prius Xyl. vertit aperte, ut
cum Menag. credas, eum σα-

φῶς legisse. At praestat εὐα-
φῶς. Pro ὀλικῶς Roisk., ut
supra f. 16. malebat: ὀδικῶς.

καὶ ἀδῆκτως τῇ ψυχῇ.]
Gatak. malebat: ἀδῆκτως τῇ
ψυχῇ.

ἀλλ' ἤτοι πρὸς μόνον]
Xyl. legisse videtur: ἀλλ' ἀεί-
ως

Τούτων τῶν ἐννέα κεφαλαίων μέμνησο, ὡς παρὰ τῶν Μουσῶν δῶρα εἰληφώς, καὶ ἄρξαι ποτὲ ἄνθρωπος εἶναι, ἕως ζῆς· φυλακτέον δὲ ἐπίσης τῷ ὀργίζεσθαι αὐτοῖς, τὸ κολακεύειν αὐτούς. ἀμφοτέρω γὰρ ἀκοινώνητα, καὶ πρὸς βλάβην φέρει. πρόχειρον δὲ ἐν ταῖς ὀργαῖς, ὅτι οὐχὶ τὸ θυμουσθαι ἀνδρικόν, ἀλλὰ τὸ πρᾶον καὶ ἡμερον, ὥσπερ ἀνθρωπικώτερον, οὕτως καὶ ἀγρένικώτερον· καὶ ἰσχύος καὶ νεύρων καὶ ἀνδρείας τούτῳ μέτεστιν, οὐχὶ τῷ ἀγανακτοῦντι καὶ δυσαρεστοῦντι. ὅσω γὰρ ἀπαθεία ταῦτο οἰκειότερον, τοσούτῳ καὶ δυνάμει. ὥσπερ τε ἡ λύπη ἀσθενούς· οὕτως καὶ ἡ ὀργή. ἀμφοτέροι γὰρ τέτρωνται, καὶ ἐνδεδῶκασιν.

Εἰ δὲ βούλει, καὶ δέκατον παρὰ τοῦ μουσηγέτου δῶρον λάβε· ὅτι τὸ μὴ ἀξιοῦν ἁμαρτάνειν τοὺς Φαῦλους μανικόν. ἀδυνάτου γὰρ ἐφίεται· τὸ δὲ συγχωρεῖν ἄλλοις μὲν εἶναι τοιούτους, ἀξιοῦν δὲ μὴ εἰς σὲ ἁμαρτάνειν, ἄγνωμον καὶ τυραννικόν.

ιβ'. Τέσσαρας μάλιστα τροπὰς τοῦ ἡγεμονικοῦ παραφυλακτέον διηγεῖς, καὶ ἐπειδὰν φωράσης, ἀπαλεπτέον, ἐπιλέγοντα ἔφ' ἐκάστου οὕτως· τοῦτο τὸ φάντασμα οὐκ ἀναγκαῖον· τοῦτο λυτικὸν κοινωνίας· τοῦτο οὐκ ἀπὸ σαυτοῦ
μέλ-

ὡς πρὸς μόνον, quod aptius videtur. Casaub., teste Gat., legendum putabat: αἰί τοι, cui Gat. accedit. — Vereor tamen, ne h. l. alterum membrum defuit, incipiens ἢ κ.τ.λ. — Reisk. ἢ καὶ ἐάν, quod non intelligo.

καὶ νεύρων καὶ ἀνδρείας κ.τ.λ.] Xyl. I. — καὶ ἀνδρείας.

ὥσπερ τε ἡ λύπη ἀσθε-

νοῦς] Vatic. A. — ἀσθενεῖ. haud male. Tum enim subintelligendum est ex praecedentibus οἰκεῖον.

καὶ ἐνδεδῶκασιν] Vatic. A. corrupte: καὶ οὐ δεδῶκασιν.

ὅτι τὸ μὴ ἀξιοῦν ἁμαρτάνειν κ.τ.λ.] Vat. A. ὅτι μὴ ἀξιοῦν, omisso τὸ, quod f. praeflat. Gat. coniecit: ὅτι τὸ ἀξιοῦν μὴ ἁμαρτάνειν. —

συγ.

Horum novem capitum memento, quasi dona ea a Musis accepisses, et incipe tandem homo esse, dum vivis. Tam vero cavendum est, ne aduleris iis, quam ne irascaris: utrumque enim a societate alienum et damnosum est: in promptu autem tibi sit, ira accedente, non iram esse viri, sed mansuetudinem, ut humaniorem, ita et viro digniorem: huic robur et nervos et fortitudinem inesse, non ei, qui indignatur et offenditur: quanto enim propinquior haec est perturbationum animi vacuitati, tanto et potentiae propior est: quemadmodum autem tristitia, ita et ira infirmus est: uterque enim vulneratus succubuit.

Quod si lubet, etiam decimum ab Musarum praeside donum accipe: insani esse, velle, ne pravi homines peccent: esse enim hoc adpetere, quod fieri non possit: ut adversus alios tales sint, concedere, modo ne in te peccent, iniquum esse et tyrannicum.

19. Quatuor potissimum mentis aberrationes cavendae, et ubi deprehensae forent, mox inhibendae sunt eo, quod de singulis ita tecum loqueris: haec opinio non est necessaria: hoc societatis vinculum dissolvit, hoc non ex te dicturus

συγχωρεῖν ἄλλοις μὲν εἶναι κ. τ. λ.] *Vatic. A.* — ἄλλους — perperam.

Ad Sect. 19. (ap. Lugd. 17. Cas. 17.)

Hanc Sectionem servarunt quoque *Vat. 2. 3. 4. 5., Med. 1. 2. 3. 4., Paris. et Guelf.*

Τέσσαρας μάλιστα τα προπᾶς] *Vat. 2.* — προτροπᾶς.

καὶ ἐπειδὴν φωράσης, ἀπαλειπτέον] *Guelf.* perperam — φράσης. — *Lugd.* operarum errore ἀπαληπτέον, ex qua et invito Edit. in *Cas.* migravit. — Caeterum *Cas.* ἀποληπτέον praestare putabat. — *Menag.* ad h. l.: „f. ἀπολειπτέον,“ — Voluit, opinor, ἀπαλειπτέον: usus enim videtur Ed. *Lugdun.* aut *Cas.*

μέλλεις λέγειν· τὸ γὰρ μὴ ἀφ' ἑαυτοῦ λέγειν ἐν τοῖς ἀποποτάτοις νόμιζε. τέταρτον δέ ἐστι, καὶ ὁ σεαυτῷ ἐνεδιδεῖς, ὅτι τοῦτο ἡττωμένου ἐστὶ καὶ ὑποκατακλινομένου τοῦ ἐν σοὶ θειότερου μέρους τῇ ἀτιμωτέρᾳ καὶ θνητῇ μοίρᾳ τῇ τοῦ σώματος, καὶ ταῖς τούτου παχεύαις ἡδοναῖς.

κ'. Τὸ μὴν πνευματίόν σου, καὶ τὸ πυρῶδες πᾶν ὅσον ἐγκέκραται, καὶ τοὶ φύσει ἀνώφερῇ ὄντα, ὅμως πειθόμενα τῇ τῶν ὅλων διατάξει, παρακρατεῖται ἐνταῦθα ἐπὶ τοῦ συγκρίματος. καὶ τὸ γεῶδες δὲ τὸ ἐν σοὶ πᾶν, καὶ τὸ ὑγρόν, καὶ τοὶ κατώφερῇ ὄντα, ὅμως ἐγήγερται καὶ ἔστηκε τὴν οὐχ ἑαυτῶν φυσικὴν στάσιν. οὕτως ἄρα καὶ τὰ στοιχεῖα ὑπακούει τρεῖς ὅλοις, ἐπειδὴν πού καταταχθῇ· σὺν βίᾳ, μένοντα, μέχρις ἂν ἐκείθεν πάλιν τὸ ἐνδόσιμον τῆς διαλύσεως σημῆνῃ. οὐ δεινὸν οὖν μόνον τὸ νοερόν σου μέρος ἀπειθὲς εἶναι καὶ ἀγανακτεῖν τῇ ἑαυτοῦ χώρᾳ; καὶ τοὶ οὐδὲν γε βίαιον τοῦτο ἐπιτάσσεται, ἀλλὰ μόνα, κατὰ φύσιν ἐστὶν αὐτῷ· οὐ μὲν τοὶ ἀνέχεται, ἀλλὰ τὴν ἐναντίαν φέρεται. ἡ γὰρ ἐπὶ τὰ ἀδικήματα καὶ τὰ ἀνομοστήματα, καὶ τὰς ὁργὰς, καὶ τὰς λύπας, καὶ τοὺς φόβους κινήσεις, οὐδὲν ἄλλο ἐστίν, ἢ ἀφιστα-

στα-

τὸ γὰρ μὴ ἀφ' ἑαυτοῦ λέγειν κ. τ. λ.] μὴ perperam abest a *Vatican.* 2. 3. 4., *Med.* 1. 2. 3. 4. et *Parif.* *Guelf.* ἐφ' ἑαυτοῦ.

καὶ ὁ σεαυτῷ ἐνεδιδεῖς κ. τ. λ.] *Gat.* malebat: συνειδῆσεις.

ὅτι τοῦτο ἡττωμένου κ. τ. λ.] *Parif.* perperam: τοῦτε.

τῇ τοῦ σώματος] τῇ abest a *Med.* 1. 2. 3. et *Parif.* vitiose.

καὶ ταῖς τούτου παχεύαις ἡδοναῖς] *Vatic.* A. omnesque *Codd.*, qui *Excerpta* servant, corrupte: — παχεύαις (*Guelf.* παχέαις) ἰδέαις. —

Ad Sect. 20. (*ap. Lugd.* 18. *Caf.* 18.)

Τὸ μὴν, πνευματίόν σου] *Vatic.* A. ὁ μὲν. — *Verum* jam passim monui *litteras* initiales saepissime ab hoc *Cod.* abesse.

καὶ

rus es: non autem a te dicere, absurdissimum habeto: quartum est, in quo tibi ipse exprobras, proficisci hoc ab devicta parte tui diviniore atque succumbente parti villiori et mortali et crassis ejusdem voluptatibus.

20. Aërium omne et igneum, quod tibi commissum est, quamvis natura fursum fertur, tamen Universi ordini et dispositioni obediens illic in massa commixta detinetur. Quidquid porro in te terreum et humidum est, quamquam deorsum fertur, simul tamen adtollitur et locum tuetur sibi non proprium. Sic itaque et elementa Universo obtemperant, et postquam alicubi per vim collocata sunt, ibi permanent, donec iterum dissolutionis signum datur. Nonne igitur turpissimum est, solam rationem tuam esse immergeram, et locum suum indignum ferre? quamquam re vera nihil ei violentum imponitur, sed ea tantum, quae ejus naturae conveniunt, neque tamen sustinet, sed in contrariam fertur partem: motus enim ad injurias, voluptatum blanditias, iram, dolores et metus nihil aliud est, quam

καὶ τοὶ κατωφερῆ ὄν-
τα] *Argent.* vitiose: καὶ τὰ
κ. τ. λ.

οὕτως ἄρα καὶ τὰ στοι-
χεῖα κ. τ. λ.] Pro ὅλοις *Va-*
t. *A.* perperam ἄλλοις. —
καταχθῆ est lectio *Cod. Va-*
t. *A.*, et *Edd. Glasg., Woll.,*
Mori et De Joly. — *Xyl. 1.,*
Lugd., Cas. et Oxon. κατατα-
χθῆ, et *Arg.* κατατάχθῆ. *Gat.*
κατα — omissa seq. syllaba. —
Gat. - Stanh. καταχθῆ. — *Va-*

t. *A.* denique σὺν βίᾳ legit,
at praestat vulgaris: σὺν βίᾳ.

ἄλλὰ μόνον, κατὰ φύ-
σιν κ. τ. λ.] Legendum haud
dubie cum *Cas.* et *Gat.*: ἄλλὰ
μόνον, ἃ κ. φ., nisi malis cum
Gat. ἀλλ' ἃ μόνον κ. φ. — Mi-
nus placet *Menag.*: ἄλλὰ μόνον
τὰ κ. φ.

καὶ τὰς ὁργὰς καὶ τὰς
λύπας] Verba καὶ τὰς ὁργὰς,
quae ceterae *Edd.* ignorant,
praeter *De-Jol.*, ex *Vat. A.*
recepti.

πρὸς

σταμένου τῆς φύσεως. καὶ ὅταν δὲ τινι τῶν συμβαινόντων δυσχεραίνει τὸ ἡγεμονικόν, καταλείπει καὶ τότε τὴν ἑαυτοῦ χώραν. πρὸς ἰσότητα γὰρ καὶ θεοσέβειαν κατεσχεύασται, οὐχ ἥττον ἢ πρὸς δικαιοσύνην. καὶ γὰρ ταῦτα ἐν εἵδει ἐστὶ τῆς εὐκοινωνησίας, μᾶλλον δὲ πρεσβύτερα τῶν δικαιοπραγημάτων.

καί. Ὡς μὴ εἰς καὶ ὁ αὐτὸς ἐστὶν αἰ τοῦ βίου σκοπὸς, οὗτος εἰς καὶ ὁ αὐτὸς δι' ὅλου τοῦ βίου εἶναι οὐ δύναται. οὐκ ἀρκεῖ δὲ τὸ εἰρημένον, εἰ μὴ ἀρκεῖνο προσθῆς, ὅποιον εἶναι δεῖ τοῦτον τὸν σκοπὸν. ὥσπερ γὰρ οὐχ ἡ πάντων τῶν ὅποσούν τοῖς πλείοσι δοκοῦντων ἀγαθῶν ὑπόληψις ὁμοία ἐστίν, ἀλλ' ἡ τῶν τοιῶνδὲ τινων, τούτεστι τῶν κοινῶν· οὕτω καὶ τὸν σκοπὸν δεῖ τὸν κοινωνικὸν καὶ πολιτικὸν ὑποστήσασθαι. ὁ γὰρ εἰς τοῦτον πάσας τὰς ἰδίας ὁρμὰς ἀπευθύνων, πάσας τὰς πράξεις ὁμοίας ἀποδώσει, καὶ κατὰ τοῦτο αἰεὶ ὁ αὐτὸς ἐσται.

καβ'. Τὸν μῦν τὸν ὀρεῖνόν, καὶ τὸν κατοικίδιον, καὶ τὴν πτοίαν τούτου καὶ διασύβησιν.

κγ'. Σω-

πρὸς ἰσότητα καὶ θεο-
σέβειαν κατεσχεύασται]
Haec verba a Vat. A. absunt.
Pro ἰσότητα Casaub. malebat:
ὁσιότητα, quod et mihi prae-
ferendum videtur.

μᾶλλον δὲ πρεσβύτερα
τῶν δικαιοπραγημάτων]
Vat. A. μᾶλλον δὲ πρεσβυ-
τάτων δικαιοπραγημά-
των. — Paullo ante Menag.
malebat pro ἐν εἵδει — εἶδη.
n. n.

Ad Sect. 21. (ap. Lugd. 19.
Casf. 19.)

Hanc Sectionem servarunt
Vat. 3. 4. 5., Med.-Flor. 1. 2.
3. 4., Parisf. et Guelf.

Ὡς μὴ εἰς καὶ ὁ αὐτὸς
ἐστὶν αἰ τ. λ.] ὥ in Va-
tic. A. non comparet, ut et
alibi literas initiales in ea de-
siderari observavimus. — Pro
ἐστὶν Parisf. ἐστὶ, idemque τὸ
αἰεὶ ignorat.

οὐκ ἀρκεῖ δὲ τὸ εἰρη-
μένον] δὲ post ἀρκεῖ ex Va-
tic.

quam a natura defectio: quin et mens, quoties aliquid eorum, quae accidunt, aegre fert, stationem suam deferit: ad aequanimitatem enim et pietatem condita est non minus, quam ad iustitiam: nam et haec inter ea sunt, quae ad societatem tuendam faciunt, immo actionibus iustis antiquiora.

21. Cui non unus idemque vitae finis est, hic unus idemque per totam vitam esse non potest: non autem sufficiet, quod dictum est, nisi et hoc addiderit, qualis hic finis esse debeat: quemadmodum enim non eadem est opinio de iis, quae vulgo hominum quoquo modo bona videntur, sed de certis quibusdam, communibus nempe; ita et scopus nobis is proponendus, qui societati communi et civitati adcommodatus est: ad hunc enim qui omnia consilia sua direxerit, is actiones sibi similes praestabit, et hoc modo semper unus idemque erit.

22. Murem montanum et domesticum et hujus pavorem et trepidationem.

23. So-

tic. 3. 4., *Med.* 1. 2. 3., *Parif.* et *Guelf.* recepi; quod et tacite fecerat *De Joly*.

τοῖς πλείοσι δοκού-
των] τοῖς, quod reliquae Edd.
ignorant, praeunte *De Joly*,
ex *Vat.* 3. 4. 5., *Med.* 1. 3. 4.
et *Parif.* recipiendum putavi.
οἱ πλείονες nostro sunt, qui
Platoni et *Arriano* οἱ πολλοί.

ἀλλ' ἡ τῶν τοιῶνδ' ἐτι-
νων] *Vat. A.* ἀλλ' ἡ τῶν τοι-
εύτων δὲ τινῶν.

Marc. Anton.

οὕτω καὶ κ. τ. λ.] *Xyl.*,
Argent., *Lugd.*, *Caf.* et *Oxon.*
οὕτως. *Med.* 1. 2. 3. 4., *Pa-*
risf. et *Guelf.* οὕτω.

καὶ πολιτικὸν κ. τ. λ.]
Vatic. A. καὶ τὸν πολιτικὸν
ὑποστήσασθαι recepi ex *Med.*
1. 2. 3., *Parif.* et *Guelf.* —
Reliquae Edd. omnes: ὑπο-
στήσεσθαι.

ἀπευθύνων] *Xyl.* 1. ope-
rarum errore: ἀπευθύνων.

Sectio 22. (*ap. Lugd.* 20. p.
Caf. 20. p.)

Dd

Ad

κγ'. Σωκράτης καὶ τὰ τῶν πολλῶν δόγματα, λαμβάνει, [παιδίων δείματα].

κδ'. Λακεδαιμόνιοι τοῖς μὲν ξένοις ἐν ταῖς θεωρίαις ὑπὸ τῇ σικῆ τὰ βάθρα ἐτίθεσαν. αὐτοὶ δὲ οὐ ἔτυχεν ἐκασθεζοντο.

κε'. Τῷ Περδίκκῃ ὁ Σωκράτης περὶ τοῦ μὴ ἔρχεσθαι παρ' αὐτόν, ἴνα, ἔφη, μὴ τῷ κακίστῳ ὀλέθρῳ ἀπολωμαι, τουτέστι, μὴ εὖ παθῶν οὐ δυνηθῶ ἀντευποιῆσαι.

κς'. Ἐν τοῖς τῶν Ἐφεσίων γράμμασι, παράγγελμα ἔκειτο, συνεχῶς ὑπομιμνήσκεσθαι τῶν παλαιῶν τινος τῶν ἀρετῇ χρησαμένων.

κζ'. Οἱ Πυθαγόρειοι, ἔωθεν εἰς τὸν οὐρανὸν ἀφορεῖν, ἵν' ὑπομιμνησκόμεθα τῶν αἰεὶ κατὰ τὰ αὐτὰ καὶ ὡσαύτως τὸ ἑαυτῶν ἔργον διανούντων, καὶ τῆς τάξεως, καὶ τῆς καθαρότητος, καὶ τῆς γυμνότητος. οὐδὲν γὰρ προκάλυμμα ἄστρον.

κη'. Οἷος ὁ Σωκράτης τὸ κώδιον ὑπεζωσμένος, ὅτε ἡ Εὐανθίπη λαβοῦσα τὸ ἱμάτιον ἔξω προῆλθε· καὶ ἃ εἶπεν ὁ Σω-

Ad Sect. 23. (ap. Lugd. 20. p. Casf. 20. p.)

Σωκράτης καὶ κ. τ. λ.] καὶ tollendum putabat Reisk: n. n. Verba autem παιδίων δείματα, pro quibus perperam scriptum est in *Vatic. A.* παιδίων δηγματα, uncis inclusi, quippe quae e glossemate orta videntur et jam Moro suspecta erant.

Ad Sect. 24. (ap. Lugd. 21. Casf. 21.)

οὐ ἔτυχεν] *Vat. A.* corrupte: οὐ ἔτυχεν.

Ad Sect. 25. (ap. Lugd. 22. Casf. 22.)

Τῷ Περδίκκῃ ὁ Σωκρ.] Fortasse emendandum est: Τῷ Περδίκκου, sc. υἱῷ. Saltem alii Scriptores idem fere de Archelao, Perdiccae filio, narrant, ut *Aristotel. Rhetor. II, c. 23., Xenoph., Laërt. et Seneca de Benef. V., c. 6.* — Reisk. malebat: Τὸν Περδίκκῃαν ὁ Σωκρ. παρητεῖτο, μὴ κ. τ. λ.

Ad Sect. 26. (ap. Lugd. 23. Casf. 23.)

Ἐν τοῖς τῶν Ἐφεσίων γράμ-

23. Socrates etiam vulgi decreta Lamias appellabat, [i. e. puerulorum terribamenta].

24. Lacedaemonii peregrinis sub umbram sedem assignabant in spectaculis: ipsi, ubi res ferebat, confidebant.

25. Socrates, quum apud Perdiccam se defenderet, quod non ad coenam venisset, *ne pessimo, inquit, interitu peream: hoc est, ne gratiam in me collatam referre non possim.*

26. In Ephesiorum literis praeceptum erat, ut semper alicujus ex antiquis, qui virtutem coluerint, reminisceremur.

27. Pythagoraei mane coelum suspicere jubent, ut eorum recordemur, quae eundem perpetuo cursum tenent eodemque modo opus suum peragunt: item ordinis, puritatis et simplicitatis nudae: astro enim nullum est velamentum.

28. Qualis erat Socrates, pelle succinctus, quum Xanthippe veste ejus sumta foras se proripuisset, et quid

Dd 2

fami-

γράμμασι] Ἐφεσίων depravatum videtur; idem tamen et *Vat. A.* exhibet. *Gataker.* malebat: τῶν Ἐπικούρειων aut τοῦ Ἐπικούρου, coll. *Senec. Ep. 11.* — Fontasse τοῦ Ἐφεσίου, i. e. Ἡρακλείτου, legendum est. Quidquid sit, mendum ex Compendio scribendi ortum videtur.

Ad Sect. 27. (ap. Lugd. 24. Caf. 24.)

Οἱ Πυθαγόρειοι κ. τ. λ.] *Reisk.* post Πυθαγ. addi malebat: ἐκέλευον. Sed hoc aut simile quid commodè subaudiri potest.

τῶν ἀεὶ κατὰ τὰ αὐτὰ] κατὰ temere cum *Glasg.* omitunt *Woll., Mor. et De-Jol.*

Ad Sect. 28. (ap. Lugd. 25. Caf. 25.)

ὅτε ἡ Ξανθ(ι)ππη] *Vat. A.* perperam ὅτι ἡ Ξανθ.

τῶν παλαιῶν τινος τῶν ἀρετῇ χρησαμένων.] *Vatic. A.* vitiose: τῶν παλαιῶν τινὲς ἀρετῇ χρησαμένων.

οὕτως

ὁ Σωκράτης τοῖς ἐταίροις αἰδεσθεῖσι καὶ ἀναχωρήσασιν, ὅτε αὐτὸν εἶδον οὕτως ἐσταλμένον.

κθ'. Ἐν τῷ γράφειν καὶ ἀναγινώσκειν, οὐ πρότερον ἄρξεις, πρὶν ἀρχθῆς. τοῦτο πολλῷ μᾶλλον ἐν τῷ βίῳ.

λ'. Δοῦλος πέφυκας, οὐ μέτεστί σοι λόγου.

λἀ'. - - - Ἐμὸν δ' ἐγέλασσε φίλον κῆρ.

λβ'. Μέμψονται δ' ἀρετὴν χαλεποῖς βάζοντες ἔπεσσιν.

λγ'. Σῦκον χειμῶνος ζητεῖν, μαινομένου· τοιοῦτος ὁ παιδίον ζητῶν, ὅτε οὐκ ἔτι δίδοται.

λδ'. Καταφιλοῦντα τὸ παιδίον δεῖν, ἔλεγεν ὁ Ἐπίκτητος ἔνδον ἐπιφθέγγεσθαι, αὔριον ἴσως ἀποθανῆ. δύςφημα ταῦτα. οὐδὲν δύςφημον, ἔφη, Φυσικοῦ τινος. ἔργου σημαντικόν. ἢ καὶ τὸ τοὺς στάχους θερισθῆναι δύςφημον;

λε'. Ὁμφαξ, σταφυλὴ, σταφίς, πάντα μεταβολαί, οὐκ εἰς τὸ μὴ ὄν, ἀλλ' εἰς τὸ νῦν μὴ ὄν.

λς'. Λη-

οὕτως ἐσταλμένον] Depravate: — ἐσταλμένων *Vat. A.*

Section 29. (ap. Lugd. 26. p. Caf. 26. p.)

Section 30. (ap. Lugd. 26. p. Caf. 26. p.)

Ad Sect. 31. (ap. Lugd. 26. p. Caf. 26. p.)

Ἐμὸν κ. τ. λ.] *Erat, qui mallet: ἐμοί. At vulgare etiam apud Homerum. Caeterum mihi hic versus post eum, qui sequitur, collocandus videtur, ut sensus commodus existat.*

Ad Sect. 32. (ap. Lugd. 26. p. Caf. 26. p.)

Μέμψονται δ' ἀρετὴν κ. τ. λ.] *Apud Hesiodum δ' ἄρα*

τοὺς legitur, sc. τοκῆας. Sed ab *Antonino ipso paullulum immutatum videtur.*

Ad Sect. 33. (ap. Lugd. 27. Caf. 27.)

τοιοῦτος ὁ παιδίον ζητῶν κ. τ. λ.] *Xyl. 1., Arg., Lugd., Caf. et Oxon. — ὁ τὸ παιδίον ζ. —*

Ad Sect. 34. (ap. Lugd. 28. 29. p. Caf. 27. p.)

Hanc et sequentem Sectionem servarunt quoque *Vat. 2. 4. 5., Med. 1. 2. 3. 4., Paris. et Guelf.*

δεῖν ἔλεγεν ὁ Ἐπίκτητος] Sic edidi secutus *Ed. De Soly.* Eandem lectionem exhibent *Vat. A. 2. 4. 5., Paris.,*

familiaribus suis dixit, pudore suffusus atque recedentibus, quum illum viderent sic indutum!

29. Nunquam scribendi et legendi praecepta dabis, nisi prius ipse didiceris: id multo magis in vita [observandum].

30. *Quum liber haud sis, jus loquendi non habes.*

31. - - - *at cor carum mihi risit.*

32. *Virtuti gravibus facient convicia verbis.*

33. Ficum hieme quaerere infani est: talis et is, qui liberos optat, quando non amplius conceditur.

34. Filiolum deosculanti praecipiebat Epictetus, secum dicere: *cras fortasse morietur.* At hoc mali ominis. Nihil mali ominis est, inquit, quod opus naturae indicat: alioquin et mali ominis esset hoc: spicas demeti.

35. Uva acerba, matura, passa. Haec omnia rei sunt mutationes non in nihilum, sed in id, quod nunc non est.

D d 3

36. Vo-

ris., *Guelf.* et *Med.* 1. 2. 3. *Med.* 4. autem: δεῖ, ἔλεγεν ὁ Ἐπ. — In Editionibus reliquis: Καταφιλοῦντα τὸ παιδίον, ἔλεγ. ὁ Ἐπ. absque δεῖν legitur. — Hinc *Menag.* malebat: ἐκέλευον.

δύσφημα ταῦτα] *Upton.* ad *Arrian.* *Differt.* *Epict.* III, 24, 88. malebat: ἀλλὰ δύσφημά ἐστι ταῦτα, qua tamen emendatione non opus videtur.

Φυσικοῦ τινος ἔργου κ. τ. λ.] *Vat. A.* 2. 4. 5., *Med.* 1. 2. 3. 4., *Parif.* et *Guelf.*: ἀλλὰ Φυσικοῦ κ. τ. λ. haud male. — ἔφη, quod praecedit, *Moro* tollendum videbatur. Vereor, ne temere. φησὶ non-

nunquam et apud *Arrianum* ponitur, ut referendum sit ad *Epictetum.* vid. *Schweighaeuf.*, V. Cl., Index ad *Arrian.*

ἦ καὶ τὸ τοῦς στάχυας — δύσφημον;] *Schweighaeuf.* ad *Arriani* l. l. obsequutus punctum interrogandi post δύσφημον collocavi. — Caeterum articulum τοῦς ante στάχυας, quem omnes *Codd.* et *vett. Edd.* agnoscunt, *Gat.* et reliquae *Edd.* omiserunt. — Artic. τὸ perperam abest a *Med.* 2. 3. 4. et *Parif.*

Ad Sect. 35. (*ap. Lugd.* 29. p. *Caf.* 27. p.)

Ὁμφαξ κ. τ. λ.] *Vat. A.* corrupte: ὀφαξ (*sic*).

Ad

λς'. Ληστῆς προαιρέσεως οὐ γίνεται, τὸ τοῦ Ἐπικτήτου.

λς'. Τέχνην δὲ ἔφη περὶ τὸ συγκατατίθεσθαι εὐρεῖν. καὶ ἐν τῷ περὶ τὰς ὁρμὰς τόπῳ τὸ προσεκτικὸν φυλάσσειν, ἵνα μεθ' ὑπεξαιρέσεως, ἵνα κοινωνικαί, ἵνα κατ' ἀξίαν. καὶ ὀρέξεως μὲν παντάπασιν ἀπέχεσθαι, ἐκκλίσσει δὲ πρὸς μηδὲν τῶν οὐκ ἐφ' ἡμῖν χρῆσθαι.

λη'. Οὐ περὶ τοῦ τυχόντος οὖν, ἔφη, ἐστὶν ὁ ἀγὼν, ἀλλὰ περὶ τοῦ μαίνεσθαι, ἢ μὴ.

λθ'. Ὁ Σωκράτης ἔλεγε· τί θέλετε; λογικῶν ψυχὰς ἔχειν, ἢ ἀλόγων; λογικῶν. τίνων λογικῶν; ὑγιῶν ἢ Φαύλων; ὑγιῶν. τί οὖν οὐ ζητεῖτε; ὅτι ἔχομεν. τί οὖν μάχεσθε καὶ διαφέρεσθε;

Ad Sect. 36. (ap. Lugd. 29. p. 30. p. Cas. 28. p.)

Ληστῆς προαιρέσεως κ. τ. λ.] *Vat. A.* ηστῆς προαιρ., omissa, ut passim, litera initiali.

Ad Sect. 37. (ap. Lugd. 30. p. 31. p. Cas. 28. p.)

Τέχνην δὲ — εὐρεῖν.] *Reisk* ad h. l.: „Τέχνη an τέχνην legas, perinde est: at pro εὐρεῖν legendum esse εὐροεῖν, nullus dubito.” — *Acquie-*

36. Voluntatis latro nullus est, inquit Epictetus.

37. Artem vero adfensum praebendi inveniendam monebat: et in loco de Impetu cautionem servandam, ut sit cum exceptione, ut sit sociabilis et rei cujusque dignitatem sequatur: et adpetitu quidem prorsus abstinendum esse; averfatione vero adversus nihil eorum utendum esse, quae non sint in nostra potestate.

38. Non est itaque, inquit, de re vulgari certamen, sed de eo, utrum insaniamus, nec ne.

39. Socrates, quid vultis? inquit; utrum animas habere eorum, qui ratione praediti sunt, an eorum, qui ratione carent? Eorum, qui ratione sunt praediti. Quorumnam rationalium, sanorum, an pravorum? Sanorum. Quare ergo non quaeritis? Quoniam habemus. Quid igitur pugnatis et contenditis?

quievit tamen et Schweigh., εἰ μὴ, secutus auctoritatem
qui h. l. in *Fragm. Arriani* *Vatic. A.*
collegit, in lectione vulgari. *Ad Sect. 39: (ap. Lugd. 31. p.*

Ad Sect. 38. (ap. Lugd. 31. p.

Caf. 28. p.)

Caf. 28. p.)

τὸ οὖν οὐ ζῆτ.] Sic recte

μαίνεσθαι, ἢ μὴ.] Sic *Xyl. 1.* At in *Arg.* ceterisque
jubente *Gat.* dedi pro vulgari perperam omissum est οὐ.

ΜΑΡΚΟΥ ΑΝΤΩΝΙΝΟΥ

ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΟΣ

ΤΩΝ ΕΙΣ ΕΑΥΤΟΝ

ΒΙΒΛΙΟΝ ΙΒ'.

Α'. Πάντα ἐκεῖνα ἐφ' ᾧ διὰ περιόδου εὐχῇ ἐλθεῖν, ἥδη ἔχειν δύνασαι, εἰ μὴ σαυτῷ φθονῆς. τοῦτο δὲ ἐστίν, εἰ μὴ πᾶν τὸ παρελθὸν καταλίπῃς, καὶ τὸ μέλλον ἐπιτρέψῃς τῇ προνοίᾳ, καὶ τὸ παρὸν μόνον ἀπευθύνῃς πρὸς ὁσιότητα καὶ δικαιοσύνην. ὁσιότητα μὲν, ἵνα Φιλῆς τὸ ἀπονεμόμενον· σοὶ γὰρ αὐτὸ ἡ φύσις ἔφερε, καὶ σε τούτῳ· δικαιοσύνην δὲ, ἵνα ἐλευθέρως καὶ χωρὶς περιπλοκῆς λέγῃς τε τὰ ληθῆ, καὶ πράσῃς τὰ κατὰ νόμον, καὶ κατ' ἀξίαν. μὴ ἐμποδίσῃ δὲ σε, μήτε κακία ἀλλοτρία, μήτε ὑπόληψις, μήτε φωνή, μηδὲ μὴν αἰσθησις τοῦ περιτετραμμένου σοι σαρκιδίου. ὄψεται γὰρ τὸ πάσχον. εἰ μὴ οὖν ὅτε δῆποτε πρὸς ἐξέδω γένη, πάντα τὰ ἄλλα καταλιπὼν, μόνον τὸ ἡγεμονιόν σου καὶ τὸ ἐν σοὶ θεῖον τιμήσῃς, καὶ τὸ μὴ παύσεσθαι ποτε ζῆν φοβηθῇς, ἀλλὰ τόγῃ μὴδέποτε ἄρξασθαι κατὰ φύσιν ζῆν· ἔσῃ ἄνθρωπος ἄξιος τοῦ γενήσκειν κόσμου, καὶ παύσῃ ξένος ὢν τῆς πατρίδος, καὶ θαυμάζων

Ad Librum XII.

Μάρκ. Ἀντ. — βιβλ. ιβ'.] Inscriptio hujus libri, ut et caeterorum, non legitur in Vatic. A.

Ad Sect. I. (ap. Lugdun. I. Caf. I.)

εἰ μὴ πᾶν τὸ παρελθὸν καταλίπῃς] Vatic. A. εἰ μὴ παρελθὸν καταλίπῃς, omisso

πᾶν, quod sane ex ἐὰν ortum videri potest; τὸ autem ante παρελθὸν retinendum, nec cuius, quod Vatic. A. exhibet, commutandum.

αἰσθησις τοῦ περιτετραμμένου κ. τ. λ.] Ed. Casaub. — τοῦ περιτετραμμένου, operarum, ni fallor, errore. — Gat., si, quis malit, non in-

MARCI ANTONINI

IMPERATORIS

COMMENTARIORUM, QUOS IPSE SIBI SCRIPSIT,

LIBER DECIMUS SECUNDUS.

Omnia ista, quae per ambages adsequi cupis, jam nunc consequi potes, nisi tibi ipse invides; hoc est, si omisso eo, quod praeteriit, eoque, quod erit, providentiae commisso, id duntaxat, quod praesens est, ad sanctitatem et justitiam dirigis: ad sanctitatem, ut diligas ea, quae fato tibi destinantur: tibi enim hoc tulit natura et te huic; ad justitiam autem, ut libere et sine ambagibus veritatem loquaris atque secundum legem et pro cujusque rei dignitate agas. Non autem te impediatur neque alterius vitiositas, neque opinio, neque vox, neque adeo sensus circumdatae tibi carunculae: viderit enim, quod patitur. Si igitur quum in exitu futurus sis, caeteris omnibus missis, mentem duntaxat tuam, et divinam, quae in te inest, particulam aestimaveris, neque hoc metueris, ne vivere aliquando desinas, sed ne quando vivere secundum naturam

Dd 5

non

improbat: τοῦ περιτετραμμένου —

ἐάν οὖν ὅτε δὴ ποτε πρὸς ἐξόδῳ γένῃ, πάντα τὰ ἄλλα καταλιπὼν] *Vat. A.* vitiose: ἐάν οὖν δὴ ποτε πρὸς ἐξόδῳ γένῃ, τ' ἂν τὰ ἄλλα καταλιπὼν κ. τ. λ. Possit tamen aliquis suspicari, librarium voluisse: καὶ τὰ ἄλλα.

καὶ τὸ μὴ παύσεσθαι ποτε ζῆν φοβηθῆς] *Exspectaveram cum Gatak.:* καὶ μὴ τὸ παύσεσθαι ποτε, et deinde cum *Moro:* τοῦ ζῆν; at nihil variant libri. *Menag.* εἰ καὶ τὸ ζῆν παύσεσθαι ποτε μὴ φοβηθῆς emendandum putabat.

Ad

μάζων ὡς ἀπροςδόκητα τὰ κατ' ἡμέραν γινόμενα, καὶ κρεμάν-
μενος ἐκ τοῦδε καὶ τοῦδε.

β. Ὁ Θεὸς πάντα τὰ ἡγεμονικά, γυμνὰ τῶν υἱλικῶν
ἀγγείων καὶ Φλοιῶν καὶ καθαρμάτων ὀρᾷ. μόνῳ γὰρ τῷ
ἐαυτοῦ νοερῷ μόνων ἄπτεται τῶν ἐξ ἐαυτοῦ εἰς ταῦτα ἐρρύη-
κῶσιν καὶ ἀπωχευμένων. εἰ δὲ καὶ σὺ τοῦτο ἐθίσης
ποιεῖν, τὸν πολὺν περισπασμὸν σεαυτοῦ περιαιρήσεις. ὁ γὰρ
μὴ τὰ περιείμενα κρεάδια ὀρῶν, ἥπου γε ἐσθῆτα, καὶ οἰ-
κίαν, καὶ δόξαν καὶ τὴν ταιαύτην περιβολὴν καὶ σκηνὴν θεω-
μενος, ἀσχολήσεται.

γ. Τρία ἐστὶν ἐξ ὧν συνέστηκας, σωματίον, πνευμά-
τιον, νοῦς. τούτων τᾶλλα μέχρι τοῦ ἐπιμελεῖσθαι δεῖν, σά
ἐστι· τὸ δὲ τρίτον μόνον κυρίως σόν. ὃ εἰν χωρίσης ἀπὸ
σεαυ-

*Ad Sect. 2. (ap. Lugdun. 2.
Cas. 2.)*

Hanc Sectionem servarunt
quoque *Vat.* 2. 3. 4. 5., *Med.*
Flor. 1. 2. 3. 4. et *Parif.*

μόνων ἄπτεται τῶν ἐξ
ἐαυτοῦ κ. τ. λ.] *Vat.* 2. 4.,
Med. 1. 2. 3. 4. et *Parif.* μόνων
ignorant.

εἰ δὲ καὶ σὺ τοῦτο
ἐθίσης ποιεῖν] εἰν καὶ,
omisso δὲ, habent *Vat.* 2. 3. 5.,
Med. 1. 2. 4. — At post ἐθί-
σης σεαυτὸν addunt *Vatic.* 3.
4. 5., *Med.* 1. 2. 4. et *Parif.*,
quod fortasse sit, qui praefer-
rat; nolui tamen in textum
recipere, quum *Antoninus* re-

ciprocum post verbum ἐθίξειν
omittere soleat.

ὁ γὰρ μὴ τὰ περιεί-
μενα κ. τ. λ.] *Parif.* corru-
pte: ὁ γὰρ μὴ τὰ παρακείμενα.

— *Menag.* putabat: ὁ γὰρ μὲν
τὰ περιείμενα, et *Morus*: ὁ
γὰρ τὰ περιείμενα, negativa
omissa, esse emendandum:
neutra tamen harum emen-
dationum opus est.

ἥπου γε ἐσθῆτα κ. τ. λ.]
ἥπου, circumflexa penultima,
recte scriptum est in *Xyl.* 1.,
Arg., *Lugdun.*, *Cas.* et *Oxon.*,
quod igitur restituendum pu-
tavi. ἥπου scilicet et ἥπου
γε, praecedente negatione,
significat *multo minus*, de
qua

non incipias; homo eris mundo, qui te protulit, dignus, et defines in patria tua peregrinus esse, eaque, quae quotidie fiunt, tanquam inopinata admirari, et ex hoc vel illo pendere.

2. Deus mentes omnes vasis hisce corporeis et corticibus et fordibus denudatas intuetur. Solo enim intellectu eas attingit a se ipso delibatas ac derivatas. Quod ipsum si tu quoque facere adfueveris, multa temet molestia liberabis: qui enim carnem sibi circumdatam non respicit, minus in veste, gloria, domo, aut apparatu instructuque reliquo contemplandis occupabitur.

3. Tria sunt, ex quibus constas, corpusculum, anima, mens: horum priora, quatenus eorum cura tibi commissa est, tua sunt; tertium vero proprie tuum. Si igitur a te,

qua hujus vocis vi conf. *Viger.* de *Idiot. L. Gr.* p. 412. ed. *Zeun.* et *Zeunii* notam p. 413. — In *Gat.* vero reliquisque scriptum est ἤπου, acuta penultima, quod quum prorsus ferri non posset, *Gatak.* μήπου γε malebat: qua emendatione autem non opus est, dummodo ἤπου γε legimus. — *Casaub.* in fine hujus periodi signum interrogandi posuit. At ne hoc opus est. Et ἤπου quidem in interrogatione usurpatur; dubito autem, an ἤπου γε.

καὶ σκηνην] Haec a *Med.* 1. 3. et *Parif.* absunt.

ἀσχολήσεται] In *Xyl.* 1.

videtur ἀσκολήσεται expressum esse operarum errorem. Omnes Codd. scripti in ἀσκολήσεται cum Edd. caeteris consentiunt.

Ad Sect. 3. (ap. Lugdun. 3. Cas. 3.)

σωμάτων, πνευμάτων, νοῦς] *Vat. M.* σωμάτων, πνευμάτων, νοῦς

ὁ δὲ χωρίσῃς] Expecta-
veram aut cum *Gat.* διὸ ἐὰν
κ. τ. λ., aut cum *Reiskio*: Ὅταν
χωρίσῃς κ. τ. λ. At nihil va-
riant Edd., nisi quod *Ed.*
Cas. ἐὰν οὖν exhibet, sed sine
librorum auctoritate; eam se-
quitur *Oxon.*

σεαυτοῦ, τούτέστιν, ἀπὸ τῆς σῆς διανοίας, ὅσα ἄλλα ποι-
οῦσιν, ἢ λέγουσιν, ἢ ὅσα αὐτὸς ἐποίησας ἢ εἶπας, καὶ ὅσα
ὡς μέλλοντα ταράσσει, καὶ ὅσα τοῦ περικειμένου σοι σω-
ματίου, ἢ τοῦ συμφύτου πνευματίου, ἀπροαίρετα πρόσεστιν,
καὶ ὅσα ἢ ἔξωθεν περιρρέουσα δίνη ἐλίσσει, ὥστε τῶν συνει-
μαρμένων ἐξηρμένην καθαράν τὴν νοεράν δύναμιν ἀπόλυτον,
ἐφ' ἑαυτῆς ζῆν, ποιοῦσαν τὰ δίκαια, καὶ θελουσαν τὰ συμ-
βαίνοντα, καὶ λέγουσαν τὰληθῆ, ἐὰν χωρίσης, Φημί, τοῦ
ἡγεμονικοῦ τούτου τὰ προσηρημένα ἐκ προσπαθείας, καὶ
τοῦ χρόνου τὰ ἐπέκεινα, ἢ τὰ παρωχηκότα, ποιήσης τε
σεαυτὸν, οἷος ὁ Ἐμπεδόκληος,

Σφαῖρος κυκλοτερὴς κοινῇ περιήθει γαίων.

μόνον τε ζῆν ἐκμελετήσης, ὁ ζῆς, τούτέστι, τὸ παρόν·
δυνήσῃ τόγε μέχρι τοῦ ἀποθανεῖν ὑπολιπόμενον, ἀταράκτως
καὶ εὐγενῶς, καὶ ἴλεως τῷ σαυτοῦ δαίμονι διαβιῶναι.

δ'. Πολ-

ὅσα ἄλλα ποιοῦσιν, ἢ
λέγουσιν] Videtur cum Ga-
tak. legendum esse: ὅσα ἄλ-
λοι ποιοῦσιν etc. Noli tamen
hoc invitis libris mutare.

καὶ ὅσα ὡς μέλλοντα
ταράσσει] Haud dubitavi
cum Cas. et Oxon. edere τα-
ράσσει, pro quo in ceteris
Edd. omnibus legitur ταράσ-
σεις. Hoc enim manifeste de-
pravatum est; quare et Gat.
ταράσσει se malebat. Kat. A.
tamen vulgato corruptius: τα-
ράσσειας.

ἐξηρμένην καθαράν τὴν
νοεράν κ. τ. λ.] Morus ad
h. l.: „An καθαράν interpre-
tamentum vocis ἐξηρμένην? „

ἀπόλυτον] Gat. malebat:
καὶ ἀπόλυτον.

τοῦ ἡγεμονικοῦ τούτου
τὰ προσηρτ.] Reisk. pro
τούτου malebat aut τῷ σοῦ,
aut ταῦτα.

Σφαῖρος κυκλοτερὴς
κοινῇ περιήθει γαίων]
Vatic. A. Σφαῖρος μονῇ περιή-
θει γαίων. Salmas. vero ad
Solinum p. 97. hunc in mo-
dum restituendum putabat
hunc versum:

Σφαῖρος κυκλοτερὴς δίνη πε-
ριήγει γαίων.

Hinc Gataker.

Σφαῖρ' ὡς κυκλοτερὴς δίνη
περιήγει γαίων.

Et

te, hoc est, a mente tua separaveris, quaecunque alii dicunt faciuntque, et quaecunque ipse aliquando dixeris et feceris, et quaecunque tanquam futura conturbant, et quaecunque vel circumdati corpusculi, vel hujus congenitae animulae, arbitrii tui non sunt, et quaecunque externa rerum vertigo volvit, ita ut vis illa intellectu praedita rebus a fato obvenientibus exempta, pura ac libera apud se ipsa vitam degat, iusta agens, probans, quae accidunt, et, quae vera sunt, loquens; si, inquam, a mente haec separaveris, quae ex communi cum corpore adfectione illi adhaerere solent, et temporis quidquid futurum vel praeteritum est; fecerisque te talem, qualis globus Empedoclis,

Orbis habens instar jugi vertigine gaudens,

illudque tantummodo, quod vivis, hoc est, praesens tempus, bene ut vivas, curaveris, poteris tandem, quod superest vitae, tranquillus, generosus genioque tuo propitius transigere.

4. Saepe-

Ex *Casaub.* ad l. nostrum nota video jam Turnebum putavisse, reponendum esse τὸ δίνη. — *Achill. Statius* s. *Tatius* ad *Arat.* c. VI. sic hunc versum exhibet: Σφαῖρος κυκλοτερὴς μουνῇ περιήγει χαίρων. *Heerenius*, V. Cl., in *Stobaeo* l. p. 354. (ubi hic versus *Parmenidi*, non *Empedocli*, tribuitur) versum nostrum ita edidit:

Σφαῖρ' ὡς κυκλοτερὴς δίνη
περιήγει χαίρων.

At τὸ δίνη, quod recentiorum omnes fere probaverunt, displicuit *Bentleio*, qui in notis ad *Horat.* *Serm.* II, 7, v. 96. aut ζώνη, aut κώνη, trocho, tur-

bine, aut μορφή, aut simile quid sibi magis arridere significat. *Reisk.* malebat: κίνη. —

At *Salmasianam*, emendationem palmariam judicat C. F. *Heinrich*, V. D., in *Spicileg. Observatt.* in *Parmenidis* Fragmento, quod *Parti VIII.* Symbolarum ad histor. philosophiae insertum est, quae Editore *Füllebornio* prodeunt, ubi vid. pag. 199. — In tanto Virorum Doctorum dissensu arbitrium penes peritiores esto.

τόγε μέχει τοῦ ἀποθανεῖν ὑπολειπόμενον] Ita *Xyl.* I., *Arg.*, *Lugdun.*, *Caf.* et *Oxon.*, quod praeter ne-

δ. Πολλάκις ἐθαύμασα, πῶς ἑαυτὸν μὲν ἕκαστος μᾶλλον πάντων φιλεῖ, τὴν δὲ ἑαυτοῦ περὶ αὐτοῦ ὑπόληψιν ἐν ἐλάττονι λόγῳ τίθεται, ἢ τὴν τῶν ἄλλων. εἰ γοῦν τινὰ θεὸς ἐπιστάς, ἢ διδάσκαλος ἔμφρων, κελεύσῃ, μὴδὲν καθ' ἑαυτὸν ἐνθυμεῖσθαι καὶ διανοεῖσθαι, ὃ μὴ ἅμα γε γινώσκων ἐξοίσει, οὐδὲ πρὸς μίαν ἡμέραν τοῦτο ὑπομένει. οὕτω τοὺς πέλας μᾶλλον αἰδούμεθα, τί ποτε περὶ ἡμῶν φρονήσουσιν, ἢ ἑαυτούς.

ε. Πῶς ποτε πάντα καλῶς καὶ φιλανθρωπῶς διατάξαντες οἱ θεοί, τοῦτο μόνον παρεῖδον, τὸ ἐνίους τῶν ἀνθρώπων καὶ πᾶν χρηστοὺς, καὶ πλεῖστα πρὸς τὸ θεῖον ὥσπερ συμβόλαια θεμένους, καὶ ἐπὶ πλεῖστον δι' ἔργων ὁσίων καὶ ἱερουργιῶν συνήθεις τῷ θεῷ γενομένους, ἐπειδὴν ἅπαξ ἀποθάνωσι, μηκέτι αὔθι γίνεσθαι, ἀλλ' εἰς τὸ παντελὲς ἀπεσβηκέναι; Τοῦτο δὲ εἶπερ καὶ οὕτως ἔχει, εὖ ἴσθι, ὅτι, εἰ ὡς ἑτέρως ἔχειν ἔδει, ἐπέκισαν ἄν. εἰ γὰρ δίκαιον ἦν, ἦν ἂν καὶ δυνατόν· καὶ εἰ κατὰ φύσιν, ἦνεγκεν ἄν

necessitatem in *Gat.* reliquisque in ὑπολιπόμενον immutatum est.

Ad Sect. 4. (ap. Lugd. 4. 5. Caf. 4.)

Initium hujus Sectionis: Πολλάκις usque ad ἢ τῶν ἄλλων; servatum est quoque in *Vat. 2. 3. 4. 5., Med.-Flor. 2. 3. 4., Paris. et Guelf.* - μᾶλλον πάντων φιλεῖ] πάντων a *Paris.* abest: perperam.

τὴν δὲ ἑαυτοῦ περὶ αὐτοῦ ὑπόλ.] Verba περὶ

αὐτοῦ perperam absunt ab omnibus Codd., qui *Excerpta tantum continent. At Vat. A. ea agnoscit.*

ὑπόληψιν ἐν ἐλάττονι. κ. τ. λ.] *Vatic. 2.* perperam: ὑπόληψιν ἐλάττων.

ὃ μὴ ἅμα γε γινώσκων ἐξοίσει] *Menagio* γε vacare videbatur. *Reisk.* malebat: ὃ μὴ ἅμα γεγωνίσκων ἐξοίσει, quod non simul voce clara pro-
palet. Emendatio satis ingeniosa, qua tamen, si quid video, non opus est.

οὕτω

4. Saepenumero mirari soleo, quomodo fiat, ut quum sese prae ceteris diligat unusquisque, suam tamen de se opinionem minoris faciat, quam aliorum. Igitur si quis Deus adstans aut prudens praeceptor praeciperet cuiquam, ne quidquam cogitaret aut animo conciperet, quod non simulac conceperit, proferre posset, ne unum quidem diem id sustineret: adeo magis alios, quid de nobis sentiant, veremur, quam nos ipsos.

5. Quomodo sit, ut Dii, qui pulchre et cum singulari erga genus humanum amore omnia disposuerunt, hoc neglexerint, homines etiam illos, qui admodum probi sint, qui frequentissima quasi commercia cum Diis habuerint, atque per opera pia et sacra ministeria quam maxime familiares illis exstiterint, ubi semel defuncti sint, nusquam amplius reduci, sed prorsus exstingui? — Hoc si quidem sic se habet, pro certo scito, si aliter fieri debuisset, Deos aliter hoc instituturos fuisse: si enim iustum esset, fieri etiam posset;

οὕτω τοὺς πέλας κ.τ.λ.]

Vat. A. corrupte.

ἢ ἐαυτοῦς.] *Vat. A. corrupte: ἢ ἐκ τούς (sic).*

Ad Sect. 5. (ap. Lugdun. 6. Cas. 5.)

Πῶς ποτε πάντα καλῶς κ.τ.λ.] *Vat. A. ὡς ποτέ κ.τ.λ. corrupte.*

ἐπὶ πλεῖστον] *Ita Xyl. I., Arg., Lugdun., Cas. et Oxon. Quod praeter necessitatem et sine Codd. auctoritate in Gatak. reliquisque in ἐπὶ πλεῖστα mutatum est.*

μηκέτι αὐτοὶ γίνεσθαι]

Vat. A. μηκέτι αὐτοὶ γίνεσθαι.

ὅτι, εἰ ὡς ἐτέρως ἔχειν ἔδει, ἐποίησαν ἄν.] *Cur ὡς illud a Gatakero, et Editoribus, qui eum sequuti sunt, parenthesi inclusum sit, nescio. Satis enim constat ὡς Adverbiis ἀλλήθως, ἐτέρως aliisque sic addi solere; de qua re cf. Viger. de Idiotism. L. Gr. p. 563. ed. H. Zeun. — Caeterum pro ἐποίησαν ἄν Menag. malebat ἐποίησε ἄν, ut ad τὸ θεῖον referatur: perperam, ni omnia me fallunt.*

ἂν αὐτὸ ἡ φύσις. ἐκ δὲ τοῦ μὴ οὕτως ἔχειν, εἴπερ οὐχ οὕτως ἔχει, πιστούσθω σοι τὸ μὴ δεῖσαι οὕτω γίνεσθαι. ὁρᾷς γὰρ καὶ αὐτὸς, ὅτι τοῦτο παραζητῶν δικαιολογῇ πρὸς τὸν Θεόν. οὐκ ἂν δ' οὕτω διελεγόμεθα τοῖς θεοῖς, εἰ μὴ ἄριστοι καὶ δικαιοτάτοί εἰσιν. εἰ δὲ τοῦτο, οὐκ ἂν τι περιεῖδον ἀδίκως καὶ ἀλόγως ἡμελημένον τῶν ἐν τῇ διακοσμῇσει.

ς'. Ἐθίζε καὶ ὅσα ἀπογινώσκεις. καὶ γὰρ ἡ χεὶρ ἡ ἀριστερά, πρὸς τὰ ἄλλα διὰ τὸ ἀνέθιστον ἀργὸς οὔσα, τοῦ χαλινοῦ ἐρῶμενέστερον ἢ ἡ δεξιὰ κρατεῖ. τοῦτο γὰρ εἰδισταί.

ζ'. Ὅποιον δεῖ καταληφθῆναι ὑπὸ τοῦ θανάτου καὶ σώματι καὶ ψυχῇ· τὴν βραχύτητα τοῦ βίου, τὴν ἀχάνειαν τοῦ ὀπίσω καὶ πρόσω αἰῶνος, τὴν ἀσθένειαν πάσης ὕλης.

η'. Γυμνὰ τῶν φλοιῶν θεάσασθαι τὰ αἰτιώδη· τὰς ἀναφορὰς τῶν πράξεων· τί πόνος· τί ἡδονή· τί θάνατος· τί δόξα· τίς ὁ ἐαυτῷ ἀσχολίας αἴτιος· πῶς οὐδεὶς ὑπ' ἄλλου ἐμποδίζεται· ὅτι πάντα ὑπόληψις.

θ'. Ὅμοιον δ' εἶναι δεῖ ἐν τῇ τῶν δογμάτων χρήσει, παγκρατιαστῇ, οὐχὶ μονομάχῳ· ὁ μὲν γὰρ τὸ ξίφος, ὃ χρῆ-

ἐκ δὲ τοῦ μὴ οὕτως ἔχειν] *Vat. A.* corrupte: ἐκ δὲ τοῦ μὴ ὄντος ἔχειν.

τὸ μὴ δεῖσαι οὕτω γίνεσθαι] *Xyl. I., Arg., Lugdun., Caf. et Oxon.* — οὕτως γίνεσθαι. — et sic deinde quoque: δ' οὕτως διελεγόμεθα, ubi

Reisk. pro διελεγόμεθα malebat ἐδικαιολογούμεθα.

εἰ δὲ τοῦτο] *Haec verba ignorat. Vatic. A.*

Ad Sect. 6. (ap. Lugdun. 7. Caf. 6.)

Ἐθίζει καὶ ὅσα ἀπογινώσκεις] *Vat.* εἰθίζει καὶ ὅσα ἀπογ.

posset; et si naturae consentaneum esset, natura hoc ferret: ex eo igitur, quod non ita se habet, si quidem non ita habet, compertum tibi habeas, non oportere ita fieri: vides enim te ipsum in hujus rei indagatione cum Deo de jure disceptare; cum Diis vero non ita ageremus, nisi optimi et justissimi essent. Quod si ita est, nihil contra justitiae ac rationis legem in mundi dispositione neglectum insuper habuerunt.

6. Illis etiam adsuesce, quae fieri posse desperas: nam et sinistra manus, quum ad alia opera per desuetudinem iners sit, frenum tamen, quam dextra, validius tenet: quoniam huic adsueta est.

7. Qualem tum corpore tum animo a morte comprehendi oporteat; brevitatem porro vitae, aevi praeteriti atque futuri immensitatem et materiae cujusvis imbecillitatem [confidera].

8. Formas corticibus nudatas contemplare: quo referantur actiones: quid dolor, quid voluptas, quid mors, quid gloria; quis sibi ipsi molestiarum auctor: quo modo nemo ab alio quopiam impediatur: omnia in opinione esse sita.

9. Similem esse oportet in decretorum usu pancratiastae, non gladiatoris: hic enim ense, quo utitur deposito, inter-

ἀπογ. Reisk. malebat: ἐθίζε (scil. σε) καὶ πρὸς ὅσα ἀπογ. n. n. vid. Index.

Ad Sect. 7. (ap. Lugd. 8. p. Cas. 7. p.)

τὴν ἀσθενεῖαν πάσης ὕλης] In Xyl. 1., Argent. et Lugd. vitiose ἀσθενεῖαν editum est.

Marc. Anton.

Ad Sect. 8. (ap. Lugd. 8. p. Cas. 7. p.)

τίς ὁ αὐτῷ ἀσχολίας αἰτίας] Gat.: „Forſan πῶς πᾶς τις vel ὅτι πᾶς τις: quia ſequitur: πῶς οὐδεὶς ὑπ’ ἄλλου ἐμποδίζεται.„ At hac emendatione neutiquam opus eſt.

Be

Ad

χρηται, ἀποτίθεται καὶ ἀναιρεῖται· ὁ δὲ τὴν χεῖρα αἰεῖ ἔχει, καὶ οὐδὲν ἄλλο ἢ συστρέψαι αὐτὴν δεῖ.

ι'. Τοιαῦτα τὰ πράγματα ὀρᾶν, διαιροῦντα εἰς ὕλην, αἰτίων, ἀναφοράν.

ια'. Ἡλίκην ἐξουσίαν ἔχει ἄνθρωπος, μὴ ποιεῖν ἄλλο, ἢ ὅπερ μέλλει ὁ θεὸς ἐπαινεῖν, καὶ δέχεσθαι πᾶν ὃ ἂν νέμῃ αὐτῷ ὁ θεός.

ιβ'. Τὸ ἐξῆς τῇ φύσει μήτε θεοῖς μεμπτέον· οὐδὲν γὰρ ἐκόντες ἢ ἄκοντες ἀμαρτάνουσι· μήτε ἀνθρώποις· οὐδὲν γὰρ οὐχὶ ἄκοντες. ὥστε οὐδενὶ μεμπτέον.

ιγ'. Πῶς γελοῖος καὶ ξένος, ὁ θαυμάζων ὅτι οὖν τῶν ἐν τῷ βίῳ γινόμενων;

ιδ'. Ἦτοι ἀνάγκη εἰμαρμένη, καὶ ἀπαράβατος τάξις, ἢ πρόνοια ἱλασίμος, ἢ Φυρμός εἰκαιότητος ἀπροσώπητος. εἰ μὲν οὖν ἀπαράβατος ἀνάγκη, τί ἀντιτείνεις; εἰ δὲ πρόνοια ἐπι-

Ad Sect. 9. (ap. Lugdun. 9. Caf. 8.)

ὁ δὲ τὴν χεῖρα αἰεῖ ἔχει] *Vatic. A.* vitiose: ὁ δὲ τὴν χεῖραν αἰεῖ ἔχει.

ἢ συστρέψαι αὐτὴν δεῖ] *Menag.* emendabat: ἢ ὡς συστρέψαι. n. n.

Ad Sect. 10. (ap. Lugd. 10. p. Caf. 9. p.)

Τοιαῦτα τὰ πράγματα ὀρᾶν] *Exspectabis aut cum Gat.* ποῖα αὐτὰ τὰ πράγματα, aut cum *Casaub. et Reisk.* Δεῖ αὐτὰ τὰ πράγμ. At *Vat. A.* in vulgarem consentit.

Ad Sect. 11. (ap. Lugd. 10. p. Caf. 9. p.)

Ἡλίκην ἐξουσίαν ἔχει]

Vatic. A. corrupte: τὸ ὕλην καὶ τ. λ.

πᾶν ὃ ἂν νέμῃ] *Vatic. A.* πᾶν ὃ ἂν νέμῃ x. τ. λ.

Ad Sect. 12. (ap. Lugd. 11. Caf. 9. p. 10.)

Τὸ ἐξῆς τῇ φύσει μήτε θεοῖς μεμπτέον] *Vatic. A.* Τι ἐξῆς τῇ φύσει καὶ μήτε x. τ. λ. — καὶ quidem ab hoc loco alienum est. At si quis. Τι illud recipiendum putaverit, non magnopere cum eo contenderem, si modo post φύσει punctum interrogandi poneretur. Caeterum nescio, quid *Menag.* in animo habuerit, dum haec adnotabat: „forlan μήτε φύσει.” *Reisk.* placebat: εἰ γίγνεται τὸ ἐξῆς τῇ

interficitur; ille vero manum semper praesto habet, nec alia re opus habet, quam ut manum contorqueat.

10. Sic res oportet intueri, divisione in materiam, formam et finem facta.

11. Quanta hominis est potentia, cui licet nihil aliud agere, quam quod Deus ipse comprobaturus sit et libenter accipere, quidquid Deus illi assignarit.

12. Quidquid naturae consentaneum est, de hoc nec Dii sunt accusandi: nihil enim vel sponte vel inviti peccant: nec homines: hi enim nihil sponte peccant: nullus ergo accusandus.

13. Quam ridiculus et peregrinus, qui quidquam eorum, quae in mundo sunt, admiratur!

14. Aut necessitas fatalis, aut ordo non transgrediendus, aut providentia placibilis, aut confusio temeraria, sine summo aliquo rectore. Si igitur necessitas inviolabi-

Et 2

lis,

τῇ φύσει κ. τ. λ., aut τὸ ἐξῆς τῇ φύσει ἀπολαβόντι; neutra tamen emendatione opus esse videtur. *Cas.* τὸ ἐξῆς τῇ φύσει ad praecedentem Sectionem retulit; haud male.

Ad Sect. 13. (*ap. Lugd.* 12.)

Cas. 11.)

ὁ θαυμάζων ὅτι οὖν] *Vatic.* A. ὁ θαυμάζων καὶ ὅτι οὖν.

Ad Sect. 14. (*ap. Lugd.* 13. p.

Cas. 12. p.)

Hanc Sectionem servarunt quoque *Vat.* 2. 3. 4. 5., *Med.* Flor. 2. 3. 4. et *Parif.*

Ἡτοι ἀνάγκη εἰμαρμένη, καὶ ἀπαράβατος τάξις] Sic in *Ed. Cas.* et *Oxon.* In caeteris: Ἡτοι ἀνάγκη εἰμαρμένη ἀπαράβατος τάξις, quae

quidem lectio defendi potest, si dicamus, verba ἀπαράβατος τάξις esse *appositionem* τῶν ἀνάγκη εἰμαρμένη. — At καὶ illud ante ἀπαράβατος addunt *Vat.* A. 2. 3. 4. 5., *Med.* 2. 3. et *Parif.* Pro εἰμαρμένη legunt εἰμαρμένης *Vat.* A. 2. 3., *Med.* 2. 3. 4. et *Parif.* haud male. — Solus autem *Parif.* Ἡτοι ἀνάγκη ἀνάγκη εἰμαρμ.

ἢ Φυρμός εἰκασιότητος ἀπρὸστ.] In *Xyl.* 1. perperam εἰσιότητος et in *Lugdan.* εἰσιότητος impressum est. — *Ed. Cas.* et *Oxon.* καὶ ἀπρὸστότητος.

εἰ μὲν οὖν ἀπαράβατος ἀνάγκη, τί ἀντιτείνεις;] Antea legebatur: εἰ μὲν ἀπαράβα-

ἐπιδεχομένη τὸ ἰλάσκεισθαι, ἄξιον αὐτὸν ποιήσον τῆς ἐκ τοῦ
 Θεοῦ βοηθείας, εἰ δὲ Φυρμὸς ἀνηγεμόνευτος, ἀσμένιζε, ὅτι
 ἐν τοιοῦτῳ τῷ κλύδωνι αὐτὸς ἔχεις ἐν σαυτῷ τινὰ νοῦν ἡγε-
 μονικόν. καὶ παραφέρει σε ὁ κλύδων, παραφερέτω τὸ σαρ-
 κιδιον, τὸ πνευμάτιον, τᾶλλα. τὸν γὰρ νοῦν οὐ παροίσει.

16. Ἡ τὸ μὲν τοῦ λύχνου Φῶς μέχρι σβεσθῆ, Φαί-
 νει, καὶ τὴν αὐγὴν οὐκ ἀποβάλλει· ἡ δὲ ἐν σοὶ ἀλήθεια
 καὶ δικαιοσύνη, καὶ σωφροσύνη προαποσβήσεται;

17. Ἐπὶ τοῦ Φαντασίαν παρασχόντος, ὅτι ἡμαρτε·
 τί δαὶ οἶδα, εἰ τοῦτο ἁμάρτημα; εἰ δὲ καὶ ἡμαρτεν, ὅτι
 κατέκρινεν αὐτὸς ἑαυτόν, καὶ οὕτως ὁμοιον τοῦτο τῷ κατα-
 δρύπτειν τὴν ἑαυτοῦ ὄψιν. ὅτι ὁ μὴ θέλων τὸν Φαῦλον
 ἁμαρτάνειν, ὁμοιος τῷ μὴ θέλοντι τὴν συκὴν ὅπὸν ἐν τοῖς
 σύκοις φέρειν, καὶ τὰ βρέφη κλαυθμυρίζεσθαι, καὶ τὸν ἵπ-
 πον χρεμετίζειν, καὶ ὅσα ἄλλα ἀναγκαῖα. τί γὰρ πάθῃ τὴν
 ἑξὼ ἔχων τοιαύτην; εἰ οὖν γοργὸς εἶ, ταύτην θεράπεις.

18. Εἰ

ράβατος. — Ego vero putavi
 οὖν ex *Vatic. A.* 2. 3. 4. 5.,
Med. 2. 3. 4. auctoritate in
 textum esse recipiendum. —
 τί ἀντιτείνεις habent
Xyl. 1.; *Arg.*, *Lugd.*, *Caf.* et
Ox., idemque omnes Codd.;
 quod cur in *Gat.* reliquisque
 Editt. in τί ἀντιτείνεις immuta-
 tum sit, me ignorare prohi-
 teor.

ἄξιον αὐτὸν ποιήσον]
Vat. A. ἄξιον σαυτὸν π. *Vat.*
tic. A., *Med.* 2. 3. 4. et *Parif.*

τοιοῦτῳ τῷ κλύδωνι]

Articulum τῷ ignorat *Parif.*
 perperam.

ἔχεις ἐν σαυτῷ] *Vat. A.*
 corrupte: ἔχειν σεαυτῷ. —
 Mox vero pro τινὰ νοῦν *Parif.*
 νοῦν τινά.

καὶ παραφέρει σε] Sic
 edidi omnium primus pro
 vulgari: καὶ περιφέρει σε, au-
 ctoritatem *Vat. A.* 3., *Med.* 3.
 et 4. secutus. *Vat.* 2. corru-
 pte: καὶ παραφέρει σε. *Med.* 2.
 et *Parif.*: καὶ παραφέρει σε.

Ad Sect. 15. (ap. Lugd. 13. p.
Caf. 12. p.)

Hanc Sectionem iidem, qui
 prae-

lis, cur reluctaris? si providentia, quae placari possit, auxilio divino dignum te praesta: si confusio, cui nullus praesit, contentus sis, te in tanto rerum fluctu mentem intra te rectricem habere: quod si te aestus ille corripuerit, carunculam, animulam aliaque abripiat! mentem enim non abripiet.

15. Aut an erit, ut lucernae lumen, donec exstinguatur, luceat, in te autem veritas et iustitia et temperantia ante tuum exstinctum exstinguantur?

16. Si quis opinionem tibi excitat, quasi peccavisset, tu tecum: Scisne certo, hoc esse peccatum? aut si peccavit, an se ipse peccati reum damnaverit? Hoc enim perinde est, ac si vultum suum dilacerasset. Qui autem non vult, improbum peccare, similis est ei, qui non vult, sicum in fructibus suis succum ferre, et infantes vagire, et equum hinnire, aliaque ejusmodi, quae sunt necessaria. Quid enim aliud facere poterat, qui sic adfectus erat? Si igitur acutus es, et sollers, hunc habitum sana.

Ee 3

17. Si

praecedentem, Codd. quoque servarunt.

*Η τὸ μὲν τοῦ] Vocolam ῥ̃ in initio hujus Sectionis Reisk. aut tollendam putabat, ut repetitam ex praecedenti ei in παροίσει, aut saltem cum τίς; quare? commutandum. — Vereor, ne temere hoc conjecerit. Saltem omnes Codd. nostri eam vocolam agnoscunt, nec inepta est et otiosa, si cum praecedenti Sectione hanc nostram, ut Cas., jungimus.

προαποσβήσεται;] Me-

dic. 3. προαποσβεθήσεται; Me-
dic. 4. corrupte προαποβήσεται;

Ad Sect. 16. (ap. Lugd. 14.
Cas. 13.)

ὅτι ἡμαρτε] Gat. emendabat: ἡμαρτέ τις, ut τις Librario oculum in sequens τί intendenti exciderit.

ὅτι κατέκρινεν] Reisk. ὅ,τι κατέκρινεν, quamobrem etc. legendum putabat. n. n.

ὅτι ὁ μὴ θέλων κ. τ. λ.]
Vatic. A. τί ὁ μὴ θέλων τ. φ.
ἀμαρτάνειν; haud male.

Ad

ιζ'. Εἰ μὴ καθήκει, μὴ πράξης· εἰ μὴ ἀληθές ἐστι, μὴ εἴπῃς. ἢ γὰρ ὁρμή σου ἔστω, εἰς τὸ Πᾶν αἰεὶ ὀράν.

ιη'. Τί ἐστὶν αὐτὸ ἐκεῖνο τὸ τὴν Φαντασίαν σοι ποιοῦν; καὶ ἀναπτύσσειν διαιροῦντα, εἰς τὸ αἴτιον, εἰς τὸ ὑλικόν, εἰς τὴν ἀναφοράν, εἰς τὸν χρόνον, ἐντὸς οὗ πεπαῦσθαι αὐτὸ δεήσει.

ιθ'. Αἴσθου πατέ, ὅτι κρεῖττον τι καὶ δαιμονιώτερον ἔχεις ἐν σαντωῖ τῶν τὰ πάθη ποιοούντων, καὶ καθάπαξ τῶν νευροσπαστούντων σε. τί μου νῦν ἐστὶν ἡ διάνοια; μὴ φόβος; μὴ ὑποψία; μὴ ἐπιθυμία; μὴ ἄλλο τι τοιοῦτον;

κ'. Πρῶτον, τὸ μὴ εἰκῇ, μηδὲ ἄνευ ἀναφορᾶς. δευτέρον, τὸ μὴ ἐπ' ἄλλο τι, ἢ ἐπὶ τὸ κοινωνικὸν τέλος τὴν ἀναγωγὴν ποιεῖσθαι.

κα'. Ὅτι μετ' ὧ πολὺ, οὐδεὶς οὐδαμοῦ ἔση, οὐδὲ τούτων τί αὖ νῦν βλέπεις, οὐδὲ τούτων τις τῶν νῦν βιούντων.
ἀπαν·

Ad Sect. 17. et 18. (ap. Lugdun. 15. p. Cas. 14. p.)
ἢ γὰρ ὁρμή σου ἔστω, εἰς τὸ Πᾶν αἰεὶ ὀράν.

Τί ἐστὶν αὐτὸ ἐκεῖνο κ. τ. λ.] In omnibus Editionibus superioribus verba ἔστω, εἰς τὸ πᾶν αἰεὶ ὀράν conjunguntur. Cas. autem post verbum ἔστω, et Gat. post πᾶν, punctum majus collocandum putarunt, diversam uterque interpretandi rationem secutus. Ille enim vertit: *Mentis impetus tui juris esto*, tanquam legisset: ἢ ὁρμή σου ἀβίαστος ἔστω. Gatakerus autem locum sic restituendum esse pu-

tabat: „ἢ γὰρ ὁρμή σου εἰς τὰ δε (sc. τὸ καθήκον καὶ τὸ ἀληθές) πάντῃ: *ad ista enim duo intentio tua tendat*; ita ut sequens Sectio a verbis αἰεὶ ὀράν incipiat. — Nec tamen aliam conjecturam respuit Gatak., putat enim posse legi: ἢ ὁρμή σου ἀβίαστος εἰς τὸ πᾶν. coll. X, 33. Uptonus vero in Notis ad Arrian. Diff. Epict. I, 12, 26. eam hujus loci distinctionem commendaverat, quam nos recipere eo minus dubitavimus, quod Cod. Vat. A. verba εἰς τὸ Πᾶν αἰεὶ ὀράν sine interpungendi signo

17. Si non convenit, ne agas; si non verum est, ne dicas. Eo te tuus impetus ferat, ut in omnibus Totum illud [cujus pars ea] respicias.

18. Quid sit, quod hanc opinionem tibi excitet, [contemplare,] et diligenter explica, id ipsum in causam dividendo et materiam et finem et tempus, intra quod desitutum est.

19. Sentias tandem aliquando, esse aliquid in te praestantius et divinius, quam ea, quae affectus excitant atque omnino tanquam fidiculis huc illuc te trahunt. Quae mihi nunc mens est? num metus? num suspicio? num libido? num aliud quid ejusmodi?

20. Primum ne quid temere aut absque certo aliquo fine: deinde, ut non alio, quam ad societatis finem referatur.

21. Brevi nec ipse ullus usquam eris, nec quidquam eorum, quae vides, nec eorum, qui nunc vivunt, quis-

E. 4. quam:

signo conjungit. Ne tamen νοία] Malim cum *Reiskio*: quid dissimulem, et hoc lectores monitos velim, verbum εστω a *Vatic. A.* abesse. τι μου νυν εστιν εν διανοια. Verum in η διανοια cum omnibus Edd. consentit *Vat. A.*

Hinc forte aliis se probaverit conjectura, quam olim ad Interpretationem Antonini Germanicam protuli: η γαρ ορμη η εις το Παν. Αει ορεν, τι εστιν κ. τ. λ., hoc sensu: μη αλλο τι τοιοῦτον;] Xyl. 1. operarum errore: μη α. τι τοιοῦτον, et *Caf.* τοιοῦτο. Impetus enim tuus in omnibus rebus a te pendet. (Nova Periodus) Semper considerandum est etc.

Ad Sect. 19. (ap. Lugd. 15. p. Caf. 14. p.)

τι μου νυν εστιν η δα-

Sectio 20. (ap. Lugdun. 16. Caf. 15.)

Ad Sect. 21. (ap. Eugd. 17. Caf. 16.)

τι ε νυν βλέπεις, οὐδὲ τούτων] Haec verba in *Vatic. A.* desunt.

απαν.

ἅπαντα γὰρ μεταβάλλειν καὶ τρέπεσθαι καὶ φθείρεσθαι πέφυκεν, ἥα ἕτερα ἐφεξῆς γίνηται.

ιβ'. Ὅτι πάντα ἡ ὑπόληψις καὶ αὕτη ἐπὶ σοί. ἄρον οὖν, ὅτε θέλεις, τὴν ὑπόληψιν, καὶ ὥσπερ κάμψαντι τὴν ἄκραν γαλήνη, σταθερὰ πάντα, καὶ κόλπος ἀκύνων.

κγ'. Μὴ καὶ ἡτιςοῦν ἐνέργεια κατὰ καιρὸν παυσαμένη, οὐδὲν κακὸν πάσχει, καθὼ πέπαυται· οὐδὲ ὁ πράξας τὴν πράξιν ταύτην, κατ' αὐτὸ τοῦτο, καθ' ὃ πέπαυται, κακὸν τι πέπονθεν. ὁμοίως οὖν τὸ ἐκ πασῶν τῶν πράξεων σύστημα, ὅπερ ἐστὶν ὁ βίος, εἰν ἐν καιρῷ παύσεται, οὐδὲν κακὸν πάσχει κατ' αὐτὸ τοῦτο, καθ' ὃ πέπαυται· οὐδὲ ὁ καταπαύσας ἐν καιρῷ τὸν εἰρμόν τοῦτον, κακῶς διετέθη. τὸν δὲ καιρὸν, καὶ τὸν ὅρον δίδωσιν ἡ Φύσις, ποτὲ μὲν καὶ ἡ ἰδία, ὅταν ἐν γήρᾳ, πάντως δὲ ἡ τῶν ὅλων· ἥς τῶν μερῶν μεταβάλλοντων, νεαρός αἰεὶ καὶ ἀκμαῖος ὁ σύμπας κόσμος διαμένει. καλὸν δὲ αἰεὶ πᾶν καὶ ὡραῖον τὸ συμφέρον τῷ ὅλῳ. ἡ οὖν κατάπαυσις τοῦ βίου, ἐκάστῳ οὐ κακὸν μὲν ὅτι οὐδὲ αἰσχρόν· εἴπερ καὶ ἀπροαίρετον, καὶ οὐκ ἀκωνιώνητον. ἀγαθὸν δὲ, εἴπερ τῷ ὅλῳ καίριον καὶ συμφέρον, καὶ συμφερόμενον, οὕτω γὰρ καὶ Θεοφάροτος, ὁ φερόμενος κατὰ ταῦτα Θεῷ, καὶ ἐπὶ ταῦτα τῇ γνώμῃ φερόμενος.

κδ'. Τρίη

ἅπαντα γὰρ μεταβάλλειν] ἅπαντα dedi cum Xyl. i., Lugd., Cas. et Oxon., quibuscum consentit Vatic. A. In Arg., Gat. reliquisque πάντα editum est.

Ad Sect. 22. (ap. Lugd. 18. Cas. 17.)

Ὅτι πάντα ἡ ὑπόληψις] Malim cum Moro, omisso articulo, ὅτι πάντα ὑπόληψις.

καὶ

quam: omnia enim ita nata sunt, ut mutantur, vertantur et intereant, ut alia inde sua serie oriantur.

22. Omnia in opinione sita sunt: et haec ipsa in te est: tolle igitur, si lubet, opinionem, eruntque, ut promontorium praetervecto maris tranquillitas, sic tibi omnia ferena et sinus fluctibus vacans.

23. Singularis quidem actio, quaecunque demum sit, tempore suo definens, nihil mali inde patitur, quod definit; neque is, qui actionis illius auctor est, eo, quod illa definit, mali quidquam patitur. Sic igitur et omnium actionum complexus, qui vita dicitur, si tempore suo defuerit, nihil inde mali quidquam patitur, quod definit: nec qui tempore suo huic seriei finem facit, male adficitur: tempus autem et terminum natura constituit, interdum propria, ut in senectute fit, omnino vero Universi natura: cujus quidem partibus mutatis, novus semper et vegetus totus mundus perdurat: pulchrum vero semper est et tempestivum, quod Universo prodest. Finis itaque vitae singulis quidem malum non est, quia nec inhonestum, si quidem nec a potestate nostra pendet, nec societati repugnat. Bonum autem est, si universo tempestivum et commodum est et cum illo fertur. Eodem enim modo cum numine divino ferri dicimus eum, qui eadem, qua Deus, via fertur, menteque sua ad eadem fertur.

Ee 5

24. Tria

καὶ αὐτῇ ἐπὶ σοί.] Me-
tag. malebat: καὶ αὐτῇ ἐπὶ
σοί. n. n.

Ad Sect. 23. (ap. Lugd. 19. p.
Cas. 18.)

πασῶν τῶν πράξεων]

In Argent. operarum errore:
πασῶν τὴν πράξιν.

οὕτω γὰρ καὶ θεοφύε.]
οὕτως γὰρ θεοφύε. Xyl. 1.

Ad

κδ'. Τρία ταῦτα δεῖ πρόχειρα ἔχειν. ἐπὶ μὲν ὧν ποι-
εῖς, εἰ μήτε εἰκῇ μηδὲ ἄλλως ἢ ὡς ἂν ἡ δίκη αὐτῇ ἐνήρ-
γησεν. ἐπὶ δὲ τῶν ἔξωθεν συμβαινόντων, ὅτι ἦτοι κατ' ἐπι-
τυχίαν, ἢ κατὰ πρόνοιαν· οὔτε δὲ τῇ ἐπιτυχίᾳ μεμπτέον,
οὔτε τῇ προνοίᾳ ἐγκλητέον· δεύτερον, τὸ ὁποῖον ἕκαστον ἀπὸ
στερήματος μέχρι ψυχώσεως, καὶ ἐπὶ ψυχώσεως μέχρι
τοῦ τὴν ψυχὴν ἀποδοῦναι. καὶ ἐξ οἷων ἡ σύγκρισις, καὶ εἰς
οἷα ἡ λύσις. τρίτον, εἰ ἄνω μετέωρος ἐξαρθεῖς κατεσκέψαιο
τὰ ἀνθρώπεια, καὶ τὴν πολυτροπίαν, ὅση, κατανοήσῃς· συ-
δὼν ἅμα, καὶ ὅσον τὸ περιοικοῦν, ἐναερίων καὶ ἐναιδερίων·
(καὶ) ὅτι ὁσάνις ἂν ἐξαρθῇς, ταῦτα ὄψει, τὸ ὁμοειδὲς, τὸ
ὀλιγοχρόνιον. ἐπὶ τούτοις, ὁ τύφος.

κε'. Βάλε ἔξω τὴν ὑπόληψιν, σέσωσαι τίς οὖν ὁ κω-
λύων ἐκβάλλειν;

κς'. Ὅταν δυσφορῇς ἐπὶ τινι, ἐπελάθου τοῦ, ὅτι
πάντα κατὰ τὴν τῶν ὅλων φύσιν γίνεται. καὶ τοῦ, ὅτι τὸ
αἰμαρτανόμενον ἀλλότριον. καὶ ἐπὶ τούτοις τοῦ, ὅτι πᾶν τὸ
γινό-

*Ad Sect. 24. (ap. Lugd. 19. p.
Cas. 19.)*

εἰ μήτε εἰκῇ μηδὲ ἄλ-
λως] εἰ illud Moro delendum
videbatur. — Xyl. i. vitiose:
μή σε ἄλλως.

ὅτι ἦτοι κατ' ἐπιτυχ.]
Argent. operarum errore: ὅτι
ἦτι κ. τ. λ.

ἀπὸ στερήματος] *Gat.*
putabat emendandum esse
aut σπέρματος, aut σπειρήμα-
τος, aut σπορεύματος, aut σπερ-
ματώσεως: postremum in h. l.
vertendo secutus sum.

τρίτον, εἰ ἄνω μετέω-
ρος ἐξαρθεῖς κατεσκέ-
ψαιο κ. τ. λ. — ὀλιγοχρο-
νιον] *Ita locus hic in omni-*
bus Edd. legitur, nisi quod
Casaub. operarum errore, ab
ipso Editore notato, pro κατα-
νοήσῃς exhibet: κατανοήσας.
— *Vat. A. autem locum ita*
exhibet: τρίτον, ἢ (perperam
pro εἰ) ἄφνω (haud male)
ἐξαρθεῖς κατεσκέψαιο τὰ ἀνθρώ-
πεια, καὶ τὴν πολυτροπίαν,
ὅτι κατανοήσεις συνὸδὼν
ἅμα καὶ ὅσον τὸ περιοικοῦν ἐν-
αερίων

24. Tria haec in promptu habere oportet: in iis, quae agis, ne quid temere agas, aut secus, quam ipsa iustitia egisset: in iis vero, quae extrinsecus eveniunt, vel fortuna vel providentia evenire; neque fortunam esse culpandam, neque providentiam accusandam. Secundum, quale unumquodque sit a fatione usque ad animationem, et ab animatione usque ad animi solutionem, ex quibus conflatum sit, et in qualia dissolvatur. Tertium, si sublime elatus res humanas considerares, earumque, quanta esset, variationem multiplicem, unoque conspectu comprehenderes, quantum undique aëreorum et aetheriorum sedes suas habeat, te quotiescunque subvectus esses, eadem semper visurum, ejusdem generis res, easque ad breve temporis spatium durantes. Talia sunt, quibus superbis!

25. Opinionem ejice: salvus es. Quis vero prohibet, quo minus eam ejicias?

26. Quoties aliquid moleste fers, oblitus es, omnia secundum rerum universarum naturam fieri; tum, alterius peccatum ad te non pertinere; porro, omnia, quae nunc fiant,

αερίων καὶ ἐναιθερίων καὶ ὅτι
δοῦναι εἰς ταῦτα
ὄψει, τὸ ὁμοειδές, καὶ τὸ ὀλι-
γοχρόνιον. — Non est, quod
cum *Reisk.* pro ὄψει corrigas
ὄψη; illud *Antonino* familiare.

ἐπὶ τούτοις ὁ τύφος.]
Reisk. malebat: ἐπὶ τούτοις
τίς ὁ τύφος; *harum rerum*
caussa quid superbis?

Ad Sect. 25. (ap. *Lugd.* 20.
Caf. 20.)

τίς οὖν ὁ κωλύων ἐκ-

βάλλειν;] *Vatic. A.* vitiose:
τί οὖν ὁ κωλ. ἐκβάλλ.

Ad Sect. 26. (ap. *Lugd.* 21.
Caf. 21.)

ἐπελάθου τοῦ, ὅτι κ.
τ. λ.] *Vat. A.* ἐπελάθου τοῦ-
του, ὅτι — haud male.

ὅτι τὸ ἁμαρτανόμενον
ἄλλότριον] *Vat. A.* ὅτι τὸ
ἁμαρτανόμενον οὖν ἄλλότριον,
quod non placet, quoniam
nihil dixit *Antoninus*, ex quo
hoc effici possit, τὸ ἁμαρτα-
νόμενον εἶναι ἄλλότριον.

καὶ

γινόμενον οὕτως αἰεὶ ἐγίνετο, καὶ γενήσεται, καὶ νῦν πανταχοῦ γίνεται. τοῦ, ὅση ἡ συγγένεια ἀνθρώπου πρὸς πᾶν τὸ ἀνθρώπειον γένος· οὐ γὰρ αἱματίου ἢ σπερματίου, ἀλλὰ νοῦ κοινωνία. ἐπελάθου δὲ καὶ τοῦ, ὅτι ὁ ἐκάστου νοῦς θεός, καὶ ἐκεῖθεν ἐρρῦνκε. τοῦ, ὅτι οὐδὲν ἴδιον οὐδενός· ἀλλὰ καὶ τὸ τεκνίον, καὶ τὸ σωματίον, καὶ αὐτὸ τὸ ψυχάριον ἐκεῖθεν ἐλήλυθεν. τοῦ, ὅτι πᾶνθ' ὑπόληψις. τοῦ, ὅτι τὸ παρὸν μόνον ἕκαστος ζῇ, καὶ τοῦτο ἀποβάλλει.

κς'. Συνεχῶς ἀναπολεῖν, τοὺς ἐπὶ τινι λίαν ἀγανακτήσαντας, τοὺς ἐν μεγίσταις δόξαις, ἢ συμφοραῖς, ἢ ἔχθραις, ἢ ὁποιασοῦν τύχαις αἰμαῖσάντας. εἴτα ἐφιστάνειν, ποῦ νῦν πάντα ἐκεῖνα; καπνός, καὶ σποδός, καὶ μῦθος, ἢ οὐδὲ μῦθος. συμπροσπιπτέτω δὲ καὶ τὸ τοιοῦτο πᾶν, οἷον, Φάβιος Κατουλλῖνος ἐπ' ἀγροῦ, καὶ Λούσιος Λοῦπος ἐν τοῖς κήποις, καὶ Στερτίνιος ἐν Βαίαις, καὶ Τιβέριος ἐν Καπρίαῖς, καὶ Οὐήλιος Ῥοῦφος, καὶ ἔλως ἡ πρὸς ὅτιοῦν μετ' οἴσεως διαφορά. καὶ ὡς εὐτελὲς πᾶν τὸ κατεντενόμενον. καὶ ὅση φιλοσοφώτερον, τὸ ἐπὶ τῆς δοθείσης ὕλης ἑαυτὸν δίκαιον, σώφρονα,

καὶ ἐκεῖθεν ἐρρῦνκε.] *Vatic. A.* καὶ ἐκεῖθεν ἐρρῦνκεν ἄν.

Ad Sect. 27. (ap. Lugd. 22. Casf. 22.)

ἢ ἔχθραις] *Vat. A.* vitiole: ἢ ὄχθραις.

συμπροσπιπτέτω δὲ καὶ] *Vat. A.* corrupte: συμπερσπιπτέτω (sic) δὲ καὶ.

Λούσιος Λοῦπος] *Xyl., Casf. et Menag.* malebant: Λούκιος Λοῦπος. At lectionem vulgarem tuetur *H. Casaubon.*

ad Spartiani Vit. Hadriani c. 5. p. m. 49. 50.

ἐν τοῖς κήποις] Haec verba, in prioribus Edd. omissa, addere haud dubitavi. Vertit scilicet *Xyl.: Lucius Lupus in hortis, et Vatic. A. legit: ἐν τοῖς κάποις*, ex quo satis apparere puto, *Cod. Palatinum* exhibuisse: ἐν τοῖς κήποις. — *De Joly* edit: ἐν τοῖς κάποις, quod in *Versione Gallica* ab eo publicata vertit: *Capuae*. Haec autem urbs Graece, saltem apud

fiant, semper ita facta esse, et futura esse, et nunc ubique fieri; porro, quae sit homini cum universo hominum genere cognatio: non enim sanguinis aut seminis, sed mentis cōmunitio est. Oblitus es porro, mentem uniuscujusque Deum esse et inde fluxisse; tum nihil cuiquam esse proprium, sed et filiolum et corpusculum et ipsam animulam inde ortum habuisse; porro, in opinione sita esse omnia, et denique, te tantum, quod praesens est, tempus et vivere et amittere.

27. Crebro apud te recale eos, qui anqua de re vehementer indignati sunt, qui maximis honoribus, calamitatibus, inimiciis, aliave quacunque fortuna nobilitati sunt; deinde animum adverte, ubi nunc illi sint? Fumus scilicet, et cinis et fabula, aut ne fabula quidem. Succurrant tibi porro, quidquid hujus generis est, ut Fabius Catullinus rure, Lucius Lupus in hortis, Stertinius Bajis, Tiberius Capreis, Rufus Veliae, et quidquid hujus generis studii est, quod opinione tantum nititur: quam vile sit, quod tantis animorum studiis sectantur, quanto magis philosophum deceat,

apud Strabonem, Καπὴν vocatur.

καὶ Τιβερίος ἐν Καπρίαις] Malim quidem: καὶ Τιβερί. ἐν Καπρέαις; nolui tamen contra Codd. auctoritatem aliquid immutare.

καὶ Οὐήλιος Ποῦφος] Optime huic loco, opinor, medebimur, si cum Francisco Barberini, Patre olim purpurato, Οὐήλιος Ποῦφος legimus. Velia s. Elea enim ob aëris clementiam agrique amoenitatem celeberrima est. —

Vat. A., teste Barberini, dabit: ἑλῖος Ποῦφος; cujus tamen varietatis mentionem non fecerunt ii, qui *Assennio* moderante eundem Cod. in usum Editoris Gallici *De Joly* cum impressis contulerant.

καὶ ὅλως ἡ πρὸς ὅτιον μετ' οἰήσεως διαφορὰ.] Vat. A. καὶ ὅλως ἡ πρὸς ὅτιον μεταποίήσεως διαφορὰ: quod vulgari praeferre videtur *De Joly*; verior autem, ne temere.

Φρονα, θεοῖς ἐπόμενον ἀφελῶς παρέχειν. ὁ γὰρ ὑπὸ ἀτυφίας τυφὸς τυφόμενος, πάντων χαλεπώτατος.

κη'. Πρὸς τοὺς ἐπιζητοῦντας, ποῦ γὰρ ἰδὼν τοὺς θεοὺς, ἢ πέθεν κατεληφῶς ὅτι εἰσὶν, οὕτω σέβεις; πρῶτον μὲν καὶ ὅψει ὁρατοὶ εἰσὶν· ἔπειτα μέντοι οὐδὲ τὴν ψυχὴν τὴν ἑαυτοῦ εἶδρακα, καὶ ὁμως τιμῶ· οὕτως οὖν καὶ τοὺς θεοὺς, ἐξ ὧν τῆς δυνάμεως αὐτῶν ἐκάστοτε πειρῶμαι, ἐκ τούτων ὅτι τέ εἰσι καταλαμβάνω, καὶ αἰδοῦμαι.

κθ'. Σωτηρία βίου, ἕαστον δι' ὅλου αὐτὸ τί ἐστὶν ὄρῳ, τί μὲν αὐτοῦ τὸ ὑλικόν, τί δαὶ τὸ αἰτιῶδες· ἐξ ὅλης τῆς ψυχῆς τὰ δίκαια ποιεῖν, καὶ ἀληθῆ λέγειν· τί λοιπὸν ἢ ἀπολαύειν τοῦ ζῆν, συνάπτοντα ἄλλο ἐπ' ἄλλω ἀγαθόν, ὥστε μηδὲ τὸ βραχύτατον διάστημα ἀπολείπειν;

λ'. Ἐν Φῶς ἡλίου, καὶ διείργηται τοίχοις, ὄρεσιν, ἄλλοις μυρίοις. μία οὐσία κοινῇ, καὶ διείργηται ἰδίως ποιοῖς σώμασι μυρίοις. μία ψυχὴ, καὶ φύσει διείργηται μυρίαίς, καὶ ἰδίαις περιγραφαῖς. μία νόερα ψυχὴ, καὶ διακεκρίσθαι δοκῇ. τὰ μὲν οὖν ἄλλα μέρη τῶν εἰρημένων, οἷον πνεύματα καὶ ὑποκείμενα, ἀναισθητα καὶ ἀνοικέωτα. ἀλλήλοις· καὶ τοὶ ἀκείῃνα τὸν νοῦν συνέχει καὶ τὸ ἔπειτα αὐτὰ βριῖθον.

διαί-

ὁ γὰρ ὑπὸ ἀτυφίας τυφὸς τυφόμενος κ. τ. λ.] Vocabulum τυφός Ed. Woll. et Mori omittunt. — Gatak. malebat: ὑπὸ ἀτυφίας, aut potius: ἐπὶ ἀτυφίας.

Ad Sect. 28. (ap. Lugd. 23. Caf. 23.) καὶ αἰδοῦμαι] Vatic. A. corrupte: καὶ αἰδοῦμεναι.

Sect. 29. (ap. Lugd. 24. 25. Caf. 24.)

Ad

deceat, in quavis data materia iustum, temperantem, Diis-
que simpliciter obedientem se praestare. Qui enim fastus
contemtum jactat fastus, omnium maxime intolerabilis est.

28. Interrogantibus, ubi Deos conspiciatus, aut eos
esse compertum habens, hos ita venereris, [repone]: Pri-
mum etiam visu percipi possunt: deinde nec animam meam
unquam vidi, et tamen in honore eam habeo; sic et Deos
ex iis, quibus vim eorum experior interdum, tum esse in-
telligo, tum veneror.

29. Vitae salus in eo sita est, ut singulas res totas
intuearis, quid in iis sit materiae, quid formae, ut toto ex
animo iusta facias et veritatem dicas. Quid enim superest,
quam ut vita fruaris, bonum bono ita adnectens, ut ne mi-
nimam quidem spatium relinquatur?

30. Unum est lumen solis, licet parietibus, monti-
bus aliisque innumerabilibus dividitur; una communis ma-
teria, licet innumeris corporibus certo modo affectis dis-
pescitur: una natura, etiamsi naturis innumerabilibus et sin-
gularibus earum limitibus dividitur: una anima rationalis,
etsi directra et discreta videtur. Aliae igitur rerum earum,
quas commemoravi, partes, ut spiritus et materiae sub-
jectae,

Ad Sect. 30. (np. Lugd. 26. Cas. 25.) *καίτοι κακείνα τὸν νοῦν συνέχει καὶ τὸ ἐπὶ αὐτὰ βεβήκον* *καίτοι κακείνα τὸ συννοῦν ἔχει* *(vel συνέχει) καὶ τὸ ἐπὶ τὰ αὐ-*
καίτοι κακείνα τὸν νοῦν συνέχει καὶ τὸ ἐπὶ αὐτὰ βεβήκον *καίτοι κακείνα τὸ συννοῦν ἔχει* *(vel συνέχει) καὶ τὸ ἐπὶ τὰ αὐ-*
καίτοι κακείνα τὸν νοῦν συνέχει καὶ τὸ ἐπὶ αὐτὰ βεβήκον *καίτοι κακείνα τὸ συννοῦν ἔχει* *(vel συνέχει) καὶ τὸ ἐπὶ τὰ αὐ-*
καίτοι κακείνα τὸν νοῦν συνέχει καὶ τὸ ἐπὶ αὐτὰ βεβήκον *καίτοι κακείνα τὸ συννοῦν ἔχει* *(vel συνέχει) καὶ τὸ ἐπὶ τὰ αὐ-*

διάνοια δὲ ἰδίως ἐπὶ τὸ ὁμόφυλον γίνεται, καὶ συνίσταται, καὶ οὐ διείργεται τὸ κοινωνικὸν πάθος.

λα'. Τί ἐπιζητεῖς; τὸ διαγίνεσθαι; ἀλλὰ τὸ αἰσθάνεσθαι; τὸ ὀρμᾶν; τὸ αὖξεσθαι; τὸ λήγειν αὖθις; τὸ Φωτῇ χρῆσθαι; τὸ διανοεῖσθαι; τί τούτων πόθου σοι ἄξιον δοκεῖ; εἰ δὲ ἕκαστα εὐκαταφρόνητα, πρόσθι ἐπὶ τελευταῖον, τὸ ἔπεσθαι τῷ λόγῳ καὶ τῷ θεῷ. ἀλλὰ μάχεται τῷ τριᾶν ταῦτα, τὸ ἄχθεσθαι, ἢ διὰ τοῦ τεθνηκέναι στερήσεται τις αὐτῶν.

λβ'. Πόστων μέρος τοῦ ἀπαίρου καὶ ἀχανοῦς αἰῶνος ἀπομεμέρισται ἑκάστῳ; τάχιστα γὰρ ἐναφανίζεται τῷ αἰδίῳ. πόστων δὲ τῆς ὅλης οὐσίας; πόστων δὲ τῆς ὅλης ψυχῆς; ἐν πόστω δὲ βωλαρίῳ τῆς ὅλης γῆς ἔρπεις; πάντα ταῦτα ἐνθυμούμενος, μηδὲν μέγα φαντάζου, ἢ τὸ ὡς μὲν ἡ σὴ φύσις ἄγει, ποιεῖν, πάσχειν δὲ, ὡς ἡ κορὴ φύσις φέρει.

λγ'. Πῶς

τὰ βιβλίων. — *Reisk. denique:* καίτοι κακεῖνα τὸν νοῦν συνέχει καὶ τὸ ἐπὶ τὰ κάτω αὐτὸν (scil. τὸν νοῦν) βιβλίων.

ἐπὶ τὸ ὁμόφυλον γίνε-
ται.] *Reisk. putabat γίνεσθαι*
esse tollendum.

*Ad Sect. 31. (ap. Lugd. 27.
Caf. 26.)*

τὸ διαγίνεσθαι; ἀλλὰ
κ. τ. λ.] *Reisk. putabat, ante*

ἀλλὰ *librariorum incuria ne-
gativam* οὐ *omissam* esse. *Saepe vero et apud alios scripto-
res per ellipsin omittitur ne-
gans particula, quae ἀλλὰ
praecedere debebat: cujus
Ellipseos exempla complura
collegit. Cf. Schweighaefser in
Indice ad Arrianum.*

ἀλλὰ τὸ αἰσθάνεσθαι.]

*In Xyl. i. operarum errore
ἀλλὰ τὸ αἰσθάνεσθαι editum est.*

τὸ

jectae, sensus expertes nec societatis amantes sunt; quamquam et illas mens continet, atque vis ea, qua eodem feruntur: intellectus vero ejusdem generis naturis peculiari-ter se adjungit, nec societatis studium prorsus revellitur.

31. Quid vis? Num esse diutius in vita? [Non.] Verum sentire movere, crescere et rursus denasci? An voce uti? an cogitare? Quid horum tibi desideratu dignum videtur? Quodsi satis vilia haec sunt omnia, ad id, quod solum restat, progredere, Deo scilicet et rationi ut sequaris: huic autem cultui repugnat, gravari et inique ferre, quod per mortem his cariturus es.

32. Quantula pars infiniti atque immensi aevi unicuique assignata est? celeriter enim in aeternitate evanescit. Quantula pars totius materiae? quantula totius animae? in quantula totius telluris glebula repis? Haec omnia tecum reputans nihil magni facias, nisi hoc, ut, quidquid agas, tua natura duce agas, et feras, quaecunque communis fert natura.

33. Quo-

τὸ λήγειν αὐθις] *Casau-*
bonus, cui τὸ λήγειν αὐθις su-
spectum erat, putabat legen-
dum esse: τὸ λεισχηνεύσθαι,
et, quod sequitur, τὸ φωνῇ
χρῆσθαι, ut merum hujus glos-
sēma tollendum.

ἢ διὰ τοῦ τεθνηκέναι.]
Haud dubie legendum est: εἰ
διὰ τοῦ τεθνηκέναι, prout con-
jecerunt *Gat.* et *Menag.*, et
ediderunt *Cas.* et *Oxon.*

Marc. Anton.

Ad Sect. 32. (ap. Lugd. 28. p.
Cas. 27. p.)

καὶ ἀχανοῦς αἰῶνος.]
In *Arg.* operarum errore: καὶ
ἀχανοῦς αἰῶνος.

ἐναφανίζεται τῷ αἰδίῳ]
Sic *Xyl. 1.*, *Argent.*, *Lugd.*,
Cas. et *Oxon.* At in *Gat.* et
reliquis ex *Gatakeri* conjectu-
ra ἐναφανίζεται x. τ. λ.

Ff

Ad

λγ'. Πῶς ἑαυτῷ χρῆται τὸ ἡγεμονικόν. ἐν γὰρ τούτῳ τὸ πᾶν ἐστὶ· τὰ δὲ λοιπὰ, εἰ προαίρετά ἐστιν, ἢ ἀπροαίρετα, νεκρά καὶ καπνός.

λδ'. Πρὸς θανάτου καταφρόνησιν ἐγερτικώτατον, ὅτι καὶ οἱ τὴν ἡδονὴν ἀγαθὸν καὶ τὸν πόνον κακὸν κρίνοντες, ὅμως τούτου καταφρόνησαν.

λε'. Ὅτι τὸ εὐκαιρὸν μόνον ἀγαθόν, καὶ ὃ τὸ πλείους κατὰ λόγον ὀρθὸν πράξεις ἀποδοῦναι τῷ ὀλιγοτέρας ἐν ἴσῳ ἐστὶ, καὶ ὃ τὸν κόσμον θεωρῆσαι πλείονι ἢ ἐλάσσονι χρόνῳ οὐ διαφέρει, τούτῳ οὐδὲ ὁ θάνατος φοβερόν.

λς'. Ἀνθρώπε, ἐπολιτεύσω ἐν τῇ μεγάλῃ ταύτῃ πόλει· τί σοι διαφέρει εἰ πέντε ἔτεσι; τὸ γὰρ κατὰ τοὺς νόμους, ἴσον ἐκάστω. τί οὖν δεινόν, εἰ τῆς πόλεως ἀποπέμπει

Ad Sect. 33. (ap. Lugd. 28. p. Casf. 27. p.)

Πῶς ἑαυτῷ κ. τ. λ.] Menag., qui cum praecedentibus haec conjungenda putabat, malebat: καὶ πῶς.

τὰ δὲ λοιπὰ, εἰ προαίρετά ἐστιν, ἢ ἀπροαίρετα, νεκρά καὶ καπνός.] Casaub. malebat: τὰ δὲ λοιπὰ ἀπροαίρετά ἐστιν· εἰ ἀπροαίρετα κ. τ. λ. Caetera omnia extra tuae voluntatis arbitrium

junt posita: quodsi extra voluntatis arbitrium, finis ac finis.

Ad Sect. 34. (ap. Lugd. 29. p. Casf. 28. p.)

Hanc Sectionem servarant quoque *Vat. 2. 3. 4. 5., Med. Flor. 2. 3. 4. et Guelf.*

Πρὸς θανάτου κ. τ. λ.] Corrupte in *Vat. A.* Ὅρος θανάτου.

33. Quomodo mens se ipsa utitur? In hoc enim sita sunt omnia: caetera vero, siue arbitrii tui sint, siue non sint, cadavera et fumus.

34. Ad mortem contemnendam facit, quod hi etiam, qui dolorem in malis et voluptatem in bonis duxerunt, eam tamen contemserunt.

35. Cui tantummodo, quod tempestivum est, bonum est; cui perinde est, plures an pauciores secundum rectam rationem actiones praestiterit, cujusque nihil interest, longiori an breviori temporis spatio mundum contemplatus sit; huic mors nequaquam terrori atque formidini est.

36. Homo, civis fuisti magnae hujus civitatis; quid interest, si per quinque tantum annos? Quod enim sit secundum legem, id omnibus aequum est. Quid igitur grave

Ff 2

acci-

ἐνεργικώτατον] *Med.* 3. διενεργικώτατον.

ὅτι καὶ οἱ τὴν κ. τ. λ.] *Vat.* 4. ὅτι οἱ τὴν κ. τ. λ. perperam omissa copulativa καὶ.

Ad Sect. 35. (*ap. Lugd.* 29. p. *Caf.* 28. p.)

ὅτι τὸ εὐκαιρον κ. τ. λ.] ὅ d. est in *Vat.* A. perperam. καὶ ὅ τὸ πλείους κ. τ. λ.] *Vat.* A. corrupte: καὶ ὡς τὸ πλείους κ. τ. λ.

καὶ ὅ τὸν κόσμον κ. τ. λ.]

Vat. A. iterum corrupte: καὶ ὡς τὸν κόσμ. —

πλείονι ἢ ἐλάσσονι χροῶν] *Xyl.* et *Arg.* πλέονι ἢ ἐλ. χρ. *Vatic.* A. πλέον ἢ ἐλ. χρ.

Ad Sect. 36. (*ap. Lugd.* 29. p. *Caf.* 28. p.)

εἰ πέντε ἔτεσι;] *Vat.* A. τὸ εἰ perperam omittit. *Reiskius* malebat: εἰ τρισὶν ἢ πέντε ἔτεσι; quā tamen emendatione non opus videtur.

ἀλλ'

πέμπει σε εὐ τύραννος, οὐδὲ δικαστὴς ἄδικος, ἀλλ' ἡ φύσις, ἡ εἰσαγαγοῦσα; οἷον εἰ κωμῶδὸν ἀπολύει τῆς σικηνῆς ὁ παραλαβὼν στρατηγός. ἀλλ' οὐκ εἶπον τὰ πέντε μέρη, ἀλλὰ τὰ τρία. καλῶς εἶπας. ἐν μέντοι τῷ βίῳ τὰ τρία ὅλον τὸ δράμμά ἐστιν. τὸ γὰρ τέλειον ἐκεῖνος ὀρίζει ὁ τότε μὲν τῆς συγκρίσεως, νῦν δὲ τῆς διαλύσεως αἴτιος· σὺ δὲ ἀναίτιος ἀμφοτέρων· ἅπιδι οὖν ἴλεως· καὶ γὰρ ὁ ἀπολύων ἴλεως.

ἀλλ' ἡ φύσις, ἡ εἰσαγαγοῦσα] ἡ εἰσαγαγοῦσα recte dant Xyl. 1., Arg., Lugd., Cas. et Oxon. — Contra Gatak. et

Τ Ε Λ Ο Σ
τῶν τοῦ Ἀντωνίνου βιβλίων.

accidit, si non tyrannus, non iudex iniustus, sed eadem, quae te induxit, natura civitate te emittit? perinde ac si histriionem praetor idem, qui eum conduxerat, e scena dimitteret. „Verum actus fabulae quinque non absolvi, sed tres tantum.„ Recte dicis; in vita tamen etiam tres actus fabulam integram constituunt: finem enim is determinat, qui concretionis olim auctor fuit, et dissolutionis nunc auctor est: tu vero neutrius auctor es. Discede ergo propitius: nam et is, qui te dimittit, propitius est.

et reliquae articulum ἡ ante *εἰσαγγαῖσα* perperam negligunt.

F I N I S

duodecim Antonini librorum.

ERRATA ET EMENDANDA.

In Praefat. Editor. p. X. l. 3. scr. *Possim* pro *Poffem*.

p. XVI. l. 13. add. *fit* ante *confugiendum*.

In Prolegom. p. XXVI. l. 3. a f. scr. *scriptis* pro *scripta*.

In Contextu Gr. I, 9. p. 10. l. 7. scr. *ἀδεώρητον*.

I, 17. p. 30. l. 17. scr. *οὐτως* pro *οὐτασι*.

IV, 1. p. 88. l. 9. scr. *ἤεθ* pro *ἤεθ*.

V, 7. p. 140. l. 2. scr. *αερούρας* pro *αερούας*.

— 8. p. 142. l. 5. scr. *εἴκουν* pro *οὐκούν*.

— 9. p. 146. l. 2. a f. scr. *δέσσαι* pro *δεάσαι*.

— 10. p. 148. l. 10. scr. *ληστοῦ* pro *ληστοῦ*.

— 13. p. 152. l. 13. scr. *οὔκουν* pro *οὐκούν*.

VI, 16. p. 184. l. 14. scr. *οὔκουν* pro *οὐκούν*.

— 30. p. 196. l. 4. 5. scr. *χεῖζων* pro *χεῖζων*.

— 34. p. 198. l. 11. scr. *ἡσθησαν* pro *ἡσθησαν*.

— 42. p. 204. l. 10. scr. *ἐχεῖζεν* pro *ἐχεῖζεν*.

VII, 17. p. 226. l. 8. scr. *χεῖζω* pro *χεῖζω*.

— 19. p. 228. l. 8. scr. *οὔτινοςούν* pro *οὔτινοστούν*.

— 20. p. 228. l. 10. scr. *μή τι* pro *μήτι*.

— 25. p. 232. l. 4. scr. *ἦ* pro *ἦ*.

— 54. p. 246. l. 2. scr. *συμβάσει* pro *ουμβάσει*.

VIII, 12. p. 268. l. 8. scr. *οἰκειότερον* pro *οἰκοιότερον*.

— 14. p. 268. l. 16. scr. *τάδε τινα* pro *τὰ δέ τινα*.

— 26. p. 276. l. 18. scr. *τῶν* pro *τῶς*.

IX, 9. p. 316. l. 5. scr. *χεῖζειν* pro *χεῖζειν*.

— 28. p. 328. l. 2. scr. *his* *εἰκῇ* sine jota subscr.

— 29. p. 330. l. 3. scr. *δουλεία* sine jota subscr.

— 40. p. 338. l. 3. a f. scr. *χεῖζω* pro *χεῖζω*.

X, 28. p. 372. l. 2. a f. scr. *ὠτινιούν* pro *ὠτινιούν*.

In Transl. Lat. I, 3. p. 3. l. 8. scr. *longissime* pro *longissima*.

I, 18. p. 36. l. 6. scr. *aversari* pro *adversari*.

III, 4. p. 67. l. 1. scr. *sibi* pro *tibi*.

— 9. p. 73. l. 17. scr. *hac* pro *hoc*.

IV, 3. p. 89. l. 8. scr. *moto* pro *motu*.

— 8. p. 97. l. 2. scr. *ad quae* pro *quae*.

— 32. p. 113. l. 15. scr. *inhaerere* pro *haerere*.

— 50. p. 127. l. ult. scr. *ab eo* pro *ab ea*.

V, 1. p. 131. l. pen. scr. *arbusculas* pro *arbusculos*.

In Transl. Lat. V, 6. p. 139. l. 7. a f. scr. *agere* pro *agat*.

VI, 16. p. 187. l. 11. scr. *possunt* pro *possint*.

— 44. p. 207. l. 6. scr. *accederet* pro *accederent*.

— 50. p. 213. l. 4. scr. *hoc* pro *hunc*.

VII, 2. p. 217. l. 9. scr. *continenter* pro *continentur*.

— 27. p. 233. l. 14. scr. *adessent* pro *adversent*.

— — — l. 17. scr. *defuerint* pro *defueris*.

— 61. p. 251. l. 10. scr. *parata et immota* pro *paratus et immotus*.

VIII, 21. p. 278. l. 6. scr. *ipse* pro *ipsi*.

— 35. p. 285. l. 2. scr. *circumvertit* pro *circumvenit*.

— 48. p. 293. l. 14. scr. *obstinata* pro *obstinatus*.

— 54. p. 301. l. 1. scr. *quae* pro *qui*.

IX, 1. p. 309. l. 4. 5. scr. *mentitur* pro *peccat*.

— — — l. 14. post *vicissitudinum* adde *viribus*.

— 32. p. 333. l. 9. scr. *mente* pro *mentem*.

— 39. p. 337. l. 7. scr. *partem* pro *partim*.

X, 1. p. 349. l. 2. scr. *circumdatus* pro *circumdatus*.

— 26. p. 373. l. 10. malim *quantasque* pro *quantaeque*.

— 30. p. 375. l. 13. scr. *oblivisceris* pro *obliviscaris*.

— 33. p. 379. l. 9. scr. *quam* pro *quum*.

— — p. 381. l. 8. malim *ipsi* pro *sibi*.

XI, 2. p. 391. l. 7. scr. *percontatus* pro *percunctatus*.

— 13. p. 403. l. 6. scr. *qualiasunque* pro *qualiscunque*.

— 18. p. 407. l. 12. malim *ratio* pro *relatio*.

— — p. 409. l. 11. scr. *ex quo* pro *ex quibus*.

— — — l. 16. scr. *haberi* pro *habere*.

— — — l. 19. scr. *vita* pro *via*.

— — p. 411. l. 11. scr. *fuerit* pro *fuerint*.

— — — l. 21. ante *facere* adde *te*.

— 21. p. 417. l. 9. scr. *addideris* pro *addiderit*.

— 27. p. 419. l. 12. scr. *Pythagorei* pro *Pythagoraei*.

In Notis ad I, 8. p. 9. c. 1. l. 1. scr. *tamen* pro *quidem*.

ad I, 9. p. 10. c. 2. l. 1. scr. *ἀδωχρον*.

— 17. p. 33. c. 1. l. 12. 13. scr. *repugnet* pro *repugnat*.

II, 8. p. 45. c. 2. l. 3. scr. *λοιπὸν* pro *ποιπὸν*.

— 14. p. 54. c. 1. l. 11. scr. *Axioch* pro *Autoch*.

IV, 2. p. 88. c. 1. l. 7. scr. *natatorem* pro *notatorem*.

— 33. p. 114. c. 2. l. pen. scr. *εἰ* pro *εἰς*.

V, 8. p. 141. c. 1. l. 5. 6. a f. scr. *frigidissimo* pro *frigidissime*.

— 8. p. 142. c. 2. l. 6. a f. scr. *ferebatur* pro *verebatur*.

— 9. p. 146. c. 2. l. 11. scr. *hunc* pro *hanc*.

In

456. ERRATA ET EMENDANDA.

In Notis ad V, 16. p. 157. c. 1. l. 9. scr. *me pro nobis.*

ad V, 28. p. 166. c. 1. l. 8. post *πνοῇ* adde: *Ejusque Cen-*
for in Bibl. Univ. Germ. καὶ οὐ χρεῖα οὔτε τραγωδίας
οὔτε ὄργῃς, optime.

VI, 10. p. 177. c. 2. l. 2. a f. scr. *Antoninum pro eum.*

— 30. p. 195. c. 2. l. 4. scr. *videretur pro videatur.*

VII, 1. p. 216. c. 2. l. ult. post *edidit* add. V. καὶ συνήθη
ὀλιγοχρόνια.

— 18. p. 227. c. 2. l. 2. scr. — *βάλη pro βάλης.*

— — — — l. 8. del. *recte.*

— 51. p. 244. c. 2. l. 11. scr. *exulare pro exilire.*

VIII, 22. p. 275. c. 1. l. 5. malim *orsus sum pro orditus*
sum, quamquam et hoc Prisciano auctore defendi
potest.

— 22. p. 275. c. 1. l. 12. scr. *constet pro constat.*

— 45. p. 291. c. 1. l. 9. scr. *τῷ νη pro τῷ μῇ.*

— 51. p. 296. c. 1. l. 9. a f. scr. *ad ἔξεις pro cum ἔξεις.*

— — p. 297. c. 2. l. 6. post *intelligerent* adde: *Possis*
quoque pro φύει emendare ἀφελού, coll. Arrian. Diss.
Epict. IV, 9, 11.

IX, 1. p. 306. c. 1. l. 3. a f. scr. *ornatior pro ornatus.*

— 22. p. 322. c. 2. l. 3. a f. scr. *excepta pro exceptas.*

— 28. p. 327. c. 2. l. 7. a f. scr. *qua pro quo.*

— — p. 328. c. 1. l. 3. a f. scr. *Si pro Sin.*

— — — c. 2. l. 9. 8. 7. a f. *εἰκῇ* ubique sine jota
subscr. scribendum.

— 34. p. 333. c. 2. l. 4. a f. scr. *legerit pro legeret.*

— 41. p. 340. c. 1. l. 5. a f. scr. *in quam pro in qua.*

XI, 18. p. 410. c. 1. l. 1. 2. lege *καταληκτικῶς* pro *κατα-*
ληπτικῶς.

XII, 3. p. 429. c. 2. l. 7. 8. scr. *Fragmenta pro Frag-*
mento.

Praeter hos errores etiam nonnullos deprehendi, ut
nultius pro nullius et id generis alios, quos L. B. facile cor-
riget et condonabit. Ceterum II, 2. p. 38. l. 12. post *πορί-*
ζειν punctum minus collocandum: comma tollendum II, 4.
 p. 42. l. 5. post *παρακολουθοῦντας*, II, 12. p. 52. l. 8. post *μέ-*
ρει, ibidemque l. 14. post *ὄρμην*, IV, 21. p. 102. post *ἐνθάδε*,
 IV, 33. p. 114. l. 12. post *τοιαύτης*, IV, 39. p. 116. l. pen.
 post *μορίον*, V, 20. p. 160. l. 1. post *διαθέσεως*, ibid. l. 4.
 a f. post *ἐνθυμοῦ*, V, 26. p. 162. l. ult. post *ἔστω*, VII, 10.
 p. 228. l. 4. 5. post *ἐνυλον* et *αἴτιον*, VII, 23. p. 230. l. 1. post
φυσίς

φύσις, VII, 25. p. 232. l. 2. post οὐσίας, VII, 29. p. 234. l. 2.
 post ἁμαρτήθ. VII, 31. p. 234. l. 6. post κακίας, VII, 56.
 p. 248. l. 2. post περιόντος, VIII, 8. p. 266. l. 8. post ἀχαρί-
 στοις, VIII, 13. p. 268. l. 10. post Φαντασίας, VIII, 16. p. 270.
 l. 3. post ὅτι, et l. 4. post διορθοῦντι, VIII, 24. p. 276. l. 2.
 post ὕδωρ, VIII, 37. p. 284. l. 3. a f. post σοφῶ et seq. l. post
 Ἀδριανοῦ, VIII, 50. p. 294. l. 7. a f. post φύσις, X, 8. p. 358.
 l. 2. post ἔμφρον, ibid. l. 14. ante ὁμως, ibid. p. 360. l. 3.
 post εἶναι, XI, 34. p. 420. l. 6. a f. post δεῖν, XII, 24. p. 442.
 l. 6. a f. post τοῦτοις, et alibi. — Addendum autem com-
 ma: III, 4. p. 64. l. 5. post εἶναι, III, 11. p. 76. l. 1. post
 συνεπιβάλλειν, III, 12. p. 78. l. 4. post τῇ, IV, 3. p. 88. l. 3.
 post ἐννοήσας, VI, 19. p. 188. l. 5. post Μη, et seq. l. post
 ἀλλ', VI, 30. p. 194. l. 3. post Ὁρα, VII, 16. p. 226. l. 2. post
 ἔστιν, VII, 19. p. 228. l. 4. post χειμαῖρόν, VII, 44. p. 238.
 l. 11. post σκοπεῖν, VIII, 1. p. 260. l. 2. post νεότητος, l. 9.
 post θέλει, et l. 10. post γάρ, VIII, 13. p. 268. l. 10. post πά-
 σης et τε, X, 6. p. 352. l. 7. post μεμνημένος, X, 8. p. 358.
 l. 14. post οὔτινες et ὁμως, aliisque in locis. Signum interrog.
 collocandum V, 33. p. 170. l. 6. post σοι et XI, 6. p. 394.
 in f. Sect. Enúmerandis erroribus in Translatione inter-
 pungenda commissis L. B. non morabor.

HALAE MAGDEBURGICAE,
LITTERIS JOAN. JAC. GEBAUERI.

Verzeichniß

einiger

Verlags- und Commissionsbücher,

welche

bey Johann Gottlob Köhß

in Schleswig

und in allen Buchhandlungen

zu haben sind.

Adler, J. G. Ch., novi testamenti versiones syriacae, simplex philoxeniana et hierosolymitana, cum tabul. aere incisis. 4 maj. 789. 3 Rthlr.

Ejusd. Bibliotheca Biblica serenissimi Würtembergens. Ducis, olim Lorkiana. 4. 787. 3 Rthlr. 12 Gr.

Dessen kurze Uebersicht seiner biblisch-kritischen Reise nach Rom. 8. 783. 16 Gr.

Dessen Reisebemerkungen auf einer Reise n. Rom. 8. 784. 20 Gr.

Dessen neue Schleswig-Holsteinische Kirchenagenda. gr. 8. 797. 1 Rthlr. 12 Gr.

Albrecht, H. Ch., Leben und Tod Königs Karls I. von England. 796. 1 Rthlr.

Antonin, M. Aurel., Unterhaltungen mit sich selbst. Aus dem Griech. übersezt und mit histor. philosoph. Erläuterungen begleitet von J. M. Schulz, gr. 8. 799. 20 Gr.

Antonini, M. Aurel., Commentarii, quos ipse sibi scripsit. Ad fid. codd. mss. recens. et animadvers. instruxit J. M. Schulz. Acced. Menagii notae in Antonin. adhuc ineditae. Tom. I. 8 maj. 1802.

Aufsätze und Geschichten, nützlich und lehrreich fürs Volk, von einem Volksfreunde, 11 Theil. 8. 795. 12 Gr.

Auguste und Hieronymus, oder Briefe über die moral. Bildung des Menschen, nach den Bedürfnissen unserer Zeit. 3 Theile. 8. 797. 4 Rthlr. 12 Gr.

Dech

- Bechstedt, J. C., der Küchengartenbau, für die Gärtner und
 Gartenliebhaber beschrieben. gr. 8. 795. 1 Nthlr.
- Dessen Küchengartenkalender, oder kurze Anweisung zu den wich-
 tigsten in jedem Monate im Küchengarten vorzunehmenden Ge-
 schäften, so weit diese sich ohngefähr im Allgemeinen bestimmen
 lassen. gr. 8. 795. 2 Gr.
- Burdorf, P., Predigten über die Evangelien an den Sonn- und
 Festtagen des ganzen Jahrs. 12 Bde. gr. 8. 793. 20 Gr.
- Dessen Winke zur Beförderung der Feyerlichkeit des öffentlichen
 Gottesdienstes. 2 Theile. 8. 795. 20 Gr.
- Callisen, J. L., die letzten Tage unsers Herrn Jesu Christi. Erste
 Hälfte, 8. 791. 18 Gr.
- Derselbe, ist es rathsam, bey unserm bisherigen Glauben an die
 Weissagungen der Bibel von unserm Herrn Christo zu bleiben?
 2te vermehrte Auflage. 8. 794. 3 Gr.
- Derselbe, warum wird im gemeinen Leben so wenig von Gott ge-
 redet? 2te Aufl. 8. 793. 3 Gr.
- Derselbe, von dem geringen, doch herrlichen Anfange des Lebens
 Christi und der Seinen auf Erden. Eine Weihnachtspredigt,
 8. 794. 2 Gr.
- Derselbe, über den Werth der Aufklärung unserer Zeit. 8. 795.
 1 Nthlr.
- Christiant, Ch. J. R., über die Bestimmung, Würde und Bil-
 dung christlicher Lehrer. 8. 789. 12 Gr.
- Ciceronis, M. Tull., Oratio pro Sexto Roscio Amerino. Rede
 zur Vertheidigung des Sext. Rosc. aus Ameria, übersezt und
 mit erklärenden Anmerkungen begleitet von Heinrich Rudolph
 Matthäi, Rector in Hameln, nebst vorgedrucktem Original. 8.
 799. 14 Gr.
- Corpus Statutor. Slesvicenf.; oder Sammlung der in dem Her-
 zogthum Schleswig geltenden Land- und Stadt-Rechte 16.
 3 Bde. 12 Nthlr. 20 Gr.
- Esmarck, H. P. C., Beschreibung der Gräser, rietartigen Ge-
 wächse, Schäfflinge und Rannenträuter, welche in den Herzog-
 thümern Schleswig und Holstein wild wachsen. 8. 794. 7 Gr.
- Ewald, J. v., Abhandlung von dem Dienst der leichten Truppen.
 8. 796. 20 Gr.
- Dessen Velehrungen über den Krieg, besonders über den kleinen
 Krieg, durch Dreysspiele aus der Geschichte, mit Anmerkungen.
 2 Theile. 8. 798. 3 Nthlr.
- Ewald,

Swald, J. v., Beispiele großer Helden, kluger und tapferer Männer, aus der ältern und neuern Geschichte, mit Anmerkungen. 2 Theile. 8. 798. 3 Rthlr.

Derselbe von dem Dienst im Felde, für Unterofficiere der Infanterie und auch für Layen in der Kriegskunst, welche zum Schutz des Landes bey Landwehren und Küsten- Wolliz angesezt werden können. 8. 1802.

Fleischer, E., allgemeine Naturhistorie, ein Versuch, aus dem Dän. von G. Mühlenpfort. gr. 8. 793. 1 Rthlr. 4 Gr.

Frank, G. C., einige Kanzelreden, für nachdenkende Freunde des biblischen Christenth. bestimmt. gr. 8. 793. 1 Rthl. 16 Gr.

Hauch, A. W., Anfangsgründe der Experimental-Physik. Aus dem Dänischen übersezt, mit wenigen Anmerk. und einer unter der Aufsicht des Herrn-Versassers entworfenen kurzen Beschreibung der vornehmsten physikalischen Instrumente begleitet, v. Rudolph Hermann Tobiesen. 2 Theile. 8. 795. 1 Rthlr. 12 Gr.

Hinrichsen, H., Versuch eines sokratischen Unterrichts in der deutschen Sprachlehre und im schriftlichen Gedankenausdrucke. Ein praktisches Methodenbuch für Eltern und Lehrer. Mit einer Vorrede von Dr. J. Fr. Ch. Gräffe. 1r Theil und 2ten Theils 1ste Abtheilung. 8. 1800. u. 1801. 1 Rthlr. 18 Gr.

Desselben Werks 2ten Theils 2te und letzte Abtheilung. 8. 1802.

Dessen methodischer Leitfaden zum Unterricht in der deutschen Sprachlehre für Volksschulen, in Beziehung auf sein praktisches Methodenbuch. 8. 1802.

Hoegh, Anleitung zum Ackerbau, nach Aufhebung der Gemeinheiten. Aus dem Dänischen nach der 2ten Originalausgabe übersezt von F. W. Otte. 8. 798. 2 Rthlr.

Jaeger, J. G., observationes in Proverbiorum Salomonis versionem Alexandr. 8. 788. 12 Gr.

Johannsen, N., Predigten über die Glaubenslehren und Lebenspflichten in den Evangel. 4. 791. 2 Rthlr.

Karl von Glendsheim, oder Sinnlichkeit u. Philosophie, von H. v. Heedemann. 3 Theile, neue Aufl. 8. 796. 2 Rthlr. 2 Gr.

Karte, neue, vom Herzogthum Holstein, den Gebieten der Reichsstädte Hamburg u. Lübeck, u. dem Bisthum Eutin. Landch. Format, neue Aufl. nebst dem Repertorium von Dörfer. 1 Rthlr. 8 Gr.

Keate's, G., account of the Pelew Islands. Ein englisches Lesebuch für Anfänger u. Schulen, mit fortlaufenden Anmerk. und einem Wortregister herausg. v. J. W. Frise. 8. 1 Rthlr. 4 Gr.

Kirchen

- Kirchen, und Regeralmanach, neuer, auf d. J. 797.** 20 Gr.
Derselbe für 798. 8. 16 Gr.
**Kordes, B., Lexicon der jetztlebenden Schlesw. Holstein. und
 Eutinischen Schriftsteller.** gr. 8. 797. 2 Rthlr.
**Kramer, J. H., neue systematische Darstellung des peinlichen
 Rechts, in besonderer Rücksicht auf die Schlesw. Holstein. pei-
 nliche Gesetzgebung.** gr. 8. 2 Rthlr. 2 Gr.
**Kritik der Hypothese einer innern Versuchung im Verstandesvermö-
 gen Jesu.** 8. 796. 16 Gr.
Kritik der Vernunftgründe wider die Schrecken des Todes. 8.
 795. 1 Rthlr.
**Kroumann, J., mathematische Uebungen des Wises und Nach-
 denkens für Kinder.** 8. 793. 5 Gr.
Lorenzen, P., neue kleine Bibel. 8. 797. 1 Gr.
**Luthers, Dr. Martin, Reisen, Abenteuer und merkwürdige
 Schicksale. Ein Lesebuch für Bürger, und Landschulen; her-
 ausgegeben von Rutscher, Prediger zu Afferde.** 8. 1802.
**Matthäi, H. R., Handbuch der Moral und Religion für Ge-
 bildete. Nach Anleitung und zur Erläuterung des Lehrbuchs
 der Moral und Religion von D. J. W. Olshausen.** 11 Bd. 8.
 1800. 1 Rthlr. 4 Gr.
Derselben Werks 2r Bd. 1802. 1 Rthlr. 16 Gr.
**Müllers, G. H., neues dänisch, deutsches Wörterbuch zum Ge-
 brauch für Deutsche, welche die dänische Sprache erlernen wol-
 len, mit einer kurzen dänischen Sprachlehre für Anfänger.** 2
 Bände. gr. 8. 800. 3 Rthlr. 12 Gr.
**Olshausen, D. J. W., homiletisches Handbuch über einige der
 gewöhnl. Sonn- und Festtags, Episteln und über freye Texte,
 In Jahrg. 1r bis 4r Th.** 2 Rthlr. 8 Gr.
Derselben 11n Jahrg. 1r bis 4r Th. 2 Rthlr. 16 Gr.
**Dessen Lehrbuch der Moral und Religion, nach reinen Grund-
 sätzen für die gebildete Jugend. 2te vermehrte und verbesserte
 Auflage.** 8. 798. 14 Gr.
**Dessen Leitfaden zum Unterricht in der Erfahrungsseelenlehre für
 Anfänger.** 8. 800. 16 Gr.
**Otte, F. W., ökonomisch, statistische Beschreibung der Insel Feh-
 mern.** 8. 796. 1 Rthlr. 8 Gr.
**Papiere des Kleeblatts, oder Elfeintiana, Brandiana und Andres-
 fiana.** 8. 787. 1 Rthlr. 8 Gr.
**Pasigraphie, oder Grundlegung der Kunst, durch zwölf Zeichen
 so zu schreiben, daß alle Nationen es verstehen können.** gr. 4.
 797. Gedruckt in Paris. 4 Rthlr.

- Peters, N. J., musicalische Nebenarbeiten, zum Gebrauch für die ersten Anfänger im Clavierspielen. 2 Hefte. 800. 16 Gr.
- Praecepta maxime necessaria, theolog. dogmat. in usum scholar. inferiorum e Mori Epitome theol. christ. potissimum excerpta. 8. 796. 5 Gr.
- Reisen des Grafen v. Silberbach durch einen ungenannten Theil Deutschlands, von G. Ehrensk. 3 Theile. 3 Nthlr. 4 Gr.
- Riem, A., das reinere Christenthum für Kinder des Lichts. 4ter Theil. gr. 8. 795. 1 Nthlr. 12 Gr.
- Dasselbe Buch auch unter dem Titel: Christus und die Vernunft. 1r Th. gr. 8. 795. 1 Nthlr. 12 Gr.
- Rochow, E. F. v., Geschichte meiner Schulen. 8. 795. 8 Gr.
- Dessen Summarium od. Menschenkatechismus. 8. 796. 4 Gr.
- Dessen Zusätze zu dem Summarium oder Menschenkatechismus. 8. 796. 9 Gr.
- Schleswig, Holsteinischer historischer Kirchen- und Schulalmanach auf das Jahr 1801. 16 Gr.
- Derselbe für 1802. 16 Gr.
- Taciti, C. Corn., opera, cum scholiis in utilitatem juvenum, edidit G. W. A. Lempelius. 8. 795. 20 Gr.
- Thieß, J. O., Einleitung in die neuere Geschichte der Religion, Kirche und theol. Wissenschaften. 8. 797. 21 Gr.
- Traumgeßicht, das, nach dem Lateinischen des Cundus. 8. 766. 12 Gr.
- Unterrichtstafeln, nützliche, für Schullehrer auf dem Lande. 2 Stücke in Folio. 2 Gr.
- Venturini, G., Beschreibung und Regeln eines neuen taktischen Kriegsspiels, zum Nutzen und Vergnügen, besonders zum Gebrauch in Militairschulen. mit Kpf. 8. 798. 1 Nthlr. 16 Gr.
- Dessen systematisches Lehrbuch der angewandten Tactik oder eigentliche Kriegswissenschaft. Nach den besten Schriftstellern entworfen, und mit Beyspielen auf wirklichem Terrain erläutert. 2 Theile in 6 Bänden. Mit vielen Kpf. 2te verbesserte Auflage. 16 Nthlr.
- Dessen Zusätze zu der ersten Auflage seines Lehrbuchs der angewandten Tactik. m. 3 Kpf. gr. 8. 1801. 18 Gr.
- Versuch eines Gebetbuchs für kleinere und größere Kinder. 8. 795. 2 Gr.
- Versuch eines practisch-katechetischen Unterrichts im Kopfrechnen, für den 1ten und 2ten Cursus. 8. 799. 12 Gr.
- Versuch eines sokratischen Unterrichts in der deutschen Sprachlehre und im schriftlichen Gedankenausdrucke. Zu einem praktischen Methodenbuch für Volksschullehrer und Privatlehrer bestimmt, mit

- mit einer Vorrede v. Dr. J. Fr. Chr. Gräffe. 1r Th. die Rechts-
 schreibung. 2r Th. die Sprachlehre. 801. 1 Rthlr. 18 Gr.
Volksfreund, der, ein Lesebuch für den Bürger und Landmann.
 3 Jahrgänge. 8. 1 Rthlr. 12 Gr.
**Vorbereitungslectionen zur Naturgeschichte, in sokratischen Ge-
 sprächen. 8. 800. 3 Gr.**
Walther, oder Geschichte eines nordamerikanischen Pflanzers. 8.
 797. 1 Rthlr.
Wandall, P. L., Lebensbeschreibungen verdienter Männer. 2
Bände. 8. 787. 1 Rthlr. 16 Gr.
**Wolfarth, F. W. und Tellers homiletisches Handbuch über eini-
 ge der gewöhnlichen Sonntagsevangelien und über freye Texte,**
In Jahrg. 1 — 48 Erck. 2 Rthlr. 20 Gr.
Dessen Wörterbuch für Theologen, Moralisten und Denker aller
Classen. Erste Probe. gr. 8. 794. 20 Gr.
-